BIBLIOTECA NAZIONALE
14
26 R
9

IHS

STATVTA FIRMANORVM

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

FIRMI Apud Sertorium de Montibus impreſſa Anno Domini

1589.

TABVLA RVBRICARVM TOTIVS OPERIS.

RVBRICAE PRIMI LIBRI.

De Veneratione feſti Sanctæ Mariæ de menſe Auguſti. pag. 2
De cereis, & alijs luminarijs, & lampadibus offerendis in dicto feſto Beatæ Mariæ. 2
De officialibus eligẽdis ad cuſtodiam, ac manutenendum introitum, & res laborerij dictæ Eccleſiæ S. Mariæ. 3
De expenſis fiendis Syndicis Communitatum, & alijs quibuſdam forenſibus venientibus ad dictum feſtum. 4
De Veneratione Sanctæ Spinæ. 4
De feſto B. Bartholomæi Apoſt. ſingulariter honorando. 5
De Syndicis, & procuratoribus eligendis in qualibet Eccleſia Ciuitatis. 5
De palijs dandis ſingulis Eccleſiis conſtitutis in Ciu. Firmi. 5
De ſtatuto Eccleſiæ S. Saluatoris. 5
De Captiuis offerendis. 6

RVBRICAE SECVNDI LIBRI.

De curſu palij. 7
De imburſiatis, & modo, & forma aperiendi capſectas, & extrahendi eos, & conſeruatione capſectarum, &c. 7
De auctoritate DD. Priorum, & eorum officio. 9
De ſpeciali prohibitione DD. Priorum, & Confalonerij iuſtitiæ, & Regulatorum, ac etiam Bancherij Communis. 13
De officio Confalonerij Communis Firmi. 14
De electione Poteſtatis, & Capitanei. 15
De iuramento Poteſtatis, & Capitanei, eorumq. auctoritate, & officio. 17
De deueto officialium forenſium. 19
De officio Cancellarij. 20
De officio Notarij Dominorum. 20
De officio, & ordine tenendo per Confalonerios contratarum, & alios Ciues dictarum contratarum. 21
De modo congregandi Concilia, propoſitas proponendi, &c. 21
De Concilio ſpeciali populi. 22
De auctoritate, iuriſdictione, &c. dicti Concilij ſpecialis. 23
De Concilio Generali. 23
De arbitrio Concilij generalis. 23
De modo mittendi partita ad fabas nigras, & albas. 23
De modo ſuſpendendi ſtatuta. 23
De Regulatoribus, eorumq. officio, & de introitu, & exitu Cõmunis, & de reuiſoribus rationum Communis, &c. 24
De officio Bancherij, & eius Notarij. 27
De officio Conſulum Mercatorum. 30
De officio Maſſarij, qui prouidere debet maſſaritias Cõis. 31
De electione Notariorum bancharum ciuilium, &c. 31
De officio Aduocati, & Syndici Communis ad cauſas. 32
De officialibus Caſtrorum Communis Firmi imburſandis. 32
De imburſatione Caſtellanorum Roccharum comitatus. 34
De ſcindicatu DD. Priorum populi, & Vexilliferi iuſtitiæ, et Regulatorum, & eorum Notariorum. 35
De ſcindicatu officialium forenſium. 35
De ſcindicatu officialium Caſtrorum comitatus. 36
De Baiulitoribus Communis, & eorum officio. 37
De officio Baliorum Communis Firmi. 37
De officio cuſtodis carcerum. 39
De picturis in ianuis faciendis. 40
De deueto officialium comitatus. 40
De deueto officialium in Ciuitate, & concurſu officiorũ. 40
Quod nullus præſumat trahere Ciues, vel diſtrictuales extra forum Ciuitatis Firmi. 41
Quod nullus Firmanus, vel diſtrictualis audeat ire ad ſtipendium, vel prouiſionem alicuius ſine licentia. 41
De fortilitijs de nouo non conſtruendis, & de deſtructis non reficiendis. 41
De officio Ambaſciatorum Communis Firmi. 41
Quod Poteſtas, & Capitaneus, & alij officiales Communis nõ vadant pro ambaſciatis. 42
De recipientibus honorem militiæ. 43
De venditionibus factis de bonis exbannitorum. 43
De officio Notarij Poteſtatis, qui debeat ſtare in Portu. 43
Quod Poteſtas, vel Capitaneus, vel eorum officialis teneatur, quotiens opus fuerit, ire extra Ciuitatem eorũ expenſis. 43
De Caſtellanis non recipiendis in diſtrictu Firmi. 44
Quòd omnes de Caſtris, & villis Communis Firmi pro Ciuibus habeantur. 44
De ſalario notarij, & baliorum à Syndicis Caſtrorum, & villarum non recipiendo. 44
De libertate conceſſa venientibus ad docendum, vel ſtudendum ad Ciuitatem Firmi. 44
Vt Ciues, à quibus Commune Firmi non habet obſequium, non defendantur pro Ciuibus. 44
Quòd notarij Poteſtatis, Capitanei, vel Iudicis iuſtitiæ, vel alterius officialis forenſis nõ poſſint publicare inſtrumẽta. 45
Quõd Poteſtas teneatur obſeruare franchitiam veniẽtibus ad habitandum in Ciuitatem. 45
De immunitate concedenda venientibus ad habitãdum per terras, & poſſeſſiones æſtimatas hominibus Ciu. Firmi. 46
Quòd nobiles comitatenſes non ſoluant collectas. 46
De Notario appretiorum Communis Firmi. 46
De pacibus faciendis per Poteſtatem. 47
Quod Poteſtas, vel Capitaneus, vel eorum officiales nemini dicant iniuriam. 47
De libertate, & franchitia illorum, qui per decem annos habitauerint in Ciuitate Firmi, et vaſallis veniẽtibus etc. 47
Quòd Notarij teneantur conficere inſtrumenta. 47
De Syndico, & Procuratore habendo in Romana Curia, & in Curia D. Marchionis. 48
De lampadibus Mercatorum Ciuitatis Firmi. 48
Quòd liceat renunciari ſtatuto. 48
Quòd quando tractatur de negotio Poteſtatis, vel alicuius ſingularis perſonæ in aliquo Concilio, vel Cernita, debeat de ipſo recedere. 48
Quòd ſi aliquis habitaret, vel domum haberet in confinio contratarum, ſit ei licitum ſcribi ſe facere in contrata, in qua magis ſibi placuerit. 49
Quod Poteſtas, Capitaneus, & alij officiales Communis teneãtur facere copiam de ſeipſis. 49
De cuſtodia, & immunitate S. Benedicti, Montis Falconis,

& Smirilli. 49
Quod habitatores Caſtri S. Benedicti dictum Caſtrum dic, noctuq. bene cuſtodiant. 50
De Capitaneis faciendis per Molendinarios. 50
De venditionibus, & donationibus factis per aliquem, qui Ciuis efficeretur. 50
De obſeruatione ſtatutorum. 50
Quòd prædia ſint tributaria. 50
De parte dãda officialibus de cõdemnationibus veteribus. 51
De iuriſdictione Militis Poteſtatis. 51
De delegationibus pecuniarũ Cõmunis alicui faciendis. 51
Quòd milites, & officiales Poteſtatis, & Capitanei non poſſint intrare domos pro executionibus ciu. maleſic. &c. 51
De obſeruatione ſtatutorũ Societatum, et Caſtr. Ciu. Fir. 52
Quòd omnia pignora conſignentur Depoſitario. 52
De mercede ſcripturarum, executionum realium &c. ſoluẽda officialibus comitatus. 52
De electione, & officio Bariſielli. 52
De Ciuibus, qui ſunt de regimine in officio Prioratus. 54
De non venientibus ad Cernitam, & Concilium, & de prohibitis venire. 54
Quod claues carcerum ſint in manibus Poteſtatis. 54
Quod debitores Communis ſcribantur in libro ſpeculi. 55
De facientibus rumorem in Cernitis, & in Concilijs. 55
De exactione condemnationũ, tam maleficiorum, quam damnorum datorum, & aliorum debitorum fiſcalium. 55
De inſignijs Communis non dandis dono Rectoribus. 55
De fauore præſtando Ciuibus Firmanis, & diſtrictualibus pro beneficijs conſequendis. 56
Quomodo poſſit de maleficijs ſupplicari, & de ſolutione capitum ſolidorum, & gratijs obtinendis. 56
De cuſtodibus eligendis in Caſtris riueria maris. 57

RVBRICAE TERTII LIBRI.

De officio, & iuriſdictione Poteſtatis, & Capitanei, et eorum Vicarij in ciuilibus cauſis. 58
De citationibus in ciuilibus cauſis. 58
De modo, & ordine procedendi in ciuilibus cauſis &c. 59
De interrogationibus in iudicio faciendis, &c. 64
De ferijs. 64
De ſummaria cognitione in cauſis forenſium, & de damno reficiendo damnum paſſo per repraſalias. 65
De cauſis inter Ciues, et comitatenſes in Ciuit. terminan. 65
De teſtibus, & eorum examinatione. 66
De confeſſis. 66
De partitis, & iureiurando. 66
De cauſis, & litibus potentiorum. 67
De executione publici inſtrumenti, & ſcripturæ priuatæ. 67
De executione inſtrumenti guarentiſiæ. 68
De executione ſcripturæ factæ per notarium deputatum pro ſcribendo credentias mercatorum. 70
Quæ res in tenutam capi non poſſint. 70
De capiendo debitorem ſuſpectum, & fugitiuum. 70
De debitore morante in comitatu. 71
De reuocatione tenutæ acceptæ de bonis alterius, quàm debitoris. 71
De alienatione pignoris tã conuẽntionalis, quàm prætorij. 71
De modo præſtandi patrocinium patrocinantibus. 71
De non matriculato in iudicium non admittendo. 72
De officio, & mercede Notariorum bancharum. 72
Quòd Notarij ſint ſcripti in Collegio, ſeu Matricula. 73
De abbreuiaturis, & prothocollis Notariorum. 73
De inſtrumentis iam ſolutis reſtituendis. 74
De regreſſu fideiuſſoris contra principalem. 75
De arbitris, & arbitratoribus. 75
De compromiſſis fiendis inter coniunctos. 76
De rerum communium diuiſione. 76
De muris communibus faciendis. 77
De habentibus arbores in alieno, & de arboribus impedimentum vicino præſtantibus. 77
De ſocietatibus, colligantijs, & rebus communibus, & ipſarũ rerum petitione. 77
De emancipationibus liberorum. 78
De tutoribus. 78
De furioſis, mentecaptis, prodigis, mutis, &c. 79
De præſcriptionibus. 79
De ementibus rem ſtabilem. 80
De rebus publicè emptis, vel à Pyratis. 80
Quòd propter ineptam petitionem quis non ſuccumbat in cauſa ciuili. 80
De ſimulatis contractibus reprimendis. 80
De alienationibus rerum minorum. 81
De alienatione rerum dotalium. 81
De ſponſalibus, & lucro ſponſi, & ſub cuius adminiſtratione ſponſa, eiuſq; bona regantur. 82
De reſtitutione dotium. 82
De vltimis voluntatibus. 83
De hæreditatibus, & legatis factis hoſpitali S. Mariæ Charitatis, & laborerio S. Mariæ Epiſcopatus, &c. 84
De legatis pijs locis, vel ad pias cauſas factis. 84
De inuentario conficiendo. 85
De ſucceſſionibus ab inteſtato. 85
De executione ſententiarum cauſarum ciuilium. 85
Secundum quæ iura cauſæ ciuiles debeant terminari. 86
De repraſalijs concedendis. 86
Quòd DD. Priores populi, & Vexillifer iuſtitiæ poſſint aptare omnes repraſalias. 88
De præſcriptionibus contra Iudæos. 88
De iuramento Iudæorum. 88
De trium iudicum cauſis. 88
Quòd ſupplicationes ſuper ciuilibus cauſis non accepentur in Cernita. 89
De debitore contumace exbanniendo. 89
Quòd quando partes contrahunt, de florenis intelligi debeat, non autem de ducatis, & è conuerſo. 89

RVBRICAE QVARTI LIBRI.

De quibus maleficijs, & delictis per inquiſitionem procedi poſſit. 90
Quod Syndici Caſtrorum, et Villarum poſſint, et debeant denunciare maleficia. 91
De modo, & ordine procedendi in criminalibus cauſis, vel mixtis. 91
Quomodo procedatur in criminalibus contra cõparentem. 92
Quomodo procedatur in criminalibus contra contumacẽ. 93
Vt nemo inuitus accuſare cogatur, & de non admittendo denunciatorem ſecretum. 94
Quòd minores, & filij familias habeãt legitimam perſonam in criminalibus, & de beneficio ipſorum. 94
Quomodo, & quando in criminalibus cauſis procurator, tutor, vel curator, & pater pro filio admittatur. 94
De abolitione concedenda. 94
Quòd mulieres non cogantur intrare Palatia. 95
De proceſſibus non initiatis per vnum Rectorem initiandis,

& terminandis per alium. 95
Qui admitti poſsint in criminalibus ad teſtimonium, &c. 95
De tormentis. 95
De ſententijs criminalibus in Concilio proferendis, &c. 96
Quando, & qua ſententia non poſsint ferri in criminalib. 96
De beneficio confeſsionis, & pacis. 96
In quibus caſibus pax operetur, vel non. 96
De pœna dimidianda hominibus Caſtrorum &c. 96
De duplicatione pœnarum. 97
De mulctis, & earum modis. 98
De tempore ſoluendi condemnationes. 99
Quod propter defectum ſolennitatis criminalis ſententia non reddatur inualida. 99
De bonis damnatorum. 99
De blaſphemantibus vel maledicentibus Deum, &c. 100
De pœna turbantis diuina officia. 100
De pœna committentium proditionem, &c. 101
De pœna ambaſciatoris excedentis fines mandati. 101
De pœna facientis conuenticulam, conſpirationem, &c. 101
De pœna offendentium DD. Priores populi, & Vexilliferum iuſtitiæ, vel eorum Notariũ, & Cancellariũ Cõmunis. 102
De confinis, ſeu relegationibus ſtatuendis. 103
De pœna offendentium Rectores, vel officiales Ciuitatis, & comitatus, & eorum familiam. 103
De fractoribus carcerum. 104
De pœna opponentium ſe executioni Curiæ, &c. 104
De pœna prohibentis aliquẽ teſtari, vel contrahere, &c. 104
De priuatis carceribus. 104
De aſsaſsinis, & eorum pœnis, &c. 105
De intercipientibus, auferẽtibus, &c. de bonis Cõis mob. 105
De committente barattariam, vel fraudem in officio. 106
De pœna committentium robariam, plagium, vel ſimilia, et deuiantium fanteſcham. 106
De pœna auferentis rem mobilem. 107
De pœna imponentium taleam, ſeu facientium redimi per taleam, vel ſimilia, & de nuncijs eorum. 107
De homicidio. 107
De maleficijs, veneficiis, nigromanticis, & ſimilibus. 108
De adulterijs, ſtupro, inceſtu, raptu virginum, ſanctimonialiũ, vitio ſodomitico, nephario, et damnato coitu, &c. 108
De furtis, & pactuali, vel bubulco furtum committente. 110
De pœna expilantium bona hæreditatis. 111
De falſis. 111
De pœna ſubmittentis partum. 112
De pœna fabricantiũ, ſeu expendentiũ falſam monetã. 112
De pœna reuelantium credentias, vel ſecreta Cõmunis. 113
De pœna facientis inſultum cum collecta, vel ſine. 113
De pœna adminantis cum armis, vel ſine. 114
De pœna percutientis cum armis, vel ſine. 114
De pœna percutientium alterius pactualem. 116
De forenſe offendente Ciuem. 116
De verbis iniurioſis. 117
De pœna reimproperantium. 117
De his, qui offendunt aliquem ad ſui defenſionem, & de pœna declinantis iuriſdictionem Communis. 117
De pœna rumpentium pacem. 117
Decretum Concilij de vindictis tranſuerſalibus, &c. 118
De fideiuſſoribus dandis de non offendendo. 118
De pœna intrantis, & exeuntis Ciuitatem, vel Caſtra, aliter quam per portas. 119
De pœna frangentis, vel occupantis muros Ciuitatis, vel Caſtrorum. 119
De incendiarijs, & fractoribus molendinorum, &c. 119
Quòd Aduocati, Procuratores, & Notarij non recipiantur in fideiuſſores. 120
De pœna deferentium arma. 120
De pœna euntium poſt tertium ſonum campanæ. 121
De pœna ludentiũ ad taxillos, vel aliũ ludũ prohibitũ. 121
De pœna negantis filiationem, notarium, vel ſimilia. 122
De pœna petentis debitum iam ſolutũ, vel plus debito. 122
De pœna inuadentium, vel occupantium rem immobilem, vel turbantium aliquem in poſſeſsione ſua. 122
De pœna fodientis, vel mouentis terminos. 123
De pœna inuadentis tenutam datam per Curiam. 123
De offendentibus exbannitos. 123
De exbãnitis pro offenſionibus factis cõtra iuratos populi. 124
De capiendis forenſibus offendentibus Ciues. 124
De ijs, qui ſe ſubtraxerint, ſeu excuſauerint ratione alicuius priuilegij. 124
De malefactoribus, qui poſt maleficium commiſsum religionem intrauerint. 124
De receptatoribus exbannitorum. 124
De pœna præſtantium patrociniũ, &c. alicui exbannito. 125
De beneficio exbanniti repræſentantis alium exbannitũ. 126
De Aduocatis, et Procuratoribus paciſcẽtibus de quota. 126
De pœna accuſantium, & non probantium. 126
De pœna præſtantium auxilium, conſilium, & fauorem alicui malefico, vel committenti aliquod maleficium. 127
De prouocantibus ad duellum, ſiue bellum. 127
De executione ſententiarum criminalium. 127
Quòd vnum genus aliud, & ſingularis numerus pluralem, et è conuerſo concipiat. 128
De poſſeſsionibus Ciuium, & rebus ſtabilibus non alienandis, vel transferendis in non ſubiectis, & non parentando cum non ſubiectis. 128
De pœna occidentis, vel percutientis beſtias alienas. 129
De maleficijs non cognitis intra menſem in comitatu. 129
De pœna, quam DD. Prioribus inobedientes incurrunt. 129
Quod Albanenſes venientes ad Ciuitatem Firmi, vel comitatum eius pro maleficijs commiſsis extra diſtrictum puniantur, ac ſi in Ciuitate, & comitatu deliquiſſent. 129
De pœna committentium fraudem in ſuo appretio. 130
De pœnis terminatis per ſtatutum. 130

RVBRICAE QVINTI LIBRI, de Appellationibus.

De officio, & iuriſdictione D. Capitanei. 131 133
Quod Capitan. teneatur exercere officiũ gabellæ. 133
Quòd Capitaneus poſsit cognoſcere de omnibus maleficijs. 133
Quòd Capitaneus teneatur exigere condemnationes. 134
Quod Capitaneus inquirat contra offendentes Poteſtatem, & eius officiales. 134
Quòd Capitaneus inquirat contra extrahentes graſsiã. 134
De bannis imponendis per Capitaneum. 134
De balijs Domini Capitanei. 134
In quibus caſibus in criminali cauſa ſit licitum appellare, & in quibus non. 135
De appellationibus cauſarum ciuilium. 135
Nil innouari appellatione pendente. 137
De pœna Iudicis non permittentis appellare. 137
Quod omnia ſtatuta loquentia in cauſis appellationum, intelligantur in primis, & ſecundis appellationibus. 137
Quòd ſtatuta loquentia in Capitaneo habeant locum in Iudice iuſtitiæ, & è conuerſo. 137

De damnis datis.

DE iuriſdictione, & balia Iudicis damnorum datorũ, viarum, pontium, & fontium. 138
De his, qui in prima citatione non venerint. 138
Quòd D. Capitaneus mittat Notarios ſuos ad inueniendum damnum dantes. 138
Quod officialis non recipiat aliquid ab aliqua perſona. 139
Quod Capitaneus faciat, & fieri faciat bannimentum de nõ dando damnum perſonaliter, vel cum beſtijs. 139
De abolitione concedenda. 139
De damnis datis in caſinis. 139
De his, qui debent admitti ad accuſandum. 140
De damnis datis perſonaliter. 140
De pœna colligentis oliuas alienas. 141
De damnis datis cum beſtijs. 141
De pœna incidentis oliuam, & alias arbores. 142
De pœna incidentis viſes. 143
Quomodo debeat emendari damnum de die, & de nocte, & per quem, & per quos. 143
De his, qui inuenti fuerint per Capitaneũ, vel ſuos officiales, & familiam cũ fructibus, ſeu lignis in Ciuitate, vel via aliqua, & non habeant poſſeſſionem, & laboritiũ ſuũ. 143
De pœna facientis cauſarolam. 144
De pœna facientis exuarchum. 144
Quod nullus Notarius poſſit ſedere ad banchum Capitanei, vel Iudicis. 144
Quòd Capitan. ſeu Iudex iuſtitiæ debeat ferre ſentẽtiã. 145
De beneficio confeſſionis, & pacis. 145
De pœna mittentis ignem. 145
De pœna damnum dantis in malis araneijs. 145
De pœna mutantis ſibi nomen. 146
Quod vnicuique liceat ſua auctoritate propria capere beſtias inuentas damnum dare in ſua poſſeſſione, & habeat quartam partem. 146
De damno dato cum bobus, & alijs animalibus, cuius malefactor non reperitur. 147
Quòd dominus non poſſit cogi ad ſoluendum condemnationem factam de famulo, vel bubulco. 147
De parte danda accuſatori, vel denunciatori. 147
Quòd Capitaneus, ſeu Iudex damnorũ datorũ, & eius officiales teneantur dare copiam petenti accuſationis, &c. 147
De citatis non comparentibus in termino. 147
De bannis imponendis per Capitaneum, ſuoſq; Iudices, & officiales damnorum datorum. 148
De exbannitis Curiæ Capitanei, ſeu Iudicis capiendis. 148
De his, qui inuẽti ſunt de nocte per officialem, ſeu familiares Iudicis damnorum datorum, damnum dare. 148
Quòd nullus portet cum beſtijs, vel ſine, lignamina, &c. & de damnis datis in locis cuſtoditis. 148
Quòd Capitaneus mittat vnum ex ſuis Notarijs per vicos ad inquirendum pro damnum dantibus. 148
De pœnis duplicandis in damnis datis de nocte. 149
Quod Capitaneus, ſeu Iudex dam. dat. nõ poſſit cogere aliquẽ ad ſoluendum ante condemnationem de eo ſiendam. 149
De pœna forenſium damnum inferentiũ in poſſeſſione Ciuiũ, & comitatenſium Ciuitatis Firmi. 149
Quòd condemnationes non cancellentur non ſatisfacto domino damnum paſſo. 149
Intra quantum tempus poſſit procedi de damnis datis. 149
Quòd nõ poſſit pro cãcellatione ſentẽtiarũ aliquid accipi. 149
Quòd Capitaneus, vel Iudex iuſtitiæ non poſſit aliquem ponere ad torturam occaſione damnorum datorum. 150
De parte danda officiali damnorum datorum. 150
Quod de damnis datis non poſſit fieri gratia. 150
Quòd cuſtodes portarũ teneãtur ire cũ officiale dam. dat. 150
De pœna capientis columbos columbariæ. 151
De pœna capientis, vel necantis piſces in fonte, &c. 151
De pœna capientis, ſeu deuaſtantis examen apium. 151
In quibus caſibus admittatur accuſator, in iiſdem admittatur denunciator. 151
Quòd Sindici Caſtrorum, & Villarum Ciuitatis Firmi, ad quos ſpectat, debeãt accipere copiam dictorum ſtatutorum omnium in præſenti volumine contentorum. 152

De Extraordinarijs.

DE diebus feſtiuis celebrandis in Ciuitate, & diſtrictu Firmi. 152
De franchitia venientium ad forum, ſiue mercatum. 153
De pœna extrahẽtium graſſiã de Ciuitate, & diſtrictu. 153
De pedagijs accipiendis. 154
Quod nullus de Caſtro rineria vadat alibi ad habitan. 155
De deueto ſalis. 155
De veſtibus, & ornamentis mulierum. 155
De donſiis. 155
De modo, & forma ſeruandis in luctu mortuorum. 156
De conuinijs, & ordinamentis in ipſis ſeruandis. 157
Quòd nulli liceat aliquod nouum opus facere iuxta viam publicam, ſine licentia Capitanei, & vicinorum. 158
Quòd nullus poſſit vendere vuas, vel alios fructus non maturos. 158
De grantijs non faciendis in primis, & ſecundis ſenaitis. 158
Quòd nullus habeat niſi vnam grantiã per cõtratã, &c. 158
Quod nullus bubulcus poſſit portare aliqua arma. 158
Quòd nullus poſſit retinere niſi quatuor boues armẽtitios. 159
De vijs, & ſtratis mundandis per Ciuitatem. 159
De pœna facientis ſuzuram in vijs publicis. 159
De proijciente aliquam beſtiam mortuam propè muros. 160
Quod nullus emat fructus alibi, quàm in platea. 160
Quòd nullus apprehendat aliquam granarium. 160
Quòd nullus proijciat aliquam bructuram ex alto. 160
De caetrarijs, & vecturalibus, & mulaterijs cogendis per Capitaneum, ſeu Iudicem. 161
Quòd Iudex habeat arbitrium inquirendi, & procedendi contra omnes, qui accepiſſent lapides via, qua eſt iuxta ſtratam S. Franciſci. 161
De iuriſdictione Iudicis circa pontes, fontes, vias, & de parte Iudicis quam exegerit. 161
Quòd nullus proijciat letamen in via maris, &c. 161
Quòd nullus debeat dare expenſas alicui laboratori. 161
De vijs, ſiue landronibus murandis. 162
De vijs, pontibus, & fontibus aptandis, & reparandis. 162
De ijs, qui occupauerint, vel occupatam tenent aliquam viã communis, vel vicinalem, &c. 163
De pœna facientis immunditiã in ſpatio S. Saluatoris. 163
De biblia non ſinenda. 163
De non cauando ad pedem limitis alicuius, &c. 164
Quòd nemo poſſit fodere terram in vijs Communis. 164
De quæſtionibus confinium ſummariè terminandis. 164
De pœna habentium aliquã fornacẽ intra muros Ciuit. 164
De grugiarijs. 165
De pœna piſtantium agreſtam. 165
De porcis non retinendis in Ciuitate. 165
De pœna lauantium prope fontes. 165

Qui

Qui poſſint ire impune ad Monaſterium. 165
De pecudibus, quæ mittūtur in paſcuis Firmanæ Ciuit. 165
De mercede capienda pro beſtijs ad hoſpitium ductu. 166
De leproſis expellendis extra Ciuitatem. 166
De domibus deſtruendis cauſa incendij. 166
De domibus non deſtruendis. 167
De terris in Ciuitate, & diſtrictu Firmi colendis. 167
De famulis, & laſtualibus recedentibus à dominis ante tempus promiſſum. 167
De buzectis Communis, & alijs menſuris. 167
De ſtateris, & alijs menſuris. 168
De menſuris æqualibus faciendis in Caſtris, et Villis Communis Firmi, & de modo menſurandi fructus. 168
De non excaſtellando de aliquo Caſtro Communis Firmi. 168
Quòd liceat habentibus Molendina accipere de terreno alieno ad caput aquæ, vbi colligitur aqua pro dicto Molend. 169
De Molendinarijs. 169
De Beccharijs, ſiue Macellarijs. 171
De piſcibus vendendis. 172
De Fornarijs. 174
De paniſaculis, & vendiriculis. 175
De rebus comeſtibilibus intra ſenaitas non emendis. 175
De modo, & forma danda hoſpitatoribus. 175
Quòd nulla perſona capiat in tenutam poſſeſſionem Cōis. 175
De adiutorio faciendo volentibus facere ciſternam. 176
De vino, & muſto deferendo ad Ciuitatem, & de ſecuritate venientium ad eandem Ciuitatem ad ipſum vinum, & muſtum emendum. 176
De calce, preta, &c. & de fornacbiarijs. 176
Quòd mercatores monſtrent pannum extra domos, &c. 177
Quòd Fornarij non calefaciant furnum cum noecbis. 177
De tabernarijs. 177
De lino non battendo in Ciuitate. 177
Quòd Iudæi non intrent Palatia, nec vendant prohibita, & incedant ſignati. 178
De ſtipulatione pænarum in fabricam murorum Ciuit. 178
De Ciuibus recuſantibus ſoluere datiuas poſſeſſionum, quas habent in comitatu. 178
De non faciendo ſeceas in flumine Tenna. 179
De Turrionibus Communis non locandis. 179
De non emendo fructus ante tempus. 179
De eneribus non mittendis in Ciuitatem. 180
De fæminis impudicis expellendis de contrata, & de loco, in quo poſſunt meretrices manſionem facere. 180
De pæna euntium ad pretium extra diſtrictum. 180
De pæna euntium ad macinandum extra diſtrictum. 180
Quod victualia vendatur ad culmum. 180
Quod Ciuis, & comitatinus, qui eſſet leno, poſſit capi pro manigolto. 181
De venditione olerum, & aliarum herbarum. 181
De aptatione ſtratarum Ciuitatis. 181
Ne ligna per mare extrahantur. 181
De pretio, & menſura circulorum. 181

RVBRICAE SEXTI LIBRI.

De gabellis ſoluendis per libram. 182
De gabella oliuæ, quæ venditur, & emitur. 182
De gabella olei. 183
De gabella olei conducendi à Terris non ſubiectis. 183
De gabella piſtrinorum. 183
De gabella drapparia pannorum. 183
De vegeticulis, liguamine, & circulis. 183
De gabella ponderis mercantiarum. 184
De gabella lini, ponderis, & menſuræ, ac pannorum. 184
De furnis. 184
De pelliciaria. 184
De vendiriculis. 184
De gabella Fornacbiarum, & cuncliarum turaminis. 184
De menſuris bladi, & aliarum mercantiarum. 185
De gabella panis. 185
De gabella rerum ſoluta ſemel amplius non ſoluenda. 185
De ſtracciaria pannorum. 185
De gabella nucum, ficuum, & ſeminis lini. 185
De lignamine nouo, & veteri laborato, quòd non extrahatur de Ciuitate. 185
De mittentibus linum graminatum, atque ſcapeciatum in Ciuitate Firmi. 186
De mittentibus caſeum, mala arancia, & auellanas. 186
De venditione ceræ, & ſpeciaria. 186
De lana vendenda in Ciuitate. 186
De carbone. 186
De caſtaneis. 186
De vitrio laborato. 186
De mola pro molendinis. 186
De mercancijs non mittendis niſi per portas Ciuitatis. 186
De non mittendo granariam Communis. 186
De Victurarijs, & Barcharolis. 187
De ſalmis Scholarium, Religioſorum, & officialium. 187
De notificatione emptionis, & venditionis omnium rerum, de quibus ſoluitur gabella. 187
De arbitrio Iudicis, & aliorum officialium gabellæ Communis in exactione gabellarum. 187
De exactionibus gabellarum. 187
De auxilio, & fauore præſtando officialibus gabellarum. 187
De pænis exigendis. 188
De officialibus poſitis ad exigendum gabellas. 188
De prohibitione Aduocati, & Procuratoris in gabella. 188
De non exigendo vltra gabellam debitam, vel grauando contra formam præſentis ſtatuti. 188
De rebus non nominatis. 188
De pænis illorum, qui contrafecerint contra formam præſentium ſtatutorum. 188
De tempore ſoluendi gabellam, & quibus. 189
De his, qui habent aliquam immunitatem gabellæ. 189
De gabella vini venditi ad ſalmam, & ad ſpinam. 189
De gabella fundicaria in Portu Firmi. 189
Quod nullus patronus nauigij poſſit caricare, & diſcaricare aliquas mercantias ipſius ſine licentia officialis. 190
De nauigijs, & barchis. 190
De ramine nouo, & veteri. 190
De gabella beccharia, & eius membris, & de mittētibus carnes ſalitas, vel recentes in Ciuitate, & Portu Firmi. 190
De mittentibus agnos, caprittos, vel porchetas. 190
De ementibus agnos, &c. cauſa reuendendi. 190
De beſtijs emendis per Beccharios. 191
De vēditione carniū per Becch. & ipſarū ponderatione. 191
De gabella beſtiarum venditarum per Becchariós intra terminum ſoluenda. 191
De porchettis coctis vendendis. 191
De carnibus emendis pro conuiuijs, ſeptimis, & nuptijs. 191
De gabella piſcium. 191
De porcis occidendis per Ciues. 191
De carnibus ſalitis extrahendis per mare. 192
De beſtijs infectis, & morticinis vendendis. 192

De corijs mittendis in Ciuitate, & Portu. 192
De beſtijs emendis per Beccharios, quæ debent macellari in certum tempus. 192
De corijs, & pellibus emendis in Ciuitate. 192
De gabella equorum, & ſomeriorum, et aliarū beſtiarū. 192
De gabella beſtiarū pro vita, ſeu retinendarū in paſcuis. 193
De gabella equorum dandorum ad vecturam. 193
De gabella bozza, & membrorū, et bladi quod venditur. 193
De gabella farinæ. 193
De ponderatione bladi. 194
De gabella coptimorum. 194
De pane mittendo in Ciuitate, & Portu. 194
De gabella beſtiarum locatarum ad ſoccitam. 194
De gabella fori Belmontis. 194
De gabella beſtiarū, quæ tranſierint per diſtrictū Firmi. 195
De gabella paſſus. 195
Quòd forenſis poſſit extrahere de comitatu omnes mercantias, exceptis lino, & cananatio. 196
Quòd comitatinus poſſit conducere omnem mercantiam in comitatu ſine gabella, quia ſoluit affectum. 196
Quòd quilibet extrahens de Ciuitate, et comitatu linum, lanam, pannos, cananatios, ſomentā, nuces, vel aliam mercantiam, ſoluat gabellam. 196
Quòd forenſis conducens maximè vendens aliquid in foro Belmontis, ſoluat gabellam, & poſſit retro portare id quod non venderet. 196
Quod liceat comitatino extra comitatum cambiare, & vendere bouem deterioratum. 196
Quòd liceat forenſi retrahere mercantiam non venditam ſolutis ſex den. per libram de venditis. 197
Quod nemini liceat extrahere bladum extra diſtrictum recollectum in ipſo diſtrictu, & comitatu. 197
Quòd liceat comitatinis inter ſeipſos vendere, emere, & portare mercantias, quia ſoluunt affectum. 197
Quod quilibet forenſis conducens mercantias teneatur ſoluere gabellam primo gabellario inuento in comitatu. 197
De gabella paſſus. 197
De carcantibus, & excarcantibus. 199
De gabella ſalis, & paſcuorum, baractaria, & ſcarſina nō includenda in venditionibus gabellarum. 200
De portantibus pannos ad tinctoria in Ciuitate. 200
Quod comitatini poſſint venire cum ſex bobus ſine ſolutione gabellæ. 200
De exemptione facientium artem lanæ. 200
Quòd mercatores forenſes poſſint mittere eorum mercantias, et non vendendo à decimaquinta Iulij extrahere &c. 200
De exemptione Clericorum ſuper gabellis. 200
Quòd de ſolutione gabellarum non poſſit fieri gratia, &c. 203
Confirmatio contentorum in volumine ſtatutorum. 203
Capitula fori, & nundinis Ciuitatis Firmi. 204
Ordinamenta, & conſuetudo maris. 205
Ordo, conſuetudo, & ius varchæ ſecundum Anconitan. 207

T A B V L AE F I N I S.

IOANNIS BAPTISTAE EVANGELISTAE FIRMANI,

In eodem Firmano Gymnaſio humanarum litterarum profeſſoris.

IVRE diu hoc Firmana ſtetit, ſtabitq́ perennis
Res, & libertas, gloria, nomen, honos.
Iura Solon doctis quondam deſcripſit Athenis;
Cum patria illa tamen ſuſtulit vrbe dies.
Spartanis leges eſt fama tuliſſe Lycurgum:
Barbarico tamen eſt vrbs ea preſſa iugo.
Sola perantiqui ſunt iura æterna Quirini:
Sola & Firmani ſunt rata iura ſoli.
Nempe quòd hæc tantum leges, & iura, bonumq́,
Et complexa æquum, faſquè, piumq́, tenent.
Legibus hiſ vſum Firmum ſuper aſtra feretur:
Hoc genus inuictum ſydera iure petat.

AQVILANTIS SIMONETTI

Firmani humanarum literarum profeſſoris ad Mag. Communitatem Firmanam

EPIGRAMMA.

QVOD ſaxo fundata manes tam firma vetuſto;
Quòd tua firma fides nomina digna tenes,
Palladis vrbs, Martisq. decus, Cererisq. benignæ:
Nanq; dedere hilares munera quiſque ſua.
Conſilium, ingenuas ac Pallas tradidit artes,
Et quæ victrici Mars mouet arma manu.
Alma Ceres fruges, aſtat cui copia cornu
Munifico fundens omnia læta ſuo.
Hinc ducibus, quondàm inſignis patribusq. togatis,
Et modò clara magis tu foris, atque domi.
Lumine cuncta ſuo vincit ceu ſydera Phœbus:
Picenas vrbes ſic ſuper vna nites.
Ius quoniam, quò faſquè, pium, rectumq. colatur,
Litibus, & Scribis ne ſtrepat inde forum.
Quod ſcriptum tabulis bis ſex habuere Quirites,
Tu breuibus promis Ciuibus, ac ſocijs.
Prona igitur felix in publica commoda viuas,
Et feriat nomen ſydera celſa tuum.

EVGENIVS Epiſcopus Seruus Seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Decens reputamus, & debitum, vt ijs, quæ de noſtra voluntate per noſtros legitimos in noſtrorum, & dictæ Eccleſiæ ſubditorum vtilitatem, & commoda facta, & conceſſa comperimus, vt firma, & illibata permaneant, adijcimus Apoſtolici muniminis firmitatem. Sanè nuper inter dilectum filium Ludouicum Tituli S. Laurentij in Damaſo Presbyterum Cardinalem Camerarium noſtrum Apoſtolicæ Sedis Legatum, noſtro, & ipſius Eccleſiæ nomine, ac dilectos filios Communitatem, & homines Ciuitatis noſtræ Firmanæ quædam conuentiones, pacta, & capitula, quorum copiam fecimus præſentibus inſcribi, pro eorum commodo, vtilitate, & bono regimine inita, concluſa, & conceſſa fuerunt. Quare pro parte ipſorum Communitatis, & hominum nobis fuit humiliter ſupplicatum, vt eis pro ipſorũ ſubſiſtentia firmiori robur apoſtolicæ confirmationis adijcere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, conuentiones, pacta, & capitula ex certa ſcientia auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Tenor verò præfatorum capitulorum, & eorum ad ſingula conceſſionum ſequitur, & eſt talis.

PRO parte Communis, & hominum noſtræ Ciuitatis Firmanæ, & ſui comitatus humiliter ſupplicatur, & petitur, vt infraſcriptas petitiones, & capitula eidem Communi liberaliter Reuerendiſſima D. V. concedere dignaretur.

In primis, quòd Communitas Ciuitatis prædictæ gaudeat, & gaudere debeat omnibus, & ſingulis priuilegijs, ſtatutis, reformationibus, conſuetudinibus, capitulis, commoditatibus, & iuriſdictionibus hactenus in dicta Ciuitate vigentibus & quomodocunque, & qualitercunque eidem per Summos Pontifices, Legatos, Rectores, & Vicarios Eccleſiæ Romanæ hactenus conceſſis, & approbatis: quæ iuriſdictiones, priuilegia, ſtatuta, reformationes, conſuetudines, & capitula ſint, & eſſe intelligantur approbata, & confirmata, & approbentur, & confirmentur, & pro confirmatis per quoſcunque inuiolabiliter obſeruentur.

Pl̃t. Dummodo non ſint contra libertatem Eccleſiaſticam.

Item quòd omnes, & ſinguli introitus, & prouentus dictæ Ciuitatis, eiusq. Comitatus, & diſtrictus, tam ordinarij, quam extraordinarij quomodocunque, & qualitercunque obuenientes, tam introitus gabellarum, & affectus comitatus, quàm etiam maleficiorum, & aliorum prouentuum dictæ Ciuitatis, & comitatus ſint, & eſſe debeant Communis Firmi, & hominum eiuſdem, & quòd Communitas prædicta, & Comitatus, & homines eiuſdem non teneantur cameræ Romanæ, & Sanctiſſimo D. N. Papæ præſenti, & futuris, nec alijs Rectoribus, & officialibus quibuſcunque Prou. Mar. niſi ſolum, & duntaxat ad ſolutionem tallearum, cenſus, & affictus. Pl̃t.

Item quòd Communitas prædicta Firmana, & Officiales, & Rectores dictæ Ciuitatis habeant, & habere debeant merum, & miſtum imperium, & liberam poteſtatem cognoſcendi, & puniendi de quibuſcunque exceſſibus, & delictis commiſſis, & committen. in dica Ciuitate, comitatu, fortia, & diſtrictu, cuiuſcunque generis exceſſus, & delicta exiſtant. Pl̃t.

Item quòd prima, & ſecunda cauſæ tam ciuiles, quàm criminales cognoſcantur, & cognoſci debeant per Poteſtatem, & Capitaneum, & alios officiales dictæ Ciuitatis ſecundum formam ſtatutorum, & conſuetudinem dictæ Ciuitatis. Pl̃t.

Item quòd dicta Communitas Ciuitatis Firmi habeat plenam, & liberam poteſtatem, & auctoritatem, & arbitrium eligendi Poteſtatem, Capitaneum, Cancellarium, & quoſcunque alios Officiales, & Rectores, tam in dicta Ciuitate, quàm in comitatu ſua propria auctoritate de quibuſcunque; dummodo non ſuſpectis S. R. E. & Summo Pontifici, & electio dictorum officialium non fiat per alios, niſi per Communem, & homines dictæ Ciuitatis. Pl̃t.

Item quòd dicta Ciuitas Firmana, nec aliquod Caſtrum comitatus, & diſtrictus eiuſdem non poſſint, nec debeant modo aliquo ſubmitti, vel dari alicui perſonæ, ſed ſemper ſit ſub dominio S.R.E. & Caſtra comitatus ſub pleno dominio dictæ Ciuitatis. Pl̃t.

Item quòd omnia Caſtra, loca, & Terræ, quæ hactenus fuerunt ſub dominio dictæ Ciuita-

tis de comitatu, & diſtrictu eiuſdem, ſint, & eſſe debeant in futurum ſub pleno dominio dictæ Ciuitatis, & non poſſint, nec valeant aliquo titulo, vel cauſa ſubmitti alicui perſonæ eccleſiaſticæ, vel ſeculari, alicui Communitati, vel Collegio, nec quoquo modo liberari à dominio dictæ Ciuitatis, & quòd omnia, & ſingula priuilegia, pacta, & capitula facta, vel conceſſa per Summum Pontificem, & alios quoſcunque Legatos, vel Rectores eiuſdem aliquibus Caſtris, & locis, vel Terris hactenus tentis, & poſſeſſis per dictam Ciuitatem, et ſub eius dominio ſint caſſa, irrita, & annullata, & pro irritis, caſſis, & annullatis habeantur; quæ pacta, & capitula hic pro expreſſis ſingulariter habeantur, & omnes ſubmiſſiones in contrarium factæ reuocentur, & dicta loca, & Caſtra, quæ de præſenti poſſiderentur, & retinerentur per alios, vt eſt Caſtrum Aquauiua cum ſuis pertinentijs, et Caſtrum Montis Viridis reſtituantur dictæ Communitati ſine aliqua ſolutione per ipſam fienda. Pl't. In omnibus, præterquàm in ijs, in quibus priuilegia Apoſtolica aliter diſponant.

Item quòd dicta Ciuitas Firmana, & homines eiuſdem poſſint, & valeant francare, & franchitias facere, & concedere omnibus, & ſingulis hominibus, & perſonis de quibuſcunque locis ad dictam Ciuitatem ad habitandum venire volentibus, vel ipſorum res, et mercantias conducentibus, et conducere volentibus in dictam Ciuitatem Firmanam, & ſui Comitatum, & quòd per aliquos officiales, vel Rectores Eccleſiæ non poſſint contrauenire.

Pl't. De pertinentibus ad dictam Ciuitatem.

Item quòd omnes, & ſinguli contractus facti, & celebrati, & iudicia agitata, & ſententiæ latæ tempore Comitis Franciſci, tam in Curia officialium Ciuitatis Firmanæ, & ſui comitatus, quam etiam in Curia generali Marchiæ ſint rati, validi, & Firmi, & modo aliquo non valeant reuocari, & irritari, quibuſcunq; in contrarium facientibus non obſtantibus. Pl't.

Item quod ſi aliquæ ſubmiſſiones, vel priuilegia, vel conceſſiones ſunt factæ, vel conceſſæ aliquibus perſonis, vel Communitatibus de aliquibus bonis mobilibus, vel ſtabilibus, iuribus, & actionibus pertinentibus, & ſpectantibus dictæ Ciuitati Firmanæ, vel aliquibus Ciuibus, & comitatinis, vel habitatoribus eiuſdem, & contra eorum iura tempore occupationis Comitis Franciſci de Prouincia Marchiæ, ſint nulla, caſſa, & irrita, & dicta Ciuitas, homines, & perſonæ prædicti ſint reſtituti in dictis eorum bonis, & iuribus, quibus gaudebant ante occupationem prædictam, in quibuſcunque locis, & Terris Prouinciæ Marchiæ dicta bona, & iura perſiſtant. Fiet iuſtitia.

Data, ſignata, & ſubſcriptæ fuerunt prædictæ petitiones ſub impreſſione ſui ſoliti ſigilli per me Petrum Lunen. Secretarium infraſcriptum de mandato Reuerend. in Chriſto Patris, & Domini D. Ludouici Tituli S. Laurentij in Damaſo Presbyteri S. R. E. Cardinalis Aquilegen. Domini Papæ Camerarij Apoſtolicæ Sedis Legati, &c. in Terra Monticuli die vndecimo Decembris Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimoquinto indictione octaua, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & D. N. Domini Eugenij Diuina prouidentia Papæ IIII. Anno quintodecimo. Petrus Luneñ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ cõfirmationis, & communitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimoſexto, octauo Kalen. Aprilis. Pontificatus Noſtri Anno Sextodecimo.

Poggius.

Emanatæ de mandato D. N. Papæ.

A. de Corneto.

Regiſtrata in Camera Apoſtolica.

P.

Dilectis filijs Prioribus, ac Communitati, & hominibus Ciuitatis noſtræ Firmanæ,

PAVLVS PAPA IIII.

DILECTI filij ſalutem, & apoſtolicam benedictionem. Dilectos filios Matthaeum Corradum, & Andream Francolinum laycos, & Ciues Firmanos, Oratores veſtros, quos nuper ad nos cum litteris veſtris ad ſupplicandum, vt ſtatuta, priuilegia, indulta, reformationes, conſuetudines, iuriſdictiones, libertates, facultates, immunitates, conuentiones, pacta, & capitula ipſius Ciuitatis noſtræ Firmi confirmare dignaremur miſiſtis, libenter vidimus, atque audiuimus. Proinde veſtris huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, harum ſerie auctoritate Apoſtolica omnia, & ſingula ſtatuta, priuilegia, indulta, reformationes, conſuetudines, iuriſdictiones, libertates, facultates, immunitates, conuentiones, pacta, & capitula prædicta, & alia, & ſpecialiter per fe. re. Eugeniũ IIII. Iulium II. Leonem X. Adrianum VI. Clementem VII. Paulum III. Iulium III. & alios Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, tam per litteras in forma Breuis, quàm ſub plumbo conceſſa, et conceſſas, data, & datas, confirmata, et confirmatas, ac innouata, & innouatas illorum tenores præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes, quatenus ſint in vſu, & contra Eccleſiaſticam libertatem non tendant, ex certa noſtra ſcientia approbamus, et confirmamus, ac præſentis ſcripti patrocinio Communimus: Mandantes omnibus, & ſingulis Prouinciæ noſtræ Marchiæ Anconitanæ Legatis, Vicelegatis, Commiſſarijs, ac eiuſdem Ciuitatis Gubernatori, officialibus, & executoribus quibuſcunque, nunc, & pro tempore exiſten. & alijs ad quos ſpectat, in virtute ſanctæ obedientiæ, et ſub noſtræ indignationis pœna, quatenus præmiſſa omnia abſque mora diſpendio ad vnguem obſeruent. & obſeruari ſub prædictis, ſeu alijs ſententijs, cenſuris, ac etiam pecuniariis eorum arbitrio infligendis, & applicandis pœnis omnino faciant, vobiſq; opportunis fauoribus aſſiſtant. Ac decernentes ex nunc irritum, & inane quicquid ſecus ſuper his à quoquã quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, non obſtan. quibuſuis apoſtolicis, necnon prouincialibus, & ſynodalibus conciliis editis generalibus, & ſpiritualibus conſtitutionibus, & ordinationibus, cæteriſq; contrariis quibuſcunque. Datum Romæ apud Sanctum Marcum ſub anulo Piſcatoris, die viij. Iunij. M. D. L V. Pontificatus Noſtri Anno Primo.

S. Io. Larinen.

Dilectis filijs Communitati,& hominibus Ciuitatis noſtræ Firmanæ,

SIXTVS PAPA V.

DILECTI filij ſalutem,& apoſtolicam benedictionem. Fidei conſtantia,ac deuotionis ſynceritas,quibus nos,& Romanam colitis Eccleſiam, nos inducunt, vt honeſtis petitionibus veſtris libenter annuamus. Veſtris itaque ſupplicationibus inclinati,omnia & ſingula ſtatuta veſtra, ordinationes, & reformationes, necnon priuilegia,conceſſiones,immunitates,gratias,& indulta vobis,& Communitati veſtra hactenus per quoſcunque Romanos Pontifices pradeceſſores noſtros, eorumq. Legatos pro tempore conceſſas,& conceſſa quatenus ſint in vſu,& contra libertatem Eccleſiaſticam, & Camera Apoſtolica praiudicium non tendant,necnon taxas mercedum Iudicibus,& Notarijs criminalibus huius noſtra Ciuitatis Firmana per vos aſſignatas, & per dilectum filiũ Nobilem virum Iacobum Boncompagnum dicta Ciuitatis tunc Gubernatorem aliàs comprobatas, atque reſcriptum ab eodem Iacobo Gubernatore ſuper nonnullis cauſis per Curiã Capitanei dicta Ciuitatis,et Vicarios Caſtrorum eius comitatus duntaxat reſpectiuè cognoſcendis editum, & per eius Locumtenentem ſub die ij. Aprilis 1578. admiſſum, & die iiij. eiuſdem menſis Cancellario Criminali,& Capitaneo intimatum, citra tamen praiudicium exactionum, & aliorum iurium Cameralium, auctoritate Apoſtolica tenore praſentium ex certa noſtra ſcientia approbamus,& confirmamus,illisq. perpetua,& inuiolabilis firmitatis robur adijcimus,ac ab omnibus,ad quos ſpectat,exactè obſeruari pracipimus, & mandamus, irritum,& inane decernentes quicquid ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus fel: rec: Pij Papa IIII. pradeceſſoris noſtri de regiſtrandis,et inſinuandis in Camera Apoſtolica gratijs intereſſe eiuſdem Camera concernentibus infra certum tempus,ac quibuſuis alijs conſtitutionibus,& ordinationibus Apoſtolicis, ac Ciuitatis Firmana iuramento, confirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis,& conſuetudinibus, priuilegijs quoque,indultis, & litteris apoſtolicis quomodolibet conceſſis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus eorum tenores praſentibus pro expreſſis habentes ad effectum pramiſſorum duntaxat, ſpecialiter,& expreſſè derogamus, caterisq. contrarijs quibuſcunque. Datum Roma apud Sanctum Petrũ, ſub anulo Piſcatoris,die x. Februarij. M. D. LXXXVI.

Pontificatus Noſtri Anno Primo.

Io: Baptiſta Canobius.

SANCTAE, ET INDIVIDVAE
Trinitatis nomine inuocato.

STATVTORVM COMMVNIS FIRMI
LIBER PRIMVS
FELICITER INCIPIT.

HVMANI generis creaturæ, ſumma ab Opt. Max. Deo prouidentia formatæ, ille ipſe ſupernus artifex, ac rerũ omnium conditor, & opifex maximus, vt indulgentiſſimus parens liberum conceſſit arbitrium, & cuncta in hoc inferiori orbe creata eius dominio ſubeſſe voluit; cui tantam fœlicitatem inuidens callidiſſimus inueterator, prothoparentes noſtros aſtu aggreſſus à recto rationis tramite, rectæq. mentis ſtatu tranſuerſos, ac præcipites egit. Inde, vt à vitiato ſemine, procreata mortalitas in dies magis atque magis deterior facta ad omnem tandem flagitioſum facinus, & impietatem progreſſa, innocentiæ, & probitati vix locum vllum tutum vſpiam fecerat; ac iam reliquerat. Sed ille, qui lapſa reparat, reparata corroborat, & confirmat, pia diſpoſitione conſuluit, ſanctiſſimas leges præbendo, earumq. ſumma integritate miniſtros præditos concedendo, ad cohercendam improborum audaciam, innocentiamq. tutandam. Hinc eſt, quòd probi, & ſapientes viri Iulianus Ser Franciſci Contratæ Caſtelli, Antonius Egidiutij Contratæ Pilæ, D. Cola D. Vannis Contratæ Sancti Martini, Ser Clericus Brunichi Contratæ Florentiæ, Anſouinus D. Philippi Contratæ Sancti Bartholomei, Magiſter Philippus Magiſtri Dominici Contratę Campiletij Statutarij Ciuitatis Firmanæ, eiusq. comitatus, fortiæ, & diſtrictus, per Generale Cõcilium dictæ Ciuitatis ad hoc legitimè, & ſolenniter deputati, vt patet manu Ser Cicchi Magiſtri Nicolutij de Firmo Notarij, & Cancellarij Communis, & Populi dictæ Ciuitatis, vigore, auctoritate, & arbitrio eis conceſſo per dictum Concilium fecerunt, & ordinauerunt, decreuerunt, & ſtatuerunt decreta, ordinamenta, ſtatuta, & capitula dicta, ad laudem, & reuerentiam omnipotentis Dei, & eius mátris Beatæ Marię virginis glorioſæ, & Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, & glorioſorum Sanctorum Ioannis Euangeliſtæ, & Bartholomei Apoſtolorum, atque Beati Sabini Martyris protectorum, & defenſorum Populi Ciuitatis Firmanę, ac totius cœleſtis Curiæ: & ad honorem, & reuerentiam Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ, & Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & domini, D. N. Papæ, & totius cœtus Cardinalium: & ad honorem, & triumphũ, & exaltationem Communis, & Populi Ciuitatis Firmanæ, eiusq. comitatus, fortiæ, & diſtrictus: & ad honorem, & magnificentiam DD. Priorum Populi, & Vexilliferi iuſtitiæ Ciuitatis Firmanæ, eiusq. comitatus, fortiæ, & diſtrictus: & ad augmentationem, vnionem, & perpetuam exaltationem præſentis liberi, pacifici, & popularis ſtatus dictæ Ciuitatis Firmanæ: & finalem deſtructionem, & perpetuã extirpationem cuiuſcunque contra prędicta, vel aliquod prædictorum quomodolibet attentantis, vel attentare volentis.

De veneratione feſti Sanctæ Mariæ de menſe Auguſti. *Rubr. Prima.*

DIgnum,ac debitum eſſe cenſemus,pręcipuè cunctis Firmanis,omnimodam reuerentiã exhibere glorioſiſſimæ,ac beatiſſimæ Virgini Mariæ, potiſſimè in feſto Aſſumptionis de medio menſe Auguſti : & etiam in dicto feſto venerari, quæ præ cæteris alijs ſua pietate conſueuit Ciuitatem Firmanam,& eius Ciues ab omni periculo defenſare. Idcirco ſolitam, & antiquiſſimam conſuetudinem affirmantes,ſtatuimus,& ordinamus,quòd DD. Priores populi,& Vexillifer iuſtitiæ,Poteſtas,& Capitaneus,qui pro tempore fuerint,& quilibet eorũ teneantur, & debeant vinculo eorum iuramenti, & pœna centum lib. deñ. pro quolibet ipſorum operam dare, & facere, & curare cum effectu, & operis complemento,quòd annuatim in feſto Aſſumptionis dictę beatiſſimæ,ac glorioſiſſimę virginis Marię,quod eſt de medio menſe Auguſti,dictum feſtum quantum poteſt honorificè,fieri faciant, & celebretur in dicta Ciuitate,vt antiquitus extitit conſuetum: & quòd continuè in Kal. menſis Auguſti faciant banniri publicè per dictam Ciuitatem cũ omnibus tubis,& inſtrumentis dicti Communis, quòd omnes Scindici Caſtrorum Ciuitatis, comitatus dictæ Ciuitatis, ac omnes de Portu S. Georgij cum barcha,& Becharij, Molendinarij, Calzolarij,Tabernarij, & omnes, & ſinguli Ciues habitatores Ciuitatis prædictę cum omnibus eorum cereis,& luminarijs,ac etiam omnes, & ſinguli Mulaterij,& victurales cum eorum lapidibus debeant præparare ſe,& fulcire,ita quòd in vigilia dicti feſti cum eorum lapidibus honorificè,& ordinatè,vt extitit ordinamentum,& conſuetum, vadant ad Eccleſiam cathedralem dictæ Virginis Mariæ in dicta Ciuitate ad offerendum, & honorandum dictum feſtum, ad pœnam in ſtatutis Ciuitatis contentam ; & ſi ſtatuta non eſſet pœna, ad pœnam arbitrio Poteſtatis,vel Capitanei auferendam.

De cereis, & alijs luminarijs, & lapidibus offerendis in dicto feſto Beatæ Mariæ. *Rubr. 2.*

ITem ſtatuimus,& ordinamus,quòd D. Poteſtas,Capitaneus, & quilibet ipſorum,& quilibet alius officialis forenſis Ciuitatis Firmi principaliter in dicta Ciuitate officium gerẽtes, tempore dicti feſti teneatur, & debeat in vigilia dicti feſti Beatæ Mariæ de menſe Auguſti facere fieri eorum expenſis,ſecundum quòd eis placuerit, vnum cereum pro quolibet, & cum ipſis cereis ire ad dictam Eccleſiam,& offerre dictos cereos Torchio dictæ Eccleſiæ, & relinquere cum effectu : & Priores populi,& Confalonerius iuſtitiæ,& quilibet ipſorum,& quilibet alius Conciliarius dictæ Ciuitatis teneatur præcisè portare in dicto feſto vnum cereum,videlicet vnum per domum, & fumantẽ: & ſi contrafecerint,puniantur dicti Priores,& Vexillifer,& quilibet ipſorum in xx. ſol. deñ. tempore eorum ſcindicatus,& quilibet Conciliarius in x. ſol. deñ. Et quilibet alius focularis, ſiue fumans in Ciuitate habitans,exceptis miſerabilibus perſonis,teneantur mittere, vel ire cum luminarijs ceræ in feſto prędicto,& ad dictam Eccleſiam cum illis de contrata ſua, pro honore dicti feſti,ſub pęna v. ſol. deñ. pro quolibet ipſorum contrafaciente. Item quòd fumantes,& homines de Portu Sancti Georgij,& habitantes in dicto Portu teneantur, & debeant per ſe venire ad dictum feſtum cum eorum luminaribus,& barcha,more ſolito,& offerre dicta luminaria,& barcham eorum ad dictum Torchium ; ita tamen,quòd in magnitudine dictorum cereorum,& luminarium portandorum modus aliquis non ponatur,nec forma ; ſed remaneat in voluntate, & arbitrio cuiuſlibet portantis : & qui contrafecerit, puniatur vice qualibet in x. ſol. deñ. pro quolibet contrafaciente. Item quòd quælibet Societas Bechariorum,Molendinariorum,Calzolariorum,Tabernariorum, & Hoſpitatorum teneatur, & debeat in vigilia dicti feſti præparaſſe,& præparatum habuiſſe,videlicet Becharij, Calzolarij, & Molendinarij vnum cereum magnum pro qualibet dictarum Societatum,laboratum, & ornatũ more ſolito, pretij,& valoris hactenus conſueti, & dicti Tabernarij,& hoſpitatores Tabernam vnam laboratã, & ornatam more ſolito : & cum prædictis cereis,taberna,& luminarijs omnes dictæ Societates ire debeãt ad dictum feſtum in dicta vigilia,& offerrę in dicta Eccleſia dictos cereos,dictam tabernam,& dicta luminaria,& dimittere dicto Torchio cum effectu : & hoc ad pœnam quinquaginta lib. deñ. pro qualibet Societate in prædictis contrafaciente. Item quòd omnes,& ſinguli fumantes Caſtrorum, & Villarum dictæ Ciuitatis, exceptis Caſtris, cum quibus haberet pacta Commune in contrarium, & non conſueuerint hactenus ſoluere pro cereis dicti feſti,teneantur,& debeant annuatim ſoluere de menſe Auguſti ante dictum feſtum Beatæ Mariæ Virg. duodecim deñ. pro quolibet foculare dictorum Caſtrorum,& Villarum Scindicis : qui Scindici de tota dicta pecunia teneantur ferre vnum Cereum pro

quo-

quolibet Caſtro, pretio illius ſummæ, ad quam aſcendit ſolutio cuiuſlibet Caſtri: & omnes dictos cereos accenſos teneantur dicti Scindici ſimul & ſemel congregati ab Eccleſia Sanctæ Luciæ de Firmo portare ad dictum feſtum, & ad dictam Eccleſiam Sanctæ Mariæ in dicta vigilia offerre in dicto Torchio, & officialibus deputatis ad dictum Torchium, & ſuper laborerio dictæ Eccleſiæ; & hoc ea hora, qua requiſiti fuerint per Scindicum dicti Communis, vel officialem D. Poteſtatis, ſub pœna cuilibet Communi Caſtrorum, & Villarum quadrupli eius, quod pro dictis cereis ſoluere teneretur, dicto Torchio applicanda, & xxxx. ſol. pro quolibet Scindico non offerente, ſeu portante. Item quilibet agrorum colonus ciuis comitatus, vel externus, ſiue forẽſis arans in agro Firmano ſoluat, & ſoluere teneatur annuatim pro cereo offerendo in dicto feſto boñ. quatuor, & quiſque buctarus boñ. duos ad inſtantiam exactoris. Item Sclaui habitantes in Ciuitate teneantur etiam offerre Cereum in dicto feſto non minorem ponderis ceræ octuaginta librarum: ſed illis per ſingulos annos reſtituatur poſt annum dimidium pedalis, eius quod ſupereſt. Item quòd omnes Muſaterij, & Someriarij habentes mulos, aſinos, vel alias beſtias ad vecturam, & Fornachiarij dictæ Ciuitatis teneantur, & debeant in dicta vigilia dicti feſti portare, ſeu portari facere ad ſupradictam Eccleſiam, & offerre, & dimittere cum effectu officialibus laborerij dictæ Eccleſiæ vnam Salmam laterum, ſeu cantonũ pro quolibet, ſub pęna viginti ſol. pro quolibet contrafaciente, & qualibet vice: quas pœnas omnes, & ſingulas dictus Dominus Poteſtas, & Capitaneus, & eorum officiales poſſint, & debeant de facto, & ſine proceſſu aliquo ſolui facere, & exigere ſtatim cùm de inobedientia prædictorum, vel alicuius ipſorum conſtiterit, & applicare Torchio, & laborerio dictæ Eccleſiæ Sanctæ Mariæ. Et quòd Miles dicti Domini Poteſtatis, vel Capitanei, vel ambo ſimul teneantur, & debeant armati, & equeſtres eum domicellis, & familia dictorum Domini Poteſtatis, & Capitanei, vel vtriuſque eorum ire, & aſſociari cum tubatoribus dicti Cõmunis omnes, & ſingulas, Societates prædictas hominum Portus, Scindicorum Caſtrorum, & Villarũ, Bechariorum, Molendinariorum, Mulateriorum, & Vecturariorum, & cauere pro poſſe, ne rixa fiat, & inſurgat in dicto feſto, ſub pœna centum lib. deñ. tempore eorum ſcindicatus de eorum proprio ſalario retinenda.

De officialibus eligendis ad cuſtodiam, manutenendum introitum, & res laborerÿ dictæ Eccleſiæ Sanctæ Mariæ. Rubr. 3.

AD honorem, & reuerentiam Beatæ Mariæ virginis eligantur, & eligi debeant quolibet anno per DD. Priores populi, & vexilliferum iuſtitiæ dictæ Ciuitatis circa exitum menſis Iulij vnus Sacerdos Ciuis bonùs, & honeſtæ vitæ, & duo alij ciues boni, & idonei, legales, & ſufficientes, & vnus Notarius expertus, & legalis, qui Scindici vocentur, & officiales ad cuſtodiendũ Torchium, & res omnes, & introitus laborerij dictæ Eccleſiæ: qui etiam recipiant relicta, & legata facta, & facienda pro opere, & laborerio dictæ Eccleſiæ: & ipſa expendant, & conuertant in laborerio dictæ Eccleſiæ. Ad quorum Scindicorum, & officialium, vel alterius ipſorum requiſitionem Poteſtas, & Capitaneus, & quilibet ipſorum, & quilibet alter officialis dictæ Ciuitatis teneantur, & debeant omnes aliquid ſoluere debentes, dare, & tradere dicto laborerio, reſtituere, & relaxare, cogere realiter, & perſonaliter, tanquàm ſi eſſent debitores Communis: quorum Scindicorum, & officialium, ac Notarij officium duret vno anno completo, incipiendo in Kal. Auguſti, & vt ſequitur finiendo. Item teneantur dicti Scindici, & officiales conſeruare claues Torchij, ſiue Torchiorum, & Capſarum Epiſcopatus Firmi: quorũ officialiũ quilibet habeat vnam clauẽ: & in dictis Torchijs, & capſis omnia, & ſingula priuilegia, pacta, & inſtrumenta, iuriſdictiones, & alia iura omnia expectantia ad dictum Epiſcopatum, & Commune Firmi, vbicunque reperientur, & penès quoſcunque debeant reponi, & cuſtodiri, & non poſſint aliqua vendi, vel alienari, ſeu aliàs cuicunque dari, vel concedi modo aliquo. Et teneantur dicti Scindici, & officiales facere inuentarium de ſupradictis palijs, priuilegijs, & iuribus nunc exiſtentibus, & alijs occurrentibus de nouo. Et idem intelligatur fieri debere de Ciuitate argenti, et tabula argentea: quę omnia debeant cuſtodiri per dictos Scindicos, & officiales per modum ſuperius ordinatũ. Et quòd dicta priuilegia, iura, & iuriſdictiones, pacta, & palia quę nunc ſunt, & in futurum erunt de introitibus dictæ Eccleſiæ, & maximè palia quę debent offerri in dicto feſto per Scindicos terrarum Montis Sancti, Montis Sãctæ Marię in Georgio, Montis Rubiani, & Ripętranſonum, & Montis Cauſarij, quæ tenentur, & debent dare dicta palia Communi Firmi annuatim in dicto feſto, ſecundũ quòd continuè retroactis temporibus dederunt, reponantur per dictos officiales in capſa magna dicti labo-

rerij ad hoc deputata, et ſedente in Sacriſtia dictæ Eccleſiæ, vel in alio loco decenti, et tuto, reponantur prout placuerit dictis DD. Prioribus, et Confalonerio, et dictis officialibus, et vt ipſi viderint cautius reponenda, et ordinarè conſeruanda. Item teneantur dicti Scindici, et officiales recipere omnes oblationes, et introitus quarumcunque rerum debitarum, et debendarum dicto laborerio, et ea ſolum expendere in dicto laborerio, et alijs neceſſarijs, et euidentibus, ac expedientibus cauſis dicti laborerij, et dictæ Eccleſiæ, et facere, et habere vnum librum, in quo per eorum Notarium ponantur omnes introitus, et expenſæ, qui, et quæ fierent, et occurrerent eorum tempore. Et finito anno eorum officij, teneantur dictum librum, et dictas res, iura, priuilegia, pacta, palia dictæ Eccleſiæ, et dicti laborerij, et omnes denarios, qui, et quæ ad eorum manus eſſent, infra octo dies reddere, et conſignare ſucceſſoribus eorum. Et dicti eorum ſucceſſores teneantur recepto eorum libro prædicto infra alios octo dies videre calculare, et examinare diligenter eorum rationem prædictam: & quicquid inuenerint eis ſupereſſe, & nondum reſtitutum eſſe, exigere teneantur. Notarius verò per dictos DD. Priores, & Confalonerium deputatus ad dictum officium, dictis officialibus, ſiue Scindicis teneatur, & debeat inuentarium prædictum ſcribere, & in dicto libro introitus, & exitus prædictos ponere, & omnia ſcribere, quæ ad negotia dictæ Eccleſiæ, & dicti laborerij pertinebunt, ad voluntatem, & mandatum dictorum Scindicorum, & officialium, aut alterius ipſorum. Et quicunque ex prædictis Scindicis, & officialibus, ac Notario contrafecerit in prædictis, vel aliquo prædictorum, pœnam xxv. libr. den. ipſo facto incurrat. Volumus inſuper, quòd Notarius prædictus deputatus ad dictum officium cum dictis officialibus, & Scindicis laborerij ſit, & eſſe intelligatur auctoritate præſentis ſtatuti Scindicus Communis Firmi ad recipiendum palia, & alias oblationes, quę fierẽt in vigilia, & feſto prædicto Sanctæ Marię de mẽſe Augusti ab illis perſonis, et Communitatibus, quę tenentur palia, et alias oblationes facere Communi Firmi, et Eccleſiæ prędictæ, et ad quietandum ea, quæ recipit: nec alius Scindicus pro Commune Firmi ſit, et eſſe poſſit ad prædicta. Et habeat, et habere debeat dictus Notarius pro prędictis illud ſalarium, quod conſueuerunt habere alij Scindici Communis retroactis temporibus in dicto caſu, quando palia, & alia recipiunt pro Commune. Et venditiones, et alienationes, et conceſſiones factæ, & fiendę in poſterum per prædictos officiales, et operarios, et quemlibet ipſorum valeant, et teneant auctoritate huius ſtatuti, nec poſſint quomodolibet retractari: ſed ſolum de pretio ex alienationibus prędictis facto, et recepto teneantur ſucceſſoribus eorum ad redendam rationem.

De expenſis fiendis Scindicis Communantiarum, & alijs quibuſdam forenſibus venientibus ad dictum feſtum. *Rubr. 4.*

PRo honore noſtri Communis ſtatuimus, & ordinamus, quòd DD. Priores populi, & Confalonerius iuſtitiæ dictæ Ciuitatis, ac Regulatores Communis prædicti ſecundum quòd per eos deliberatum fuerit, faciant, & fieri faciant expenſas de pecunia, & hauere dicti Communis Scindicis, & Ambaſciatoribus terrarum Montis Sancti, Montis Caularij, Montis Robiani, Montis Sãctæ Marię in Georgio, & Ripętranſonum venientibus ad dictum feſtum Beatę Marię cum palijs, & eorum ſocijs. Et quòd dicti DD. Priores, & Confalonerius iuſtitiæ vnà cum dictis Regulatoribus teneantur, & debeant prouidere, & deliberare de famulis armatis pro cuſtodia dicti feſti, & dictos famulos armatos imponere Caſtris comitatus: Et quòd Caſtra teneantur famulos prædictos mittere ad voluntatem, & mandatum dictorum Dominorum bene fulcitos, & armatos pro cuſtodia dicti feſti, & pro conſeruatione præſentis ſtatus popularis in numero quantitatis, & modo ſecundum quòd dictis DD. Prioribus, & Confalonerio videbitur expedire: Et quòd dicti famuli teneantur, & debeant ſtare in dicta Ciuitate, & ire cum officialibus D. Poteſtatis, vel Capitanei per dictam Ciuitatem pro cuſtodia prædicta ad mandatum dictorum officialium: Et quòd dictis famulis dari poſſint, & debeant expenſæ de pecunia dicti Communis, ſi dictis DD. Prioribus, & Regulatoribus videretur conuenire.

De veneratione Sanctæ Spinæ. *Rubr. 5.*

STatuimus, & ordinamus, quòd in feſtiuitatibus Sanctæ Crucis de menſe Maij, & menſe Septembris, & in die Veneris ſancti DD. Priores, & Confalonerius iuſtitiæ cum officialibus Ciuitatis Firmi teneantur publicè venerari Spinam ſanctam, & ire ad Eccleſiam Sancti Auguſtini qualibet dictarum dierum, in quibus diebus oſtendatur publicè dicta ſanctiſſima Spina per totã diem de mane vſque ad veſperas, & offerre debeant dicti DD. Priores vice qualibet duos cereos ceræ valoris vnius floreni auri de pecunia, & hauere dicti Communis Firmi.

De feſto

De feſto Beati Bartholomei Apoſtoli ſingulariter honorando. *Rubr. 6.*

CVm populus Ciuitatis Firmanæ fuerit in die Beati Bartholomei Apoſtoli à Tyrannica rabie liberatus; & vt dona, quæ capiuntur à Deo intercedentibus meritis Sanctorum eiuſdem, non tradantur obliuioni: Statuimus, & ordinamus, quòd ſingulis annis in perpetuum in conſeruationem memoriæ prælibatæ in die feſti, & in vigilia Sancti Bartholomei Apoſtoli de menſe Auguſti fiat,& fieri debeat aliquod feſtum ſingulare,ad honorem, & reuerentiam Beati Bartholomei prædicti, ſecundum deliberationem, & voluntatem DD. Priorum populi, & Confalonerij iuſtitiæ, qui pro tempore erunt,vnà cum Regulatoribus dictæ Ciuitatis: & quòd circa feſtum,& ſolennitatem fiendam in dicto feſto poſſint dicti Domini expendere de pecunia, & hauere dicti Communis vſque ad vigintiquinque libras denariorum abſque aliqua alia deliberatione Cernitæ, vel Concilij ſpecialis, vel generalis.

De Scindicis, & procuratoribus eligendis in qualibet Eccleſia Ciuitatis. *Rubr. 7.*

VOlumus,& ordinamus,quòd in qualibet Eccleſia Ciuitatis Firmi eligantur per omnes Parrochianos,vel maiorem partem ipſorum duo Scindici,& Procuratores,fideles homines,& idonei qui faciant inuentarium infra decem dies poſt eorum electionem de bonis ſtabilibus illius Eccleſiæ in qua electi erunt,& de libris,campanis,& paramentis, & alijs ornamentis, & rebus dictæ Eccleſiæ,& de omnibus alijs rebus,& bonis,& iuribus dictæ Eccleſię,ne alienatio fiat in poſterum, nec aliqua iniuſta,& damnoſa negligentia amplius eaſdem afficiat:qui etiã bona eccleſiaſtica recuperare ab iniuſtè poſſidentibus,relicta,& alia debita petere,& alia iura eccleſiaſtica proſequi teneantur, ſaluo tamẽ iure Epiſcopi: & in prædictis relictis petendis,& exigendis,ſinguli Notarij Ciuitatis prædictæ prædictis Scindicis,& Procuratoribus ſingula teſtamẽta,& relicta,& legata ad dictas Eccleſias ſpectantia,& pertinentia notificare,& pandere teneãtur. Et ſi prouentus Eccleſiarum non ſufficerent Capellanis ipſarum Eccleſiarum,dicti Scindici,& Procuratores eiſdem recuperata exhibeant,reddant,& tradant pro ſubſtentatione ipſorum,cum voluntate maioris partis Parrochianorum,& inquiſita ratione de redditibus dictarum Eccleſiarum, ſuperflua in vtilitatem, et commodum dictarum Eccleſiarum conuertant. Qui Procuratores teneantur infra xv. dies proximos finito eorum officio alijs ſubſequentibus Procuratoribus adminiſtrationis prædictorum reddere plenariam rationẽ,ſub pœna quinquaginta libr. deñ. de facto exigenda à quolibet contrafaciente per Poteſtatem,vel Capitaneum:nec de hoc ſalarium aliquod conſequatur: et id ſtatuimus obſeruari in diſtrictu Firmi. Et ſi qua Eccleſia,vel Monaſterium reperiretur Parrochianos non habere,ordinentur in eiſdem ad voluntatem DD. Priorum,et Confalonerij iuſtitiæ: qui Procuratores, et Scindici ſi reperti fuerint culpabiles in aliquo prædictorum, de facto, et ſine proceſſu puniantur arbitrio Rectoris vſque ad quantitatem xxv. libr. deñ. nomine pœnæ;et reliqua reſtituant. Et de prædictis Poteſtas,et Capitaneus, et quilibet ipſorũ inuicem poteſtatem habeant inquirendi, et puniendi, et per inquiſitionem procedendi: et quilibet Parrochianus pro ſua Eccleſia habeatur,et ſit legitimus accuſator,et denunciator.

De Palijs dandis infraſcriptis Eccleſiis. *Rubr. 8.*

ITem ſtatuimus, et ordinamus, quòd ſingulis annis detur vnum palium valoris centum ſolidorum de pecunia Communis Firmi ſingulis Eccleſijs conſtitutis in Ciuitate Firmi, in quibus diuina officia continuè celebrantur, in die feſti dictarum Eccleſiarum: et etiam detur in feſto Sancti Adæ in Eccleſia Sãcti Sauini: Et hoc,ſi DD. Prioribus, et Confalonerio iuſtitiæ vnà cũ Regulatoribus videretur fore danda dicta palia dictis Eccleſijs,vel aliquibus ipſarũ, vel alicui ipſarũ.

De ſtatuto Eccleſia Sancti Saluatoris. *Rubr. 9.*

EXpreſsè teneatur Poteſtas Ciuitatis Firmi Eccleſiam Sancti Emidij poſitam vltra Tennam immediatè pertinẽtem ad Eccleſiam Sancti Saluatoris de Firmo recuperare modis omnibus opportunis, et dare Priori dictæ Eccleſię auxilium, conſilium, et fauorem ad recuperandum eandem Eccleſiam,et iura, et pertinentias ipſius in ſeruitium dictę Eccleſię Sancti Saluatoris. Et idẽ facere teneatur alijs Eccleſijs dictę Ciuitatis pro earum iuribus recuperandis.

De Captiuis offerendis. Rubr. 10.

VOlumus, (ne carcerati macerentur in carceribus) quòd DD. Priores populi,& Confalonerius iuſtitiæ Ciuitatis Firmi offerre poſſint in feſto Sanctæ Mariæ de menſe Auguſti, cùm diuina officia celebrantur, quando ipſi Domini ibunt ad Eccleſiam Sanctæ Mariæ, duos, vel tres de captiuis, & incarceratis pro delictis, & condemnationibus de eis factis, & non pro debito ciuili alicuius priuatæ perſonæ, qui fuerunt, & ſteterunt in carceribus Communis per vnum menſem ad minus: ſi dicti captiui offerēdi pacem,& remiſſionem habuerint iniuriæ à parte offenſa, occaſione cuius condemnati fuiſſent. Et idem poſſint facere dicti DD. Priores, & Confalonerius in feſto Natiuitatis D. N. Ieſu Chriſti, & in feſto Paſchatis Reſurrectionis: alijs verò temporibus, & feſtiuitatibus dicti Domini nullatenus offerant, vel relaxent abſque expreſſa licentia Concilij generalis. Et ſi in dictis feſtiuitatibus,in quibus carcerati, & captiui prædicti poſſunt per dictos Dominos offerri in dictis carceribus,eſſent plures carcerati,qui ſtetiſſent in dictis carceribus ſaltem per dictum tempus vnius menſis,& haberent pacem à parte offenſa, vt ſuperius dictum eſt; tunc relaxentur, & offerantur duo, vel tres ex eis,ſecundum quòd dictis Dominis viſum fuerit,& ſecundum quòd ipſi Domini deliberabũt, & ſtatuent. Et ſi inter eos eſſet diſcordia in eligendo dictos captiuos,tunc proponant, & proponi faciant in Cernita ordinata infra in ſecundo libro huius voluminis ſub rubrica de modo congregandi Concilia: & illud quod deliberatum fuerit in dicta Cernita,illud faciant,& offerant illos, quos dicta Cernita reformabit: & ſi aliter fiat oblatio dictorum carceratorum, & captiuorum, non valeat ipſo iure. Et DD. Priores,& Confalonerius,qui contra prędicta fecerint non ſeruata dicta forma,cadant in pœnam centum florenorum auri pro quolibet,& vice qualibet; & ad damna,& intereſſe Communis teneantur: & ſi facta fuerit dicta oblatio de dictis carceratis dicta forma ſeruata, tunc condemnationes,pro quibus in dictis carceribus ſtabant, cancellentur, & amplius dicta occaſione à Commune, vel ſpecialibus perſonis non poſſint dicti captiui ſic oblati vlterius quomodolibet vexari, vel inquietari. Item volumus,quòd ſi aliquis fuerit oblatus, vt ſupra præfertur, & deinde deliquerit, & fuerit propter delictum condemnatus,non poſſit de cætero offerri aliquo tempore,ſed ſemper in carceribus teneatur,ſi haberi poterit, donec condemnationem integraliter ſoluerit, vel pœnam debitam ſecundum condemnationem de ſe factam ſubierit. Et quia in his caſibus plerunque inopes grauantur,pręſenti lege cautum ſit, vt quicunque de cętero itidem Eccleſiæ largietur ex forma ſtatutorum, nihil neque pro carcere,nec pro bullectino Cancellarię,nec pro re vlla modo aliquo cuiquam officiali,aut Cancellario ſoluat, non etiam Communitati Firmi, et cuiuſquam Cancellarię emolumenta erunt: quod perpetuò ſeruari ab omnibus debeat. Declarantes,quòd prędicta omnia,et ſingula intelligantur, et habeant locum in condemnatis perſonaliter.

PRIMI LIBRI FINIS.

SANCTAE, ET INDIVIDVAE
Trinitatis nomine inuocato.

STATVTORVM
COMMVNIS FIRMI
LIBER SECVNDVS
FELICITER INCIPIT.

De curſu Palij. *Rubr. Prima.*

STATVIMVS, & ordinamus, quòd ad curſum Velluti, vel Scarlati, ſiue alterius Palij, qui fiet in die Beatæ Mariæ virginis de menſe Auguſti, nullus audeat, vel præſumat currentibus ad dictum Palium aliquod cõtrarium, vel impedimentum præſtare, ſeu alicui ipſorum auxilium, conſilium, vel fauorẽ dare in curſu prædicto, tam equis currentibus ad dictum Palium, quàm equitatoribus, vel alteri ipſorum in curſu dicti itineris vſque ad acceptionem dicti Palij: & qui contrafecerit puniatur in xxv. lib. deñ. & plus & minus, ad volũtatem D. Poteſtatis, ſeu Capitanei. Et quòd Vellutum, Scarlatum, ſeu Palium, quod ponetur per curſum equorum, primò videatur per Priores populi, & Confalonerium iuſtitiæ; & illud quod videbitur eis, ponatur, & non aliud, nec poſſit poſtea cambiari; & illud quod vincitur, illud habeat victor, & non aliud. Et quòd primò vincatur Palium prædictum per primum currentem, & primum venientem ad ipſum: ſecundò vincatur per ſecundum venientẽ Aſtore: & tertiò, & vltimò Sparuere per tertium currentem, & venientẽ per viam maris vſque ad Palatium Cõmunis, vt moris eſt, de mane ante prandiũ, & poſtea fiat ludus anuli, & tauri, ſicut conſuetum eſt: ad quem ludum anuli currere tantũ debeant aſtiludentes in feſto prædicto cũ ſonalijs.

De burſiatis, & modo, & forma aperiendi capſettas, & extrahendi eos, & conſeruatione capſettarum, & remittendi alterum pro altero. *Rubr. 2.*

STatuimus, & ordinamus, quòd capſa, in qua ſunt burſæ DD. Priorum populi, & Vexilliferi iuſtitiæ, & alia, in qua ſunt alij officiales, permaneant in Sacriſtia S. Mariæ Epiſcopatus in alia capſa magna, prout repoſitæ ſunt; & claues capſæ Dominorum ſint, videlicet apud Confalonerium iuſtitiæ vna, & alia apud D. Capitaneum populi, & alia apud Priorem S. Dominici. Capſæ verò aliorum officialium vna clauis ſit apud dictum Confalonerium, & alia apud dictum Capitaneum, vel Poteſtatem, vacante officio Capitanei. Capſæ verò magnæ, quæ eſt in dicta Sacriſtia, vna clauis ſit apud dictum Capitaneum populi, vel Poteſtatem, & alia apud Guardianum S. Franciſci, & alia apud Priorem S. Auguſtini: & quando erunt extrahendi DD. Priores, & alij officiales, ſeruetur hic ordo, videlicet ꝙ adhibitis prædictis habentibus dictas claues, & bannito die præcedenti Concilio generali, & ſpeciali Ciuitatis Firmi, portetur ipſa capſa vbi ſunt burſæ, per officiales D. Capitanei, vel Poteſtatis, & familiares DD. Priorum cum tubis ſolenniter in Concilio prædicto: & facta extractione, in ſimili forma reportentur: & extractio ſic fiat, videlicet ꝙ aperta capſa per habentes claues, & accepta per Cancellarium coaceruatione burſarum eorum, qui extrahendi erunt, & aperta burſa Dominorum, vel aliorum officialium illius contratæ, quam tangit ſecundum ordinem Contratarum in ordine conſueto, altè tenendo eam apertam; tunc D. Capita

neus populi, vel Poteſtas extrahat manu propria vnam palluctam rato de illa burſa, & palàm ponat eam in manu Cancellarij,qui tenendo eam altè,aperiat,& publicet ſcriptos intus: & qui reperientur in cartuccia,quæ eſt in ipſa palluċta, ſint Priores, vel alij officiales pro tempore ordinato, incipiendo feliciter in Kal. menſis Iulij proximè futuri anni M C C C L X X X. et vt ſequitur proſequendo, et palàm reclaudatur,et reponatur burſa,et clauſa capſa reportetur, vt dictum eſt. Et extracti de dictis burſis habeāt poteſtatem,auctoritatem,iuriſdictionem, et baliam eis attributam, vel attribuendā per formam ſtatutorum,et ordinamentorum dictæ Ciuitatis. Qui verò fuerint de dictis burſis extracti,teneantur,& debeant officia,ad quę axtracti fuerint,acceptare,& ea exercere, niſi legitimam excuſationem,vel impedimentum habuerint,quod diſcretioni,& iudicio DD. Priorum populi,& Confalonerij iuſtitiæ,Capitanei populi,vel Poteſtatis relinquatur. Quæ capſa aliter quàm in dicta forma publicè ſine fraude aliqua alibi q̃ in Concilio generali, & ſpeciali aperiri, vel extractio aliqua fieri non poſſit,pęna D. Poteſtati,& Capitaneo populi,& cuilibet ex DD. Prioribus,& Confalonerijs iuſtitiæ perſonali, & ęris, Cōmuni Firmi applicañ. de quo ſpecialiter debeant ſcindicari tempore ſcindicatus eorum. Et Cancellarius Cōmunis prędicti eidem pęnę ſubiaceat ipſo facto,niſi impedierit,& ſi permiſerit eam aliter aperiri,& maximè niſi per ipſum Cancellariū in ipſis Concilijs cōnumerando intereſſe viderit à Dominis vltra xxxx. Ciues. Si verò contigerit aliquē ex DD. Prioribus populi,& Vexillifero iuſtitiæ ſcriptis in cartuccia extractum, eſſe mortuū,vel abſentem, vel infirmum,vel aliter legitimè impeditum,quod diſcretioni,& indicio Capitanei populi,vel Poteſtatis,ſi Capitaneus non eſſet pro tempore,relinquimus: tunc recurratur ad aliam burſam adiunctorū,ſeu ſpiciulatorum illius eiuſdem contratæ, & alius dicta forma fato extrahatur loco talis deficientis: & ſi talis deficiens eſſet mortuus, tunc eius nomen caſſetur: ſi verò eſſet abſens, vel aliter impeditus, tunc eius nomen incidatur de cartuccia extracta, & reponatur inter ſpiciulatos ſuæ contratæ. Deficiente verò aliqua burſa ſpiciulatorum,tunc per DD. Priores populi,& Confalonerium iuſtitiæ,& Capitaneum populi,vel Poteſtatem, vnà cum Concilio ſpeciali prouideatur de alijs ſpiciulatis illius contratæ, imburſandis prout eis melius videbitur prouidendū. Deficientibus verò aliquibus alijs imburſatis vltra Priores,& Confalonerium iuſtitiæ,cùm non ſint ordinati loco eorum aliqui ſpiciulati, prouideatur de alio de eadem contrata loco talis deficientis per dictos Dominos cum dicto Concilio, prout eis videbitur prouidendum. Si verò contigerit aliquem extractum ad aliquod officium eſſe abſentem,vel aliter impeditum, ſperaretur tamen infra octo dies poſt officium extractum accedere poſſe ad dictum officium exercendum,expectetur per dictum tempus: & eo non accedente infra dictum tempus,poſtea ſequenti die de alio prouideatur,vt ſupra,& alius ſpiciulatus extrahatur loco eius, & eius nomen inter ſpiciulatos reponatur ſecundum ordinem ſupradictum. Si verò appareret tempore extractionis ipſum eſſe taliter abſentem,vel impeditum, ꝙ infra dictos octo dies ad dictum exercitium accedere non poſſet, tunc nō debeat expectari,ſed eodem die extractionis fiat extractio ſpiciulati, vel de alio prouideatur, vt ſupra dictum eſt. Deficientibus verò palluctis Dominorum imburſatis,tunc extrahātur dicti ſpiciulati hoc ordine,videlicet extrahendo Confalonerium cōtratę quem tangeret,de burſa ſpiciulatorū Confalonerij illius cōtratæ, et de qualibet alia burſa ſpiciulatorum cuiuſlibet cōtratæ extrahatur vnus Prior, et in hac forma procedatur de ipſis ſpiciulatis extrahendis, donec durabunt,dummodo DD. Priores, et Confalonerius,qui reperientur in vltima palluċta,teneantur,et debeant habere concilia opportuna,et prouidere,et prouideri facere de alia reformatione Ciuitatis fienda pro ſequēti tempore,prout in ipſis concilijs ſalubrius videbitur fore prouidendum: dum tamen omnes,et ſinguli ſpiciulati,et imburſati in dictis burſis extrahantur vt dictum eſt; et nulla iniuria inferri eis valeat quo quo modo. Si verò (quod abſit) contigerit aliquem ex DD. Prioribus populi,et Vexilliferis iuſtitiæ, poſtquàm inceperit officium,decedere infra octo dies,vel infirmari,vel aliter taliter impediri, ꝙ officium exercere non poſſet,tunc alij ſocij eius intelligantur habere,et habeant plenam auctoritatem,et poteſtatē ſine eo,et ſit,ac ſi officium non eſſet in alio numero,q̃ in remanenti: et hoc,ſi vnus tantum decederet, vel aliter impediretur. Si verò eſſent plures, tunc ab vno vltra pro alijs procedatur ad extractionem ſpiciulatorū,et adiunctorū loco talium,prout ſupra in prima extractione extitit ordinatū. De alijs verò officijs,de quibus burſæ factę non ſunt,deputentur officiales ſecundum formam ſtatutorum, et ordinem conſuetum, dummodo non derogetur in aliquo alicui ex pręſentibus capitulis, quę potius debeant omnibus derogare,durante pręſenti ſtatuto. Et qui ſunt in dictis burſis,intelligantur,et ſint legitimi,et habiles ad ipſa officia,ad quę imburſati ſunt,dummodo ſit oriundus de Ciuitate, vel comitatu Firmi; et aliter non teneat ipſius electio,non obſtante aliqua exceptione, vel impedimento, quod

oppo-

opponeretur:et non obſtante aliquo ſtatuto facto,vel fiendo,quod dictę imburſationi,et ordini in aliquo contradiceret,quibus derogetur,et non obſint durante ſtatuto pręſenti. Et ſeruetur forma data, videlicet ꝙ prout tangit de vna cōtrata,ſit Vexillifer iuſtitię,de qua nullus Prior ſit,et de alijs quinq; contratis ſint Priores, et ſic cum Vexillifero ſint ſex: qui Vexillifer non debeat inter eos habere niſi vnam vocem tantùm,et vnam palluctam,et nō vltra, pro qualitate,et vnione ſeruanda. Adijcientes, quòd non poſſit quiſquam remitti pro altero ad regimen,niſi is, pro quo remittitur aliquis,cedat, et renunciet prius in totum regimen in manibus Communis,non obſtantibus quibuſcunque.

De auctoritate Dominorum Priorum, & eorum officio. *Rubr. 3.*

DOminorum Priorū populi,& Confalonerij iuſtitiæ officium tale eſt, & ſit, ꝙ ipſi DD. Priores, & Confalonerius continuè duobus menſibus eorum officij ſint,ſtent, & habitent, & morentur in vno Palatio pro eorū habitatione deputato: & de dicto Palatio toto dicto tempore eorum officij nullo modo aliquis recedat, nec aliquis extra dictum Palatium vadat aliqua ratione, vel cauſa, niſi cauſa infirmitatis,vel cauſa faciendi Concilia generalia, & ſpecialia,vel cauſa viſitandi aliquem magnum Dominum temporalem,vel ſpiritualem venientem in Ciuitatem Firmi: & cauſa aſſociandi vexillum Confalonerij iuſtitiæ populi,quando portatur,& datur ipſi Confalonerio ſecundum formam ſtatuti loquentis de ſuo officio: & niſi cauſa eundi ad Eccleſiam ad officium diuini cultus, & eundi ad videndum,& aptare faciendum,vel reficiendum muros Communis:& niſi eſſet aliqua neceſſaria cauſa,& euidens pro vtilitate Cōmunis; ꝙ tunc valeant,& poſſint exire,& niſi ex reformatione cōcederetur eis,vel alicui ipſorū licentia. Item poſſint duo ex eis etiā ire ad honorandum eorū ſociū, ſi mori contigerit durante officio. Et die,noctuq; vigilent,& ſtudeant,& agant vtiliora,& commodiora,& neceſſaria Communis populi Firmi: & cum eis moretur continuè eorum Notarius pro ſuo officio exercendo ſecundum formam ſtatutorum loquentium de officio Notarij DD. Priorum populi. Et tantam vocem habeat dictus Cōfalonerius in ſingulis peragendis,quantam habet vnuſquiſque DD. Priorum populi. Qui DD. Priores,& Confalonerius veſtiantur, & veſtiri debeant longis palijs, ſiue veſtibus ad talos vſque ex pannis tenuiſſimè textis,coloris duntaxat rubri,vel roſacei, vel pagonatij, vel nigri,aut ex ſerico,vel broccato,& non breuioribus,nec ex alijs pannis, & coloribus, etiam ſi voto alijs pannis,& coloribus eſſent aſtricti,& indui tenerentur. Et ad ipſorum cuſtodiam, & ſeruitium habeāt vnum Cocum,& vnum Bactarum,& ſex domicellos indutos de veſte partita ad diuiſam Communis Firmi:& eiuſdem veſtis omnes, & ſinguli debeant ſemel in anno indui expenſis Communis veſtibus prædictis,videlicet in feſto Aſſumptionis Beatæ Virginis Mariæ de menſe Auguſti, videlicet de ſeptem brachijs panni pro quolibet,extimationis vnius floreni pro quolibet brachio. Et non portantes dictas veſtes departitas incidant in pœnam decem bonoñ. pro quolibet, & qualibet die, cum ſalario vnius floreni pro quolibet, & quolibet menſe,& etiam in minori ſalario, ſi inter dictos DD. Priores,& Confalonerium,& familiares,ſeu domicellos extitit conuentum: quo caſu conuentio prædicta ſeruetur,ſoluenda dicta conuentio ſalarij, & pretium veſtimentorum de pecunia, & hauere Communis Firmi per Bancherium dicti Communis. Et hoc locum habere volumus incipiendo in Kal. menſis Iunij M. CCC. LXXXIII. & finiendo vt ſequitur. Et victum habeant in Palatio prædicto expēſis Priorum. Et pro expenſis ipſorum DD. Priorum,& Confalonerij, Notarij prædictorum Priorum, ſex domicellorum, & Coci,habeant in duobus menſibus eorum officij de omni hauere, & pecunia Cōmunis prædicti centum duos ducatos auri. Qui tamen domicelli pro honore Palatij non poſſint eſſe Sclaui,nec Albanenſes vllo modo. Et D. Poteſtas,& D. Capitaneus,& ipſorum officiales,& quicūque alius officialis Communis Firmi cum ipſis DD. Prioribus, & Confalonerio intereſſe debeant ad ipſorum requiſitionem,& ſimul tractare,ordinare,& deliberare omnia,& ſingula,quæ pro Communi vtilia,& neceſſaria,ſeu opportuna viderint expedire ſuper negotiis Cōmunis, & ſingularū perſonarū eiuſdē,& ipſa deliberata omnibus modis executioni mandare effectualiter. Et nullus, qui eligeretur in Priorem,ſeu Confaloneriū,tempore ſui officij Prioratus poſſit,& debeat ſuam artem exercere: ſed ad ipſum officium continuè aſtringi ad dictum officium exercendum,& operandum vtilia, & neceſſaria,& opportuna pro Communi,vt ſupra dicitur,& eſſe,ſtare, & morari,intendere, cogitare, & prouidere,& ſemper curam,ſolicitudinem,& prouidentiam habere,& animaduertere circa facta dicti Communis,& inde,& ſuper negotijs dicti Communis,& pro,& de omni meliori, & vtiliori dicti populi, & Communis Firmi. Et quòd prædicti DD. Priores,& Confalonerius,vel aliquis ipſorū occaſione dicti ſui officij nihil à Communi,vel aliqua ſpeciali perſona per modum ſalarij, premij, vel muneris recipiant,vel

cipiant,vel recipere faciant directè,vel per obliquũ,ſub dictis pęnis in pręcedẽti capitulo cõtentis,niſi à dicto Communi ſalarium pro expenſis prædictis. Et hanc normam retineant ſpecialem,quòd quilibet dictorũ DD. Priorum decem diebus ſit Prior Priorum,& non plus:quibus decem diebus durantibus,Priores,& Confalonerius illi qui Prior Priorum fuerit,parere, & obedire teneantur in his, quæ dictus Prior Priorum imponere voluerit. Et inter eos dictus Prior Priorum proponere, & propoſitam inter eos reformare debeat,quæ viderit omnibus conuenire cõuocatis,vel ſaltem quinque ex alijs ipſo Priore Priorum computato inter coadunatos. Et nullus ex ipſis Prioribus poſſit aliquid proponere,reformare,vel reſpondere,niſi de licentia dicti Prioris Priorum . Item ſi contigerit per aliquam Cõmunitatem,vniuerſitatem,vel dominum temporalem,vel ſpiritualem ſcribi , vel ambaſciatorem mitti ad DD. Priores,ſeu ad Commune Firmi,vel aliàs ipſi Communi , vel Prioribus cõmitteretur electio, ſeu quæuis alia diſpoſitio mittendi,ſeu prouidendi,ſic mittentibus vel committentibus de aliquo officiali, quocunque nomine cenſeatur , non poſſint dicti Priores , & Confalonerius , ſeu eorum Notarius,qui pro tempore eſſet,ſeu aliquis eorum durante eorum officio,vel per duos menſes poſt,acceptare tale officium, de quo ſupra ſcribitur, per ſe, vel alium , nec etiam aliquis eorum conſanguineus, ſeu coniunctus , vel affinis vſque ad tertium gradum incluſiuè de iure Canonico computandum , per ſe,vel alium durante dicto officio,vel per duos menſes poſt,non poſſint tale officium acceptare,pœna mille lib. deñ. cuilibet contrafacienti pro quolibet, & qualibet vice, imponenda de facto, & officijs, & beneficijs Ciuitatis Firmi perpetuò ſit eo ipſo quòd contrafecerit,priuatus. Teneantur etiam dicti DD. Priores,& Confalonerius iuſtitiæ,ſub pœna præſtiti iuramenti,& centum flor. auri pro quolibet de facto ab ipſis exigenda tempore eorum ſcindicatus , quolibet menſe ſaltem ſemel in Concilio generali proponere , & proponi facere de conſeruatione præſentis popularis ſtatus pacifici , & propoſitam generalem facere de prædictis,& contra tyrannicam prauitatem. Et in dicto Concilio deliberari,obtineri,& reformari poſſint omnia,quæ dictis Dominis & Conſiliarijs eiuſdem videbuntur opportuna, non obſtante aliqua omiſſa ſolennitate , quæ per formam alicuius ſtatuti requireretur , tantummodo pro conſeruatione, & ſalute liberi, pacifici , & popularis ſtatus Ciuitatis prædictæ : & de hoc debeant ſpecialiter ſcindicari . Et habeant dicti Priores,& habere debeant curam, & ſolicitudinem circa officia gerenda per Rectores, & officiales Communis Firmi , ne fraus , vel negligentia committatur : & etiam circa pecuniam,& hauere Communis, ne malo modo, & vltra debitum modum, vel ordinem dilapidetur , ſeu expendatur ; & circa omnia alia neceſſaria, et vtilia Communis, quæ ipſis viderentur expedire. Et ſi in aliquo viderint male procedi , & debitum modum , vel ordinem non ſeruari, faciant corrigi, et ad congruum, et vtile pro Commune , et iuſtitiam modis omnibus reduci, & facere obſeruari . Et ſi quid ordinatum, et reformatum fuerit in aliquo Concilio generali,vel ſpeciali , quod aliqualiter pertineret ad aliquem Rectorem , vel officialem , vel quemcunque alium ; ille , de cuius facto tractaretur , vel ad quem aliqualiter pertineret , non poſſit adeſſe , nec ſtare valeat in dicto Concilio , nec aliquis alius de familia eius ſtare , vel adeſſe in dicto Concilio poſſit , nec fratres carnales, et conſobrini , et nepotes carnales,& conſobrini , et cognati carnales, et generi, et ſoceri eiuſdem , de cuius commodo , vel incommodo tractaretur in dicto Concilio : et ſi ſecus fecerint, quod factum fuerit non valeat ipſo iure. Et ſi fuerint præſentes dicti Domini Priores , et Confalonerius , ipſos faciant abſentare,& poſſint ipſi Priores , et Confalonerius conuocatis illis ſapientibus per contratam , qui fuerint, et eſſe videntur pro Communi meliores,& cum vtroque , vel altero dictorum Rectorum, vel ſine aliquo eorum,ſi eis Prioribus,et Confalonerio melius videbitur,prouidere,et deliberare in omnibus,& ſingulis,quæ tractanda , prouidenda,et deliberanda videntur fore neceſſaria,& vtilia pro Communi : et ipſi Rectores ad eorum inſtantiam omnia, et ſingula per Concilia, et Cernitam deliberata executioni mandare penitus teneantur , et poſſint dicti Domini Priores , et Confalonerius ; et iuriſdictionem habeant, et baliam congregandi dicta Concilia ad ipſorum voluntatem in Palatio ipſorum,quando,et quotiens, et quomodo voluerint,ac etiam in alijs Palatijs, ſi eis videretur , in præſentia dictorum Rectorum, vel alicuius ipſorum, aut etiam in abſentia ipſorum : et in his Concilijs proponere , deliberare , et reformare ea, quæ ſunt ad bonum , pacificum, et popularẽ ſtatum Ciuitatis Firmi, Et quod prouiſum,et deliberatũ fuerit in ipſis Concilijs,vel aliorũ aliquo præſente Rectore Ciuitatis,vel abſente,dicti Rectores teneantur executioni mandare : et valeat,et teneat,ac ſi cũ eorum præſentia,vel conſenſu factũ fuerit : et non poſſit aliqua littera mittẽda pro parte Cõmunis ſigillari, niſi de conſenſu cõmuni oĩum Priorũ,vel maioris partis ipſorũ, dũmodo quinque ex eis ſint in concordia , miſſo, et obtento primò partito inter eos ſuper hoc ad fabas nigras, et albas :

& tempore quo littera aliqua ſigilletur, omnes in vnum debeant conuenire, & intereſſe ſigillationi, ſi aliqua diſſenſio eſſet in prædictis. Si quis verò in prædictis, vel aliquo prædictorum contrafecerit, puniatur de facto in centum florenis auri, & etiam maiori pęna, & acriori, realiter, & perſonaliter Rectoris arbitrio, prout delicti qualitas popoſcerit. Item non poſſit aliquis Prior, vel Confalonerius, qui pro tempore fuerit, durante eius officio ire in aliquam imbaſciatam pro Commune Firmi extra Ciuitatem, & comitatum, pœna mille lib. pro quolibet, & qualibet vice, auferenda de facto per Rectores, vel eorum ſcindicatorem: & poſſint dicti Priores, & Confalonerius in dictis Concilijs pęnas, & banna imponere, quæ banna Poteſtas, vel Capitaneus, & alter ipſorum exigere teneatur, & executioni man dare: quibus Prioribus, & Confalonerio Bannitores, Præcones, & Balij Communis debeant parere, & obedire in omnibus, & ſingulis opportunis pro dicto Communi, & Concilium, & Concilia bannire: & vt eorum officium melius exequatur, habeant duos balios, quorũ quilibet habeat tres lib. mẽſe quolibet à Commune, & vnam tunicam ſingulis annis in feſto Aſſumptionis glorioſiſſimæ Virginis Mariæ de menſe Auguſti de hauere, & pecunia Communis Firmi, & ꝙ ipſi DD. Priores, & Confalonerius teneantur, & debeant ſingulis diebus veneris eorum officij dare publicam, & generalem audiẽtiam cuicunque perſonæ aliquid dicere volenti. Et ſi contigerit per aliquem peri aliquid quod fiat per ipſos Priores, & Confalonerium iuſtitiæ, illum aliter non audiant, niſi petitionem dederit in ſcriptis; quam petitionem Prior Priorum legi faciat inter ipſos Priores, & Confaloneriũ abſente dicto petitore, & ſuper ea ſimul deliberare an ſit iuſtum quod petitur, vel iniuſtum: & ſi aliter fieret per ipſos, ipſa deliberatio, & prouiſio ſit nulla ipſo iure. Et ſi aliqua (quod abſit) diſcordia oriretur, vel cõtentio fuerit inter D. Poteſtatem, & Capitaneum, qui erunt pro tempore, dicti DD. Priores, & Confalonerius teneantur in Palatio ipſorum ita agere, & taliter facere, et effectualem operam dare die, noctuq; eorum toto poſſe, vt concordia fiat inter ipſos: et ſi fuerint in prædictis negligentes, in quinquaginta lib. deñ. pro quolibet dictorũ Priorum, & Confalonerij puniantur. Item poſſint dicti DD. Priores, et Confalonerius, quotiens opus fuerit, ambaſciatores, ſiue oratores, vnum, vel plures eligere, prout melius viderint pro Communi, & ipſum, vel ipſos ambaſciatores, ſeu oratores ſemper cum punctis ambaſciatæ in ſcriptis tranſmittere in Prouincia Marchiæ tantum: extra verò Prouinciam ſine decreto ſolennis Cernitæ tranſmittere non poſſint, nec eligere, vel deputare nulla Concilij approbatione requiſita, punctorum ambaſciatæ copia reſeruata in Communi, & regiſtrata in libro Cõmunis per Cancellarium, vel Notarium ad hoc deputatũ. Item ꝙ omnes litteræ, quæ venerint Communi Firmi ex quacunque occaſione, & quacunque vniuerſitate, loco, domino, vel quacunque alia perſona, aſſignentur DD. Prioribus populi, & Confalonerio iuſtitiæ, & ipſas recipiat Prior Priorum, & aperiat, & tradat Cancellario legendas, & vulgarizandas in eorum Dominorum, & Confalonerij præſentia. Item nec Poteſtas, nec Capitaneus, nec aliquis alius poſſit, vel debeat aliquid proponere in Concilio, vel reformare ſine dictorũ Priorũ, & Confalonerij præſentia, & conſenſu, pœna quingentarũ lib. deñ. & quod ſecus fieret, non valeat ipſo iure. Item ꝙ dicti Priores, & Confalonerius iuſtitiæ ſe non intromittant in cognoſcendo, committendo, & terminando, vel aliter gerendo, ſeu faciendo de aliquibus cauſis criminalibus, vel ciuilibus, vel mixtis, quæ agitarentur in Curia Poteſtatis, vel Capitanei, vel cuiuſcunque alterius officialis Ciuitatis Firmi, vel in futurum agitari cõtigerit, nec rogent Poteſtatem, vel Capitaneum, vel aliquem alium officialem Cõmunis Firmi de aliqua re, vel cauſa, nec de aliquo condemnando, vel abſoluendo: et ſi contrafecerint, in centum lib. deñ. pro quolibet, et qualibet uice puniantur. Poſſint tamen, & debeant dicti Priores, & Confalonerius cauſam ad ipſos deuolutam per viam ſecundæ appellationis committere in termino octo dierum à die quo fuerint requiſiti per partes, vel alteram partium, audiendam, cognoſcendam, et terminandam Collegio tantum, vel collegiatis Ciuitatis, ſub pęna, & ad pęnam xxv. lib. deñ. de facto ſoluendarum, ſi contrafecerint: et de hoc ſpecialiter ſcindicentur: et appellantes debeant infra quinque dies immediatè poſt interpoſitam appellationem petere coram præfatis DD. Prioribus cauſam committi: & etiam teneantur facere citari appellatos in dicto termino quinque dierum, vt compareant corã præfatis DD. Prioribus ad dandum ſuſpectos, & confidatos: et ſi infra dictos quinque dies appellantes non petierint cauſas prædictas committi per præfatos DD. Priores, nec appellatos citari fecerint ad dandum ſuſpectos, et confidatos, vt ſupra; tũc cauſa appellationis ſit deſerta, et ipſo iure ſit nulla. Statuentes etiam, ꝙ ſecundæ cauſę appellationũ, quæ committuntur per præfatos DD. Priores, ex primis duntaxat actis iuſtificentur: exceptis inſtrumentis publicis de nouo repertis, quę in dictis cauſis poſſint, & admitti debeãt, de quibus iuratum fuerit nouam habuiſſe notitiam. Maleficiorum verò omnes cauſas appellationum committere teneãtur,

& debeant

et debeant infra terminum x. dierum à die interpoſitionis tunc proximè futurorũ,ſub pœna xxv. duc. pro qnolibet Priore, ſi in dicto termino ipſas non commiſerint. Item & Cancellarius incidat in pęnã xxv.duc. ſi non recordatus fuerit,& proteſtatus. Et etiam Scindicus Communis ad cauſas deputatus, ſi non ſolicitauerit,& procurauerit,vt dictę cauſę appellationum maleficiorum in termino prędicto cõmittantur, incurrat dictam pęnam xxv. ducat. de facto exigendorũ ab omnibus ſupradictis,ſi in prædictis contrafecerint,vel negligentes fuerint. Et quòd toto tempore officij ipſorũ nõ poſſint ipſi Priores,& Confalonerius,et Notarius ipſorum,vel aliquis eorum aliquem realiter,& perſonaliter conuenire,nec ab alijs conueniri,nec in concilio aliquo proponi facere de aliqua eorum propria quęſtione, ſeu proprio facto alicuius ipſorũ:& ſi contrafactum fuerit per aliquos, ſeu aliquem ipſorum, ſit nullũ ipſo iure;et nihilominus puniatur in dicta pęna centũ lib. Et quòd toto tempore officij ipſorum Priorum,et Vexilliferi iuſtitiæ,atque Notarij in eorum cauſis, et quęſtionibus terminus non currat alicui partium à die ipſorum iuramenti,ſed ſint in eo ſtatu,in quo erant die iuramenti eorũ officij: & ſi in dicto officio aliquis ipſorũ deliquerit,vel fraudem,vel dolũ cõmiſerit,centũ libris deñ. vice qualibet, et pro quolibet puniatur per iudicem iuſtitiæ,vel ſcindicatores eorũ ſine aliqua ſolennitate iudiciali, et ad dictum officiũ nullatenus amplius aſſumatur,ſed ab eo potius priuetur,et reuocetur: et iudex iuſtitiæ teneatur,et debeat prędicta omnia,et ſingula obſeruare,et facere obſeruari, ſub pœna centũ libr. deñ.Item ꝙ dicti Priores,et Confalonerius non poſſint proponere,prouidere,ſeu deliberare in aliquo Concilio,nec inter ipſos,vel aliter,ꝙ Poteſtas,vel aliqnis ex ſuis officialibus,ſeu Capitaneus populi, vel aliquis ex ſuis officialibus,ſeu aliquis alius officialis Cõmunis Firmi non ſcindicetur,ſeu ratiocinetur;vel ꝙ ante tempus ſui officij ſcindicetur,niſi finito tempore ſui officij,ſub pęna quingentarum lib. deñ. pro quolibet,et qualibet vice ipſorum Priorum,& Confalonerij; ad quã ipſo facto habeatur pro condemnato auctoritate præſentis ſtatuti,et extrahatur de collegio,et ſocietate populi Firmi; et ꝙ ad aliquẽ legitimum actum nullatenus admitti poſſit. Itẽ non poſſint prouidere,ſeu deliberare de aliqua pecunia Cõmunis expendenda pro aliqua cauſa,niſi vſque ad quantitatẽ x. lib.deñ. tantũ,et pro cauſa neceſſaria,et vtili pro Cõmuni: et ab inde ſupra poſſint expendere de hauere,et pecunia Cõmunis vſque ad quantitatem quingentarũ lib. deñ. facta deliberatione, et prouiſione de expendendo prius inter eos vnà cũ Regulatoribus Cõmunis,et Capitaneis artiũ ſex contratarũ,vel maiori parte ipſorũ: ab inde verò ſupra non poſſint expẽdere,niſi prius facta ſimili deliberatione,et prouiſione dicti expendij per eos, vnà cum dictis Regulatoribus, et Capitaneis artium: et ipſa prouiſione, et deliberatione prius reducta per ipſos Priores, et Confalonerium ad Conciliũ ſpeciale de populo ad fabas nigras, et albas ſecundũ formam ſtatutorum loquentiũ de prædictis: et ſi aliter fieret,non valeat quod factũ fuerit,et ad exitus Cõmunis per Bancherium nullatenus mitti poſſit aliquo quæſito colore: et ſi repertũ fuerit eſſe miſſum ad exitus Cõmunis, de ſuo Bancherius ſoluat, etiã ſi de officio, et adminiſtratione bancheriatus fuerit aliàs abſolutus; et ſemper Cõmuni remaneat obligatus,donec effectualiter Communi de ipſa pecunia ſatisfecerit integraliter. Itẽ ꝙ dicti DD. Priores,et Confalonerius tempore quo eſſet rumor in Ciuitate, vel diſtrictu, ſeu ſeditio aliquo tempore guerræ, mittant cuſtodes ad Caſtra, et fortilitias Cõmunis Firmi, & ſpeculatores, ſeu ſpigas quocunque, et quandocunque eis videbitnr vtile eſſe pro Cõmuni,expenſis Cõmunis, dũmodo mittant cuſtodes idoneos, Ciuitatis Firmi continnos habitatores. Item ꝙ contra Priores,et Confalonerium iuſtitiæ,et eorum Notariũ, vel ipſorũ aliquem procedi non poſſit per inquiſitionẽ toto tempore eorũ officij,& poſt finitum dictum officium vſque ad annum pro aliquo maleficio,vel quaſi,niſi de homicidio,vel percuſſione publicè facta,falſitate teſtium,vel inſtrumentorum,de robaria ſtratarũ,blaſphemia Dei,& Sanctorum,prodimento,violatione virginum, vel ſanctarum Monialiũ, & niſi in eo quod inueniretur in eorũ officio Prioratus feciſſe, indebitè aliqnam pecuniam per baratariam accepiſſe,vel fraudem cõmiſiſſe: & hoc intelligatur,& locum habeat,niſi eſſet accuſatus,vel denunciatus ab illo,qui iniuriam paſſus fuerit, quo caſu contra ipſos,vel alterum ipſorũ procedi poſſit. Item ꝙ dicti Priores, & Confalonerius iuſtitiæ non poſſint aliquam propoſitam facere in Concilio generali, vel ſpeciali,niſi prius deliberata fuerit per dictos DD. Priores, & Confalonerium iuſtitiæ vnà cum Capitaneis artiũ, Regulatoribus, & hominibus vocatis ad Cernitam,vel per maiorem partem ipſorum:& ſi ſecus factum fuerit,non valeat ipſo iure: & Cãcellarius propoſitam factam ſcribere non poſſit, vel debeat, ſub pœna centum lib. deñ. ab ipſo de facto exigenda per quemcunque officialẽ dictæ Ciuitatis pro qualibet vice,qua contrafactum fuerit. Item ꝙ non poſſint cõcedere per Ciuitatem,vel comitatum aliqua officia,vel caſtellanias, niſi ſint imburſata dicta officia:& imbuxulatis,& extractis de buxulis pœna centum lib. deñ. pro quolibet,& qualibet

vice, qua fuerit contrafactum: & nihilominus id,quod factum fuerit præter dictam formam, non valeat ipſo iure. Item nõ poſſint,nec debeant ſcribere in fauorem alicuius condemnati pro meleficijs in Caſtris comitatus ſine licentia, & deliberatione ſolennis Cernitę, ſub pœna xxv. lib. deñ. pro quolibet Priore, & qualibet vice, qua contrafecerint: & quinquaginta lib. Cancellario Communis qualibet vice,qua ſcripſerit. Item non poſſint alicubi ſcribere litteras pro officijs, beneficijs, aut armigerorum conductionibus,pro aliquo talia requirente,nec ſi controuerſię,& lites inter Ciues,aut comitatiuos verterentur,ſine Cernitę prædictæ deliberatione, pęna prædicta. Item quòd non poſſint dicti Priores, & Confalonerius aliquos ſtipendiarios equeſtres,ſeu pedites conducere, ſeu refirmare,vel caſſare ſine conſenſu,præſentia,& deliberatione Regulatorum,& Cernitæ quatuor bonorum virorum per contratam ad minus. Item quòd non poſſint dicti Priores inire,vel prouocare aliquod bellũ,ſiue guerram,vel impreſam,ſeu nouitatem facere,propter quod bellum,vel aliquod ſcandalum dicto Cõmuni poſſet venire,vel ſequi,nec aliquid arduũ facere ſine expreſſo conſenſu, & deliberatione Cõcilij generalis,vel ſpecialis, ſub pęna mille lib. deñ. & maiori in hauere,& perſona,Rectoris arbitrio: & de hoc contra ipſos,& quemlibet ipſorum etiam durante eorum officio procedi valeat, & inquiri, & ipſis imponi pęna prædicta: & ille, qui dicta occaſione fuerit condemnatus iu minori pœna,quàm mortis,perpetuò ſit infamis,& priuatus beneficijs,& honoribus Communis. Item quòd DD. Priores non vadãt ad aliquas nuptias,vel luctum,vel mortem alicuius,niſi pro patre,filio,filia,fratre carnali,vxore, ſorore,nepote,vel nepte,aut conſobrino,vel alio coniũcto,vel affine vſque in ſecundum gradum incluſiuè de iure canonico computandum:& tunc in eo caſu poſſit talis attinens, vel affinis cum vno ex ſuis ſocijs Prioribus ad dictas nuptias,vel luctum ire, pœna xxv. lib. deñ. pro quolibet, & qualibet vice. Itẽ nõ poſſint mittere aliquos executores per comitatũ, niſi cũ conſenſu Regulatorum, ſub pęna prędicta pro quolibet, & qualibet vice. Item poſſint dicti Priores,& Vexillifer,& Notarius finito eorum officio per quinquẽnium proximum quæcunque arma offenſibilia,& defenſibilia portare per Ciuitatem impunè; dum tamen in Palatio Priorum,vel in Concilio generali,vel ſpeciali ipſi non deferant. Item non poſſint concedere aliquem ſaluumconductum,vel ſecuritatem alicui indiffinitè,ſeu ſine temporis præfinitione:quod tempus præfinire valeant vſque ad decẽ dies,& non vltra,ſine deliberatione Cernitæ quatuor bonorum hominum per contratam. Et hoc habeat locum etiam ad pręterita. Qui ſaluiconductus conceſſi, & concedendi per dictos DD. Priores,vel per ſolennẽ Cernitam debeant illeſè,& reuerenter obſeruari per officiales Ciuitatis,& comitatus Firmi, ſub pęna centum ducatorum de facto ſoluendorum Bancherio Communis cuilibet officiali infringenti, & non ſeruanti dictos ſaluoſconductus,& de ſuo officio priuetur, & priuatus intelligatur auctoritate pręſentis legis: qui ſaluiconductus nullo modo præiudicent cauſis ciuilibus agitandis coram quibuſcunque officialibus, ſeu Commiſſarijs, arbitris, & arbitratoribus in dicta Ciuitate, & in ſuo comitatu ius reddentibus. Sed dictis ſaluiſconductibus non obſtantibus, dictæ cauſæ ciuiles poſſint agitari, cognoſci, terminari, & decidi per dictos officiales, commiſſarios, arbitros, & arbitratores, etiam ſi alicui partium, vel vtrique habenti inter ſe ipſam cauſam, ſeu cauſas, iudicium, ſeu iudicia, ſaluiconductus prædicti conceſſi fuiſſent, vel concederentur.

De ſpeciali prohibitione DD. Priorum,& Confalonerij iuſtitiæ,& Regulatorum,ac etiam Bancherij Communis. *Rubr. 4.*

QVia Reipublicę gerentes officia,& qui curam ipſius habent,à proprijs commodis abſtinere debent,& tenentur; & priuata vtilitas plerunque pręfertur publicę,quod eſſe non debet: Idcirco ſtatuimus,& ordinamus,quòd nullus,cuiuſcunque conditionis exiſtat,qui Prioratus,aut confaloneriatus,aut regulariæ,vel bancheriatus fungeretur officio,occaſione cuiuſcunque crediti rerum,vel pecunię,quod ipſi haberent in Communi Firmi,nec etiam pro aliquo credito alicuius ſui conſanguinei, vel affinis primi, aut ſecundi gradus de iure Canonico computandi, audeat, vel præſumat tractare,ordinare,deliberare,vel operam dare,quòd ſibi,vel eius conſanguineo,vel affini debitum prędictum per dictum Commune de pecunia,vel rebus dicti Communis ſoluatur,detur,vel aſſignetur;niſi forte generaliter pro omnibus alijs,qui recipere tenerẽtur,in ſimili caſu,& de ſimili cauſa, vel materia prouideretur,tractaretur,vel opera daretur: & qui contrafecerit in prædictis, vel aliquo prædictorum,perdat id,quod à Communi recipere teneretur,aut id,quod ſibi,vel ſuis conſanguineis, vt dictũ eſt,ſolui, aut dari feciſſe appareret: quod deuenire volumus in Communi, & Commune ipſo facto ſit liberatum,& vltra id in duplum debeat irremiſſibiliter condemnari: & de hoc debeat ſpecialiter ſcin-

dicari. Officium verò Prioratus, vel Regulatorum prædicta deliberantium, aur permittentium pœna centum librarum denariorum pro quolibet Priore, & Confalonerio, & Regulatore, ipſo facto vice qualibet puniatur.

De officio Confalonerij Communis Firmi. *Rub.* 5.

COnfalonerij generalis iuſtitiæ,& populi officiũ tale ſit,videlicet ꝙ facta electione de eo ſecundum formam capituli loquentis de ipſius electione, Poteſtas, & Capitaneus populi, Priores, & Concilium ſpeciale populi vltimo die dominico ſecundi menſis officij præceſſoris ſui teneantur, & debeant cum vexillo generali populi, & iuſtitiæ accedere poſt ipſum vexillum ad Palatium Communis; & tunc ibi ad dictum Palatium cum Concilio generali ille qui electus fuerit in Cõfalonerium teneatur, & debeat dictum officium acceptare, & dare bonos, & idoneos fideiuſſores de operando, & exercendo dictum officium toto tempore ſui officij bona fide, & ſine fraude, & ſecundum formam capitulorum, & ordinamentorum loquentium de ipſius officio, & ſecundum formam capituli loquentis de officio Priorum: quod ſtatutum locum habeat in Confalonerio. Quibus ſic peractis, Poteſtas, Capitaneus, & Priores, & omnes alij de Concilio vnà cum dicto Confalonerio, & cum dicto vexillo, & poſt ipſum vexillum accedere debeant, & intrare Eccleſiam, in qua placuerit DD. Prioribus, & Poteſtas, & Capitaneus, vel vnus èx eis vexillum tradere debeat in manibus dicti Confalonerij,& ipſe Cofalonerius ipſum vexillũ accipere teneatur. Et poſt hęc Poteſtas, & Capitaneus cum dicto vexillo,& omnes de dicto Concilio poſt eum redire ad Palatium DD.Priorum debeant: & ibi dictum vexillum reponatur in camera ipſius Confalonerij in ipſo Palatio, & ibi continuè debeat retineri, & ſeruari, & bene cuſtodiri: nec poſſit, vel debeat dictum vexillum per dictum D. Confalonerium, vel aliquem alium extrahi, vel portari in aliquo exercitu, vel caualcata, nec ad aliquem rumorem, qui eſſet, vel occurreret (quod abſit) in Ciuitate, vel diſtrictu Firmi, vel ad aliquem locum aliqua quacunque de cauſa portari, vel mutari ſine præſentia, licentia, & conſenſu Concilij generalis, vel ſpecialis, ac etiam voluntate DD. Priorum populi, & Confalonerij iuſtitiæ, vel maioris partis ipſorum; niſi quando fieret renouatio Confalonerij: Et quòd portari poſſit more ſolito ad Palatium Communis, & ad Eccleſiam abſque aliqua ſolennitate ſeruata alia, niſi quòd ſolicitè, & cautè, & bono ſtudio eundo, & redeundo, ne aliquid poſſit euenire in eo. Et ad hoc, vt dictum vexillum poſſit honorificè ſociari, teneatur Poteſtas, vel Capitaneus die præcedenti mandare, vel mandari facere Capitaneis Societatum, quòd ſequenti die adeſſe debeant ad aſſociandum dictum vexillum vnà cum omnibus Societatibus ipſorum: quibus Capitaneis Societatum ipſi poteſtas,& Capitaneus poſſint pœnas imponere quinque ſol. pro quolibet, ſi non veniret. Quæ dictus Poteſtas, & Capitaneus teneantur, & debeant obſeruare, vel obſeruari facere, ſub pœna quingentarum lib. deñ. de ſuo ſalario: in quibus per ratiocinatores Communis, vel Scindicos eorum, ſi contrafecerint, debeant condemnari. Et quòd omnes, & ſinguli de Societatibus populi teneantur,& debeant continuè, quando aſſignatur vexillum Confalonerio, ire ad Concilium. Et Capitaneus teneatur eos facere legi,& requiri in dicto Concilio omnes de dictis Societatibus ſingulariter, & non euntes, ſiue non venientes ad dictum Concilium condemnare in quinque ſol. pro quolibet, & ab eis exigere cum effectu pro dicto Communi, ſaluo quòd ſi aliquis habuerit iuſtam excuſationem, propterea nullatenus condemnetur. Et quòd omnes, & ſinguli, qui erunt in dicto Concilio tunc temporis, teneantur, & debeant dictum Confalonerium aſſociare vſque ad domum, & etiam nouos Priores cùm redierint à dicto Concilio, ſub pœna prædicta. Et teneatur, & debeat dictus Confalonerius armatus armis, vel ſine, ſecundum opportunitatem, cum dicto vexillo ire ad voluntatem ipſorum Priorum, vel maioris partis ad confirmationem liberi, boni, & pacifici ſtatus Communis Firmi, & populi. Et cùm contigerit aliquo caſu aliquos iuratos de populo, vel aliquam partem ipſorum vocari, vel requiri per Poteſtatem, vel Capitaneum pro eorum officio fauorabiliter exercendo, & pro bono, libero, & pacifico ſtatu Communis, & populi manutenendo, & defendendo, ipſe Confalonerius vnà cum prædictis Prioribus, & illis de Collegio teneantur, & debeant in certo loco deputato per Dominos Priores, ſeu maiorem partem ipſorum conuenire, ad hoc, vt prædicti de populo prædictum vexillum, & alia inſignia populi, & Societatis de populo honorabilius ſequi poſſint: & hoc, cùm ad prædicta per dictos DD. Priores, vel per maiorem partem ipſorum fuerint requiſiti. Et teneatur dictus Confalonerius,

& omnino debeat vnà cum illis de populo,cùm contigerit committi aliquod maleficium (quòd Deus auertat) in perſona alicuius Ciuis, vel comitatiui per aliquem de nobilibus Ciuitatis, vel comitatius, & cùm poſt latam ſententiam Poteſtatis, vel Capitanei de ipſo maleficio infra quindecim dies ipſam condemnationem,& ſententiam,quæ fieret occaſione dicti maleficij, dictus Poteſtas,vel Capitaneus non valuerit exequi in perſona, vel rebus delinquentis, prout de iure fieri deberet, ire cum ducentis iuratis de populo,vel maioris partis,& etiam cum alijs bonis Ciuibus,ſi crediderit expedire,ad Poteſtatem,vel Capitaneum cum armis, vel ſine, ſecundum quòd neceſſarium fuerit, & fauere Poteſtati, vel Capitaneo totis viribus, & accedere cum familia Rectoris ad domum talis condemnati, vel alibi; ita quòd executio ſententiæ fiat,& ſententia executioni mandetur: & de maleficio commiſſo per tales vindicta reſultet,ne pretextu potentię alicuius dictum maleficium remaneat impunitum. Et quòd nullus audeat,vel præſumat prædictum Confalonerium,vel aliquem alium de populo ipſum tunc ſequentem,vel ſequi volentem,dicto,vel facto aliqualiter offendere,iniuriari, vel impedire, quominus dicta executio impediatur,vel retardetur. Et qui contrafecerit,Poteſtatis, vel Capitanei arbitrio puniatur. Et ſi prædicti Confalonerius, vel aliqui de ducentis, vel aliqui alij de populo requiſiti ad prædicta facienda fuerint negligentes, dictus Confalonerius in quingentis, & quilibet alius in quinquaginta lib. deñ. condemnetur. Et quòd infra prædictos dies,quibus dicta executio fieri debet per dictos DD. Poteſtatem,vel Capitaneum,vel Confalonerium,& prædictos alios de populo,nullus de Ciuitate Firmi audeat ſtationem aliquam tenere apertam, donec punitio facta fuerit de maleficio ſupradicto,& executio facta in perſona,vel rebus,vt ſuperius dictum eſt,pœna decem lib. deñ. pro quolibet, & qualibet vice. Et quicunque aliqualiter dictum Confalonerium, vel aliquem alium de populo, vel aliquem de ſequentibus impediret, qui venire non poſſet, Poteſtatis, vel Capitanei arbitrio puniatur,inſpecta qualitate delicti, & conditione perſonæ, & temporis, atque loci. Item teneatur (facta tamen primò conſcientia de prædictis Poteſtati,ſeu Rectori Ciuitatis prædictæ deputato per Commune Firmi) D. Confalonerius vnà cum dictis Prioribus,vel ſine,in certa parte domus,vel Palatij DD. Priorum omnes ſex Capiteneos cotratarum, ſocietatum populi, & etiam Capitaneos artium dictarũ ſocietatum populi congregare,& cum eis tractare,prouidere,& ordinare omnia,& ſingula, quę viderint fore vtilia,& neceſſaria pro ſocietate,& collegio dicti populi, & conſeruatione, & reformatione eiuſdem: facta tamen dicta examinatione inter eos. Et omnes inſimul venire coram Prioribus faciat, & eos requirere,& monere per ea,quę examinata ſunt, & prouiſa, & terminata per eos pro vtilitate, & commodo dicti populi. Et D. Poteſtas, & Capitaneus, & Priores executioni mandent, prout ipſis Poteſtati,& Capitaneo,& Prioribus melius videbitur expedire. Et dicti ſex Capitanei, & alij contratarum, & ſocietatum artium de populo teneantur,& debeant dicto Confalonerio obedire & in his, & alijs ad eius officium ſpectantibus, ad eius requiſitionem, & mandatum, ſub pœna quinque ſol. deñ. pro quolibet,& qualibet vice,qua contrafecerint, & pluri,Rectoris arbitrio exigenda,delicti qualitate inſpecta.

De electione Poteſtatis, & Capitanei. *Rub. 6.*

STatuimus, & ordinamus,& hac lege firmamus, ꝙ Poteſtàs,& Capitaneus Ciuitatis Firmi eligi debeat modo dicto, videlicet quòd DD. Priores populi, & Confalonerius iuſtitiæ, pœna centum lib. deñ. pro quolibet, & qualibet vice, qua contrafecerint, primo menſe regiminis Poteſtatis,vel Capitanei in Concilio generali,vel ſpeciali extrahi faciant de capſettis,ſiue burſis, vbi ſunt officiales, electores noui Poteſtatis, vel Capitanei. Qui quidem electores infra menſem à die extractionis numerandum eligi per ſe, vel alios faciant nouum Poteſtatem, vel Capitaneum, pœna centum librarum denariorum pro quolibet, & vice qualibet, qua contrafacerent. Tempore verò electionis fiendæ de dicto Poteſtate ſibi dicatur, vel exprimatur quantitas ſalarij, & numerus officialium, & familiarium: & etiam ſimiliter fiat Capitaneo, quando eligeretur per Scindicos, vel electores prædictos, vel per litteras Communis, cum modis, pactis, & conditionibus dictis, videlicet Poteſtas ſecum ducere, ſeu habere, ac retinere debeat duos bonos, & idoneos iudices maiores triginta annis, quorum vnus ſit legum doctor, de cuius doctoratu Prioribus, & Confalonerio, qui erunt pro tempore, docere debeat infra quinque dies poſt iuramentum Poteſtatis,pęna centum florenorum auri:& alter in iure peritus: qui legum doctor debeat ciuilium officium exercere;& alter iudex debebit ad criminalia deputari:duos bonos,& idoneos ſocios litteratos ętatis prædictę:quinq; bonos,

& idoneos,ac expertos notarios annorum vigintiquinque maiores, quorum vnus debeat ad maleficia, & vnus ad extraordinaria deputari: alij verò tres notarij ad regimen Caſtrorum noſtrorum, videlicet Portus, Turris Palmarum, & Marani. Tenere debeat quatuor Domicellos, viginti famulos, ſiue berrouarios bonos, & aptos ad arma ferenda, quatuor equos armigeros,& vnum Cocum. Non ducat ſecum aliquem officialem, qui ſit de aliqua terra, vel loco propè Ciuitatem noſtram Firmanam per quadraginta miliaria,nec aliquem officialem ducere, vel retinere poſſint, qui propter ſuam officij malam adminiſtrationem in Ciuitate noſtra fuerit condemnatus, nec aliquem alium, qui fuerit ad ſeruitia ſecundi Neronis Raynaldi de Monte viridi olim tyranni dictæ Ciuitatis. Perſona Poteſtatis, & ſuorum officialium, & familiarium poſt finitum officium refirmari non poſſit, nec eſſe ad aliquod officium, vel miniſterium noſtri Communis vſque ad tempus per noſtra ſtatuta, & ordines limitatum. Debeatq. in dicto officio continuè perſonaliter reſidere, & non pernoctare durante dicto ſuo officio extra Ciuitatem,niſi de expreſſa licentia Concilij, & tunc pro vtilitate Communis dictæ Ciuitatis, ſed pro ſua propria vtilitate, & commodo nullo modo, pœna vigintiquinque florenorum auri vice qualibet, & die quolibet. Pro carceratione alicuius, vel cuſtodia nihil habere debeat. Nec debeat in Palatio aliquem detinere pro debito ciuili vltra vnam diem, ſed ipſum mittere debeat ad carceres noſtri Communis, in quibus debet ſtare coactus: & nec pro criminali cauſa in carceribus ſui palatij,& palatio ipſo aliquem detinere vltra vnam diem,niſi in caſu quo veniret principaliter damnandus in perſona,vel ſub conditione. Vnum ex ſuis officialibus vnà cum vno ex Regulatoribus noſtri Communis, quotiens requiſitus fuerit, mittere teneatur ad faciendum monſtram Caſtellanis Rocharum noſtri comitatus de perſona ſua,eiusq; officialibus, & equis. Regulatoribus noſtri Communis bis in menſe monſtram ad ipſorum petitionem facere teneatur. Et vt in monſtris omnis fraus tollatur,cùm pręſertim ſoleant pro famulis deſcribi aliqui,qui in Ciuitate aut artem aliquam faciũt, aut ſunt Lenones,præſenti lege cautum ſit,vt nulli famuli Poteſtatis,aut Capitanei,vel cuiuſcunque officialis forenſis,ſi fecerint aliquam artem,vel ſint Lenones,& non habitent in palatio, debeant acceptari,nec pro famulis recipi:& ſi ſecus factum fuerit, non admittantur in monſtra, & omnino punctentur. Inſuper vltra dictum ſalarium,& dicta emolumenta, & alia ex forma ſtatutorum noſtri Cõmunis permiſſa,& conceſſa,nihil debeat percipere, vel habere, niſi quòd habere debeat pro quolibet capto in platea Sancti Martini pro debito ciuili ſolidos quatuor:extra verò plateam infra Ciuitatem, pro quolibet capto ſolidos octo denariorum. In comitatu autem dicta occaſione, pro quolibet famulo,& quolibet die ſolidos octo. Pro debito verò fiſcali nihil habere debeat: nullumq. ſeruitium,nec munus, vel xenium ſuo durante officio recipere debeat, ſed ſuo tantùm ſalario, & emolumentis ſibi ex forma noſtrorum ſtatutorum, & ordinamentorum conceſſis contentus eſſe debeat: chartam, ceram, & atramentum pro ſuo officio opportunam mittere, & habere debeat ſuis ſumptibus, & expenſis. Venire nanque debeat ipſe, & ſui officiales, & familiares ad Ciuitatem noſtram prædictam, & in Ciuitate ipſa perſonaliter eſſe per quatuor dies ante ſemeſtre prædictum: & ſui, ac ſuorum officialiũ, & familiarium aduentus,mora, ſeu manſio,ac reditus erit, & eſſe debebit omni ſuo riſico, periculo, & fortuna,ſumptibus,& expenſis. Et ſi (quod abſit) ſuo durante officio perſonam dicti Poteſtatis mors raperet, ſibi pro rata tantùm temporis de infraſcripto ſalario ſatisfiet; manere ſiquidem teneatur cum omnibus, & ſingulis ſupradictis ad continuum dicti regiminis officij exercitium perſonaliter, & non per vicarium, vel ſubſtitutum per totum tempus prædictum: & eo finito, continuis octo diebus ad ſcindicatum, ſeu reddendam rationem cum dictis ſuis officialibus, & familia hic ſimiliter permanere, atque interim quartam partem infraſcripti ſalarij penès Bancherium noſtri Communis eſſe per modum depoſiti, donec dictus ſcindicatus per abſolutionem, vel condemnationem (quod abſit) ſententialiter fuerit diffinitus. Inſuper non debeat, neque poſſit durante tempore ſui officij ſcindicari: & ſi ſcindicaretur infra dictum tempus, ſcindicatus talis nullius ſit valoris, & ſoluere debeat, & relinquere noſtro Communi tertiam partem infraſcripti ſui ſalarij, ſi ſcindicatus ſuus fieret infra tempus prædictum. Demum de ſuo proprio quatuor baliſtas bonas, & ſufficientes cum crochis, ſeu baldonerijs bonis, & octo de ſuis paueſibus relinquere debeat in Communi prædicto. Salarium verò, quod à noſtro Commune recipere debeat pro ſe, & ſuis officialibus, familia, & equis prædictis, erit duarum milium ſeptingentarum viginti librarum denariorum noſtræ vſualis monetæ in hac Ciuitate nunc currentis: his enim conditionibus in hoc ſtatuto adiectis, quòd ipſe Poteſtas non procurabit, nec aſſentiet, quòd infra dictum tempus ſui officii ſuum ſalarium prædictum augeatur. Et quòd ſi ipſe Poteſtas, vel aliquis ex ſuis officialibus, vel fami-

liaribus contigerit condemnari tempore eorum ſcindicatus,aut ante,vel poſt aliqua ratione,vel cauſa,nunquã poſtea poſtulabit,vel accipiet ipſe Poteſtas,vel aliquis ex officialibus prædictis à Commune eorum,vel alio quocunque Commune, domino, ſeu Rectore aliquas repręſalias, nec eis,ſi concederentur,vtentur contra Commune,vel ſingulares perſonas huius Ciuitatis,vel ſui diſtrictus,vel alicuius Terræ,quæ pro ipſa Ciuitate tenetur, vel ipſi recommendata eſſet. Quibus repræſalijs expræſsè renunciet nomine ſuo, & cuiuſlibet præmiſſorum, cum remiſſione plenaria, pro quibus de rato ſolenniter promittat. Et quòd ſic obſeruabitur, & firmum eſſe debeat: & poſt ſuam acceptationem id legitimè reformari faciet in opportunis Concilijs Terræ ſuæ: quam reformationem ſecum in formam publicam portabit,& Cancellario noſtri Communis dabit, & aſſignabit in principio ſui officij. Prætereа non debeat dictus Poteſtas ſecum ducere, vel tenere aliquem iudicem, vel officialem, qui deuetum haberet in Ciuitate noſtra ſecundum formam noſtrorum ſtatutorum: quod tempus deueti iudicibus,& alijs officialibus in electione mittenda ſpecificè exprimatur. Quando verò fieret electio Capitanei populi,vel iudicis iuſtitiæ,omnia ſupradicta dicantur,& repetantur in eorum,& cuiuſque ipſorum electione: ſaluo, & reſeruato, quòd ſalarium, numerus officialium,familiarium, & equorum,ac etiam conſignatio baliſtarum, & paueſium remaneat, & remanere debeat in poteſtate, & voluntate DD. Priorum populi,& Confalonerij iuſtitiæ,& Regulatorũ,Confaloneriorum contratarum, Capitaneorum artium,& Cernitæ quatuor bonorum hominum per contratam vltra prædictos. Et quod factum, dictum, & reformatum fuerit per prædictos, vel per maiorem partem prædictorum, de, & ſuper ſalario,& numero prædicto officialium,& conſignatione fienda Communi noſtro, vt dictum eſt, plenam habeat roboris firmitatem, aliquo alio ſtatuto in contrarium loquente non obſtante.

De iuramento Poteſtatis,& Capitanei,& eorum auctoritate,& officio. *Rubr. 7.*

ORdinamus,quòd Poteſtas Ciuitatis Firmi ſit, & eſſe intelligatur Iudex ordinarius Ciuitatis, comitatus,& diſtrictus Firmi, & habeat, & habere debeat, & intelligatur, & ei ſit attributa, data,& conceſſa poteſtas,& omnis iuriſdictio,tam meri, & miſti imperij, quàm etiam cuiuſcunque iuriſdictionis,cum gladij poteſtate,& fine, tam in ciuilibus, quàm etiam in criminalibus cauſis, & miſtis, auctoritate præſentis ſtatuti, & ſine alicuius iuriſdictionis reſeruatione. Et habeat, & habere debeat eius iudex maleficiorum per ipſum ad maleficia deputatus auctoritatem, & poteſtatem inquirendi, & procedendi, niſi per formam ſtatutorum aliud caueretur, per omnem viam, & iuriſdictionem in omnibus, & ſingulis criminalibus cauſis, & miſtis, & ad omnes, & ſingulos actus, in omnibuſque, & ſingulis actibus in iudicio, & extra occurrentibus, ſeu venientibus circa criminalia, ſeu miſtas cauſas vſque ad ſententiam excluſiuè: quæ ſententiæ per Poteſtatem tantùm proferri debeant, & non per aliquem eorum iudicem, vel vicarium,niſi in caſu abſentiæ, vel alterius legitimi, vel iuſti impedimenti: quo caſu per vicarium eius in criminalibus, ſeu miſtis ſententiæ proferantur. Capitaneo verò Ciuitatis Firmi ſit, & intelligatur attributa poteſtas, ac iuriſdictio omnimoda conceſſa in appellationibus, & ſuper appellationibus interpoſitis, & interponendis tam in cauſis ciuilibus, quàm criminalibus, quàm etiam miſtis. In ciuilibus verò cauſis,& miſtis primis dicto Capitaneo omnimodo intelligatur, & ſit denegata poteſtas, & iuriſdictio, niſi per modum appellationis, vel nullitatis principaliter, vel incidenter intentatis, vel petitionis reductionis ad arbitrium boni viri,vel reſtitutionis in integrum, vel niſi ſpecialiter per formam alicuius ſtatuti, vel reformationis dicto Capitaneo attributa eſſet, vel attribueretur in futurum iuriſdictio. In criminalibus verò cauſis dicto Capitaneo intelligatur,& ſit iuriſdictio, & poteſtas conceſſa inquirendi,procedendi,condemnandi, & exequendi de maleficijs, & delictis, & de exceſſibus quibuſcunque, quemadmodum & Poteſtati: inter quos Rectores ſupra prædictis maleficijs cognoſcendis habeat locum præuentio per ſolam miſſionem copiæ ad cameram,quocunque alio ſtatuto in contrarium non obſtante. Saluo ſemper, quòd denunciæ maleficiorum faciendæ per Scindicos comitatus ſolum referri debeant Poteſtati, & eius Curiæ. Ac etiam ſit, & eſſe intelligatur attributa omnimoda, & conceſſa poteſtas, & iuriſdictio Capitaneo ſuper graſcia, & contra extrahentes graſciam de Ciuitate, vel comitatu: & exequendi omnes, & ſingulas ſententias criminales latas per quoſcunque Rectores dictæ Ciuitatis: & realiter, & perſonaliter executionem facere, prout in eis continetur, de facto, ſine proceſſu aliquo, & etiam in alijs caſibus, in quibus per formam noſtrorum ſtatutorum eidem concederetur, ſeu conceſſa eſſet iuriſdictio. Et iuret ipſe D. Poteſtas, & Capitaneus ad ſancta Dei Euangelia, manu corporaliter tacto libro, gubernare, conſeruare, regere, & manutenere pro poſſe Ci-

uitatem Firmanam,eiuſq. comitatum,& diſtrictum,iuriſdictiones,priuilegia,res,& bona mobilia, & immobilia,ſocietatem,& collegiũ populi Ciuitatis prædictę,ad exaltationem,magnificentiam, & honorem ſacroſanctę Romanę Eccleſiæ ,ac ſanctiſſimi D. N. Papæ: & ſi qua bona Cõmunis dictæ Ciuitatis eſſent perdita, recuperare,& dare ad recuperandum opem,& operam toto poſſe: credentias dicti Communis , & ſecreta tenere, & ipſas alicui aliqualiter non reuelare : & dare ſemper melius conſiliũ pro Commune: Statuta omnia huius voluminis,& reformationes,& omnia facta, & facienda ordinamẽta,ſine aliqua diminutione,vel exceptione ſeruare,& ſeruari facere,& ſuis officialibus ſeruari facere: Eccleſias,& eccleſiaſticas perſonas,viduas,pupillos,orphanos,& alias miſerabiles perſonas,& omnes alias in eorum iuribus conſeruare: Priores populi,& Confalonerios iuſtitiæ, & alios Confalonerios cõtratarum,& artes,& ipſum collegiũ dicti populi,& ipſum populum totum,eiuſq. libertatem,& pacem manutenere,& regere, & gubernare, & fauere pro poſſe: permanere continuè perſonaliter per ipſum,& per ſuos officiales in dicto ſuo officio toto tempore eorum,& cuiuſque ipſorum officij,& toto tempore ſcindicatus: & ab eo non diſcedere aliqua ratione,vel cauſa de Ciuitate Firmi,& eius districtu,vſque ad finem dicti ſui officij pernoctando ; niſi in ſeruitium Communis Firmi: quo caſu cum licentia,& mandato Communis valeat pernoctare, & ſe abſentare . Ad ſuam verò patriam, vel ad aliũ locum pro ſua vtilitate,vel commodo ad aliquod officium,vel rectoriam extra Ciuitatem, & comitatum non poſſit accedere ſine expreſſa licentia Concilij generalis , pœna xxv. flor. auri pro quolibet die,& vice qualibet. Et de dicto ſuo officio reddere rationem ſecundum formam ſuæ electionis,& litterarum ſibi prę ſentatarum de ipſo officio cum officialibus omnibus,famulis,& equis,pro quibus omnibus ſe principaliter obliget,& teneatur in omnem caſum. Arbitrium nõ petet,nec peti faciet in Cõcilio,nec aliquid aliud contra formam ſtatutorum Cõmunis . Nec aliquid proponet, nec proponi faciet de ſua refirma: nec quòd de nouo eligatur in Poteſtatem,vel Capitaneum : nec operam dabit ad prædicta durante tempore prohibitionis ſecundũ formam noſtrorum ſtatutorum . Contentus erit ſalario ſuo ſine aliquo alio emolumento,& plus non petet,vel recipiet directè,vel per obliquum,aliquo colore quæſito, per ſe, vel ſuos officiales,vel familiares, vel aliam ſubmiſſam perſonam . Officium D. Capitanei, & ipſum D. Capitaneũ huius Ciuitatis manutenebit, fauebit, & conſeruabit: & ei,& ſuo officio deferet ſecundũ formam ſtatutorum loquentium de ſuo officio,& è conuerſo de Capitaneo ad Poteſtatem . Et ſi contigerit,quòd aliquis de ſuis officialibus, vel familia occaſione alicuius ſui officij per ratiocinatores Communis, vel per ſuum Scindicum condemnati eſſent,non petet aliquas repræſalias,nec accipiet,nec vſus erit ab aliquo domino,vel Communi contra Commune,vel ſpecialẽ perſonam aliã huius Ciuitatis,vel ſui diſtrictus,vel alicuius Terræ, quæ pro Commune Firmi teneretur, vel tenetur occaſione condemnationis,quę fieret de ipſo,vel aliquo de familia ſua.Seruitiũ,vel xeniũ nõ recipiet aliquod ab aliquo Ciue, vel comitatẽſe huius Ciuitatis: cũ aliquo Ciue,vel comitatenſe, vel aliquo alio habitatore Ciuitatis,vel comitatus non comedet,nec bibet,niſi cum DD.Prioribus,& Confalonerio iuſtitiæ; & niſi contigerit ipſum pro aliquibus factis Communis accedere extra Ciuitatem per comitatum dictę Ciuitatis. Item teneantur Poteſtas,& Capitaneus,& quilibet alius Rector facere monſtras de ſe,ſuiſq. officialibus,familia,& equis,ſecundũ formã pręcedentis capituli. Itẽ teneatur mittere officialẽ cũ Regulatoribus ſecundũ ꝙ dictũ eſt in proximo pręcedenti capitulo. Ac etiã legere criminales ſententias in generali Concilio præſente Bancherio,& ſuo Notario,& non aliter,pęna centum lib. deñ. qualibet vice : & eidem notario aſſignare in chartis membranis copiam dictarum ſententiarum criminalium perſonaliter manu notarij maleficiorum, qui eas ſcripſit , ſeu legit,ſtatim lectis ipſis ſententijs, pœna Rectori contrafacienti ducentarum lib. deñ. pro qualibet vice, & notario maleficiorum. xxv. libr. deñ. pro qualibet vice . Et finito eorum officio per quatuor dies ante teneatur,& debeat reſtituere,& conſignare Regulatoribus dicti Communis omnes eorum libros,proceſſus, & ſcripturas,& infilzas per inuentarium,ligatos,& bullatos bulla dictorum Regulatorum,dummodo dicti libri ſint cooperti chartis pecudinis : & in dictis copertis ſint depicta arma cuiuſlibet dictorum Rectorum,ſub dicta pœna. Et non poſſit Rector per ſe,vel alium aliquam rem, ſeu pecunię quantitatem recipere, vel habere ab aliqua perſona occaſione carcerum, ſeu cuſtodię, ſub pœna centum libr. deñ. pro quolibet, & qualibet vice, de facto ſibi anferenda . Item non poſſit dictus Rector in eius Palatio, ſeu carceribus, vel alio loco, niſi in carceribus Communis poſitis in Girifalco , aliquem detinere, ſeu carcerare per vnam diem,vel carcerari,ſeu detineri facere alibi aliquẽ pro debito pecuniario captum, niſi in dictis carceribus Girifalchi vltra vnam diem,pęna centum lib. deñ. Pro crimine verò, vel delicto,pro quo veniret imponenda pęna perſonalis principaliter,vel ſub conditione,poſſit quemlibet cõ

demnandum in dicta perſonali pœna detinere, & detineri facere dictus Rector in Palatio, & carceribus ſui Palatij ponere,poni,& cuſtodiri facere pro ſuo libito voluntatis:à quo etiam nullã pecuniam quocunque modo accipere, vel accipi facere poſſit. Habeat verò familia Rectoris pro quolibet capto pro debito ciuili in Platea Sancti Martini ſol. quatuor: extra Plateam infra Ciuitatem ſol. octo: in comitatu verò pro quolibet die,& quolibet famulo ſol. octo ſine expenſis:pro deblto verò Fiſcali gratis familiam mittat: & generaliter omnia,& ſingula obſeruabit,& obſeruari faciet per ſuos officiales, & familiares bona fide,& ſine fraude,remotis odio,amore,timore, precibus, & omni ſpeciali commodo,vel incommodo,quę ad ſuum officium ſpectare noſcuntur: & ſi Deus ſaluet,& eum adiuuet, iuret ad ſancta Dei Euangelia ſub virtute ſui Sacramenti, & obligatione omnium ſuorum bonorum, & ad pęnam in ſtatuto contentam, in quibus per ſe aliqualiter fuerit contrauentum, & pœna ducentarum lib. deñ. in ſingulis capitulis ſupradictis,in quibus ſpecialiter pœna non eſſet impoſita,in quibus per dictum Rectorem in aliquo contrauentum,vel non obſeruatum fuerit. Et hęc omnia,& ſingula obſeruare promittet Cancellario Communis Firmi ſtipulanti pro ipſo Communi, vel Scindico dicti Communis ſolenniter pro ipſo Communi,& ſpecialibus perſonis,quarum intererit. Et hęc omnia tempore iuramenti per Cancellarium dicti Communis,qui pro tempore fuerit,legantur,& præſententur in his ſcriptis,& in formam publicam redigantur. Et ſimiliter in omnibus,& ſingulis procedatur,& fiat in iuramento D.Capitanei; qui Capitaneus ſit contentus ſalario ſuo,& alijs emolumentis duntaxat, prout in electione ſua, vel per ſtatuta Communis Firmi procederetur: & aliud petere, & exigere non valeat, nec percipere poſſit à dicto Communi, vel ſpecialibus, ſiue ſingularibus perſonis, pœna centum lib. deñ. pro qualibet vice,qua contrafecerit. Item teneatur dictus D. Poteſtas,& etiam Capitaneus in principio ſui officij mittere pro omnibus, & ſingulis Conciliarijs de Concilio generali, & ſpeciali,& eos iurari facere de veniendo ad Concilium,quando fuerit bannitum per Præconem,pęna Poteſtati, vel Capitaneo, ſi prædicta omitteret,quinquaginta libr. deñ.

De deueto officialium forenſium. *Rubr. 8.*

AD conſeruandum præſentem liberum, & popularem ſtatum, & ad exterminium malorum, & memoriam præteritorum; ſtatuimus, & ordinamus, quòd Ioannes Bartholini, & Ser Bartholomeus Gori de Aretio olim Poteſtas, & Cancellarius Firmi, ac Andreas de Spoleto, & Mattheus de Caſtello, & etiã omnes alij,& ſinguli forenſes,qui fuiſſent tempore tyrannidis D.Raynaldi de Monte Viridi ad aliquod officium vel ſtipendium,ſeu prouiſionem in Ciuitate, vel comitatu Firmi, non poſſit eſſe ad aliquod officium, vel ſtipendium exercere in futurum in Ciuitate Firmi, vel eius comitatu:& ſi ſecus fieret,non valeat ipſo iure; & tam ipſi,quàm ſcienter ipſos,vel aliquem ipſorum eligentes pœnã mille flor. auri ipſo facto incurrant pro quolibet,& qualibet vice:& hoc etiã intelligatur de omnibus,& ſingulis de domibus, ſeu cõſanguinitate dictorũ Ioãnis,& Bartholomei, Andreę,& Matthei. Item ꝙ nullus,qui ſit de aliqua Terra, vel aliquo loco propinquo Ciuitati Firmi per quadraginta miliaria,poſſit eſſe in dicta Ciuitate,vel eius comitatu in aliquo officio cũ aliquo Rectore,vel pro Rectore dictę Ciuitatis. Item ꝙ nullus,qui fuerit in Ciuitate Firmi pro Rectore, poſſit,vel debeat vſque ad quinque annos à die finiti ſui officij numerandos ad aliquod officiũ ad dictam Ciuitatem accedere,vel ipſum in ea exercere: Iudices, qui in eadem Ciuitate in officio aliquo fuerint,non poſſint in dicta Ciuitate in officio eſſe inde ad tres annos à die finiti ſui officij numerandos: Milites verò, & notarij deuetum habeant per biennium: Domicelli verò, & familiares deuetum habeant per ſex menſes. Et ſemper in electione fienda de aliquo Rectore, vel officialibus Ciuitatis Firmi, de dictis deuetis habeatur mentio ſpecialis, & expreſſa. Item quòd quicunque de Rectoribus, vel officialibus Ciuitatis Firmi ratione ſuę malę adminiſtrationis in eadem Ciuitate Firmi fuerit condemnatus, ad aliquod officium de cætero ad dictam Ciuitatem redire non poſſit: & ſi ſecus factum fuerit, non valeat ipſo iure; ſed immo ſit irritum ipſo facto,& incurrat pœnam quilibet contrafaciens ducentarum libr. deñ. pro quolibet, & qualibet vice. Item quòd nullus poſſit eligi, vel aſſumi in Rectorem Ciuitatis Firmi,vel ad aliquod officium in dicta Ciuitate Firmi principaliter, & per ſe de aliqua Ciuitate,ſeu Terra,vel loco, vnde tunc temporis dictæ electionis eſſet in dicta Ciuitate Rector,vel principalis officialis,pęna prædicta: & electio,& acceptatio aliter facta non valeat ipſo iure: & de hoc etiam fiat in electione fienda de aliquo Rectore dictæ Ciuitatis mentio ſpecialis; ita quòd non ſint Rectores de vna, eademq́. Ciuitate, vel comitatu eodem tempore: nec vnus de vno loco ſit ſucceſſor in eodem officio,vel alio alterius de eodem loco. Item ordinamus,quòd Poteſtas,ſeu quilibet Rector principa-

liter

liter conſtitutus in dicta Ciuitate Firmi,teneatur, & debeat de omnibus, & ſingulis commiſſis,factis, perpetratis,neglectis,& omiſſis per ſuos officiales, vel familiares,vel aliquem ipſorum in dicto officio, & tempore dicti officij, & de omnibus, & ſingulis quę committerentur,perpetrarentur,& omitterentur per ſuos officiales, vel familiares, vel aliquem ipſorum,dictus Rector teneatur ſoluere pœnam, & condemnationem factam,vel fiendam de tali delinquente, ac ſi ipſemet Rector principaliter deliquiſſet: & ex nunc ſit,& eſſe intelligatur auctoritate præſentis legis fideiuſſor omnium,& ſingulorum officialium, & familiarium, & cuiuſlibet ipſorum, & intelligatur auctoritate præſentis legis beneficio fideiuſſionis, & cuilibet alio beneficio competenti, vel quod competeret, vel competere poſſet dicto Rectori occaſione prædicta, renunciaſſe.

De officio Cancellarij. *Rubr.* 9.

STatuimus, & ordinamus, quòd Cancellarius Communis Firmi ſit, & eſſe debeat de Ciuitate Firmi:& teneatur facere omnes,& ſingulas reformationes,& ordinamenta,ac etiã & decreta, & deliberationes,quę fierent per Mag.DD. Priores populi, & Confaloneriũ iuſtitiæ: Cernitas,reformationes,Concilia ſpecialia,& generalia,ac etiam parlamenta Ciuitatis prædictę. Necnon teneatur ipſe Cancellarius facere manu ſua, vel fieri facere omnes, & ſingulas litteras miſſiuas, & reſponſiuas,quæ pro parte Communis Firmi emanarent,& omnes conceſſiones,abſolutiones,vendicationes, gratias, & alienationes, & quoſuis contractus,qui fierent per dictum Commune,& ipſi Communi pertineant, & ipſe Cancellarius rogari debeat de prædictis. Qui Cancellarius reformationes, deliberationes,ac decreta debeat manu propria, vel per alium regiſtrare,& manu propria publicare; & omnia,& ſingula iuramenta DD. Priorum,& Vexilliferi iuſtitiæ,& aliorum officialium dicti Communis præfatus Cancellarius narrare,& exponere teneatur: & de his, quæ ſpectant ad eius officium, nullus alius poſſit,nec debeat ſe intromittere,niſi quatenus de ipſius Cancellarij proceſſerit voluntate. Item teneatur vnum librum magnum actorum habere chartarum pecudinarum,vel papyri; in quo libro omnes reformationes, ſeu ordinamenta dicti Communis, Concilij generalis, vel ſpecialis, & reformationes factas, & fiendas per reformatores ſcribantur: Item vnum alium librum, in quo regiſtrentur iura,& contractus Communis,& promiſſiones,& ſatiſdationes,& decreta: Item vnum alium librum,in quo ſcribantur deliberationes,quæ fierent per Cernitas. Item non poſſit ſcribere aliquam propoſitam in aliquo Concilio,quæ non ſit primò deliberata die antea in Cernita,& ſit ipſa deliberatio regiſtrata, pœna quinquaginta lib. deñ. de facto auferenda: & quicquid factum fuerit aliter, non valeat ipſo iure. Item non poſſit ſigillare aliquam litteram cum ſigillo Communis,niſi primò fuit obtentum inter Priores ad fabas nigras,& albas. Item non poſſit legere, ſcribere, ſeu in notam redigere aliquam propoſitam,quę eſſet contra formam ſtatutorum,vel alicuius ſtatuti, pœna centum lib. deñ. ſibi auferenda: & ſi ſecus factum fuerit,non valeat. Item teneatur, & debeat dictus Cancellarius,ſub pœna præſtiti iuramenti,& pœna xxv. lib. deñ. in fine quorumlibet duorum menſium regiſtrare in ſu prædictis libris omnes, & ſingulas reformationes Conciliariorum, deliberationes, Cernitas, contractus,& prouiſiones Communis infra prædictos duos menſes factas,& celebratas: ita quòd in fine cuiuſlibet officij Prioratus appareat euidenter quid factum, & reformatum tempore officij Dominorum extiterit. Item quòd dictus Cancellarius teneatur, & debeat per xv. dies ante finem officij cuiuſlibet Rectoris Ciuitatis Firmi, qui ſcindicaretur, & ſcindicari deberet per ſcindicum forenſem eligendum per DD. Priores populi,& Confalonerium iuſtitiæ,mittere litteras per totum comitatum Firmi,ſignificãdo ſcindicatum dicti Rectoris Communitatibus,& ſingularibus perſonis dicti comitatus;ita quòd omnibus innoteſcat dictum ſcindicatum:& quòd volẽtes conqueri de dicto Rectore,non poſſint ignorantiam allegare de tali ſcindicatu. Quòd ſi Cancellarius in prædictis negligens fuerit,pœnam quinquaginta libr. deñ. incurrat ipſo facto vice qualibet, qua contrafecerit,& negligens fuerit.

De officio Notarij Dominorum. *Rubr.* 10.

STatuimus,& ordinamus,ꝙ Notarius electus,tractus, & deputatus ad ſeruiendum DD. Prioribus populi,& Confalonerio iuſtitiæ Ciuitatis Firmi, & eorum officio, teneatur, & debeat die,noctuq́. ſtare, & moram trahere cum DD. Prioribus populi, & Confalonerio iuſtitiæ, & in Palatio eorum reſidentiæ pro tempore duorũ menſium ſui officij, & ab eis non recedere ſine eorum licentia,pęna xxv. flor. auri vice qualibet,qua contrafecerit. Et durante dicto tempore teneatur ſcribere, & regiſtrare omnes litteras miſſiuas, & remiſſiuas, bullectas, & alias quaſcunque ſcripturas ad

voluntatem,& mandatum DD. Priorum, & Confalonerij iuſtitiæ : dum tamen de officio Cancellarij non ſe impediat,niſi quatenus de ipſius Cancellarij proceſſerit voluntate.

De officio,& ordine tenendo per Confalonerios contratarũ,& alios Ciues dictarũ contratarum. R. 11.

VT reſiſti valeat (ad conſeruationẽ præſentis liberi,& popularis ſtatus Ciuitatis prædictæ)conatibus quorumcunque iniquorum volentium ſtatum prędictum aliqualiter perturbare,aut rumoribus fortè repente inſurgentibus, ex quibus ſtatus prædictus aliqualiter poſſet recipere læſionem: Statuimus,& ordinamus,ꝙ quotieſcunque in dicta Ciuitate, ſeu aliqua contrata dictæ Ciuitatis rumor,tumultus,ſeu adunantia fieret per quemcunque,ſeu quoſcunque,cuiuſcunque conditionis exiſteret,inſurgeret,ſeu inciperet,ex quo,ſeu qua veriſimiliter poſſet ſtatui prędicto impedimentum præſtari; ad mandatum,vel requiſitionem DD. Priorum populi,& Confalonerij iuſtitiæ,ſeu Poteſtatis,vel Capitanei populi dictæ Ciuitatis,& etiam à ſeipſis,cùm prædicta viderint, & cognouerint,omnes,& ſinguli Confalonerij contratarum dictę Ciuitatis tenentes vexilla parua dicti Communis teneantur,& debeant,videlicet quilibet in ſua cõtrata vexilla extrahere ante ſuam domũ,& conari pro poſſe congregare,& congregari facere omnes, & ſingulos de ſua cõtrata ad ſuum vexillum. Et prędicti omnes de dicta contrata teneantur, & debeant ire ad dictum vexillum ſequendum, & parere dicto Confalonerio,& dictus Confalonerius vnà cum dicto vexillo,& illis de ſua cõtrata,& dicti omnes de dicta contrata vnà cum dicto Confalonerio,& ſub dicto vexillo teneantur armati,& fulciti ire, & ſtare ad reſiſtendum quibuſcunque volentibus dictum ſtatum turbare,& ire ad palatium reſidentię dictorum DD. Priorũ populi,& Confalonerij iuſtitię,& dictis DD. Prioribus,& Confalonerio in omnibus,& ſingulis parere,& obedire,quæ eis mandauerint,& omnia,& ſingula facere,gerere,& operari pro conſeruatione ſtatus prædicti:& Confalonerij prędicti cõtrafacientes in prædictis,vel aliquo prędictorum puniantur de facto,omni ſolennitate,& ſubſtantialitate prorſus omiſſa,per Poteſtatem,vel Capitaneum vice qualibet in centum lib. deñ. & nihilominus omni officio,& beneficio Cõmunis prędicti ſit priuatus ipſo facto. Quilibet verò alter de dicta contrata non accedens,ſeu accedere recuſans ad aſſociandum dictum vexillum,& dictum Confalonerium, vt dictum eſt, modo prædicto, puniatur qualibet vice in xxv. lib. deñ. Et pro ſuſtinendis ſumptibus, qui occurrunt dictis Confalonerijs die eorum iuramẽti,& receptionis dicti confalonis,habere debeat de pecunia dicti Communis vnum florenum auri pro quolibet ipſorum, ſoluendum eis per Bancherium Communis.

De modo congregandi Concilia,propoſitas proponendi,& arrengandi,& reformandi in eis. Rub. 12.

STatuimus,& ordinamus,ꝙ quotieſcunque oporteret aliquo caſu aliquod generale,vel ſpeciale Concilium congregari,vel ambo,non aliter valeat adunari,niſi cũ conſenſu, & voluntate DD. Priorum populi,& Confalonerij iuſtitiæ. Et ſi de ipſorum voluntate proceſſerit, Poteſtas,vel Capitaneus teneatur vna die pro alia,ſiue de ſero pro mane, niſi eſſet pro euidẽti neceſſitate, vel cauſa,ꝙ tunc poſſit vna die pro eadem,facere publicè banniri Concilium, quod dicti Priores commiſerint,generale,vel ſpeciale,vel ambo,ꝙ Conciliarij veniant ad Concilium. Et cùm eſſet aliquo caſu Concilium opportunum,quo ęxpreſsè ex forma alicuius ſtatuti oporteret cauſam exprimi,vel declarari per bannitorem,ꝙ eſt pro tali cauſa; tunc exprimatur,& commiſſio huiuſmodi ſibi fiat particulariter. Et factis bannimento,& relatione ipſi Rectori, & Notario reformationum, ipſi DD. Priores, & Confalonerius in ipſorum Poteſtatis, vel Capitanei præſentia,ſi DD. Prioribus, & Confalonerio videbitur ipſorũ Rectorum,vel alicuius ipſorum præſentia neceſſaria,& non aliter, faciant Conciliũ. Et antequàm in dicto Concilio aliquid proponant; faciant,& fieri faciant ad minus die antea Cernitam, & in illa proponant,& reforment illud,quod proponi debet in Concilio fiendo : in qua quidem Cernita intereſſe debeant Regulatores,vnà cum dictis DD. Prioribus, & Confalonerio, Capitaneis artium,& Confalonerijs contratarum,vel maior pars ipſorum,& quatuor ad minus homines per contratam,ſi ſit vtile pro Communi:& hoc liquidè apparere debeat per Cancellariũ Cõmunis. Et quod obtentum,& deliberatum fuerit per prædictos,illud proponi poſſit in dicto Cõcilio: & ſi aliter fieret, quod reformatum fuerit in dicto Concilio non valeat quoquo modo. Et ſi Priores,& Confalonerius dictam formam non ſeruauerint,in x. lib. vice qualibet,& pro quolibet puniantur:& quod factũ fuerit,non valeat ipſo iure. Et non poſſint dicti DD. Priores, & Confalonerius quicquã in Concilio generali,vel ſpeciali proponere,vel reformare,niſi illud,quod deliberatum fuerit in dicta Cernita, vt ſupra dictum eſt. Et facta congregatione Concilij,per Cancellariũ, vel Notarium reformationũ legi debeant

beant propoſitę in dicto Concilio ſeriatim,& per ordinem: & poſtmodum per Poteſtatem,vel Capitaneum, vel alterius ipſorum Vicarium, cùm Concilium fieret, cum conſenſu, præſentia, & voluntate Priorum, & Confalonerij proponi debeat, aliàs per Confalonerium iuſtitiæ, ſi Poteſtas, vel Capitaneus, vel eorum Vicarius non adeſſet. Et ipſa propoſita, vna, vel plures, clarè, & lucidè proponantur; ita quòd illi de Concilio bene, & apertè intelligant, ſub pœna vigintiquinque lib. deñ. Poteſtati, vel Capitaneo, vel alicuius eorum Vicario contrafacienti,& decem lib. deñ. Cancellario, vel Notario reformationum, quotiens per aliquem ipſorum fuerit contrauentum. Quibus propoſitis lectis, vt ſupra dictum eſt, volens arrengare primò iuret in manibus Cancellarij, vel Notarij reformationum de conſulendo fideliter,& legaliter pro vtilitate publica: deinde ad arrengheriam ſurgat; dummodo arrengatores non poſſint eſſe vltra ſex in vno Concilio, & arrengare non poſſint vltra dictos ſex, niſi arduitas negotij aliud poſtularet, & DD. Prioribus, & Confalonerio videretur. Et nullus audeat conſulere, vel arrengare in Concilijs, niſi ſuper propoſitis tantùm, ſub pœna decem lib. deñ. pro quolibet, & qualibet vice. Et nulla perſona poſſit arrengare, vel conſulere in Concilijs, niſi ſemel tantùm ſuper vna propoſita, ſine licentia Dominorum ſuorum populi, & Confalonerij iuſtitiæ, ſaluo quando legerentur ſtatuta per ſtatutarios Communis facta tempore approbationis ipſorum. Et qui contrafecerit, puniatur in dicta pœna de facto, abſque aliquo proceſſu: quibus ſic conſultis, dicti Priores, & Confalonerius in præſentia Poteſtatis, vel Capitanei, vel alterius eorum Vicarij, vel ſine, per ſe, vnà cum Cancellario, vel Notario reformationum deliberent quid ex dictis arrengatorum ſit mittendum ad partitum: quo ſic deliberato, & per Notarium reformationum, vel Cancellarium in ſcriptis redacto, per eundem ſurgatur,& legantur ſingulariter, & diſtinctè in dicto Concilio omnibus omnia dicta arrengatorum: & dicat apertè, tale dictum talis placet DD. Prioribus, & Confalonerio, quòd mittatur ad partitum: quo facto, Rector ſurgat, & ad partitum mittat illud dictum,quod deliberatum extitit per DD. Priores, & Confalonerium. Et ſi illud dictum obtentum fuerit,prout in ſtatuto de auctoritate Concilii loquente continetur, bene quidem: ſi autem non, aliud dictum mittatur ad partitum,habita prius deliberatione per DD. Priores,& Confalonerium ſecundum formã prædictam. Et ſufficiat ad vincendum partitum,ſi per duas ex tribus partibus præſentium vincatur,niſi in caſibus, in quibus per ſtatuta huius voluminis aliter diſponetur. Et fiat partitũ ad fabas nigras,& albas,& non lupinos:quæ fabæ mittantur in vno buſſulo tantùm,& ſecretò per manus colligentium,conſuetudine quacunque in cõtrarium non obſtante. Et hoc ſeruari debeat etiam in comitatu,& iuriſdictione. Et poſtquàm fuerit reformatum, legatur dicta reformatio per dictũ Notarium reformationum, vel per Cancellarium,antequàm dictum Concilium ſecedat: & talis ordo ſeruetur in qualibet propoſita per ſe: ita ꝙ vna propoſita cum alia nullatenus miſceatur, cùm ſuper ipſa aliquod partitum fieri requiratur. Et nemo diſcedat de Concilio,donec reformatio lecta fuerit per dictum Notarium, pœna x. ſol. deñ. pro quolibet,qui contrafecerit. Volumus tamen,ꝙ ſi proponeretur in Cernita,vel aliquo Concilio generali,vel ſpeciali aliquid,& partitum propoſitũ perderetur, ſi fuerit de exbannitis remittendis,vel componendis,qui eſſent ratione turbationis ſtatus exbanniti,vel cõdemnati,non poſſint de nouo proponi,niſi elapſo anno à die perditi partiti. Si verò fuerit de aliis exbannitis,non poſſit proponi vſque ad tres menſes numerandos à die ſupradicta. Si verò de alijs fuerit partitum perditum,non poſſit proponi iterato, & de nouo,niſi elapſo menſe numerando vt ſupra: & ſi aliter fuerit factum non ſeruata dicta forma,non valeat ipſo iure quod factum fuerit: & Priores, & Confalonerius,& Cancellarius,& Notarius reformationum,qui contra prædicta fecerint, vel ſcripſerint,pœnam vigintiquinque lib. deñ. quilibet ipſorum, & vice qualibet incurrat.

De Concilio ſpeciali populi. *Rub. 13.*

Concilium ſpeciale populi Ciuitatis Firmi ſit, & eſſe debeat numero centum quinquaginta,& non maioris numeri: & ſit de popularibus,& de numero popularium,& non nobilium de dicta Ciuitate: in quo Concilio nullus poſſit eligi, vel vocari, qui non ſit Ciuis Firmanus, & ætate vigintiquinque annorum ad minus, habens in appretio quinquaginta libras ad minus. Et quicunque repertus fuerit in dicto Concilio, & electus contra prędictam formam,nullam habeat vocem in dicto Concilio, prout alij Conciliarij habent: & non poſſit eſſe de dicto Concilio niſi vnus de vna domo tantùm. Addentes, quòd nullus poſſit eligi, poni, vel ſcribi in aliquo Concilio generali, vel ſpeciali, niſi prius fuerit deliberatum,& obtentum in Cernita.

De aucto-

De auctoritate, iuriſdictione, & balia dicti Concilij ſpecialis. *Rubr. 14.*

Concilium centum quinquaginta bonorũ hominum de Ciuitate Firmi habeat poteſtatem, & baliam reformandi,& cõſtituendi ſuper omni eo,quod in dicto Concilio fuerit propoſitum per dictum Rectorem Ciuitatis Firmi,vel eius Vicarium de conſenſu DD. Priorum populi, & Confalonerij iuſtitiæ: & quicquid in dicto Concilio fuerit obtentum,& reformatum per duas ex tribus partibus pręſentiũ,& exiſtentium in dicto Concilio,valeat,& teneat,& plenum robur habeat, & executioni mandetur,ac ſi per totum Concilium trecentorum,vel parlamentũ dictæ Ciuitatis vnà cum dicto Concilio eſſet deliberatum, & reformatum : dummodo ſemper, & ante omnia illud, quod propoſitum,& obtentum,& reformatum fuerit in dicto Concilio centum quinquaginta,ſit obtentũ in Cernita declarata,& ordinata ſupra in capitulo de modo cõgregandi concilia: in quo quidem Cõcilio centum quinquaginta,quando fieret,ad minus intereſſe debeant octuaginta Conciliarij pręſentes. Et quod obtentum fuerit vt ſupra, plenam habeat roboris firmitatem, ac ſi per totum Concilium prædictum factum,& reformatum fuiſſet.

De Concilio generali. *Rub. 15.*

Concilium generale Ciuitatis Firmi debeat eſſe numero tercentum,& non minoris numeri:in quo Concilio nullus eligatur, niſi ſit Ciuis Firmanus continuus habitator Ciuitatis Firmi, ætate ad minus xxv. annorum,habens in appretio ad minus xxv. libras,& appretium patris proſit filio familias. Ad dictum autem Concilium nõ poſſint eligi plures de vna domo ſimul habitantes. Quicunque verò fuerit electus non habens prædicta,nullam habeat vocem in dicto Concilio.

De arbitrio Concilij generalis. *Rubr. 16.*

Hac perpetua lege ſancimus,ꝙ quicquid per DD. Priores populi,& Confaloneriũ iuſtitiæ,qui pro tempore fuerint,vel per aliquem Rectorē Ciuitatis Firmi,ſeu eius Vicarium de conſenſu prædictorum DD. Priorum populi, & Confalonerij iuſtitiæ in dicto Concilio tercentorũ fuerit propoſitum,& in eo fuerit reformatum per duas ex tribus partibus Conciliariorum præſentiũ, dummodo centum quinquaginta Conciliarij dicti Concilij ſint præſentes,valeat,& teneat,ac ſi per totum Concilium fuerit deliberatum. Et quod dictum Concilium habeat poteſtatem,& baliam reformandi, & conſtituendi omnia, quæ per dictos DD. Priores, vel Rectorem in dicto Concilio proponerentur,ac ſi per totum parlamentum fieret,& deliberatum eſſet.

De modo mittendi partita ad fabas nigras, & albas. *Rubr. 17.*

Ordinamus,ꝙ partita,quę mitterētur in Cernitis,Cõcilijs, & deliberationibus quibuſcunque, mittantur,& fiant ad fabas nigras del ſic,& fabas albas del non,per Priorem Priorũ, vel per Capitaneum,vel Poteſtatem,vel eorũ,vel alterius eorum Vicarium,vel per Confaloneriũ iuſtitiæ: & dictæ fabæ ſecretò mittantur,& reddantur,& non palàm in manu colligentium:qui colligentes ſecretò mittant in buſſulis,& non poſſint pro vna vice mitti,vel recipi niſi vnica tantum faba, pœna x. lib. den. qualibet vice,pro qualibet faba,& pro quolibet imponenda. Et hoc ſtatutũ ſit præciſum,& ei derogari non poſſit: & ſemper in omnibus,& ſingulis caſibus quodlibet partitum per ſe mittatur ad fabas nigras,& albas,& non per alium modum : & aliter factum non valeat, nec teneat.

De modo ſuſpendendi ſtatuta. *Rubr. 18.*

Quotieſcunque tractatur de ſuſpēſione alicuius ſtatuti,talis ordo ſeruetur, videlicet quòd Capitaneus populi,ſi eſt,vel Poteſtas, vel alicuius eorum Vicarius, vnà cum Prioribus populi, & vexillifero iuſtitiæ,Capitaneis artium,vel maiori parte eorum,& alijs, de quibus ſupra in capitulo de modo congregandi concilia fit mentio,in Cernita ibi facienda,vel maiori parte ipſorum, ſimul,& in vnum conueniant,& per D. Capitaneum populi, vel Poteſtatem,vel alicuius ipſorum vicarium proponatur,ſi illius ſtatuti,de cuius ſuſpenſione tractari debet,ſuſpenſio vtilis eſſet,& euidēs vtilitas pro Communi : & huiuſmodi propoſitione facta,debeat ſuper ea per aliquem , ſeu aliquos ex prædictis arrengari : & arrengato , & conſulto ſuper ea, vnum ex dictis eorum mittatur ad partitum ad fabas nigras , & albas. Et ſi ibi per maiorem partem ipſorum præſentium deliberatum fuerit ſuſpenſionem fieri pro meliori,& vtiliori;lecto prius ſtatuto,de quo tractatur,de verbo ad verbum,vul-

gariter,

gariter,& diſtinctè, & facta deliberatione huiuſmodi,id reducatur ad Concilium generale,vel ſpecia-
le die ſequenti poſt deliberationem, vel poſtea: ita quòd ſemper in dicta Cernita prius dicta ſuſpen-
ſio deliberetur. Et in dicto Concilio fiendo per prædicta ſint,& intereſſe debeant centum quinqua-
ginta Conciliarij ad minus: & ibidem proponatur de ſuſpenſione dicti ſtatuti,& legatur dictum ſtatu-
tum in dicto Concilio vulgariter totum,ad plenam intelligentiam omnium Conciliariorum: & aliter
quàm dictum eſt fieri non debeat,neque poſſit. Et facta propoſita prædicta, arrengetur ſuper ea per
aliquem,ſeu aliquos ex dictis Conciliarijs: & arrengato,& conſulto ſuper dicta propoſita,fiat partitũ
ad fabas nigras,& albas: & ſi obtentum fuerit de ſuſpenſione prædicta per tres partes dictorum Con-
ciliariorum pręſentium in dicto Concilio,dicta ſuſpenſio firma ſit pro illa vice duntaxat,ſtatuto,vel re
formatione aliqua in contrarium loquente non obſtante:ita tamen,ꝙ nullo modo ſuſpendi, proponi,
vel reformari poſſit aliquod ſtatutum,quod tractaret de electione Poteſtatis,vel Capitanei,vel de eo-
rum, vel cuiuſque ipſorum refirmatione; & de arbitrio non concedendo alicui Rectori, vel officiali
Communis,& de eorum officijs, & de non augendo ſalarium Poteſtati, vel Capitaneo, vel alicui offi-
ciali Communis aliquo quęſito colore; & de non donando eis,vel alicui ipſorum,vel aliter expenden
do de pecunia,& hauere Communis vltra,vel præter formam ſtatutorum Communis. Et nullus Re-
ctor,Prior,vel Confalonerius,vel quiuis alius officialis Communis Firmi audeat,vel præſumat in ali-
quo Concilio,congregatione,vel parlamento proponere,vel reformare de augmentando ſalariũ Po-
teſtatis,vel Capitanei,vel alicuius alterius officialis directè,vel per obliquũ pro ſtipendio ſergentium,
berroariorum,vel alio quocunque colore quæſito. Et nullus audeat arrengare,quòd prædicta,vel ali
quod prædictorum fiant, vel ꝙ creetur, vel conſtituatur Scindicus ad conſeruandum indemnes dictos
Rectores,Priores,& Confalonerium,vel alios,ſiue alium officialem, vel alium quemcunque, qui præ-
dicta proponeret,ſcriberet,reformaret,vel conſentiret,vel arrengaret. Et nullus audeat dictum ſcin-
dicatum in ſe ſuſcipere,vel ipſum ſcindicatum,vel propoſitam,vel reformationem ſcribere. Et ſi quis
contra aliquod prædictorum fecerit, vel dixerit; ſi Poteſtas, vel Capitaneus fuerit, in quingentis lib.
deñ. ſi alius officialis ciuis, vel forenſis, in tercentis lib. deñ. puniatur, & debeat in vtroque caſu cum
infamia ab eorum officio remoueri, & ſit infamis. Si verò alia perſona ſingularis aliquod prędictorũ
fecerit,in ducentis lib. deñ. cum infamia puniatur.

De Regulatoribus, eorum officio, & de introitu, & exitu Communis, & de reuiſoribus rationum Communis, & eorum officio. *Rub. 19.*

REgulatorum Cōmunis,& eorum Notarij officium tale ſit,videlicet ꝙ ipſi Regulatores,& eorũ
Notarij facta eorum electione iurare debeant,eorum officiũ bene,& legaliter exercere, & eſ-
ſe,& permanere debeant horis congruis,& debitis in palatio DD. Priorum, vel aliquo con-
gruo,& honeſto loco ad examinandum debita,quæ peterentur coram eis debere ſatisfieri,& ſolui per
Commune: & huiuſmodi examinatione, & deliberatione habita,talis ordo ſeruetur,videlicet quòd
deliberato,& examinato debito,vel alio per ipſos DD. Priores,& Confalonerium,ſi videretur eis de
hoc eſſe concedendam bullectam,tunc debeant ſuper tali deliberatione de eorum mandato bullectam
ſcribi facere manu Notarij DD. Priorum: & demum dicta bullecta ſic declarata, & ſcripta, mittatur
ad Regulatores prædictos:qui Regulatores demũ examinato debito petito,& declarato per eos cōmu
niter ipſum debitum debere ritè,& rationabiliter ſatisfieri à Cōmunitate,facta inter eos dicta delibe-
ratione teneantur,& debeant dictam bullam DD. Priorum, & Confalonerij ſubſcriptam manu Can-
cellarij DD. Priorũ,& Confalonerij regiſtrari facere,& ſubſcribi per eorum Notarium,& ſic ſubſcrip
tam mittere ad Notarium regiſtri,qui illam debeat regiſtrare. Et ipſa bulla regiſtrata aſſignetur Ban-
cherio Communis Firmi,qui eam retineat,& regiſtret,& demum executioni mandet,prout contine-
tur in ipſa,pro dicto debito ſatisfaciendo,vel perſoluendo:& teneãtur dicti Regulatores,& eorum No
tarius habere penès eos, & tenere libros officialium Communis, & libros ſtipendiariorum Commu-
nis: quibus officialibus,& ſtipendiarijs deberet à Commune Firmi aliquid dari nomine ſalarij per Cō
mune; ad hoc, vt quando debita examinabuntur, poſſit plenè videri, & cognoſci, ſi eſt iuſtum debi-
tum quod petitur,ſiue non;& ſi officium,ſiue res,pro quo petitur dictum ſalarium,eſt operatũ à peten
te,vel non. Et ſi eis manifeſtè,& clarè apparebit dictum officium operatũ eſſe, bulla concedatur;aliàs
non. Et dictus ordo ſeruetur circa examinanda quęcunque alia debita dicti Communis, videlicet
quòd debitum appareat eſſe liquidum:& facta deliberatione per eos de bulla concedenda, dictus No-
tarius in vno libro ſcribere teneatur dictum debitum declaratum eſſe ſoluendum. Et facta,& conceſſa

dicta bulla (vt dictũ eſt) de ipſo debito, ipſum debitum cancellare, & ibi ſcribere, qualiter dicta bulla eſt cõceſſa pro dicto debito perſoluendo: & in examinatione debitorũ diligenter inquirere, & inueſtigare debeant ſollicitè, & cautè per omnẽ viam, & modum, quibus melius potuerint, antequàm eandẽ bullam cõcedant, an debitũ quod petitur, ſit, vel fuerit aliàs ſatisfactũ, & an ſatisfieri debeat, vel non; & an iuſta cauſa petatur, vel iniuſta. Et ſi inuenerint, vel aliàs ſciuerint aliquẽ aliquod petere debitũ iam ſolutum, vel ſatisfactũ, teneantur, & debeant ſub virtute pręſtiti iuramenti, & pęna xxv. lib. deñ. pro quolibet ipſorum incontinenti denunciare ipſum D. Capitaneo populi, vel alteri Rectori: qui D. Capitaneus, ſiue Rector inquirere debeat contra talẽ petentem, & ipſum repertũ culpabilem condemnare vſque ad quantitatẽ centum lib. & plus, & minus, eius arbitrio, cõſiderata qualitate, & conditione perſonæ, & quantitate debiti iterato ſoluti: & tali caſu non habeat locũ ſtatutum de pęna petentis debitũ iam ſolutũ, poſitũ in libro maleficiorũ. Et quando conceditur aliqua bulla pro ſalario alicuius officij Cõis alicui officiali, teneatur notarius Regulatorum ſcribere in libro officialiũ iuxtà electionẽ factam de illo tali officio, cui bulla conceditur, qualiter ſibi conceſſa eſt bulla pro ſalario ipſius officij perſoluendo, ad hoc, vt melius in poſterũ ſciri poſſit, ꝙ ſatiſfactũ ſit ipſum debitũ, vel ſalarium; vt iterato peti, & ſolui nõ poſſit in deceptionẽ Cõis. Item teneatur dictus notarius in vno libro per ſe ſcribere diem acceſſus, & receſſus Ambaſciatorum Cõis Firmi, & aliorum habentiũ diurnum ſalariũ, ſiue ſtipendium: ſimiliter ſinguli dies eorum operis ſingulariter ſcribantur in libro dictorũ Regulatorũ manu eorum notarij, ad hoc, vt melius ſciri poſſit pro quot diebus, & quomodo eis debeat concedi bulla ſalarij: & aliter dictæ bullæ concedi non poſſint. Et conceſſa eis bulla, ſcribat notarius iuxtà id, vbi ſcripſit acceſſus, & reditus ambaſciatorũ, vel nunciorum pręedictorum, vel dictorũ, qui (vt pręedicitur) operati fuerunt, quare dicta bulla pro dicto ſalario conceſſa eſt: & tunc ipſum debitñ, & dies prædicti cancellentur, ad hoc, vt alia bulla ſuperinde non fiat. Et quando peteretur aliquod aliud debitum, quàm ſalarium alicuius officialis, vel ambaſciatæ, dicti Regulatores non debeant concedere bullam niſi per eos primò viſo, & habito inſtrumento, ſententia, vel reformatione Concilij in forma publica, & extracta de originali libro Cõis, per quod, vel quam ipſum debitum peteretur: & conceſſa huiuſmodi bulla, ipſum inſtrumentum cuiuſcunque debiti Cõmunis, ſententiam, vel reformationẽ, cuius vigore aliquid à Cõmune petitur coram eis, cancellet, & cancellare faciat, & cãcellatum teneant penès eos: & ponant, & poni faciant in vna infilza. Et finito eorum officio, ſucceſſoribus eorũ debeant aſſignare, vt poſſit ſemper (ſi expedierit) inueniri; examinando tamen ſemper, antequàm ipſam bullam concedant, vtrum ſit iuſtũ debitum, vel non, vt dictum eſt. Et ad hoc, vt Regulatores Cõis non concedant alicui bullã, vel faciant quæ fieri non deberet; fieri faciant vnum librũ, in quo ſcribantur per eorũ notarium ſingulariter nomina omniũ debentinm aliquid recipere à Cõi. Et in continenti conceſſa bulla alicui, cancellent debitum de dicto libro, ne ſolutiones poſſint aliquales reiterari. Et ꝙ in bullis concedendis, & ſolutionibus fiendis ſecundũ ordinẽ dicti libri, ſeruetur æqualitas. Et Regulatores, qui pro tẽpore fuerint, prædictas bullas exhibeant, & concedãt, ſicut viderint exiſtere debita, vt ſuperius cõtinetur. Pro chartis verò, cera, & incloſtro, & alijs rebus minutis, & neceſſarijs pro Cõi, de quibus non poteſt apparere per inſtrumentũ publicũ, ſententiã, vel reformationẽ, poſſint concedere bullas, ſecundum ꝙ eis melius, & vtilius videbitur pro Cõi, & ſingularitate ipſorũ. Et hęc omnia dicti Regulatores exequi debeãt vinculo iuramẽti, & pęna quĩquaginta lib. deñ. pro quolibet, & quolibet caſu, in qno cõtrafecerint. Qui Regulatores bullas extraordinarias de pecunijs Cõis, ſi ex deliberatione Cernitæ non pręceſſerint, nequaquàm facere poſſint: exceptis bullis pro fabrica, & reparatione palatij, ſtratarũ Ciuitatis, murorũ, & oratorũ, ſiue Ambaſciatorũ, qui in Prouinciã deſtinantur: aliter ſint penitus nullæ; & Regulatores, & eorũ notarius ſcribens incurrant pœnã de facto dupli quantitatis in dicta bulla contentæ. Et ad hoc, vt fraus non cõmittatur in eorũ officio, volumus duos libros eſſe ſimiles per eundẽ notariũ pręedictũ ſcribendos, in quibus dicta debita ſcripta ſunt; quorũ vnus eſſe debeat penès Priores, & Confaloneriũ populi; alius penès dictos Regulatores: & nullus debitor, vel creditor poſſit ſcribi in dicto libro, niſi de conſenſu, & voluntate DD. Priorum, & Confalonerij: & ſi aliter ſcriberetur, non valeat ipſa deſcriptio: & finito eorũ officio, reddere rationẽ eorum officij, vt in capitulo de ratiocinandis officialibus continetur. Item non poſſit, nec debeat aliquis de Regulatoribus Cõmunis Firmi, vel eorum notarius durante eorum officio, per ſe, vel alium quoquo modo emere, ſeu acqnirere quocunque titulo, iure, vel cauſa, aliqua bona, iura, vel res quaſcunque Communis, ſeu aliquid ad ipſum Cõmune pertinens quoquo modo, ſub pœna mille lib. deñ. pro quolibet, & vice qualibet, imponenda per Rectorem Firmi, vel eorum Scindicatorẽ de facto, & ſine proceſſu aliquo: & eo ipſo ꝙ contra-

fecerint,ſint,& eſſe intelligantur perpetuò priuati omnibus,& ſingulis officijs,& beneficijs Ciuitatis,
& comitatus Firmi. Et Rector Firmi,& Scindicator dictorum Regulatorum, & notarij eorum habeat
merum, & liberum arbitrium inquirendi de prædictis contra prædictos, & puniendi contrafacientes
in pęnis prędictis.Et nõ poſſint de prædictis dicti Scindicatores ſcindicari,niſi de furto,& baractaria.
Item ꝙ dicti Regulatores intereſſe debeant omnibus,& ſingulis credentijs,& concilijs ad palatia DD.
Priorũ,& Contalonerij, ad omnem eorum requiſitionem. Item debeant habere curã, & ſolicudinẽ
gabellarum,& aliarũ rerum,& bonorũ Cõmunis,ne bona prędicta male gubernentur,ſeu dilapidẽtur.
Item teneantur facere,& debeant bis in quolibet menſe monſtrã omnium, & ſingulorũ officialium,&
ſtipendiariorum Cõmunis Firmi,& famulorum DD. Priorũ. Et facta dicta monſtra, ſtatim in proxi-
mo Concilio facere legi punctatos,ſi qui ſunt,& ipſis lectis in Concilio,teneantur ipſos punctatos tra
dere in ſcriptis notario regiſtri : qui notarius regiſtri vnà cũ Regulatoribus, & eorum notario debeat
examinare,& diſcomputare dictas punctaturas de ipſorũ ſalarijs,ſeu ſtipendijs. Et facta dicta diſcom
putatione per ipſorũ Regulatorum bullã,ipſam bullã primò faciant regiſtrare,quã bullã ſic regiſtratã
mittere debeãt Bancherio Cõmunis : Et dictus Bancherius ſecundũ dictam bullam debeat facere ſo-
lutiones,& non aliter vllo modo;ita ꝙ tempore ſolutionis fiendæ Rectoribus,ſiue ſtipendiarijs, videa
tur quantum detrahi debeat,ne fraus aliqua committi valeat. Pœnæ verò appunctaturæ ſint tales: vi
delicet pro perſona Poteſtatis,Capitanei,vel Iudicis iuſtitię centũ flor.auri pro quolibet,& qualibet
appunctatura:pro Vicario Poteſtatis,& Capitanei flor.quinquaginta:pro Iudice maleficiorũ flor.xxx.
pro quolibet milite flor. xxv. pro quolibet notario flor.x.pro quolibet domicello flor.v.pro quolibet
famulo flor. iij. pro quolibet equo flor. iiij. Pœnæ verò punctaturæ ſtipendiariorum,pro quolibet ſti
pendiario,ſiue pedite, ſiue equite perdat pagã vnius menſis pro illo,qui appunctatus reperitur. Pœ-
næ autem appunctaturæ officialium comitatus, & Caſtrorum Firmi, pro quolibet officiali principali
flor. x. pro vicario, ſiue notario flor. v. pro quolibet famulo flor. iii. Pœnæ autẽ Caſtellanorum ſint
pro quolibet Caſtellano flor. xxv. quæ omnes,& ſingulæ pœnæ appunctaturarum veniant in Cõmu-
ni Firmi. Item vnus ex Regulatoribus cum vno ex officialibus Capitanei populi,vel Poteſtatis,vel al
terius officialis vadat pro quolibet menſe ſemel ad minus ad faciendum monſtram officialium comi-
tatus, & Caſtrorum, & Rocchatanorum, & aliorum ſtipendiariorum, qui eſſent in comitatu Firmi,&
cum fide,& diligentia faciat dictam monſtram:& omnes punctatos in comitatu in ſcriptis portare de-
beat, & legi facere in Concilio Communis, & lectos aſſignare notario regiſtri, & notario Regulato-
rum, qui eoſdem regiſtrent,& faciant diſcomputationem per eorum bullam regiſtratam, prout ſupe-
rius dictum eſt: & ponant ad introitum Communis: & demum tradant notario Bancherij,qui eas re-
giſtret,& ad introitus Communis ponat. Et tempore ſolutionis talis notarij,officialis, ſeu Rocchata-
ni, debeat detrahi de pagha ipſius : & teneatur quilibet Rector pro prædictis mittere vnum ex ſuis
officialibus cum vno ex dictis Regulatoribus, ad omnem eius requiſitionem, ad reuidendum dictas
Rocchas, & monſtras,pœna cuilibet Rectori centum libr. deñ. contrafacienti,vel deneganti prædicta
facere,pro quolibet, & qualibet vice. Regulatores verò, & eorum notarius, qui in prædictis, vel ali-
quo prædictorum fuerint negligentes,vel prædicta,vel aliquod prædictorum non ſeruauerint, in libr.
quinquaginta deñ. pro quolibet, & qualibet vice puniatur de facto, & ſine proceſſu aliquo. Item
omnes,& ſinguli Rectores,& officiales Cõmunis Firmi teneantur,& debeant obſeruare omnia,& ſin
gula in dicto ſtatuto contenta, vinculo iuramenti, & pœna centum libr. deñ. pro quolibet, & quali-
bet vice, qua contra infraſcripta, & ſupraſcripta, vel aliquod eorum fecerint : & dare, & concedere
familiam dictis Regulatoribus ad exigendum malpagas, & alios debitores Communis, vel habentes
aliquid expectans ad ipſum Commune, ad hoc,vt Commune non valeat fraudari. Ac etiam tenean
tur dicti Regulatores reuidere vnà cum officiali Communis Firmi, & conſiderare monitiones Roc-
charum,& quæ in eis ſunt in comitatu: videlicet tam monitiones, quæ in eis ſunt pro Communi Fir-
mi, quàm etiam Rocchatanorum, & Caſtellanorum : & cùm vadunt ad reuidendum dictas Rocchas,
ſecum deferant copiam inuentarij monitionis cuiuſlibet Caſtri,ſeu Rocchæ: & non inuenta referant
in Concilio ſpeciali. Et Capitaneus, vel Poteſtas Firmi viſa dicta relatione, de facto, & ſine proceſ-
ſu aliquo punire, & condemnare debeat illum, vel illos, qui fraudem aliquam de monitionibus di-
ctarum Roccharum commiſerit, ad reſtitutionem in Communi in triplo eius, quod fraudauerit, &
ad alias pœnas puniatur de facto Rectoris arbitrio, & eo ipſo perdat ſuum ſalarium, & de cæ-
teto priuatus ſit omnibus officijs, & beneficijs Communis Firmi. Et de prædictis ſoli relationi offi-
cialis credatur,& ſtetur. Item principaliter ſpectet ad officium dictorum Regulatorum reuidere, &

calculare libros,& rationes Bancheriorum Communis,& aliorum officialium, ad quorum manus peruenire noſcantur de pecunia,rebus,& bonis Cõmunis,infra xv. dies poſtquàm ad ipſorum Regulatorum notitiã peruenerit:& ipſum calculum quale inuenerint,vel deliberauerint,ſubitò ſcribere faciant per eorũ notarium in libro ipſorũ: & nihilominus aſſignare debeant notario regiſtri,vt omnia in libro regiſtri euidẽter appareant. Et ad prędicta teneantur dicti Regulatores,& ipſorũ notarius,& notarius regiſtri,pęna xxv. lib. deñ. & ad dictã damni reſtitutionem,quod Cõmune paſſum fuit ex prædictorũ omiſſione, pro quolibet ipſorum, & cuiuſlibet ipſorum. Et de prædictis omnibus in præſenti ſtatuto exprę̃ſſis,& alijs quibuſcunque commiſſis per eos,vel alterũ ipſorum in fraudem,damnum,& detrimẽtum dicti Cõmunis,ſcindicari debeant dicti Regulatores finito eorum officio per Iudicem iuſtitiæ,vel Capitaneum populi,ſecundum formam ſtatuti infra ſub Rubr. de ſcindicatu DD. Priorũ populi &c.

De officio Bancherij,& eius notarij. *Rubr. 20.*

OFficium Bancherij Cõis tale ſit,videlicet ꝙ antequàm eius incipiat officiũ,corporale iuramentum præſtet de regendo,& exercendo ipſum officiũ bene,fideliter,& legaliter,& ſine fraude, ſecundũ formã ſtatutorum Cõis Firmi,& de non vendendo ipſum: & finito eius officio,ſufficienter reddere rationẽ de geſtis per eum in eodẽ officio,& ſuper hoc fideiuſſores præſtare idoneos: & ſimile iuramentum faciat eius notarius, qui ſit publicus imperiali, ſeu apoſtolica auctoritate notarius,& iurare debeat vnà cũ dicto Bancherio cũ alijs Ciuibus in ſala magna Palatij corã DD. Prioribus:quod ſi ſecus factũ fuerit,DD.Priores repellant,& non admittant dictũ Bancheriũ vllo modo ad iuramentũ: & Cancellarius non ſtipuletur,nec acceptet eum,ſub pęna x. duc. cuilibet DD. Priorum, & Cancellario v. duc. de eorum ſalario de facto retinendorum,& ſolueñ.ſi contrafecerint: Et poſſint, & debeant eligere,& extrahere vnũ alium Bancheriũ de imburſatis ad exercẽdum officiũ bancheriatus,cum notario conducendo,& habendo,vt ſupra dictum eſt. Et teneatur primò ipſe Bancherius habere burſam ſibi conſignandã expenſis Cõis,in qua ſemper teneat pecunias dicti Cõmunis, & non in alia burſa. Item teneatur ipſe Bancherius,& eius notarius ſtare in palatio Priorum ad banchũ,vbi eis ordinatũ fuerit,& per ſe tantùm officiũ eorum exercere,& libros actuũ eorũ officij in areeſcãno Cõis recondere,nec extra palatium eos,vel aliquẽ ipſorum,nec extra locũ eorum reſidentiæ extrahere,vel extrahi facere,vel permittere quoquo modo,& nullã ſcripturam,vel actũ pertinentẽ ad officium eorũ,alibi quàm in loco prædicto ſcribere,ſeu aliqualiter facere: & tam Bãcherius,quàm notarius,quilibet per ſe ſuum librũ habeat,in quo introitus,& exitus rationum Cõis ſcribat,diẽ,& locum,teſtes in eiſdem ſcripturis per ſe,& non per ſubſtitutum apponendo:& aliter factũ non teneat ipſo iure,pœna cuilibet cõtrafaciẽti in aliquo prædictorũ xxv.lib.deñ. pro qualibet vice. Itẽ teneatur notarius dicti Bancherij,quotieſcunque criminales ſententiæ in Curia Poteſtatis,vel Capitanei proferuntur in Cõcilio,intereſſe ibidẽ ad eaſdem ſententias auſcultandas cum notario Rectoris,qui eas legit,& copiam earũ ſententiarum ſcriptã manu notarij legentis in membranis tunc temporis tenere in manibus, & ſtatim prolata ſententia ſecum referre,& in prædicto areeſcanno recondere,pęna x. lib. deñ. pro qualibet vice: & ſine præſentia,& requiſitione dicti notarij non poſſint proferri,vel legi ſententiæ criminales,pœna centum lib. deñ. cuilibet Rectori, & officiali contrafacienti, & notario aliter legenti libr. centum deñ.pro qualibet vice. Et Rector,vel officialis ſententias proferens,& notarius legens,niſi copias dictarùm ſententiarũ,quando ſic leguntur,vel proferuntur, exhibuerit,vel dederit dicto notario bancherij,puniatur Rector,vel officialis proferens vice qualibet in lib. ducentis deñ. notarius verò legens in lib. xxv. deñ. vice qualibet: Et Bancherius,eiuſque notarius ſollicitẽ inſtent,vt prædictæ ſententiæ latæ executioni mandentur. Item teneatur idem Bancherius omnes pecunias, & res ad Commune pertinentes,quæ ex condemnationibus,vel aliter ad manus ipſius peruenerint,fideliter,& diligenter cuſtodire, & ſaluare: & ipſe,eiuſq. notarius ſine temporis interuallo quilibet in ſuo libro, manuq. propria ad introitum, & rationem Communis, modo & forma ſcriptis ſuperius, ſcribere, pœna centum libr. deñ. pro quolibet,& qualibet vice. Et non poſſit idem Bancherius facere aliquam confeſſionem,ſeu contentum de aliqua pecunia,vel re, quæ ad Commune pertineret,ſine interuentu manualis ſolutionis,& traditionis, pœna centum librarum denariorum pro quolibet, & qualibet vice, tam ipſi Bancherio, quàm eius notario id ſcribenti, de facto exigenda à quolibet, etiam durante eius officio, per Rectorem, vel Iudicem iuſtitiæ Ciuitatis Firmi: & quod ſecus factum eſſet, non teneat ipſo iure. Et non poſſit dictus Bancherius aliquam rem, ſeu pecuniæ quantitatem ipſius Communis,vel ad ipſum Commune pertinentẽ alicui tradere,vel ſoluere,niſi primò viſa bulla,& mandato

DD. Priorũ,& Cõfalonerij,& ſcripta manu eorũ notarij,eorũq. ſigillo ſigillata,deinde per Regulatores Cõis approbata,eorumq. notarij manu ſuperinde ſubſcripta,& per eos ſigillata, & quantitatem, ſiue rem,& cauſam, & perſonã,cui fiat traditio,vel ſolutio,cõtinẽte,& per notariũ regiſtri viſa,& ſub ſcripta. Recipere verò aliquã rem,ſeu pecuniæ quantitatẽ ad Cõmune pertinentẽ,ſeu ipſius Cõmunis non aliter poſſit,niſi primò habita bulletta DD. Priorũ,& Confalonerij manu eorũ notarij ſcripta,& ſolẽniter ſubſcripta,& eorum ſigillo ſaltẽ paruo ſigillata,& quantitatẽ,vel rẽ cõtinente. Et tali bulla recepta per ipſum Bancherium,teneatur ipſe Bãcherius in eadem ſubſcribere ſua manu, quòd quantitatẽ, vel rem in ea contentã receperit,& qua die: & demũ ipſam remittere ad notariũ Regulatorũ,& regiſtri,per eos regiſtrandã. Et poſtea ſic regiſtrata mittatur per eũ ad notariũ DD.Priorum, qui eã debeat illicò infilzare,& conſeruare:quas bullettas prædicta cõtinentes notarius Bancherij ſolẽniter apponẽdo diẽ exhibitionis debeat regiſtrare; & demũ contenta in eis executioni mãdare debeat dictus Bancherius. Et tam ipſe,quàm eius notarius,quilibet manu propria in ſuo libro accepta, data,& ſoluta in rationibus Cõis ſcribere teneatur. Et non liceat notario in regiſtrãdo,nec Bãcherio in ſoluendo,& exequẽdo iuxtà contenta in bulletta aliqua ſubſcripta ordinem actuum,ſeu ſcripturarum peruertere,præpoſterare,vel mutare,pęna depoſitionis officij,& centũ lib. deñ. pro quolibet cõtrafaciente,& qualibet vice,in ſingulis caſibus ſupradictis exigenda de facto. Et ſi dictus Bancherius nõ haberet vnde ſatisfaceret iuxtà cõtenta in dictis bullettis,vt prædicitur,regiſtratis,ſucceſſor ſuus, cùm ad eius manus de pecunia,& hauere Cõmunis peruenerit, iuxtà ordinẽ ſcripturarũ ſui prędeceſſoris prædicta omnia exequi teneatur. Et non poſſit Bancherius Cõmunis etiã pro concimine alicuius palatij,manſionis,maſſariæ,vel alterius rei alicuius Rectoris,vel officialis Cõmunis,ſine bulletta ſolẽnizata modo prædicto aliquid expendere,vel ſoluere;aliàs de ſuo reſtituat: & ſi plus expendiſſe reperiretur nomine Cõmunis,quàm ſit introitus,qui ad eũ peruenerit pro Cõmuni,ſibi imputetur, & illud perdat:& à nemine admittat aliquã delegationẽ, vel compenſationẽ alicuius debiti ad quod Cõmune obligatũ eſſet,quacũque ratione,vel cauſa,niſi duntaxat illius,ad quod Cõmune obligatũ eſſet tali compenſare,ſeu delegare volenti ſuo proprio,ſeu hæreditario nomine;quo caſu poſſit,& debeat, ſeruata tamen ſolẽnitate bullettæ ſupradictæ,pœna Bancherio cõtrafacienti in aliquo centũ lib.deñ. pro qualibet vice:& quod aliter factũ fuerit,nõ valeat ipſo iure. Adijcientes inſuper,ꝙ Bãcherius prædictus nõ audeat,nec pręſumat extrahere,expendere,nec tãgere denarios affectus comitatus,niſi ſolũ pro ſolutione talearũ,ſinc Cernitę deliberatione. Et ſi DD. Priores,& Regulatores mandarent,non teneatur obedire:ſed contrafaciens ipſo facto priuetur officijs,& beneficijs,ac etiã ponatur in carceribus ad remittẽdũ,& reſtituendũ denarios extractos de affectu,de quibus nõ extrahatur,donec dictos denarios remiſerit,& ſoluerit pro dictis taleis ſoluẽdis. Qui Bancherius teneatur,& debeat ſoluere pecunias affectuũ pro affectubus,artiũ pro artibus,ordinaria pro ordinarijs,alia pro alijs,vt ordo fuerit, ac bullas oẽs ordinarias,& non extraordinarias abſque Cernitę deliberatione,ſub dicta pœna priuationis prædictæ:cum hac expræſſa declaratione,ꝙ tempore reddẽdæ,& calculãdæ ſuæ rationis Regulatores nullo modo admittãt dictas bullas extraordinarias ſolutas, ſed ipſe Bancherius de pecunijs ſuis proprijs ſoluiſſe intelligatur:& ſi propter extractionem de denarijs affectus faciendã per dictũ Bancheriũ venirent executiones,& impenſæ occurrerẽt Communi; tunc veniãt ſuper dictũ Bancherium,qui teneatur,& cogatur ſoluere dictas impenſas, & executiones occurrendas occaſione ſolutionis talearũ de ſuis proprijs pecunijs. Et finito ſuo officio,non poſſit,nec debeat in libro, vel baſtardello ſcribere, & addere aliquid,ſub pęna quinquaginta ducatorum:nec etiam notarius Regulatorum addat in regiſtro aliquid. Et non poſſit dictus Bancherius per ſe,vel alium emere,vel recipere à quocũque aliquod ius contra Cõmune,nec pro empto,recepto,vel acquiſito aliquid de pecunia,& hauere Cõmunis retinere,ſeu capere,pœna centũ lib.deñ. pro qualibet vice: & tamen quod ſecus factũ fuerit non valeat ipſo iure,& pretiũ perdat,& acceptũ,ſeu retentũ Cõis reſtituat,& Cõmuni applicetur:& de his poſſit à quolibet accuſari. Itẽ non poſſit Bãcherius,vel eius notarius per ſe,vel aliũ durante eorũ officio aliquã gabellã Cõis,ſeu aliquã quãcunque rẽ,vel ius Cõis,ſeu ad Cõmune pertinentẽ emere, vel recipere,ſeu quouis titulo,vel colore acquirere,pęna cẽtũ lib.deñ.à quolibet cõtrafaciẽte,& qualibet vice,de facto,& ſine proceſſu exigẽda, & pretiũ cũ re,vel iure amittat ipſo facto. Itẽ dictus Bancherius ſoluat ſalariũ Poteſtati,Capitaneo,& cuilibet alteri officiali Cõis,& eorũ cuilibet hoc modo: videlicet tertiã partẽ in fine primorũ duorũ menſiũ,aliã tertiam partẽ in fine ſequentiũ duorũ menſiũ, reliqua verò tertia pars ad finẽ ſui ſcindicatus. Et finito ſuo ſcindicatu,& ratione reddita, ſi non ſequeretur condemnatio,ſoluatur,recepta tamen prius per dictũ Bancherium, & notarium regiſtri nomine

Communis

Communis fine, & quietatione ſufficiēti à dicto Rectore,vel officiali de eo, quod occaſione ſalarij ſui officij petere poſſet; aliàs de ſuo ſoluiſſe intelligatur . Item nón poſſit dictus Bācherius,ſeu eius notarius pro bullecta,quam alicui dederit,vel fecerit de faciendo fidē Rectori,vel officiali de condemnatione,quam aliquis ſoluerit,ſeu pro quacunque alia bullecta,vel ſcriptura,quam in ſuo officio alicui dederit,vel fecerir,aliquā pecuniam,vel rem accipere,vel petere: ſed immo ad petitionem,vel requiſitionem talis ſoluentis,& cuiuſlibet,ad quē ſpectat,teneatur quilibet eorum bullectā de ſolutione prædicta,& alijs opportunis cuilibet facere dare ſtatim gratis,pœna x. lib.deñ. pro quolibet,& qualibet vice:& nullum pretium,munus,premium,vel xeniū recipiat,vel recipere faciat dictus Bancherius ab aliqua perſona,cui Commune, ſeu Bancherius pro Cōmune aliquid deberet, pro dicto debito ſoluēdo, ſeu citius ſoluendo,vel aliqua alia occaſione,ſeu cauſa,vel ratione ſui officij: & ſi contrafecerit per ſe, vel alium,aliquid accipiendo,vel retinendo quoquo modo,ſeu quocunque quæſito colore ab illo,cui Commune deberet quacūque de cauſa,vel alio eius nomine,puniatur per Poteſtatem,vel Capitaneū etiam eius officio durante,vel poſtea,ſeu etiam per eius Scindicatorē pro qualibet vice in lib.centum de facto,& ſine aliquo proceſſu;& nihilominus quicquid acceperit, vel retinuerit occaſione prædicta, perdere debeat: & vltra hoc in duplum Communi ſoluere, & tradere modo prædicto compellatur, & de cętero omnibus,& ſingulis officijs Ciuitatis,& comitatus Firmi perpetuò ſit eo ipſo priuatus,& exclusus:& à ſententia ferenda,ſeu pęna imponenda pro prædictis contra dictum Bancheriū, & eius notarium non poſſit appellari,querelari,reclamari,ſeu ſupplicari, in integrum reſtitutio poſtulari, vel de nullitate dici, vel opponi . Et quilibet Rector Ciuitatis Firmi habeat liberum arbitrium inquirendi , inueſtigandi,puniendi,& condemnandi contra prædictos de prędictis de facto,& ſine proceſſu aliquo: & de his,quę cōtra prędictos ſtatuta,ſeu facta fuerint,occaſione aliqua de prædictis Rector,vel officialis ſtatuens, vel ſic faciens,ſcindicari, vel ad ſcindicatum ſtare non debeat,ſeu poſſit,niſi pro furto, & baractaria duntaxat . Et ſi contigerit de prædictis procedi contra dictum Bancherium durante eius officio,& fuerit punitus, & condemnatus, eo ipſo ſit ab ipſo officio depoſitus, & infra tertiam diē rationem ſuam Cōmuni reddat:& quilibet habeatur legitimus accuſator,& denunciator de prædictis,& teneatur ſecretus:& locū habeat in præteritis,præſentibus,& futuris . Et habeat dictus Bācherius,eiuſque notarius de pecunia Communis ſalarium conſuetū,quod idem Bancherius de dicta pecunia apud ſe valeat retinere, interueniente tamen ſolennitate bullectæ ſupradictæ . Et teneatur in fine ſui officij infra triduum reaſſignare Regulatoribus libros ſuos,& bullectas prædictas rationum prædictarum: & ſi non fecerit infra triduum ſupradictum,puniatur in lib. centum deñ. per quemcunque Rectorem. Et viſa,ac reddita ratione ſuæ adminiſtrationis,per dictos Regulatores ad hoc deputatos,prędicti libri cū bullectis ſolutionum per Bancherium ipſum factarum in quodam ſacculo inter alias ſcripturas Communis reponi debeant. Et ſi dictus Bancherius, vel eius notarius in dicto ſuo officio aliquam fraudem commiſerit contra formam huius ſtatuti,vel aliorum de ſuo officio loquētium,Poteſtatis,Capitanei , vel Scindicatoris libero arbitrio puniatur , etiam de facto, & ſine proceſſu aliquo , inſpecta qualitate delicti : ſaluis tamen ſtatutis, & pœnis prædictis . De quibus omnibus, & ſingulis quilibet habeatur legitimus accuſator,vel denunciator: poſſintq; dicti Rectores libero arbitrio de prædictis inquirere,& inueſtigare,etiam nulla ſolennitate ſeruata,ac etiam punire,& condemnare,vt præfertur. Et huius ſtatuti copiam Bancherius quilibet teneatur habere, vt nullam de prædictis valeat ignorantiā allegare . Item dictus Bancherius teneatur illo mane,quo DD.Priores,& Vexillifer iuſtitię conſignant claues, & ſigilla Communis in eorum officio ſucceſſoribus , ſtatim poſt cōſignationem factā per dictos DD. Priores,& Confalonerium præſentibus dictis Dominis , & coram omnibus aſtantibus in dicta conſignatione ſurgere,& dicere ſuo in officio ſucceſſori publicè,& palàm: Ego conſigno tibi meo ſucceſſori tali burſam,in qua cōſuetū eſt retineri pecunia Cōis,& reſtituo tibi in ea reliqua,videlicet tot, quę in dicta burſa ſunt:& ſi nō ſupereſſet aliquid ei,tunc dictā burſam vacuā cōſignet,& dicat,ꝙ nihil ſibi ſupereſt:ad hoc,vt ad notitiā oīum ibidē aſtātiū veniat, ſi aliquid ei ſupereſt,vel nō:quā reaſſignationē burſæ prędictæ notarius Bancherij ſucceſſoris teneatur ſcribere per ordinē in principio libri introitus ſui:deinde dictus Bancherius,qui ſic officiū finierit,& burſā reconſignauerit modo prędicto,& eius notarius teneatur eorū libros introitus,& exitus,& totius rationis dicti Bācherij infra tertiā diem reſtituere,& reaſſignare Regulatoribus Cōmunis prædicti,vt eius ratio clarè videri,& examinari poſſit:in qua ratione reddēda,ſi repertū fuerit dictū Bancheriū totum, & integrū reliquū pecuniæ reſtituendæ non reaſſignauiſſe tēpore conſignationis dictæ burſæ,teneatur in duplo eius,quod reaſſignare debuiſſet,ſi tunc quando burſam reaſſignauit,teneretur : & vltra hoc Scindicatoris arbitrio puniatur .

De officio Conſulum Mercatorum. *Rubr.* 21.

COnſulum Mercatorum ad officium conſulatus,& eorum Notarij officium tale ſit: videlicet ꝙ ſtare debeant ipſi Conſules,& eorum notarius continuè horis congruis in loco cõſueto ad rationem reddendam,& ad cognoſcendum,& terminandum omnes quęſtiones vertentes inter quaſcunque perſonas,tam ciuium,quàm forenſium occaſione emptionis,& venditionis mercantionum rerum mobilium tantùm factarum,& fiendarum per mare,vel per terram per quoſcunque,& cuiuſcunque fuerint quantitatis,& omnes alias quæſtiones ex quibuſcunque cauſis vſque ad quantitatem centum ſol. deñ. tantùm: dummodo actor iuret ſe debere recipere ex dicta cauſa non maiorem quantitatem,vt non fiat diuiſio quantitatis ex eadẽ cauſa,ne fraus in iuriſdictione prædicta cõmittatur:& ſemper conſideretur quod debetur,& nõ quod petitur: & quod ſecus factum fuerit, non valeat,nec teneat ipſo iure. In alijs verò quæſtionibus,ſeu cauſis dicti Conſules ſe intromittere non poſſint,nec de eis cognoſcere valeant,nec iuriſdictionem habeant,niſi litigantes ſponte ſe coram eis voluerint conuenire,& ſponte litigauerint,& reſpondiderint coram eis: de quibus quæſtionibus coram eis vertentibus poſſint cognoſcere,& diffinire ſummariè,ſimpliciter,& de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij,ſolennitatibus, & ſubſtantialitatibus quibuſcunque omiſſis, ſed ſola facti veritate reperta. Et cauſas quaſcunque vertentes coram eis,quarum cognitionem habent,ſine partium cõſenſu teneantur decidere,& terminare infra viginti dies à die primæ citationis numerandos, pœna xxv. lib. deñ. pro quolibet,& qualibet vice. Cauſas verò,quarum habent cognitionem ex conſenſu ſpontaneo,ſi ſint pretij xxv. lib. deñ. vel ab inde infra,decidant infra dictum terminum, ſub dicta pœna. In alijs verò ſeruent modum, & terminos ordinatum,& ordinatos in cauſis ciuilibus ordinarijs, qui habentur in libro cauſarum ciuilium: qui terminus in Curia dictorum Conſulum currat à die licentiæ contumaciæ omnibus diebus etiam feriatis, non tamen in honorem Dei inductis: dummodo eis de prædictis ſemper ſit liquidum,& manifeſtum per inſtrumentum,vel ſcripturam ſcriptam manu debitoris, ſeu promiſſoris quantitatis,vel alicuius rei,vel per confeſſionem partis, vel per teſtes, vel ſemiplenam probationem,& iuramẽtum partis eius,cui videretur dictis Conſulibus Mercatorum iuramentum deferendum.Et Poteſtas,vel Capitaneus,qui pro tempore fuerint,teneantur,& debeant ſententias,præcepta lata,& facta per dictos Conſules ſecundum iuriſdictionem ipſorum Conſulum executioni mandare,cogendo partem condemnatã realiter,& perſonaliter, prout ipſis DD. Rectoribus exequentibus dicta præcepta, ſeu ſententias, vel alteri ipſorum videbitur expedire. Et poſſint dicti Conſules pro dicto eorum officio exercendo pœnas, & banna imponere vſque ad quantitatem xxv. lib. deñ. incluſiuè,& ab inde infra,inſpecta quantitate,& qualitate facti,& negotij cauſæ:quæ banna impoſita,& imponenda per dictos Cõſules Poteſtas,& Capitaneus,& quilibet ipſorum teneatur exigere,& auferre inobedienti ad requiſitionem ipſorum Conſulum, vel partis,in cuius fauorem prædicta fierent,poſt lapſum decem dierum à die facti præcepti,& ipſos inobedientes cogere in Palatio,& cogi facere,& eorum familiam,& balium Communis mittere ad capiendum illum,vel illos, quos ipſi Conſules voluerint,& dixerint,pro dictis debitis perſoluendis, ſeu bannis impoſitis occaſionibus ſupradictis,ſecundum ipſorum ſententiam,& mandatum. Et prædicti Conſules teneantur prædicta facere,& fieri facere,& obſeruare,& executioni mandare,vt ſupra dictum eſt: & bene, & legaliter dictũ officium ipſi,& eorum notarius exercere,& operari ſine fraude, & malitia aliqua, & ſecundum modũ prædictum: & ſi alirer procederent,non valeat ipſo iure. Qui quidem Conſules,& eorum notarius in principio eorum officij iurare debeant, dictum officium bene,& legaliter exercere: & nullum ſalariũ habere poſſint,vel debeant à Communi, vel ſpecialibus perſonis,niſi pro ſcripturis,quæ fierent occaſione dicti officij,& in ipſo officio percipere ſecundum modum,& formam traditam in capitulo de ſalario Notariorum bancharum ciuilium dictæ Ciuitatis:quod quidem ſalarium,ſiue lucrum diuidatur inter dictos Conſules,& Notarium eorum,& quilibet pro rata. Et Conſules prædicti,& eorum notarius eligantur hoc modo: videlicet ꝙ fiat vnus ſacculus,in quo ponantur tria marſupia,in quorum vno ponantur ſex cedulæ in palluctis de cera, quarum quælibet pallucta contineat vnum Aduocatũ, vel Procuratorem collegiatum,& matriculatum,& vnum mercatorem,& vnum notatiũ inter contratam Caſtelli, & contratam Pilæ; & in alio marſupio ponantur ſex aliæ cedulæ in palluctis prædictis; quarum quælibet contineat vnum Aduocatum,vel Procuratorem,vt ſupra collegiatũ,& vnum mercatorem,& vnum notarium inter contratam Sancti Martini,& contratam Florentię:& eadem forma, & modus ſeruetur in cõtrata Sancti Bartholomæi, & Campiletij: & prædicta ordinatio fiat per DD.

Priores,& Confalonerium iuſtitiæ,& duos bonos homines per contratam:& dicti Conſules,& notarius extrahantur de dicto ſacculo,donec durant dictæ cedulæ: quo finito,fiant aliæ de nouo, modo,& forma prædictis. Et licentiæ tenutarum datarum,& dandarum,& accipiendarum auctoritate Conſulum pro creditoribus contra debitores valeant,& teneant auctoritate præſentis ſtatuti,& ipſæ tenutę executioni mandentur,vt in capitulo de licentijs,& tenutis plenius continetur. Et præſens ſtatutum ſit,& eſſe debeat præciſum,& derogatorium omni alio ſtatuto,prouiſioni, & reformationi, facto, ſeu factæ. Et præſens ſtatutum teneantur, & debeant dicti Conſules in omnibus, & per omnia obſeruare,& ſe non immiſcere in alijs quæſtionibus,quarum cognitionem non haberent, ſecundum formam pręſentis ſtatuti:& ſi contra contenta in pręſenti ſtatuto fecerint,non teneat ipſo iure quod fecerint, nec ea,quæ fierent vltra dictam iuriſdictionē,officiales Communis teneātur exequi. Et teneantur dicti Conſules per ſeipſos officium prædictum exercere, nec poſſint illud alteri committere: poſſit tamen vnus alteri vices ſuas committere in cognoſcendo cauſas coram eis vertentes vſque ad ſententiā excluſiuè. Sententias verò diffinitiuas ambo ſimul dare,& proferre teneantur: & ſi aliter fieret, non valeat ſententia quoquo modo. Adijcientes, ꝙ eorum notarius teneatur,& debeat regiſtrare,& annotare omnes eorum actus,& ſententias in libro tempore cuiuſlibet officij Conſulum faciendo; & librum prædictum publicatum reſtituat notario Regulatorum finito officio dictorum Conſulum. Qui notarius Regulatorum gratis, & ſine aliqua mercede teneatur oſtendere dictum librum vnicuique ſua intereſſe putanti,quotiens dictum librum legere,vel videre voluerit.

De officio Maſſarij,qui prouidere,& reuidere habet maſſaritias,& monitiones Communis. Rub. 22.

MAſſarius Communis Ciuitatis Firmi ſit,& eſſe intelligatur ille,qui eſt,vel in futurū erit Scindicus Communis ad negotia, & eius notarius ſit, & eſſe intelligatur dictus, qui eſt, vel erit electus ad officium Regiſtri Cōmunis: qui quidem Maſſarius teneatur,& debeat omnes res, & maſſaritias Communis,quæ ſunt,vel erunt in Palatio DD. Priorum populi, & Confalonerij iuſtitiæ,D.Poteſtatis,D. Capitanei,vel iudicis iuſtitiæ,vel alterius cuiuſcūque officialis forenſis dicti Cōmunis,qui aliquas maſſaritias,vel res haberet de bonis,& rebus dicti Communis, ſcribi facere dicto notario,& inuentaria de eis facere,& eas aſſignare DD. Prioribus,& alijs ſupradictis officialibus prima die, qua intrant palatium eorum habitationis, cum rogatione dicti notarij: & tempore quo dicti officiales debent exire palatium,ab eis exigere rationem de dictis rebus, & maſſaritijs prædictis, & ab eis dictas res illæſas recipere. Quòd ſi prædicti DD. Priores,Poteſtas,& Capitaneus,vel iudex iuſtitiæ,vel alij officiales prædicti prædictas res eis datas,& aſſignatas per dictum Maſſarium non reſtituerent illæſas,teneantur ipſas emendare,& refici facere de eorum proprio ſalario:& Scindicus, qui eos, vel alterum ipſorum ſcindicabit,tempore ſcindicatus ad poſtulationem dicti Maſſarij prædicta fieri facere teneatur dicto tali officiali prædicta non reficienti,vel reſtituenti de ſalario dicti talis officialis,& expenſis talis officialis perdentis, vel deuaſtantis, & aliam in locum deperditæ,vel deuaſtatæ ematur, & ponatur;ita ꝙ res,& maſſaritiæ Communis ſemper manuteneantur,& gubernentur. Quòd ſi prædicti Maſſarius, vel notarius in aliquo de prædictis negligentes extiterint, & aliqua dictarum rerum, & maſſaritiarum perderetur,vel deſtrueretur, & à dictis officialibus eorum negligentia non reciperent, vt ſupra dictum eſt,vel non exigerent,cadant in pœnam x. lib. deñ. vice qualibet, & pro qualibet re, ſiue maſſaritia prędicta, & quolibet ipſorum:& nihilominus de ſuo proprio prædictas res,vel maſſaritias deperditas,vel deſtructas emendare teneantur. Et ſucceſſor dicti Maſſarij à pręceſſore ſuo teneatur rationē exigere,vel videre inuentaria per pręceſſorem ſuum facta cum rogatione notarij, & ab eo recipere; ita ꝙ clarè,& apertè videatur cuius defectu res,& maſſaritiæ perderentur: & ille, cuius defectu maſſaritiæ perderentur,vel deuaſtarentur,vel eius negligentia non peterentur,ſiue repeterentur à dictis officialibus,teneantur ad dictam pœnam,& emendationem prædictam.

De electione Notariorum bancharum ciuilium,& appellationum,& eorum officio. Rub. 23.

NOtarij bancharum ad ciuilia,& appellationes taliter eligātur,& eorum tale ſit officium,videlicet quòd quilibet Poteſtas in principio ſui officij, ſiue regiminis in Concilio centum quinquaginta eligi faciat ad ſcarſinas ſecundum modum ſolitum quatuor notarios per contratā bonos,& expertos,& legales,ætatis ad minus xxv. annorum. Qui ſedere, & eſſe debeat ad banchas ciuilium cauſarum cum Poteſtate,& iudicibus ſuis:de quibus notarijs duo ſint notarij appellationum cum Capitaneo,& eius iudice,vel cum iudice iuſtitiæ,& appellationum, ſi Capitaneus non eſſet. Et

illi,qui

illi,qui fuerint electi ad ciuilia,non poſſint eſſe ad officium appellationum,& è conuerſo notarij appellationum non poſſint eſſe,nec exercere officium ciuilium cauſarum durante dicto tempore. Et ille,cui obueniret dicta ſcarſina,nō poſſit ipſam in ſe retinere,niſi eſſet bonus,& expertus,ac legalis notarius; ſed alium eligere bonum,& expertum,& legalem notarium,vt dictum eſt.Et eorum officium duret per ſex menſes, videlicet à principio officij Poteſtatis vſque ad finem ſui officij. Et nullus poſſit eligi ad dictum officium,niſi ſit de Ciuibus,& habitatoribus Ciuitatis Firmi,ſaltem à xx.annis citra per ſe,patrem,& auum,& niſi ſit ætatis ad minus xxv. annorum,vt ſupra dictum eſt. Et ſi quis contrafecerit,tā eligens, quàm acceptans ſoluat pœnam x. libr. deñ. Poſſint itaque dicti Notarij ſeruire in dictis officijs per ſubſtitutum æquè bonum,& idoneum,& expertum,ac legalem notarium,qui iuret ipſum officium bene,& legaliter exercere. Et omnes ſcripturas pertinentes,& ſpectantes ad eorum officium, bene,& fideliter ſcribere de quibus ſuerint rogati. Ac etiam quilibet dictorum notariorum,tam ciuiliū, quàm appellationum teneatur,& debeat facere Kalendarium in eorum libris, videlicet ſcribere omnes dies iuridicos,& feriatos,cum cauſa quare fuerunt feriati. Quòd ſi contrafecerit, puniatur de facto pro quolibet,& vice qualibet in decem libr. deñ. & de cætero durante tempore dictorum ſex menſium ad dictas banchas ſedere,vel ſtare non poſſint.

De officio Aduocati,& Scindici Communis ad cauſas. *Rubr. 24.*

ORdinamus,quòd ad defendendum iura,& cauſas Cōmunis,ac etiam ad agendum,& inueniendum iura dicti Communis eligatur vnus Aduocatus bonus,& expertus,& conſtituatur vnus Scindicus pro Communi in Concilio,qui teneantur defendere, & proſequi cauſas Communis,tam in agendo,quàm in defendendo. Et habeat dictus Scindicus,& Aduocatus generale,& ſpeciale mandatum ad cauſas ad quemlibet actum cauſarum, cum plena,libera, & generali adminiſtratione circa prædicta,ac ſi publicum haberet mandatum,tam in agendo,quàm etiam in defendendo in principali cauſa,& appellatione: & eorum officium duret vno anno. Et habeant pro eorum ſalario illud, quod per DD. Priores, & Regulatores declarabitur. Et ne fraus aliqua committatur in maleficijs, teneantur,& debeant videre,& intelligere omnes,& ſingulas maleficiorum denuncias, & accuſas,& eas manu propria alterius ipſorum ſubſcribere ante porrectionem de eis faciendam per Scindicos,vel quoſcunque,Rectoribus Ciuitatis Firmi,vel eorum officialibus: qui eas recipere nō poſſint ſine ſubſcriptione prædicta. Item teneantur,& debeant volentibus dare petitiones Rectoribus,& eorum officialibus forēſibus tempore eorum ſcindicatus præſtare aduocationem,conſilium, & patrocinium,recepta competenti mercede,ſub pęna amiſſionis eorum ſalarij,& officij priuatione contrafacientibus, negligentibus,& recuſantibus præſtare dictum patrocinium. Item Aduocatus,& Procurator prædicti pro defenſione pauperum,& miſerabilium perſonarum,& aliorum non reperientium Aduocatum, & Procuratorem,teneantur,& debeant defenſare dictos pauperes, & miſerabiles perſonas,& alios non reperientes Aduocatum,& Procuratorem, recepta competenti mercede: & ſi non facerent, & eſſent negligentes,perdant ſalarium. Quibus Aduocato,& Scindico,vt ardentiores reddantur pro intereſſe Communis,ſoluatur ſalarium quolibet menſe per Commune:qui ſi comperirentur in aliqua fraude, incurrant pœnam in ſtatutis contentam: quos etiam poſſint omnes accuſare, & lucrentur medietatē pœnæ prædictæ, & teneatur talis accuſans ſecretus. Item dictus Scindicus tempore ſcindicatus Poteſtatis,& Capitanei teneatur,& debeat comparere corā Scindicatore cū petitione formata in inquiſitione generali,& eam dare,petere,& actitare,& omnem diligentiā in ipſa facere, ita quòd ſcindicatus præfatorum rigidè diſcutiatur. Qui Aduocatus ſit ad minus vigintiquinque annorum, & Scindicus etiam dictæ ætatis ad minus. Et teneantur librum,ſiue inuentarium facere de omnibus, & ſingulis cauſis,& quæſtionibus Communis,& dimittere ſucceſſoribus. Et qui fuerit ad dictum officium, non poſſit ad idem eſſe vſque ad ſex annos à die finiti ſui officij numerandos.

De officialibus Caſtrorum Communis Firmi imburſandis. *Rubr. 25.*

QVia expedit Caſtra Communis Firmi cum iuſtitia gubernari, & ſub protectione dictæ Ciuitatis recipere incrementa; Ideo hac lege ſancimus,q DD.Priores populi,& Confalonerius iuſtitiæ,qui nunc ſunt,& pro tempore erunt, vnà cum Regulatoribus, Capitaneis collegiorum,& reformatorum teneantur,& debeant imburſari facere quatuor homines per contratam oriundos de Ciuitate Firmi,peritos,aptos,& expertos ad exercēdum officia; qui ſint de peritioribus, & melioribus cuiuſlibet contratæ pro Caſtris melioribus, & maioribus dictis: qui quatuor ſic electi,ſiue eo

rum

rum nomina ponãtur in vna ſaccula,ſiue buſſula,& nomina infraſcriptorum,quæ ſunt Caſtra maiora; ponantur in alia buſſula: & per Confalonerium iuſtitiæ extrahatur ad ſcarſinam nomen vnius ex dictis poſitis in dicta buſſula,in qua ſunt nomina dictorum quatuor per cõtratam. Et poſtea extrahatur per eum de alia buſſula,in qua ſunt nomina Caſtri. Et cui tangit,ille ſit officialis,Vicarius,ſiue Poteſtas illius Caſtri. Et ſic per ordinem fiat, donec durant Caſtra dicta maiora. Et talis ſic extractus,cui contingit, ire teneatur ad regendum dictum Caſtrum, pœna centum lib. deñ. Et eius officium duret per ſex menſes,& non vltra: ſaluo ſi ſucceſſor ſuus non iret in termino,teneatur ſuum ſucceſſorem expectare: & ſuum officium duret vſque ad acceſſum ſui ſucceſſoris, & non poſſit dimittere officium vſque quo non venit ſucceſſor. Et ei ſoluatur pro rata ſalarij, & temporis: & debeat regere Caſtrum prædictum ſecundum ſtatuta,& ſecundum formam pactorum habitorum inter Commune Firmi,& dictum Caſtrum,ſiue homines dicti Caſtri. Teneatur inſuper dictus ſic extractus iurare ad Sancta Dei Euangelia in manibus dictorum DD. Priorum, quòd dictum officium bene, legaliter, & fideliter reget,& ſine fraude,& ſecundum formam dictorum ſtatutorum Firmi,& pactorum prædictorum, ad ſeruitia, & mandata dictorum DD. Priorum,& Confalonerij iuſtitiæ.

Nomina Caſtrorum Maiorum.

Caſtrum Gruptarum ad mare.	Caſtrum Falleroni.	Caſtrum Lauri.
Caſtrum Petrituli.	Caſt. ſeu Terra Montis Florum.	Caſtrum Moliani.
Caſtrum Seruiliani.	Caſtrum S.Angeli in pontano.	Caſt. Montis S. Petri vltra Tẽnam.

Rubr. 26.

Item teneantur dicti DD. Priores, & Confalonerius vnà cum dictis Regulatoribus, & Capitaneis,& reformatoribus prædictis in ſimili forma imburſari facere nomina ſufficientia Notariorum,& aliorum actorum,& ſufficientium ad eũdum per officia,tã de Ciuitate,quàm etiã de comitatu, pro exercendo officia Caſtrorum mediocrium infraſcriptorum. Quorum officium duret per ſex menſes, & non vltra, niſi ſucceſſor non iret in termino vt ſupra. Et eodem modo imburſentur nomina Caſtrorum dictorum mediocrium, & extrahantur vt ſupra: & cui contingit, ire teneatur vt ſupra, ad dictam pœnam: & non poſſit aliquis ſupradictorum, & infra dicendorum officialium in aliquo officio refirmari, pęna centum lib. deñ. dicto officiali,qui paſſus fuerit ſe in aliquo officio de prædictis, & infra dicendis officijs Caſtrorum comitatus refirmari. Et regant dicti officiales ſecundũ formam ſupradictam,ad ſeruitia,& mandata dictorum Dominorum.

Nomina Coſtrorum Mediocrium.

Caſtrum Sancti Benedicti.	Caſtrum Montis Giberti.	Caſtrum Turris Sancti Patritij.
Caſtrum Maſſegnani.	Caſtrum Rapagnani.	Caſtrum Montis Apponis.
Caſtrum Campifilonis.	Caſtrum Turris Palmarum.	Caſtrum Gualdi.
Caſtrum Altidonæ.	Caſtrum Belmontis.	Caſtrum Montis actoni.
Caſtrum Lapidonæ.	Caſtrum Montis Falconi.	Caſtrum Marani.
Caſtrum Medij.	Caſtrum Smerilli.	Caſtrum Portus.

Rubr. 27.

Item teneãtur dicti DD. Priores,& Confalonerius vnà cum prædictis DD. Regulatoribus,& Capitaneis artiũ,& reformatoribus imburſari facere certos alios Notarios bonos,& aptos, vel etiam non notarios, dum tamen ſint apti ad exercendum officia, tam de Ciuitate, quàm etiam de comitatu. Quorum nomina ipſorum,& Caſtrorum infraſcriptorum minorum extrahantur ſecundum ordinem ſupradictum. Et cui tangit ſcarſina nominis Caſtri alicuius officij,teneatur ipſum exercere,& non refutare,vel reluctare,pœna centum lib. deñ. per Rectorem Firmi de facto eidem auferenda: quorum officium duret per ſex menſes,vt ſupra,primo præſtito iuramento,vt ſupra;quo præſtito,dictum officium exerceant,vt ſupra.

Nomina Caſtrorum Minorum.

Caſtrum Morgnani.	Caſtrum Ponzani.	Caſtrum Sancti Petri morici.
Caſtrum Moriſchi.	Caſt. Mõtis guidonis combacti.	Caſtrum Sancti Elpidij morici.
Caſtrum Trocchiarij.	Caſtrum Collinæ.	Caſtrum Ortezani.

Caſtrum Montis leonis.
Caſtrum Gruptarum azolinę.
Caſtrum Sancti Andreę.
Caſtrum Aquæuiuæ.
Caſtrum Petrioli.
Caſtrum Mainardi.
Caſtrum Monrurani.
Caſtrum Francauillæ.
Caſtrum Malliani.
Caſtrum Ripæ cerreti.
Caſtrum Mõtis guidonis coradi.
Caſtrum Maſſæ.
Caſtrum Montis viridis.
Caſtrum Pedaſij.
Caſtrum Bucchæblanchæ.
Caſtrum Belluchi.
Caſt. Caſtellectæ iuxtà Petriolũ.
Caſtrum Mercati.
Caſtrum Morumpadarij.
Caſtrum guardiæ.
Caſtrum Montis aquilini.
Caſtrum Montis viridis.
Caſtrum Partini.
Caſtrum Montis guarminis.
Caſtrum Montis Raynaldi.
Caſtrum Firmanum,
Caſtrum Baſſium.
Caſtrum Appezani.
Caſtrum Altetæ.
Caſtrum Podij Raynaldi.
Caſtrum Gabbiani.
Caſtrum Collicilli.
Caſtrum Montis ſicchi.
Caſtrum S. Marię matris Dñi.
Caſtrum Montoni.
Caſtrum Lognani.
Caſtrum Montis Sancti Martini iuxtà Lapedonam.
Caſtrum Montis Appollini.
Caſtrum Montis vinardiſchi.
Caſtrum Podij Sanctę Luciæ.
Caſt. Podij extra Gruptas azoli.
Caſtrum Clarmontis.
Caſt. Caſtri ſubtus S.Elpidium.
Caſtrum Bucchiani.

Rub. 28.

QVi officiales ſic extracti pro exercendo dicta officia, vel aliquod ipſorum, non poſſint eligi, imburſari, vel extrahi ad dicta officia, vel aliquod ipſorum, niſi fuerint Ciues Ciuitatis Firmi, vel comitatiui comitatus eiuſdem Ciuitatis, vel habitatores dictæ Ciuitatis ſaltem per x. annos continuos, & qui præſtent, & præſtiterint ſaltem per dictum tempus obſequia realia, & perſonalia Communi Firmi. Si quis verò contra prædictam formam, vel præter prædicta extractus, vocarus, vel nominatus fuerit ad dicta officia, vel aliquod ipſorum, non valeat eius electio, vel nominatio. Et ſi repertus fuerit aliquis exercere aliquid de prædictis officijs dicta forma non ſeruata, cadat in pœnam quingentarum lib. deñ. ipſo facto pro quolibet ipſorum, & vice qualibet: & quicquid fit per ipſum non teneat ipſo iure: qui quidem officiales ſic extracti ad dicta officia non poſſint, vel debeant ab eorũ officijs ſe abſentare, nec extra Caſtra quæ regunt pernoctare ſine expræſſa licentia DD. Priorũ populi, & Confalonerij iuſtitiæ, pœna x. lib. deñ. pro qualibet vice, qua pernoctauerint, & pro quolibet ipſorum, ab eis, & quolibet ipſorum per Rectorẽ Firmi auferenda de facto. Et poſſint à quolibet, accauſari, & denunciari, & habeat accuſator, vel denunciator medietatem pœnæ, quę venire faceret ratione ſuæ accuſationis, vel denunciationis in Communi.

De imburſatione Caſtellanorum Roccharum comitatus. *Rubr. 29.*

STatuimus, & ordinamus, ꝙ DD. Priores, & Vexillifer iuſtitię præſentes, & qui pro tempore erunt, teneantur, & debeant imburſare Ciues Ciuitatis Firmi, quos decreuerint idoneos pro transmittendo ipſos ad cuſtodiendum rocchas, & fortillitias comitatus, & diſtrictus Firmi: & ille, qui fuerit extractus pro cuſtodia prædicta, non poſſit renunciare, niſi ex euidenti cauſa, quam dicti DD. Priores, & Vexillifer admittere poſſint eorum arbitrio: & dicta cauſa exiſtente, alius modo prædicto ſucceſſiuè extrahatur, vſquequo ſuper hoc prouiſum fuerit. Qui ſic extractus, in tali Roccha, & fortillitia ſtare poſſit, & debeat per ſex menſes, & vltra vſque ad ſucceſſoris aduẽtum cum effectu, & non vltra. Et antequàm ad talem cuſtodiam accedat, præſtet idoneos fideiuſſores de mille florenis auri Prioribus, & Confalonerio ſupradictis, & eorum Cancellario de conſeruando, & cuſtodiendo talẽ Roccham, & fortillitiã, & monitiones in ea exiſtentes, quæ ſibi fuerint conſignatæ pro dicto Communi Firmi per dictum tempus, & de reſignando ipſam finito ſuo tempore Caſtellano ſuo ſucceſſori, vel alteri ad mandata DD. Priorum, & Confalonerij: quod ſi non fecerit, pœnam dictorum mille flor. auri incurrat, quæ ab ipſo, eiusq. fideiuſſoribus exigatur, & exigi debeat pro Cõmuni, ſi contrafactũ fuerit: & nihilominus tali ſic tranſmiſſo, qui contra prædicta fecerit, caput à ſpatulis amputetur, ita quòd moriarur, & eius bona omnia publicentur. Et teneatur ire ad talem cuſtodiam cum famulis, & monitionibus, & alijs opportunis; & monſtram facere ad requiſitionem eorum, qui ad hoc fuerint deputati. Item nullus officialis, vel Rocchatanus, ſeu quiuis Caſtellanus alicuius Rocchæ, ſeu fortillitiæ ſine expreſſa licentia DD. Priorum, & Confalonerij iuſtitiæ poſſit, vel debeat abſentare à dicto ſuo officio, ſeu Caſtellania, ſiue Roccha, ſub pœna contrafacienti vice qualibet vigintiquinque flor. auri, & etiam maiori pœna arbitrio Poteſtatis, de facto ei auferenda.

De ſcindi-

De ſcindicatu DD. Priorum populi, & Vexilliferi iuſtitiæ, & Regulatorum, & eorũ notariorũ. Rub. 30.

VT omnes, & ſinguli regentes officia noſtri Communis reddere valeãt eorum villicarionis plenariam rationem, & à maioribus per minores, & inferiores quoſcunque bonum trahatur exẽplum: Statuimus, quòd DD. Priores, & Confalonerius iuſtitiæ, & Regulatores Communis continuè ſcindicentur, & ſcindicari debeant de geſtis, & adminiſtratis, ac neglectis, & omiſſis in eorum officijs: hoc modo, quòd DD. Priores, & Confalonerius, qui pro tempore fuerint, eo die quo iurant eorum officium, teneantur eligere ſex Ciues idoneos, videlicet vnum per quamlibet contratam, & vnum notarium ſufficientem ad ſcindicandum eorum præceſſores, vnà cum Capitaneo, vel iudice iuſtitiæ dictæ Ciuitatis, & nomina dictorum Scindicatorum, & notarij ad dictum D. Capitaneum, vel iudicem mittere eodem die. Et dictus Capitaneus, vel iudex iuſtitiæ, & dicti Scindicatores præſtiro primò iuramento in manibus dicti Capitanei, vel iudicis de exercendo officium dicti ſcindicatus bene, fideliter, legaliter, ſine fraude, etiam odio, & affectione ceſſanribus, dictum ſcindicatum die ſequenti inchoare, & dictos DD. Priores, & Confalonerium iuſtitiæ ſcindicare, & diligẽter inquirere, & inueſtigare de, & ſuper omnibus, & ſingulis delictis, commiſſis, omiſſis, & neglectis per eos tempore eorum officij contra formam ſtatutorum Communis Firmi: & ſi eos, vel aliquem eorum inuenerint culpabiles, punire, & condemnare teneãtur in pęnis in volumine ſtarutorũ contentis: ſin autem eos bene, & legalirer geſſiſſe reperierint, abſoluere teneantur. Et tempus, ſiue terminus dicti ſcindicatus duret octo diebus, & non vltra. Et pręd ícta obſeruare teneantur pręd ícti DD. Priores, & Confalonerius, qui pro tempore fuerinr, & dictus Capitaneus, vel iudex, & etiam dicti Scindicatores, ad pœnam cenrum lib. deñ. pro quolibet ipſorum. Et idem modus, & eadem forma ſeruetur in ſcindicando Regulatores in fine eorum officij, & eorum notarium.

De ſcindicatu officialium forenſium. *Rub. 31.*

POteſtas, Capitaneus, & cæteri officiales Ciuitatis Firmi finito ſuo officio teneantur, & debeãt cum omnibus, & ſingulis ſuis officialibus, & familiaribus ad ſcindicarum ſtare de geſtis, commiſſis, omiſſis, & neglectis per eos, eorumq́. officiales, atque familiam tempore ſui officij: & teneãtur reſpondere pro ſe, & ipſis omnibus, & ſingulis, & rationem adminiſtrationis, & villicationis reddere Subſcindicis eligendis per Mag. DD. Priores pro tempore exiſteñ. qui ſint Ciues Firmani, quorum vnus ſaltem ſit legum Doctor. Qui Scindicatores mittere debeant litteras per comitarum, & diſtrictum Firmi, notificando omnibus Caſtris, & Cõmunitatibus, ac ſingularibus perſonis Caſtrorũ, & locorum comitatus, ſcindicatũ fiendum de officialibus. Qui Scindicatores, vt ſanctius in dicto ſcindicatu ſe gerant, & omni fraude careant, primò iurent corporaliter manu tactis ſcripturis, remotis ab eis timore, amore, prece, pretio, & omni alia hnmana gratia, ſe ipſos bene, iuſtè, & fideliter exercere dictum ſcindicatum, ſine dolo, & fraude. Item non recipiant aliquas polizas, aut litteras quaſcũque, & petitiones, niſi ad banchum iuris publicè, & palàm, vbi liceat omnibus loqui, dicere, & allegare iura ſua, ac etiam procedant, & iuſtitiam miniſtrent in, & ſuper petitionibus, & querelis coram eis porrigendis, & eas modo aliquo retrahi, nec lacerari permittant. Quæ omnia, & ſingula Scindicatores prædicti teneantur obſeruare, ſub pœna xxv. duc. pro quolibet, & qualibet vice, & quolibet caſu prædictorũ, & ſub virtute præſtiti iuramenti, vt ſupra. Irem teneantur dicti officiales ſcindicandi ſtare per octo dies continuos perſonaliter in Ciuitate, & ex inde non diſcedere durante dicto ſcindicatu, & cõtra ipſos, eorumq́. officiales, & familiam dari poſſint, & debeant petitiones, & libelli, etiam per Procuratores ſpecialiter deputaros, infra ſextam diem poſt depoſitum eorum officium, & poſt reſponſionẽ factam inquiſitioni generali ipſius ſcindicatus. Elapſis autem dictis octo diebus, ſequenti die ante tertiam per dictos Scindicos condemnari, vel abſolni debeant, pœna dictis Scindicis, ſi non fecerint, vigintiquinque ſcutorum, Cõmuni Firmi applicañ. & nihilominus dictus officialis habeatur pro abſoluto. Norarij verò quilibet Ciuitatis, & comitatus Firmi in matricula deſcripti ad requiſitionem cuiuſcunque petere volentis in ſcindicatu prædicto dare petitiones contra officiales præfatos teneantur, & debeant ipſas petiriones ſcribere, nec differre, ſub pœna cnique recuſanti vnius duc. auri pro quolibet, & qualiber vice, recepta tamen competenti mercede pro ſcriptura. Et à ſententia ferenda ſuper ſcindicatu alicuius officialis non poſſit, nec valeat appellari, reclamari, vel recurſus peti, de nullitate dici, vel opponi, niſi prius facta ſolutione de eo, qnod cõdemnatus fuerit, iuxta formam Breuis fe: re: Pij Quarti, obtenri per Ciuitatem Firmi, hic inferius regiſtrati. Item nullus ex dictis officiali

bus poſſit petere, vel peti facere, quòd aliquis ipſorum ſcindicetur infra tempus ſui officij: & ſi Priores prædicti proponerent, vel proponi facerent, cadant in pœnam centum floreñ. auri pro quolibet: & quicquid fieret contra prædicta, non valeat ipſo iure. Addentes, quòd in ſcindicatu prædicto poſſint Scindicatores procedere ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, diebus feriatis etiam in honorem Dei, omnibus ſolennitatibus, & ſubſtantialitatibus iudiciorum omiſſis, ſola facti veritate ſeruata, vſque ad ſententiam incluſiuè. Et præſens ſtatutũ ſit vltimum, & derogatorium omnibus alijs de ſcindicatu officialiũ forenſium loqueñ. contra, vel præter formã huius ſtatuti.

PIVS Papa Quartus

Dilectis filijs Prioribus, & Communitati Ciuitatis noſtræ Firmanæ.

DILECTI filij ſalutem, & apoſtolicam benedictionem. Conqueſti ſunt nuper apud nos dilecti filij Oratores veſtri ad nos deſtinati, quòd Officiales, qui pro tempore in Ciuitase veſtra Firmana deputantur, cùm per Scindicos iuxtà dicta Ciuitatis ſtatuta, & conſuetudines, prouincialiumq. ac noſtrarum conſtitutionum, & ordinationum formam, & tenorem cauſam dicere, & ſua adminiſtrationis rationem reddere in dies coguntur, videntq. ſe Iudicum ſententijs condemnatos, impunes euadere ſperantes, ab huiuſmodi Scindicorum ſententijs prouocare, & recurſum ad Superiores petere conſueuerunt, hacq. ratione, & via ſententiarum contra ipſos latarum executionem effugiunt, aut impediunt, faciuntq. ſæpenumero, vt qui querelam aduerſus eos detulerunt, expenſis, ac laboribus fatigati recurſus, & appellationum huiuſmodi cauſas propter inopiam proſequi nequeuntes, iudicium deſerere cogantur, vnde fit, vt ſcindicatus prædicti impediti impuniti, & Scindicorum ſententia cõtra illos lata neglecta, & ſine vllo effectu remaneant, magno Ciuitatis veſtra incolarum damno, ac pernicioſo exemplo. Cùmq. ſecundum ſtatuta veſtra, & per conſtitutiones prouinciales à Scindicatorum iuxtà ſolitum eligendorum ſententijs huiuſmodi non detur appellatio, nec ſcindicatis liceat prouocare; quinimmo ſententia ipſa, quo officiales præfati certò ſcientes ſe breui actorum ſuorum bene, vel ſecus geſtorum rationem reddituros, metu iudicij iuſtitiam colentes, officia ſua ritè exercere diſcant, confeſtim poſtquàm lata ſunt, omni mora, et dilaſione ceſſantibus, executioni mandari debeant, Nobis humiliter ſupplicarunt Oratores præfati, vt prauã hanc conſuetudinem, & abuſum è Ciuitate veſtra tollere, ac aliàs ſtatui ipſius in præmiſſis conſulere de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos igitur, quibus curæ eſt, vt vbique iuſtitia æqua lance miniſtretur, felici regimini veſtræ Ciuitatis huiuſmodi intendentes, Vobis per præſentes committimus, & mandamus, vt de cætero in ſententijs Scindicatorum iuxtà ſolitum eligendorum ſtatuta veſtra per Sedem Apoſtolicam confirmata, ac prouinciales conſtitutiones ad vnguem obſeruari, ac iuxtà illorum formam, & tenorem non permittatis vllius appellationis per ſcindicatos interpoſitæ, aut recurſus ab eis petiti prætextu ſententias huiuſmodi eludi, vel illarum executiones vllo pacto impediri, aut reuocari, ſed illas protinus per eoſdem Scindicatores pro iuſtitia iuxtà eorundem ſtatutorum, & conſtitutionum tenorem exequi procuretis: Prouidentes tamen in primis, vt actor, pro quo ſententia lata, & executio facta extiterit, depoſitum reale, & actuale præſtet pro executione ſtatim reſtituẽda, ſi per Iudicem, ad quẽ recurſus habebitur, aut reuiſorem, ita declaratum, ac ſententia condennatoria reuocata fuerit, quo caſu depoſitum ipſum eidem officiali ſine mora reſtitui faciatis, quacunque appellatione per actorem interpoſita non obſtante. Et ita fieri volumus, & mandamus, non obſtantibus præmiſſis, ac quibuſcunque Apoſtolicis conſtitutionibus, & ordinationibus, necnon legibus imperialibus, cæteriſq. contrarijs quibuſcunque. Dat. Romæ, apud Sanctum Petrum, ſub anulo Piſcatoris, die xxiij. Octobris. 1561. Pontificatus Noſtri Anno Secundo.

Cæ: Glorierius.

De ſcindicatu officialium Caſtrorum comitatus. *Rubr. xxxij.*

ORdinamus, ꝙ quicunque de comitatu Firmi in aliquo Caſtro, vniuerſitate, vel villa fuerit officialis, ſeu Rector, ſeu aliquod quodcunque adminiſtrauerit officium pro Commune Firmi, finito eius officio infra tertiam diem compareat coram iudice iuſtitiæ, & Regulatoribus Cõmunis: qui Iudex, & Regulatores debeant ipſum ſcindicare, & ab ipſo ſuæ adminiſtrationis rationem exigere, & mittere litteram ad Caſtrum, vel villam, vbi tale officium geſſerit; ꝙ liceat vnicuique volẽti de tali officio conqueri, vel aliquid ab eo petere propter ibidem geſta, comparere coram eis ad dicendum quicquid volunt: & teneantur contra talem inquirere, & inueſtigare de ibidem commiſſis, & geſtis per talem officialẽ in ſuo officio, ſeu adminiſtratione: & ſine ſtrepitu, & figura iudicij dictũ talẽ officialem dicti Iudex, & Regulatores teneantur infra octo dies à die excuſationis talis officialis abſoluere, vel condemnare: aliàs ſi non fecerint, habeatur elapſis dictis octo diebus pro abſoluto, & liberato

à dicto ſcindicatu. A quorum quidem ſententia ferenda ſuper dicto ſcindicatu non poſſit appellari, reclamari, vel de nullitate dici, vel aliter querelari, vel reſtitutio peti. Et de tali ſcindicatu dicti Regulatores, vel Iudex iuſtitiæ nihil percipere poſſint à dicto tali officiali, niſi ſolum illud, quod conſuetum èſt accipi, & haberi à dictis Regulatoribus, pœna cuilibet contrafacienti xxv. lib. deñ. pro qualibet vice, & quolibet ipſorum. Et ſi talis officialis infra dictam tertiam diem poſt finitum ſuum officium non comparuerit coram dicto Iudice, & Regulatoribus, vt præfertur, & rationem officij, & ſuę villicationis nõ reddiderit, intelligatur in dicto ſuo officio deliquiſſe, & pecunialiter arbitrio dictorum Scindicatorum puniri poſſit, & debeat, & de cętero omnibus, & ſingulis officijs, & beneficijs Communis Firmi intelligatur, & ſit perpetuò priuatus.

De Bannitoribus Communis, & eorum officio. *Rub. 33.*

BAnnitores Communis Firmi ſint quinque, & plures, & panciores, prout DD. Prioribus populi, & Confalonerio iuſtitiæ, & Regulatoribus videbitur expedire. Qui Bannitores habeãt, & habere debeant à Commune Firmi pro eorum ſalario annuatim ſalarium conſuetum pro quolibet ipſorum, & per Cõmune Firmi indui debeant ſemel in anno de vno pari pannorũ pro quolibet in feſto Sanctæ Mariæ de menſe Auguſti: ita tamen, ꝙ veſtimẽta eis fienda ſint partita ad diuiſam Cõmunis Firmi: & non portantes dicta veſtimenta departita incidant in pęnã decem bonoñ. pro quolibet, & qualibet die. Qui Bannitores teneãtur continuè in dicto eorum officio ſeruire, vt opus fuerit, pro Cõmune, cũ vno equo, ſiue ronzeno pro quolibet ipſorum in Ciuitate Firmi, & extra in exercitu, vel caualcata, & ſecundum pacta inita, & conuentiones factas, & fiendas inter dictum Cõmune, & ipſos Bannitores: & ſi quis ipſorum Bannitorum ronzenum, vel equum nõ habuerit, & alia, ad quę tenetur, non obſeruauerit, vel eius officium fideliter, ſollicitè, & legaliter non exercuerit, nullum ſalarium recipiat à Cõmune. Et nullus ipſorum vadat extra diſtrictum Firmi pro exercendo officium tubę, vel tubando ad aliquam Curiam, vel corredum, vel aliqua alia cauſa, ſub poena decem lib. deñ. ſine licentia DD. Priorum populi, & Cõfalonerii iuſtitiæ: & teneantur etiam dicti Bannitores, quotiens eis per Poteſtatem, vel Capitaneum, vel per Priores, & Confalonerium iuſtitię iniunctum fuerit, bannire per Ciuitatẽ, & loca ſolita, & conſueta quicquid per eos eis, vel alicui ipſorũ dictũ, & commiſſnm fuerit, ſub dicta pęna, in qua Poteſtas, vel Capitaneus debeat eos, vel eum condemnare. Et non poſſint dicti Bannitores aliquid accipere de aliquo, quẽ in banno ponerent. Debeant etiã dicti Bãnitores, & teneãtur cõtinuè horis congruis duo ex eis ſtare ad Palatiũ Cõmnnis, & duo ad Palatiũ populi; ita ꝙ qnãdo fnerit opportunũ, de eis haberi poſſit copia, & teneãtur vinculo iuramẽti, & pęna ſupradicta, quotiẽs aliqua bannimenta facerẽt generalia pro Cõmune, bãnire alta voce, & ſono tubæ præmiſſo, ſine frande, & malitia aliqua, in locis conſuetis: quibus Tubatoribus liceat portare arma quęcunque impunè.

De officio Baliorum Communis Firmi. *Rub. 34.*

BAlij Communis Firmi eligantur hoc modo: videlicet, ꝙ de qualibet contrata Firmi eligantur duo balij per Conſiliarios Ciuitatis ſuę cõtratæ ad ſcarſinã, vltra balios, quos Cõmunia Caſtrorum Cõmunis Firmi debent aſſignare. Et nullus, qui electus fuerit in Balium, poſſit dare ſcambiũ, niſi de ſua contrata, de qua primus ipſe electus fuerit: ſed ſi non inueniretur in contrata, tũc dari poſſint de alia contrata: & à quolibet balio teneatur Pateſtas recipere, & recipi facere iuramentum, & idoneum fideiuſſorem, ſaltem x. lib. deñ. de operando, & exercendo dictũ officium bona fide, & ſine fraude, & ſecundum formam ſtatutorum Cõmunis Firmi. Et ſi contigerit Balium facere ambaſciatam, vel relationem falſo modo, pnniatur de facto arbitrio Poteſtatis, vel Capitanei, inſpecta qualitate delicti. Et faciant, & ſint, & eſſe debeant eorum caputea, ſine bireta rubea cum crucetta alba: & faciant, & portent indumenta departita ad diuiſam Communis Firmi, quæ prædicta annuatim in feſto Sanctæ Mariæ de menſe Auguſti eis dentur per Commune Firmi: qnæ caputea debeant quotidie portare in capite diſcooperta, ſine aliquo alio ſigno, vel varietate, pœna cuilibet Balio non portanti dictum caputeum, ſine biretum prædicto modo decem libr. deñ. pro qualibet vice, de facto exigendarum. Et in quolibet Caſtro, & Villa eligatur vnus Balius, qui in ipſis Caſtris, & Villis poſſint facere ambaſciatas: quibus Balijs Caſtrorum dentur caputea prędicta, ſicut alijs Balijs Ciuitatis, & ipſa portare debeant vt ſupra, ad dictam pœnam: qui quidem Balij teneantur in citatione per eos fienda ex-

primere coram quo aliquem citant: qui Balij Ciuitatis habeant ſalarium conſuetum. Et omnes Balij poſſint à ſpecialibus perſonis, quibus fecerint ambaſciatas, recipere in Ciuitate pro ambaſciata, quam aliquis ex Balijs prædictis fecerit in ſeruitium,& ad petitionem alicuius,quando citandus eſſet præſens, denarios duos; & ſi non eſſet præſens, quatuor denarios tantùm: ſi autem tenutam dederit infra Ciuitatem,denarios duodecim: ſi extra per vnum miliare propè Ciuitatem, habeat,& recipere poſſit ab illo, cui tenutam dederit mandato Curiæ, tantùm duos ſol. deñ. extra verò dictam Ciuitatem,& vltra dictum miliare,duodecim denarios,& non plus pro quolibet miliari.Et ſi fecerit aliquam ambaſciatam per Villas,& Caſtra Ciuitatis,habeat, & recipere poſſit ſex denarios tantùm pro quolibet miliari: & ſi quis contrafecerit in aliquo prædictorum, in decem ſol. deñ. de facto vice qualibet puniatur. Et nullus Balius poſſit eſſe cuſtos,vel ſaltarius, vel capere,vel detinere aliquem in perſona, vel in rebus,quas extraxerit de Ciuitate contra bannum,nec poſſit denunciare aliquem,qui laborauerit diebus feſtiuis, nec poſſit aliquod aliud habere officium Ciuitatis Firmi, vel extra, niſi tantùm illud,quod ſpectat ad officium balij. Et ſi quis Balius citauerit aliquem, vel fecerit aliquam ambaſciatam, quam non retulerit,vel repræſentauerit pro ea die,& hora,qua citauerit, & ſibi impoſitum fuerit,puniatur in decem ſol. deñ. pro qualibet vice,& in duobus ſol. deñ. illi, cuius fuerit ambaſciata: & nihilominus eidem totum damnum,quod ille ſuſtinuerit,reficere teneatur,& eius ſacramento credatur, tam de culpa,& defectu balij, quàm de damno, vſque in quantitatem quinque ſol. deñ. Et ſi aliquis Ciuis,vel comitatiuus dictæ Ciuitatis vellent ipſum balium mittere aliò,infra,vel extra Ciuitatem pro aliquo ſuo facto,in his quæ pertinent ad officium dicti balij ire teneatur, & debeat ad petitionem ,& requiſitionem dicti mittere volentis: & pro viatico accipere poſſit dictus balius duodecim deñ. pro quolibet miliari,ſi fuerit in comitatu, vel diſtrictu Firmi: ſi verò fuerit extra dictum comitatum, vel diſtrictum, vel extra Prouinciam Marchiæ, accipere poſſit ſol. octo deñ. die qualibet, & non plus, ſiue pro Commune, ſiue pro ſingularibus perſonis iuerit. Et ſi aliquid plus receperit, vel ambaſciatam facere renunciauerit, Poteſtas, vel Capitaneus auferre teneatur ei de facto viginti ſol. deñ. cuius pœnæ medietas ſit Communis, & alia accuſatoris. Et nullus Balius à Curia ſecedat, ſed ibi debeat vnuſquiſque continuè permanere, niſi à Rectore, vel aliquo alio officiale Rectoris licentiam habuerit ſecedendi. Et qui contrafecerit, in duobus ſol. vice qualibet puniatur. Et nullus Balius audeat, vel præſumat aliquam mulierem Firmanam ducere ad Palatium, vel ad aliquam Curiam pro inhoneſto ſeruitio: & ſi conduxerit, ſoluat bannum decem libr. deñ. quas ſi non ſoluerit, per Ciuitatem publicè fuſtigetur. Et nulli Balio liceat per Ciuitatem deferre aliqua arma offenſoria, vel defenſoria,niſi vt alij Ciues Firmani deferunt,cum ſatiſdatione idonea: & teneantur Balij referre ambaſciatas iudici,vel notario oretenus, & in ſcriptis, & non per alium: & ſic facta relatio valeat, & aliter non. Et cùm aliqui ponuntur in banno,Balij,qui notificant bannum datum, & quilibet ipſorum accipere poſſit ab illis,qui ponuntur in banno,pro notificatione fienda de dicto banno pro eorum labore deñ. quatuor pro quolibet exbannito,& vice qualibet:& ſi fuerit in Ciuitate,in Villis,vel Caſtris, deñ. duodecim tantùm,& non plures pro quolibet miliari. Et ſi plures eſſent illi,quibus bānum notificaretur in comitatu, inter omnes accipiant dictam quantitatem. Et ſi quis Balius contrafecerit vltra in accipiendo, puniatur vice qualibet de facto in viginti ſol. deñ. & poſſit à quolibet de prædictis accuſari, vel denunciari, & habeat accuſator, vel denunciator in ſingulis capitulis ſupradictis,& infra dicendis medietatem banni: & eius ſacramento credatur, ſcilicet accuſatoris, vel denunciatoris, & denunciator teneatur ſecretus. Item nullus Balius poſſit fideiubere pro aliquo occaſione alicuius maleficij in aliqua Curia Ciuitatis Firmi:& ſi contrafecerit, in centum ſol. pro quolibet, & qualibet vice puniatur. Et nullus Balius poſſit,nec debeat in Ciuitate pro aliqua ambaſciata in ciuilibus cauſis ad petitionem alicuius ire ſociatus cum alio balio: & ſi plures balij irent pro vna ambaſciata, recipiant inter omnes dictas quantitates; & pro vno tantùm eis ſoluatur. Item ſi contigerit aliquem Balium alicui accipere pignus,præſentare debeat illi, ad cuius petitionem acceperit, ea die, qua acceperit, vel Maſſario pignorum Communis, ſi Maſſarius pro Commune Firmi ad prædicta deputaretur, ſub pœna quadraginta ſol. deñ. pro qualibet vice. Et ſi pignus acceptum non reſtitueret illi,cui acceptum fuerit,ſi ſibi dictum,& mandatum fuerit per officialem Communis,de cuius mandato pignus acceperit,ea die, qua ſibi mandatum fuerit per dictum officialem, ponatur, & includatur dictus Balius in carceribus, & non relaxetur,donec dictum pignus reſtituerit,vel eius extimationem: & de extimatione dicti pignoris credatur ſacramento illius, cui acceptum fuerit, vſque ad quantitatem decem ſol. & etiam de maiori quantitate credatur,arbitrio Poteſtatis,vel Capitanei,vel alterius

officialis de hoc cognoſcentis, inſpecta conditione perſonæ petentis: & nihilominus dictus balius præ dicta non ſeruans in viginti ſol. den. puniatur de facto. Et officialis Communis quando mandaret balio, quòd aliquem, vel aliquos grauet, teneatur, pœna decem libr. den. dare cedulam dicto balio in ſcriptis cum nomine illius, qui grauari deberet: & pignora accepta per balios Communis, quando per Curiam Communis acciperentur, aſſignentur Maſſario Communis, qui Maſſarius eligatur per DD. Priores Populi, & Confalonerium iuſtitiæ, & Regulatores bonus, & idoneus, prout melius eis videbitur: cuius Maſſarij officium duret per ſex menſes; & ipſius finito officio alius eligatur modo prædicto: & qui ſemel fuerit in dicto officio, non poſſit eſſe ad dictum officium vſque ad duos annos: & poſſit dictus Maſſarius recipere à quolibet pignorato den. octo pro ſe, & balio: & ſi plura eſſent pignora vni accepta ex eadem cauſa, & eadem die ſibi aſſignata, tantundem recipiat, & non plus. Et dictus Maſſarius teneatur dare Balio in continenti cùm ſibi aſſignauerit pignus, quatuor den. pro quolibet pignore. Et ſi ab vna perſona eadem die plura pignora acciperet, det eidē Balio tantùm quatuor den. & non vltra. Et dictus Maſſarius habeat vnum librum pro dicto officio, in quo libro in continēti cum ſibi fuerint pignora aſſignata, ſcribat in eo; & cùm reſtituerit, ſcribat reſtitutionem, cum die, qua accepta fuerint, vel reſtituta, cum nomine illius, cuius eſſent pignora, & cuius mandato eſſent accepta. Et Maſſarius prædictus teneatur ad emendationem pignorum, quæ perderentur, & quæ ſibi aſſignata eſſent: & quòd ſibi aſſignauerit Balius, ſtetur relationi balij, ſi oſtenderit ſcripta manu dicti Maſſarij de dictis pignoribus ſibi aſſignatis: quam ſcripturam teneatur dictus Maſſarius dare cuilibet Balio, qui ſibi pignora aſſignaret, pœna Maſſario, & Balio contrafacienti in prædictis quadraginta ſol. den. pro quolibet, & vice qualibet. Si autem aliquis Balius aliquod acceperit pignus ab aliqua perſona, pro ſuo itinere, vel labore teneatur ipſum pignus ponere infra tertiam domum à domo, vbi ipſum pignus acceperit, & palàm, ita quòd perdi non poſſit: & ſi perderetur, ipſum reſtituere teneatur: & ſi contrafecerit, puniatur in dicta pœna: & de pignore, ſiue extimatione pignoris credatur ſacramento illius, cuius fuerit pignus. Et generaliter omnia, & ſingula dicti Balij faciant, quæ ad eorum ſpectant officiū, bona fide, & ſine fraude, & malitia aliqua, & ſecundum formā huius capituli, & aliorū huius voluminis loquentium de eorum officio, ſub pœna, & banno in dictis capitulis contentis. Et quòd prædicti Balij, vel aliquis ipſorum non poſſint facere citationes, niſi pro vna die tantùm in vna die: & ſi fecerint pro pluribus diebus, citatio ſit nulla ipſo iure, & faciens talem citationem condemnetur in viginti ſol. den. vice qualibet: & poſſit à quolibet accuſari, & denunciari, vt ſupra. Quibus Balijs fiat ſolutio, & eis ſoluatur pro eorum ſalario ſecundum formam hactenus obſeruatam.

De officio cuſtodis carcerum. *Rub.* 35.

DOmini Priores, & Vexillifer iuſtitiæ vnà cum Regulatoribus de menſe Decembris diſponant, & prouideant de vno Ciue Firmano bono, & idoneo, qui ſit cuſtos carcerum, & carceratorū: & eius officium incipiat in Kal. Ianuarij, & duret vno anno. Qui Priores factis publicè ſubhaſtationibus per Ciuitatem de volentibus cuſtodire dictum carcerem, & carceratos cum pactis dictis, diſponant, & prouideant de dicto cuſtode, ſeu ſuperſtite pro eorum libito voluntaris, receptis à tali cuſtode, ſeu ſuperſtite idoneis fideiuſſoribus Ciuibus Firmanis de mille florenis auri ad minus de cuſtodiendo dictum carcerem, & carceratos cum ſumma diligentia, & de repræſentando Rectoribus carceratos, & de conſeruādo indemnes Rectores, Fiſcum, & priuatas perſonas de dictis carceribus: qui cuſtos pro quolibet carcerato recipere, & habere poſſit, & debeat pro introitu quatuor ſol. & pro exitu tantundē, & pro qualibet die cum nocte ſol. duos. Et vltra dictas quantitates directè, vel indirectè nihil poſſit recipere, ſub pœna vigintiquinque lib. den. pro qualibet vice, qua contrafecerit, de facto ſibi auferenda. Et nihilominus id, quod vltra dictam quantitatem acceperit, cum triplo reſtituere de facto compellatur. Et teneatur dictus cuſtos ad petitionem cuiuſlibet Rectoris, ſeu officialis Communis Firmi recipere, & cuſtodire in dictis carceribus omnes, & ſingulas perſonas ei pro alicuius eorum parte præſentatas, & nemini dare præter, vel contra voluntatem dicti Rectoris, ad cuius petitionem aſſignatus eſt dictus carceratus; nec etiam relaxare ſine dicti Rectoris, vel officialis expreſſa licentia. Et faciat, & facere teneatur dictus cuſtos vnum librum, in quo libro nomen, & pronomen cuiuſlibet carcerati ſcribat, vel ſcribi faciat, & cauſam quare detinetur, & ad cuius petitionem aſſignatus eſt, & diem præſentationis, & relaxationis cuiuſlibet carcerati. Quòd ſi dictus cuſtos aliter quàm dictum eſt aliquem carceratum relaxauerit, ſeu aliquis carceratus de ſibi in carceribus commiſſis euaſerit,

ſeu aufugerit,realiter, & perſonaliter Rectoris arbitrio de facto puniatur, & ſine aliquo proceſſu,facti qualitate, & quantitate, pro qua erat poſitus in carceribus, penſata, & conſiderata: & ſemper ad reſtitutionem damni,quod inde alicui intulerit,cum duplo de facto reſtituere compellatur.

De picturis in ianuis faciendis. *Rubr. 36.*

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd Poteſtas,qui pro tempore fuerit, teneatur, & debeat vinculo iuramenti,depingi facere in qualibet ianua Ciuitatis, vbi non eſſent, expenſis Communis Firmi arma Sanctæ Matris Eccleſiæ,Domini Noſtri Papæ, & Communis Firmi.

De deueto officialium comitatus. *Rubr. 37.*

QVīſquis pro Commune Firmi in aliquo Caſtro, vel fortillitia, vel Roccha comitatus Firmi fuerit in aliquo officio principaliter, vel cum alio, finito tali officio non poſſit in eodem Caſtro, fortillitia, vel Roccha principaliter, vel cum alio eſſe pro dicto Communi in aliquo officio, ſeu adminiſtratione, vel cuſtodia ſtare, vel eſſe, ſeu eligi infra ſex menſes à die finiti officij numerandos. Si quis autem contrafecerit, pœnam quinquaginta lib. deñ. ipſo facto incurrat: & nihilominus non poſſit eſſe in officio, vel adminiſtratione præmiſſa. Item non poſſit in aliquo Caſtro, vel Roccha, ſeu fortillitia comitatus pro Communi ſtare, vel eſſe vltra ſex menſes in aliquo officio, nec etiam ibi refirmari, ſeu tempus prædictum prorogari ſine ſpeciali prouiſione Concilij generalis dictæ Ciuitatis,pœna quinquaginta libr. deñ. cuilibet contrafacienti auferenda de facto: & nihilominus in officio præfato non poſſit eſſe: & hoc locum habeat ad præſentia, præterita, & futura. Item ordinamus,quòd nullus oriundus, vel continuus habitator alicuius Caſtri comitatus Firmi poſſit ſtare, vel eſſe principaliter, vel cum alio in aliquo officio in aliquo Caſtro dicti comitatus propinquo Caſtro ſuæ originis, vel habitationis per decem miliaria, vel infra; nec etiam in Caſtro ſuæ habitationis, vel originis, pœna vigintiquinque libr. deñ. & nihilominus officium non valeat exercere, & facta, & acta per eum non teneant ipſo iure.

De deueto officialium in Ciuitate, & concurſu officiorum. *Rubr. 38.*

VT ad plurium perſonas officia extendantur, ſtatuimus, quòd qui fuerit in officio Prioratus, vel Vexilliferatus iuſtitiæ,vel notariatus dicti prioratus, nō poſſit eſſe ad idem officium prioratus, vel vexilliferatus, vel notariatus per modum extractionis de capſettis,vel alium modum, ſiue electionem infra ſex menſes à die depoſiti talis officij numerandos. Si quis verò fuerit ad aliquod aliudofficium,poſſit ad aliud deputari, maximè ſi ſine ſalario ad aliud officium nominaretur, ſi DD. Prioribus, & Confalonerio videatur, dummodo quòd viciſſim, & ſimul à Commune plura, & diuerſa officia cum ſalario habere non poſſit. Qui verò extractus fuerit Prior,vel Vexillifer,ſi extraheretur Bancherius,vel Regulator,vel alius officialis Cōmunis,in quocunque alio officio non poſſit exercere,niſi officium prioratus,ſeu vexilliferatus iuſtitiæ:& ſi ad aliud extractus fuerit,remittatur in burſa. Et ſi prius fuiſſet ad aliud officium extractus, & poſtea extraheretur Prior, vel Vexillifer, tunc omne aliud officium dimittat, & exerceat officium prioratus, vel vexilliferatus, & primum officium dimittat, & in burſa vnde extractus fuerit reponatur. Item qui fuerit ad officium prioratus,vel vexilliferatus iuſtitiæ,non poſſit ipſe,pater,filius,vel frater carnalis eius eſſe ad dictum officium infra ſex menſes à die depoſiti officij numerandos. Item volumus, quòd qui fuerit in officio prioratus, vel vexilliferatus, non poſſit eſſe in dicto officio, nec in officio bancheriatus, vel Regulatorum, vel notariatus eorum inde ad ſex menſes. Item qui fuerit in officio Regulatorum, vel Notarij Regulatorum, non poſſit eſſe Bancherius, vel Notarius Bancherij inde ad ſex menſes: & qui fuerit Bancherius, vel Notarius Bancherij, non poſſit eſſe in officio Regulatorum infra dictum tempus ſex menſium; & qui contrafecerit, condemnetur in centum lib. deñ. Communi Firmi applicandis.

Quòd

Quòd nullus præſumat trahere Ciues, vel diſtrictuales extra forum Ciuitatis Firmi. Rub. 39.

SI quis principaliter, vel aliter quomodocunque aliquem Ciuem, vel comitatiuum, vel diſtrictualem, ſiue habitatorem Firmanum, vel alium quemcunque de re, vel ſuper re ſubiecta, & ſuppoſita iuriſdictioni Cõmunis Firmi extra forum Ciuitatis Firmi occaſione alicuius cauſæ, ſeu litis, vel negotij ciuilis, vel criminalis, vel miſti, vel alterius quocunque iure, vel nomine cenſeatur, per ſe, vel alium ſuo nomine, vel mandato, ſiue per ſe, ſiue etiam alterius nomine procuratorio, vel alio quocunque ſine expreſſa licentia DD. Priorum populi, & Confalonerij iuſtitiæ Ciuitatis Firmi cum Cernita quatuor bonorum hominum per contratam quomodolibet traxerit, ſeu trahere attentauerit, ſiue conatus fuerit quomodocunque directè, vel per obliquum, ipſo facto pœnam quingentarum lib. deñ. incurrat pro qualibet vice, & cauſa prædicta retrahatur ad Curiam Cõmnnis Firmi: & nihilominus ipſo facto cadat ab omni ſuo iure contrafaciens: & contra omnes, & ſingulos hoc cõmittentes, vt præfertur, quilibet Rectot Ciuitatis Firmi habeat liberum arbitrium procedendi, inquirendi, cognoſcendi, puniendi, & condemnandi in dicta pœna, omni ſolennitate, & ſubſtantialitate ſtatutorum, & iuris omiſſa, & non ſeruata, etiam de facto, ſine ſcriptura aliqua, vel proceſſu.

Quòd nullus Firmanus, vel diſtrictualis audeat ire ad ſtipendiũ, vel prouiſionẽ alicuius ſine licẽtia. Ru. 40.

NVllus Ciuis, vel comitatiuus, vel diſtrictualis Firmanus, ſiue habitator Ciuitatis, vel comitatus Firmi, cuiuſcũque ſtatus, vel cõditionis exiſtat, audeat, vel præſumat quoquo modo ire, vel ſtare ad ſtipendium, prouiſionem, vel ſeruitium in modum armigerum in aliqua terra, vel loco cum Cõmunitate, vel domino, ſeu nobili, cuiuſcunque ſtatus, vel conditionis exiſtat, qui, vel quæ eſſet propè Ciuitatem Firmi per quinquaginta miliaria, vel infra, ſine expreſſa licentia DD. Priorum populi, & Vexilliferi iuſtitiæ Ciuitatis Firmi. Si quis autẽ contrafecerit quoquo modo directè, vel indirectè, realiter, & perſonaliter, coniunctim, & diuiſim Rectoris arbitrio puniatur.

De fortillitijs de nouo non conſtruendis, & de deſtructis non reficiendis. Rub. 41.

STatuimus, & ordinamus, ꝙ nulla Cõmunitas, vel priuata perſona, cuiuſcunque ſtatus, vel cõditionis exiſtat, audeat, vel præſumat quoquo modo de nouo conſtruere, ædificare, vel reficere aliquam fortillitiã, Roccham, vel Caſtrum in territorio Ciuitatis, vel diſtrictus Firmi, ſine expræſſa licentia Concilij generalis Ciuitatis Firmi, pœna æris, & perſonæ: & nihilominus quicquid ſecus, vel contra factum fuerit, de facto deſtrui debeat omnino expenſis facientis contra prędicta, vel aliquod prædictorum.

De officio Ambaſciatorum Communis Firmi. Rub. 42.

STatnimus, & ordinamus, ꝙ quilibet Orator, ſiue Ambaſciator eligendus in qualibet legatione, ſiue ambaſciata pro Cõmuni portet ſua mandata, ſiue ſuam ambaſciatam ſub ſigillo Communis ſcriptam: & ſcripta remaneat in actis Communis Firmi. Et non liceat alicui de Ambaſciatoribus dicere vltra ambaſciatam ſibi impoſitam, vel vltra ea, quę pertinẽt principaliter ad ipſam ambaſciatam: & ſi contrafecerit talis ambaſciator, condemnetur in centum lib. deñ. & perpetuò ſit priuatus ambaſciaria Communis Firmi. Et ille, vel illi eligantur pro Ambaſciatoribus, qui ſunt meliores, & vtiliores pro Communi, ad voluntatem DD. Priorum, & Confalonerij, vel maioris partis ipſorum: caſſatis, & annullatis capitulis, quæ cõtrarium loquerentur. Et in calce, ſeu in pede litterarũ, quas portabit pro ambaſciata ſibi impoſita, ſcribatur, ꝙ dominus, vel terra, ad quam mittitur, nõ credat ambaſciatori, niſi quę ſcripta ſunt in dictis libris ſub dictis ſigillis. Et talis ambaſciator electus non poſſit renunciare dictam ambaſciatam, niſi probauerit per medicum, vel per vnum teſtem, ſe eſſe infirmum. Et Poteſtas, & Capitaneus cogat talem Ambaſciatorem ipſam ambaſciatam perficere, per bãnorum, ſiue mulctarum impoſitionem, vel aliam quamcunque viam, prout eis videbitur expedire. Item volumus, ꝙ Ambaſciator Cõmunis Firmi, qui faceret ambaſciatam quantumcunque infra cõmitarũ Firmi, ſiue reuertatur ea die, ſiue non, habeat à Cõmune pro expenſis, & victu eorum pro quolibet equo xx. ſol. deñ. qualibet die. Si verò extra comitatum faceret ambaſciatam, pro expenſis, & victu vnius equi cum vno famulo pro qualibet die xxxx. ſol. deñ. Si plures equos duxerit, pro quolibet equo, quem duxerit, medium flor. auri pro qualibet die, & non plus, dummodo nullus Ambaſciator poſſit ducere vltra tres equos. Si verò aliquis Ambaſciator mitteretur per dictum Commune ad Curiam

Romanam, Imperatoris, vel Regis, habeat pro qualibet die pro ſuo ſalario, & expenſis pro quolibet equo medium flor. auri: dūmodo nullus Ambaſciator poſſit ducere vltra quatuor equos expenſis Cō munis. Et iurent Ambaſciatores antequàm vadant pro dictis ambaſciatis, ꝙ non intromittent ſe facere, nec facient aliquas ambaſciatas, niſi quę eis commiſſę fuerint pro parte Communis Firmi: & qui contrafecerit, puniatur vt in præſenti capitulo dictum eſt, & nihil pro ambaſciata ipſa habeat à Commune. Et conſtringantur Ambaſciatores facere vt dictum eſt, niſi habuerint excuſationē, vt in ſupra dicto capitulo præſenti continetur, vel niſi probauerint legitimam cauſam ſuſpitionis perſonę occaſione inimicitiæ ſpecialis: quibus cauſis probatis, vt cōtinetur ſuperius, nullus, qui prædictam excuſa tionem habuerit, ire cogatur inuitus. Et ꝙ DD. Priores populi teneantur facere deſcribere diem, quo fuerit Ambaſciator, & quo retulerit, in vno quaterno: & ſcribatur per notarium ipſorum, aut per notarium Bancherij: & Ambaſciator teneatur ſe facere ſcribi per dictum notarium, alioquin aliquid de ambaſciata non habeat. Et teneatur Bancherius ſatisfacere prædictis Ambaſciatoribus de prædictis ſalarijs ſibi conſtitutis ad voluntatem ipſorum, & illorum, à quibus conduxerit equos, ſecundū ꝙ dictum eſt: & ſi ſolutum non fuerit eis, non cogantur ire in ambaſciatam ipſi Ambaſciatores, & periculum equorum, dum eſſent in ambaſciata prædicta, Communi ſubiaceat. Item, quòd nullus poſſit com pelli ad dandum, vel locandum alicui ſuum equum, ſiue ronzenū ad vecturam, niſi conſueuerit locare ipſum ad vecturam. Et ſi aliquis Ambaſciator, qui ſit de militibus Communis, ſteterit in ambaſciata Communis tempore quo Commune Firmi, vel omnes milites Cummunis Firmi, vel milites contratę ipſius, de qua eſſet ambaſciator, ſtarent in exercitu, vel alio ſeruitio Communis Firmi ſine aliquibus ſtipendijs, nihil debeat ambaſciator huiuſmodi à Commune recipere à tempore ſupradicto, quo prædicti ſteterint in ſeruitio ſupradicto. Et nullus Firmanus cogatur aliquam ambaſciatam facere expēſis proprijs, ſed tantùm expenſis Communis. Et quicunque ambaſciator iuerit in aliquam ambaſcia tam Communis, & voluerit reaſſignare Communi aliquem equum vitiatum, vel deuaſtatum, vel ma gagnatum in dicta ambaſciata, illum debeat reaſſignare Communi illa die, qua reuertetur de illa am baſciata, vel ſequenti die: & ſi nō reaſſignauerit infra dictum terminum, à Commune non recipiatur, nec de ipſo equo habere poſſit extimationem. Nec aliquis Ambaſciator poſſit, vel debeat reaſſignare Communi Firmi aliquem equum ductum per ipſum Ambaſciatorem Cummunis, qui defeciſſet prop ter ſenectutem, marcitudinem, vel debilitatem ipſius equi: ſed ſi ſua culpa fuerit magagnatus, & ſi reaſſignauerit, non recipiatur pro Commune.

Quòd Poteſtas, & Capitaneus, & alij officiales Communis non vadant pro ambaſciatis. Rub. 43.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd Poteſtas, Capitaneus, vel quiuis alius officialis Communis Firmi, qui pro tēpore fuerit, ſeu ipſorū, vel alicuius ipſorū officialis, vel familiares nullo modo poſſint, vel debeant vinculo iuramenti, & pęna centum lib. deñ. de eorum ſalario pro qualibet vice, qua cōtrafecerint, ire in ambaſciatā Cōmunis Firmi, niſi quādo oporteret ipſos, vel ali quem ipſorum ire ad videndum Caſtra, & quando oporteret ipſos ire ad Curiam D. Marchionis pro generali parlamento. Quibus caſibus habeat quilibet ipſorum illud ſalariū, quod videtur DD. Prioribus, Confalonerio iuſtitiæ, & Cōcilio generali, & cum illo numero equorum, quem ipſis DD. Prioribus, Confalonerio, & Concilio videbitur conuenire: dūmodo non poſſit habere vltra xx. ſol. deñ. pro quolibet equo, quem duxerit qualibet die. Et nullus debeat ipſis, vel alicui ipſorum commodare equum aliquem Cōmunis aliquo modo, vel cauſa: & qui contrafecerit, puniatur in x. lib. deñ. & poſſit à quolibet accuſari, & denunciari vſque ad duos annos; & accuſator, & denunciator teneatur ſecretus; & ipſe Poteſtas, & Capitaneus, qui receperit equū, teneatur in tantundem. Quod ſtatutū non poſſit caſſari, vel eidem in aliquo derogari: & Notarius reformationum, & Cancellarius vinculo ſacramēti, & pœna xxv. lib. deñ. de ſuo ſalario non poſſit, vel debeat vllo modo facere, vel ſcribere aliquā pro poſitam de prædictis: ſaluo ſi neceſſe fuerit Poteſtatem, vel Capitaneum ex reformatione Concilij ire in exercitum, vel caualcatam, quòd liceat eis pro quolibet equo, vel mulo, quem duxerit vltra numerum equorum, quos tenere debeat ex forma ſuæ electionis in ſeruitium Cōmunis in exercitu, vel caualcata prædicta, debeat habere à Commune xx. ſol. deñ. pro quolibet die: dummodo Poteſtas vltra x. & Capitaneus vltra quinque ducere non poſſit, ſub dicta pœna. Et quòd nullus officialis Cōmunis Firmi, nec aliquis alius forenſis poſſit ire per diſtrictum Firmi ad faciendum aliquas executiones pro aliquibus affectibus, datijs, vel alijs quibuſcunque cauſis, excepto quòd pro exequendo condemnationes: & tunc accedere poſſit ſine aliquo alio ſalario, vel mercede eis dando vltra ſalarium eis conceſ

ſum

ſum ratione ſui officij,vel per formam alicuius ſtatuti Firmi. Et quod executiones quæcunque occurrerent fiendæ per diſtrictum Firmi quacunque de cauſa,exceptis condemnationibus,fiant per Ciues Firmanos tantùm,& non per alios. Qui executores eligantur,& deputentur per DD. Priores populi,& Confalonerium iuſtitiæ de Ciuibus tantùm:& vadant cum litteris dictorum DD. Priorum populi,& Confalonerij iuſtitiæ,vt conſuetum eſt:& habeat quilibet executor die qualibet,qua pernoctauerit,pro dicta executione xx. ſol. deñ.& non vltra,computata die acceſſus, & reditus ad Ciuitatem Firmi,pœna cuilibet eunti,& etiam mittenti, vel facienti contra dictam formam decem libr. deñ. pro quolibet, & qualibet vice: & Scindici Caſtrorum non debeant euntibus vltra,vel contra dictam formam obedire,nec aliquid eis dare,vel ſoluere,ſub dicta pœna.

De recipientibus honorem militiæ. *Rubr.* 44.

SI quis Ciuis Firmanus habitator Ciuitatis Firmi voluerit recipere honorem, & dignitatem cauallariæ, & militiæ in Ciuitate Firmi, habere debeat à Commune dictæ Ciuitatis Firmi centum lib. deñ.de hauere,& pecunia dicti Communis,& per Commune dictæ Ciuitatis die qua dictam dignitatem,& honorem aſſumpſerit,ei penitus dentur,numerentur,& aſſignentur.

De venditionibus factis de bonis exbannitorum. *Rubr.* 45.

OMnes,& ſingulæ venditiones,& alienationes,& ceſſiones factæ,& quæ in futurum fierent per Scindicos Communis Firmi de bonis exbannitorum, vel condemnatorum Communis Firmi,vel fideiuſſorum eorum, vel de alijs bonis Communis, valeant, & teneant, & perpetuam obtineãt firmitatẽ,& per Cõmune Firmi prçcisè,& inuiolabiliter debeãt obſeruari:& teneatur dictũ Cõe defenſare tales venditiones,& alienationes,defendẽdo emptores contra quoſcũque moleſtãtes: ſaluo ſemper iure aliorũ prætendentiũ ius aliquod in bonis prędictis,& ſaluo iure pretij:& pretiũ per Cõe reſtitui debeat emptoribus,quãdo bona prędicta vẽdita de iure auocarẽtur à dictis emptoribus.

De officio Notarij Poteſtatis,qui debeat ſtare in Portu. *Rub.* 46.

NOtarius Poteſtatis,qui ſtare debet in Portu Sancti Georgij ſecundum formam electionis Poteſtatis,teneatur,& debeat capere,& capi facere omnes,& ſingulos committentes,& facientes aliquod maleficium, cuiuſcunque generis ſit, ipſoſq́. mittere debeat ſub fida cuſtodia ad ipſum D. Poteſtatem, & Curiã Firmanam,& rimari, & rimari facere omnes,& ſingulos terrigenas,& forenſes arma defenſibilia, & offenſibilia portantes in dicto Portu contra formã ſtatuti; ita quòd ſi aliqui Ciues ad dictum Portũ de Ciuitate,vel vndecunque venerint,ſtatim teneantur,& debeant deponere arma,quę portarent, in fundico Communis Firmi, vel in hoſpitio ſuo, ſub pœna in ſtatuto contenta: & ſtatim ꝙ forenſes intrant hoſpitiũ,hoſpitator dicere debeat forenſi,ꝙ arma non deferat,cùm bannum ſit de ipſis: quod ſi non fecerit,patiatur pœnam, quam pati deberet forenſis, & forenſis non teneatur ad pœnam prædictam contentam in ſtatutis Communis Firmi:& dictus Vicarius ſtatim mittat hoſpitatorem ad Poteſtatem,qui non prædixit forenſi portationẽ armorum prohibitam eſſe. Qui Vicarius teneatur gubernare omnes palangas,& vaſa, & arniſia Communis Firmi, & ea per inuentarium accipere, & reddere Scindico Communis Firmi: & ſi contrafecerit, puniatur in x. lib. deñ. vice qualibet. Et homines dicti Portus teneantur,& debeant eidem obedire in omnibus,quæ ad ipſius ſpectant officium. Et ſi dictus notarius in dicto officio aliquam fraudem, vel negligentiam commiſerit, ſtatim à dicto officio repellatur. Et teneatur dictus Vicarius,ſub dicta pęna,facere,& fieri facere cuſtodiam de nocte per homines dicti Portus;ita ꝙ aliquid damnum, vel furtum in aliqua domo ipſius Portus non accidat: dummodo ad dictam cuſtodiam viduæ, pupilli,& ſenes maiores ſeptuaginta annorũ, & miſerabiles perſonæ non ponãtur: & dummodo non præiudicet dictum officium illis,qui emerunt, & in poſterum ement gabellam prædictam.

Quòd Poteſtas, vel Capitaneus, vel eorum officialis teneatur, quotiens opus fuerit, ire extra Ciuitatem eorum expenſis. *Rub.* 47.

QVotiens contigerit,& neceſſe fuerit,Poteſtatem, Capitaneum, vel aliquem eorum,vel cuiuſque ipſorum iudicem militem,vel alium officialem forenſem Communis Firmi ire ad aliquẽ locum pro aliqua quæſtione terminanda,aut aliàs pro eius officio exercendo; ipſi,& quilibet ipſorum,qui neceſſarius fuerit ad prædicta,ire penitus teneatur, quotiens opus fuerit,ſine ſalario, cũ

equis

equis ipſorum Poteſtatis,vel Capitanei. Et ſi contrafecerint, quilibet ipſorum, qui contrafecerit, in xxv. lib. deñ. vice qualibet de ſuo ſalario puniatur. Et ꝙ Bancherius Communis Firmi pœnam reſeruare teneatur de ſalario ipſius officialis: & ſi non reſeruauerit ipſe Bancherius, de ſuo proprio Communi ſoluere teneatur. Et ꝙ Regulatores Communis non debeant,ſub dicta pęna,dictis Rectoribus, vel alicui ipſorum de prædictis,vel aliquo prædictorum bullam bullare; & ſi bullauerint,ipſa bulla nō valeat. Et nullus officialis,familiaris,vel berroarius prædictorum,vel aliquis ipſorum poſſit,ſub dicta pœna, accipere,vel recipere aliquã pecuniam,vel aliquas res ab aliqua ſpeciali perſona pro cuſtodia aliqua,vel executione,vel pro aliqua alia cauſa,occaſione alicuius officij,ſub pœna prædicta pro quolibet,& qualibet vice. Et Poteſtas,& Capitaneus, & ipſorum quilibet alius officialis Cõmunis in ſuo officio teneatur,& debeat vinculo ſacramenti,& pœna prædicta obſeruare,& obſeruari facere per eorum officiales,familiares,& berroarios omnia, & ſingula in prædicto ſtatuto contenta.

De Caſtellanis non recipiendis in diſtrictu Firmi. *Rub. 48.*

VOlumus,& ordinamus,ꝙ nullum Caſtrum,vel villa audeat,vel præſumat aliquem recipere in Caſtellanum Caſtri, vel villę, nec facere aliquam exemptionem alicui ſine expreſſa licentia DD. Priorum populi,& Confalonerij iuſtitiæ in ſcriptis danda. Et Caſtrum, & vniuerſitas, quæ contrafecerit,puniatur pro qualibet vice in lib. quinquaginta deñ. Et Poteſtas teneatur hoc capitulum notificare hominibus de Caſtris,& villis comitatus,& diſtrictus Firmi.

Quòd omnes de Caſtris,& villis Communis Firmi pro ciuibus habeantur. *Rub. 49.*

ITem ſtatuimus,& ordinamus,quòd omnes de Caſtris, & villis Communis Firmi habitantes in Caſtris,& villis prædictis,quæ Caſtra,& villæ ſoluunt,& præſtant obſequia realia, & perſonalia in Communi Firmi,pro Firmanis Ciuibus defendantur,ſicut Ciues Firmani,& ſint, & habeantur in omnibus,& per omnia in ciues. Non propterea per hoc ſtatutum intendimus præiudicare beneficio eis conceſſo per aliud ſtatutum poſitum in pręſenti volumine de dimidiatione pœnæ in delictis per comitatiuos commiſſis. Qui verò non præſtant obſequia realia,& perſonalia,& non pręſtiterint à quinque annis citra Communi Firmi,& non eſſent deſcripti in libro fumantium Communis Firmi,non habeantur,nec pro Ciuibus defenſentur,nec gaudeant aliquo priuilegio Ciuium. Excipimus tamen habentes iuſtas, & legitimas immunitates, & pacta à Commune Firmi, & à DD. Prioribus,& Vexillifero iuſtitiæ dictæ Ciuitatis.

De ſalario notarij,& baliorum à Scindicis Caſtrorum, & villarum non recipiendo. *Rub. 50.*

ITem ſtatuimus,& ordinamus,quòd notarius Poteſtatis, qui pro tempore fuerit,ad recipiendum, & ſcribendum Scindicos Caſtrorum, & villarum, qui diriguntur pro eorum caſtris, & villis,teneantur,& debeant,pœna x. lib. deñ. eorũ nomina,& introductiones,ſiue productiones ſcindicatuum ſine aliquo ſalario ſcribere, & mandare eis, quòd denuncient maleficia, & alia faciant,vt tenētur. Item quòd balij,qui citarent dictos Scindicos, vel aliquos alios de Caſtris,& villis quacunque occaſione,modo, vel cauſa, nullo modo poſſint, nec debeant pro eorũ labore accipere ab eis vltra quàm per formam ſtatutorum eis concederetur. Et balius, qui contrafecerit,in xx. ſol. deñ. irremiſſibiliter condemnetur:& de hoc credatur ſacramento illius,à quo vltra acceperit.

De libertate conceſſa venientibus ad docendum,vel ſtudendum ad Ciuitatem Firmi. *Rub. 51.*

VEnire volentes ad Ciuitatem Firmi ad ſtudendum, vel docendum aliquam ſcientiam, vel ad exercitium faciendum alicuius artis, liberè, & ſecurè veniant cum eorum rebus, familia, & perſonis,non obſtantibus repræſalijs quibuſcunque conceſſis, vel in futurum concedendis.

Vt Ciues,à quibus Commune Firmi non habet obſequium,nō defendantur pro Ciuibus. *Rub. 52.*

ITem ſtatuimus,& ordinamus, quòd Ciues, & alij habitatores Ciuitatis, à quibus Commune Firmi non recipit obſequia realia,& perſonalia,ſiue miſta,nō defendantur pro Ciuibus, nec gaudeant beneficio alicuius ſtatuti huius Ciuitatis. Quod quidem ſtatutum non intelligatur,nec extendatur ad illos, qui habent à Commune Firmi priuilegia, immunitates, & exemptiones reales,& perſonales,vel miſtas, vel aliquam ipſarum.

Quod

Quòd notarij Poteſtatis, Capitanei, vel Iudicis iuſtitiæ, vel alterius officialis forenſis, non poſſint publicare inſtrumenta. Rub. 53.

NOtarij Poteſtatis, Capitanei, iudicis iuſtitiæ, vel alterius cuiuſcunque officialis forenſis non audeant, vel præſumant ſcribere, vel publicare aliquem contractum, vel aliqua acta ciuilia, vel ſtatuta, vnde poſſint mercedem aliquam recipere, vel percipere à partibus, vel ſpecialibus perſonis, niſi tantùm acta, ad quæ fuerint per ſuum Rectorem deputati, & ſine ſalarij perceprione. Et ſi contrafecerint, non valeant acta, vel alij contractus ipſo iure, & incurrant pœnam x. lib. deñ. pro quolibet, & qualibet vice. Item nullus notarius, vel officialis ex prædictis audeat, vel præſumat ſe rogare, vel publicare aliquod teſtamentum, codicillos, donationem cauſa mortis, vel aliam vltimam voluntatem, ſub pœna centum ſol. deñ. Sed dictus D. Poteſtas, Capitaneus, vel Iudex iuſtitiæ, & eorum officiales teneantur, & debeant, ad petiıionem, & voluntatem cuiuſcunque, quem in eorum fortiã detinerent, qui condemnari deberet ad vltimum ſupplicium, vocare, & duci facere ad talem ſic detentum, vnum, vel duos ex notarijs Ciuitatis ad ſcribendum vltimam ſuam voluntatem, ſi eam facere voluerit, pęna Poteſtati, Capitaneo, vel Iudici iuſtitiæ, ſi in prędictis negligens fuerit, ducentarũ lib. deñ.

Quòd Poteſtas teneatur obſeruare franchitiam venientibus ad habitandum in Ciuitatem. Rub. 54.

QVicunque forenſis ab hodierna die in antea venerit ad habltandum in Ciuitate Firmi, & cipta dinantiam, & perpetuam habitationem Ciuitatis eiuſdem iurauerit, & ſe, & ſua ſubmittere voluerit iuriſdictioni Ciuitatis Firmi, & facere acquiſtum in Ciuitate ſecundnm poſſe ſuum infra quatuor menſes à die receptionis, ille, vel illi, vndecunque fuerint, recipiantur in Ciues, & concedatur eis priuilegium franchitiæ decem annorum ſecundum formam ſtatuti, vel reformationis Ciuitatis Firmi. Et ſi ille, vel illi, cui, vel quibus priuilegium franchitiæ conceſſum fuerit, acquiſtum non fecerit infra dictum tempus quatuor menſium, priuilegium, ſiue immunitas ſibi conceſſum in aliqno ſibi non proſit, capitulo, ſiue priuilegio aliquo nõ obſtante: & teneatur ſoluere fumantiam pro rata ſecundum facultatem rerum ſuarum, & impoſitionem fumantiæ pro tempore factam, & fiendam. Et ille, qui veniet ad habitandum in Ciuitatem Firmanam, & priuilegium franchitiæ habuerit, & in Ciuem receptus fuerit, etiam ſi fuerit filius familias, in omnibus, & per omnia habeatur, tractetur, & reputetur in contractibus, iudicijs, cauſis ciuilibus, & criminalibus, in agendo, & defendendo, in diſponendo, & ordinando bona ſua, & omnia exercendo, vt quilibet pater familias, non obſtante ſua patria poteſtate. Et ſi quis prędictorum fecerit acquiſtum in fraudem de re aliqua, quam venditor poſſideat, & non ille, qui oſtendit ſe acquiſiuiſſe, præſumatur acquiſtum factum fuiſſe in fraudem, & puniatur venditor in decem libr. deñ. cuius banni medietas ſit accuſatoris, vel denunciatotis. Et ſi ſic receptus fecerit acquiſtum, vt præmittitur, ſit immunis, & exens ab omnibus obſequijs realibus, & perſonalibus, vſque ad dictum tempus decem annorum: excepto exercitu, & ſalario Poteſtatis, in quibus non ſit, nec eſſe debeat immunis: ab alijs verò omnibus ſit exemptus. Et ſi officialis ſibi aliquid iniungeret, vel mandaret, & ipſum grauaret in aliquibus alijs obſequijs, non teneatur parere mandatis officialis: & officialis contrafaciens puniatur tempore ſcindicatus in decem lib. deñ. Et in Concilio generali Ciuitatis Firmi ordinetur Scindicus, qui recipiat prædictum in Ciuem: & notarius, ſiue cancellarius inde rogetur, & recipiat promiſſiones, & ſtipulationes ab eo. Volumus etiam, quòd ſi prædicti, qui reciperentur in Ciues, vel aliquis ipſorum acciperet vxorem in Ciuitate Firmi, vel comitatu, & ex dicta ſua vxore aliquod podere ſibi adueniret, quòd de dicto podere vxoris teneatur appretium ſoluere, non obſtante ſua immunitate. Et idem dicimus, quòd ſi ſibi ex teſtamento, vel ab inteſtato propter mortem alicuius aliquid obueniret, quòd de peruentis dicta occaſione teneatur appretium Communi ſoluere, quemadmodum ſi exemptus, & immunis non eſſet. Item dicimus, quòd dictus talis, qui receptus eſſet in Ciuem, teneatur, & debeat acquiſtum, quod fecerit, ſcribi facere in libro appretiorum Communis Firmi in contrata, in qua habitauerit, cum nomine ſuo, ſicut ſunt alij Ciues ſcripti; ita quòd euidenter appareat de acquiſto, & poſſeſſionibus ſuis, vt fraus committi non poſſit: quòd ſi ſecus fecerit, priuilegio, & immunitate, & exemptione prædicta priuetut.

De immunitate concedenda hominibus venientibus, & habitare volentibus per terras, & poſſeſſiones extimatas hominibus Ciuitatis Firmi. *Rubr.* 55.

OMnes, qui ab hodie in antea, vndecunque fuerint, extra Ciuitatem, & comitatum Firmi venerint ad habitandũ, & habitationem, & perpetuam reſidentiam cum tota eorum familia, ſi eã habuerint, faciendam in, & ſuper poſſeſſionem alicuius Ciuis Ciuitatis Firmi, quæ poſſeſſio eſſet extimata, & in libro appretiorum Communis Firmi deſcripta, & appoſita, & ex ea appretium ſoluatur Communi Firmi, & poſita eſſet infra has ſenaitas, videlicet à triuio de ſpirnachia directè vſque ad flumen Tennæ, & vſque ad varchum Toſiani de Tenna vſque in flumen, & directè à dicto triuio ſpirnachiæ citra à Sancto Ioanne de Buſio, & Sancto Cypriano citra verſus Ciuitatem, & Mõtem Roſarium, & collem Brunetti, & à Monte Sancti Martini, & Monte Morino vſque ad flumen Tennę, & vſque in mari, & per ſtratam maris, & à Caſtro Gruptarum Azolinę citra verſus Ciuitatem, & à Sancta Polinaria, ſeu Sancto Bartholomeo de Ponzino citra, & à Caſtro Rapagnani citra verſus Ciuitatem vbicunque infra, ſeu intra dicta loca, & confinia, vel aliquod eorum verſus Ciuitatem, & Burgos Ciuitatis à dictis locis citra, vel in aliquo eorum ſi ſint appretiata, vt ſupra, nullum obſequiũ reale, perſonale, nec appretium, vel fumantem pręſtent Communi Firmi, ſed ſint liberi, & exempti ab omnibus, & ſingulis ſupradictis, cuiuſcunque generis ſint, vel eſſe poſſent. Et ꝙ Poteſtas, vel Capitaneus, vel eorum familiares, vel aliquis alius officialis Communis Firmi ad præſtationem aliquorum obſequiorum nullo modo prædictos, vel aliquem ipſorum moleſtent, vel grauent, pœna centum flor. auri de eorum ſalario, & vinculo iuramenti; ſed ipſos, & eorum bona, & familiam defenſare teneantur. Et ſi aliquod damnum illatum fuerit dictis venientibus per aliquos exbannitos, vel alios quoſcũque, & neſciretur de nominibus ipſorum damnum dantium, dictum damnum eis debeat emẽdari per Commune Firmi: & de extimatione damni ſtetur dicto damnum paſſi vſque ad quantitatem xx. ſol. deñ. cum iuramento, & ab inde ſupra vſque ad centum ſtetur dicto ſuo cum vno teſte, & cum iuramento, & ab inde ſupra cum probatione duorum, vel trium teſtium fidedignorum; ita tamen, quòd ſi damnũ datum eis, vel alicui ipſorum fuerit per exbannitos Communis Firmi, qui haberent patres, vel carnales fratres, vel filios, ꝙ ipſi patres, fratres, & filij teneantur ad emendam prædictam, & non Cõmune. Et Poteſtas teneatur, & debeat ipſos conſtringere ad emendã realiter, & perſonaliter cũ effectu. Itẽ ſi quis interfecerit aliquã beſtiã, vel pullos, anſeres, & ſimilia in domibus habitationis prædictorũ veniẽtiũ, vel alicuius ipſorũ, vel examen apiũ deuaſtauerit in dictis domibus, ſoluat pęnã xxv. lib. deñ. ſed ſi nõ fecerit prędicta in dictis domibus, ſed extra in poſſeſſionibus, vel vijs publicis circũ circa habitationẽ prędictã per mediũ miliare, puniatur in x. lib. deñ. & damnũ in duplo emẽdet damnũ paſſo in quolibet caſuũ prędictorũ. Item ſi quis percuſſerit aliquẽ de prædictis, vel aliquẽ ex ipſorũ familiaribus, vel ſuas res acceperit, puniatur in duplo eius, quod puniretur, ſi alium offendiſſet, vel res accepiſſet.

Quòd nobiles comitatenſes non ſoluant collectas. *Rub.* 56.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, ꝙ nobiles comitatenſes, qui veniunt ad ſeruitia Cõmunis Firmi eorũ expenſis, & qui habent poſſeſſiones in Ciuitate, & comitatu, vel pertinentijs Ciuitatis Firmi, quę appretiatæ fuerint in Caſtris Cõmunis Firmi, ſint liberi, & exempti à præſtatione cuiuſlibet collectæ. Comitatenſes autẽ intelligãtur eſſe nobiles, qui ſeruiũt Cõmuni Firmi cũ eorum equis, & eorũ expenſis. Et illi comitatẽſes, qui volunt iſtud capitulũ obſeruare, teneãtur ſe facere ſcribi anteq̃ aliqua datiua imponatur, & promittant ſeruire Cõi tempore guerrę omnibus eorũ expenſis, & equis, & armis proprijs, & pro prædictis præſtent idoneas cautiones, & ſecuritates. Et ꝙ deinceps nõ poſſint habere equos, nec ſtipendia à Cõmune: & nihilominus ipſi teneantur ſoluere de omnibus poſſeſſionibus, de quibus Cõmuni datiua ſolui conſueuerit, & de illis, quæ ad eos venerint, & venient ex quacunque cauſa: & ſi prędicta dicti nobiles facere recuſauerint, beneficio huius ſtatuti gaudere non poſſint, & cogantur ad præſtationem datiuarum impoſitarum, & imponendarum in Cõmuni Firmi.

De Notario appretiorum Communis Firmi. *Rub.* 57.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd Notarij appretiorum Ciuitatis Firmi, qui mutant, & habent appretia Cõmunis in chartis bambacinis, teneantur ipſa appretia ſcribere in chartis pecudinis, & reducere prout tenentur, & electi fuerint. Et quòd Capitaneus futurus cogat eos, qui prædicta non ſcripſerint, nec reduxerint in chartis pecudinis, ad ſcribendum, & reducendum ipſa

in chartis prædictis,prout tenentur, & debent: & chartas pro prædictis appretijs eis faciat dari per Bãcherium Communis,& Regulatores Cõmunis eis bullam concedant pro prædictis. Et ad hoc, vt fraus aliqua pro Cõmuni non fiat,quando leuantur,& ponuntur terrę,domus,& alia;teneantur,& debeant exigere ſacramentum ab ambabus partibus,quæ peterent mutationem fieri, vel poſitionem, vel leuationem,vt hoc non faciant in fraudem Cõmunis,nec cauſa ſe eximendi ab aliquo fumante Cõmunis in totum,nec in partem,vel exeundi de aliquo Concilio:& qui contrafecerit, puniatur in x. libr. deñ. Et de his reductis in chartis pecudinis Regulatores poſſint eis concedere bullas pro ſalario eis ſtabilito. Et in qualibet contrata eligatur vnus bonus, & legalis Notarius ad tenendũ librum appretiorum contratæ,in qua electus fuerit. Qui Notarij eo modo,& forma,quo,& qua eligitur notarius,vel notarij habentes ipſos libros,pœna xxv. lib.deñ. debeant finito eorum officio,in præſentia DD.Priorum, & Confalonerij iuſtitiæ eorum ſucceſſoribus in officio dictos libros reaſſignare:quorũ Notariorum,& cuiuſque ipſorum officiũ duret vno anno tantùm:& finito officio,alij eligantur ex forma prædicta, & procedatur ad nouam electionem. Et qui fuerit ad dictum officium, non poſſit ad idem officiũ eligi ad quinque annos: & finito tempore vnius anni,dictus notarius ire teneatur, & debeat ad DD. Priores populi,& Confaloneriũ iuſtitiæ,vt eligatur ſucceſſor eius,ſub dicta pœna:& Poteſtas,& Capitaneus populi teneantur, & debeant ſupradicta omnia obſeruare vinculo ſacramenti, & pœna centum libr. tempore eorum ſcindicatus ſoluenda.

De pacibus faciendis per Poteſtatem: *Rubr. 58.*

ITem ſtatuimus,& ordinamus, quòd Poteſtas infra primum menſem ſui regiminis debeat dare operam efficacem ad faciendum fieri omnes paces inter Ciues Firmanos, interponendo partes ſuas, prout ſibi videbitur conuenire: dum tamen non cogat ſententialiter omnino pacẽ facere recuſantes.

Quòd Poteſtas, vel Capitaneus, vel eorum officiales nemini dicant iniuriam. *Rubr. 59.*

ITem ſtatuimus,& ordinamus,quòd Poteſtas, vel Capitaneus, vel quiuis alius officialis Communis Firmi non audeat,vel præſumat alicui arrengatori in Concilio aliquam iniuriam dicere,vel facere,ſub pœna xxv. lib. deñ. pro qualibet vice,qua contrafecerit in prædictis. Si verò alibi, quàm in prædictis Concilijs dixerit, in medietate dictæ pœnæ condemnetur: quam pœnam tempore eorum ſcindicatus,vel alicuius ipſorum Scindicator de eorum ſalario retinere teneatur.

De libertate,& franchitia illorum,qui per decem annos habitauerint in Ciuitate Firmi,& vaſallis venientibus,& volentibus habitare in Ciuitate; & quòd nullus poſſit eſſe Procurator pro forenſibus in caſu prædicto. *Rubr. 60.*

ITem ſtatuimus, & ordinamus, ꝙ quicunque continuè habitauerit in Ciuitate Firmi per decẽ annos continuato tempore,& infra dictum tempus non fuerit moleſtatus,vel vexatus coram cõpetenti iudice de homagio,fidelitate,vel ſeruitio debitali,& vſuali,de cętero in aliquo prędictorum non inquietetur. Et hæc inquiſitio ſummariè fiat ſine diſpendio illius perſonæ,quæ conuenitur,& nullus pro forenſe in prædictis caſibus Aduocatus,vel Procurator exiſtat contra aliquem Ciuem,qui conueniretur de prædictis: & ſi contrafecerit,non audiatur,& in x. lib. deñ. puniatur. Et idẽ intelligatur de his,qui venerint ad habitandum in diſtrictu Firmi: dummodo in vtroque caſu efficiantur ciues,& faciant acquiſtũ ſecundũ formam ſtatuti. Idem dicimus de nominibus Caſtrorum,qui venerint ad habitãdum ad Ciuitatem Firmanam,ſi per decem annos habitauerint,& non fuerint de prędictis vexati coram iudice competenti. Item quicunque forenſis venerit ad habitandum in Ciuitate Firmi,vel comitatu eiuſdem,& in dicta Ciuitate,& comitatu habitauerit, vel habitabit in futurũ per decem annos continuos ſine moleſtatione,vel inquietatione, vel interpellatione facta de eo coram iudice competenti, non poſſit, nec valeat ab aliquo moleſtari, vel inquietari ratione vaſallatici,vel homatici,ſed ſit, & intelligatur liberatus ab omni vaſallatico,& homatico.

Quòd Notarij teneantur conficere inſtrumenta. *Rubr. 61.*

ITem ſtatuimus,& ordinamus,quòd notarius,qui rogatus eſt facere aliquod inſtrumentum,teneatur dictũ inſtrumentũ ſcribere, & perficere,ac reddere partibus infra octo dies proximos à die rogationis factæ,ſoluta ſibi mercede à partibus pro labore ſuo,& pro charta. Et ſi notarius contrafecerit, ſoluat bannum v. ſol. deñ. & pro ſe quilibet notarius ſcribere debeat in quodam

protho-

pothocollo,& in abbreuiatura cuiuſlibet contractus rogationis ab eo ſcribendę,& ponere annos Domini,Indictionem,menſem,& diem,numerum,pondera,menſuras,& quantitates nominatas inter partes,claras,& apertas,& non obſcuras,& confuſas. Et teneatur notarius hoc ſcribere,quando rogatus erit,antequàm partes ab eo recedant, & incontinenti dictis partibus contrahentibus legere ea, quæ ſcripſit:& in fine cuiuſlibet contractus ſcribat notarius:& ego talis notarius rogatus ſcripſi,pœna notario contrafacienti centum ſol. deñ. Et contrahentes incontinenti poſt prædicta debeant notario de de ſuo labore ſoluere de rogatu competentem mercedem,pœna xx. ſol. deñ. & notarius infra octauã diem poſt prædicta facere inſtrumentum partibus,ſi voluerint,pœna xx. ſol. deñ. & in publicam formam partibus,vel alicui ipſarum, quæ petierit,reddere. Et de omni eo, quod rogatus extiterit notarius, teneatur facere prothocollum in quodam libro,& non in cartutijs,ſiue cedulis,pęna centum ſol. deñ. ſi non fecerit. Item quilibet notarius,qui vocatus fuerit ad faciendum aliquod inſtrumentum,& ſe rogandum de aliquo contractu,teneatur ire,pœna xx. ſol.deñ.ſaluo ſi iuſtam cauſam excuſationis habuerit. Item quilibet notarius,qui vocatus fuerit,vel requiſitus ab aliquo, qui proteſtationem aliquam facere vellet Poteſtati,Capitaneo,vel cęteris officialibus,vel appellationem interponere,ire teneatur, & ſe rogare de prædictis, & ipſam proteſtationem, ſeu appellationem ſcribere, & in publicam formam redigere,& reddere ei,qui eum duxit. Et ſi contrafecerit,ſoluat bannum viginti ſol. deñ. Et ſi ille, qui duxerit notarium pro prædictis,dicto notario non ſoluerit de competenti mercede, puniatur in viginti ſol. deñ. & nihilominus ſibi ſatisfacere teneatur.

De Scindico,& Procuratore habendo in Romana Curia,& in Curia D. Marchionis. Rub. 62.

ITem ſtatuimus,& ordinamus, pro ſtatu bono Ciuitatis Firmi, & ne Commune ineat periculum,vel detrimentũ,& ne iura ipſius valeant perire,cùm multi proceſſus,& condemnationes fiant per Rectorem Marchiæ Firmanæ,& Iudices Curiæ ipſius cõtra Commune, & homines Ciuitatis Firmi,& ſui diſtrictus,& pro eo, ꝙ cauſæ appellationis non proſequuntur, vtplurimum deſeruntur, quòd DD. Priores populi, & Confalonerius iuſtitiæ,quando eis videbitur expedire, eligere poſſint vnum Scindicum pro Cõmune Firmi,qui ſtet,& ſtare debeat in Romana Curia, vel in Curia D. Marchionis,vel vnum in vna Curia,& alium in alia,prout eis videbitur,qui defenſare debeant cauſas Communis Firmi,& eis,& cuilibet ipſorum ſtatuere poſſint,& debeant ſalarium,quod iuſtum, & congruum erit, & eis dicti DD. Priores declarare poſſint ſalarium prædictum: quod ſalarium cum ſalario Poteſtatis,& Capitanei imponatur,& exigatur.

De lampadibus Mercatorum Ciuitatis Firmi. Rubr. 63.

STatuimus,& ordinamus,ꝙ octo lampades debeant eſſe,& ardere in ſero, & in nocte, & accẽdi in crepuſculo veſpertino,ideſt inter diem,& noctem,& per totam noctem debeant permanere accenſę,& per ſtratam à Sancto Martino vſque ad Eccleſiam Sancti Matthei:& ad hoc faciendum debeant cogi Mercatores omnes Ciuitatis per Poteſtatem eorum expenſis. Item ſint duodecim lampades eodẽ modo,& forma,quæ accendi debeant,& ardere modo prædicto à Sancto Mattheo vſque ad Sanctum Zenonem. Et teneantur omnes Mercatores Ciuitatis,qui in ipſis vijs,& ſtratis haberent apothecas,ſiue ſtationes,conferre in prædictis,& eorum expenſis fiant,& fieri debeant. Et prędicta Poteſtas faciat fieri vinculo iuramenti.

Quòd liceat renunciari ſtatuto. Rubr. 64.

ORdinamus,quòd quicunque renunciauerit alicui ſtatuto,non poſſit poſtmodum beneficio ſtatuti vti,cui fuerit renunciatum: ſaluo,ſi aliquo ſtatuto huius voluminis reperiretur,quòd aliquo caſu nõ poſſit beneficio ſtatuti renunciari,tunc ſeruetur quod diſpoſitum eſſet in illo,nõ obſtante præſenti ſtatuto,cui,vel quibus per præſens ſtatutum non intendimus derogare.

Quòd quando tractatur de negotio Poteſtatis,vel alicuius ſingularis perſonæ in aliquo Concilio, vel Cernita,debeat de ipſo recedere. Rubr. 65.

QVando tractatur in aliquo Concilio generali, vel ſpeciali, vel in aliqua Cernita, vel Credentia de facto alicuius Poteſtatis,Capitanei, vel alterius officialis Ciuitatis Firmi, vel alterius ſingularis perſonæ,quod factum,ſiue negotium tangeret commodum, vel incommodum alicuius prædictorum,volumus,quòd in dicto Concilio,Cernita,vel Adunantia non debeat intereſſe di-

ctus talis officialis, vel alia ſingularis perſona, de cuius cõmodo, vel incõmodo tractaretur, nec etiã fratres carnales, & conſobrini, & nepotes carnales, & conſobrini, & generi, & ſoceri, & cognati carnales illius, ſeu illorũ, de cuius, ſeu quorũ cõmodo, vel incõmodo tractaretur: & ſi in dicto Cõcilio, vel Adunantia eſſent, debeãt inde recedere: quod ſi nõ fecerint, & intereſſent, & aliquid in dicto Cõcilio, Cernita, vel Credẽtia fieret, vel reformaretur in ſui ſeruitiũ, non valeat quod factũ, & reformatũ fuerit in ſui fauorẽ. Et DD. Priores populi, & Confalonerius iuſtitiæ teneantur, pęna centũ lib. deñ. talẽ, de cuius facto tractaretur, & prænominatos attinentes eiuſdem expellere de dictis locis, & ipſos ſtare nõ permittere: ꝙ ſi negligẽtes fuerint in prędictis, dictã pęnã tempore eorũ ſcindicatus ſoluere teneãtur.

Quòd ſi aliquis habitaret, vel domum haberet in confinio contratarum, ſit ei licitum ſcribi ſe facere in contrata, in qua magis ſibi placuerit. Rub. 66.

HAbitanti in confinio duarũ contratarum, ſiue in confinio inter duas cõtratas Ciuitatis Firmi, licitũ ſit, & poſſit ſe ſcribi facere in cõtrata illa, in qua ſibi magis placuerit in libro foculariũ, & in libro Cõcilij, & in quocũque alio libro, vel ſcriptura, qui, vel quæ cõtineret contratas, & poſſit officiũ exercere, & beneficio vti in dicta cõtrata, vbi erit ſcriptus pro fumãte, & concilio, & ſicut alij de dicta cõtrata faciunt, & vtuntur: & vna cõtrata electa, ad aliã contratã recedere nõ poſſit.

Quòd Poteſtas, Capitaneus, & alij officiales Cõis teneantur, & debeant facere copiam de ſeipſis. Rub. 67.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, ꝙ omnia oſtia palatiorũ Cõis Firmi, & oſtia palatij populi ſint aperta à prima hora diei vſque ad horã tertię, & ab horã nonę vſq; ad occaſũ Solis, exceptis oſtijs camerarũ, & horis, quibus comedunt, ſeu dormiunt tẽporibus cõſuetis. Et cõtrafaciens Poteſtas, vel Capitaneus, & quilibet ipſorũ, puniatur vice qualibet in quinquaginta lib. deñ. de ſuo ſalario Bãcherio Cõis Firmi ſoluẽdis. Et ꝙ nõ poſſint ponere cedulã, ſeu ſcripturas aliquorũ in muris, ſeu ſtangis, columnis, oſtijs, vel aliquibus alijs ędificijs dictorũ palatiorũ: nec poſſint prohibere alicui Ciui, vel habitatori Firmi, quominus intret dicta palatia tẽporibus, & horis cõſuetis; dũmodo dictum ſtatutũ locũ nõ habeat in oſtijs palatij, vbi sũt Priores populi, & Cõfalonerius iuſtitię dictę Ciuitatis.

De cuſtodia, & immunitate Sancti Benedicti, Montis Falconis, & Smirilli. Rub. 68.

CVm multæ, & diuerſę nouitates videantur poſſe occurrere, & euenire in diuerſis tẽporibus, & Caſtra Sãcti Benedicti, Mõtis Falconis, & Smirilli, & Gualdi, & quodlibet ipſorũ aptamine, & munimine indigerent: Volẽtes de ipſorum cuſtodia, & munitione cautius prouidere, ſtatuimus, & ordinamus, ꝙ quãdo Caſtellani, & Sergẽtes mittuntur ad cuſtodiam dictorũ Caſtrorũ, vel alicuius eorũ, anteꝗ ipſi Caſtellani, & Sergentes mittantur, ſeu vadant ad ipſam cuſtodiã, eis, & cuilibet ipſorũ de omni hauere, & pecunia Cõis ſoluatur totum ſalarium, quod recipere debent pro tempore ſex menſiũ, quo ſtare debent ad cuſtodiã dictorũ Caſtrorũ. Et D. Poteſtas, & Capitaneus, & Priores populi, & Confalonerius iuſtitiæ, qui erunt pro tẽpore, teneantur, & debeãt vinculo ſacramẽti, & pœna centũ lib. deñ. Poteſtati, vel Capitaneo, & cuilibet ipſorum, & quinquaginta lib. deñ. cuilibet Priorũ, & Confalonerio, prædictã ſolutionem dictis Caſtellanis, & Sergentibus per Bãcherium Cõis facere fieri iuxta eorũ poſſe, ſine mora, ad requiſitionẽ dictorum Caſtellanorum, & cuſtodias cuiuſcũque dictorum Caſtrorum in termino, in quo incipere debent eorũ cuſtodiã. Et prædicti Caſtellani, & Sergẽtes, & quilibet ipſorum, ſub pęna quinquaginta lib. deñ. pro quolibet ipſorum, teneãtur, & debeãt bene ſeruire, & habere continuè, & tenere in quolibet dictorum Caſtrorum, ſcilicet in Rocha ipſius Caſtri res comeſtibiles pro victu neceſſarias, ad minus pro tribus menſibus pro tota familia, quę ſtare debet in dictis Rochis: & nõ Poſſint, nec debeant dicti Caſtellani, & Sergentes, qui erunt ad cuſtodiã dictarum Rocharum, diſcedere à dicta cuſtodia nullo modo, ſed continuè reſidentiam facere in dictis Rochis: & ꝙ ex Sergentibus cuiuſlibet Caſtellani ex prędictis continuè die noctuq. manere debeãt in qualibet dictarum Rocharum, ſcilicet in turri ipſius Rochę, ad cuſtodiam faciendam. Et qui in aliquo contrafecerit, puniatur pœna ſtatuti Cõmunis Firmi. Et ꝙ Poteſtas, & Capitaneus, & quilibet per ſe teneatur mittere militem ſuum, vel vnũ ex ſuis notarijs cum Regulatoribus Cõis, vel cum aliquo ex eis ad reuidendum Rochas Cõis Firmi, ſecundum formam noſtrorum ſtatutorum, ad videndũ ſi in eis ſunt munimina expedientia, & ſi Caſtellani habent famulos omnes, quos habere debẽt: & dicti Regulatores, vnus, vel plures, qui iuerint ad videndũ prædicta cũ dicto officiali, debeãt punctaturas facere, ſi aliquẽ inuenerint, qui nõ haberet familiã debitã: cuius relationi ſtetur, & ei plena fides adhibeatur.

Quòd omnes, & ſinguli habitatores Caſtri Sancti Benedicti debeant dictum Caſtrum die noctuq. bene cuſtodire. Rub. 69.

ITem ſtatuimus,& ordinamus,ꝙ omnes,& ſinguli habitatores Caſtri Sancti Benedicti,qui modo ſunt,& pro tempore erunt,teneantur,& debeant ſollicitè,diu noctuq. attendere,vacare,& aduertere,ꝙ Caſtrum prædictum Sancti Benedicti bene cuſtodiatur. Et teneantur reaptare ſticcata verſus mare,& ea tenere illæſa: & illi,qui iuerint ad habitandum in dicto Caſtro,ſint liberi,& exempti à præſtatione fumantiæ, & datiuæ vſque ad decem annos à die quo venerint ad habitandum in dicto Caſtro,ita quòd ipſi de prædictis datiuis nullo modo poſſint,nec debeant moleſtari.

De Capitaneis faciendis per Molendinarios. Rubr. 70.

ITem ſtatuimus,& ordinamus,ꝙ Poteſtas,Capitaneus,vel Iudex iuſtitię tenẽatur,& debeãt in principio eorũ,vel cuiuſque ipſorũ officij,& eorũ regiminis, vinculo iuramẽti,& pęna quinquaginta lib.deñ.de eorũ ſalario cogere,& cõſtringere Molendinarios Ciuitatis ad faciendũ Capitaneũ de ipſis Molẽdinarijs, videlicet vnũ in curſu primo ſuperiori molendinorum,& aliũ in curſu inferiori Molendinorũ ſub primis molendinis ſitis in dicto curſu. Qui Capitanei tenẽatur expẽſis dominorũ ipſorũ molendinorũ aquã mittere in ſtatũ,ita ꝙ molendina poſſint omni tempore macinare,& homines dictæ Ciuitatis ratione defectus aquæ detrimentum aliquod non recipiant macinandi.

De venditionibus,& donationibus factis per aliquem, qui ciuis efficeretur. Rubr. 71.

QVicunque venerit ad Ciuitatem Firmi ad habitãdum cum ciptadinantia, & receptus fuerit in Ciuẽ Ciuitatis prædictæ,& ratione ciptadinantiæ prædictæ emerit domũ,& poſſeſſiones aliquas in Ciuitate, vel diſtrictu Firmi,vel quocunque alio titulo dictas poſſeſſiones acquiſiuerit,non poſſit dictas poſſeſſiones,vel domos, vel aliquam ipſarum vendere,alienare,ſeu quouis titulo inter viuos in alium transferre ſine exprçſſa licentia DD.Priorum populi,& Vexilliferi iuſtitię,vnà cũ Regulatoribus Communis,ne ciptadinantiam euitet,& recedat cũ ſua familia,& rebus ſuis alijs: quã licentiam dicti DD.Priores,& Confalonerius,& Regulatores cõcedere poſſint,quando eis videbitur,ꝙ prædicta nõ fierent cauſa euitandi ciptadinantiã prædictam. Si quis verò contrafecerit,& venditionem,vel aliũ contractum inter viuos fecerit contra prædictã formã,licentia non obtenta,vt ſupra,venditio,alienatio,vel quiuis alius contractus factus nõ teneat ipſo iure,& res ſic vendita deueniat in Cõmuni,& Communi Firmi applicetur:& tam emptor,quàm venditor,ſiue aliũ contractum inter viuos celebrantes,pęnã xxv. lib. deñ. ipſo facto incurrant pro quolibet ipſorũ,& incurrere debeant abſque aliqua ſententia,& ſine alicuius iudicis miniſterio. De quibus omnibus ſupradictis poſſit à quolibet accuſari,vel denunciari contrafaciens,& habeat accuſator,ſiue denunciator medietatem banni,videlicet dictarum xxv.lib. Volumus etiam,quòd Poteſtas,& Capitaneus,& quilibet ipſorum cogat,& cogere debeat omnes,& ſingulos,qui promiſiſſent, vel promitterent ciptadinantiam Ciuitatis Firmi, & ſuos fideiuſſores,ad habitandum in Ciuitate Firmi,& ad ſoluendũ pęnas, & banna præmiſſa,de facto, omni ſolennitate,& ſubſtantialitate iuris,& ſtatutorũ omiſſa,& ſolũ viſo,& ſcito ſi prędicta promiſit, ad petitionẽ Scindici Communis,vel alterius cuiuſcunque Ciuis,vel habitatoris Ciuitatis prędictæ.

De obſeruatione ſtatutorum. Rub. 72.

POteſtas Ciuitatis Firmi, & Capitaneus, & quilibet alius officialis Ciuitatis Firmi teneatur, & debeat omnia, & ſingula ſtatuta Communis Firmi ad eorum, & cuiuſque ipſorum officia ſpectantia, & pertinentia obſeruare, ſub pœna in ipſis ſtatutis contenta. Et ſi pœna non eſſet in ipſis adiecta, teneantur, & debeant obſeruare ſub pœna centum libr. deñ. de eorum, & cuiuſque ipſorum ſalario auferenda vice qualibet,& pro quolibet contrafaciente.

Quòd prædia ſint tributaria. Rub. 73.

NE apprętia Cõmunis Firmi minuantur, volumus, & ordinamus, quòd omnia prædia ruſtica, & vrbana, domus, & poſſeſſiones quęcunque in Ciuitate, & comitatu Firmi ſita, ſint, & eſſe intelligãtur de cętero tributaria Communis Firmi,& aſcripta ſint pro oneribus tributorũ, & pro collectis imponendis in Communi Firmi prædicto,& pro quibuſcunque oneribus imponendis in dicto Communi ab hodierna die in antea, & apud quoſcunque dictæ poſſeſſiones, vel aliqua ipſa-

rum va-

rum vadant ad dicta onera,& teneãtur,& teneri debeant,nõ obſtantibus aliquibus priuilegijs, immunitatibus,& exemptionibus quibuſcunque conceſſis, vel in poſterum concedendis : ſaluis ſemper pactis factis,& habitis inter Commune Firmi,& comitatenſes,vel nobiles de comitatu,vel Ciuitate Firmi,vel alias priuatas perſonas,quibus per præſens ſtatutum non intendimus in aliquo derogare.

De parte danda officialibus de condemnationibus veteribus. *Rubr. 74.*

VT officiales habeant materiam condemnationes veteres exequendi,ſtatuimus,& ordinamus, quòd Poteſtas,Capitaneus,Iudex iuſtitiæ,vel Bariſiellus Ciuitatis Firmi, & quilibet ipſorũ habeat,& habere debeat de condemnationibus veteribus factis per eorũ præceſſores, & per tres menſes ante principium eorum officij ſoł. duos deñ. pro qualibet libra pecuniæ,quam venire fecerit in Cõmuni ratione executionis prædictæ: quos duos ſoł. Bancherius Cõmunis dare teneatur tali officiali exequenti,& executionem facienti tempore quo ipſe receperit quantitatem condemnationis. De condemnationibus verò factis per eorum,vel cuiuſque ipſorũ præceſſores poſt dictos tres mẽſes ante principium eorum officij,nihil à Commune,vel Bãcherio Communis recipere poſſint,vel debeant,ſed ipſas exequi teneantur abſque premio,vel receptione aliqua pecuniæ: & poſſit Poteſtas, & ſui officiales exequi condemnationes factas per Poteſtatem,vel Bariſiellum,& Bariſiellus condemnationes factas per Poteſtatem, & Capitaneum, & quilibet ipſorum exequentium habeat dictos duos ſoł. dũmodo de cõdemnationibus veteribus latis, & factis per præceſſorem, officialis poſt dictos tres menſes nihil recipiat,non obſtante aliquo alio ſtatuto in contrarium diſponente huius voluminis, cui per præſens ſtatutum volumus eſſe in hac parte totaliter derogatum.

De iuriſdictione Militis Poteſtatis. *Rub. 75.*

POſſit quilibet Miles, ſiue Socius Poteſtatis Ciuitatis Firmi de ciuilibus cauſis corã eo vertẽtibus cognoſcere,diffinire,& ſentẽtiare vſq; ad quãtitatẽ centũ ſoł. & nõ de maiori sũma,vel re maioris sũmę:niſi fuerit de partiũ volũtate tacitè, vel exprçſsè eius iuriſdictio prorogata. Et cauſas corã eo vertentes poſſit dictus Miles,vel Socius cognoſcere,& terminare sũmariè, ſimpliciter,& de plano,ſine ſtrepitu,& figura iudicij,omni tẽpore,etiã feriato,ferijs in honorẽ Dei inductis dũtaxat exceptis,ſola veritate facti reperta,omiſſis oĩbus ſolennitatibus,& ſubſtãtialitatibus iudiciorũ.

De delegationibus pecuniarum,& aliarum rerum Communis alicui faciendis. *Rub. 76.*

AD hoc,vt noſtra Reſpub. habeat creditum,& quando oportuerit pecunijs ſubueniatur, & res quæ ſemel erunt deliberatæ,ſemper firmę ſeruentur,& non remoueãtur,vigore, & auctoritate præſentis legis ſtaturũ ſit,& decretum,quòd omnis delegatio,& promiſſio pecuniarum,vel aliarum rerum quarumcunque per Commune Firmi delegatarum,& promiſſarum,ac etiam in futurũ omnis delegatio,& promiſſio pecuniarum, & rerum quarumcunque delegandarum, & promittendarum per Cõmune,quæ delegatio, & promiſſio ſemel facta ſit per Cernitam, & Cõcilium, vel de nouo fieret,ſit ſemper rata, & firma,& executioni mandetur:& DD.Priores,& Regulatores,qui pro tempore erunt,non poſſint proponere,nec proponi facere vllo modo in Cernita,& Concilio,neque id aliter remouere, nec aliquo quæſito colore impedire, & contrafacere, & ſic nullus poſſit, nec debeat ſuper eo conſulere,& arrengare contra hanc præſentem legem, ſub pœna, & ad pœnam cuilibet Priori, & cuilibet Regulatori, & cuilibet arrenganti, & conſulenti centũ ducat. Cameræ Communis applicañ. pro fabrica murorum, & de facto exigendorum à quolibet prædictorum contrafacientium.

Quòd milites,& officiales Poteſtatis,et Capitanei non poſſint intrare domos pro executionibus ciuilium maleficiorum,& damnorum datorum. *Rub. 77.*

AD tollendum querelas,quas comitatiui aſſiduè faciunt propter extorſiones,quæ fiunt per officiales,qui vadunt ad faciendũ executiones per comitatum,intrãdo domos dictorũ comitatiuorũ,& ſurripientes res comeſtibiles, & etiã alia bona,in maximum damnũ, & præiudiciũ dictorum comitatiuorũ: Ideo auctoritate præſentis legis decernimus,quòd de cætero dicti milites, & officiales Capitanei,& Poteſtatis,& eorũ famuli euntes per comitatũ ad faciẽdum executiones, tam reales,q̃ perſonales,tam pro maleficijs,q̃ pro damnis datis, & pro ciuilibus debitis, nõ poſſint intrare domum,ſeu domos dictorũ comitatiuorum,ſeu in dicto comitatu habitantiũ,ſine prçſentia duorũ,vel ſaltem vnius de Maſſarijs Credentiæ Caſtrorũ dicti comitatus:& ſi prædicti contrafecerint,ipſo facto

priuentur officijs, & licentientur de hac Ciuitate. Et dicti Maſſarij Credentiæ quàmprimum fuerint requiſiti à prędictis,vel ab aliquo prædictorũ,ſtatim,ſine mora,& aliqua renitentia teneãtur,debeãt, & obligati ſint ire, & accedere cum prædictis in domos prædictas, ſub pœna decem lib. deñ. cuilibet Maſſariorum contrafacienti,& renitenti,ipſo facto,& ipſo iure exigendorum, & Communi Firmi ſoluendorum: ad hoc, vt præfati milites,officiales,& eorum famuli nihil detrahant,ſeu auferant à dictis domibus,nec res comeſtibiles, nec vinum vllo modo accipiant,comedant,neque bibant.

De obſeruatione ſtatutorum Societatum, & Caſtrorum Ciuitatis Firmi. *Rubr. 78.*

ITẽ ſtatuimus,quòd DD. Priores populi,& Confalonerius iuſtitiæ,Poteſtas,Capitaneus populi,& cęteri officiales Cõmunis Firmi non debeant obſeruare, nec obſeruari facere aliqua ſtatuta,vel ordinamẽta alicuius Caſtri,vel Villę comitatus Firmi,nec alicuius Societatis,vel Collegij,niſi dicta ſtatuta,vel ordinamenta eſſent approbata per Cernitam pro maiori parte. Et ſi approbata, & confirmata eſſent per prędictam Cernitam,& non fuerint in aliqua parte contraria alicui ſtatuto Ciuitatis Firmi,plenam habeant roboris firmitatem. Contrafaciens verò, ac etiam facientes ſtatuta prædicta,vel vtentes,& allegantes ſcienter ea,quæ non eſſent approbata per prædictos,puniantur in vigintiquinque lib. deñ. & nihilominus dicta ſtatuta,& ordinamenta non teneant ipſo iure.

Quòd omnia pignora conſignentur Depoſitario. *Rub. 79.*

AD hoc,vt pignora,quæ tolluntur,non perdantur,ſed ſub bona cuſtodia ſeruentur,auctoritate præſentis legis decernimus,ꝙ omnes,& ſinguli officiales, & balij dictæ Ciuitatis teneãtur, & debeant eamet die,qua pignus,ſeu pignora fecerint, ſeu fieri commiſerint,deponere, ſeu deponi facere apud Depoſitarium pignorum per DD. Priores,& Regulatores eligendum,& deputandum,ſub pœna cuilibet officiali, ſeu balio contrafacienti vnius flor. de eorũ ſalario de facto retinendi pro quolibet pignore,& ad emendationem pignoris,ſi deperderetur. Et dictus Depoſitarius pignorũ teneatur,& debeat omnia pignora in ſuo libro,ſeu baſtardello deſcribere,& annotare cum nominibus patronorum,& ea bene conſeruare:& habeat pro ſuo labore deñ. quatuor pro quolibet pignore tempore reſtitutionis eorum. Et ſi dicta pignora poſtquàm fuerint conſignata dicto Depoſitario deperderentur,ipſe Depoſitarius teneatur ad reſtitutionem æſtimationis,& valoris pignorum deperditorum. Et ita ſe obliget,promittat,& fideiubeat tempore ſuæ electionis.

De mercede ſcripturarum,executionum realium,& perſonalium, & aliorum actorum ſoluenda officialibus comitatus. *Rubr. 80.*

AD euitandas querelas,& illicitas ſolutiones,quæ fiunt officialibus comitatus ſuper petitionibus,& executionibus,& alijs actis ciuilibus,pręſenti lege ſancimus, ꝙ officiales comitatus de cętero pro petitionibus,& alijs actis corã eis faciẽdis,de quacunque cauſa,& quãtitate ſint, nõ poſſint petere,nec accipere pro debitis ciuilibus vltra bononeñ. vnũ pro qualibet petitione,& actu quolibet.Et ita ſuper executionibus,tàm perſonalibus,ꝗ realibus ciuilibus habeãt bononeñ. vnũ pro ſingulo ducato,& vltra nõ petant,nec recipiãt,videlicet vſque ad ſummã quadraginta ducat. ad computũ quadraginta bonoñ. pro ſingulo ducato. Et à quadraginta ducat. ſupra,cuiuſcũq; ſit quãtitatis, nõ poſſint petere,nec recipere vltra bononeñ. xxxx. pro executione dictę quãtitatis,quãtacũque ſit.

De electione,& officio Bariſielli. *Rubr. 81.*

DOmini Priores populi,& Confalonerius iuſtitiæ,& Regulatores,Capitanei artium,Confalonerij cõtratarum,vnà cum quatuor bonis hominibus per contratã eligẽdis per dictos DD. Priores,vel maior pars prædictorum,quotiens eis videbitur eſſe vtile pro Communi,habeãt poteſtatem,auctoritatẽ,& baliam eligendi,vocandi,& nominandi Bariſiellũ in Ciuitate, & comitatu Firmi.Qui Bariſiellus habeat ſecum in dicto officio vnum bonum notarium annorum xxv. maiorem, ſeptem famulos armigeros,& duos equos bonos,& ſufficientes. Salarium verò dicti Bariſielli eſſe debeat pro ſe,familia,& equis prædictis quingentarum lib.deñ. monetæ currentis in Ciuitate,& comitatu Firmi,& cum maiori, & minori ſalario, & familia, prout prouiſum, & ordinatum fuerit per dictos Dominos,& alios ſupra nominatos,vel per maiorem partem ipſorum.Venire autem debeat dictus Bariſiellus ad Ciuitatem Firmi,& in dicta Ciuitate eſſe per totum ſuum tempus cum dicta familia perſonaliter,& equis,omni ſuo periculo,ſumptibus,& expẽſis: manere ſiquidẽ teneatur ad continuũ exer

citium dicti officij perſonaliter,& non illud exercere per ſubſtitutum. Debeat inſuper per noſtrũ comitatum,fortiam,& diſtrictum moram trahere,& ire quaſi continuè pro ſuo officio exercendo, & dicto comitatu militare omnibus ſuis ſumptibus,& expenſis, nec aliquid ab vniuerſitate, vel ſingularibus perſonis gratis recipiat. Debeatq. mõſtrã facere de dicto notario,familia,& equis Regulatoribus noſtri Communis ad omnem ipſorum requiſitionem. Inſuper debeat,& teneatur cum dicto ſuo notario,& familia, finito ſuo officio ad ſcindicatum ſtare quinque diebus, & reddere rationem de geſtis, & adminiſtratis per eum: dummodo non teneatur ipſe,& ſua familia, & notarius,niſi de furtis, & baractaria. Et quòd ſi ipſe,vel ſuus notarius, vel aliquis de ſua familia ratione ſui officij(quod abſit) aliqua ratione condemnaretur, non petet, nec peti faciet aliquas repræſalias contra Ciuitatem Firmi, vel comitatum,vel aliquam terram coadhærentem ipſi Ciuitati,vel contra ſingulares perſonas earundem,nec vtetur dictis repræſalijs,quibus expreſsè renunciet nomine ſuo, & ſuorum officialium,& familiæ,pro quibus de rato promittat. Et quòd poſt acceptationẽ ſui officij legitimè in opportunis Cõcilijs terræ ſuæ prædicta reformari faciat:quam reformationem ſecum pertare teneatur in ſuo aduentu,& Cancellario Cõmunis Firmi debeat præſentare: hac conditione adiecta,ꝙ ſi durante officio prædicto dictus Bariſiellus mori contigerit,(quod abſit) ſalarium ſibi promiſſum pro rata ſibi ſoluetur,& non integrè. Et vltra dictum ſalarium nihil recipiet,niſi quod ei conceſſum eſſet ex forma noſtrorum ſtatutorum.Non debeat ſecum habere aliquem officialem,ſeu familiarem,qui fuerit ad ſeruitia ſæuiſſimi tyranni Raynaldi de Monte viridi,vel aliam prohibitionen haberet ſecundum formam noſtrorũ ſtatutorum. Habeatq. dictus Bariſiellus ordinariam iuriſdictionem inquirendi, procedendi, puniendi,& condemnandi ſummariè,ſimpliciter,& de plano, abſque proceſſu, vel ſolennitate aliqua, contra omnem perſonam,qui,& quæ extraheret graſſiam,blada,frumenta,ordeum,legumina de Ciuitate, & comitatu Firmi, & quæcunque alia vetita per formam alicuius ſtatuti,& ordinamenti Ciuitatis Firmi. Et teneatur,& debeat contra prædictos inquirere,& inueſtigare, & repertos culpabiles punire, & condemnare. Et habeat, & habere debeat quartam partem pœnæ eius, quam venire fecerit in Communi Firmi ratione prædicta,& ratione inuentionis factæ per ipſum,vel ſuum officialẽ: ita ꝙ tres partes pœnę veniant in Communi,& reliqua quarta pars ſit dicti Bariſielli de inuentis per eum, & ſuum officialem. Si verò non inuenerit ipſe Bariſiellus dictos fraudantes,& trahentes blada,& graſſiam prędictam, ſed ſuperuenerit aliquis accuſator, vel denunciator, ſi legitimè probauerit accuſationem, vel denunciationem per teſtes,vel per legitima,& ſufficientia inditia,habeat dictus accuſator,vel denunciator quartam partem pœnæ, quæ cum effectu veniret in Communi ratione dictæ ſuæ accuſationis, vel denunciationis: ita quòd tres partes remaneant in Communi, & reliqua ſit ipſius accuſatoris, vel denunciatoris. Item habeat dictus Bariſiellus, ſi caperet, & in fortiam Communis duceret aliquem exbannitum,& condemnatum Ciuitatis Firmi in perſonam ratione turbationis,vel attentationis turbationis præſentis ſtatus liberi,& popularis, centum lib. deñ. de pecunia Communis Firmi pro quolibet condemnato,& exbannito dicta de cauſa,vel ratione. Si verò capiet alium exbannitum, & condemnatum perſonaliter alia occaſione,vel cauſa,q̃ turbationis ſtatus,ſi fuerit condemnatus principaliter,vel ſub conditione ad mortem,ita quòd perdere deberet perſonam,habeat,& habere debeat occaſione prædicta à Commune prædicto,& Bancherio Communis quinquaginta lib. deñ. Si verò eſſet exbannitus, & condemnatus ad perditionem alicuius membri principaliter, vel ſub conditione, ita ꝙ executio fieret de ipſo in aliquo membro, habeat de dicta pecunia à dicto Bancherio libras xxv. deñ. Si verò caperet, & captum duceret, & in fortiam Communis poneret, & præſentaret aliquem exbannitum,& condemnatum contumacem, & per contumaciam in pecunia quacunque occaſione, habeat,& habere debeat duos ſolidos per libram illius quantitatis, quam cum effectu venire fecerit in Communi ratione prædicta. Et Bancherius Communis teneatur ſoluere dicto Bariſiello prædictas quantitates infra menſem à die executionis factæ de dicto condemnato ad perſonam,vel membrum, & de condemnato ad pecuniam infra tertiam diem à die ſolutionis condemnationis faciendæ per dictum condemnatum, pœna dicto Bancherio centum lib. deñ. Volumus tamen, quòd ſi dictus Bariſiellus,vel ſuus notarius,vel familiaris aliquem offenderet de dictis exbannitis,vel de dictis,qui extrahere vellent de comitatu dicta vetita, & reſiſterent dicto Bariſiello, vel ſuo officiali, vel familiari in eius officio exercendo, ad pœnam aliquam non teneatur. Item teneatur, poſſit, & debeat dictus Bariſiellus punire,& condemnare omnes, & ſingulos damnum dantes perſonaliter, vel cum beſtijs in poſſeſſionibus,& rebus alterius ſecundum formam noſtrorum ſtatutorum,ſi ipſe, vel eius officialis inuenerit damnum dantes,& in fragranti crimine, & habeat quartam partem pœnæ, quam venire fecerit in

Communi ratione dictæ ſuæ inuentionis, quemadmodum, & perinde habet, & habere debet Iudex iuſtitiæ Ciuitatis Firmi, non obſtante aliquo ſtatuto in contrarium loquente facto, vel fiendo, cui ex preſsè derogamus. Item volumus, ꝙ omnia lucra ſupradicta conceſſa Bariſiello de extrahente graſſiã, & blada, & lucra de capiente exbannitos ſupradictos intelligantur repetita, & conceſſa D. Poteſtati, Capitaneo, & Iudici iuſtitiæ, & eorum, & cuiuſque ipſorum officiali, & omnibus alijs officialibus Ciuitatis, & comitatus Firmi. Qui omnes, & ſinguli habeant dicta lucra, ſi caperent dictos, vel aliquem prædictorum, & inuenirent, prout haberet dictus Bariſiellus, ſi ipſe inueniret, vel caperet, vel prædicta faceret. Item volumus, ꝙ nemini liceat in Curia Bariſielli in ſeruitium dictorũ repertorum in aliquo ex prædictis vetitis, maximè in ſeruitium alicuius extrahentis, vel extrahere volentis granum, bladũ, vel graſſiam contra formã noſtrorum ſtatutorũ procurare, aduocare, vel aliàs partes ſuas interponere. Si quis verò litteratus, vel non litteratus in ſeruitiũ prædictorũ venerit, vel dixerit, ipſo facto cadat in pœnam centum lib. deñ. eidem de facto per Bariſiellum, vel alium quemcunque officialem auferenda, & Communi Firmi applicanda. Adijcientes huic ſtatuto, ꝙ Graſſierij Ciuitatis Firmi non poſſint, pœna centum flor. auri, alicui concedere licentiam extrahendi graſſiam de comitatu Firmi vltra quinque ſalmas grani, hordei, vel alterius bladi, abſque licẽtia DD. Priorũ, & Confalonerij iuſtitię, & Cernitę de hoc fiendæ, in qua ſint Regulatores, Capitanei artiũ, Confalonerius cõtratarũ, & quatuor boni homines per contratam, vel maior pars prædictorũ. Et ſi aliter fieret, nõ valeat quoquo modo. Et quia iã aliàs in dubiũ extitit reuocatũ, quid ſit graſſia, & quid appellatione graſſiæ cõtinetur, dicimus, & declaramus, ꝙ appellatione graſſię cõprehẽdatur, & intelligatur granũ, hordeũ, faba, ſpelta, & carnes porcinæ viuæ, & mortuę recentes. Alię verò res cuiuſcũque generis, exceptis prædictis, appellatione graſſię volumus nõ comprehẽdi. Volumus etiã, ꝙ ſi aliquis in beccharijs Cõis emerit xx. libras carniũ porcinarũ, vel ab inde infra, de Ciuitate, & diſtrictu Firmi liberè eas extrahere poſſit, & valeat abſq; pęna.

De Ciuibus, qui ſunt de regimine in officio Prioratus. *Rubr. 82.*

STatuimus pro decore, & vtilitate Reipub. quòd omnes Ciues Firmani, qui ſunt in officio prioratus dictæ Ciuitatis, & in alijs officijs Communis, & non habitant familiariter, nec continuam moram trahunt in dicta Ciuitate, vt alij Ciues, exnunc caſſentur, remoueantur, & annullentur de pręfato officio prioratus, & de omni alio officio, & beneficio Communis Firmi, & eorum loco remittantur alij Ciues Firmani, qui habitant familiariter, & moram faciunt continuam cum ſua familia in præfata Ciuitate Firmana.

De non venientibus ad Cernitam, & Concilium, & de prohibitis venire. *Rubr. 83.*

HAc lege ſit cautum, quòd omnes Ciues, qui non venirent ad Cernitam, & Concilium ad requiſitionem faciendam, ſoluant, & ſoluere teneantur, & cogantur ad ſoluendum pœnã quinque ſol. pro quolibet, & qualibet vice, cum his conditionibus, quòd ſemper pro vno die antea, vel de ſero pro die ſequenti illi de Cernita oretenus, vel domi ſuæ habitationis requirãtur, & Cõcilium de ſero proclametur, vt moris eſt: & die qua dicta Cernita, vel Concilium ſit, pulſetur campana ad batochos, & deinde ad extenſam. Et facta dicta pulſatione, ſtatim fiat, & fieri debeat requiſitio: & illi qui non fuerint reperti ſtare præſentes ad dictam requiſitionem vt ſupra, punctentur, & ſic pũctati dictam pœnam ſoluere teneantur, & cogantur. Addendo etiam, quòd ſi eadem die, qua ſit Cernita, opus eſſet congregare dictam Cernitam, tunc requirantur oretenus Ciues: & ſi non venirent, teneantur ſoluere dictam pœnã quinque ſolidorum. Sed ſi eſſent requiſiti domi, & non oretenus ea die pro eadem die, non teneantur ad pœnã, & etiam non teneantur illi, qui haberẽt iuſtã, & licitam excuſationem non potuiſſe venire. Et nullus veniat pro altero, nec relinquat, vel remittat vocem ſuam alicui vllo pacto, ſub pœna decem ducat. Qui verò deputati, & deſcripti non ſunt, nullo modo veniãt, & venire poſſint, ſub eadem pœna decem ducat. pro quolibet, & vice qualibet contrafacienti.

Quòd claues Carcerum ſint in manibus Poteſtatis. *Rubr. 84.*

CLaues carcerũ ſint penès D. Poteſtatem noſtrũ Firmanũ, & ipſe retineat dictas claues, & dimidiũ lucri dictorũ carcerum ſit Cõmunis, & aliud dimidium ſit dicti Poteſtatis, qui debeat mittere diem notario DD. Regulatorũ, quo quis fuerit miſſus in carceribus, & ſimiliter diẽ quo exierit. De carceratis verò à Capitaneo, & eius officialibus executio, & premiũ introitus, & exitus ſit Capitanei, ſed carceris merces ſit militũ ſociorũ, & Cõmunis Firmi pro Cuſtodia carceratorũ.

Quòd debitores Communis ſcribantur in libro ſpeculi. *Rubr. 85.*

DEbitores Communis,qui ſunt in Regiſtro Communis,& qui pro futuro erũt,In termino duorum menſium à die contracti debiti proximè futurorum teneantur perſoluere eorum debitum,aliter elapſo dicto termino ſcribantur in libro ſpeculi. Et ſi poſt talem diſcriptionem ad ſpeculum dicti debitores extraherentur ad aliquod officium Communis, pro illa vice tantùm caſſentur,& non admittantur ad dictum officium extractum,vt ſupra. Et notarius Regulatorum,ſub pœna perditionis ſalarij menſis, in quo neglexerit hoc facere, teneatur debitores in eo libro annotatos in publico Concilio declarare,vt eorum nomina palàm audiantur.

De facientibus rumorem in Cernitis,& in Concilijs. *Rubr. 86.*

CVm ex trãſcurſis,& inordinatis moribus in Cernitis, & Concilijs turbatio, & ruina præſentis popularis ſtatus apertè immineret,& facilè ſequeretur,niſi moderata prouiſione occurreretur:ad hoc,vt ciuiliter,& vrbanè,& cum vera charitate ſecundum leges,& iuſtitiam viuatur, & cum maieſtate in dictis Cernitis,& Concilijs ſeruato decore ſtent omnes Ciues, & nõ prorumpant ad inhoneſtos actus: auctoritate præſentis legis ſtatutum ſit,quòd ſi quis in Cernita,vel Concilio leuaret ſe de loco ſuæ ſeſſionis,& iret contra aliquem alium in Cernita, ſeu in Concilio ſtantem, ſeu in dicto loco ſuæ ſeſſionis ſtaret,& contra aliquem in Cernita,vel Concilio morantem minaretur,ſeu verba minatoria,vel iniurioſa diceret,aut adminaretur,& aliud faceret contra perſonam alicuius,aut aliter dictam Cernitam,ſeu Concilium turbaret,vel etiam ſi altercarentur,& ad rixam, ſeu ad manus venirent in dicta Cernita,vel Concilio; caſſetur de officijs,& beneficijs Cõmunis. Et DD. Priores, qui pro tempore fuerint,ſub pœna xxv. ducat. pro quolibet,& Cancellatio Communis ſub pœna ſalarij vnius menſis,ſi non recordaretur,& proteſtaretur dictam legem executioni mandari,teneantur,& debeant in illa præſenti Cernita,& Concilio mittere ad partitum ad fabas, dicendo, quòd talis caſſetur de dictis officijs,& beneficijs Communis: & quicunque vult,& placet,ꝙ ille talis caſſetur de dictis officijs,& beneficijs Communis,reddat eius fabam nigram del ſic in buſſula: & quicunque non vult, nec ſibi placet,ꝙ dictus talis caſſetur de dictis officijs,& beneficijs Cõis,reddat eius fabam albã in buſſula del nõ:& ſi pro maiori parte,recollectis fabis,& numeratis,ordinaretur,tũc ille talis caſſetur de officijs & beneficijs Cõis,& pro caſſo in perpetuum habeatur. Si quis autem in dictis Cernita,& Concilio de ſuo loco ſe leuaret, & ad alium locum ſe conferret ad loquendum cum aliquo Ciue, vel aliquo modo loqueretur,vel interrumperet conſultorem in arregheria exiſtentem, incidat in pœnam quinque ſol.

De exactione condemnationũ,tam maleficiorũ,quàm damnorũ datorũ,& aliorũ debitorũ fiſcaliũ. *Rub. 87.*

AD hoc,vt condemnationes pœnarum,& bona Communi confiſcata,& alia debita,tam datiuarum,quàm aliarum rerum fiſcaliũ exigantur,& deueniant in Commune; ſtatuimus hac præſenti lege,quòd Regulatores,& eorum notarius teneantur,& debeant cum diligentia,& ſollicitudine in principio officij Poteſtatis, & Capitanei curam gerere, vt dictis Poteſtati, & Capitaneo, & eorum Curiæ per Bancherium aſſignentur omnes banniti,& condemnati, & bona dictorũ condemnatorum Communi confiſcata,ac etiam omnes debitores Communis,tam datiuarum, quàm aliarum rerum. Et præfati Poteſtas,& Capitaneus,& ſui officiales teneantur,& debeant exigere dictas condemnationes, bona prædicta confiſcata, & debitores prædictos: qui Regulatores dum aſſignatur liſta dictorum condemnatorum,bonorum confiſcatorum,& aliorum debitorum dictis Poteſtati,& Capitaneo,& eorum Curiæ, debeant eorum notarium rogare cum præſentia teſtium,proteſtando,& aſſignãdo pro eorũ ſalario:& ſi nõ exigerent,ex nunc in eorũ ſalario cõputentur auctoritate præſentis legis. Et ſi dicti Regulatores erunt negligẽtes,& nõ obſeruarẽt prædicta,ex nũc priuẽtur officio Regulariç.

De inſignijs Communis non dandis dono Rectoribus. *Rubr. 88.*

HAc lage ſancimus,quòd Priores populi non poſſint,nec debeant in aliqua Cernita,vel Concilio proponere,vel proponi facere,quòd Poteſtatibus,ſeu Capitaneis,vel alijs Rectoribus donetur,nec perſoluatur ſtendardum, vexillum,nec inſignia Communis: nec aliquis poſſit arrẽgare,ſiue conſulere,quòd prædicta donentur Poteſtatibus,& Rectoribus prædictis,ſub pœna centum ducat. pro quolibet Priorum,& arrengantium,& priuatione omnium officiorum,& beneficiorum Cõmunis,& Cancellario ſcribenti,& conſentienti pœna vigintiquinque ducat. & priuatione ſui officij.

De fauore

De fauore præſtando Ciuibus Firmanis,& diſtrictualibus pro beneficijs conſequendis. *Rub. 89.*

CVm vtile,& decorum ſit,ꝙ Ciues, & diſtrictuales potius Firmanæ iuriſdictionis, & diœceſis, quàm externi beneficijs eccleſiaſticis gaudeant,præſenti lege decernimus, quòd poſthac sẽper aduerſus externos,& forenſes Communitas Firmana apud Summum Pontificem,Reuerendiſſimos DD. Cardinales,Reuerendum D. Epiſcopum Firmanum,& vbicunque opus fuerit, omni modo,via,& ratione,cum litteris,omni conatu, & totis viribus faueat, interueniat, & operetur, vt ipſi Ciues,& diſtrictuales potius,quàm alij externi beneficia ipſa conſequantur: nec enim conuenit, vt alieni occupent,quæ Ciuium,& diſtrictualium eſſe debent; & in hoc propterea nihil fauoris omittatur; ſtante tamen omnino firma lege de ſcribendis litteris pro beneficijs.

Quomodo poßit de maleficijs ſupplicari,& ſolutione capitũ ſolidorũ,& gratijs obtinendis. *Rub. 90.*

NE delicta remaneant impunita,& ſupplicare volentibus præcludatur via: ſtatuimus,& ordinamus,quòd DD. Priores de cętero non poſſint, nec debeãt recipere ſupplicationes ſuper maleficijs,& exceſſuum pœnis, ſiue condemnationibus pecuniarijs, niſi prius delinquentes habuerint pacem ab offenſis,ſub pœna x. lib. deñ. pro quolibet Priore,& Cancellario Cõmunis,& qualibet vice cõtrafacientibus:qua pace habita,& per notarium inde rogatum de ea in dictis ſupplicationibus manu propria fide facta,dictas ſupplicationes recipere poſſint,& eas in Cernitis, & Cõcilijs proponere, & non aliter: ſolutis tamen prius per ſupplicantes Bancherio Communis Firmi deñ. ſex pro qualibet libra ſuæ condemnationis pro capitibus ſolidorum: de qua ſolutione conſtare debeat in dicta ſupplicatione manu dicti Bancherij,ſeu eius notarij, ſi pœnę fuerint merè pecuniariæ: ſed ſi fuerint pœnę conditionales,& corporis afflictiuæ,vel membrorum inciſiones, tunc ſolutis per dictos ſupplicantes prius ducatis duobus monetæ Bancherio prædicto,& habita fide,vt ſupra, de dictis pace, & ſolutione,poſſint recipere,& proponere vt ſupra: hoc tamen expreſsè intellecto, quòd in pœnis pecuniarijs, & conditionalibus ſolutio capitum ſolidorum nullatenus fieri poſſit, nec debeat vltra ſummam duorum ducatorum monetæ,non obſtante quòd dicta pœna pecuniaria aſcenderet ad maiorem ſummam, habita ratione ſupradictæ ſolutionis ſex denariorum pro qualibet libra. Quibus ſic ſupplicantibus non poſſint fieri gratiæ,neque remiſſiones beneficiorum,ſcilicet pacis,& ſolutionis, & pœnarũ duplicationis,cum quarto pluri incurſu,niſi obtineãtur in Cernitis, & Concilijs per quatuor quintos Ciuium ibidem exiſtentium in numero ſufficienti congregatorum:cum hac expreſſa declaratione, quòd ſuper dictis maleficijs,proceſſibus, & condemnationibus dictorum maleficiorum, videlicet pecuniarijs pœnis, non poſſit ſuperſederi,nec aliquis terminus fieri,nec fieri aliqua alia gratia,nec alia deliberatio,nec conceſſio,nec donatio alicui Eccleſię,ſaluo ſemper ſtatuto de captiuis offerendis, nec remiſſio alicui religioni, nec alicui perſonæ, niſi ſolùm, & duntaxat remiſſio, & gratia beneficiorum pacis,ſolutionis,duplicationis pœnarum,& quarti pluris incurſi: nec etiam poſſit remitti beneficium confeſſionis negantibus maleficia, & contumacibus, & non confitentibus, ſub pœna xxv. libr. deñ. cuilibet Priori,Cancellario Communis,Regulatori,& conſultori,de facto ab eis,& quolibet ipſorum exigendarum qualibet vice, qua contrafecerint: & Poteſtas, & eius officiales teneantur, & debeant dictas pœnas exigere, & exigi facere de facto, & ſine aliquo proceſſu, & habeant quartam partem dictarum pœnarum, quas deuenire fecerint in Commune tempore quo Bancherius Communis illas recipiet: & ſi de dictis ſupplicationibus non obtinerentur gratiæ, tunc volentes iterum ſupplicare poſſint, ſeruata tamen forma ſtatuti ſub Rubrica de modo congregandi Concilia circa tempus proponendi: teneantur tamen ipſi ſupplicare volentes iterum ſoluere Bancherio Communis ſupradicta capita ſol. Habentes verò gratiam in Cernita,& Concilio de dictis condemnationibus,teneãtur intra menſem à die celebrati Concilij ſoluere taxam factam per dictam Cernitam,& Concilium Bancherio Cõmunis: quo termino elapſo,dictæ gratiæ ſint nullæ,& pro nullis habeantur: & non ſoluentes vt ſupra;non poſſint pro dictis eorum condemnationibus vlterius ſupplicare vllo tempote, & non acceptentur eorum ſupplicationes,ſub pęna x.duc. auri Cancellario Communis,ſi dictas ſupplicationes acceptauerit,ſiue legerit. Item DD. Priores nullo modo poſſint mandare officialibus, nec eos requirere,vel hortari,vt ſuperſedeant in executionibus factis,tã realibus,q̃ perſonalibus,ſuper condemnationibus prędictis ante deliberationẽ Cernitę: ſaluo ꝙ ſi in Cernita obtinuiſsẽt, & executio fieret poſt deliberationẽ Cernitę; tunc DD. Priores poſſint,& debeant facere ſuperſederi,donec fieret Cõciliũ. In pęnis verò cõditionalibus,ſupplicãtibus vt ſupra poſſit dũtaxat remitti condirio, & nõ pęna

pecu-

pecuniaria,nec aliqua pars ipſius,ob quam non ſolutam pro forma ſtatutorum ſit incurſum in conditionem, quæ principalis pecuniaria nulla ratione,aut colore dimitti, aut donari poſſit: & non ſeruatis omnibus ſupra ſpecificatis,quicquid factum fuerit ſuper inde,ſit ipſo iure nullum . Et vt ſupplicationes expediantur,DD. Priores omni hebdomada in die veneris teneantur,& debeant facere congregari,& coadunari Cernitam,in qua ſolum legantur , & proponantur ſupplicationes. In pœnis verò capitalibus ſtatuimus,quòd de cœtero omnes homicidæ,graſſatores, ſeu aſſaſſini,proditores,ac etiam fures,& qui ex huiuſmodi delictis inciderunt in pœnam capitis , quòd ſi quando ad manus Communis Firmi,vel eius officialium peruenerint,luant ſuas debitas pęnas ſecundum formam ſtatuti . Qui ſi apprehendi nequiuerint,exulent per integrum decennium computandum à die commiſſi delicti, & maleficij: infra quod tempus non valeant ſupplicare,nec modo aliquo audiantur,nec habere poſſint gratiam vllam in Communi . Verùm ſi elapſo decennio ſupplicare voluerint,ipſis pateat acceſſus,habita pace, & fide facta per notarium inde rogatum . Quibus, ſi fuerint de Ciuitate , non poſſit fieri gratia pro minori quantitate,quàm centum ducat. auri , & de comitatu, pro minori, quàm de quinquaginta ducat. auri ſoluendorum cum effectu , nec poſſit donari illi,aut alteri, nec dimitti, nec compenſari: & ſi in aliquo de prædictis fuerit contrauentum,non teneat ipſo iure,ſed DD. Priores, qui proponerent,& qui conſulerent,& qui ſcriberent,incurrant pœnam centum ducatorum auri de facto ſoluendorum,de quibus nulla remiſſio haberi, aut dari poſſit .

De cuſtodibus eligendis in Caſtris riueriæ maris. *Rubr. 91.*

STatuimus , quòd in Caſtris riueriæ maris eligantur cuſtodes,ſcilicet in Caſtro Turris Palmarum decem,in Caſtro Bucchæblanchæ ſex , in Caſtro Marani decem , in Caſtro Gruptarum ad mare decem,in Caſtro Sancti Benedicti quatuor, boni,& legales homines in quolibet dictorum Caſtrorum , vt dictum eſt , qui durent per totum annum in , & de locis prædictis : & eligantur per Priores,Confalonerium,& Capitaneum,ſeu Iudicem iuſtitiæ,qui pro tempore erunt: qui debeãt, & teneantur die noctuq. ſollicitè cuſtodire , & inquirere , quòd nullus de dictis Caſtris , nec aliunde audeat,vel præſumat emere,vel reponere modo aliquo, tam ex dono, vel depoſito,vel aliquo alio ingenio muſtum,ſiue vinum,nec deferre,ſeu apportare ad aliquod dictorum Caſtrorum de alijs vineis, vel quod ſit de proprijs vineis ipſorum Caſtrorum, & diſtrictus riueriæ ipſorum Caſtrorum . Et qui contrafecerit,vniuerſitas Caſtri in centum lib. deñ. & ſpecialis perſona in libr. vigintiquinque deñ. & officiales prædicti, ſi fuerint negligentes in inquirendo , & denunciando , in decem libr. deñ. condemnentur.Et ſi dolum,vel fraudem commiſerint,quilibet ipſorum officialium in lib. vigintiquinque deñ. puniatur , & condemnetur Communi . Inſuper in quibuſlibet renunciationibus faciendis , vel inquiſitionibus per dictos officiales , vel aliquem ipſorum,Capitaneus , ſeu Iudex,qui pro tempore fuerit,ad prædicta habeat plenum arbitrium inquirendi contra prædictos non denunciantes, & poſſit inquirere, & eos per omnem modum, & viam, quam voluerit, condemnare contrafacientes ſecundum formam ſuperius deſcriptam .

SECVNDI LIBRI FINIS.

SANCTAE, ET INDIVIDVAE
Trinitatis nomine inuocato.

STATVTORVM
COMMVNIS FIRMI
LIBER TERTIVS
FELICITER INCIPIT.

De officio,& iuriſdictione Poteſtatis,& Capitanei,& eorum Vicarij in ciuilibus cauſis. Rubr. Prima.

POTESTAS, eiusq. Vicarius legum doctor; Capitaneus,eiusq. Vicarius legũ doctor, coniunctim, atque diuiſim ſint, & eſſe intelligantur ordinarij iudices in qualibet cauſa, & iudicio,& negotio ciuili: & habeant ſtatuti huius auctoritate ordinariam iuriſdictionem,& pleniſſimã poteſtatem,& baliam ciuiles cauſas,& negotia audiendi, cognoſcendi,& terminandi; præcepta,& decreta interponendi, & ea, quæ ſunt miſti imperij, exequendi: & generaliter omnia,& ſingula gerẽdi,& faciendi,tam in procedendo,quàm etiam in cognoſcendo, & terminando,quæ in prædictis exiguntur,aut ad ipſa pertinere valerent per Ciuitatem Firmi, & comitatum, & diſtrictum.

De citationibus in ciuilibus cauſis. Rub. 2.

IN cauſis,negotijsq. ciuilibus à vigintiquinque libris ſupra,citandi modus, & ordo infra traditus obſeruetur. Quando per viam,& modum libelli cauſa venerit,ſeu fuerit agitanda,videlicet quòd reus,ſeu ille, cõtra quem agi deſideratur, ſiquidem fuerit habitator Ciuitatis, & perſonaliter inuentus fuerit,citetur,& citari valeat pro ipſa die citationis. Si verò nõ fuerit inuentus perſonaliter,fiat,& fieri poſſit, & valeat citatio domi habitationis ipſius rei pro prima die iuridica poſt citationem immediatè ſequenti. Si autẽ reus,ſeu ille,contra quem agi deſideratur,fuerit de comitatu,ſeu diſtrictu Firmi,ſiue perſonaliter fuerit inuẽtus,ſiue domi,quod ſufficere volumus, citetur pro ſecunda die poſt citationem immediatè ſequenti,ſi iuridica fuerit, vel pro prima die iuridica poſt illam immediatè ſequenti. Contineant quidem ſupradictæ citationes,vt præfatus reus cõpareat præmiſſis diebus reſponſorijs actori de iure. Relationes autem dictarũ citationum fiant,& fieri debeãt in ſcriptis notarijs banchæ. Et poſſint,& valeant præfatæ citationes fieri ſimplici verbo Balij, & abſque iudicis cõmiſſione pręcedente: quã quidem cõmiſſionem non exigimus quoquo modo. In cauſis inſuper,& negotijs ciuilibus xxv. lib. vel ab inde intra ſufficiat,& valeat citatio facta per Balium ſimplici verbo de reo perſonaliter,vel domi habitationis ipſius,modo, & forma præmiſſis. Sed tales quidẽ cauſas lib. xxv. non excedentes iudices ſummariè, ſimpliciter, & de plano,ſine ſtrepitu, & figura iudicij audiant,& cognoſcant, ipſasq. intra xx. dies à die primæ citationis terminent,& decidant. Et in talibus cauſis,& negotijs iudices ſeruent,& ſtatuant terminum,& terminos pro libito voluntatis,admiſſis,vel reiectis exceptionibus, de quibus eis videbitur. Et tales cauſas, & negotia in ſcriptis,vel ſine, prout eis videbitur,valeãt,& debeãt terminare. Iudices autẽ,qui dictas cauſas in tali termino non terminauerint,pęnam centum lib. deñ. incurrant qualibet vice,& qualibet die:& nihilominus dictus iudex, vel eius ſucceſſor dictam cauſam intra x. dies poſtea ſubſequentes terminare teneatur, ad dictã pœnam. Item ad tollendum dubitationes,contentiones,& iurgia,volumus,quòd in quolibet caſu,negotioq. ciuili cuiuſcunque quantitatis,aut eſtimationis fides habeatur, & ſtetur relationi Balij circa

ſibi com-

ſibi cõmiſſa,vel ad ſuum officium,ſeu miniſteriũ ſpectantia. Forenſes verò non habentes habitationẽ in Ciuitate Firmi citentur,& citari debeãt dicto modo, videlicet quòd per Præconem Cõmunis ante portã Palatij dicti Cõmunis,ſono tubę pręmiſſo,alta voce dicatur,quòd talis facit citare talem de tali loco,quòd veniat coram iudice ad reſpondendũ de iure tali,à quo petere intendit certam quantitatẽ pecuniæ,& res alias intra quintũ diem tunc proximè ſequentem,vel maiorem iudicis arbitrio,& cum cedula,quæ contineat totum dictum effectũ citationis,ponenda in ianua dicti Palatij affixa; ita quòd cuilibet legere volenti innoteſcat:& talis citatio dicto modo facta plenã habeat roboris firmitatem.

De modo,& ordine procedendi in ciuilibus cauſis ordinarijs,ſeu libellarijs. *Rubr.* 3.

IN omni cauſa,negotioq. ciuili ſupra xxv. lib. deñ. ordinatiè,ſeu libellariè agitando,præcedẽre citatione rei,vt in ſuperiori titulo continetur, actor in termino dictæ citationis compareat legitimè. Et ſi quidẽ reus ſic citatus legitimè comparuerit per ſe, vel alium ſuo nomine,procuratorio,vel alio quocunque,tunc primò vtrique,ſeu alteri parti,prout occurrerit expedire,aſſignetur terminus ad primam diem iuridicam ad accipiendum copiam mandatorum , & opponendũ contra perſonas præfatas: deinde die ſequenti poſt prædicta pronunciet index de perſonis prædictis , vtrum ſint legitimę,vel non. Poſſitq. etiã quis pro alio defenſorio nomine comparere, præſtita ſatiſdatione legitima.Et prędicta omnia,& ſingula circa perſonas pro alio interuenientes obſeruẽtur circa dilationes, & alia prædicta,ſi intermedia cauſæ tunc interuenerint. Sufficiat autem ad probandũ quẽ habere mandatum,ſi per aliquem ex notarijs bancharum ciuilium fiat fides iudici,etiam ſolo verbo,quòd habeat mandatum talis perſona,prout ſe habere dicit,& aſſeritur,& ipſe ſit inde rogatus ; & etiam ſufficiat ad probandum quem habere legitimam perſonam,ſi per alium,quàm ex notarijs iudicis,fiat fides iudici,etiam ſolo verbo,quòd talis perſona aſſerens ſe legitimam perſonam habere, ſit legitimata , & de tali legitimatione ipſe notarius ſit inde rogatus. Facta autẽ tali pronunciatione, quando tales perſonæ comparent in eodem termino, vel primo, quando principales per ſe comparent,pars actoris tũc coram iudice etiam ſimplici verbo exponat id,quod petit,ſeu petere intendit: deinde pars rei tunc interrogetur à iudice,vel notario banchæ,ſi tenetur ad petita, vel non. Et ſi quidem reſponderit, quòd non teneatur ad petita,tunc iudex aſſignet terminum parti actoris ad dandum libellum,& parti Rei ad recipiendum ipſum libellum pro die tertia tunc proximè ſequenti,ſi iuridica fuerit,aliàs pro prima die iuridica immediatè ſubſequenti.Et ſi quidem pars actoris in dicto termino libellũ non exhibuerit,neque dederit coram iudice,condemnetur immediatè per iudicem in expenſis,iudicis arbitrio moderandis. Et ſi pars actoris deinde agere voluerit,ſuper priori negotio prædicto ex integro, & de nouo procedatur. Si verò pars actoris libellũ exhibuerit,atque dederit in iudicio in termino præfato,tunc parti dicti rei terminus præfigatur,& aſſignetur duorum dierum in Ciuitate habitatori, quatuor verò habitatori in comitatu,vel diſtrictu,ad legitimè comparendum in termino,& deliberatè reſpondendum ipſi libello. Actor verò in termino talis citationis debeat legitimè comparere corã iudice in cauſa proceſſurus,quo ſic comparente, ſi reus legitimè comparuerit in termino,lis conteſtetur ſine alicuius exceptionis obiectu. Omnes autem exceptiones reo competentes intelligantur , & ſint eidẽ auctoritate præſentis legis ſine iudicis miniſterio reſeruatæ,iureturq. de calumnia, ſi fuerit poſtulatũ, deinde detur per iudicem vtrique parti terminus trium dierum continuorũ ad ponendum,& articulandũ, intra quem quælibet pars eius poſitiones,& articulos præciſè debeat produxiſſe: quibus productis,pars aduerſa,videlicet principalis ſi præſens fuerit,& alia pars poſtulet,expoſito prius ſuper hoc calumniæ iuramento,reſpondeat ſaluo iure impertinentium,ſeu reſponſionem non merentium; quibus habeatur pro non reſponſo,ad commodum tamen,& placitum reſpõdentis,& partis ſuæ, ſi reſponſum eſſet, ſeu reſpõderetur alicui,cui de iure reſpondendum nõ fuiſſet.Si autem abfuerit perſona principalis,& pars aduerſa hoc deſiderauerit,citetur bis per interuallum duorum dierum in qualibet citatione . Et ſi bis ſic citatus per ſe,vel idoneũ reſponſalem ad reſpondendũ non comparuerit,poſitiones,& articuli ipſo iure pro lectis habeantur,& cõfeſſatis abſque miniſterio iudicis. Item ſi principalis perſona,aut reſpõſalis prædictus verbo iudicis monita , ſeu monitus ad hoc poſitionibus , & articulis præmiſſis non reſponderit,ſimiliter pro lectis habeantur,& confeſſatis: deinde detur vtrique parti terminus decem dierum continuorum ad probandum,& probatum habendum pręcisè,& peremptoriè quicquid voluerit, & potuerit de iure,per omnem modum,& ſpeciem probationis,etiam per inſtrumẽta:quo termino decem dierum elapſo,publicetur,& aperiatur proceſſus,& vtrique parti terminus quinque dierum præfigatur,& aſſignetur præciſè,& peremptoriè ad accipiendum copiam,& opponendum,& dicendũ con

tra

tra teſtes,& dicta,& cõtra acta,& producta,& obiecta,& oppoſita probãdum, & probatum habẽdum. Quibus quinque diebus elapſis,iudex in cauſa cum vna partium, vel vtraque concludat, & terminum quinque dierum vtrique aſſignet ad allegandum: quibus elapſis,ſententiã proferat in ſcriptis in cauſa prædicta intra alios v. dies:pœna quinquaginta lib. Communi applicanda. Eo ſaluo,& reſeruato, ꝙ ſi intra dictum terminum quinque dierum poſt terminum ad allegandum altera partium cauſam decidi poſtulauerit de,vel cum conſilio ſapientis, tunc iudex aſſignet vtrique parti terminum vnius diei ad dandum ſibi in ſcriptis ſuſpectos, & confidatos de collegio: quibus ſic datis, & aſſignatis, ſi partes in aliquem concordauerint confidatum,eidem cauſa committatur conſulenda: quæ ſint partes iudicis in cauſa prædicta. Si autem partes dicta die non concordauerint in aliquem confidatum,vel plures de collegiatis,tunc iudex eligat vnum de confidatis,ſi exiſtat,vel alium pro libito voluntatis: dum tamen non ſit de Aduocatis partium, vel nõ ſit de numero duorum datorum pro ſuſpectis vltra partiũ Aduocatos: qui duo pro ſuſpectis valeant nominari, & non vltra: cui ſic electo cauſam conſulendam cõmittat: qui ſic electus ſi intra v. dies poſt aſſignationem actorum, & puncti, quæ iudex eidem faciat aſſignari,conſilium ſuum iudici reddiderit, vel dederit in ſcriptis, Iudex ſecundum conſilium ſententiam proferat,cauſamq́. decidat,pœna prædicta. Si verò conſilium prædictum intra dictum terminũ quinque dierum non fuerit eidem iudici aſſignatum, ipſe iudex nullo alio expectato intra alios v. dies per ſe ipſum ſententiam proferat in ſcriptis, ſub dicta pœna. Et in prædictis iudex ſalarium conſultoris, tunc prout ſibi conuenire videbitur,decernere poſſit, & declarare,& à parte petente cauſam de ſapiẽtis conſilio decidi,deponi faciat tunc cum petit,aliàs ſi hoc negligit,vel recuſat,tali ſuę petitioni aſſenſus,& audientia denegetur. Ita autem iudex in cauſa prædicta ſe habeat, & procedat,ꝙ intra ſexaginta dies continuos à die talis libelli exhibiti,vbi in cauſa præmiſſo modo conſilium peteretur ſapientis, vel intra quinquaginta dies cõtinuos à die talis libelli exhibiti,vt ſupra,quando conſiliũ tale non petitur,præmiſſam cauſam per ſuam diffinitiuam ſententiam expediat,terminet,& decidat,pœna ducentarum lib. deñ. pro qualibet vice, qua contrafecerit in prædictis: & nihilominus eandẽ cauſam intra alios xv. dies tunc proximè ſequentes per ſententiam expedire teneatur,ſub alia pęna centũ lib. deñ. ipſo facto Communi applicanda: de quibus omnibus expreſsè ſcindicetur finito tempore ſui officij. Adijcientes inſuper,quòd ſi extra Ciuitatẽ iudex prędictus committeret cauſam conſulendam,quam committere poſſit,& etiã teneatur,ſi fuerit à parte poſtulatum,tunc,& eo caſu, quando extra Ciuitatem cõmitteretur,vbi ſupra dicitur de quinque diebus,dicatur intra xx. dies, & dictus terminus quinque dierum in xx. diebus intelligatur,& interim tempora non currant. Et iudex,quãdo committeret cauſam conſulendam, eliciat dubia,ſuper quibus eſt diſſenſio,& dubijs elicitis, vnà cum actis, & allegationibus mittat dubia conſultori, & ſecundum conſilium proferre debeat ſententiam. Hoc autem ſtatuto præſenti ſemper adijcimus, ꝙ dilationes,& termini antedicti, omnes,& ſinguli continui intelligantur,& ſint. Et in eiſdem omnibus, & ſingulis terminis,ac etiã in terminis præfixis ad terminandũ dictas cauſas per ſententiam computentur,& currant omnes,& ſinguli dies:exceptis ferijs repentinis, quas DD. Priores, & Vexillifer iuſtitiæ, vnà cũ Poteſtate, vel Capitaneo,vel ſine,indicerent ex cauſa euidenti, quas indicere poſſint huius ſtatuti auctoritate: & exceptis ferijs meſſium, & vindemiarũ, ac etiã exceptis diebus introductis in honorem Dei,contentis in ſtatuto de ferijs. Et ne partes periclitentur,etiã in diebus feriatis prædictis poſſit iudex prædictos actus iudiciarios exercere, & actus terminos obſeruare,ſi eidem iuſta,aut neceſſaria cauſa videatur tale quid obſeruandi. ¶ Reo autem,vt pręmittitur, ita citato non comparente in termino ſuæ primæ citationis, vel in termino ſibi dato ad recipiendum libellum per ſe, vel idoneum reſponſalem,Iudex eum reputet contumacem, & in talem eius contumaciam, producto coram ſe libello per actorem, vel eius partem, & præſtito per partem dicti actoris iuramento,quòd ea,quæ in libello continẽtur,vera ſunt,& veritate nituntur,ſic procedat: pronunciet quidem actorem, & eius partem fore, & eſſe mittendum in tenutam, & corporalem poſſeſſionem bonorum,& rerum rei ſic contumacis ex primo decreto, primò de mobilibus,ſecundò de ſtabilibus,tertiò de nominibus debitorum ſecundum menſuram debiti in libello expreſſi, & declarati,& pro tertio pluri,& expenſis. Et pro præmiſſis exequendis balium in executorem aſſignet,& det, & tali caſu fides habeatur, & ſtetur relationi balij referentis ſe non inueniſſe de bonis mobilibus, ſeu immobilibus,de quibus actorem poneret in tenutam,vt ſucceſſiuè balij executio de vno rerum, vel bonorũ genere ad aliud valeat expediri, & peruenire: nec alia ſolennitas exigatur. Et prædicta cùm actũ fuerit actione perſonali,vel ea,quæ ſapiat naturam ipſius. Si autem actum fuerit reali actione,vel miſta, tunc iudex reum in termino vt ſupra non comparentem reputet contumacem, & in talem eius contu-

maciam

maciam pronunciet actorem fore mittendū in tenutam, & corporalem poſſeſſionē rei petitę ex primo decreto,& ſibi ad hoc det baliū in executorē. Ad purgandum autem contumaciam antedictā poſt decretum per Iudicem,& Balium deinde datam talem tenutam, cùm actum fuerit actione perſonali, vel quæ naturā eius ſapiat, reus intra xxx. dies continuos comparere valeat coram iudice, parte aduerſa præſente,vel citata,& talem tenutam, vel corporalem poſſeſſionem petere reuocari qualibet die, etiā feriata, aliter quàm in honorē Dei, vel Sanctorum . Qua petitione etiam verbo facta,refectis per talē comparentē expēſis legitimis actori,& pręſtito fideiuſſore idoneo de iudicio ſiſti,& iudicatū ſoluēdo, & etiā facto depoſito talium expenſarum de mādato iudicis, & fideiuſſore pręſtito modo pręmiſſo,Iudex poſſit,teneatur,& debeat tenutam,& poſſeſſionem reuocare,& reum in ſtatum priſtinū inſtaurare, atque reponere. Si autem reus talis intra dictos xxx. dies continuos non cōparuerit,neque etiam pręd icta fecerit,vt dictum eſt, Iudex ad petitionem actoris adiudicationē,& dationem ex ſecundo decreto rei,vel rerum prædictarum pro prædictis debito,& tertio pluri,& expenſis procedat hoc modo,videlicet ꝙ ſtatuat actori terminum,quem decreuerit conuenire,ad docendū,& liquidum iudici faciendum de debito ſic petito, parte aduerſa ad hoc perſonaliter, vel domi monita, vel citata: quo debito ſic liquidato,& probato,citetur reus perſonaliter, vel domi ad ponendū, & nominandum vnum æſtimatorem talis rei, vel rerum pro ſui parte . Qui ſi cōparuerit, antequàm diſcedat,per iudicem compellatur ad hoc,vel ſi recuſauerit,ipſe iudex pro parte eiuſdem æſtimatorē ipſum nominare , & ponere valeat, qui ſit de vicinis talis rei,vel rerum,quē ad hoc idoneum reputauerit . Alius autem æſtimator pro parte actoris ponatur,& nominetur : quos quidem æſtimatores iudex cogere,& cōpellere realiter,& perſonaliter poſſit,etiam captis pignoribus,& mulcta indicta, talem rem,vel res æſtimare,& de æſtimatione ſibi eorum medio iuramento fideliter, & ſine fraude referre: qua æſtimatione ſic facta, & relata dicto iudici,vel eius notario Bancharum,iudex ad petitionem actoris talē rem, vel res pro dicto debito, & tertio pluri, & expenſis reo ad hæc perſonaliter , vel domi citato, per ſuam interlocutoriam ſententiam det, & adiudicet pleno iure, ſiue reus cōpareat, ſiue non. Reſeruato eidem reo, ſuiſq. hæredibus iure ,& facultate recuperandi,& recipiendi eandē rem,vel res poſt dationem,& adiudicationem pręd ictam intra ſex menſes, ſoluto primò actori de debito, & expeñ. legitimis antedictis taxatis per iudicē ſine dicto tertio pluri. Elapſis autem dictis ſex menſibus, idē reus ad hoc nullatenus audiatur: fructus tamen interim intra dictos ſex menſes perceptos idem actor,qui tenutā, & poſſeſſionē meruit ex adiudicatione prædicta,lucrifaciat omnino . Sic tamē Iudex in prædictis,& circa prædicta ſe habeat,& procedat,ꝙ intra quadraginta dies continuos poſt primum decretum,& tenutā exinde ſecutam numerandos ad ſecundum decretum perueniat antedictū: niſi ſuperuenerit prius tertia perſona per ſe, vel aliū eius nomine impedire volens præmiſſam adiudicationē ex ſecundo decreto aliquo iure : quo ſuperueniente,iudex eidem terminum ſtatuat x. dierum continuorum peremptoriè,& præciſè ad docendū,& probandum,& probatum habendū de iuribus ſuis per omnem modum,& ſpeciem probationis,quare ad talē adiudicationē non poſſit,nec debeat perueniri. Poſſit etiam dictus Iudex pro ſuo libito prædictum terminū inde ad quinque alios dies proximè ſequentes prorogare: quibus decem, ſeu quinque diebus elapſis , talē cauſam contradictionis intra alios quinque dies proximos per ſuā interlocutoriā ſententiam expedire valeat,& debeat terminare,imponendo tali contradictori ſilentiū, vel eum admittendo,prout ſibi videbitur fore iuſtum, ſub pœna centū lib. deñ. de quo debeat ſcindicari. Poſt datā autem ex primo decreto tenutam,& executionem per baliū factam in actione reali,vel miſta,modo,& forma ſuperius traditis , ſi quidem reus intra triginta dies continuos tunc immediatè ſequentes corā Iudice cōparuerit per ſe,vel alium, ſuamq. contumaciam purgare, & tenutam, & poſſeſſionē talis rei recuperare voluerit , tunc Iudex refectis expenſis legitimis actori , aut de mandato Iudicis depoſitis , prout taxauerit,& præſtito actori,vel alteri recipienti pro eo legitimè fideiuſſore idoneo de iudicio ſiſti,& de parendo iudicatis,præſente,vel citata parte aduerſa perſonaliter,vel domi,& quolibet die feriato,dū tamen in honorē Dei, vel Sanctorū non ſit inductus,tenutam, & poſſeſſionē reuocet antedictam,& reum reponat in priſtinum ſtatum . Elapſis autem dictis triginta diebus, reus talis de,& ſuper poſſeſſione nullatenus audiatur:ſed intra annum continuum poſt dictos triginta dies immediatè incipiendū de,& ſuper proprietate talis rei volens agere audiatur,& vlterius non. Sed talis miſſus, probato,& fide facta Iudici intra xv. dies pōſt lapſum talis anni,parte citata,vel non, ꝙ talis res ad ipſū pertineat ex cauſa in libello ipſius expreſſa, ſit aduerſus talem reum,& eius hæredes,& ſucceſſores pleno iure de,& ſuper dicta re in agendo,vel excipiēdo munitus, & tutus. Si autem actor prædicta non fecerit intra dictos xv. dies,tunc reus prædictus ſuper proprietate audiatur,vt dictū eſt,donec dictus actor

dictam fidem Iudici fecerit : ſiquidem intra dictos triginta dies, aut poſtea intra dictum annum comparuerit coram Iudice quæcũque tertia perſona per ſe,vel alium,& ius aliquod in eadem re ſe habere dixerit,& propterea talem tenutam poſtulet reuocari,quatenus ad ſe ſpectet, aut ſibi pro ſuo iure reſtitui,vel aſſignari,ſeu tali in tenutam exiſtẽti ſuper dicta re ſilentium imponi,iudex tale quod proponenti,vel poſtulanti terminum x. dierum tunc proximè futurorum ſtatuat,& aſſignet petemptoriè,& preciſè ad probandum,& probatum habendũ per omnem modum,& ſpeciem probationis,etiã per inſtrumentum quicquid ſuper inde voluerit, & potuerit:quem terminũ Iudex ſi voluerit, poſſit inde ad v. dies alios proximos prorogare:quibus elapſis, intra quinque alios dies ſecundũ ſibi probata cauſã dirimat,& decidat per interlocutoriam pronunciationẽ,ſeu ſententiam,etiã ſine ſcriptis,ſub pęna cẽtum lib.deñ. de quo debeat ſcindicari. Cùm autem Iudex primũ decretum interpoſuerit modo,& forma ſuperius traditis in actione perſonali,vel quæ naturã ſapiat illius ; ſi quidẽ balius in executionem datus retulerit ſe non inuenire bona mobilia,vel immobilia,vel nomina debitorũ de bonis talis rei cõuenti,de quibus actori dari valeat tenuta ſine controuerſia,ſiue retulerit,ꝙ per tertiã perſonã poſſidentur talia bona,tũc Iudex facta tali relatione,immediatè cõmittat duobus balijs Cõis,quatenus de bonis talis rei conuenti mobilibus,& ſtabilibus,& nominibus debitorũ executionẽ faciant, quæ in controuerſia nõ ſint,& à tertia perſona non detineantur: ad quod faciendum terminũ octo dierũ ſtatuat, & pręfigat:qui balij intra duos alios dies,ſi qua talia bona rei inuenerint,ſeu ſciuerint,referãt in ſcriptis,aut ſi non inuenerint,vel neſciuerint,hoc etiã referant verbo,vel in ſcriptis,& Iudex citatis poſſeſſoribus immediatè pronunciet excuſſionẽ legitimè factã,& viam apertam eſſe ad hypothecariam ipſi actori contra bonorũ,& pignorũ poſſeſſores,ſi tales balij retulerint ſe talia bona rei non inuenire, vel non ſufficiẽtia inuenire. Et hoc caſu actor cõtra talium bonorum rei,ſeu pignorũ poſſeſſores ſuper hypothecaria actione libellum exhibeat,& alia proſequatur,& ſeruet, prout ſuperius ordinatè deſcribitur: quæ quidem hypothecaria intra terminos ſupra præfixos decidi valeat,& debeat,& per ſententiã terminari. Cùm autẽ quis contra hæredes ſuã velit intendere actionẽ; ſi quidẽ actor hæredes ſciuerit nominatos,libellũ exhibeat,& cætera proſequatur vt ſupra: ſinautẽ hæredes ignorauerit nominatos, tunc ad petitionẽ talis actoris iudex fieri faciat generale proclama ad banchum iuris,& ad domũ ſolitæ habitationis defuncti,ꝙ ſi quis vult eſſe hæres talis defuncti,contra cuius hæredes,ſeu bona agi intenditur,& eius bona defendere velit,compareat in iudicio intra duos dies,ſi defunctus fuerit habitator Ciuitatis, vel quatuor ſi fuerit habitator diſtrictus, reſponſurus de iure tali actori, ſeu petitori: & tale proclama in ſcriptis in oſtio habitationis talis defuncti per balium affigatur,ſeu applicetur. Comparentibus autẽ hæredibus dicti defuncti,contra eos procedatur ſecundum formã ſupra in comparẽtibus traditã. Non comparentibus autẽ per ſe,vel idoneum reſponſalẽ,ſeruetur forma ſuperius tradita contra contumaces. Cùm autẽ contra pupillos,aut adultos, furioſos, vel alios, qui ſub aliena tutela, vel cura regantur,vel regi habent,aliquis ſuam velit intẽdere actionẽ:ſi quidẽ pupilli,adulti, vel aliæ perſonæ prædictæ legitimos habeãt defenſores,tunc ſi appareant, procedatur forma ſuperius tradita in comparentibus : ſinautem defenſores prædicti non apparerent, vel non exiſtant poſt inquiſitionem à iudice ſuper inde factam , tunc iudex nõ apparente defenſore ſaltem poſt primam citationẽ per octo dies expectato,ex ſuo officio poſſit,& debeat tali perſonæ indefenſæ ad illam cauſam duntaxat prouidere de vno defenſore,qui ad hoc nominatus,ſeu aſſumptus à iudice defenſionem talis indefenſæ perſonę ſubire cogatur,& cauſam proſequi ſecundum ſupra traditam formam vſque ad ſententiam incluſiuè : & à die, qua talis defenſor pro tali perſona in iudicio fuerit, termini cauſarum , & inſtantiarum præfixi currere incipiant,& non ante. Talis autem ſic aſſumptus, & nominatus ipſo iure habeatur,& ſit talis perſonæ defenſor legitimus,& pro legitimo habeatur,nec ad ſatiſdationem aliquam,ſeu confectionem inuentarij aſtringi poſſit,& valeat quoquo modo. Sinautem talis nominatus,& aſſumptus eandem defenſionem ſubire,& ſuſcipere recuſauerit,aut neglexerit quoquo modo contra mandatum iudicis,ipſo facto de collegio ſit priuatus,& artem,ſeu exercitium,ſiue officium procurationis,vel notariatus, ſiue tabellionatus de cætero non valeat exercere, & ſi exercere præſumpſerit contra hæc, in libr. quinquaginta de facto vice qualibet puniatur. Et eodem modo prouideatur tali perſonæ de Aduocato per iudicem. Et idem per omnia ſtatutum intelligatur, & ſit contra Aduocatum,aſſumptum, & ſic nominatum à Iudice,ſi recuſaret,ſeu negligeret aduocationem talem aſſumere, & exequi, prout ſupra de Procuratore dictum eſt. Et prædicta omnia, & ſingula ſupra in hoc ſtatuto contenta locum habeant,prout ſtatuta ſunt in præſenti rubrica in cauſis maioribus vigintiquinque lib. deñ. In cauſis verò vigintiquinque libr. vel ab inde infra, iudex ad primum, & ſecundum decretum contra hæredes,

& contra bonorum, & pignorum poſſeſſores, & ad excuſſionem etiam, nulla ſolennitate in prædictis obſeruata, procedere poſſit, & valeat ſecundum modum, & poteſtatem ſecundæ rubricæ huius libri loquentis de ſumma prædicta: & terminos, & dilationes in cauſis, & negotijs ciuilibus prædictam quantitatem non excedentibus breuiet, prout placet. Quoniã autem ſubiectorum fauoribus intendimus, & lites breuiare conamur, ſtatuimus, quòd quilibet Rector Ciuitatis omnes, & ſingulas lites, & cauſas dictas, videlicet pupillorum, orphanorum, pauperum, peregrinorum, & miſerabilium perſonarum, quas reputare tales iudicis arbitrio, & conſciẽtia relinquimus, ac etiam dotium mulierum, rerum Eccleſiarum, mercedum fabrorum, & laboratorum, ac etiam cauſas laboreriorum, & operum, cuiuſcunque quantitatis, aut æſtimationis exiſtant, ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, infra triginta dies continuos à die primæ citationis computandos, audiat, terminet, & decidat in ſcriptis, vel ſine ſcriptis, pro libito voluntatis, & cum ea poteſtate, modo, & forma, & ſub ea pęna, prout, & ſicut in ſecunda rubrica huius libri de quantitatibus xxv. lib. vel ab inde infra diſponitur. Itẽ in cauſa damni infecti, operis noui nunciatione, & etiam in cauſis, vel controuerſijs, quæ fierent de fluminibus, de terminis, de muris communibus, de itineribus, ſiue vijs, de aquæductu, de riuis, de tigno iniuncto, de glande, ſeu fructu legendo, de arboribus in confinio poſitis, de muro reficiendo, de molẽdinis, de grundis, & ſubgrundis, de protectis, ſeu ſtillicidijs, de feneſtris, de aſpris, de pontibus, de foueis reficiendis, de ſequeſtris fiendis, eorumq. occaſione, & de alijs quibuſcunque ſimilibus, quæ iudicare ſimilia iudicis arbitrio relinquatur, de vſufructu, vſu, habitatione, de ſuperficiebus, de curſu aquarum, & ſimilibus, & generaliter de omnibus, & ſingulis ſeruitutibus realibus, & perſonalibus, qui bus Rector, & Iudex, coram quo de prædictis, aut eorum aliquo quæſtio, ſeu querimonia, aut requiſitio fieret, procedere, cognoſcere, & terminare poſſit, & debeat ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ac etiam terminis, ſiue ſolennitatibus iuris, & ſtatutorum non ſeruatis, & ſine aliquo proceſſu, & ſi ei videbitur, ſola facti veritate, ſeu informatione habita, inſpecta, & conſiderata. Et poſſit, ſi ei expedire videbitur, prædicta oculis inſpicere, & partes, inter quas de prædictis quæſtio orta fuerit, vel controuerſia, cogere ad faciendum compromiſſum in vnum, vel plures de iure, & de facto coniunctim, & diuiſim, ac etiam magiſtros eligere ad vidẽdum prædicta, & ad referendum iudici ſecundum peritiam artis ſuæ: quæ partes ſi neglexerint, aut recuſauerint compromittere, aut etiam magiſtros eligere ad referendum de prædictis ſecundum peritiam artis ſuæ, Iudex ipſe, ſeu Rector magiſtros, ſeu arbitros in hoc eligere, & adhibere poſſit, & cum eis, vel eorum altero ad hoc adhibitis, vel ſine, talem controuerſiam, vt prædicitur, terminare. Et quicquid in prædictis, vel circa prædicta Iudex decreuerit ſecundum relationem, vel conſenſum talium arbitrorum, ſeu magiſtrorum, in caſu in quo aſſumpti fuerint, vel ipſe ſolus deficientibus ipſis, huius ſtatuti auctoritate valeat, & teneat, etiam ſi ſuper inde proceſſus non interuenerit, vel ſcriptura, nec quoquo prætextu, modo, vel cauſa valeat retractari. Sic tamen Iudex ſe habeat in prædictis, quòd infra triginta dies continuos à die querelę, ſeu requiſitionis inde factæ talem controuerſiam, pœna centum lib. deñ. debeat terminaſſe, Statutis in prædictis minoris temporis metas imponentibus in ſua firmitate manſuris. Inſuper volumus, quòd in dilationibus, & terminis ſupradictis, vel alijs quibuſcunque dilationibus dandis per aliquem Rectorem, vel Iudicem Cõmunis Firmi, ſi vltima dies dilationis, vel termini caderet in diem feriatam, ſequens dies iuridica intelligatur, & ſit de dilatione, & termino ſupradictis. Adijcientes inſuper pro expeditione cauſarum ciuilium, quòd Collateralis D. Poteſtatis, Capitanei, & Iudex iuſtitiæ, & omnes alij officiales præfatæ Ciuitatis, & comitatus iuriſdictionem habentes teneantur præcisè, & determinatè ſeruare terminos, & dilationes ſtatutarias, tam in procedendo, quàm in expediendo, & terminando dictas ciuiles cauſas. Et nullo modo poſſint dictos terminos ſtatutarios prorogare, aut alios, nec diſponere vltra diſpoſitionem ſtatutorum, ſub pęna, & ad pœnam in ſtatutis contentam: & vbi non eſſet pœna determinata, incidant in pœnam vigintiquinque lib. deñ. ipſo facto, ſi contrafecerint, auferendarum: non obſtante quocunque ſtylo, ſiue conſuetudine hactenus in Curia ſeruatis. Et Procuratores non poſſint, nec debeant de eorum voluntate in cauſis ciuilibus petere, quòd ſuperſedeatur in quacunque parte iudicij, & in quacunque cauſa, tam principali, quàm appellationum, ſub pœna, & ad pœnam vigintiquinque lib. deñ. tam iudici, quàm Procuratoribus contrafacientibus, pro quolibet ipſorum, & qualibet vice, de facto ſoluendarum, & auferendarum, ſine præſentia, conſenſu, & voluntate principalium. Et ſi ſecus factum fuerit, ex nunc ſit nullum, & non teneat ipſo iure quoquo modo.

De interrogationibus in iudicio faciendis, & de his, quæ ad fundamentum futuri iudicij tendunt. *Rub. 4.*

QVuia ſæpe antequàm iudicium ordinetur, opus eſt interrogationes, & reſponſiones nonnullas in iudicio fieri, ac etiam aliquid præcedere ad futuri iudicij ordinationem, vtputa in rei vendicatione, in iudicio familię hęrciſcundæ, communi diuidendo pro ſocio, & ſi quis quemquam vt hæredem conuenire voluerit, aut contra bona, ſeu in bonis cuiuſcũque defuncti ius aliquod petere, vel ſe habere diceret, aut ad exhibendũ agere, vel his ſimilibus: ſtatuimus, & ordinamus, quòd Iudex, ſeu Rector quilibet Ciuitatis ſuper inde petitus, ſeu requiſitus, ad petitionem petentis, ſeu requirentis teneatur, & debeat interrogationes facere opportunas, ſeu congruas in, & ſuper præmiſſis, & ſimilibus, & partem requiſitam ad reſpondendum cogere reſpondere ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, & de facto, perſonaliter etiam, ſi ei videbitur, præſtito tamen per talem petentem, ſeu requirentem calumniæ iuramento. Ac etiam teneatur, & debeat alia facere, & ordinare Iudex, ſiue Rector prædictus, quæ in prędictis, vel eorum aliquo neceſſaria fuerint, aut etiam opportuna. Et non poſſit idem Iudex, ſeu Rector ſtatuere, nec etiam pars obtinere dilationem, ſeu inducias ad deliberandum in aliquo ex prædictis vltra decem dies. Sic tamen Iudex ſe habeat in prędictis, quòd terminum, videlicet quindecim dierum, ad imponendum finem, & terminum tali negotio, pęna centum lib. deñ. vllatenus non excedat. Hoc autem ſtatutum, & ordinatũ eſſe volumus, & prouiſum, quòd reſponſio, ſeu alia, quæ fierent in prædictis, aut eorum aliquo, quò ad alias res, aut ad alias perſonas, aut negotia, præiudicium aliquod tali reſpondenti, ſeu aliud in prædictis opportunum, ſeu neceſſariũ facienti, nullatenus generent, ſeu valeant generare. Si quis autẽ in prædictis, vel eorũ aliquo mandatis Iudicis, vel Rectoris interrogantis, vel aliter diſponentis in aliquo ex prædictis cõtumaciter parere, ſeu obedire recuſauerit poſt mandatum, ſeu requiſitionem Iudicis de eo, in quo interrogatus fuerit, ſeu aliàs ſibi iniunctũ, auctoritate ſtatuti huius habeatur, & haberi debeat pro cõfeſſo. Nec cõqueri debeant interrogati, ſeu moniti, ſiue iuſſi reſpondere, vtrũ hęredes exiſtãt, cũ etiã incontinenti, & immediatè ex inuentarij cõfectione poſſit eis eſſe conſultũ, ne ſupra vires hæreditarias teneantur.

De ferijs. *Rubr. 5.*

IN cauſis, negotijsq. ciuilibus, quæ vertentur in Curia Poteſtatis, aut Capitanei, Iudicis iuſtitiæ, & appellationum, vel in Curia Conſulum Mercatorum Ciuitatis Firmi, dies dicti ſint feriati, videlicet dies Natiuitatis D. N. Ieſu Chriſti cum ſeptem præcedentibus, & ſeptem poſt tertiam diem ſequentibus: Dies Kał. Ianuarij: Dies Epiphaniæ cum duobus diebus ſequentibus: Dies Carniſpriuij cum vno die præcedenti, & vno ſequenti: Dies Paſchatis Reſurrectionis cum ſeptem præcedentibus, & ſeptem poſt tertiam diem ſequentibus: Dies Aſcenſionis Domini: Dies Paſchatis Pentecoſtes cũ duobus ſequentibus: Dies feſti Sanctiſſimi Corporis D. N. Ieſu Chriſti: Dies Aſſumptionis Beatæ Mariæ virginis cum ſeptem diebus præcedentibus, & ſeptem ſequentibus: Dies omnium feſtiuitatum virginis Mariæ: Dies Conceptionis virginis Mariæ: Omnes dies Dominici: & dies Veneris, & Sabbathi poſt nonas omnes per totum annum: Dies omnes principales feſtiuitatum omnium Apoſtolorum, & Euangeliſtarum: Quatuor Doctorum Eccleſiæ: Dies omnes feſtiuitatum Beati Ioãnis Baptiſtæ: Dies Beati Laurẽtij: Dies Beati Nicolai: Dies Beati Stephani: Dies Beati Martini: Dies Diui Auguſtini: Dies Beati Franciſci: Dies Beati Dominici: Dies Beati Michaelis Archangeli: Dies Sancti Angeli: Dies Sanctæ Catherinæ: Dies Beatæ Luciæ: Dies Beatæ Margaritæ: Dies Beatæ Mariæ Magdalenæ: Dies feſti omnium Sanctorum: & dies ſequens, quo celebratur officium Mortuorum: Dies Beati Petri martyris: Dies Beati Sauini: Dies Beati Abbatis Adæ: Dies Beati Bernardi: Dies indulgentiæ Beati Martini in Varano decimaquarta Octobris: Dies feſti Sanctæ Crucis: Dies Beatæ Annæ: Dies Beati Claudij: Dies Beati Antonij de Vienna: Dies Beati Saluatotis: Dies ſecunda Iunij, in memoriam exterminationis ſæuiſſimi tyranni D. Raynaldi de Monte Viridi, memoriæ maledictæ: & dies Concionum, Cernitæ, & Concilij, quæ mane ante prandium fiunt, feriati ſint, & veſperi agantur cauſæ, ſi tempeſtiue finiantur Conciones: & tunc iuridicè ſedeant Iudices, & tempore Rogationum, ſiue proceſſionum reddatur ius de ſero. Feriæ autem Meſſium ſint, & durent quolibet anno à feſto Beati Petri de menſe Iunij vſque ad Kał. Auguſti, & à Kał. Auguſti vſque ad Kał. Septembris ſint feriæ Nundinarum Firmanæ Ciuitatis'. Feriæ verò Vindemiarum incipiãt à Kał. Octobris, & durent vſque ad finem Octobris. Item omnes dies, quibus ex probabili cauſa indicerentur feriæ repentinæ, ſint feriati. In cauſis autem, & negotijs duntaxat, in quibus ſecundum diſpoſitionem ſtatuti po-

ſiti in Rubr. tertia, ſeu titulo libri huius, vel ſecundum diſpoſitionem tituli præcedentis, procedi poteſt, vel cognoſci ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, neq; meſſium, neque vindemiarum, neque repentinarum ferię ſupradictæ vendicent ſibi locum: ſaluis etiam ſemper caſibus, in quibus expreſsè diſponitur de cauſis dictarum feriarum tempore agitandis, in quibus cauſis prædictæ feriæ nullo modo obſtent. In cauſis verò, ſeu negotijs criminalibus cognoſci valeat, & procedi, ac etiam ſententiari, & diffiniri per ſententiam quibuſcunque diebus, etiam in honorem Dei inductis, ſeu feriatis. Nec poſſit cõtra proceſſus, cognitiones, vel ſententias criminales aliquid excipi, obijci, vel opponi, nec ab ipſis appellari, ſeu reclamari, vel de nullitate opponi; nec cõtra querelari, vel ſupplicari eo prętextu, cauſa, vel colore, ꝙ actus facti, ſeu lati, aut acta facta, ſeu lata fuerint diebus, aut temporibus feriatis. Nullus autem Rector, officialis, vel Iudex Ciuitatis aliquam ſententiam abſolutoriam vltimis decẽ diebus ſui officij ferre, ſeu proferre in criminalibus cauſis, vel negotijs poſſit, ſeu valeat quoquo modo; immo tales ſententias abſolutorias ferendi, ſeu proferendi ijſdem decem diebus ſit eis facultas penitus interdicta, & negotium ex integro terminetur.

De ſummaris cognitionę in cauſis forẽſium, & de damno reficiendo damnum paſſo per repræſalias. Rub. 6

OMnes, & ſingulas cauſas ciuiles, & negotia; quæ vertentur inter forenſes, & Ciues, ſeu diſtrictuales Firmanos, aut etiam inter forenſes adinuicem, Rectores Ciuitatis, eorumq. Iudices cognoſcere, diffinire, & terminare teneantur, & debeant ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, omni tempore, exceptis diebus feriatis in honorem Dei, & etiam ſine libello litis conteſtatione, & iuramento calumniæ, & iuris ſolennitatibus non ſeruatis, ſola facti, ſiue negotij veritate inſpecta, intra viginti dies continuos à die cauſæ, ſeu controuerſiæ in iudicio deductæ, vel motæ. Et cauſam, & negotium terminatum, ſeu quicquid ſtatuerint, ſeu decreuerint, teneantur, & debeant ad petitionem partis exequi, & executioni mandare de facto, & etiam omni ſolennitate, & ſubſtantialitate omiſſa, ſola facti veritate reperta, realiter, & perſonaliter, coniunctim, vel diuiſim, prout parti placuerit, contra principales perſonas, & eorũ bona, ſi ſint maſculi: contra hæredes verò principalium, vel ſucceſſores eorum, ac etiam contra fœminas, quàmuis principales, realiter tantùm. Volumus autem, ꝙ nullus forenſis, ſeu non ſubiectus iuriſdictioni Communis Firmi in ciuili, vel criminali cauſa, vel negotio contra Ciuem, vel diſtrictualem Firmanum aliqualiter audiatur, niſi primò fideiuſſores præſtiterit de reficiendo Ciui, vel diſtrictuali expenſas in caſu in quo ſuccubuerit, ac de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo, ſi à tali Ciue, vel diſtrictuali fuerit reconuentus, ſeu in cauſa reconuentionis. Et ſi dictos fideiuſſores præſtare nequiuerit, quod iudicis arbitrio relinquatur, tunc ſiquid præſtare teneretur talis Ciuis, ſeu diſtrictualis eidem forenſi, ſeu non ſubiecto, qui ſe aſſerat talem Ciuẽ, vel diſtrictualem prædictum conuenire velle, totum id ſic præſtandum ad mandatum iudicis deponatur penès aliquem mercatorem Firmanum à iudice nominandum; manſuro quidem tali depoſito per terminum iudicis arbitrio ſtatuendum Ciui, vel diſtrictuali antedicto ad probandum de eo, quod in iudicio recõuentionis, quam facit, ſeu facere vult de eo, Ciuis declarauerit, & expreſsè dixerit forenſem ſibi præſtare, ſeu ſoluere debere, & vſque ad finem ſuper hoc imponendum. Quo negotio finito, tale depoſitum reſtituatur, ſi Ciuis, vel diſtrictualis prædictus non probauerit quod prætendit. Adijcientes, ꝙ pro debitis inter forenſem & forenſem, extra Ciuitatẽ, & eius comitatũ, & diſtrictum cõtractis, factis, & obligatis ante eorum aduẽtum, habitationem, moram, & domicilium in ipſa Ciuitate, comitatu, & diſtrictu nõ poſſint Poteſtas, Capitaneus, & alij officiales Ciuitatis, & comitatus cognoſcere, audire, & iuſtitiam miniſtrare; ſed ipſis officialibus ſit penitus denegata poteſtas, auctoritas, & iuriſdictio in dictis cauſis dictorũ forenſium; quibuſcunque in contrariũ facientibus nõ obſtantibus. Itẽ ſi quis Ciuis, habitator, ſeu diſtrictualis Firmanus occaſione repręſaliarũ cõceſſarũ cõtra Ciues, habitatores, ſeu diſtrictuales Firmi, propter debitũ alicuius Ciuis, habitatoris, ſeu diſtrictualis Firmi, vel eius occaſione damnũ aliquod paſſus fuerit; ille, propter quẽ, vel cuius occaſione tale damnũ contigerit, ſeu habitum fuerit, de facto realiter, & perſonaliter ipſum reficere, & reſarcire patienti integrè teneatur.

De cauſis inter Ciues, & comitatenſes in Ciuitate terminandis. Rubr. 7.

OMnes lites, & cauſæ cuiuſcunque generis inter Ciuem, vel habitatorem Ciuitatis Firmi, & diſtrictualem, vel comitatenſem Firmanum, ſeu ibi habitatorem actiuè, ſeu paſſiuè fiendæ, ſeu agitandæ, volumus, & ſtatuimus, quòd in Ciuitate, & foro Firmi debeant agitari, & fieri pactis, ſeu conuentionibus aliquibus inter Commune Firmi, & homines de aliquibus Caſtris

comitatus eiuſdem initis, ſeu factis, non obſtantibus quibuſcunque; quæ quidem, quoad Ciues, vel habitatores prædictos, trahi, ſeu intelligi nolumus vllo modo. Quòd autem aliter factū fuerit, non teneat ipſo iure, & officiales Ciuitatis, ſub pœna ducentarum libr. deñ. & vinculo iuramenti, ſtatutum præſens obſeruare teneantur omnino.

De teſtibus, & eorum examinatione. *Rub. 8.*

TEſtium examinationem Iudex ipſe perſonaliter faciat, & non alius, ſi quęſtio, ſuper qua teſtes examinantur, fuerit quinquaginta lib. deñ. vel ab inde ſupra. Si verò quæſtio fuerit à quinquaginta lib. intra, tunc ipſe faciat, aut faciendam duobus notarijs Ciuitatis Firmi partibus non ſuſpectis committat, & committere valeat. Ita autem examinatio fiat, quòd teſtes ſui dicti, ſeu teſtimonij rationem reddant: & quælibet atteſtatio cum ratione prædicta redigatur in ſcriptis. Caueant autem examinatores teſtium, eorumq. dicta ſcribentes, ne dictum, ſeu teſtimonium teſtis redigāt, aut redigi faciant in ſcriptis per hæc verba, dixit vera eſſe cōtenta in articulo, poſitione, petitione, ſeu intentione: ſed immo longè, & extensè, atque ſeriatim quantum ſe ſcire dixerit, & prout teſtificatus fuerit, eius teſtimonium admittatur, & ſeriatim ſcribatur, pœna x. lib. deñ. cuilibet contrafacienti, & pro qualibet vice: & nihilominus teſtimonium contra huius ſtatuti diſpoſitionem prohibitum, ſeu receptum nullius firmitatis exiſtat; & iudex ante publicationem atteſtationum in & ſuper hoc animaduertat. Habeant etiam Rectores, & Iudices in ciuilibus, & criminalibus, ſeu miſtis cauſis auctoritatem, & poteſtatem cogendi quoſcunque realiter, & perſonaliter, & alijs remedijs iuris, cum mulctæ impoſitione ad teſtimonium perhibendum de facto, & etiam ſine proceſſu, vt eis videbitur conuenire.

De confeſſis. *Rubr. 9.*

SI quis purè in iudicio confeſſus fuerit aliquid ſe debere, ſeu intentionem aliquā partis aduerſæ, non aliæ ſint partes iudicis, quàm in faciendo præceptum confitenti de ſoluendo intra decem dies proximos, aut etiam condemnando confitentem, vel contra ipſum pronunciando, prout eidem videbitur conuenire. Si quis autem cum aliquo admiſto, aut ſub exceptionę aliqua, vel cum aliquo adiūcto confeſſus fuerit in iudicio, iudex eidem pręceptū faciat, ꝙ ſoluat intra dictū terminum decē dierum, vel ipſum condemnet, ſeu cōtra ipſum pronunciet, vt præfertur, reſeruata eidem poteſtatę probandi, & probatum habendi conditionem admiſtam, exceptionem, ſeu adiunctū prædictū intra terminum decē dierum prædictum preciſè, & peremptoriè. Quod quidē ſi probatum fuerit, tale iudicis præceptū, ſiue diſpoſitio, vel ſententia antedicta nullius valoris exiſtat, ſed perinde ſit, ac ſi factū non eſſet. Si autē probatū non fuerit tale quid, tale præceptū, ſententia, vel diſpoſitio firma permaneat, & per iudicē ex ipſius officio ad requiſitionē partis realiter, ſeu perſonaliter, elapſo dicto termino, executioni mādetur intra quinque dies proximos ſequētes, aut etiā poſtea ad petitionē partis, niſi intra dictos quinque dies pars cōfeſſa docuerit iudici de pacto de nō petēdo, ſeu de ſolutione ſuper inde facta, aut de tranſactione ſecuta: quo caſu de prædictis interueniente, cōfeſſus à iudice abſoluatur.

De partitis, & iureiurando. *Rub. 10.*

IN omnibus, & ſingulis cauſis, negotijsq. ciuilibus, exceptis illis, de quibus conſtat publico inſtrumento, ſi actor ſtare voluerit iuramento rei, vel è conuerſo de, & ſuper petitione, vel intentione ipſius de veritate ſuper inde dicenda; iudex teneatur, & debeat partitum reo facere, quòd aut iuret, & clarè ſuper inde reſpondeat eius medio iuramento, aut deferenti referat. Et ſi is, cui iuramentum delatum eſt, iurauerit; iudex eius iuramentum ſequi teneatur omnino, prout clarè iuratū fuerit, etiam ſine aliqua ſolennitate proceſſus. Sin autem ipſe iurare recuſauerit, ſiue noluerit; tunc iudex deferenti prædicto referat iuramentū: & prout per ipſum iuratum fuerit, iudex ſtatuat, & exequatur; ſaluo ſemper, & reſeruato in quolibet caſu prædictorum, quòd præſtito tali iuramento pars aduerſa habeat facultatem, atque poteſtatem probandi contrarium eius, quòd iuratum fuerit, & partem talem iurantem redarguendi de periurio intra octo dies continuos tunc proximè ſequentes, intra quos teſtes iuraſſe, & depoſuiſſe debeant, & quæcunque alia probatio, quæ ſuper inde prætenderetur, facta eſſe debeat. Et ſiquidem ex talibus probatis conſtiterit iudici, eum qui iurauerit deieraſſe, ſiue periurum fuiſſe; tunc tale iuramentum nullatenus obſit parti aduerſæ, neque obfuiſſe intelligatur: & nihilominus ille, qui ſic deierauerit, ſeu periurus fuerit, aduerſę parti ad expenſas, & intereſſe, & Communi in decem lib. deñ. etiam ſi poſtulatum non fuerit, condemnetur. Et ad probandum, & redarguendum

de periurio,

de periurio, vt præfertur, nulla petitio, nullaq. litis conteſtatio, neque ſolennitas aliqua exigatur, ſed ſola intentio partis porrigatur, deinde probatio fiat vt ſupra. Et prædicta omnia, & ſingula locum habeant in cauſis, & negotijs excedentibus ſummam, ſeu ęſtimationem quadraginta ſol. In cauſis autem non excedentibus ſummã, ſeu ęſtimationẽ quadraginta ſol. de periurio, ſeu contra iuramentũ, nullatenus quæratur, nec attendatur, an debeatur, vel non, nec etiã aliud, niſi ſolũ an iuratũ fuerit: & hoc caſu iuramenta pleniſſimã obtineãt firmitatẽ, nec de periurio circa præmiſſa quæri valeat, vel cognoſci.

De cauſis, & litibus potentiorum. Rub. 11.

NE propter alienam potentiã alterius ius lędatur, ſtatuimus, quòd ſi quis de Ciuitate, vel diſtrictu Firmi ab aliquo potentiori clerico, vel layco in eius poſſeſſionibus, vel iuribus vexatus, aut turbatus fuerit iniuſtè, Poteſtas, vel Capitaneus, eorumq. officiales ipſum modis, & remedijs omnibus opportunis defendant, & gubernent in iuribus ſuis, & tali potentiæ obſtent. Sed ſi quis propter paupertatem non ſufficiat ad reſiſtendum tali potentiæ, eidem per Cõmune Firmi ad hęc miniſtrentur expenſæ, pęna centũ lib. deñ. & vinculo iuramenti Rectori, qui hoc neglexerit obſeruare.

De executione publici inſtrumenti, & ſcriptura priuata. Rub. 12.

SI quis in iudicio aliquod iſtrumentum publicum non guarentiſiatum, ſeu guarentiſiatam executionem per modum guarentiſiæ non merẽs produxerit, ipſumq. contra principales perſonas, vnam, vel plures in eodem inſtrumento deſcriptas, vel earum hæredes, ſeu ſucceſſores petierit, ſeu requiſierit executioni mandari occaſione debiti, vel alterius rei contentæ in ipſo, cui conditio, vel modus non ſit adiectus, vel ſi ſit adiecta, purificata extiterit, vel modus impletus; Iudex ad petitionem illius producentis, ſeu cuius Intereſt, executionem eiuſdem inſtrumenti faciat hoc modo, videlicet quòd citari faciat partem aduerſam, quòd intra terminũ, de quo ei videbitur, quinque tamen diebus non maiorem, compareat in iudicio ſatisfacturus petitori occaſione publici inſtrumenti prædicti contra eum producti, vel ad dicendum cauſam quare inſtrumentum productum non debeat executioni mandari: quòd ſi comparuerit, & terminum ad opponendum contra inſtrumentum prædictum petierit, iudex ei aſſignet terminum decem dierum ad opponendum contra ipſum, vnam, vel plures de exceptionibus dictis, videlicet falſitatis, ſolutionis, pręſcriptionis, quietationis, & pacti de non petendo, ſimulationis, necnon & debiti vſurarij, videlicet illam, vel illas, quam, ſeu quas probare ſe velle aſſeruerit, cùm tale inſtrumentum poſtulet ſibi dari: intra quem terminum probare, & probatum habuiſſe debeat preciſè, & peremptoriè exceptionem aliquam, vt præfertur. Quo quidem decem dierum termino elapſo, iudex publicet, & aperiat proceſſum: in qua publicatione terminum quinque dierũ aſſignet ad opponendum contra obiecta, & producta, ſeu probata contra dictum inſtrumentũ, & ad probandum, & probatum habendum intra eundem terminum. Quo quidem quinque dierum termino elapſo, Iudex non expectata, ſeu admiſſa probatione alia, ſi quidem reus defecerit in probatis, tale inſtrumentum realiter tantùm exequatur, & exequi faciat per res, & bona debitoris in eodem inſtrumẽto deſcripti, eiusq. hæredis, & ſucceſſoris, ſine aliqua ſolennitate: deinde ſecundũ formam, & modum traditum in tertia rub. huius libri ad vlteriorem executionem procedat. Si verò reus in defenſionem ſuam contra dictum inſtrumentũ in termino decem dierum prædicta probauerit legitimè, tunc iudex tale inſtrumentum non exequatur, ſed ſua pronunciatione interlocutoria exequendum non eſſe declaret: & in quolibet ex caſibus antedictis victum victori condemnet in expenſis. Reo autem, vt præmittitur, citato non comparente in termino citationis, iudex ad dationem, & conceſſionem tenutę eiuſdẽ inſtrumẽti vigore procedat, deinde cętera proſequatur, prout in tertia rub. libri huius continetur. Si quis autem priuatam ſcripturam, ſeu apodiſſam manu debitoris prætenſi ſcriptam, vel etiã non ſcriptam eius manu, ſed tamen ab ipſo ſubſcriptam, aliquid purum, ſeu purificatum continentẽ in iudicio produxerit, ipſiusq. executionem petierit, tali ordine procedatur, videlicet ꝙ reus ex cõmiſſione iudicis citetur, ꝙ intra terminum, non tamen maiorẽ quinque dierum, in iudicio ad recognoſcendũ ſcripturam, ſeu apodiſſam ſic ſcriptam, vt ſupra productã, perſonaliter compareat: quo comparente perſonaliter, iudex eidem præcipiat, ꝙ recognoſcat, ſi apodiſſa, vel ſcriptura producta fuerit ſcripta, vel ſubſcripta manu ipſius: qui ſi confitetur, iudex ipſi præcipiat, quòd intra terminum decem dierũ proximorum ſoluiſſe, & ſatisfeciſſe debeat creditori; reſeruato eidem iure quòd intra eundem terminũ probare valeat illã, vel illas de exceptionibus ſupradictis, quã ſibi competere aſſeruerit: qui ſi intra dictũ terminũ probauerit, & probatã habuerit defenſionẽ ſuam, tale pręceptũ ſit inefficax, & nullius valoris.

Elapſo autem dicto termino decē dierum, intra quem non fuerit appoſita, ſeu etiā probata defenſio antedicta, tale pręceptum firmū remaneat, & ad vlteriorem realem executionem per res, & bona debitoris, ſeū eius hęredum, vel ſucceſſorū procedatur ſecūdum ordinē traditum in tertia rub. libri huius. Si verò reus negauerit apodiſſam, ſeu ſcripturā præmiſſam manu eius ſcriptam, vel ſubſcriptā fuiſſe; tunc iudex intra tertiam diem poſt talē negationem fieri faciat comparationem litterarum cum ſcripturis dicti debitoris, & etiam faciendo ipſum reum ſcribere, vel etiam quocunquē alio modo, prout ei videbitur, faciendo, ſeu ordinando, vt ſuper inde veritas eluceſcat: & ſi iudici conſtiterit debitorem ſuper hoc dixiſſe mendacium, eundem cogat realiter, & perſonaliter, prout videbitur, ad ſoluendum, ſeu ſatisfaciendum actori, non auditis aliquibus iuribus, exceptionibus, ſeu defenſionibus eiuſdē rei, quibus propter ſuum mendacium volumus eſſe priuatum: & nihilominus iudex talem reum mendacē in lib. centum deñ. de facto, & ſine proceſſu aliquo puniat eo ipſo. Si autem reus non per ſe, ſed per ſuum reſponſalem comparuerit, tunc iudex tali comparenti terminū trium dierum ſtatuat ad faciendum comparere principalem ad cognoſcendum vt ſupra; qui ſi comparuerit, ſecum procedatur, & fiat vt ſupra: ſi autem non comparuerit principalis in termino antedicto, tunc index iterato tali reſponſali alium terminum eius arbitrio moderandum ſtatuat, & aſſignet peremptoriè, & præcisè ad idem: qui principalis ſi comparuerit, ſecum procedatur vt ſupra: ſi autē non comparuerit in termino antedicto, iudex interlocutoriè pronunciet, apodiſſam, ſeu ſcripturam præmiſſam pro recognita, & confeſſata habendam fuiſſe, & eſſe, & ipſam pro tali habeat: deinde contra reum ad vlteriorem executionem realē procedat, vt in ſupradicta rub. tertia continetur. Sinautem ſcriptura, vel apodiſſa priuata quis vti voluerit contra hæredes debitoris, vel rei, vel aliam tertiam perſonam; tunc non procedatur prædicta via, ſed ordinaria ſupra in tertia rub. huius libri tradita. Et ſupradicta de apodiſſa, ſeu ſcriptura priuata locum habeant, ſiue ſit notata, ſeu ſubſcripta teſtibus, ſiue non. Ita autem iudex in prædictis procedat, quòd negotium, ſeu cauſam terminet in prædictis intra xxx. dies continuos à die productionis inſtrumenti publici, vel ſcripturę, ſeu apodiſſæ priuatæ numerandos, ſub pœna centun lib. deñ. niſi in caſu, quando ille, qui talem ſcripturam, ſen apodiſſam ſcripſiſſe, ſeu ſubſcripſiſſe dicitur, ſit abſens à Ciuitate Firmi, eiuſq. diſtrictu, & de hoc quidē iudici legitimè conſtiterit: quo caſu iudex indulgendi maiores inducias ſuo arbitrio habeat poteſtatem. Adijciētes inſuper, quòd ſcriptura facta manu propia debitoris cum duobus teſtibus ſubſcriptis, facta recognitione vt ſupra, executionem paratam habeat in omnibus, & per omnia, ac ſi eſſet inſtrumentum guarentiſiatum.

De executione inſtrumenti guarentiſiæ. Rub. 13.

QVicunque ſe obligauerit alicui ad aliquid dandum, vel faciendum, & notario publico inde rogato, & per eundem inſtrumento publico ſuper inde confecto ſcripta fuerint hæc verba, videlicet Ego notarius infraſcriptus pręcepi dictis partibus, ſiue debitoribus, vt pędicta omnia obſeruent per modum guarentiſiæ, vel ſimilia, ſeu æquipollentia verba, guarentiſiæ tamen præceptū continentia; Poteſtas, & Capitaneus, eorumq. iudices coniunctim, & diuiſim teneātur, & debeant, viſo inſtrumento guarentiſiæ prædicto, eiuſq. forma, ad petitionem creditoris, vel eius hæredum, ſeu ſucceſſorum, ſeu alterius ius tale habentis ratione cuiuſcunque pecuniæ, vel rei de contentis in tali inſtrumēto, ſine aliqua citatione, vel requiſitione fienda de debitore, vel reo in ipſo nominato, quolibet tempore, etiam feriato, licet etiā in honorem Dei inducto, exceptis diebus Natiuitatis Dñi, Kaľ. Ianuarij, Epiphaniæ, Reſurrectionis D. N. Ieſu Chriſti, Beati Bartholomei Apoſtoli, Penthecoſtes, Aſſumptionis B. Mariæ, eiuſq. vigilijs, & die S. Petri, & Pauli Apoſtolorum, tale inſtrumentum executioni mandere realiter, ſeu perſonaliter, prout tali petenti placuerit, principalem debitorē, ſeu reum in eo nominatum, ſeu conſtitutum ipſum capiendo, & in palatio, vel carceribus detinendo ad voluntatem creditoris, vſque ad ſatisfactionem condignam: dummodo à die pręcepti guarentiſię lapſi ſint decem dies: qui notarius ſtatuti huius auctoritate tale præceptum faciēdi pleniſſimam habeat poteſtatem. Liceat autem tali debitori, ſeu reo capto præſtare fideiuſſores idoneos de nō diſcedendo de palatio Rectoris, quouſque ſatisfecerit creditori prædicto; quos ſi præſtiterit, in palatio detineatur, & in carceribus nō ponatur, ad voluntatem tamen creditoris. Et ſi dictus captus de palatio diſceſſerit ante ſatisfactionē prædictam, illa executio, & eadem forma, & modo fieri debeat contra tales fideiuſſores, quæ contra ipſum captū fieri debuit, ſiue potuit, quouſque eidem creditori cū effectu fuerit ſatisfactū, vel eidem creditori expreſsē placuerit licentiam cōcedere fideiuſſoribus, vel reo prædictis. Et quæ ſupra dicta ſunt de executione perſonaliter fienda vigore inſtrumenti guarentiſiæ, locum non habeant vllo modo con

tra fęminas,nec etiam contra hæredes deſcriptorũ in tali inſtrumẽto,ſed ſola realis executio vendicet ſibi locũ. Volumus etiam,ꝙ ſi petens executionẽ inſtrumenti guarentiſię elegerit contra reum,ſeũ debitorẽ in inſtrumento contentum executionẽ realem,ſeu in bonis ipſius, aut etiã contra hæredes rei, vel contra fęminã,etiam principalem,petita fuerit executio inſtrumẽti prædicti,ꝙ tunc prædicti Rectores,eorumq. Iudices executionẽ realẽ faciãt,& facere teneãtur, & debeãt ſummariè,ſimpliciter,& de plano,ſine ſtrepitu,& figura iudicij,ſine libello,litis cõteſtatione,iuramento de calumnia,& omni ſolẽnitate,& ſubſtãtialitate iuris omiſſa:dum tamen ſemel notificet tali debitori,vel reo,ſaltẽ domi ipſius habitationis,tenutã de bonis ſuis fore acceptã:qua denũciatione facta,iudex ſuo libero arbitrio, ſine aliqua citatione, vel requiſitione debitoris,vel rei prædicti poſſit,& debeat ad petitionẽ petentis talẽ executionẽ inſtrumenti guarentiſiæ eidẽ concedere in ſolutũ,& pagamentũ pro quantitate in tali inſtrumento contenta,vel etiam pro intereſſe creditoris,vbi quantitas in eodẽ inſtrumẽto non reperitur expreſſa ſecundũ ęſtimationẽ fiendã de tali re in tenutã accepta per duos ęſtimatores de proximioribus vicinis rei acceptę in tenutã ad hoc per iudicẽ eligẽdos,& deputandos,niſi partes cõcordauerint de eis eligendis,& deputãdis.Et ſi in tali inſtrumento cõtineretur,ꝙ debitor,ſeu reus deberet dare,vel tradere tali petenti,vel illi,cuius iure nititur,aliquam rem mobilẽ,ſiue ſe mouentem,vel ſtabilem, ſeu immobilem;tunc iudex teneatur,& debeat de facto,modo,& forma prędictis ponere petitorem in corporalẽ poſſeſſionem talis rei in inſtrumento contentæ:qui ſic miſſus,& poſitus in re prædicta in inſtrumento contenta,ac etiam generaliter miſſus in poſſeſſionem in bonis ſui debitoris ex inſtrumento antedicto,pro debito in eo contento,de licentia iudicis ſuper inde requiſiti, ſit perpetuò tutus ſuper tali re,in qua ſic miſſus fuerit,& ſuper ea per Curiam Communis Firmi perpetuò defenſetur,omni exceptione remota,aduerſus debitorem in eodem inſtrumẽto deſcriptum,eiuſq. hæredes,& ſucceſſores duntaxat:& de cætero talis debitor, ſiue reus ad recipiendum bona , & res pręmiſſas nullatenus audiatur. Volumus inſuper , quòd vigore inſtrumenti guarentiſiæ antedicti ſit facultas , producto inſtrumento guarentiſiæ de quo ſupra dicitur,contra perſonas ſuperius inſcriptas,vtendi executione reali,& perſonali,coniunctim,& diuiſim: nec vna electa impediatur,nec ſibi via præcludatur eligere aliam, & prius electã dimittere;immo poſſit pro voluntatis libito variare, donec de contentis in tali inſtrumento ſibi fuerit integrè ſatisfactum: & contra tale inſtrumentum non poſſit nominatus in eo, ſeu eius hæredes, vel ſucceſſores,per ſe,vel alium eius nomine opponere,vel opponi facere, niſi exceptiones dictas, vel alteram de eis,videlicet falſitatis,ſolutionis,quietationis,ſeu pacti de non petẽdo: quæ opponi,& probari poſſint, & debeant per captum vigore dicti inſtrumenti, vel alium ſuo nomine intra decem dies à die capturæ nominandos: dummodo tamen interim perſona capta nullatenus relaxetur. Et ſi per probationem alicuius ex dictis exceptionibus apparuerit,ꝙ aliquis iniuſtè capi fecerit aliquem vigore talis inſtrumenti,ille qui ſic capi fecerit, tali capto expenſas omnes , quas huiuſmodi occaſione fecerit, integrè reficere de facto compellatur : & nihilominus de facto, & ſine proceſſu aliquo talis faciens ſic capi pœnæ nomine centum libras deñ. per iudicẽ ſoluere compellatur; cuius pœnæ medietas ſit Cõmunis,& alia ſit capti . Et ſupraſcriptæ exceptiones duntaxat,vel earũ aliqua opponi poſſint, etiã vbi realis executio vigore inſtrumenti guarentiſię fuerit facta,ſeu petita;dũ tamen intra x. dies à die productionis inſtrumẽti,ſiue à die acceptę tenutæ vigore dicti inſtrumenti opponi debeat,& probari;quę per principalẽ comparentẽ opponi poſſit,& non per aliquẽ alium eius nomine,niſi prędictus grauiter ęgrotaret,aut aliqua vrgenti neceſſitate eſſet abſens,quod probari debeat duobus teſtibus fidedignis; tũc,& eo caſu poſſit opponi per aliũ principalis noĩe.Quiſquis autẽ aliquã de dictis exceptionibus aduerſus tale inſtrumentũ guarẽtiſiæ,ſeu eũ,qui illud produxerit,oppoſuerit,& nõ probauerit,vt pręfertur,in lib.xxv.deñ. de facto ſine proceſſu aliquo puniatur,quarũ medietas applicetur actori, alia verò Cõi. Aliæ autẽ exceptiones,oppoſitiones,ſiue defenſiones ſimiles,vel alię,cuiuſcũque generis ſint,opponi,vel admitti nõ poſſint,neq; valeãt vllo modo,neq; etiã iudicis officiũ implorari,vel cõcedi poſſit vllo modo aduerſus tale inſtrumentũ,vel ipſum per ſe,vel aliũ producentẽ, ſub colore,vel prætextu alterius defenſionis,oppoſitionis,ſeu exceptionis ſimilis,vel diſſimilis ſupra expręſſis . Neque beneficiũ ceſſionis bonorũ aduerſus tale inſtrumentũ guarẽtiſię impetrari,vel peti,neq; etiã admitti,vel recepi valeat vllo modo. Et pręſens ſtatutũ in omnibus,& per omnia prædicti Rectores, & eorum iudices obſeruare,& obſeruari facere teneãtur,pœna centum lib.deñ. pro quolibet contrafaciente,qualibet vice imponenda,& demum de ipſorum ſalario retinenda. Adijcientes inſuper, quòd ceſſionarij in omnibus,& per omnia in inſtrumentis guarentiſiæ habeant executionẽ paratam,& huius ſtatuti viribus,& priuilegijs,ac prærogatiuis gaudeant,ſicut & principales deſcripti in inſtrumẽtis prædictis guarẽtiſiæ.

De executione ſcripturæ factæ per notariũ deputatũ pro ſcribendo credentias mercatorũ. *Rub. 14.*

STatuimus, quòd duo notarij legales, & bonæ famæ, maiores xxv. annis, Ciues Firmani extrahantur, & eligantur de numero duodecim, qui debeant poni, deinde extrahi de quodam ſacculo, ſiue marſupio. Et dictorum notariorũ officium ſit tale, videlicet ꝙ quilibet eorum vnũ librum centum chartarum bambacinarum vno eodemq. ſigno ſignatũ faciat, & teneat; in cuius principio ponãtur anni Domini, cum indictione, & nomine Papę, & Poteſtatis, qui pro tempore fuerit: & vnus dictorũ notariorũ ſcribere poſſit, & valeat omnes credentias, & credita, quæ fierent per aliquem mercatorẽ, ſiue negotiatorẽ, cuiuſcunque conditionis exiſtat, Contratæ Caſtelli, Pilæ, & S. Martini. Alius autẽ notarius ſcribere poſſit, & valeat omnes credentias, & credita, quę fierent per aliquem mercatorem, ſiue negotiatorem, cuiuſcunque conditionis exiſtat, Contratę Florentiæ, S. Bartholomei, & Campiletij occaſione ſuarum mercantiarũ, ſiue rerũ: cui quidem ſcripturę manu alterius ex dictis notarijs ſcriptæ fides plena adhibeatur; dum tamen in ea duorum, vel plurium nomina teſtium contineãtur: & in qualibet credentia, ſeu credito per notarium præfatum ſcribantur anni Domini, indictio, menſis, dies, locus, & factum competens rei geſtæ: quæ quidem ſcripturæ in libro, ſeu tali quaterno repertę per Poteſtatem, & Capitaneum, & cuiuſlibet eorum Curiam, necnon per Conſules mercatorum Cõmunis Firmi, vt inſtrumentũ guarentiſię executioni mandentur: & omnia, & ſingula prouiſa, & ſtatuta circa executionem inſtrumenti guarẽtiſiæ hic intelligantur, & ſint repetita, & in executione ſcripturæ præfatæ vendicent ſibi locum. Tales autem notarij pro eorum mercede pro qualibet tali ſcriptura vltra xij. deñ. non poſſint recipere vſque ad xxv. lib. ab inde verò ſupra xviij. deñ. tantũ pro qualibet credentia, cuiuſcunque quantitatis exiſtat: pro cancellatura autẽ talis ſcripturę recipere poſſint ſolũmodo denarios vi. Volumus inſuper, ꝙ de ſatisfactione, & ſolutione dictæ credentiæ fides adhibeatur, & ſtetur ſcripturæ dicti notarij duos teſtes continenti, ac etiam ſcripturæ mercatoris, ſiue negotiatoris prædicti, etiã teſtibus, & ſolennitate carenti: executio autẽ perſonalis capturæ vigore talis ſcripturæ peti non valeat, nec concedi, niſi elapſis duobus menſibus à die factæ credentię cõputandis; niſi de maiori, vel minori tempore inter partes conuenerit: quo caſu conuentio obſeruetur. Talium autẽ notariorum officium vltra annum durare non valeat: & ſi notarius ad hoc extractus, & deputatus tale quid exercere noluerit, ſucceſſiuè extrahatur, & deputetur alius loco ſui.

Quæ res in tenutam capi non poſſint. *Rub. 15.*

PAnni de lecto, cuiuſcunque ſint generis, lectus, lectica, indumenta muliebria, ſiue virilia, boues, aſini, & cętera alia domeſtica in tenutam nullatenus poni, nec capi poſſint; niſi iudex expreſsè, & ex certa ſcientia cauſa cognita capi mandauerit. Item nullus Balius occaſione pignorandi aliquem alicuius cameram intrare pręſumat, quando in alia parte domus pignora idonea contigerit repetire, pœna centum ſol. deñ. de facto exigenda.

De capiendo debitorem ſuſpectum, & fugitiuum. *Rub. 16.*

STatuimus, ꝙ debitore affirmato ſuſpecto, & fugitiuo à creditore, vel altero eius nomine, præſtito ei iuramento corporali coram Poteſtate, vel Capitaneo, vel eorum iudicibus, talem debitorẽ non poſſidere in bonis cuiuſcunque generis valorem ſufficientem debito prætenſo; item, ſi per balium Communis Firmi relatum fuerit prædictis Rectoribus non reperiri tenutam bonorum mobilium, vel immobilium prętenſi debitoris liberam litigio, & controuerſia, Poteſtas, vel Capitaneus, vel eorum iudices ex inde requiſiti teneantur, & debeant ad petitionem talis creditoris, vel ſui procuratoris, ſeu alterius legitimi adminiſtratoris familiam concedere, vel talem debirorem capi facere, & in palatio, vel etiam in carceribus detinere, ſeu mancipare, donec tali creditori, vel petitori ſatiſfecerit, ſeu ipſi fideiuſſores idoneos præſtiterit de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo: ſinautem talis petitor, ſeu creditor repertus fuerit fuiſſe periurus, quia ſciebat, aut publicè notum erat, talem debitorem captũ tempore talis capturę poſſidere bona ſtabilia, ſeu mobilia ſufficiẽtia ad debitũ prætensũ, in expẽſis legitimis tali capto ſoluẽdis, ſeu reſarciendis iudicis arbitrio cõdemnetur de facto: & nihilominus libras x. deñ. Cõi Firmi de facto ſoluere cõpellatur: ſaluo, ꝙ ſi per baliũ relatũ fuerit quod pręfertur, profit ad excuſationẽ à condemnatione, & pœna. Prędicta autẽ, quæ dictã sũt de capiendo debitorẽ vt ſupra, in maſculo tantũ vẽdicẽt ſibi locũ: fęmina autẽ pro ciuili debito, duntamẽ honeſta, & bonę vitę fuerit, perſonaliter capi non poſſit: inhoneſta autem, & malę vitę capi poſſit vt maſculus.

De debitore morante in comitatu. *Rubr. 17.*

STatuimus, ꝙ Scindici, & Vniuerſitates Caſtrorũ, & Villarũ diſtrictus Firmi teneãtur, & debeãt ad mãdata iudicis cauſarũ ciuiliũ Cinitatis, de quibus per litteras conſtabit, ad petitionẽ creditoris, vel alterius eius nomine in dictis litteris nominati, capere debitorẽ in eiſdem nominatũ morantẽ in Caſtro, ſeu Vniuerſitate ſua, & ipſum corã Rectore, vel Iudice incontinenti præſentare perſonaliter, & cũ effectu. Scindicus autẽ, & Vniuerſitas, quæ poſt talia mãdata, & requiſitionẽ creditoris ſuper inde factã, mandata Iudicis exeqni neglexerit, tali creditori integrũ debitũ cnm expenſis, & intereſſe, legitimis taxãdis per Iudicẽ de facto ſoluere cõpellatur: reſeruato Scindico, & Vniuerſitati prędictę iure exigendi à debitore quicq̃d occaſione præmiſſa ſoluitur. Et prædicta omnia etiã in nobilibus comitatus, qnibus talia mãdata fuerint deſtinata, & ſic req̃ſiti fuerint, ſtatuta intelligãtur, & ſint.

De reuocatione tenutæ acceptæ de bonis alterius, quàm debitoris. *Rubr. 18.*

SI qua tenuta, vel poſſeſſio de bonis alterius, quàm debitoris prætenſi, aut etiam non ſeruata forma in tertia rubrica huius libri tradita accepta fuerit, vel obtenta; iudex ſuper inde cognoſcens teneatur, & debeat talem tenutam, ſeu poſſeſſionem reuocare, caſſare, & annullare, & huiuſmodi negotium ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ſine libello, litis conteſtatione, & calumniæ iuramento cognoſcere, & diffinire, & tenutam, ſeu poſſeſſionem ſic acceptam reuocare, & eum, qui ſcienter talem tenutam, ſeu poſſeſſionem acceperit, de facto punire in lib. decem deñ. quarum medietas ſit Communis, & alia illius, cuius poſſeſſio, vel tenuta ſic fuerit capta. Et ad caſſationem, reuocationem, & annullationem talis tenutæ, & ad reſtitutionem, & reintegrationem in ſtatum priſtinum ſufficiat petitori, ſeu querelanti exinde probare, rem, vel poſſeſſionem ſic acceptam tempore talis acceptionis ſe poſſediſſe, vel ſaltem de facto tenuiſſe, vel ſuam eſſe iure dominij, vel quaſi, vt ſpoliatus ante omnia ad poſſeſſionem, & eius commodum reſtituatur.

De alienatione pignoris, tam conuentionalis, quàm prætorij. *Rub. 19.*

STatuimus, quòd debitor teneatur, & debeat pignus conuentionale, vel etiam prætorium cum effectn luere intra x. dies, quos iudex ad requiſitionẽ creditoris debitori ſtatuat, & ſtatuere teneatur. Si autẽ debitor tale aliquod pignus ad mãdatũ iudicis noluerit luerẽ, ſoluendo creditori integrè debitũ, & expenſas, liceat creditori per ſe, vel aliũ, obtẽta ſuper inde licẽtia iudicis, cõdecẽti pretio vẽdere tale pignus: & ſi quid ſupereſt vltra debitũ, & expẽſas, illud intra tertiã diẽ debitori prędicto reddat omnino, pęna duorũ ſol. pro qualibet libra dicti ſuperflui. Et quilibet emptor talis rei aduerſus debitorẽ, ſuosq́. ſucceſſores de, & ſuper tali re in agẽdo, & defendẽdo perpetuò ſit ſecurus.

De modo præſtandi patrocinium, & de ſalario patrocinantium. *Rub. 20.*

QVilibet Aduocatus, Procurator, curator ad cauſas, vel cauſam, & actor bonam cauſam, atque iuſtam ſe fouere, & defendere iurent. Qui autem iurare iuſſus, vel monitus recuſauerit, nec in cauſa adeſſe, nec ſalarium petere valeat. Si autem præſtitum fuerit tale iuramentum, per notarium cauſæ redigatur in ſcriptis, & talis ſcriptura pro pleniſſima probatione in cauſa præſtiti patrocinij reputetur. Non apparente autem tali iuramento, dum tamen recuſatum non fuerit, vel neglectum contra mandatum iudicis, ad probationem patrocinij præſtiti probatio ſemiplena ſufficiat. Et quilibet iudex, & officialis Ciuitatis ad requiſitionem Aduocati, Procuratoris, curatoris, necnon actoris, vel alterius eorum nomine, teneatur, & debeat, pœna vigintiquinque libr. deñ. cogere, & compellere realiter, ſeu perſonaliter clientulum, vel ſuos hæredes ad ſoluendum ſalarium tali Aduocato, Procuratori, ſeu actori quolibet tempore, etiã feriato, ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, & ordine non ſeruato, etiã de facto, & ſine proceſſu aliquo. Modus autẽ ſoluendi ſalariũ ſit talis, videlicet. ¶ Quòd Adnocatus in cauſis ciuilibus, & criminalibus pecuniarijs, ſeu miſtis, in quibus patrociniũ præſtiterit, habeat ſol. quatuor deñ. pro quolibet flor. pro eius patrocinio, & Procurator in dictis cauſis habet ſol. duos pro quolibet floreno. In criminalibus verò corporalibus, vel corporis afflictiuis canſis, vel rei inæſtimabilis habeat Aduocatus florenos x. Procurator verò v. cum hac declaratione, ꝙ ſalariũ Aduocati, quantacunque ſit quantitas cauſæ, non excedat ſummam decẽ flor. Salariũ verò Procuratoris non excedat ſummã quinque flor. In ſecunda verò inſtantia Aduocatus, & Procurator prędicti habeant dimidiũ dicti ſalarij, ſi ijdẽ fuerunt in prima inſtantia. Si verò alius

Aduocatus

Aduocatus,& Procurator fuerit in ſecunda inſtantia,vel à die quacunque,habeat idẽ ſalarium,quod habuiſſet ſi fuiſſet in prima inſtantia. In tertia verò inſtãtia,vel alia quacunque,qui fuerunt in prima ſemper habeăt in qualibet ipſarũ idem ſalariũ,quod habuerunt In ſecunda. Et qui ſolùm fuerunt in ſecũda,habeăt in qualibet alia inſtãtia ijdem dimidiũ ſalarij,quod in ſecunda habuiſſent,ſi fuiſſent in prima. Declarando tamen,ꝙ Aduocatus, & Procurator partis ſuccumbentis habeat dimidiũ tantùm dictorum ſalariorum. Pro ſimplici verò deſcriptione facta ad baſtardellum ad inſtantiã procuratoris, curatoris,vel actoris vſque ad x. ducat. non poſſit peti, neque taxari vltra x. ſol. A decẽ verò ducat. ſupra,quantacunque ſit quantitas,ſalarium non excedat ſol. xx. deñ. Et quæ dicta ſunt in Procuratore,locum habeant in curatore, & actore, & his ſimilibus. Quorum ſalariorum tertia pars in principio cauſæ,tertia in apertura proceſſus,reliqua verò finita cauſa,tam principali,quam appellationis ſoluatur. Et prædicta locũ habeant, ſiue patrociniũ præſtitũ fuerit corã arbitro, aut etiam arbitratore, aut cõmiſſario.Et idẽ modus in ſalarijs prædictarũ perſonarũ ſtatus,vt ſupra in Aduocatis,intelligatur,& ſit prędictis perſonis,arbitris,& arbitratoribus aſsũptis à partibus quibuſcũq. & cõmiſſarijs deputatis.

De non matriculato in iudicium non admittendo. *Rub. 21.*

ADuocationis,procurationis,curæ,aut actoriæ ad cauſas officium, ſeu miniſterium publicè, & indifferenter Ciuibus Firmanis, & non forenſibus competere debet. Idcirco volumus,ꝙ nullus forenſis,qui non ſit matriculatus,& in marricula Aduocatorum,& Procuratorum Ciuitatis Firmi deſcriptus,admittatur Aduocatus,Procurator,actor,vel curator alicuius.Si autem admiſſus fuerit per iudicẽ ad prędicta,ſi nõ fuerit de partiũ volũtate admiſſus talis forẽſis nõ matriculatus,acti tata per ipsũ nõ valeăt ipſo iure,& iudex,qui talẽ patrocinantẽ admiſerit,cadat in pęnã xxv. lib.deñ.

De officio & mercede Notariorum bancharum. *Rub. 22.*

NOtarij deputati ad ciuilia iudicia,ſiue in principalibus cauſis,ſiue appellationum,exceptis ſimplicibus contradictionibus,ſeu conſenſibus partium ad actus,ac etiã exceptis actibus,qui ſolo ſimplici verbo partium per ſtatutum aliquod fieri permittuntur,nullatenus poſſint,vel valeant aliquas proteſtationes, vel actus, ſeu acta ſpectantes, ſeu reſpicientes ad perſonas alicuius partium,& per ipſas fiendas ſcribere, vel in actis redigere,niſi prout pars, ad quam id ſpectat, in ſcriptis dederit eiſdem. Quiſquis autem contrafecerit,in lib. decem deñ. parti,aduerſus quam ſcribitur; ſoluendis,& ad intereſſe partis eiuſdem de facto vice qualibet puniatur:& nihilominus ſic factum nõ teneat,nec proficiat ipſo iure parti hoc fieri facienti. Actus autem, qui ſpectant ad iudicem, ſecundum quòd iudici viſum fuerit,ſcribere,& in monumenta redigere teneătur: & quilibet notarius ad ciuilia acta deputatus teneatur, & debeat omnes, & ſingulas ſcripturas ſibi à partibus exhibitas conſeruare, & in filza reponere,& partibus petentibus inde copiam facere. Item teneatur,& debeat quilibet prædictorum notariorum in qualibet cauſa,in qua acta in ſcriptis recipi debeant, vnum librum, ſeu regiſtrum conficere,in quo ſingulis diebus,quibus prænominata acta celebrantur,dicta acta debeat integraliter ad verbũ,prout iacent,ſcribere,& regiſtrare,pęna vnius ducati auri pro quolibet actu,& qualibet vice contrafacienti,de facto exigenda,& ad intereſſe parti læſæ teneatur:& nihilominus ſecus factum non teneat ipſo iure: pro quo libro,& qualibet ipſius charta,ſeu folio ſcripto,& regiſtrato continente tot verſus, & dictiones infraſcriptas, notarius præfatus habeat, & habete debeat à qualibet partium pro eius mercede de dicta regiſtratione ſol. duos deñ. qua mercede ſoluta notarius ipſum regiſtrũ chartulatum,& in publicam formã per ipſum notariũ redactum iudici exhibere,& relaxare teneatur,donec fuerit per iudicẽ in cauſa iudicatum. Qua cauſa diffinita,& peremptoriè terminata,notarius ipſe tale regiſtrum aſſignare,& relaxare debeat notario DD.Regulatorum,conſignandũ in apotheca,ſeu Regularia Cõis Firmi. Item præfatus notarius cauſæ teneatur,& debeat,quotiens opus ſit, & aliquo modo dubitaretur de tali regiſtro,vel eius parte,iudici exhibere filzam,& acta originalia integraliter,gratis, & ſine aliqua mercede, ſub iam dicta pęna ſibi de facto exigenda qualibet vice, qua contrafactum fuerit. Item quilibet dictorũ notariorũ teneatur ſcribere omnes,& ſingulos dies,& horas vtiles,& quibus iudex,ſub quo ſcribit acta,ſedet ad ius reddendum. Salarium autem dictorũ notariorum tale ſit,videlicet in primis pro relatione ſimplicis cedulæ citationis per baliũ factæ habeat quatuor deñ. & ſi plures in vna cedula citati fuerint, quatuor deñ. pro quolibet habeant: ita tamen, ꝙ ſumma quatuor ſol. non excedat. Pro præſentatione contumaciæ deñ. octo: & ſi plures fuerint contumaces,deñ. quatuor pro quolibet vltra primum:ita tamen,quòd ſumma quatuor ſol. non excedat.

Pro licentia conceſſa balio,qui det tenutã in contumaciã partis,ſi pro quantitate xx.ſol. vel intra,xij. deñ. & ſi plures fuerint in vna cedula,iiij. deñ. pro quolibet vltra primum,ita ꝙ ſex ſol. non excedat. A xx. ſol. ſupra vſque ad centum,ſol. duos. & ſi plures fuerint in vna licentia,xij. deñ. pro quoliber, vltra primum,ita ꝙ octo ſol. non excedat. A centum ſol. vſque ad x. lib. ſol. iiij. & ſi plures fuerint, iiij. deñ. pro quolibet vltra primũ,ita ꝙ x. ſol. non excedat. A x. lib. vſque ad quinqnaginta, x. ſol. A quinquaginta lib. ſupra vſque ad centum,ſex ſolidos. A centũ lib. vſque ad mille,duos ſol. pro cẽtenario. A mille lib. ſupra,quantacunque ſit quantitas,vel æſtimatio,xxxx. ſol. & nõ vltra. Pro ſcripturis autem in eorum libris regiſtratis,non autem in cedulis tantũ habitis,quantitates dictas recipiãt, videlicet iiij. ſol. pro quolibet folio,ſeu charta: quod foliũ,ſeu charta ad minus quinquaginta lineas, ſeu virgulos habeat ſcriptos,& quælibet linea ad minus xvj.dictiones debeat cõtinere:& ſi fuerit breuior ſcriptura,vel prolixior,ſemper ſoluatur pro rata.Pro pręceptis autem factis in confeſſos,ſecundis decretis diffinitiuis ſententijs cauſarum ciuilium, tam principalium,quàm appellationum primarũ, & ſecundarũ,non fiat ſolutio prædicto modo,ſed aliter,videlicet pro præcepto facto in confeſſum,ſi quãtitas non excedit valorem centum ſol. recipiat à parte deñ. xii. ſi verò fuerit maior,nõ tamen excedat lib. xxv.ſol.ij. ſi verò fuerit maior,nõ tamen excedat lib. quinquaginta,ſol.tres:ab inde ſupra vſque ad centũ,ſol. iiij. Si verò fuerit maior, cuiuſcunque quantitatis,vel æſtimationis, recipiat pro quolibet centenario xij. deñ. dummodo non excedat ſummã xx. ſol. Pro ſecundo decreto recipiat medietatẽ eius,quod infra dicetur de diffinitiua ſentẽtia. Pro diffinitiua verò ſentẽtia in cauſa ciuili principali,ſi valor nõ excedat ſummã centũ ſol. recipiat pro qualibet parte ſol. tres. Si verò fuerit maioris ſummæ,non tamen excedat x. lib. à qualibet parte recipiat ſol. iiij.Si verò ſit maior quantitas,nõ tamen excedat ſummã xxv. lib. à qualibet parte recipiat ſol. v. Si verò fuerit maior quantitas, non tamen excedat quinquaginta lib. à qualibet parte recipiat octo ſol. Si verò fuerit maioris quantitatis, non tamen excedat ducentas lib. à qualibet parte recipiat xx. ſol. Si verò ſit maioris ſummæ,non tamen excedat quingentas lib. à qualibet parte recipiat triginta ſol. Si verò ſit maioris ſummæ,non tamen excedat mille lib.à qualibet parte recipiat xxx.ſol. Si verò exceſſerit mille lib. cuiuſcunque quãtitatis,vel valoris fuerit,à qualibet parte à mille lib. ſupra recipiat ſol. x.pro quolibet miliari,dummodo nõ excedat ſummã lib.xx. Et ſi aliqua partium eſſet contumax,non propterea plus recipiat à parte pręſente in omnibus caſibus ſupradictis.Et prędicta ſalaria de,& pro ſentẽtijs ſufficiant,ſiue vna perſona,ſiue plures fuerint ex quacunque parte in cauſa illa.In cauſis verò appellationũ,pro diffinitiua ſententia ſcribenda,& regiſtranda recipiat tantũ ad prædictam rationem, quantũ recipi debet de ſententia diffinitiua cauſæ principalis. Itẽ pro quolibet folio regiſtri in cauſa appellationis recipiat. iiij. ſol. modo,& forma ſnpra loquẽtibus,& diſponẽtibus de alijs actis, ꝗ de ſententia diffinitiua ſecũdo decreto,pręcepto in confeſſum. Reliquę verò ſolutiones fiẽdę pro actis, vel ſcripturis in cauſis, quę neque hic,neq; alio ſtatuto diſpoſitę,ſiue ſtatutę sũt,ſecundũ Cõſtitutiones generales Prou.March. fiant.

Quòd notarij ſint ſcripti in Collegio,ſeu Matricula. Rub. 23.

NOtarij,ſeu tabelliones nullo modo audeant,vel præſumant conficere publica inſtrumenta,vel rogationem aliquã cuiuſcunque contractus,vel teſtamenti,vel in ea ſcribere,vel notare,niſi in matricula notariorum Ciuitatis Firmi fuerint deſcripti, & prius in publico Collegio approbati. Quiſquis autẽ contrafecerit,in lib. xxv. vice qualiber de facto puniatur. Et nullus notarius Ciuitatis,vel comitatus Firmi audeat,vel præſumat contractus,vel rogita, de quibus rogati fuerint, ſcribere,annotare,vel publicare in aliqno alio loco,libro,vel quaterno alicuius perſonæ,ſeu ad inſtãtiam alicuius;ſed ſolum in eius baſtardello,ſeu libro,in quo conſueti ſunt notarij eorum abbreuiaturas ſcribere,vel annotare, ſub pœna quinquaginta libr. deñ. ipſo facto per quemcunque officialem, coram quo denunciatus fuerit,de facto exigenda: & talis contractus non valeat ipſo iure,& nullã habeat roboris firmitatem: & poſſit à quolibet accuſari, & habeat accuſator quartam partem banni, & teneatur ſecretus:& hoc locum habeat in futurum.

De abbreuiaturis,& prothocollis Notariorum. Rub. 24.

STatuimns,ꝙ quilibet notarius Cinitatis,& diſtrictus Firmi auctoritate Poteſtatis,vel ſui iudicis,Capitanei,vel ſui iudicis publicare,& in publicã formã redigere valeat omnia, & ſingula prothocolla,acta,& abbreuiaturas cuiuſcunq; notarij mortui,abſentis,vel infirmi,ad petitionẽ eius,cuius intereſt. Et ſiquidẽ in talibus abbreuiaturis,ſeu prothocollis reperitur hoc verbum &c.

poſſit talis notarius extendere abbreuiaturam,ſeu prothocollum prædictũ, ſecundum ꝙ notarius, qui talia ſcripſerat,conſueuit in ſimili extendere,ſeu notare : ſinautẽ tale quod ſimile non reperitur,tunc fiat extenſio ſecundum communem conſuetudinẽ aliorũ notariorum Ciuitatis:quicquid autem ſic copiatum,publicatum,ſeu ſcriptum fuerit,pleniſſimam obtineat firmitatẽ,aliquo alio non obſtante. Statuimus etiam,quòd ſi in aliquo prothocollo,vel in aliquo inſtrumento reperiatur erroneè ſcriptũ Anni dñi M.ccc. cum ſcribi debuerit tricenteſſimo,vel aliquid Iudici ſimili videatur erroneè ſcriptũ,quo rectè ſcripto,videlicet M.ccc. vel ſimili,concordet annus cũ indictione in inſtrumẽto,ſeu prothocollo contenta,error,ſeu obliuio præmiſſum inſtrumentum,prothocollum, vel aliam quamcunque ſcripturam non vitiet vllo modo: immo non obſtante tali errore,neque atiã ſtatuto aliquo,vel iure obſtante, plenam probationem,& firmitatem faciat,& obtineat. Volumus inſuper,quòd ſi in prothocollis, vel abbreuiaturis alicuius notarij defuncti,abſentis, vel infirmi non reperitur, Ego talis notarius &c. ſeu non reperitur eius ſubſcriptio,dum tamen conſtet iudici talem abbreuiaturam,ſeu prothocollũ manu notarij prædicti defuncti,vel abſentis ſcriptam fuiſſe,ad quod probandum ſufficiat ſola aſſertio cũ iuramento duorum notariorum Ciuitatis per iudicem eligendorum,talia prothocolla,ſiue abbreuiaturæ valeant,& plenã obtineant firmitatem: dum tamen alia ſubſtantialia non deficiant. Itẽ ſtatuimus, quòd ſi in aliquo quaterno, ſeu baſtardello alicuius notarij , videlicet in principio , vel in aliqua alia parte reperiãtur anni Domini,ſcripturæ,& prothocolla ſequẽtes manu eiuſdem notarij, in quibus anni non exiſtant,intelligantur factæ ſub dicto anno, & milleſſimo præcedenti. Scripturæ verò præcedẽtes dictum annum,& milleſſimum,ſi aliud milleſſimum non præcedat,intelligantur factæ in milleſſimo proximè præcedenti:& propter hoc volumus,quòd nullatenus vitientur. Itẽ ſtatuimus, quòd ſi in aliquo prothocollo,breuiatura,quaterno,baſtardello,vel folio reperiatur aliquis contractus, teſtamentum,vel alia ſcriptura ſcripta manu dicti notarij,vel non ſua manu ſcripta, ſed ſit ſubſcripta manu dicti notarij,talis contractus,teſtamentum,vel ſcriptura perinde habeatur,ac ſi ſcriptũ fuiſſet manu notarij ſubſcribentis, & pleniſſimè valeat, & teneat, nec propterea valeat vitiari. Et prædicta omnia, & ſingula etiam in præſentibus,& prçteritis,& futuris per ſentẽtiam,vel tranſactionẽ,vel aliter non deciſis,vel ſopitis vendicent ſibi locum. Volumus inſuper,quòd Clerici, ſeu etiã Presbyteri notarij poſſint rogari de quibuſcunque contractibus,vltimis voluntatibus,vel alijs quibuſcunque actibus,quorum ſcripturis fides prout alijs notarijs habeatur,non obſtante quod presbyteri, vel clerici ſint. Item ſtatuimus,quòd omnes,& ſinguli notarij habentes prothocolla notarij iam defuncti,teneantur, & debeant,pœna quinquaginta lib. deñ. pro quolibet , facere inuentarium omnium prothocollorum defuncti,& ipſum aſſignare notario Collegij notariorũ,ſeu in Sacriſtia Fratrũ Prçdicatorũ: in quo quidẽ inuentario ſaltẽ nomina contrahentium,ſeu aliàs diſponentium,anni Domini, & dies apponãtur.

De inſtrumentis iam ſolutis reſtituendis. *Rub.* *25.*

SI quis inſtrumentum,vel prothocollum alicuius debiti, vel crediti habuerit, facta ſolutione , vel remiſſione debiti, ſeu crediti in eo contenti , teneatur ad petitionem olim debitoris reddere eidem , vel cui mandauerit , tale inſtrumentum , vel prothocollum intra decem dies à die ſolutionis,ſatisfactionis,ſeu remiſſionis factæ computandos, ſine aliqua cancellatione, ſi petitum fuerit , niſi diuerſi contractus , ſeu ſcripturæ continerentur ibidem. Et teneatur creditor debitori petenti illud facere cancellari debitoris expenſis. Si autem creditor tale inſtrumentum , ſeu prothocollum amiſerit , teneatur ſuis expenſis facere debitori inſtrumentum quietationis de debito ſibi reſtituto , vel de quo ſibi ſatisfactum eſt , ita quòd debitor ſeruetur indemnis : ac etiam promittat eidem , quòd ſi inſtrumentum amiſſum prædictum ad eius manus peruenerit , vel eius reſtituendi facultatem habuerit , reſtituet debitori; & ſi quidem creditor fuerit repertus habere penès ſe tale inſtrumentum poſt ſolutionem , ſeu ſatisfactionem prædictam , & poſt decem dies prædictos , in lib. decem debitori dandis de facto puniatur ; & nihilominus de facto inſtrumentum reddere teneatur. Item ſtatuimus, quòd ſi debitor fideiuſſorem dederit, vel principalem dederit pagatorem, teneatur creditor, facta ſibi ſolutione,ſeu ſatisfactione debiti, ipſum intra decem dies proximos abſoluere, & liberare, ſub pœna vigintiquinque lib. deñ. pro dimidia Communi,& pro aliã dimidia cui inſtrumentum reſtitui debuit ſoluendarum. Item ſi quis vſus fuerit contra aliquem coram aliquo iudice,vel arbitro in Ciuitate,vel diſtrictu Firmi aliquo inſtrumento poſt ſolutionem,& ſatisfactionem debiti in dicto inſtrumento contenti,vel poſt quietationem inde factam, ſiquidem de hoc per teſtes,vel inſtrumentum quietationis , ſeu remiſſionis conſtiterit,puniatur qui ſic vſus fuerit,de facto in eo tanto,quod iam ſibi ſolutum ite-

rum ſolui ſibi falsò petebat, pro dimidia Communi, & pro alia dimidia illi, contra quem productum fuerit inſtrumentum. Et prædicta locum habeant in præteritis, præſentibus, & futuris. Saluo vnicuique creditori, quòd poſſit vti inſtrumento pro eo, quod remanſerit ad ſoluendũ: & ſaluo, quòd in hęredibus, & ſucceſſoribus vniuerſalibus, vel ſingularibus præſentis ſtatuti pœna non vendicet ſibi locũ, niſi ſcienter peterent. Itẽ ſi quis partẽ debiti receperit, teneatur, pœna decẽ lib. deñ. ad requiſitionẽ debitoris facere debitori quietationem de recepto: & hoc locũ habeat etiam in præteritis, & futuris.

De regreſſu fideiuſſoris contra principalem. *Rub. 26.*

SI quis Ciuis, vel habitator in Ciuitate, vel diſtrictu Firmi pro aliquo in iudicio, vel extra fideiuſſerit ex quacunque cauſa, & pro eo ſoluerit, Poteſtas, & Capitaneus, eorumq. iudices, qui ex inde fuerit requiſitus, facta per talem fideiuſſorem de ſolutione fide legitima, teneatur, & debeat cogere realiter, & perſonaliter, & etiam carcerare principalem ad petitionem fideiuſſoris, vel ſuorum hęredum, vel ſucceſſorum, omni exceptione, & dilatione remotis, ſine libello, litis conteſtatione, calumnię iuramento, ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, de facto, & ſine aliquo proceſſu, vt ſatisfaciat, & ſoluat fideiuſſori, aut hæredibus, vel ſucceſſoribus ſupradictis de omni eo, quod ſic ſolutum fuerit, & de damnis, expenſis, & intereſſe ſibi ſatisfaciat. Et eodem modo contra hæredes, & ſucceſſores talis principalis procedatur vt ſupra. Et bona ipſius principalis ſint tali fideiuſſori, ſuiſq. hæredibus, & ſucceſſoribus pro prædictis hipothecata, & tacitè obligata. Et omnis venditio, quæ de dictis bonis per Scindicum Communis, vel alium occaſione dictæ ſatisfactionis emanauerit, omniſq. datio in ſolutum conceſſa de dictis bonis fideiuſſori, vel ſuis hæredibus, vel ſucceſſoribus prædictis pleniſſimam obtineat firmitatem.

De arbitris, & arbitratoribus. *Rub. 27.*

ARbitria, ſiue laycorum, ſiue clericorum, in ſcriptis, vel qualitercunque fuerint lata, & facta, firma, & rata maneant, dum tamen ſuper eo compromiſſum extiterit, ſiue compromiſſum fuerit de iure, & de facto in procedendo, & de iure tantùm in ſentẽtiando, ſiue de facto tantùm, aut de iure tantùm in procedendo, & de iure in ſentẽtiando: à quibus arbitris intra quinq; dies poſt eorũ probationem permittimus appellari. In arbitratoribus autem, & amicabilibus compoſitoribus cognoſcentibus, & terminãtibus de facto ex forma eorum compromiſſi, ſtatuimus, ꝙ eorum arbitramenta, & compoſitiones reduci poſſint ad arbitriũ boni viri, ſimplici tamen petitione ſuper inde propoſita, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, & ſine proceſſu aliquo, quolibet tempore, & meſſium, & vindemiarũ, & aliarum feriarum, etiã repentinarũ, & prout, & ſicut cognoſcere, & terminare poterãt arbitratores, & amicabiles compoſitores ex forma eorũ compromiſſi. Quæ quidem reductiones peti valeant intra quintã diem poſt compoſitionẽ factam, ſeu laudũ, vel arbitramentũ latum, tam coram iudice ciuiliũ cauſarũ, q̄ coram iudice appellationũ continuè computandum à die ſcientiæ, vel notificationis. Elapſo autem dicto termino, intra quẽ talis reductio petita non fuerit, dicta compoſitio, laudũ, ſeu arbitramentũ firmum, ratumq. ſit, & habeatur pro iuſto, & æquo, & præſumatur ꝙ pars, quæ non petijt reductionẽ prędictam intra dictum terminũ, expreſsè, & ex certa ſciẽtia renunciauerit iniquitati, & dolo dicti arbitramenti, & compoſitionis, & vlterius contra compoſitionem, & arbitramentũ prædictum nõ audiatur in aliquo. Itẽ ſtatuimus, & volumus, ꝙ ſi duo arbitri, vel arbitratores aſſumpti diſcordauerint, poſſit per eoſdem cõmuni concordia aſſumi tertius. Sin autẽ de tertio eligendo diſcordauerint, tunc per Poteſtatem, vel Capitaneum, vel alicuius eorũ Curiam cogantur eligere quẽ ipſe voluerir, vel etiã ipſe Poteſtas, aut Capitaneus eligat eum. Qui quidem tertius aliquo ex dictis modis aſſumptus, ſeu electus habeat poteſtatem ſententiandi, laudandi, & arbitrandi, ac ſi ab ipſis partibus communi conſenſu fuiſſet aſſumptus, electus, vel nominatus. Reductio autem antedicta per iudicem, coram quo petita fuerit, intra quindecim dies poſt petitionem inde factam debeat terminari. Ipſis autem elapſis, firmum remaneat arbitramentum prædictum, niſi reductio fuerit terminata. Et executioni quidem arbitria, arbitramenta, ſeu compoſitiones, & ſententiæ prædictæ mandentur, ſecundum formam traditam circa executionem ſententiarum. Qui arbitri, & arbitratores, & amicabiles compoſitores teneantur, & debeant dicta eorum arbitria, vel arbitramenta, & lauda terminare, cognoſcere, & diffinire intra triginta dies continuos à die acceptationis factæ per eos. Volumus inſuper, quòd ſi contingat aliquem ex dictis arbitris ſe abſentare, & veriſimiliter ſit, ipſum non poſſe reuerti intra menſem, vel ſi in compromiſſo eſſet certum tempus breue adiectum, ita quòd non ſit veriſimile arbitrum poſſe reuerti intra termi-

num appoſitum in compromiſſo ad expediendum cauſam, tunc iudex cogat, & cogere debeat partem, quæ talem arbitrum abſentem elegit, alium ſummariè, & de facto eligere. Et talis ſic electus, & ſubrogatus in locum abſentis habeatur, & ſit perinde ac ſi à principio fuiſſet electus, & acta, ſeu facta per eum plenam habeant roboris firmitatem.

De compromiſſis fiendis inter coniunctos. Rub. 28.

SI qua quæſtio, aut controuerſia inter aliquos adinuicem conſanguinitate, vel affinitate coniunctos fuerit vſque ad tertium gradum incluſiuè de iure Canonico computandum, Poteſtas, eiusque iudex ad requiſitionem cuiuſlibet partis, vel alterius cuiuſque petentis teneatur, & debeat partes ſic coniunctas compellere ad compromittendum, & compromiſſum generale faciendum de iure, & de facto in procedendo, & ſententiando in aliquem, vel in aliquos coniunctos, vel amicos communes per ipſos communiter eligendos, ipſos realiter, & perſonaliter, prout ſibi videbitur, compellendo ad prædicta intra quinque dies proximos, poſtquàm ſuper inde fuerit requiſitus, ſub pœna centum lib. deñ. tali Rectori, vel Iudici, ſcindicatus tempore auferenda de facto. Quod quidem compromiſſum tales arbitratores, & amicabiles compoſitores teneantur intra tres dies proximos à die, qua electi, ſeu nominati, ſiue aſſumpti fuerint, acceptare, & demum diffinire, & terminare teneantur omnino intra menſem continuum à die acceptationis factæ computandum. Ad quod faciendum per quemcunque Rectorem, vel iudicem cogi poſſint, & valeant, atque debeant ad petitionem cuiuſcunque partis perſonaliter, & realiter de facto. Qui ſi diſcordauerint, ad electionem tertij procedatur, vt in ſtatuto ſuperiori continetur. Et eorum lauda, ſententiæ, ſeu arbitramenta, & compoſitiones ad arbitrium boni viri reduci poſſint, & valeant eo modo, prout in ſtatuto ſuperiori proximo continetur. Adijcientes inſuper præſenti ſtatuto, & ſtatuto præcedenti de arbitris, quòd ſi intra triginta dies prædictos non expedierint per ſententiam cauſam eis compromiſſam quomodocunque, inſtantia compromiſſi ſit perempta, & ſuper dicta cauſa nõ poſſint vlterius aliquid facere, niſi de voluntare partium aliud maius tempus eſſet in compromiſſo appoſitum: quo elapſo, ſit dicta inſtantia perempta, vt ſupra. Et arbitri, qui non expedierint intra dictum terminum, non debeant à partibus aliquod ſalarium, vel commodum percipere: & ſi receperint, teneantur illud partibus reſtituere, ad pœnam dupli, de facto per officialem Communis ab eis exigendam. Et præſens ſtatutum locum habeat in præteritis, præſentibus, & futuris, dummodo per ſententiam non deciſis, & terminatis. Et cauſa prædicta ſic compromiſſa, quæ non fuerit intra tempus per ſententiam terminata, vlterius compromitti non poſſit, niſi fuerit de partium voluntate, & pars aliqua ad compromittendum cogi non poſſit, non obſtante ſtatuto loquente, quòd conſanguinei cogantur ad compromittendum, vt ſupra, cui expreſsè derogamus in caſu præmiſſo.

De rerum communium diuiſione. Rub. 29.

STatuimus, & ordinamus, quòd quiſquis in communi hęreditate, vel alicuius rei ex alia cauſa communis, ſtare, vel detineri noluerir, & diuiſionem petierit, Poteſtas, eiusque Iudex, Capitaneus, eiusque Iudex, qui ex inde fuerit requiſitus, ad petitionem, ſeu requiſitionem cuiuſcunque hæredis, vel ſocij, teneatur, & debeat cogere realiter, & etiam perſonaliter alium cohæredem, vel ſocium, vnum, ſeu plures, ad diuiſionem faciendam, ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ſine libello, litis conteſtatione, & calumniæ iuramento, ſola ſimplici petitione ſuper inde facta in actis. Et Rector, ſeu Iudex ex inde requiſitus, pœna quingentarum libr. deñ. teneatur intra viginti dies continuos à die talis petitionis huiuſmodi negotium terminare: & hoc poſtquàm iudici conſtiterit; ſola informatione ſuper inde habita, rem eſſe hęreditariam, vel aliàs communem. Pupilli tamen, & adulti non niſi cum auctoritate tutorum, vel curatorum diuiſionem petere poſſint. Item fratres maiores, fratres ſuos minores quatuordecim annis ad diuiſionem aliquam prouocare non valeant, niſi impetrata ſuper inde à iudice licentia, & obtenta, quam ipſe concedere valeat, ſi ei videbitur. Et in quolibet caſu diuiſionis fiendæ maior tempore diuidere, & partes congruas facere teneatur: & minor electionem habeat capiendi, & eligendi. Et ſi verteretur in dubio de eorum ætate, quis ſit minor, Iudicis arbitrio relinquatur. Et prędicta circa diuiſionem faciendam obſeruentur modo, & forma prædictis. Et hoc locum habeat, etiã ſi peteretur

diuiſio inter eos,qui nõ eſſent adinuicẽ conſanguinitate,& affinitate coniuncti. Et prædicta ita obſeruẽtur,quando partes pro indiuiſo in re,vel hæreditate æquæ ſunt. Sinautem inter eos partes hæreditatis,vel rei impares eſſent, tũc habens maiorẽ partẽ partes facere,& habenti,vel habẽtibus minorẽ electionẽ dare,ſeu facere teneatur.Hoc inſuper addentes,ꝙ ſi forte ille,cui contigit facere diuiſionẽ, vt ſupra,feciſſet diuiſionẽ non æquam,& iuſtã,ſed malo dolo,& in fraudẽ,& damnũ alicuius,cui contingebat accipere partem, liceat ipſi querelãti facere diuiſionẽ æquam,& iuſtã,ſi velit,& ille accipiat.

De muris communibus faciendis. *Rubr. 30.*

SI quis iuxta domum ſui vicini habuerit domum ſuam clauſam inter ſe, & vicinum prædictum de aſſidibus, vel pariete cannarum, vel vincorum, vel ſimilium, & aliquis ipſorum voluerit murum facere inter ipſos, teneatur alter vicinus prædictus ad requiſitionem cupientis murum facere intra duos menſes poſt requiſitionem murum facere, ſeu fieri facere in altum ad minus tantum quantum talis clauſura protenſa fuerit: dum tamen expenſæ inter ambas partes decem librarum deñ. ſummam non excedant,& vicinus inſuper non ſit pauper. Intelligatur autem eſſe pauper,ſi eius bona non valeant vltra centum lib. deñ. Et hoc ſtatutum Rectores exequi teneantur.

De habentibus arbores in alieno,& de arboribus impedimentum vicino præſtantibus. *Rub. 31.*

SI quis eius arborem in alieno ſolo habuerit, teneatur dominus arboris ipſam arborem vendere domino ſoli,& ille è conuerſo emere teneatur iuſto pretio per duos vicinos eligendos concorditer declarando. Item ſi quis arborem ſupra vicini ſolum vmbram,ſeu impedimentũ vicino præſtantem habuerit,teneatur ipſam remundare,& ramos pendentes ſupra terrenum vicini incidere,ne præſtet impedimentum.Et idem intelligatur de arbore in confinio,vel ſupra viam poſita impedimentũ vicino,vel alteri præſtante.Item ſi quis,cuiuſcunque ætatis,vel ſexus,habuerit aliquam coccham menſuræ vnius modioli,& dimidij,vel minoris numeri iuxta aliquem vicinum ipſi à duobus partibus,cogatur illi,cui melius adiacet tale terrenum,vendere: & ille è conuerſo emere iuſto pretio per duos vicinos communiter eligendos declarando. Et hoc locum non habeat,vbi quis cocchã iuxta Ciuitatem, vel Caſtrum aliquod per ſexaginta cannas habeat, vel ſi in ea cum tota familia ſua habitet. Item non habeat locum hoc ſtatutum in facientibus tales cocchas ſtudioſè in fraudem ſtatuti huius, vendendo partẽ terreni,vt coccha fiat:huius autẽ ſtatuti beneficio clerici vti valeant quoquo modo.

De ſocietatibus, colligantijs, & rebus communibus, & ipſarum rerum petitione. *Rub. 32.*

SI quis Ciuis,vel diſtrictualis Firmanus aliquam colligantiam,vel cõtractum ſocietatis,vel colligantiæ cum aliquo fecerit,vel inierit de,& ſuper mercibus deferendis per mare,vel per terram:ille, qui tales merces receperit,intra xv. dies poſtquàm ad Ciuitatem Firmi peruenerit, teneatur ponere rationem cum eo,qui ſic deferendas merces dederit,& eidem res,& pecunias debitas reddere cum effectu,ſecundum eorum conuentiones,omni exceptione remota. Ad quarum conuentionum obſeruationem recipiens ad petitionem dantis realiter,& perſonaliter compellatur : & ſi obſeruare neglexerit,in xxv. lib. de facto vice qualibet puniatur. Et omnes Rectores Ciuitatis teneantur,& debeant quæſtiones,& cauſas ſuper inde mouendas ſummariè,ſimpliciter,& de plano,ſine ſtrẽpitu,& figura iudicij cognoſcere,& intra xxx.dies continuos terminare, pęna centum lib. deñ. de ſuo ſalario. Item ſi quis in paſſagium,ſeu peregrinationem iuerit, & ibi fuerit mortuus, vel aliàs,quo minus redire valeat,impeditus,& aliquas res aliquibus eius ſocijs,vel nũcijs tradiderit, vel ipſæ res quomodocunque ad eos peruenerint,teneãtur tales ſocij,vel nuncij,vel etiam alij prædicti eaſdem res ſuccessoribus mortui,vel impediti,vel illis,qui in eius domo remanſerint,ſine interpellatione,& ſine mora reddere cum effectu intra octo dies,poſtquàm ad Ciuitatẽ redierint: recepta tamen cautela idonea de indemnitate,& de rato. Et prædicta etiam in omnibus recommendationibus de quibuſcunque rebus factis inter mercatores Firmanos extra Ciuitatem,& diſtrictum Firmi locum obtineant.Et in prędictis omnibus,& ſingulis quilibet Rector,& Iudex Ciuitatis,vt ſupra,procedat,cognoſcat,terminet, & decidat, ac etiam condemnet in pœna ſupradicta: cuius pœnæ medietas ſit Communis, & alia medietas ſit partis. Item ſtatuimus,quòd fratres,& ſocij habentes bona communia, credentias,& debita facientes poſſint,etiam alter ipſorum ſuo,& fratrum,& ſociorum nomine, auctoritate præſentis ſtatuti à debitoribus petere,atque exigere,ſiue de debito appareat inſtrumentum,ſiue non,& ſiue vnus ſit alterius procurator,ſiue non: dum tamen tali debitori,vel talibus debitoribus cum idoneis fideiuſſori

bus caueatur de indemnitate, & de rato habendo per abſentem ad ſenſum ſapientis ipſorum. Et prædicta locū habeant,quādo plures fratres, vel ſocij in vno inſtrumento, vel contractu contineantur,vt geſtum per vnum,vel cum vno,per alium ratum,& gratum debeat habere: nec abſens contra id, quod per talem fratrem,vel ſocium geſtum fuerit, venire valeat vllo modo. Adijcientes prædictis, ꝙ ſi quis acceperit aliquam recommenditiā,& iuerit, & portauerit vltra mare, videlicet vltra gulfum,de dictæ recommenditiæ lucro habere debeat quartam partem,& quòd recipiens dictam recōmenditiam ire debeat expenſis toties dictæ recommenditiæ,videlicet victus pro ſe,& vnico famulo,ac etiam redire; ad quas expenſas conferre debeat accipiens dictam recommenditiam pro rata mercantiarum ſuarum, & aliarum,quas ipſe portabit in dicto itinere,niſi aliud conuenerit inter partes. Et hoc locum habeat in futuris: & vt omnis materia ſcandali ſopiatur,& veritas eluceſcat,ſtatuimus,ꝙ quotiens quæſtio aliqua eſſet inter duos mercatores,vel alios artifices,vel quoſcunque alios,& inter eos verteretur in dubiū de aliquibus datis,vel receptis hincinde,& per aliquā partiū prædictarū peteretur editio, vel exhibitio libri,in quo eſſet ſcripta ratio inter eos,tunc iudex cogat,& cogere debeat talē habentem librū, & hæredes ſuos ad exhibendum librum prædictum,realiter,& perſonaliter, omni ſolennitate iuris omiſſa: dummodo cōſtet talem,contra quem petitur,prædictum librum habere. Et ſi aliter fides haberi non poſſit, per ſacramentum clarificetur,deferendo ſacramentum dicto tali affecto, ſi librum penès ſe habeat de prædictis.

De emancipationibus liberorum. *Rub. 33.*

EMancipationes liberorum coram D. Poteſtate,vel Capitaneo, vel alicuius eorum Vicario in Palatio eorum reſidentiæ fieri ſtatuimus. Et aliter factæ non teneant ipſo iure.

De tutoribus. *Rub. 34.*

CIrca tutorum prouiſionem hoc ſtatuimus,quòd ſiquidem pater in teſtamento,vel alia quacunque vltima voluntate tutores filio ſuo, vel filijs ſuis ordinauerit,tales deſcripti,ſeu ordinati, tutores exiſtant,& cæteris legitimis, & datiuis præferantur. Qui tutores teneantur idoneè ſatiſdare,licet eorum fides ſit ab ipſo teſtatore approbata. Mater etiam poteſtatem habeat filio impuberi,vel filijs in eius teſtamento,vel alia vltima voluntate tutores ordinandi,ſi pupilli patrem non habeant. Et hoc,ſi bona pupilli,vel pupillorum vltra centum lib. non valeant. Deficientibus autem prædictis tutoribus in teſtamento,vel alia vltima voluntate ordinatis, perueniatur ad legitimos hoc modo,videlicet. Primò enim matri,deinde auiæ ſecundum ordinem, quæ legitimæ cenſeantur, & cæteris præferantur,& eis deferri volumus,& per ſe tutelam adminiſtrare.Et hoc,ſi bona pupilli,vel pupillorum centum lib. non excedant. Sinautem ſupra centum lib. valeant, tunc mater, vel auia ſecundū ordinē vnà cum magis idoneo agnato pupilli,vel pupillorū tutrix exiſtat, nō attenta proximitate,ſed inſpecta idoneitate tantùm. Sinautē mater, & auia non extarent, hoc ordine ad legitimos perueniatur,videlicet ꝙ iudex facta inquiſitione de legitimis,illum ex eis tutorem ordinet, qui magis idoneus reperiatur,proximitate non attenta: qui ſic ordinatus tutelam per iudicē ſuſcipere cogatur remedijs opportunis: Vbi autem legitimi non exiſtunt, tunc iudex cum conſenſu DD. Priorum, & Vexilliferi iuſtitiæ de bonis idoneis hominibus,inquiſitione facta,vnum,vel plures idoneos, prout ſibi melius videbitur,tutores decernat,& ordinet,cogatq́. eum,vel eos tutelam ſuſcipere remedijs opportunis. Et prædicta tam ex officio ſuo,quàm etiam ad cuiuſcunque petitionem iudex executioni mandet. Ante verò quàm tutores ad adminiſtrationē accedant,de bonis omnibus,& rebus, & debitis,& creditis pupilli inuentarium faciant bona fide,& ſine fraude:& alia faciant,ad quæ de iure tenentur,intra decem dies,poſtquàm tutores dati fuerint. Vbi autem mater,& auia tutrix ad ſecunda vota tranſire voluerit, tunc ad legitimos perueniatur,ſi extant: aliàs autem ad datiuos perueniatur, ſeruato modo,& forma ſuperius deſignatis. Si quis autem à tutela ſe excuſare voluerit, huius rei facultatem habeat intra octo dies continuos,à die nominationis, ſeu ordinationis computandos, intra quos peremptoriè, & preciſè ſuam eſcuſationem probaſſe, & probatam habuiſſe debeat cum effectu. Quæ autem reputari debeant excuſationes legitimæ, ſolius iudicis conſcientiæ,& diſpoſitioni relinquatur, diſpoſitione iuris communis non obſtaute circa hæc quoquo modo.

De furioſis, mentecaptis, prodigis, mutis, & ſimilibus, & eorum curatoribus. *Rub.* 35.

MVti, & ſurdi, qui aliàs non ſanę mentis exiſtunt, curatores habere debeant dũtaxat ad cauſas. Eorum verò negotia, & bona ipſi per ſe, non autem curatores prædicti liberè per omnia admi niſtrent. Furioſis autem, & mentecaptis, & ijs, qui mentis imbecillitatem patiuntur; necnon prodigis manifeſtis Iudices Ciuitatis iuriſdictionem habentes cum diligenti inquiſitione conſtituant curatores ad eorum negotia, & bona adminiſtranda, & facienda. Qui quidem curatores, præſtitis idoneis fideiuſſoribus, ſeu fideiuſſore, & medio iuramento cauere debeant de negotijs prædictorum benè, fideliter, & legaliter exercendis, & faciendis vtilibus, & inutilibus prætermittendis, & de reliquis reſtituendis: ſaluo ſemper, quòd in iudicio, & extra vti valeat veritate. Et ſi qua perſona, etiam non coniuncta alicui de prædictis ſub curatore manentibus, querimoniam alicui Rectori, vel Iudici expoſuerit, quòd curatores alicuius de prædictis fraudem, culpam, vel negligentiam in ipſa cura commiſerint, vel committerent; talis Rector, vel Iudex ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, etiam omni ſolennitate, & ſubſtantialitate iuris omiſſa, ſuper inde ſe informet. Et ſola rei fide, & veritate habita contra tales curatores, ipſos de facto à cura debeat remouere. Talium autem curatorum illud ſalarium ſit, & ſtatuatur, quod iudici viſum fuerit fore æquum.

De præſcriptionibus. *Rub.* 36

OMnes, & ſinguli Ciues, ſeu habitatores Ciuitatis Firmi, vel eius comitatus, ſiue diſtrictus, qui aliquam rem mobilem cum titulo tenuerit, & poſſederit ſine controuerſia ſpacio triennali, ſint ſuper inde tuti vſucapione. Si quis autem rem mobilem, vel immobilem, ſiue per ſe, ſiue inter ſe, & ſuos auctores ſpatio viginti annorum continuorum tenuerit, & poſſederit ſine titulo, dum tamen ſine lite, & controuerſia, ſit tutus præſcriptione temporis prædicti, & huius ſtatu ti auctoritate pro vero domino, & poſſeſſore talium rerum habeatur. Item ſi quis rem aliquam immobilem ſine lite, & controuerſia decennali tempore poſſederit iuſto titulo inter præſentes, etiam inter ſe, & ſuos auctores, ſit tutus perpetuò ſuper inde. Et prædicta, vel aliquod prædictorum in rebus eccleſiaſticis, vel ad eccleſias pertinentibus, ant contra eccleſiaſticas perſonas, aut aliàs in præſcriptionibus de iure priuilegiatas, aut contra furioſos, vel mentecaptos nullo modo vendicent ſibi lo cum. Item etiam contra pupillos, vel probabili, vel neceſſaria cauſa abſentes à Ciuitate Firmi, & eius diſtrictu, ſupradicta ſtatuta, vel eorum aliquod non vendicent ſibi locum; ſed immo totum tempus minoris ætatis, & abſentiæ prædictæ de prædictis præſcriptionibus detrahatur, & non cucurriſſe intelligatur. Si quis autem in futurum aliquem ſibi ad aliquod debitum obligauerit, ſeu obligatum habuerit, & tale debitum à die quo contractum fuerit intra viginti annos non petierit, ſeu aliàs illud agnitum non fuerit per debitorem medio tempore, ab inde in antea tale debitum nullatenus peti poſſit, & inſtrumento ſuper inde confecto vti non valeat, ſed præſentis legis auctoritate debitum præſumatur per debitorem fuiſſe, & eſſe legitimè ſolutum. Item ſi quis aduerſus aliquem aliquod inſtrumentum debiti, vel aliquam priuatam ſcripturam manu debitoris ſcriptam notatam trino teſte, vel non, habuerit, ſeu confici fecerit, & debitum in inſtrumento, ſeu ſcriptura contentum intra decem annos à die talis debiti contracti numerandos viuente debitore in eo contento non petierit in iudicio, tale inſtrumentum, ſeu talis ſcriptura, quæ intra dictum tempus in vita debitoris non fuerit exe cutioni mandata, ſeu in iudicio petita, non poſſit poſtea aduerſus hæredes, ſeu ſucceſſores debitoris defuncti executioni mandari, nec ex inde aliquid agi, vel peti. Prædicta verò contra pupillos, aut furioſos, vel mentecapros, ſiue contra abſentes probabili, & neceſſaria cauſa, aut contra perſonas eccleſiaſticas, vel aliàs de iure priuilegiatas locum non habeant vllo modo. Prædicta inſuper, & quodlibet prædictorum, quæ prædictas metas pręſcriptionũ inducunt in inſtrumentis guarentiſię non ven dicent ſibi locum, niſi demum elapſis viginti annis inter præſentes, & triginta inter abſentes à die celebrati contractus: quibus annis elapſis, vt ſupra, dicta inſtrumenta guarentiſiata ſint penitus præſcripta, & pro caſſis, & nullis habeantur, & intelligantur, etiam ſi iurata fuerint: in quibus, & alijs inſtrumentis iuramentum non impediat præſcriptiones. Quibus præſcriptionibus decurſis, iudex non poſſit talia inſtrumenta exequi, pœna decem ducat. auri Communi Firmi de facto ſoluendorum, & auferẽdorum à dicto iudice, & alijs officialibus ſecus exequentibus pro quolibet, & qualibet vice.

Item

Item ſumma æquitate moti volumus,& præſentis legis auctoritate decernimus, ꝙ omnia quæcunque tempora cuiuſcunque vſucapionis,ſeu præſcriptionis decurſa,ſiue lapſa tẽpore tyrannidis D. Raynaldi de Monte Viridi,videlicet à die tertia Septembris anni Domini M. CCCLXXVI. vſque ad diem vigeſimamquintã incluſiuè menſis Auguſti anni Domini M. CCCLXXIX. ſubducantur,& detrahãtur de medio,& ſubducta,& detracta intelligantur, & ſint auctoritate legis huius de tẽpore vſucapionis,& præſcriptionis prædictæ,& ex nunc tantum temporis, quantum dicto tempore tyrannidis prædicti fluxit,reſtitutum intelligatur,& ſit. Adijcientes inſuper,quòd patrocinia,& ſalaria Aduocatorũ, & Procuratorum intra triennium peti,& exigi queant;& elapſo triennio præſcribãtur,& petentes nõ audiantur modo aliquo. Item,ꝙ operarij,& mercennarij,qui conducuntur ad diẽ, & diurnam operã, debeant intra annum petere eorũ mercedem,& pretium à die operæ, ſeu operis facti, miſſi,& dati per eoſdem operarios. Et ſimiliter famuli,& pactuales,qui cõducuntur per menſem, vel per maius tẽpus, teneantur,& debeant petere,& exigere mercedem,& ſalarium ipſorum intra duos annos proximè futuros poſt finitũ tẽpus eorũ cõductæ:& elapſo dicto tẽpore,vt ſupra præfixo,dictis operarijs,mercẽnarijs,famulis,& pactualibus ex nunc auctoritate pręſentis legis pręſcribãtur,& pręſcripta ſint ipſo iure: & ſic de cętero nullo modo,vel via cõtra eorũ patronos,& cõductores prędicti operarij diurni,& famuli,& pactuales agere,& petere poſſint;ſed penitus ſit præcluſa via amplius petẽdi, & agendi prædictis.

De ementibus rem ſtabilem. *Rub. 37.*

SI quis aliquã rem ſtabilem emerit,& ipſam rem ipſe, aut eius hæredes, vel ſucceſſores per ſe, vel ſui auctoris,vel prædeceſſoris tẽpore vnà ſimul computato tenuerit,vel poſſederit ſine cõtrouerſia per decem annos continuos à tempore emptionis,& poſſeſſionis acceptæ numerandos,pacificè,& quietè,ſine lite,& controuerſia; talis res non poſſit ab eo,vel eius hæredibus, vel ſucceſſoribus peti,auferri,vel auocari eo prætextu,occaſione,cauſa,vel colore,quòd de dicta re facta fuerit prius aliqua donatio,venditio,ceſſio,vel quiuis alius contractus per eundem venditorem alicui alteri Ciui,comitatiuo,diſtrictuali,vel forenſi,non obſtantibus verbis in tali primo contractu appoſitis, ſcilicet quam rem conſtituit ſe emptoris,donatarij,vel aliter contrahentis precario nomine poſſidere, vel à quibuſcunque verbis,aut actibus ſimilibus,vel æquipollentibus. Item ſi quis primò vni,vel pluribus,deinde alij,vel allijs rem aliquam vendiderit,donauerit,vel aliàs ceſſerit,vel alienauerit; illi,ſeu illi intelligantur,& ſint in tali re potiores,qui prius veram,& realem poſſeſſionem dictæ rei nacti fuerint,non autem qui fictam,vel precariam tantum habuerint. Et huius ſtatuti diſpoſitio in omnibus,& ſingulis caſibus huius rubricæ locum habeat, & obtineat,ac etiam ius,& effectũ tribuat,ſiue quis poſſideat,& ſe tueri velit,ſiue cũ à poſſeſſione quoquo caſu,vel modo ceciderit,& ad ipſam rem, vel poſſeſſionem obtinendam agere velit. Et hoc ſtatutum locum habeat ad præſentia,præterita, & futura.

De rebus publicè emptis, vel à Pyratis. *Rub. 38.*

ITem ſi quis Ciuis,aut comitatiuus habitator Firmanus,aut comitatiuus, vel diſtrictualis Firmi palàm,& publicè,de die quidem,non de nocte,& in loco non ſuſpecto aliquam rem mobilem ab aliquo forenſe emerit,& pretium ſe ſoluiſſe eius ſacramento aſſeruerit, atque probauerit, iuraueritq. neſciuiſſe rem talem furto fuiſſe ſubtractam: etſi talis res à tali emptore euincatur, euincens pretium reſtituere non teneatur,niſi aliter Iudici ex aliqua cauſa viſum fuerit. Si quis verò rem mobilem,vel ſe mouentem quamcũque emerit ab armigeris,ſeu ſtipendiarijs,aut pyratis,ſeu curſarijs,& veniret fortè aliquis,qui eſſet dominus, & patronus dictæ rei; tunc, & eo caſu emptor dictæ rei teneatur reſtituere dictam rem,& perdat pretium ſolutum in emendo rem prædictam.

Quòd propter ineptam petitionem quis non ſuccumbat in cauſa ciuili. *Rubr. 39.*

STatuimus,& ordinamus,quòd nemo deinceps cogatur edere actionem in aliqua petitione, ſiue libello; ſed tantum competens factum competenti cauſa proponat: & propter ineptitudinem petitionis,ſeu ineptam petitionem non ſuccumbat.

De ſimulatis contractibus reprimendis. *Rub. 40.*

SI quis rem aliquam vltra centum ſolidos valentem, aut aliqua bona, vel partem ipſorum ex cauſa donationis inter viuos, vel cauſa mortis, vel in premium emancipationis, vel ex cauſa vẽditionis, vel alterius cuiuſcunque contractus,aut quocunque titulo lucratiuo inter viuos,

vel non

vel non lucratiuo per ſe,vel alium receperit,ſiue inſtrumentum confectum fuerit ſuper inde,ſiue non, & talem titulum habuiſſe ſe oſtenderit poſt mortem illius,à quo habuit de tali re,vel bonis,quæ ille,à quo habuit talem titulum,habuerit,& poſſederit tempore ſuæ vitæ vſque ad tempus mortis; talis contractus,ſeu titulus,huius ſtatuti auctoritate nullius valoris exiſtat,niſi coram Poteſtate,vel eius Iudice,Capitaneo,vel eius Iudice,ſciente,& certiorato eo,qui talem cõtractum,vel titulum confeciſſe dicitur, oſtenderit, & inſinuari,& publicari fecerit,& per vnum ex notarijs dicti Poteſtatis, vel Capitanei ſubſcribi in dicto contractu,& inſtrumento inde confecto fecerit. Et non proſit talem contractũ, aut titulum recipienti,quòd ille, qui ipſum confecit, confeſſus fuerit, ſeu conſtituerit ſe eius nomine precario,vel aliter poſſidere,ſeu quòd talem rem,vel talia bona in conductionem receperit, ſed immo ſit ei opus veram,& corporalem poſſeſſionem in vita illius,qui talem titulum, vel contractum fecerit, ac etiam tempore mortis eiuſdem nactum fuiſſe,vel habere per ſe,vel eius hęredes: aliàs quicquid ſecus factum fuerit,non teneat ipſo iure.

De alienationibus rerum Minorum. *Rub.* 41.

VEnditiones,donationes,alienationes,remiſſiones,ceſſiones,quietationes,aut trãſactiones quarumcunque rerum,actionum,vel iurium ſub quacunque forma,titulo,contractu,vel conceptione verborum à puberibus minoribus vigintiquinque annis fiendæ, non aliter valeant, neque teneant, niſi ſuper inde talium minorum corporale interuenerit iuramentum, & ibidem affuerit, ſeu interuenerit præſentia,& cõſenſus expreſſus ſaltem duorum proximorũ conſanguineorum,ſi exiſtant,vel ſi non,ſaltem duorũ affiniũ proximorũ maſculini ſexus,ſi exiſtant,& præſentes ſint,vel fęminini ſexus xxv. annorũ,vel vltra,credito de tali cõſanguinitate, vel affinitate ſolo iuramẽto prætendẽtiũ ſe conſanguineos,vel affines prædictos;aut deficiẽtibus talibus conſanguineis,& affinibus,iudicis prę ſentia,auctoritas,& cõſenſus duorum vicinorũ talium minorũ pleniſſimè ſufficiat. Debeat etiã conſenſus,& auctoritas curatoris dicti minoris puberis,ſi curatorẽ habuerit,interuenire.Si verò alienationes ſupradictæ,vel aliqua ipſarũ fierent ab impuberibus,& pupillis; tunc,& eo caſu ſolennitates ſupradictæ interueniant,& interuenire debeant,ac etiã conſenſus, & auctoritas tutoris,& iudicis ſemper,& in omni caſu:& aliter factæ à dictis minoribus,& pupillis nõ valeãt ipſo iure,& doloſè factæ,& extortæ præſumantur. Si quis verò minor xxv. annis,maior verò xiiij. induſtrioſus, qui aliàs cõſuetus eſſet publicè mercari,agere,& mercantiã exercere,inueniatur; tũc liceat tali minori omnia facere,quemadmodum & maiori, & geſta per ipſum,licet fuerint ſolennitates prædictæ omiſſæ,nullatenus irritentur.

De alienatione rerum dotalium. *Rub.* 42.

VEnditiones,ſeu quęcunque alienationes rerum dotalium ęſtimatarum,vel inęſtimatarũ, quas vir fecerit,non aliter valeant, niſi infraſcriptis ſeruatis, videlicet quod vxor cum conſenſu duorum proximorum conſanguineorum tali venditioni, ſeu alienationi conſentiat, & ipſam firmam habere,atque tenere promittat,& inſtrumento ſuper inde omnimodo conficiendo, quod omnino confici exigimus,atque volumus,exprimatur cambiũ, quod vxor à marito recipit: quod quidẽ cãbium eſſe debeat tempore talis venditionis,ſeu alienationis æquè bonum, vt res dotalis alienata, vel vendita,& res immobilis in Ciuitate Firmi,vel eius diſtrictu poſita. Itẽ ſi vir rẽ aliquã ſuæ vxori obligatam,vel hypothecatam pro re dotali,vel dote vxoris vendiderit,alienauerit,vel obligauerit,talis vẽditio,obligatio,vel alienatio non aliter valeat, neque teneat, niſi mulier conſenſerit, & ipſam firmam habere iurauerit,ac etiam tot alia bona marito ſuperſint tẽpore conſenſus,& iuramenti prædicti,quę ipſi mulieri pro dote reſtituenda,& creditoribus viri ipſius idoneè ſufficiant. His autẽ omnibus, & ſingulis non interuenientibus,neque vxori,neque ſuis hæredibus, aut ſucceſſoribus præiudicium valeat generari.Liceat autem vxori res ſuas dotales pro ſua,aut etiam mariti, vel filiorũ neceſſitate, de qua legitimè conſtet,ac etiam res parafrenales, nulla ſubſiſtente cauſa, vel neceſſitate,alienare,vel etiam obligare,etiam ſine cambio aliquo.Item liceat vxori conſentire viro ſuo alienanti,ſeu obligãti res ipſius viri tali vxori pro dote hypothecatas,ſi viro ſuo,& filijs ipſius viri ſui vrgens neceſſitas, & cauſa immineat,de qua iudici legitimè conſtet: duo tamen cõſanguinei talis vxoris proximiores, ſi exiſtãt, aliàs vnus conſentiat,& conſentire debeat alienationi,vel obligationi prædictæ,aut nullo conſanguineo exiſtente,iudicis auctoritas, & conſenſus, ac etiam auctoritas, & conſenſus curatoris ei dandi ad hoc,ſi mulier maior ſit,plenè ſufficiat quoad hoc. Vbi autẽ minor ſit,interueniente ipſius iuramento, & inſinuatione in actis,vnà cum prædictorum conſanguineorum conſenſu,pleniſſimam obtineat firmitatem.

tatem. Non extantibus verò dictæ vxoris conſanguineis prædictis, iudicis auctoritas cum conſenſu curatoris ei dandi ad hoc in omnibus, & ſingulis caſibus præmiſſis pleniſſimè valeat, & ſufficiat. Item ſtatuimus, ordinamus, & adijcimus prædictis, quòd vxor poſſit res dotales, & parefrenales, & res ſibi pro dotibus obligatas vendere, & viro ſuo vendenti conſentire, eriam ſine cambio aliquo, & ſine aliqua alia ſolennitate ſtatutorum, & ſine præſentia conſanguineorum, ſi viro ſuo, & filijs ſuis, ac etiam ſibi mulieri vrgens neceſſitas immineatur, de qua neceſſitate iudici conſtet: & ſi iudex decreuerit neceſſitatem, & cauſam ſubeſſe, & quòd legitima, & neceſſaria neceſſitas, & cauſa ſubſit vendendi, vel conſentiendi, tunc vxor prædicta vendere, & conſentire valeat, alio non exquiſito; & contractus ſic per eandem celebratus plenam ſortiatur roboris firmitatem.

De ſponſalibus, & lucro ſponſi, & ſub cuius adminiſtratione ſponſa, eiusq. bona regantur. *Rub. 43.*

QVoniam contractis ſponſalitijs nonnulla onera ſuſtinentur à ſponſo, ſtatuimus, & ordinamus, quòd quandocunque inter maiores ſeptennio ſponſalia contracta fuerint, ſiquidem ſponſa patre careat, ſponſus à die ſponſaliorum contractorum omnes, & ſingulos fructus dotis conuentæ, ſeu conſtitutæ lucretur omnino. Item ſtatuimus, quòd ſi ſponſa patrem non habuerit, ſed ſub tutore regatur, aut tutore indigeat; ſiquidem ſponſus patrem habeat, omnis tutela eiuſdem ſponſæ ad eius ſocerum, patrem videlicet ſponſi, deuoluatur omnino, & ſibi res, & bona omnia, & ſingula dictæ ſponſæ ſint huius legis auctoritate commiſſa, & in inuentario redigantur: ad euius inuentarij confectionem iudicis præſentia vnà cum duobus proximioribus conſanguineis dictæ ſponſæ, ſi extant, vel cum vno debeat adeſſe, & interuenire. Si autem ſponſus patre caruerit, bona eiuſdem ſponſæ per eius ſponſum, ſi maior xx. annis exiſtat, confecto per eum inuentario, vt ſupra, adminiſtrétur omnimodo. Et ſi contigerit inter ipſos ſponſalia diſſolui; neque pater ſponſi, neque ipſe ſponſus ad redditionem fructuum, ſeu prouentuum dotis prædictæ dumtaxat aliqualiter teneatur; ſed immo eiuſdem ſponſi lucro cedant omnino, propter onera, quæ (vt prædicitur) ſupportari contingit.

De reſtitutione dotium. *Rub. 44.*

COntracto matrimonio per verba de præſenti, mutuoq. conſenſu, etiam ſi carnalis copula ſequuta non fuerit, ſiquidem matrimonium morte mulieris non extantibus filijs, vel filiabus communibus fuerit diſſolutum, maritus medietatem dotis lucretur, & reliquam reſtituere teneatur. Et ſiquidem dotem non receperit, ſed promiſſa, vel conuenta ſibi fuerit, poſſit maritus prædictus dimidiam talis dotis à promittente, vel ſuo hærede petere, & conſequi. De alia autem mulier poſſit pro ſua voluntate teſtari. Res autem pro cunctio, ſeu pro arredo tantùm datas, maritus, ſeu alius eius nomine nullatenus reſtituere compellatur, ſed ipſas lucrifaciat, omnibus pactis dotalibus, aut legibus in contrarium loquentibus non obſtantibns quibuſcunque. Vbi autem mulier decedens ex altero matrimonio tantùm filios, vel filias reliquerit, vir quidem rertiam partem dotis, & totum cunctium, & arredum lucretur, reliquas verò duas partes reſtituere teneatur omnimodo. Et vltra prædicta maritus de bonis, vel dote vxoris occaſione cuiuſcunque pacti inter eos conuenti nil poſſit habere, retinere, vel petere, niſi tertiam vel dimidiam, & cunctium ſuperius prænotatas. Quibus dimidiæ, ſeu tertiæ vxor nullum grauamen inter viuos, vel in vltima voluntate poſſit opponere. Et præſenti ſtatuto renunciari, ſeu contrafieri non valeat vllo modo, etiam ſi iuramentum apponatur: & ſi ſecus fieret, non teneat vllo modo. Si verò vxor relictis filijs, vel filiabus cõmunibus ſuum virũ prædeceſſerit, ipſe vir de dote, ſeu cunctio nil reſtituere teneatur, ſed filiorum communium ſint, maſculorum primò, quibus non exiſtentibus, fœminarum; non obſtante quocunque pacto in inſtrumento dotali appoſito, etiam iuramento vallato, in quo continetur, quòd ſi filij extiterint, & intra certum tempus deceſſerint, ſeu quocunque modo, vel pacto alio non obſtante. Et hoc ad præterita, præſentia, & futura non deciſa tranſactione, vel ſententia, aut lite non pendente, trahatur, & habeat locum. Vbi autem mulier relictis filijs ex vtroque matrimonio, videlicet priori, & poſteriori, deceſſetit, dos eius, & id cunctij, quod ſupereſt, inter filios maſculos, vel fœminas, vt ſupra, præcedentis, & ſequentis matrimonij ſecundum capita ęqualiter diſtribuatur, & diuidatur. Liceat autem eidẽ vxori in dictis tribus caſibus de dicta dote, & cunctio, videlicet de tertia parte pro eius anima diſponere pro libito voluntatis, non obſtante quocunque pacto dotali in inſtrumento appoſito, aut etiam donatione propter nuptias, quæ tali diſpoſitioni non valeat præiudicare vllo modo: & idem ſeruetur in vidua. Vbi autem matrimonium morte viri diſſolui contigerit; ſiquidem dos in pecunia, vel rebus mobilibus, vel

ſe mouentibus fuerit, tunc hæredes viri, vel quicunque alius, qui conueniendus ſit pro reſtitutione dotis,& cunctij,ad talem reſtitutionem faciendam habeat annum à die mortis viri computandum, & non vltra;& interim ab hæredibus viri alatur,prout æquum iudici viſum fuerit. Si verò dos in bonis ſtabilibus,ſeu immobilibus fuerit;tunc intra xv. dies numerandos,vt ſupra,dotis prædictæ reſtitutio fiat.Et hoc caſu cunctium, ſiue æſtimatum, ſiue inæſtimatum, non poſſit repeti, quoad rem, vel æſtimationem,niſi duntaxat illud,quod extabit tempore mortis viri, niſi pretium cunctij in dotem computatum fuerit.Et ſi filij communes remanſerint poſt mortẽ viri,vigore pacti donationis propter nuptias in inſtrumento dotali contenti vxor nil petere poſſit. Sin autem filij communes non remanſerint;tunc ſecundum pactum conuentum petere poſſit,& habeat. Volumus etiam,& ordinamus, quòd diſſoluto matrimonio morte viri,mulier non poſſit habere,retinere,petere, vel lucrari aliquam veſtẽ nuptialem, & ad ornatum,ſed tantùm vſuales quotidianas veſtes, aut lugubres debeat habere,attenta qualitate perſonarum.Item vltra præmiſſa mulier de bonis viri nil poſſit petere,retinere,vel lucrari.

De vltimis voluntatibus. *Rub. 45.*

TEſtamenta omnia,& ſingula manu publici,& legalis notarij ſcripta, habentia quatuor teſtiũ nomina in Ciuitate, trium verò in comitatu, tabellione non computato in numero teſtium, etiam ſi teſtes rogati non ſint,huius legis auctoritate,valida,& autentica pleniſſimè habeantur,& ſint, & per quemlibet Rectorem, & Iudicem Ciuitatis executioni mandentur, ac ſi ſolennitates, & omnes ſubſtantialitates iuris haberent, & eorum vigore agi, & conſequi valeant, & defendi, dum tamen teſtator de iure communi ſit habilis ad teſtandum. Item ſi quid filio, vel filiæ,vel alijs deſcendentibus, aut etiam aſcendentibus, quibus de iure communi iure inſtitutionis relinquendum eſt, in dicto teſtamento relictum ſit quoquo relicti titulo, omiſſo iure inſtitutionis, tale teſtamentum nihilominus valeat, & teneat, nec eo prætextu irritari, aut inualidari valeat quoquo modo, ſed ſi minus legitima ſit relictum, agi poſſit ad ſupplementum. Item ſi quis coram quinque teſtibus in Ciuitate, & quatuor in comitatu, etiam non rogatis, qui ſint maſculi, & omni exceptione maiores,ſuum condiderit teſtamentum, volumus, & ordinamus, quòd tale teſtamentum, ſeu vltima voluntas teſtibus prædictis probata, perindè valeat, & teneat, & executioni mandetur, vt ſupra dictum eſt de teſtamento in publicam formam redacto, ac ſi legitimus numerus teſtium eidem fuiſſet adhibitus, & ſolennitates aliæ legitimæ affuiſſent. Item ſi duo, vel plura teſtamenta vnius appareant, volumus, quòd ſemper vltimum conditum, etiam aliquo de modis ſuperius præmiſſis, ſeu ſcriptis, priori præualeat, non obſtante quòd prius factum etiam quantumcunque ſolennizatum, & iuramento vallatum exiſtat,aut etiam verba derogatoria quantumcunque ſint in eo appoſita, vel deſcripta. Volumus inſuper,quòd teſtamenta,codicilli,ſeu donationes cauſa mortis, & quæcunque alię vltimæ voluntates pias cauſas concernentes manu tabellionis ſcriptæ, & duorum teſtiũ etiam non rogatorum nomina continentes,pleniſſimè valeant,& teneant,& executioni mandentur, ac ſi omni iuris ſolennitate,& ſubſtãtialitate legitimè vallatæ fuiſſent.Item codicilli, & quæcunque alia vltima voluntas ante teſtamentum, vel poſt à tabellione ſcripti, trium teſtium maſculorum nomina continentes,aut etiam à tabellione non ſcripti,ſed quatuor teſtibus maſculis probati,valeant,& teneant.Item donationes cauſa mortis trium teſtium numero probatæ,pleniſſimè valeant, & teneant, ac ſi omnes ſolennitates legitimæ eis adeſſent.Inſuper ſtatuimus,quòd ſi quis manu propria teſtamẽtum, codicillos, donationem cauſa mortis, vel aliam quamcunque vltimam voluntatem ſcripſerit, quàmuis talis ſcriptura neque teſtibus ſubſcriptis, neque etiam in tali vltima voluntate contentis, neque etiam tabellione iuuetur, neque ſolennitates,neque etiam ſubſtantialitates legitimas habeat,neque hæredis inſtitutionem contineat;pleniſſimè nihilominus valeat,& teneat, & executioni mandetur ſecundum eius continentiam,& tenorem.Et tale teſtamentum præualeat cuilibet alteri prius facto, quantumcunque etiam ſolenni iuramento vallato, ſiue etiam quæcunque derogatoria verba continenti, dummodo iudici conſtet,vel per teſtes,vel probationem idoneam,quòd teſtamentum, codicilli,donatio cauſa mortis,vel quæcunque alia voluntas vltima prædicta,ſcriptum, ſeu ſcripta fuerit manu ſic teſtantis,codicillantis,aut aliam vltimam voluntatem condentis: cuius quidem rei fidem,& probationẽ iudex ex ſuo officio,etiam ſine ordine,& ſolennitate quacunque,recipere valeat,ſola veritate attenta. Volumus etiam, quòd rupto teſtamento agnatione poſthumi,legata, & fideicommiſſa particularia in eo contenta,valeant,& teneant. Hoc autem generaliter ſtatuimus,quòd Rectores Ciuitatis, eorumq. iudices ad ciuilia deputati,videlicet qui ex inde requiſitus fuerit, teneantur, & debeant ſupraſcriptas

vltimas

vltimas voluntates,necnon quaſcunque alias legitimè ordinatas obſeruare,& obſeruari facere,& executioni mandare ſummariè,ſimpliciter, & de plano,ſine ſtrepitu, & figura iudicij. Addentes inſuper, quòd teſtamenta,& codicilli, & quælibet aliæ vltimæ voluntates tempore peſtis cõdita,& ordinata,ſi tribus teſtibus fidedignis fuerint comprobata,valeant,& teneant pleno iure,ac ſi omnes ſolennitates, & ſubſtantialitates iuris,tam ciuilis,quàm municipalis,adhibitæ fuiſſent, non obſtantibus quibuſcunque in contrarium facientibus.

De hæreditatibus,& legatis factis hoſpitali Sanctæ Mariæ Charitatis, & laborerio Sanctæ Mariæ Epiſcopatus,& alijs hoſpitalibus. *Rub. 46.*

CVm multæ,& innumerabiles cauſæ rebus incidant mortalibus, propter quas homines iugiter id quod habent,detinere non poſſunt,& propter magnam mortalitatẽ præteritam, videlicet in anno Domini M. CCC. XXXXIX. multi, & varij homines volentes eorum condere teſtamenta,codicillos,ſiue vltimas voluntates, ceſſauerunt habere copiam iuriſperitorum, & etiam notariorum ſcribentium teſtamenta, codicillos,& vltimas voluntates, occaſione mortalitatis prædictæ; idcirco ſtatuimus, & ordinamus, quòd quælibet vltima voluntas decedentis, quæ probaretur ſaltem per duos teſtes,etiam non rogatos,& omne teſtamentum,codicillum,& vltima voluntas, ſeu quęcunque alia ſcriptura manu propria teſtatoris cum teſtibus,vel ſine,vel manu cuiuſcunque notarij,in qua reperiretur aliquod legatum,vel hæreditas,purè,vel ſub conditione, vel appareret hæredem eſſe hoſpitale prædictum Sanctæ Mariæ nouellæ de Charitate,vel pauperes ipſius,vel aliquod altare fiendum,ſeu factum in dicta Eccleſia Sanctæ Mariæ, vel legatum eidem factum de quibuſcunque bonis, pecunia, ſeu rebus, per quam ſcripturam manu propria ipſius teſtatoris, ſeu per quemcunque notarium,non obſtante quòd iuris ſolennitas deſit, ſeu de iure valere non poſſet propter ſolennitates iuris deficientes;dummodo appareat de voluntate teſtatoris,& diſponentis vltimam voluntatem aliquo ex modis prædictis, vel in præſentia duorum teſtium, ex tunc oſtenſa ſcriptura manu propria teſtantis, vel cuiuſcunque alterius notarij viſa, & lecta, ſeu receptis dictis duobus teſtibus ad minus prædictis;quilibet iudex iuriſdictionem habens ſuper dicto teſtamento,codicillo,ſeu vltima voluntate executioni mandet piam voluntatem teſtatoris,ſummariè,ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepitu,& figura iudicij,etiam de facto. Et ſi aliqua bona,pecunia,ſeu res defuncti diſponentis dicto tempore magnæ mortalitatis,vel poſt,poſſiderentur,vel detinerentur per quoſcunque,etiam ſi de dicta Fraternitate eſſent,per dictos modos,ſeu aliquem prædictorum,ſeu aliquo modo quocunque,dicto hoſpitali,& pauperibus reſtitui faciant cũ effectu à poſſidentibus,vel detinentibus quibuſcunque. Et ſcriptura ſcripta manu propria teſtatoris,etiam manu cuiuſcũque notarij per modum teſtamenti,codicilli,vel cuiuſcunque alterius vltimæ voluntatis,facta dicto tempore mortalitatis hoſpitali prædicto, & pauperibus ipſius de quibuſcunque bonis,pecunia,ſeu rebus,valeat,& teneat,& plenam obtineat iuris, & roboris firmitatem, non obſtantibus quibuſcunque poſitis ſub titulo de teſtamentis, ſeu alijs quibuſcunque poſitis ſub quibuſcunque alijs titulis de iure Canonico, & Ciuili in contrarium loquentibus in prædictis,& quolibet prædictorum. Et prædicta non intelligantur in cauſis,& quæſtionibus deciſis, & determinatis. Volentes, quòd prædicta locum habeant in præſentibus, præteritis, & futuris. Et quod ſupra dictum eſt de hoſpitale Sanctę Mariæ,idem dicimus, & ſtatuimus in Eccleſia Sanctę Marię Epiſcopatus Firmi,& in quolibet alio hoſpitali exiſtente in Ciuitate,& diſtrictu Firmi.

De legatis pijs locis,vel ad pias cauſas factis. *Rub. 47.*

RElicta Eccleſijs, vel alijs pijs locis, aut cuicunque perſonæ ad pias cauſas, de quibus conſtet manu notarij publici,vel manu relinquentis,ſeu diſponentis in vltima voluntate ad pias cauſas,vt præfertur, etiam ſi talis vltima voluntas neque teſtes ſubſcriptos contineat, neque alios;dum tamen conſtet manu talis ſcripturam ſcriptam,ſeu conditam eſſe eo modo,quo ſupra ſcribitur in titulo de vltimis voluntatibus circa fidem habendam, quòd vltima voluntas ſit manu ipſius teſtatoris, vel aliam vltimam voluntatem ordinantis, ſeu concedentis; Rectores, & Iudices ciuilium cauſarum Ciuitatis Firmi teneantur, & debeant facere ſolui, & executioni mandari intra decem dies continuos à die inſtrumenti producti coram eis,& requiſitionis ſuper inde factæ,niſi intra eoſdem decem dies legitima defenſio ſuper inde allegata fuerit, & probata. Vbi autem neque manu tabellionis publici,neque manu ipſius relinquentis,ſed aliter de talibus relictis conſtet,ſeu conſtare dicitur, cauſa ſuper inde mouenda intra viginti dies continuos,etiam omiſſis quibuſcunque ſolennitatibus ſtatu-

torum,& iuris,terminetur omnino. Eademq. in omnibus,& per omnia in relictis ad ædificationem, vel refectionem pontium ſtatuta intelligantur, & ſint.

De inuentario conficendo. *Rub. 48.*

STatuimus,& ordinamus,quòd hæres ex teſtamento,ſiue ab inteſtato à die qua hęreditatem adierit, vel ſe immiſcuerit eidem,inuentarium conficiat de bonis,& rebus debitis, & creditis hæreditarijs,& legatis relictis,quæ ad eius notitiam peruenerint;etiam non vocatis creditoribus, debitoribus, & legatarijs, intra quindecim dies continuos à die prædicta excluſiuè numerandos,huius ſtatuti auctoritate, etiam ſine miniſterio cuiuſcunq; iudicis, vel Rectoris. Elapſo autem dicto termino, ſiue hæredes inuentarium confecerint intra dictum terminum, ſiue non, tanquàm verus hæres cogatur reſpondere de iure creditoribus,& legatarijs, alijsq. eum volentibus conuenire, non obſtantibus prædictis, vel alicui prædictorum legibus,ſeu conſtitutionibus ad inuentarij confectionē maius tempus indulgentibus,ſeu de ipſius inuentarij dilatione loquentibus. Tale autem inuentariū, ſiquidem coram iudice fiat per vnum notarium præſentibus ſaltē duobus teſtibus,ſcribi, ſeu fieri valeat,& ſic factum pleniſſimè teneat. Sinautem alibi quàm coram iudice fiat,debeant intereſſe eius cōfectioni duo notarij publici,& tres teſtes ad minus,& alter dictorum notariorum ſcribat inuentarium alter verò ſe ſubſcribat: & tale innentarium auctoritate præſentis ſtatuti pleniſſimam obtineat firmitatem. Fideicommiſſarij verò,ſeu executores in vltima voluntate relicti,ſeu ordinati,ſeu per iudicem ſubrogati,intra quindecim dies à die quo ſe ſic relictos, ordinatos, vel ſubrogatos ſciuerint, de bonis defuncti innentarium conficere teneantur:& ante ipſius confectionem officium ſibi iniuctum nullatenus audeant exercere. Poſſintq. infra dictos quindecim dies idem officium recuſare: qnibus elapſis, niſi ſic recuſauerint, modis omnibus illico exercere cogantur, & ad id obligati exiſtant his, quorum intereſt,huius legis diſpoſitione.

De ſucceſsionibus ab inteſtato. *Rub. 49.*

STatuimus,& ordinamus,quòd ad conſeruationem cyppus domus,& familiæ,& quia per maſculos familiæ nominātur,& conſeruantur,quòd de cœtero ſi contigerit aliquem,vel aliquā decedere ab inteſtato ſuperſtitibus filijs deſcendentibus, vel aſcendentibus, vel traſuerſalibus agnatis maſculis vſque in tertium gradum de iure Canonico computandum,filiæ fœminæ,ac etiā mater,& ſorores,& omnes aliæ fœminæ,tam deſcendentes,quàm aſcendentes,quàm etiam tranſuerſales,& tam de linea maſculina,quàm feminina,& omnes agnatæ fœminæ,& omnes cognati,ſiue maſculi, ſiue fœminæ,excludātur ab omni ſucceſſione,& hæreditate ſic morientis,& tam à bonis ſucceſſionum,&hæreditate dotantium,quàm non dotantium,& dicti maſculi ſuccedant. Fœminæ verò,quas contigerit ſupereſſe, & quas ſic præmoriens tenebatur dotare de iure, quæ dotatæ non eſſent, dotentur ad declarationem Poteſtatis,& Priorum competenter, attenta qualitate perſonarum, & dignitate domus, & facultatibus patrimonij, extraiudiciali informatione, abſqne aliquo ordine iudiciario. Sed fœminæ non dotatæ à matre non ſuperſtitibus filijs maſculis in bonis maternis ſuccedant in legitima: quibus maſculis exiſtentibus, in dimidia legitimæ ſuccedant in dictis bonis: in dote autem ſeruetur ſtatntum ſupra de reſtitutione dotium. Et ſi contigerit matrem ſic decedentis ſupereſſe,debeat ipſa mater in bonis filij,vel filiæ,ſeu aliorum,vel aliarum deſcendentium,ſi ſine filijs deceſſerint,habere dimidiam partem legitimæ, & dimidiam legitimæ auia paterna,matre non exiſtente. Et intelligatur decedere inteſtatus, vel inteſtabilis in omnibus caſibus præmiſſis,ſiue minor,& inteſtabilis decedat,ſiue maior,iure communi,ſtatutis,decretis,& reformationibns, & alijs quibuſcunque in contrarium non obſtantibus. Volumus etiam prædictum ſtatutum poſſe allegari ad interpretationem teſtamentorum,& decedentium cum teſtamento.

De executione ſententiarum cauſarum ciuilium. *Rub. 50.*

EXecutiones ſententiarum in cauſis ciuilibus latarū, & promulgatarum à iudice, vel iudicibus Communis Firmi, Conſulibus mercatorum, arbitro, vel arbitratore, vel alio quocunque officiali auctoritatem habente, à quibus non fuerit appellatum, reclamatum, vel de nullitate dictum intra tempora, intra quæ licet appellare, vel petita non fuerit in integrum reſtitutio,vel reductio ad arbitrium boni viri intra dicta tempora,vel ſi fuerit intra dicta tempora ap-

pellatum,reclamatum,vel de nullitate dictum,vel petita fuerit reductio,vel in integrum reſtitutio, &
fuerit ſententia per iudicem appellationis confirmata,vel tempora fatalia fuerint tranſcurſa,ita ꝙ pri
ma ſententia remaneat firma;fiant,& fieri debeant à Rectoribus,& officialibus Communis Firmi mo
do,& forma inferius annotata, videlicet. Quòd producta ſententia coram iudice, citetur pars, contra
quam lata fuerit,quòd intra terminum trium dierum in Ciuitate, vel quinque in comitatu veniat, &
compareat coram iudice,ad dicendum,& monſtrandum cauſam quare ſententia prædicta exequi non
debeat contra eam: qua non comparente intra dictum terminum,vel comparente,& non cotradicen-
te, exequatur dicta ſententia realiter, & perſonaliter ad voluntatem creditoris: nec aliquo modo au-
diatur condemnatus,donec integraliter fuerit creditori ſatisfactum ſecundum formam ſententiæ pro
ductæ. Si verò parsaduerſa comparuerit,& contradixerit executioni,& petierit copiam ſententiæ pro
ductæ,& dixerit ſe velle aliquid obijcere cõtra ſententiam,tunc ſibi terminus quinque dierum ſtatua
tur ad opponendum,probandum,& probatum habendum quicquid voluerit contra eam. Et non poſ-
ſit opponi contra dictam ſententiam niſi exceptio falſitatis,ſolutionis,& quietationis,& non aliæ ex-
ceptiones, etiam ſimiles. Quibus quinque diebus elapſis,procedatur in cauſa prout, & ſicut procedi-
tur in inſtrumento guarentiſiæ,pronunciando ſententiam exequendam,vel non, prout iudici videbi-
tur fore iuris,condemnando producentem ſententiam,ſi exceptiones prædictæ, vel aliqua ipſarũ fue-
rit probata,vel proponentem dictas exceptiones,vel aliquam ipſarum,ſi nõ probauerit,ſicut in ſtatu-
to de executione inſtrumentorum guarentiſiæ continetur : & victus victori in expenſis condemne-
tur. Adijcientes huic ſtatuto,quòd ſi per iudicem fuerit pronunciatum ſententiam exequendam,à di-
cta pronunciatione nõ poſſit appellari,reclamari,in integrum reſtitutio peti, vel reductio ad arbitriũ
boni viri,nec iudex retardare debeat executionem aliqua ex dictis cauſis,vel alijs quibuſcunque,pœ
na centum lib. deñ. tempore ſcindicatus eidem auferenda,& Communi Firmi applicanda.

Secundum quæ iura cauſæ ciuiles,& negotia debeant terminari. **Rub. 51.**

STatuimus, & ordinamus,quòd in omnibus, & ſingulis cauſis,negotijſque ciuilibus deciden-
dis,& terminandis, Rectores, & iudices Ciuitatis Firmi primò, & ante omnia attendant, at-
que ſeruent ſtatuta , & ordinamenta Ciuitatis Firmi ; deinde ſucceſſiuè in eorum defectum
Conſtitutiones generales Prouinciæ Marchiæ; tertiò,& deinde ſucceſſiuè in earum defectum ius ciui
le,& commune; quartò, & deinde in eius defectum ius canonicum: quibus omnibus, & ſingulis defi-
cientibus,conſuetudines Ciuitatis Firmanæ à iure non improbatæ debeant obſeruari.

De repræſalijs concedendis. **Rub. 52.**

STatuimus,& ordinamus,quòd ſi qua perſona forenſis,ſiue Communitas,vel locus non ſubie-
ctus iuriſdictioni Communis Firmi , obligata , ſeu ogligatus eſſet alicui Ciui Firmano , ſeu
alicui habitatori Ciuitatis,vel diſtrictus Firmi , vel alicui Communitati ipſius Ciuitatis ex
contractu,vel quaſi,ſiue ex maleficio,vel quaſi, vel alia quacunque cauſa, ſiue in aliqua terra , ſeu in
aliquo territorio alicuius terræ extra diſtrictum Firmi damnum datum fuerit Ciui Firmano, vel habi
tatori ipſius Ciuitatis,comitatus, vel diſtrictus , vel alicui Communitati ipſius Ciuitatis , vel res ali-
cuius prædictorũ fuerint derobbatæ per aliquẽ, ſeu aliquos,& in terra, ſeu territorio extra diſtrictũ,
& territorium Ciuitatis Firmi,vbi aliqua obligatio de ſupradictis contracta , ſeu quaſi contracta fue-
rit , ſeu aliquid de prædictis commiſſum fuerit, denegata fuerit iuſtitia Ciui Firmano,ſeu habitatori
Ciuitatis,comitatus,vel diſtrictus prædicti,ſeu Communitati ipſius Ciuitatis Firmi prædictæ ; per Po
teſtatem,ſeu officiales terræ,ſeu territorij antedicti, ſi exinde facta, ſeu propoſita fuerit querimonia ,
ſeu querela DD. Prioribus populi , & Vexillifero iuſtitiæ Ciuitatis Firmi , & eis de , & ſuper di-
ctis fides , ſeu confirmatio facta fuerit per vnum teſtem idoneum de veritate deponentem , ſeu per
tres teſtes ſuper inde de publica voce , & fama deponentes , præſtito coram eis corporali iuramen-
to de , & ſuper prædictis per talem querelantem prædictum , ſeu alium eius nomine , hoc ordine
procedarur , videlicet , quòd DD. Priores , & Vexillifer iuſtitiæ ad requiſitionem talis querelan-
tis teneantur , & debeant litteras deſtinare nomine Communis Poteſtati , ſeu officialibus terræ ,
ſeu territorij antedicti pro reſtitutione , & ſatisfactione condigna eidem querelanti facienda. Quæ
quidem litteræ , ſi cauſa , ſeu queſtio fuerit de quantitate , ſeu valore decem librarum , vel ab inde
intra , ſemel tantùm debeant emanere . Poſtquàm autem dictæ litteræ emanauerint , vt ſu-
pra , ſiquidem dictis Dominis Prioribus , & Vexillifero non conſtiterit de reſtitutione , vel de

ſatisfactione prædicta intra terminum, quem ad hoc duxerint præfigendum, tunc lapſo dicto termino, Poteſtas, ſeu Capitaneus, qui pro tempore fuerit in Ciuitate Firmi, intra octo dies poſt dictũ terminum immediatè ſequentes, de licentia, & voluntate DD. Priorum populi, & Vexilliferi iuſtitiæ dictæ Ciuitatis, qui pro tempore fuerit, teneatur, & debeat dare, & concedere tali querelanti prædicto repræſalias, & licentiam apprehendendi, & arreſtandi perſonas, & res terræ, ſeu territorij ſupraſcripti, & hominum ipſius, vſque ad ſatisfactionem condignam ipſius querelantis pro principali ſorte, & pro ipſius expenſis, & intereſſe. Vbi autem quæſtio fuerit de quantitate, ſeu valore excedente decem libr. deñ. tunc facta querela, ſeu querimonia vt ſupra, ac etiã facta fide, ſeu informatione, & iuramento pręſtito, modo, & forma prædictis, DD. Priores populi, & Vexillifer iuſtitiæ ad petitionem talis querelantis teneantur, & debeant litteras deſtinare modo, & forma præmiſſis. Et ſiquidem intra terminum per eos præfixũ, vt ſupra, non conſtiterit eis, quòd eidem querelanti condigna reſtitutio facta fuerit, tunc elapſo dicto termino teneantur, & debeant ad requiſitionem querelantis prædicti, ad terram, ſeu territorium antedictum, & regẽtes ibidem deſtinare ambaſciatores eorum, expenſis Communis, de, & pro reſtitutione fienda, vt ſupra, ſemel tantùm. Et ſiquidem tales ambaſciatores non retulerint, ꝙ reſtitutio fuerit idoneè facta, ipſi DD. Priores, & Vexillifer iuſtitiæ, qui pro tempore fuerint, vinculo iuramenti, & pœna centum lib. deñ. pro quolibet teneantur intra octo dies poſt reditum dictorum ambaſciatorum ad requiſitionem talis querelantis proponi facere in generali Concilio, & ſpecialiter de repræſalijs concedẽdis contra perſonas, & bona hominum terræ, ſeu territorij antedicti pro ſorte, & expenſis, & intereſſe ipſius querelantis. Et quicquid in dicto Concilio fuerit obtentum, auctoritate huius legis valeat, & executioni mandetur. Et nullus Ciuis Firmanus, vel diſtrictualis audeat, vel præſumat defendere quoquo modo pro ſuis, vel alio modo quocunque res hominum, terræ, ſeu territorij antedicti apprehenſas, ſeu arreſtatas ad petitionem dicti querelantis occaſione dictarum repræſaliarum: ſaluis ſemper pactis habitis inter Commune Firmi, & Commune Rauennæ, Piſauri, Fani, Senogaliæ, & aliarum terrarum. Repræſaliæ verò olim per DD. Priores, & Vexilliferum iuſtitiæ cum conſenſu Cõcilij generalis, vel ſpecialis, ſeu deliberatione eiuſdem Concilij conceſſæ valeant, & teneant, & firmæ perdurent. Conceſſæ verò aliter, vel alio modo ſint caſſæ, & nullius valoris auctoritate præſentis ſtatuti, ſed de nouo ſecundum formam ſuperius ſcriptam concedi poſſint, & valeant. Pro eo verò, quòd aliquis Firmanus, ſeu habitator ipſius, vel ſui diſtrictus in Ciuitate Venetiarum, vel alibi contra formam ſtatutorum, vel cõſuetudinem illius loci emerit res aliquas, & propterea illas amiſerit, ſeu ipſæ res ſibi ablatæ fuerint, nullæ repræſaliæ concedantur. Item ſi aliqua terra à Ciuibus, ſeu habitatoribus, ſeu diſtrictualibus Firmanis aliquod quaranteſimum, ſeu quatrageſimum, vel aliquid ſimile quacunque occaſione accipiat, tantundem in Ciuitate Firmi, ab omnibus, & ſingulis eiuſdem terræ occaſione ſimili accipi poſſit, & valeat. Item ſi in aliqua terra prohibeatur, ſeu non permittatur mercatoribus, ſeu Ciuibus, aut habitatoribus Firmanis de ipſa, vel ipſius territorio aliquid extrahere, illud idem aduerſus homines eiuſdem terræ in Ciuitate Firmi, & eius territorio obſeruetur. Hoc autem in præſenti ſtatuto adijcimus, & obſeruari immobiliter ſtatuimus, quòd nullus occaſione repræſaliarum apprehendere, ſeu arreſtare, vel aliter impedire valeat deferentem aliquod bladum ad Ciuitatem Firmi, ſeu deferri faciẽtem, nec etiam tale bladum ad ipſam Ciuitatem, vel in ea delatum apprehendere, arreſtare, ſeu impedire audeat quoquo modo. Item quilibet habens repræſalias conceſſas teneatur, & debeat quicquid occaſione repræſaliarum acceperit, arreſtauerit, ſeu ad eum peruenerit, facere ſcribi in charta pecudina per notarium Bancherij: & ſi ſecus fecerit, totum illud in duplũ reddere compellatur, & nihilominus in pœnam decem lib. deñ. Communi Firmi applicandarum incidat ipſo facto. Item quicquid occaſione repræſaliarum apprehenſum fuerit, ſeu arreſtatum cum litteris DD. Priorum, vel Poteſtatis, ſeu Capitanei, vel alicuius eorũ Iudicis, & in pręſentia alicuius pręedictorũ, facta tamen prius ſubhaſtatione, vendi poſſit, & valeat ad requiſitionem eius, cui repræſaliæ ſunt conceſſæ, & aliter non. Item Poteſtas, ſeu Capitaneus nullo modo valeat, ſeu audeat impedire quemquam, quo minus repræſalijs ſibi cõceſſis vtatur. Item ſi quod Caſtrum, ſeu Communantia, ſeu Vniuerſitas diſtrictus Firmi res, ſeu poſſeſſiones alicuius Ciuis, ſeu comitatenſis, ſeu habitatoris Firmi occuparet, vel vaſallos alicuius pręedictorum in alicuius eorum præiudicium receptaret, vel aliter de bonis alicuius eorum teneret, Poteſtas, & Capitaneus, & quilibet eorum, ſub pœna ducentarum lib. deñ. teneatur, & debeat Ciui, atque comitatenſi, vel habitarori prædictis dare, & præſtare auxilium, conſilium, & fauorem, ſufficienter, quouſque prædictæ poſſeſſiones vaſalli, ſeu res liberè relaxentur, & in priſtinum reponantur. Et hoc capitulum, ſeu ſtatutum in qualibet parte ſui inuiolabiliter obſeruetur.

Quòd DD. Priores populi, & Vexillifer iuſtitiæ poſſint aptare omnes repræſalias. Rub. 53.

ITem ſtatuimus,& ordinamus;quòd DD. Priores populi, & Vexillifer iuſtitiæ Ciuitatis Firmi,qui pro tẽpore erunt,poſſint,& debeant aptare omnes,& ſingulas repræſalias, quas Ciues Firmani habent contra quoſcunque homines,& perſonas,& poſſint cum eis componere, contra quos repræſaliæ ſunt conceſſæ, cum Concilio,& ſine Concilio,ad eorum arbitrium, & voluntatem. Et quòd idem intelligatur de repræſalijs datis contra Commune, & homines Ciuitatis,& diſtrictus Firmi. Et poſſint reſpræſalias omnes in pace ponere,ita quòd omnes,& ſinguli, contra quos repræſaliæ ſunt datæ, poſſint,& debeant ſecurè venire ad Ciuitatem Firmi.

De præſcriptionibus contra Iudæos. Rub. 54.

IVdæus,qui habet,vel in futurum habebit aliquem perſonaliter obligatum pro aliquo debito, de quo apparet publicũ inſtrumentũ guarentiſiatũ, vel non guarentiſiatũ, vel apodiſſa,ſeu ſcriptura manu debitoris ſcripta,vel aliàs quomodocũque de debito appareret,& tale debitum dictus iudæus à dicto ſuo debitore à die contracti debiti intra quinque annos cõtinuos tunc proximè ſequentes non petierit, ſeu illud debitum agnitum non fuerit per debitorem illo medio tempore,tale debitũ nullatenus petere valeat,neque poſſit, & omni careat actione, præſumaturq. debitum fuiſſe per debitorẽ ſolutũ, ſitq. dictus debitor aduerſus dictum iudæũ præſcriptione quinque annorũ præſentis legis auctoritate munitus. Quod locum habere volumus in præteritis, præſentibus,& futuris.

De iuramento Iudæorum. Rub. 55.

CVm contingat iudæum debere iurare de veritate ſuper aliqua lite,cauſa,vel controuerſia, & de forma iuramenti ipſius fuerit aliàs dubitatum, volumus, & hac perpetua lege ſancimus,quòd quotieſcunque iudæus,vel iudæi iurare deberent de veritate dicenda, in cauſa,lite,vel controuerſia prædicta,officialis,coram quo præſtari debet iuramentũ prædictum,mãdet iudæo, vel iudæis,qui præſtare debent iuramentũ de veritate dicenda,quòd ponat manũ ſupra ſcripturis hæbraicis, &manu ſemper in dictis ſcripturis retenta per iudæum iurare debentem,dicat officialis prædictus dicto hæbræo, ſiue iudæo iſta verba, videlicet: Io tale officiale di Fermo te tale giudeo (nominetur nomen iudæi) congiuro per lo nome di Dio del cielo,& della terra, Dio d'Iſrael, per quello Iddio,che comãdò al popolo ſuo d'Iſrael, Io ſon il tuo Dio, che ti traſſi di terra d'Egitto, & di caſa di ſeruitù, per quello Iddio,che ti comandò Non giurare il nome di Dio tuo à falſità,che non magnifica Iddio colui, che giura il nome ſuo à falſità.Et ſe cõfermarai,& confeſſarai la verità à le parole ch'io ti dirò, ſopra le quali debbi riſpondere la verità,giunga ſopra de te,& ſopra li heredi tuoi tutte le benedittioni che furono ſcritte nelli cinque libri della legge che Dio dette à Moisè nel monte Sinai. Et ſe tu pergiurerai,& non mi dirai la verità,& præuaricarai al detto giuramento, & alle ſcritture tue corporalmente, poſſan venire,& vengan ſopra di te, & dell'herede tuo, & ſopra l' herede del herede tuo tutte le beſtemmie, le quali ſi contengono nel libro di Moisè,& non ceſſi da te gotta,ne lepra, ne palo in mano, & non ti perdoni Iddio ſe preuaricarai al detto giuramento che ti metta da canto à male da tutti li hebrei d'Iſrael con tutte le beſtemmie del patto, che ſono ſcritte nel libro della legge di Moisè. Et queſto ſacramento debbi fare ſenza alcuno inganno, & non penſi in queſto ſacramento neſſuna malignità, ne malitia,ſe non come Dio commiſe.Et poſt prædicta narretur factum,ſuper quo debet reſponderi per iudæum: & aduertat officialis ſuper reſponſione fienda, ita quòd clarè veritas habeatur.

De trium iudicum cauſis. Rub. 56.

SVper cauſis pupillorum,orphanorum,viduarum,piorumq́ue locorum,& miſerabilium perſonarum,ne dicti pupilli,orphani,viduæ,piaque loca, & miſerabiles perſonæ in iuribus eorum lædantur,nec opprimantur,& propter litigiorũ diſpendia diſſipentur, nec dictæ cauſæ in longum deducantur;ſtatuimus,& ordinamus, quòd DD.Priores præſentes,& qui pro tempore erunt,in prima inſtantia cauſarum ad omnem petitionem,& requiſitionem dictorum pupillorũ,orphanorũ,viduarũ,piorumq. locorũ,& miſerabilium perſonarũ,ſeu aliorũ nomine ipſorum ad præfatos DD.Priores in prima inſtantia cauſarum recurrentium,& confugientium,teneantur, & debeant conuocare,&

conuo-

conuocari facere coram eis D. Poteſtatem, ſuumq; collateralem, & D. Capitaneum, vel iudicem iuſtitiæ præfatæ Ciuitatis Firmi. Quibus conuocatis, & congregatis coram præfatis DD. Prioribus, præmonitis, & vocatis etiã partibus, iudiciũ, litẽ, & cauſam habentibus, ipſi DD. Priores per Cancellariũ Cõmunis deferri faciant, & mandent iuramentũ, manibus tactis ſcripturis ſuper Miſſali, & Crucifixo in dicto Miſſali depicto, vt dictas cauſas, ſeu lites ſimul, & coniunctim intra menſem continuum ſummariè, diebus feriatis, & non feriatis, ſine litigio, ſtrepitu, & figura iudicij, ſimpliciter, & de plano, viſa tantùm, & inſpecta veritate facti, videant, cognoſcant, & de iure terminent, & decidant, remotis odio, amore, timore, prece, pretio, & omni humana gratia: & corã præfatis DD. Prioribus ſententiẽt, & ſententiam dare, & ferre teneantur, & debeant intra menſem prædictum à die præſtiti iuramenti proximè futurum, ſub pœna xxv. ducat. pro quolibet ipſorum, ſi negligentes fuerint, & contrafecerint. A qua ſententia, tanquàm vltima, & peremptoria, partes appellare, reclamare, opponere, ſeu de nullitate dicere nullo modo poſſint, nec valeant; ſed roboris firmitatem, & pararam executionem dicta ſentẽtia, quæ pro vltima, & peremptoria habeatur, & auctoritate præſentis legis intelligatur, ſemper, & omni tempore habeat, & exequatur, omni ordine, & iuris ſolennitatibus omiſſis, ſtatutis, ordinibus, reformationibus, conſtitutionibus, & legibus quibuſcunque in contrarium facientibus non obſtantibus. Et ſi præfati DD. Priores in prædictis negligentes fuerint, & non obſeruauerint prædicta ad ipſorũ officium ſpectantia, etiam incurrant pœnam. xxv. ducatorum pro quolibet ipſorum, tempore eorum ſcindicatus auferendorum, etiam Cameræ Communis Firmi applicandorum: de quibus ſpecialiter tempore eorum ſcindicatus ſcindicentur.

Quòd ſupplicationes ſuper ciuilibus cauſis non acceptentur in Cernita. *Rub. 57.*

HAc ſalubri lege ſancimus, quòd DD. Priores, qui pro tempore erunt, non poſſint, nec valeãt in ciuilibus cauſis in Cernitis, nec Concilijs aliquas ſupplicationes proponere, tractare, vel deliberare, & non acceptentur modo aliquo ſupplicationes prædictæ ſuper dictis cauſis ciuilibus, ſub pœna xxv. ducatorum auti, pro quolibet dictorum Priorum contrauenientium, & Cancellario, ſi dictas ſupplicationes legeret: ſed dictæ cauſæ ſemper remittantur D. Poteſtati, vel D. Capitaneo, vt iuſtitiam faciant.

De debitore contumace exbanniendo. *Rubr. 58.*

QVotieſcunque aliquis debitor citatus ſecundum formam noſtrorum ſtatutorum contumax fuerit, & non reſpondiderit in iudicio per ſe, vel idoneum reſponſalem creditori, vel ſuo procuratori, ad cuius petitionem fuerit citatus, & fuerit per Balium Communis relatio facta iudici, quòd inuenire non poteſt tenutam de bonis talis debitoris ſufficientem ad quantitatem petitam; exbanniri poſſit, & debeat, ſi creditori prædicto, vel ſuo procuratori placuerit. Et Poteſtas, & ſui officiales teneanrur dictum talem contumacem exbanniri facere in quantitate petita. Et ſi infra menſem continuum à die dicti banni comparuerit, & contumaciam reuocauerit, præſtando fideiuſſorem idoneum de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo, & expenſas actori refecerit, ad bannum minimè teneatur. Elapſo verò menſe prædicto, non audiatur, nec de banno eximatur, donec ſatisfecerit integraliter creditori de debito, & expenſis. Adijcientes, quòd per hoc ſtatutum non intendimus derogare alicui ſtatuto huius voluminis diſponenti de modo procedendi contra reum contumacem; ſed dicta ſtatuta in eorum robore permaneant, & procedi poſſit ad primum, & ſecundum decretum contra reum, ſecundum formam ſtatuti, & ad bannum prædictum; & vnum per aliud non tollatur, donec creditori fuerit integrè ſatiſfactum: & poſſit debitor prædictus exbannitus capi, & detineri in perſona, elapſo termino banni prædicti, & relaxari non debeat, donec ſatisfecerit, vt præfertur.

Quòd quando partes contrahunt, de florenis intelligi debeat, non autem de ducatis, & è conuerſo. Rub. 59.

STatuimus, & ordinamus, quòd quando contrahent viciſſim, & promittunt partes inter ſe vna pars alteri aliquam quantitatem pecuniæ, paruam, vel magnam, vel loquantur in florenis, vel de florenis, intelligatur, & inrelligi volumus de xl. bononenis argenteis. De ducatis verò de bono auro, & de medio carractero, & non de floreno gigliato, vel alio floreno, niſi expreſsè inter partes dictum fuerit, quòd non intendunt de ducato, ſed de floreno gigliato, vel alio floreno.

TERTII LIBRI FINIS.

SANCTAE, ET INDIVIDVAE
Trinitatis nomine inuocato.

STATVTORVM COMMVNIS FIRMI LIBER QVARTVS

FELICITER INCIPIT.

De quibus maleficijs, & delictis per inquiſitionem procedi poſſit. *Rubrica* I.

AB omnibus, & ſingulis Rectoribus, & officialibus præſentibus, & futuris Ciuitatis Firmi, eiusq. comitatus, & diſtrictus hoc præcipuè volumus, & ſtatuimus obſeruari, videlicet ꝙ de maleficijs, ſeu delictis quibuſcunque, cuiuſcũque ſint ſpeciei, vel generis, commiſſis quomodocunque, & qualitercunque ante annũ Domini. M. CCC. LXXIX. & diẽ xxiiij. menſis Auguſti eiuſdem anni, neque per viam, & modum accuſationis, neque denunciationis, neque inquiſitionis, coniunctim, vel diuiſim, neque aliter qualitercũque audeant, vel præſumãt cognoſcere, vel procedere, vel ſe intromittere: Immo de prædictis commiſſis ante ſupradictum annum, & diem dicti anni ſit eis penitus præcluſa, & interdicta facultas cognoſcendi, procedendi, & puniendi. Quicquid autem ſecus, vel contra factum fuerit, non teneat ipſo iure huius ſtatuti diſpoſitione: & nihilominus contrafaciẽs, vel fieri faciens quoquo modo pœnam mille flor. auri ipſo facto incurrat. De commiſſis verò à dicto anno, & die citra, & de committendis in futurũ, ſtatuimus, & ordinamus, ꝙ Poteſtas, eiusq. Iudex maleficiorum coniunctim, & diuiſim habeant iuriſdictionem ordinariam, & poteſtatem, & baliam procedendi per viam, & modum inquiſitionis, ex eorum mero officio, etiam nulla præcedente denunciatione per Scindicum facta, de & ſuper omnibus, & ſingulis maleficijs, criminibus, & delictis commiſſis in Ciuitate Firmi, vel eius comitatu, & diſtrictu, vel etiam extra inter Ciues, ſeu diſtrictuales Firmi inter ſe commiſſis tempore ſui officij, vel ante intra annum proximum: de, & ſuper verò furtis, & robarijs ſemper, & quandocunque, ſtatuto aliquo in contrarium loquente non obſtante, niſi aliàs eſſet proceſſum, cognitum, vel ſententiatum de prædictis. Exceptis delictis verborum iniurioſorum, & etiã reimproperij, & delictis percuſſionum, vel adminationum manu vacua, pede, vel quocunque humano membro tantùm, ſine alicuius inſtrumenti, vel rei interuentu; niſi tales percuſſiones in collo, vel à collo ſupra factæ eſſent, vel ex inde ſanguis exiret, ſeu oſſis, nerui, & membri, vel officij membri fractura, ſeu debilitatio perpetuò duratura ſequeretur, vel mors. Et exceptis delictis inter parentes, eorumq. filios, vel filias, vxorem, fratres ex altero, vel vtroque parente coniunctos inter ſe, vel inter ſorores adinuicem, vel inter fratres cum ſororibus (vt præfertur) coniunctis, vel alios coniunctos adinuicem cõſanguinitate, vel affinitate vſque in tertium gradum conſanguinitatis, vel affinitatis de iure Canonico computandum, vel per dominum, vel dominam, patronum, vel patronam in ſeruum, vel ſeruam, famulũ, vel famulam cõmiſſis; niſi tale delictũ fuerit, ex quo oſſis, nerui, membri, ſeu officij membri fractura, vel debilitatio perpetua, vel cicatrix enormis in facie, vel mors ſequeretur,

vel fieret,

vel fieret,vel tale delictum fuerit,ex quo,ſeu pro quo pœna corporalis,ſeu corporis afflictiua principaliter,non autem in modum conditionis per formã ſtatuti huius voluminis imponeretur, ſiue poſſet imponi , vel niſi fierent , vel committerentur contra aliquem officialem Communis Firmi , & eius comitatus , vel diſtrictus : in quibus quidem omnibus , & ſingulis caſibus per inquiſitionem procedi , & cognoſci valeat de delicto , tali coniunctione , ſeruitio , ſeu famulatione non obſtante,niſi per aliquod ſtatutum in dictis caſibus , aut eorum aliquo contrarium caueretur expreſsè . Ac etiam exceptis omnibus,& ſingulis alijs caſibus,& delictis,de quibus per formam alicuius ſtatuti huius voluminis reperiretur denegata poteſtas inquirendi , ſeu per inquiſitionem procedendi, vel cognoſcendi. Per modum verò accuſationis,ſeu denunciationis iniuriati,ſeu iniuriam paſſi principaliter, de omnibus,& ſingulis maleficijs,criminibus,& delictis indiſtinctè tempore eorum officij,vel intra annũ proximum ante cõmiſſis,de furtis verò,& robarijs ſemper,& quandocunq; procedere,& cognoſcere poſſint,& valeant dicti Rectores,eorumq. Iudices,coniunctim,& diuiſim. Delinquentes verò,ſecundum formam,& modum,ſeu permiſſionem ſtatutorum huius Ciuitatis debeant condemnari,& puniri.Ipſæ verò ſententiæ per principalem Rectorem, non eius iudicem,vel officialem aliquem proferantur, niſi quatenus huius voluminis ſtatuto aliquo permiſſum ſpecialiter reperiatur.

Quòd Scindici Caſtrorum,& Villarum poßint,& debeant denunciare maleficia. *Rub.2.*

BEne prouiſum fore cognoſcentes,ſancimus,quòd Scindicus quilibet vniuerſitatis Caſtri,vel villæ cuiuſcunq; Ciuitatis,& diſtrictus Firmi,& etiam Scindicus Caſtri Portus Sancti Georgij teneatur , poſſit , & debeat referre , & denunciare infraſcriptis D. Poteſtati , vel Capitaneo , vel eorum Curiæ , & iudici maleficiorum omnia,& ſingula maleficia,& delicta,quæ committi contigerit in Caſtro,vel Villa,vel in territorio Caſtri,vel Villę,vel Vniuerſitatis, quæ ipſum conſtituit,intra x.dies à die commiſſi maleficij, vel delicti numerandos,pœna x.lib. deñ. à quolibet contrafaciente,& vice qualibet exigenda de facto . Et contineat,& continere debeat dicta denunciatio , ſeu reclamatio delinquentes quotcunq. ſint,& delicta , & contra quem commiſſa ſunt , cum tempore , & alijs ſolennitatibus opportunis,& cõſuetis.Pro cuius rei executione quælibet Vniuerſitas Caſtri,vel Villæ comitatus,& diſtrictus Firmi,intra octo dies initij cuiuſlibet officij Capitanei,vel Poteſtatis teneatur conſtituere,& ordinare,& mittere ad Curiã Poteſtatis , & Capitanei Scindicum ſuũ pro prædictis exequendis,cum ſufficienti mandato, & cum eo duos Maſſarios idoneos , qui ſint de dicta Vniuerſitate,& plenè,& ſolenniter fideiubeant pro Scindico antedicto , pœna vigintiquinque lib.deñ.à qualibet Vniuerſitate negligente exigenda de facto.

De modo, & ordine procedendi in criminalibus cauſis,vel miſtis. *Rub.3.*

CIrca criminales, vel miſtas cauſas talis modus , & ordo ſeruetur , videlicet quòd exhibita denunciatione per ſimplicem denunciatorem , vel accuſatione per accuſatorem in iudicio coram Rectore, vel eius iudice maleficiorum,iuret denunciator , ac etiam accuſator prædictus, ſe ad ſicdenunciandum,vel accuſandum non calumniæ cauſa procedere ; & inſuper ſe denunciare ſecundum ſibi relata,& audita,ſi ſimplex denunciator eſt:ſi accuſator,iuret etiam ſe poſſe accuſationem probare;& quòd accuſat ſecundum veritatem tantùm ; & quòd accuſationem proſequerur vſque ad finem ſecundum formam ſtatuti:& inſuper præſtet fideiuſſores,vel fideiuſſorem idoneum, & approbatum coram iudice,de proſequendo, & probando accuſationem per eum productam ſecundum formã ſtatutorum,& de ſoluendo pœnam in ſtatutis præſentibus contentam,ſi contrafecerit , quo facto , vt præfertur,Rector,vel Iudex maleficiorum eodem die mittat copiam talis accuſationis , vel denunciationis clauſam,& ſigillo Rectoris,vel Iudicis ſigillatam ad Cancellarium Communis:deinde dictus Rector,vel Iudex maleficiorum citari faciat talem accuſatum,vel denunciatũ,perſonaliter,vel domi eius ſolitæ habitationis,aliquibus eius vicinis,vel familiaribus,vel duobus alijs teſtibus præſentibus, per publicum baliũ Cõmunis Firmi,quòd intra terminũ duorum dierum Ciuis,vel habitator Ciuitatis, habitator verò in comitatu,vel diſtrictu iiij.dierũ compareat coram eo ad ſe excuſandũ ab accuſatione,vel denũciatione contra eũ producta.Quæ citatio emanet,& fiat in ſcriptis,cũ tenore expreſſo maleficij contẽti in tali accuſatione,& vel denunciatione accuſato vel denũciato perſonaliter,vel domi eius habitationis præſentibus vicinis,vt ſupra,per dictũ baliũ,relaxetur eidẽ cedula:& aliter nõ poſſit citatio fieri in maleficijs.Et hoc,quando proceditur cõtra Ciuem,vel habitatorem Ciuitatis,vel comitatus,vel diſtrictus. Cùm verò proceditur contra forenſem habitatorem extra diſtrictum Firmi,in

diœceſi tamen Firmana in cauſa criminali,Iudex, vel Rector hoc ordine citet,videlicet per eius litteras continentes tenorem maleficij , & delicti citet illum,contra quē ſic proceditur,quòd intra quinque dies,vel plures,prout Rector,vel Iudex decreuerit ſecundum loci diſtantiam , comparcat corā eo ad ſe excuſandum,& defendendum à denunciatione,vel accuſatione contra eum producta.Quæ litteræ per publicum balium Communis Firmi mittantur ad Terram,vel locum diœceſis Firmanæ,vbi ille,contra quem proceditur,habitationem,ſeu reſidentiam facit,vel vnde oriundus eſt:& præſentetur per eundem baliū Rectori, Iudici, vel officiali illius Terræ,vel loci,de quo dictum eſt,vt citatio ad notitiam eius,contra quem proceditur,valeat peruenire:quòd ſi balius retulerit Iudici, ſe dictas litteras præſentare nequiuiſſe propter itineris periculū,vel alio caſu,qui eius acceſſum impedierit,prædicta citatio ad portas palatij Rectoris,vel officialis fieri valeat per edictum , cum tenore maleficij , vt ſupra. Et in omnibus,& ſingulis ſupraſcriptis ſtetur per Rectorem,& Iudicem relationi balij antedicti circa ſibi commiſſa. Cùm verò contra forenſem de extra Firmanam diœceſim proceditur in criminali cauſa,citetur ille,contra quem proceditur,per balium Communis Firmi,in ſcriptis per litteras continentes tenorem maleficij,de quo proceditur, affigendas oſtio palatij reſidentiæ Rectoris, vel Iudicis procedentis,cum termino quinque dierum, vel plurium,prout Rectori , vel Iudici videbitur:intra quem terminum ille,contra quem proceditur, comparere poſſit , & valeat ad ſe excuſandum , & defendendum.Et idem modus in omnibus, & per omnia ſeruetur in mittendo copiam, & citando, quando per inquiſitionem tantum merè ex officio proceditur . Et ſi aliter citatio fieret, non valeat ſententia,quæ ſequeretur ex inde.Saluo ſemper eo,quod per ſtatutum prouiſum eſt infra ſub rubrica,Quòd propter defectum ſolennitatis criminalis ſententia non reddatur inualida : cui per hoc nullatenus derogetur.

Quomodo procedatur in criminalibus contra comparentem. *Rub. 4.*

DEnunciatus,accuſatus,& inquiſitus comparens coram Rectore,vel Iudice poſt citationem de eo factam,præciſè,& purè,ſine alicuius exceptionis obiectu , accuſationi,denunciationi,vel inquiſitioni ſuo medio iuramento reſpondere teneatur, confitendo,vel negando factum , de quo proceditur,in totum,vel in partem,prout ei videbitur,clarè tamen,& apertè:Et omnes exceptiones ſibi competentes intelligantur, & ſint ſibi ſine alicuius iudicis miniſterio in proceſſu cauſæ reſeruatæ.Qua reſponſione ſic facta,ſi delictum,de quo proceditur,tale ſit,ex quo merè, & purè imponenda ſit,vel veniat pœna ſimpliciter pecuniaria, relaxetur talis denunciatus, accuſatus , vel inquiſitus, præſtito vno fideiuſſore,vel pluribus approbatis per approbatorem,de ſoluendo condemnationē,quā fieri continget exinde.Si verò delictum tale ſit,de quo proceditur,propter quod imponi poſſit,vel debeat pęna corporalis, ſeu corporis afflictiua principaliter,nullatenus debeat relaxari,ſed immo carceribus debeat mancipari, vt ſumatur de eo ſuppliciū in caſu cōdemnationis,vel dimittatur ſecuta abſolutione,à qua nō fuerit appellatum.Vbi verò veniret imponenda pęna corporis afflictiua, nō principaliter,ſed in defectū pęnæ pecuniariæ,ſeu cōditionaliter,tunc ſi talis denunciatus,accuſatus,vel inquiſitus ſoluere voluerit, & ſoluerit Bancherio Communis Firmi quantitatem pecuniæ occaſione maleficij,ſeu delicti taxatam,ſeu imponendam per formam ſtatutorum,ſub conditione recuperandi in caſu in quo ipſum abſolui contingat,& de tali ſolutione Rectori,vel Iudici docuerit per ſcripturam manu notarij Bancherij,& ab ipſo Bancherio ſubſcriptam,debeat in continenti à Rectore, vel Iudice relaxari:& contra dictam formam,vel modum nullus Rector,vel officialis aliquem accuſatum , denunciatum,vel inquiſitum,in carceribus,vel palatio detinere poſſit, vel audeat per ſe, vel per alium, pœna ducentarum libr.deñ. pro quolibet,& qualibet vice . Et facta per denunciatum,accuſatum,vel inquiſitum reſponſione,vt ſupra,Rector,vel Iudex maleficiorum aſſignet reo terminum x. dierum proximorum ad excipiendum,& opponendum quicquid vult, & poteſt ad omnem ſuam defenſionem faciendam,& producendum omnia iura,& ad probandum,& probatum habendum per teſtes, & inſtrumenta,& omne aliud genus probationis,quicquid vult,& poteſt.Et idem terminus aſſignetur , & aſſignari debeat accuſatori,vel denunciatori,quando denunciator,vel accuſator exiſtat die dictæ reſponſionis,vel ſequenti perſonaliter , vel domi ſuæ habitationis , vel loco quem elegerit pro citationibus de eo fiendis. Elapſis verò dictis decē diebus,Rector,vel Iudex publicet, & aperiat totum proceſſum , & ſtatuat reo,& accuſatori,vel denunciatori,quando exiſtat,terminum quinque dierum proximorum ad accipiendum copiam totius proceſſus,& dicendum contra,& opponendum,& reprobandum quicquid vult,& poteſt,vel maiorem terminum ipſius iudicis arbitrio:intra quem terminum contra perſonas teſtium,& eorum dicta,& contra inſtrumenta producta, & reliquum proceſſum opponi,& proba-

ri poſſit,& valeat per vtranque, ſeu alteram partium, & non poſtea. Et Rector,vel Iudex,& notarius maleficiorum,facta dicta publicatione,faciat partibus copiam omnium prædictorum,ſub pœna ducẽtarum lib. deñ. pro qualibet vice. Elapſis verò quinque diebus prædictis,vel pluribus,quos iudex ſtatuerit ad prædicta, Rector, vel Iudex maleficiorum publicè faciat fieri bannimentum, quòd quilibet habens facere in Curia maleficiorum,intra tertiam diem proximam veniat iura ſua,ſi qua habet,allegaturus. Quibus terminis ſic elapſis,Rector,vel Iudex,& Vicarius eius,quando Rector propter infirmitatem, vel aliam probabilem cauſam impeditus eſſet, vel intereſſe non poſſet in Concilio ad proferendum ſententiam,pronunciare,& terminare debeat per ſententiam criminalem,cauſam, & proceſſum,ſecundum formam,ſeu permiſſionem ſtatutorum. Ante tamen quàm dicta ſententia proferatur, Rector,vel Iudex die præcedẽti publicè banniri faciat,quòd quicunque habet aliquid facere in Curia occaſione alicuius maleficij compareat die poſt bannimentum immediatè ſequenti ad Concilium, ſententiam auditurus.Et tale bannimentum auctoritate præſentis ſtatuti valeat, quantum citatio peremptoria legitimè facta de partibus ad ſententiam audiẽdam.Ita autem procedatur, & taliter, quòd ſemper intra quadraginta dies à die excuſationis numerandos in cõparentibus, in contumacibus autem à die primæ citationis computandos omnes proceſſus per ipſum Rectorem, ſeu Iudicem initiati per ſententiam terminentur omnino. Proceſſus verò ſui præceſſoris intra duos menſes à die initiati ſui officij terminare omnino debeat. Elapſis verò terminis antedictis,Rector,vel Iudex eius, qui prædictos proceſſus non terminauerit,non habeat vlterius iuriſdictionem cognoſcendi ſuper ipſis,ſeu eos aliqualiter terminandi, ſed immo per eius ſucceſſorem tales proceſſus non finiti intra vnum menſem à die introitus ſui officij computandum omnino debeant terminari. Rector verò, & Iudex maleficiorum,qui in prædictis negligens fuerit, per Iudicem appellationũ, vel eius Scindicos in pœnis, quæ ex talibus proceſſibus, quos finire neglexerit, poterant reſultare, & nihilominus in quinquaginta libris deñ. vltra,omnino debeant condemnari. Inſuper ne quis carcerum tedio inueniatur modo aliquo grauari, ſtatuimus,quòd nullus occaſione alicuius maleficij,vel delicti detineri poſſit perſonaliter in carceribus,vel palatio de mãdato alicuius Rectoris,vel officialis Communis Firmi,ſeu per ipſos, non præcedente accuſatione,denunciatione,vel inquiſitione legitima, ſeu contra permiſſionem ſupra traditã, vltra decem dies à die qua in fortiam,ſeu poteſtatem talis Rectoris,vel Iudicis venerit, numerandos: intra quos Rector,vel Iudex per inquiſitionem,accuſationem, vel denunciationem procedere poſſit. Et vltra dictum tempus non formata inquiſitione, nec accuſatione, vel denunciatione producta contra talem in eius fortia conſtitutum ipſum detinere non audeat vllo modo, pœna quingentarum lib. deñ. à quolibet contrafaciente, & qualibet vice ipſius ſcindicatus tempore auferenda: ſed datis per talem detẽtum fideiuſſoribus,vno,vel pluribus idoneis,ſeu approbatis,vel etiam oblatis tali Rectori, vel Iudici, & per eum non receptis de repræſentando talem detentum ad mandata Rectoris, vel Iudicis ſub certa pœna non excedente lib. CCC.deñ. nec amplius quàm ſemel ſoluenda,elapſo dicto termino decem dierũ,omnino debeat relaxari propriæ libertati,ſub dicta pœna. Et ad obuiandũ officialium calumnijs,& cautelis,ſtatuimus,quòd ſi conſtiterit per teſtes,vel inſtrumenta, ſeu probationes alias,aliquem ſic detentum relaxatum fuiſſe vna die,& deinde eadem,vel ſequenti reperiretur in fortiam dicti Rectoris,vel Iudicis,vel alicuius eorum,non intelligatur fuiſſe relaxatus,ſeu reſtitutus ſuæ libertati ille,qui prius detentus,& poſtea relaxatus reperiretur, iterato ſic detentus. Sed dictus Rector,vel Iudex contrafaciens prædictam pœnam nullo modo euitet:& nihilominus talis detentus omnino relaxetur,vt ſupra.

Quomodo procedatur in criminalibus contra contumacem. *Rub. 5.*

EX quo accuſatus,denunciatus,vel inquiſitus citatus fuerit modo,& forma ſuperius traditis,ſi in termino aſſignato,ſeu præfixo non comparuerit ad mandatum Rectoris,vel Iudicis, vel ad citationem de eo ſic factam,ex tunc elapſo dicto termino Rector,vel Iudex talem ſic citatum exbanniri,& in banno poni faciat publicè de tota Ciuitate Firmi, & eius comitatu:& diſtrictu per publicum Præconem communis in ea quantitate,vel pœna,qua condemnari deberet,vel poſſet accuſatus,denunciatus,vel inquiſitus;& eidem aſſignet in eodem banno terminum trium dierum proximorum,vel maiorem eius arbitrio; in quo termino dies banni dati nullatenus computetur. Quo banno ſic dato,& facto,Iudex,vel Rector ipſum bannum notificari faciat in ſcriptis,per vnum baiulum Communis Ciui,vel habitatori in Ciuitate, vel deſtrictuali habitatori in comitatu perſonaliter, vel domi eius ſolitæ habitationis;reliquis verò ad oſtium palatij Rectoris,vel Iudicis: quæ notificatio ſic facta

plenè

plenè ſufficiat,& à die talis notificationis terminus dicti banni incipiat,die notificationis minimè cõputato: intra quem terminum ſi talis in banno poſitus,ſeu bannitus coram Rectore, vel Iudice in iudicio comparuerit,cum eo procedatur modo,& forma traditis in titulo præcedenti. Si verò non comparuerit,ſeu comparere neglexerit in termino dicti banni,ex tunc elapſo dicto termino nullatenus audiatur à Rectore,vel Iudice,niſi ad maleficium,de quo proceditur totaliter confitẽdum, niſi iudici viſum fuerit ipſum admittere ad negandum. Et qui nullatenus coram Rectore, vel Iudice comparuerit in termino banni,vel poſtea ante ſententiam,auctoritate præſentis ſtatuti ſit, & reputetur contumax, & habeatur pro confeſſo, & conuicto de maleficio,de quo proceditur contra eum,& dicto termino banni elapſo condemnari valeat,alio vlterius non expectato. Et in omnibus, & ſingulis caſibus præſentis ſtatuti ſtetur per Rectorem,& Iudicem relationi Præconis, & balij circa ſibi commiſſa.

Vt nemo inuitus accuſare cogatur,& de non admittendo denunciatorem ſecretum. *Rub. 6.*

FRaudibus priuatorum, & iudicum obuiare cupientes, ſtatuimus, vt nullus accuſare cogatur inuitus: Item vt nullus ſecretò,vel priuatim accuſans, vel denuncians admittatur, ſed immo palàm, & publicè eius nomen in ſcriptis debeat apparere, niſi quatenus ſpecialiter ſtatuto aliquo huius voluminis reperiatur fore prouiſum, pœna centum lib. den. officiali contrafacienti vice qualibet imminente. Et tamen contra hoc factum,& quicquid inde ſequeretur,non teneat ipſo iure.

Quòd minores,& filij familias habeant legitimam perſonam in criminalibus,& de beneficio ipſorum. *R. 7.*

GEneraliter ſtatuimus,vt minores xxv. annis,& filijfamilias, maiores tamen xiiij. annis, etiam ſine conſenſu curatoris, vel patris in criminali iudicio ſtare valeant, & legitimam perſonam habeant actiuè,& paſſiuè,ſiue per accuſationem,ſiue per denunciationem,vel inquiſitionem criminalis cauſa agitetur. Adijcientes prædictis,quòd minores xiiij. annis delinquentes,tamen maiores decem puniantur, & condemnentur in medietate pœnæ, qua puniuntur alij maiores xiiij. annis. Minores verò decem annis delinquentes Rectoris arbitrio puniantur: dum tamen medietatem pœnæ non excedat,delicti,& perſona delinquentis,& perſona in qua delinquetur,conditione penſata.

Quomodo, & quando in criminalibus cauſis procurator, tutor, vel curator, & pater pro filio admittatur. *Rub. 8.*

HAc lege ſancimus, quòd in maleficijs, ſeu criminalibus cauſis nullus procurator pro alio admittarur actiuè,vel paſſiuè,vbi ex maléficio,de quo proceditur, imponi deberet, vel poſſet principaliter,vel conditionaliter,ſeu in defectum pœna corporalis,ſeu corporis afflictiua:niſi facta excuſatione,vel reſponſione per principalem,contra quem proceditur, & tunc admitti valeat procurator ad cæteros actus vſque ad ſententiam incluſiuè. Liceat autem cuilibet procuratorio nomine,vel defenſorio nomine alterius in omnibus,& ſingulis caſibus,vbi principaliter ſtatuta eſt pœna pecuniaria,quamuis conditionaliter,ſeu in defectum ſit corporalis,ſeu corporis afflictiua,comparere ad maleficium confitendum, & cum hoc ad pœnam pecuniariam ſoluendã nomine eius,pro quo ita compareret. Pater verò pro filio vno,vel pluribus,cuiuſcunque ſexus,vir pro vxore, tutor, vel curator pto pupillis non adultis,vno,vel pluribus, cuiuſcunque ſexus, ad accuſandum tantùm, non ad excuſandum admitti poſſint,& debeant,etiam in caſibus ſupradictis:ſed excuſatione facta per principalem,ad cætera poſſit admitti,vt de procuratore dictum eſt. Pro bannito verò, vel in banno poſito, cuiuſcunque conditionis,vel ſexus ſit, nullus quocunque nomine admittatur, niſi ad producendum inſtrumentum pacis, in caſu in quo reus releuaretur ex pace ſecundum formam præſentium ſtatutorum:dum tamen producens tale inſtrumenrum pro bannito prædicto ante omnia ſoluerit in Communi.xii.den. pro qualibet libra illius quantitatis,vel ſummæ, quæ vigore pacis de condemnatione dimidianda,ſeu detrahenda eſt.In pœnis verò merè ſimpliciter pecuniarijs imponendis, actiuè, & paſſiuè, procurator, & alij prædicti,nomine quo ſupra in criminalibus cauſis ad ſingula admittantur, prӕterquàm pro bannito,vt dictum eſt:ad negandum autem nullatenus admittantur nomine quo ſupra.

De abolitione concedenda. *Rub. 9.*

ITem hac lege ſancimus,vt nullus Rector,officialis,vel Iudex alicui abolitionem cuiuſcunque accuſationis,vel denunciationis concedat quocũque colore, nec aliquis accuſator per ſe,vel alium petere valeat quoquo modo, pœna centum lib. Rectori, vel Iudici concedenti, & vi-

gintiquinque lib.deñ.ſuo, vel alieno nomine petenti: & tamen id quod factum ſecus eſt, non valeat ipſo iure. Excepto,& ſaluo,quòd de accuſatione contemptus mãdati,turbationis, vel inuaſionis poſſeſſionis,vel tenutæ abolitio peti poſſit,& valeat vſque ad ſententiam excluſiuè, vel per vnam diẽ ante lectionem ſententiæ,ſolutis quinque ſolidis prius Communi per talem petentem pro quolibet accuſato,& fide facta de ſolutione per bullam Bancherij Cõmunis,vel eius notarij, quam notarius maleficiorum in actis debeat regiſtrare,pœna decem lib. deñ. Quo facto, iudex pronunciet non eſſe vlterius procedendum. Et eo modo ſit, & eſſe intelligatur finitus talis proceſſus, & vlterius procedi non poſſit per Rectorem,vel iudicem ſuper dicto proceſſu;aliàs ipſo iure non valeat quod ſecus fieret. Addendo corrigimus,quòd ſatisfacto,& volente creditore, etiam poſt latam ſententiam, vel bannũ latũ, quandocunque abolitio peti poſſit,& valeat,ne dum ante ſententiam in permiſſis,vt ſupra,ſolutis primò quinque ſolidis Bancherio Communis per petentem dictã abolitionem pro quolibet condemnato. Excepto tamen,quòd dicta condemnatio non eſſet prius ſoluta dicto Bancherio.

Quòd mulieres non cogantur intrare Palatia. *Rub. 10.*

LEge præſenti ſancimus, ꝙ nulla mulier bonæ famæ per aliquem Rectorem, vel officialem aliquo modo, ſeu colore quæſito cogatur intrare palatium,pœna xxv. lib. deñ. Rectori,vel officiali cuilibet contrafaciẽti. Saluo,& reſeruato,ꝙ in omnibus criminalibus cauſis,in quibus pœna corporalis, vel corporis afflictiua imponi poſſet, vel deberet mulieri occaſione accuſationis,inquiſitionis,vel denunciationis contra eam præcedentis cogi poſſit vt maſculus,ac etiam carcerari. Excepto etiam,ſi eſſet de delicto aliquo condemnata: quo caſu etiam vt maſculus cogi valeat,& conſtringi. In alijs verò caſibus,& actibus,tam ciuilibus, quàm criminalibus ſufficiat mulierem in aliqua Eccleſia coram iudice,vel officiali comparere ad parendum mandatis ipſius.

De proceſſibus non initiatis per vnum Rectorem initiandis,& terminandis per alium. *Rub. 11.*

MAleficia,& delicta cupientes puniri, ſancimus,ꝙ Capitaneus,& Poteſtas,eorumq; Curia teneatur,& debeat intra quinque dies à die notificationis ſibi factæ initiare proceſſum de,& ſuper maleficio ſibi denunciato. Quòd ſi ille,cui prius notificatum fuerit, intra dictum terminũ non fecerit,alter officialis,vel eius Curia intra alios quinque dies poſt denunciationem, ſeu notificationem ſibi factam proceſſum ſuper inde initiare debeat,& poſtea vt iuris fuerit terminare:dũ tamen maleficium tale ſit, de quo Rector talis, vel iudex eius poteſtatem habeat inquirendi ex mero ipſius officio. Quia verò quandoque contingit oriri controuerſia inter Rectores adinuicem, & inter partes occaſione præuentionis in procedendo,vel cognoſcendo de delictis,ſtatuimus,ꝙ ille intelligatur,& intelligi debeat præueniſſe in procedendo,& cognoſcendo de delicto,qui prius copiam accuſationis, denunciationis,vel inquiſitionis de delicto eodem Cancellario Communis miſerit: de quo ſtari debeat ſimplici verbo Cancellarij antedicti,& ipſius declaratio attendatur,nullo alio vlterius exquiſito.

Qui admitti poſſint in criminalibus ad teſtimonium,& de teſtium examinatione. *Rub. 12.*

NE probationum facultas modo aliquo anguſtetur, ſtatuimus, quòd in omnibus, & ſingulis criminalibus cauſis,cuiuſcunq; ſint modi,vel generis,tã fœminæ,q̃ maſculi,ad teſtimonium perhibendum admittãtur,& habiles reputentur: dum tamen teſtis maſculus, vel fœmina ſit maior quindecim annis,& omni exceptione maior,anteq̃ teſtimoniũ perhibeat: & quilibet teſtis cuiuſcunque ſexus in criminali cauſa iuret præſente parte monita,vel citata legitimè,contra quã partẽ inductus, ſeu productus eſt.Et cuiuſlibet teſtis dictũ,& teſtimonium in criminali cauſa per notariũ maleficiorum ſcribatur extensè, prout teſtificatur, non autem ſcribendo per talem,vel ſimilem modum, videlicet dixit vera eſſe contenta in accuſatione, denunciatione,inquiſitione,ſeu articulo: nec etiam ſcribendo,dixit vt alius teſtis, vel ſimili modo, pœna notario ſic ſcribenti contra prohibitionem huius ſtatuti decem lib.deñ.pro qualibet vice: & nihilominus talibus ſcripturis fides nullatenus adhibeatur. De fide verò, & idoneitate teſtium, diſpoſitioni,reputationi,ſeu arbitrio iudicis relinquatur.

De tormentis. *Rub. 13.*

OMnibus Rectoribus,iudicibus,& officialibus inhibemus aliquem ponere,ſeu poni facere ad tormentum aliquod, niſi legitima inditia præcedant de delicto contra torquendum ſecundum iuris cõmunis diſpoſitionem,pœna quingentarum lib. deñ. cuilibet contrafacienti,& vice qualibet.

De ſen-

De ſententijs criminalibus in Concilio proferendis, & per quem proferri poſſint. *Rub.* 14.

PRoferri, & promulgari ſentẽtiæ condemnatorię, & abſolutorię in cauſis criminalibus in Cõcilio generali in Palatio Communis, & populi more ſolito, & etiam diebus feriatis in honorem Dei poſſint, & debeant, in quibus crimen, ſeu delictum, de quo quis cõdemnatur, vel abſoluitur, exprimatur: Et die præcedenti ipſas ſententias præcedere debeat bannum pro ſententijs antedictis. Quæ quidem ſententiæ per notarium maleficiorum legi valeant, & perinde vim, & efficaciam habeant, ac ſi per Rectorem principalem, vel iudicem legerentur: dummodo ipſis lectis Rector principalis, non eius Vicarius viuæ vocis oraculo pronunciet, ſe ita ſententiare, ſe ita ratificare, vel confirmare, vt lectum eſt. Saluo, quòd ſi Rector infirmitate, vel alia cauſa in Concilio intereſſe non poſſet ad ſententias proferendas, per eius Vicarium proferantur, vt de Rectore dictum eſt.

Quando, & quæ ſententiæ non poſſint proferri in criminalibus. *Rub.* 15.

QVocunque tempore ſui officij poſſint Rectores Ciuitatis Firmi quaſcunque criminales ferre ſententias; exceptis ſententijs abſolutorijs de criminibus, vel delictis, quas vltimis decem diebus ſui officij nullatenus per ſe, vel alium proferant, vel proferri faciant, pœna centum lib. deñ. à quolibet contrafaciente vice qualibet auferenda: & tamen ſentia ſic lata abſolutoria non teneat ipſo iure, & negotium de nouo ex ijſdem actis debeat per ſententiam terminari.

De beneficio confeſſionis, & pacis. *Rub.* 16.

RAtioni conuenire noſcentes, ordinamus, quòd ſi aliquis, contra quem de crimine proceditur, in prima ſui reſpõſione, ſeu excuſatione, quam fecerit coram iudice de maleficio, ſeu delicto, de quo proceditur contra eum, ſponte, ac purè, & ſimpliciter confeſſus fuerit crimen, vel delictum, de quo proceditur contra eum, in condemnatione fienda de ipſo quarta pars pœnæ originalis pecuniariæ pro maleficio ſtatutæ minuatur. Si verò habuerit etiam pacem ab illo, contra quem delictum commiſſum eſt, & inſtrumentum talis pacis produxerit coram iudice in publicam formam per vnam diem ante latam ſententiam, altera quarta pars dictæ originalis pœnæ ſimiliter minuatur. Et ſi tantum pacem habuerit, vt ſupra dicitur, & ipſam prædicto modo præduxerit, pars quarta tantum prædictæ pœnę ſtatutæ minuatur. Et hoc in pœnis omnibus pecuniarijs limitatis, & taxatis. In pecuniarijs verò in totum, vel in partem arbitrarijs, dicta beneficia, vel alterum, quod reus habuerit, & de eis docuerit, vt præfertur, poſt ſententiam latam tantùm poſſint, & debeant reſeruari, & huius ſtatuti auctoritate reſeruata intelligãtur, & de quantitate in ſententia contenta dicta beneficia minuantur. Et prædicta beneficia, vel eorum aliquod non habeant locum in caſibus, in quibus de delicto ſtatur relationi officialis, vel familiæ Rectoris. Statutis quidem noſtri huius voluminis prædicta beneficia, vel eorum aliquod admitti inhibentibus in ſuo robore permanſuris, quibus per hoc ſtatutum nullatenus derogetur, neque præiudiciũ generetur. Et inſuper ſtatuimus, quòd ſi pęna pecuniaria haberet annexã corporalẽ, aut corporis afflictiuã in modum conditionis, eadem conditio, & pœna, etiam præſuppoſitis, ſeu locum habẽtibus beneficijs confeſſionis, & pacis prædictis, adijciatur, & vẽdicet ſibi locũ.

In quibus caſibus pax operetur, vel non. *Rub.* 17.

STatuimus, & ordinamus, quòd in omnibus criminalibus cauſis, in qnibus pœna delicti per formam ſtatuti præſentis voluminis eſt merè pecuniaria, vel etiam habet annexam in modum conditionis pœnam corporalem, vel corporis afflictiuam, pacis beneficium reo proſit, dum tamen de eo conſtet, & producatur, vt ſupra traditur in titulo præcedenti, niſi aliud, ſeu contrarium ſtatuto aliquo huius voluminis ſit expreſſum in aliquo caſu. In pœnis autem merè perſonalibus, vel corporis afflictiuis, nec confeſſio, nec pax proficiat quoquo modo.

De pœna dimidianda hominibus Caſtrorum, & villarum comitatus, & diſtrictus Firmi. *Rub.* 18.

VOlumus, & ordinamus, quod pœnæ merè, & ſimpliciter pecuniariæ, ac etiam limitatæ, & determinatæ per ſtatuta huius voluminis, ſiue ſint pecuniariæ, & in defectum conditionales, & corporis afflictiuæ, quæ non ſunt arbitrariæ; neque in totum, neque in partem in ipſa ſententia, ſeu condemnatione dimidientur per Rectorem hominibus comitatus, & diſtrictus Firmi, ſi alium de comitatu, vel diſtrictu, & in ipſo comitatu, atque diſtrictu offenderent. Pecuniariæ verò arbitrariæ

in totum,vel in partem,ſiue habeant,ſiue non habeant annexam pœnam corporalem,ſeu corporis afflictiuam in modum conditionis,prædictis hominibus ſic delinquentibus,ſeu offendentibus,vt præfertur,poſt ipſam ſententiam,ſeu condemnationem dimidientur,& dimidiatæ intelligantur,& non ante. In pœnis autem per ſtatuta huius Ciuitatis conſtitutis propter damna data,verba iniurioſa,vel reimproperatoria,blaſphemias,ſeu maledictiones Dei,& Sanctorum,vel turpe,ſeu importunum iuramentum per Deum,vel Sanctos eius factum,ſeu iuratum,vel aliter in Dei,vel Sanctorum dedecus,vel contemptum factum,aut dictum;qualeſcunque pœnæ ſtatutæ ſint,& in pœnis conſtitutis propter delicta, de quibus ſtatur relationi officialis , vel familiæ Rectoris , dimidiatio in hoc ſtatuto contenta non habeat locum in hominibus antedictis . Homines inſuper de Portu Sancti Georgij propter maleficia per eos cōmiſſa in omnibus,& per omnia tractentur,& puniantur circa criminalia tanquàm Ciues.Et hoc ſtatutum locum habeat in præteritis,præſentibus,& futuris:quæ pœna ſic dimidiata intelligatur,& ſit pœna originalis delinquentibus ſupradictis,& pro originali omnimodo intelligatur,& reputetur.

De duplicatione pœnarum. *Rub. 19.*

HAc lege ſancimus, ꝙ pœnæ pecuniariæ præſentium ſtatutorum , ſiue ſint merè, & ſimpliciter pecuniariæ limitatæ,& determinatæ,ſiue ſint pecuniariæ in totum, vel in partem arbitrariæ, ſiue ſint pecuniariæ principaliter , & ſecundario corporales , ſiue habentes annexam pœnam corporalem,ſeu corporis afflictiuam,duplicentur,& duplicari debeant , licet non ſit expreſſum per Rectores,quando maleficia,vel delicta commiſſa fuerint noctis tempore, videlicet poſt Solis occaſum,& ante Solis ortum ; vel ſi commiſſa fuerint in præſentia DD. Priorum populi , & Vexilliferi iuſtitiæ Ciuitatis Firmi,vel alicuius ipſorum durante eorum officio . Volentes etiam, quòd vltra dictam duplicationem percutiens aliquem in præſentia DD. Priorum populi in palatio eorum reſidentiæ , teneatur,& debeat de facto ad ſoluendum ducat. quinquaginta auri Communi Firmi,& in carceribus ponatur,& donec cum effectu perſoluerit minimè liberetur de dictis carceribus,& etiam ad exemplar aliorum ſi dictus delinquens eſſet de regimine,& officio prioratus,ex nunc auctoritate præſentis legis priuetur in perpetuum omnibus officijs,& beneficijs Communis Firmi:& ſi talis delinquens intra terminum vnius menſis à die talis commiſſi delicti non perſolnerit dictam pœnam quinquaginta ducat.auri,manus dextra ſibi amputetur , & per Poteſtatem, ſeu Capitaneum dictæ Ciuitatis,& Curiam ipſorū prædicta exequantur,& executioni mandentur de facto,& ſummariè, omni iuris ſolennitate omiſſa,conſtito de delicto vt ſupra cōmiſſo: & andem pœnam incurrant DD. Priores,ſi inter ipſos aliquis de dictis Prioribus modo ſupradicto percuteret alterum de dictis Prioribus, ad hoc, vt Magiſtratus dignitas non deturpetur: Vel in præſentia alicuius Rectoris,ſeu eius officialis Ciuitatis,qui ſit forenſis: vel ſi commiſſa fuerint in aliqua Eccleſia,vel in oſtio Eccleſiæ alicuius,ſiue in Ciuitate,ſiue in comitatu: dum tamen intra corpus Eccleſiæ, vel in oſtio, vt præfertur: Vel ſi commiſſa fuerint in aliqua iſtarum dierum, videlicet prima Kalendarum Ianuarij,prima Epiphaniæ Domini,Sancti Antonij de menſe Ianuarij,Purificationis B. Mariæ de menſe Februarij ; prima die Quadrageſimæ,vel quocunque die veneris de menſe Martij ; die Annunciationis B. Mariæ virginis; dominica oliuarum,quacunque die hebdomadæ ſanctæ ; die Paſchatis Reſurrectionis Domini , vel aliquo de tribus ſequentibus poſt ipſum diem ; die Pentecoſtes,vel aliquo ex duobus ſequentibus poſt ipſum diem ; die Aſcenſionis Domini: die prima Kal. Maij : die Natiuitatis B. Io. Baptiſtæ : die quocunque nundinarum : die Aſſumptionis B. Mariæ virginis de menſe Auguſti, vel eius vigilia : die B. Bartholomæi Apoſtoli : die Natiuitatis Beatæ Mariæ de menſe Septembris : die feſti Omnium Sanctorum : die Beatæ Catherinæ : die Beatæ Luciæ : die Natiuitatis Domini,vel eius vigilia: die Beati Stephani : die Beati Ioannis Euangeliſtæ . Et ſi commiſſa fuerint vltimo menſe regiminis Poteſtatis , vel Capitanei ; vel ſi commiſſa fuerint contra aliquem ad domum,vel in domo eius ſolitæ habitationis,vel ad apothecam,vel ſtationem propriam,vel conductam iniuriati,vel in ea,vel ad eius poſſeſſionem,vel in poſſeſſione propria,vel cōducta,vel propè dictam domum, apothecam, ſiue poſſeſſionem per quinque pedes ad pedes Communis: Exceptis in furtis,& in eorum ablatione,quòd propter rationem loci non duplicentur: Vel ſi commiſſa fuerint in Palatio reſidentię DD. Priorum, vel Vexilliferi iuſtitiæ , vel in Palatio reſidentiæ D. Poteſtatis, vel D. Capitanei, vel iudicis iuſtitiæ : Vel ſi commiſſa fuerint in præſentia alicuius officialis cuiuſcunque Caſtri Communis Firmi , in domo tamen , vel loco eius reſidentiæ pro ſuo officio : Vel ſi commiſſa fuerint in Girifalco, vel in Platea Sancti Martini in quacunque parte amplitudinis , quatenus claudunt cathenæ viarum ; & quatenus eſt ab angulo domus iudicis iuſtitiæ recta linea

verſus Geronem vſque ad muros ipſius Geronis: Et quatenus eſt à domo Iacoboni Vannis, vel ab angulo ipſius verſus Geronẽ vſque ad muros Geronis: & etiã ſub porticu Eccleſiæ Sãcti Martini: & generaliter quatenus eſt ipſa amplitudo vſque ad angulos viarum incluſiuè, per quas intratur in amplitudine plateæ prædictæ: & vſque ad muros, ſeu parietes, qui ſunt circũcirca, vel in via publica quacunque, qua igitur à Girifalco verſus plateam Sancti Martini recta via, vel in quacunque via, ſeu ſtrata magiſtra Cõmunis Firmi, videlicet à platea Sancti Martini verſus portam Sancti Iuliani, vel Sancti Marci, vel Sanctæ Luciæ recta via: vel in aliqua dictarum portarum, in platea de medio, vbi ſunt ſpeciariæ, vel ab ipſa platea recta via vſque ad portam Sancti Franciſci, vel in ipſa porta, vel à porta Sancti Franciſci vſque ad Portum Sancti Georgij recta via per viam maris: vel in platea dicti Portus, vel in aliqua porta dicti Portus, vel in ſtrata dicti Portus, quæ incipit ab Eccleſia Sancti Georgij in dicto Portu recta via, vſque ad portam, per quã itur ad Caſtrũ Turris palmarũ; vel in riua maris, quatenus ſe protendunt muri dicti Portus verſus mare intra palatam: vel in via publica, qua itur à platea Sancti Martini vſque ad Eccleſiam Sancti Dominici recta via verſus domum hæredum Vannis Gulielmi Anſelmi: vel à dicta domo in via publica veſus portam Sanctæ Catherinæ recta via, vel in porta Sanctæ Catherinæ: vel in foro Belmontis. Et non poſſit pœna aliqua duplicari, niſi ſemel, licet duo, vel plura de prædictis ſimul concurrãt. Et ne Rectores, vel officiales circa duplicationem dubitẽt, vel in Incerto vagentur, fiat duplicatio hoc modo, videlicet quòd ſi pœna eſſet pecuniaria ſimpliciter, limitata, determinata, ac etiam certa, cumulent in ſententia pœnam ſimplicem cum additamento, ſeu duplicatione inſimul. Si verò eſſet pecuniaria arbitraria in totum, vel in partem, tunc prius exprimant in ſententia pœnam ſimplicem delicti, deinde adijciant & tantundem, exprimendo etiam quantitatem ratione additamenti, ſeu duplicationis. Et ſi pœna pecuniaria haberet annexam corporalem, ſeu corporis afflictiuam per modum conditionis; tunc eadem conditio ſit, & adijciatur in pœna duplicata, quæ eſſet, & adijceretur, ſeu apponi deberet in ſimplici pœna. Vbi autem per formam ſtatuti alicuius pro aliquo maleficio commiſſo in aliquo ex ſupraſcriptis locis certa pœna, & determinata inueniretur ſtatuta; tunc ratione talis loci duplicatio prædicta non fiat illo modo. Pœnæ verò quorumcunque Ciuium comitatenſium, vel forenſium delinquentium in ipſis Caſtris comitatus, videlicet in palatijs reſidentiæ officialium ipſorum Caſtrorum, & coram ipſis officialibus, & in plateis, & ianuis Caſtrorum prædictorum duplicentur, & duplicari debeant per quoſcunque officiales, & cognitores delictorum prædictorum.

De mulctis, & earum modis. *Rub. 20.*

ITem ad hoc, vt metu pœnæ Rectoribus, & officialibus credatur, & ipſi, & quilibet eorum plenariè poſſint eorum officia exercere, ſtatuimus, quòd Poteſtas, & capitaneus, & quilibet eorum habeant poteſtatem mulctandi, & puniendi extra ordinem, & de facto in quantitatem ad quinquaginta vſque libras deñ. incluſiuè, indicendo videlicet mulctam pro primo præcepto vſque ad decem lib. deñ. pro ſecundo vſque ad xxv. pro tertio vſque in quinquaginta. Et ſi ille, cui tria præcepta cum mulctarum impoſitione facta fuerint, pateretur propter ſuam inobedientiam, vel contumaciã, Parlamentũ, vel Conciliũ congregari: nec ante fuerit obediẽs Rectori prædicto, à quinquaginta libris vſque ad cẽtum puniri poſſit de facto Rectoris arbitrio. Iudices autem dictorum Rectorũ, eorumq; milites pro medietate dictarum quantitatum mulctandi habeant facultatem, videlicet pro primo, ſecundo, & tertio, & pro rata dictarum quantitatum, ſupradicta forma ſeruata. Et alia præcepta cum mulcta, & pœnæ indictione, vt ſupra, per Rectores, iudices, & milites prædictos emanare poſſint contra quemcunque vſque in quantitates prædictas, & ſimul, & ſemel in vna voce. Notarij verò dictorum Rectorum vſque in viginti ſolidos deñ. mulctandi habeant facultatem; dum tamen contra vnam perſonam ſolam non niſi ſemel tantùm mulctam pro die vna poſſint indicere, ſed immo ſemper vnius diei interuallum inter vnum præceptum & aliud debeat eſſe. Alij autem officiales Ciuitatis ſecundum modum ſibi traditum per ſtatuta de ipſorum officio loquentia mulctandi habeant poteſtatem. Semper autem in ſcriptis adijciatur cauſa per tales Rectores, iudices, ſeu officiales, quando mulctas, ſeu pœnas prædictas imponunt: & non valeãt prædictum modum tranſcendere; immo ſi ſecus fecerint, ad modum prædictum reductum eſſe intelligatur. Et quod factum erit contra ſupradictum modum, non teneat ipſo iure, ſed Rector, vel officialis contrafaciens in pœnã centum lib. deñ. incidat eo ipſo, & parti ad intereſſe teneatur. In exercitu verò, vel caualcata, prædicti Rectores poteſtatẽ habeãt mulctas, & pœnas quaſcunque de facto, pro eorum arbitrio imponendi, ſeu infligendi; & non tantùm vi-

tùm vi-

tum viuæ vocis oraculo, ſed etiam per litteras,vel mediam perſonam Balij,ſeu nũcij,tam in ciuilibus, quàm etiam criminalibus poſſint fieri per prædictos præfata præcepta,& mandata, cum mulctæ, ſeu pœnæ impoſitione,ſecundum modum,& formam ſupradictam,dum tamen ille,contra quem fiunt,ſeu emanant dicta præcepta,non aliter ligetur ex ipſis,niſi perſonaliter inuentus,ſeu apprehenſus fuerit. Et ſtetur de prædictis nuncij, ſeu balij, vel præconis bannientis relationi: & talia præcepta contemnens à quocunque valeat accuſari,ſtatuto aliquo non obſtante.

De tempore ſoluendi condemnationes. *Rub. 21.*

VNctis condemnatis pecuniariter principaliter,ſiue conditionaliter in defectum indulgemus, & hac præſenti lege ſancimus,quòd quicunque condemnatus ſoluerit Bancherio Communis Firmi condemnationem de ſe factam intra decem dies à die latæ ſententiæ numerandos, vel ante ipſam ſententiam latam, detrahatur eidem ſoluenti quarta pars totius pœnæ originalis de condemnatione de ſe facta,& ab ipſa huius ſtatuti auctoritate ſine iudicis miniſterio intelligatur eſſe abſolutus,atque liber. Adijcientes inſuper, quòd condemnati in pœna pecuniaria, habentes pacem ab offenſo,& ipſam produxerint in termino,& confeſſi fuerint delictum, volentes ſoluere pœnam intra tempus habeant plenam remiſſionem duplicationis pœnæ,ſi fortè pœna eſſet duplicata. Si quis verò condemnationem pecuniariam de ſe factam intra dictos decem dies non ſoluerit cum effectu Bancherio antedicto, vltra talem condemnationẽ etiam quartam partem in condemnatione quantitatis expreſsè,ſiue ſit dictum in ſententia,ſiue non,ſoluere teneatur omnino;& ipſa non ſoluta, nullatenus ei condemnatio valeat cancellari. Talis autem quartæ partis adiectio,ſiue augmentum non vendicet ſibi locum,vbi pecuniariæ condemnationi pœna corporalis,ſeu corporis afflictiua foret annexa. Hoc autem ſtatutum non vendicet ſibi locum, ſi maius, vel minus tempus per ſtatuta huius voluminis ad ſoluendum condemnationes,ſeu pœnas inueniretur appoſitum.

Quòd propter defectum ſolennitatis,criminalis ſententia non reddatur inualida. *Rub. 22.*

VOlumus,& ordinamus,quòd ſi de crimine, vel delicto per partis confeſſionem, vel legitimam teſtium probationem,vel aliàs legitimè conſtet de crimine,vel delicto, quàmuis in proceſſu quæcunque ſolennitas omiſſa,vel prætermiſſa fuerit,vel ordo iuris, ſeu ſtatutorum Communis Firmi peruerſus,vel non ſeruatus fuerit;nõ tamen propterea ſententia ſit irrita, ſeu irritanda; ſed perinde valeat,& teneat,ac ſi ordo,& ſolennitas omnis ſtatuti, & iuris plenariè fuerit obſeruatus.Nec occaſione aliqua de prædictis,quando de crimine ſic conſtat,aliquis Rector, Scindicus, vel iudex appellationum ſententiã ſuper tali crimine latam poſſit nullam, ſeu inualidam, vel irritam pronuntiare, ſeu annullare, irritare, vel inualidare,vel aliquid contra ipſam attingere quoquo modo,ſub pœna ducentarum librarum deñ. contrafacienti; & nihilominus quod factum fuerit contra hoc, non valeat ipſo iure,nec teneat vllo modo.

De bonis damnatorum. *Rub. 23.*

NE ex alieno delicto alius aggrauetur, ſeu detrimentum patiatur, ſtatuimus, & ordinamus, quòd ſi quis fuerit condemnatus ad mortem; ſiue de ipſo facta fuerit executio,ſiue non, bona eius nullatenus poſſint,vel debeant publicari,ſed immo ab inteſtato venientibus, vel de iure ſuccedentibus debeant reſeruari, & reſeruata ſint: exceptis bonis cuiuſlibet condemnati de proditione, ſeu rebellione contra Ciuitatem Firmanam, vel eius Commune commiſſa: & exceptis condemnatis de hæreſi,aſſaſſinatu,robbaria ſtratarum,& vitio ſodomitico:in quibus omnibus, & ſingulis caſibus bona delinquentium publicari,& confiſcari debeant Communi Firmi,& confiſcata eſſe intelligantur,etiam ſi non ſit in condemnatione expreſſum: reſeruata tantùm filijs legitima ſemper,niſi in caſu proditionis prædictæ,& rebellionis. Et vbicunque ſit mentio de publicatione bonorum alicuius, niſi ibidem apertè derogaretur huic ſtatuto ex aliqua cauſa,idem intelligatur,& ſit. Et exceptis alijs caſibus ſtatutorum, & huius voluminis ſpecialiter expreſſis circa publicationem bonorum delinquentis: quæ ſtatuta in ſuo robore firma permaneant.

De blaſphemantibus, vel maledicentibus Deum, vel Sanctos eius, & malè, & turpiter importunè de eis, vel per eos iurantibus, vel contra eorum imagines, vel figuras quicquid facientibus. Rub. 24.

AD reprimenda facinora eorum, qui diabolica inſtigatione comprehenſi blaſphemias, verba, vel facta præſumūt proferre, vel facere, propter quæ peſtilentias, terræmotus, vel fames oriri in terris cognouimus; humanis legibus magis, quàm diuinis ſtatuimus, & hac in perpetuum lege valitura ſancimus, quòd ſi quis Deum, Chriſtum eius filium, vel Spiritumſanctum, vel Beatā Virginem Mariam blaſphemauerit, ſeu maledixerit, & alicuius ipſorum, vel alterius ipſorum vel membra, vel loca obſcęna turpiter nominando, vnum, ſeu plura, ſeu inhoneſtè loquendo verbis ſimilibus, in ſcutis vigintiquinque vice qualibet puniatur. Item ſi quis dixerit in deſpetto di Dio, vel alterius prædictorum, vel aliquod ſimile verbum turpe de eis, vel cōtra eorum aliquem protulerit, ſimiliter puniatur in dicta pœna. Si verò aliqua perſona blaſphemauerit, vel maledixerit, vel deſpectauerit aliquē alium Sanctum, vel Sanctam Dei aliquo de prædictis modis, vel ſimilibus, in x. ſcutis puniatur. Et omnibus, & ſingulis caſibus à principio hucuſque ſupraſcriptis, cuiuſlibet ſexus fuerit perſona delinquens, ſi condemnationem de ſe factam, ſeu pœnam ſibi impoſitam ſecundum modos prædictos intra decem dies poſt condemnationem latam, ſeu pœnam impoſitam non ſoluerit, ponatur ad catenā, ſiue berlinam prima vice; alia verò vice cum effectu lingua de eius ore penitus abſcindatur. Si verò quis iurauerit per caput, capillos, oculos, naſum, os, aures, manus, pectus, pedes, coronam, clauos, plagas, lac, cor, epar, pulmonē, budellas, milzam, & his ſimilia, Dei, vel Chriſti, vel Beatæ Mariæ virginis, vel Sanctorum, vel Sanctarum Dei, in ſcutis quinque quò ad iurantes per membra Sanctorum, quò ad verò iurātes per membra Dei, Chriſti, vel Beatæ Virginis, in ſcutis decem vice qualibet puniatur. Et in omnibus, & ſingulis caſibus totius præſentis ſtatuti, quod haberi, & reputari poſſit, & debeat ſimile, Rectoris, ſeu iudicantis arbitrio relinquatur. Si verò aliqua perſona picturam, figuram, ſeu imaginem Dei, Chriſti, Beatæ Mariæ virginis, vel alicuius Sancti, vel Sanctæ Dei cum cultello, vel aliquo genere armorum, vel quocunque alio cuiuſcunque generis inſtrumento, vel re ſtudioſè, vel obſtinato animo in totum, vel in partem percuſſerit, vel inciſerit, vituperauerit, vel raſerit, ſeu deuaſtauerit, ſeu lapides, lignum, lutum, ſeu immunditiam aliquā in eis, vel earum aliqua ſtudioſè, & obſtinatè proiecerit, ſeu poſuerit, vel cum eiſdem rebus, vel earum aliqua prædictas imagines, picturas, vel figuras, vel earum aliquam percuſſerit, vel etiam manu tantum, vel calce in facie alicuius picturarum, imaginū, ſeu figurarum prædictarū percuſſerit, manus dextra, vel alia, vna tantùm, non ambæ, cum qua prædicta, vel aliquod prædictorum facta fuerint, ſibi penitus amputetur, ita quòd à corpore diuidatur. Habeant autē Poteſtas, Capitaneus, & iudex iuſtitiæ, & quilibet eorum liberam poteſtatem, & auctoritatem de prædictis, & quolibet eorum inquirendi, inueſtigandi, & puniendi prædictos delinquentes omnes, & ſingulos, de quibus fit mentio in hoc ſtatuto, in pœnis ſuperius annotatis, pro qualibet vice, qua deliquerit, de facto, & ſine proceſſu aliquo, in continenti cùm conſtiterit de prædictis. Et de prædictis omnibus, & ſingulis, & quolibet prædictorum quilibet habeatur, & reputetur legitimus accuſator, & denunciator, & teneatur ſecretus, & habeat medietatem pœnæ pecuniariæ, & reſidui dictæ pœnæ dimidium ſit Communis, & aliud exequentis. In prædictis verò merè perſonalibus, nec pacis, nec confeſſionis beneficium vendicet ſibi locum. Et nulla perſona in aliquo dictorum caſuum audiatur appellans, vel de nullitate opponens, vel quocunque modo reclamans, immo cuilibet occaſione aliqua deprædictis condemnato ſecundum modum, & prouiſionem præſentis ſtatuti, & etiam alijs eius nomine, & nomine dicti condemnati appellandi, reclamandi, ſeu de nullitate dicendi ſit penitus interdicta, & denegata poteſtas.

De pena turbantis diuina officia. *Rub. 25.*

DIuinum officium cum omni pace, & reuerentia celebrari cupientes, ſtatuimus, quòd ſi quis diuinum officium quoquo modo turbauerit, dum celebratur, vel ipſum celebrantibus quominus celebretur impedimentū præſtiterit, & ſcienter commiſerit, in lib. centum denī. condemnetur, & puniatur. Et eadem pœna, & idem ſtatutum intelligatur, & ſit contra turbantes litanias, vel ipſas celebrantes, ſeu eis, vel eorum alicui impedimentum præſtantes, dum celebrantur, ſexus differentia in prædictis nullatenus admittenda.

De pœna committentium proditionem, vel rebellionem. Rub. 26.

OMnis cuiuſcunque ſexus, qui aliquam proditionem, rebellionem, ſeu tradimentum commiſerit, vel fecerit, ſeu committere, vel facere tractauerit, ſeu ordinauerit de aliquo Caſtro, fortilitia, roccha, vniuerſitate, vel villa Communis Firmi, ſeu aliam rebellionem, proditionem, vel prodimentum quomodocunque commiſerit, fecerit, ordinauerit, vel tractauerit contra Ciuitatem Firmanam, ſeu eius populum, vel Commune, per Ciuitatem Firmi ad caudam aſini traſinetur, deinde furcis laqueo ſuſpendatur, ita quòd moriatur omnino, & etiam actiori pœna puniatur Rectoris arbitrio, & bona eius omnia Communi Firmi applicentur. Si verò Caſtrum, vel villa proditionem, rebellionē, ſeu prodimentum contra dictum Commune commiſerit, ordinauerit, vel fecerit, proditores, rebelles, ſeu traditores principales pęna ſupradicta puniantur, & Caſtrum, vel villa diſſipetur, & in eodem loco non poſſit ædificari de cætero. Et de prædictis, & quolibet prædictorum accuſari, inquiri, & cognoſci poſſit vſque ad xv. annos poſt tale commiſſum delictum, non obſtante ſtatuto prohibente, ne de commiſſis ante certum tempus poſſit cognoſci, vel puniri, & quocunque alio ſtatuto, vel iure non obſtante. Saluo ſemper, & reſeruato, quòd de commiſſis ante annum Domini milleſimum tricenteſimū ſeptuageſimumnonum, & diem xxv. menſis Auguſti dicti anni, etiam ſi eſſent qualia in hoc ſtatnto continentur, nullo modo procedi, vel cognoſci poſſit. Et prȩſens ſtatutū circa cōmiſſa à dicto anno, & die citra, & circa cōmittenda in futurū duntaxat vendicet ſibi locum. Et ſi qua perſona occaſione aliqua de prȩdictis fuerit cōdemnata, vel bannita, ad Ciuitatem Firmi nullo tēpore redire valeat, vel reuerti.

De pœna ambaſciatoris excedentis fines mandati. Rub. 27.

MAndati, & ambaſciatæ formam, & modum ſeruari à quibuſcunque præcipimus. Si quis autem tantæ temeritatis extiterit, ꝙ fines ambaſciatæ, ſeu mandati ſibi impoſitæ, vel commiſſæ per DD. Priores populi, & Vexilliferum iuſtitiæ, vel Concilium, vel Cōmune Ciuitatis Firmi exceſſerit quoquo modo, & quando extra Ciuitatem ambaſciator miſſus fuerit per dictos, vel aliter nomine Communis, realiter, & perſonaliter Rectoris arbitrio, ſine proceſſu etiā, & ſolennitate aliqua de facto puniatur, conditione perſonæ, & facti qualitate penſatis, & de cætero officijs, priuilegijs, & honoribns Communis Firmi ipſo facto, & perpetuò ſit priuatus.

De pœna facientis conuenticulam, conſpirationem, ſeditionem, vel ſimilia. Rub. 28.

VT omnes, cuiuſcunque conditionis, vel ſtatus exiſtant, perpetuò ab his abſtineant, quæ quomodolibet ſtatum præſentem popularem liberum, pacificum, & tranquillum poſſent quomodolibet lædere, turbare, ſeu eidem præiudicare, hac in perpetuum valitura lege ſancimus, vt nullus terrigena, vel forenſis, ſeu diſtrictualis, ſeu comitatenſis magnus, vel nobilis, cuiuſcunque ſtatus, vel conditionis exiſtat, audeat, vel præſumat publicè, vel occultè dicere, ordinare, facere, vel tractare, ſeu fieri, vel tractari facere, ſeu conſentire, vel participare aliquā cōuenticulam, ſeu conſpirationē, vel gentiū adunationem, vel coniurationē, vel tumultū, vel rumorē in Ciuitate Firmi, vel ipſius populo, vel Cōmuni, vel in eius comitatu, vel diſtrictu, vel ipſum populum Ciuitatis, vel comitatus in Ciuitate Firmi, vel eius comitatu, vel diſtrictu incitare, ſeu prouocare ad rumorem, ſeditionē, ſeu turbationem, vel commotionē ſtatus præſentis pacifici, liberi, popularis, & tranquilli Ciuitatis, ſeu comitatus Firmi prædicti, vel intrauatas, ſeu ſbarras in aliqua parte dictæ Ciuitatis facere, vel ponere per ſe, vel per aliū eius nomine, vel mandato directè, vel per obliquū aliquo tēpore rumoris, vel alio, quominus Priores populi, vel Vexillifer iuſtitiæ generalis, & alij Confalonerij Contratarū, & Capitanei ſocietatis dictæ Ciuitatis liberè, & ſine obſtaculo, ſeu impedimento quomodolibet ire, & redire poſſint, & valeāt per dictam Ciuitatē in ſubſidium, defenſionem, & tuitionem ſtatus pacifici, popularis, & tranquilli, ac liberi Communis, & populi dictæ Ciuitatis, & dictorum DD. Priorum, & Vexilliferi iuſtitiæ. Itē quòd nullus de comitatu, vel diſtrictu Firmi, vel habitator eiuſdem comitatus, vel diſtrictus, cuiuſcunque ſtatus, vel conditionis exiſtat, vel etiam aliunde audeat, vel præſumat tempore rumoris, vel ſeditionis venire ad Ciuitatem, vel in Ciuitate Firmi cū armis, vel ſine, vel gētes, arma, vel equos, ſeu quȩcunque alia ad brigam pertinentia, ſeu facientia deſtinare, deferre, vel mittere directè, vel indirectè alicui parti, vel ſingularibus perſonis, ſeu ſingnlari perſonæ dictæ Ciuitatis, vel in alicuius eorum ſeruitium, vel inuamen, vel aliàs quomodocunque, ſeu cuicunque, vel prædictis, vel alicui prædictorum conſentire tacitè, vel expreſsè quocunque modo, vel cauſa, ſeu quæſito colore, niſi de ſpecia-

li licentia,& expreſſo mandato DD. Priorum populi,& Vexilliferi iuſtitiæ dictæ Ciuitatis,& D. Poteſtatis,vel Capitanei. Item quòd nulla perſona,cuiuſcunque ſtatus,vel conditionis exiſtat,audeat, vel præſumat,publicè,vel occultè dicere, ordinare,facere,conſentire, tractare, vel procurare quomodocunque,ſeu qualitercunque aliquid,propter quod poſſit in aliquo derogari, ſeu præiudicari ſtatui pacifico,libero,populari,communi,& tranquillo Ciuitatis prædictæ, ſeu iuriſdictioni, & priuilegijs eiuſdem,ſeu comitatus,& diſtrictus, ſeu in prædictis, vel eorum aliquo dare, vel præſtare alicui, cuiuſcunque ſtatus,dignitatis,vel præeminentiæ ſit,auxilium,conſilium,vel fauorem,ſeu aliqualiter conſentire: ſed immo ſi quid de prædictis ſciuerit,audiuerit,ſenſerit,ſeu intellexerit,ſubitò,celeriter,& ſine mora illud,vel illa dicere, reuelare,propalare, vel manifeſtare teneatur,& debeat DD. Prioribus populi,& Vexillifero iuſtitiæ dictæ Ciuitatis,ac etiam Poteſtati,& Capitaneo, qui pro tempore fuerint,&ipſis dicere,& nominare prædicta,vel aliquod prædictorum dicentes, ordinantes, tractantes, procurantes, ſeu conſentientes,vnum,vel plures,quicunque fuerint:& nihilominus eiſdem ſic dicentibus, ordinantibus, tractantibus, procurantibus,ſeu conſentientibus,vt præfertur, reſiſtere,& contradicere toto poſſe,ne prædictorum aliquid exequantur, ſeu perficiant. Si quis autem,cuiuſcunque ſtatus, vel conditionis exiſtat,contrafecerit,vel venerit,ſeu non obſeruauerit, & adimpleuerit prædicta,vel aliquod prædictorum,quæ ſupra in præſenti ſtatuto continentur,Poteſtatis,& Capitanei libero arbitrio realiter,& perſonaliter puniatur,conſiderata delinquentis,& facti conditione, & qualitate: in quibus omnibus,& ſingulis prædicti Poteſtas,& Capitaneus,& quilibet eorum pleniſſimam iuriſdictionem, baliam, & liberum arbitrium habeant inueſtigandi ex eorum officio, inquirendi, ac etiam procedendi per accuſationem, ſeu denunciationem cuiuſcunque, & repertum culpabilem in prædictis, vel aliquo prædictorum libero arbitrio realiter, & perſonaliter condemnandi, & puniendi de facto, & ſine ſolennitate, ſeu ordine iuris, ſeu ſtatuti, & omni ſolennitate omiſſa. Et eodem libero arbitrio, & modo procedi poſſit, & puniri, & condemnari contra illos, qui malè, & in deriſionem, vel aliter ineptè loquerentur de populo, vel ſocietate populi, ſeu populari ſtatu; contra quos omnes, & ſingulos in procedendo, vel condemnando, prædicta omnia, & ſingula repetita, & ſtatuta intelligantur, & ſint. Et in prædictis, vel aliquo prædictorum nullum beneficium pacis, vel confeſſionis, vel aliquid quodcunque vendicet ſibi locum. Si quis autem occaſione prædictorum,vel alicuius eorum, de quibus in præſenti ſtatuto fit mentio, in ademptione, ſiue amiſſione perſonæ, vel vitæ fuerit condemnatus, de cætero ad Ciuitatem Firmi, vel ad eius comitatum, ſeu in eis vllo tempore quocunque modo reuerti non valeat. Item ſi quis ſuſpectus eſſet DD. Prioribus,& Vexillifero iuſtitiæ, ſeu Poteſtati, vel Capitaneo, quòd quid prædictorum faceret, attentaret, committeret,vel tractaret publicè,vel occultè, vel aliàs ſtatui populari,libero,& tanquillo dictæ Ciuitatis reputaretur ſuſpectus per dictos DD. Priores,& Vexilliferũ iuſtitiæ,vel per D. Capitaneum, vel Poteſtatem, ſeu quòd in ipſius ſtatus præiudicium, grauamen, vel iacturam, vel contra eundem ſtatum quicquam faceret,attentaret,vel committeret, vel tractaret; in quolibet, & quocunque caſu prædictorum de facto,& ſine proceſſu,vel ſcriptura,libero arbitrio poſſit D.Poteſtas, & Capitaneus, & quilibet eorum talem ſuſpectum relegare, terrafinare, confinare in Marchia, & extra, ſtatuto loquente de confinis,ſeu relegationibus ſtatuendis, ſeu alio ſtatuto,vel iure vllatenus non obſtante. Et ne officiales poſſint pro quocunque etiam minimo delicto dicere, & ponere illa verba in proceſſu, *Propter quod potuit turbari ſtatus Ciuitatis &c.* ſtatuimus,quòd illa verba in aliquo proceſſu poni poſſint, niſi fuerit deliberatum per Poteſtatem vnà cum Capitaneo populi Ciuitatis Firmi: & ſi Capitaneus non eſſet in Ciuitate,tunc vnà cum iudice iuſtitiæ: de qua deliberatione appareat,& apparere debeat manu notarij maleficiorum Poteſtatis prædicti, & manu notarij Capitanei, vel iudicis iuſtitiæ. Et ſi aliter fieret,non valeat ipſo iure ſententia ferenda ſuper dicto proceſſu:& Poteſtas,& iudex, qui contra prædicta fecerint, cadant in pœnam quingentarum lib. deñ. pro quolibet. Et expreſsè de prædictis tempore ſcindicatus ſui debeat per Scindicos ſcindicari.

De pœna offendentium DD. Priores populi, & Vexilliferum iuſtitiæ, vel eorum notarium, vel Cancellarium Communis. *Rub. 29.*

SI qua perſona offenderit aliquem de DD. Prioribus populi,vel Vexilliferum iuſtitiæ Ciuitatis Firmi, hoc modo pro infraſcriptis offenſionibus procedatur, videlicet ſi verba iniurioſa, vel minatoria, vnum, vel plura contra eum protulerit, vel dixerit,in lib. quinquaginta vice qualibet puniatur. Si contra eorum aliquem manu vacua adminauerit,in centum lib. deñ. puniatur.

Si cum

Si cum armis,in ducentis lib. Si verò cum baculo,vel alio inſtrumento aliquem de prædictis Dominis ſine ſanguine,aut etiam manu vacua cum ſanguine,vel ſine, percuſſerit aliquem de prædictis:manus, cum qua percuſſerit,ſi vna fuerit,vel ambæ manus,ſi cum ambabus percuſſerit, ſibi penitus amputetur,vel amputentur, ita quòd à corpore ſeparētur. Si cum armis ferreis aliquem de prædictis percuſſerit,& exinde ſanguis exiuerit,ad mortem puniatur,ita quòd anima à corpore ſeparetur. Si quis autem occiderit aliquem ex dictis Prioribus,vel Confalonerium durante eorum officio,capite puniatur, ita quòd penitus moriatur, & anima eius à corpore ſeparetur, & omnia eius bona publicētur, confiſcentur,& applicentur Cameræ Cōmunis Firmi,vt tranſeat in exemplum,ſiue fiat executio in perſona,ſiue non. Si verò aliquibus ex dictis modis offenderit Notarium DD. Priorum, vel Cancellarium Communis,pœna dupli eius,in quo puniretur,ſi alium Ciuem offendiſſet, puniatur. Si quis autem occiderit Cancellarium, ſeu Notarium DD. Priorum durante eorum officio, capite puniatur, ita quòd penitus moriatur,& omnia eius bona publicentur, confiſcentur, & applicentur Cameræ Communis Firmi, ſiue fiat executio in perſona, ſiue non. Item ſi quis aliquem, qui Prior, aut Vexillifer iuſtitiæ fuerit,intra duos proximos menſes finito eius officio offenderit,puniatur in duplo eius, in quo puniretur,ſi alium Ciuem offendiſſet.Item quicunque intra annum depoſito officio prioratus,vel vexilliferatus iuſtitiæ offenderit aliquem, qui fuerit Prior,vel Vexillifer iuſtitiæ, occaſione dicti eorum officij,ſimiliter condemnetur, & puniatur in duplum. De quibus Poteſtas, & Capitaneus, & quilibet eorum arbitrium liberum habeant inquirendi,& puniendi in pœnis prædictis de facto, & ſine alia ſolennitate,ſeu proceſſu,ſeu ſcriptura,tam in procedendo,quàm etiam in condemnando.

De confinis, ſeu relegationibus ſtatuendis. Rub. 30.

NE facile,& temerariè procedatur ad rixas,ſtatuimus,q Capitaneus,Poteſtas, & quilibet eorū habeant liberum arbitrium relegandi,& ad confinia ponendi,& mittendi rixantes coram aliquo ipſorum,vel coram aliquo eorum officiali in palatio reſidentiæ alicuius eorum, ſi tales rixantes verbis,vel factis ſecum aliqua arma habuerint, dum tamen relegauerit intra Prouinciam Marchiæ tantùm,& non vltra, quàm ſit duraturum officium relegantis,ſeu ad confinia ponentis, vel mittentis. Pro maleficijs verò,vel delictis non in præſentia,ſed in abſentia prædictorum commiſſis,quilibet dictorum Rectorum relegare valeat delinquentes,ſeu ad confinia ponere,vel mittere in comitatū Firmi duntaxat, & non pro maiori tempore viginti dierum, præterquàm pro verbis iniurioſis in abſentia prædictorum dictis,pro quibus non liceat relegare,ſeu ad confinia ponere,vel mittere,niſi quatenus ſtatuto aliquo caueretur expreſsè. Et prædictas relegationes,ſeu ad confinia miſſiones facere, & ſtatuere poſſint dicti Rectores eorum libero arbitrio,vltra alias pœnas in ſtatutis cōtentas. Perſona verò relegata modo prædicto,& generaliter quæcunque alia perſona,ſeu ad confinia miſſa, ſeu poſita ex forma,ſeu permiſſione alicuius ſtatuti huius voluminis teneatur Rectori releganti,aut ad confinia mittēti totaliter parere,& obedire,& in nullo contrauenire,nec poſſit ad Ciuitatem Firmi durante tēpore relegationis ſuæ ſeſe aliqualiter abſentare ſine ſpeciali,& expreſſa licentia relegantis; aliàs ſi ſecus fecerit,rebellis Ciuitatis Firmi penitus reputetur, & pro rebelle poſſit,& debeat condemnari.

De pœna offendentium Rectores,vel officiales Ciuitatis,& comitatus,& eorum familiam. Rub. 31.

EXceſſus,& delicta iniuriarum,ſeu offendentium Poteſtatem,vel Capitaneum,vel aliquem ex eorum officialibus,vel aliquem alium Rectorem,vel officialem forenſem Communis Firmi, vel eius officialem durante officio illius Rectoris,ſeu officialis forenſis præmiſſi,qui iniuriam, ſeu offenſam receperit, vel in eius ſcindicatu, ſeu in veniendo ad ſuum officium ad Ciuitatem Firmi, vel ab ea recedendo in itinere,realiter,& perſonaliter Rectoris libero arbitrio,facti qualitate, & perſonarum conditione penſatis, puniatur; videlicet commiſſa contra Capitaneum, vel eius officialem, per Poteſtatem,eiusq. Curiam:cōmiſſa verò contra Poteſtatem,ſeu eius officiales, per Capitaneum, vel eius Curiam:commiſſa verò cōtra alium officialem forenſem Communis, ſeu eius officialem, ſeu familiarem,per Poteſtatem,vel Capitaneum prędicto arbitrio puniantur. Si quis verò offenderit aliquem Ciuem Firmanum,ſeu comitatiuum,vel diſtrictualem Rectorem,ſeu officialē alicuius Caſtri comitatus, vel diſtrictus Firmi, vel eius notarium in loco vbi ſuum exerceret officium durante eius officio, ſeu in itinere ad dictum Caſtrum pro eius officio eundo, vel inde diſcedendo finito, vel durante eius officio; item ſi aliquis aliquem domicellum, vel famulum Poteſtatis, vel Capitanei, vel alterius Rectoris, ſeu officialis forenſis offenderit, in quolibet caſu prædictorum huius paragrafi puniatur in

duplo eius, in quo puniretur Ciuis Ciuem offendens, & in tali duplo ſimplum inſit: quod duplum ſtatuimus, & declaramus eſſe, & intelligi debere pœnam ſimpliorem, & originalem contra tales offendentes, & non duplicatam.

De fractoribus carcerum. Rub. 32.

CArcerem publicum Ciuitatis Firmi frangens, dum eſt in carcere, capite puniatur; item de carceribus poſt fracturam ipſius carceris ipſo facto exiens, eadem pœna puniatur: ac etiam arripienti fugam de publicis carceribus Ciuitatis, caput à ſpatulis amputetur, ita quòd moriatur omnino. Item ſi quis extra carcerem exiſtens, ſeu non carceratus, publicum carcerem Ciuitatis dolosè fregerit, ſeu frangenti, ſeu ad frangendum ferramenta, ſeu alia inſtrumenta, vnum, vel plura ſcienter commodauerit, vel locauerit, ſeu præſtiterit, ſiue conceſſerit, vel portauerit, pœna prædicta capitis puniatur, ita quòd moriatur, ſiue de carceribus prædictis aliquis exiuerit, ſeu aufugerit, ſiue non. Si verò aliqua perſona nõ de publicis carceribus prædictis, ſed de palatio alicuius Rectoris Ciuitatis, vel comitat⁹ aufugerit, Poteſtatis, vel Capitanei arbitrio à x. lib. deñ. vſq; ad quinquaginta puniatur.

De pœna opponentium ſe executioni Curiæ, ſeu eandem executionem impedientium. Rub. 33.

SI qua perſona de facto ſe oppoſuerit familiæ Poteſtatis, vel Capitanei, ſeu alterius officialis Ciuitatis Firmi, vel alicui Balio Communis pro alicuius eorum, vel ſui officialis commiſſione, vel mandato tranſmiſſo, ſeu alicui Balio, vel famulo officialium prædictorum impedimentum præſtiterit tantùm de facto, quominus ſic tranſmiſſus commiſſionem, ſeu mandatum ſibi iniunctum, ſeu factum exequatur, vel talem ſic tranſmiſſum pignus, ſeu pignora à ſe, vel alio accipere, vel ſe aliter aggrauare, vel alium etiam non permiſerit, in lib. v. deñ. de facto, & ſine proceſſu aliquo puniatur: de quibus relationi ſic tranſmiſſi cum vno teſte de viſu fides adhibeatur, & ſtetur. Et in hòc cõfeſſionis beneficium locum habeat, & non pacis. Adijcientes prædictis, quòd ſi quis fecerit aufugere, vel euadere, aut impedimentum præſtiterit, quo quis aufugiat, vel euadat de manibus alicuius officialis, vel familiæ alicuius officialis Ciuitatis Firmi, cuius impedimenti occaſione dictus captus, vel exiſtens in manibus, vel fortia dicti officialis, vel familiæ aufugerit, & euaſerit, ſiue fuerit captus occaſione maleficij, ſiue ad inſtantiã alicuius creditoris dicti capti, ſiue quacunque alia ratione, dictus præſtans dictum impedimentũ, vel faciens aufugere, vt ſupra, puniatur illa pœna, & teneatur ad illã quantitatẽ pecuniæ, ad quam tenebatur dictus fugiens, vel euadens, & in quarto pluri pęnæ pecuniarię, ſiue debiti, applicando Cõmuni Firmi. Si verò occaſione maleficij, de quo veniret imponẽda pęna corporalis, vel corporis afflictiua principaliter, vel eſſet impoſita, puniatur pęna mille lib. deñ. de facto, & ſine aliquo proceſſu quilibet pręſtans dictũ impedimentũ, vel aufugere faciens, vt ſupra, & qualibet vice.

De pœna prohibentis aliquem teſtari, vel contrahere, vel aliter diſponere de proprijs. Rub. 34.

COntra bonos mores prohibentes directè, vel per obliquum aliquam perſonam liberè teſtari, ſeu aliter in vltima voluntate diſponere de bonis ſuis, ſine cohercendo, ſiue aliter non ſinendo liberè teſtari, vel diſponere, vt præfertur, in lib. ducentis deñ. puniatur, & condemnetur. Et ipſo facto omne eius, ſeu commodum, quod in bonis, vel ad bona talis perſonæ prohibitæ haberet, ſeu habere poſſet, vel ſpectaret, perdat ipſo facto, & perpetuò ſit priuatus; & eadem pœna puniatur, qui alium ſubornauerit, & immiſerit, vt hoc faceret.

De priuatis carceribus. Rub. 35.

DElictum nephandiſſimum priuati carceris vltimo cupientes puniri ſupplicio, ſtatuimus, quòd ſi qua perſona tãtæ temeritatis exſtiterit, quòd aliquam perſonam ſua auctoritate pręſumpta, contra bonos mores priuatim carcerauerit, libertateq; propria priuauerit, in domo, vel alibi incarceratam, ſeu coactam, & libertate priuatam per ſpatium xxiiij. horarum detinuerit, aut de prædictis quicquam committi, ſeu fieri fecerit, ſiue ſola, ſiue ſociata fuerit perſona, quæ tale quid fecerit, vel commiſerit, ſeu fieri, vel committi fecerit, caput eidẽ à ſpatulis amputetur, ita quòd moriatur, & eius bona publicentur, & publicata, & incorporata intelligantur in Communi Firmi, licet in ſententia non ſit expreſſum de bonorum confiſcatione fienda. Si quis autem aliquem carcerauerit, vt ſupra dictũ eſt, & eum in dictis carceribus tenuerit, & libertate priuauerit ſpatio vigintitrium horarũ, vel intra, pro qualibet hora talis carcerans, & libertate priuans aliquẽ, in xxv. lib. puniatur, & cõdemnetur.

De aſſaſi-

De aſſaſſinis, & eorum pœnis, & de facientibus offendi per aſſaſſinos. *Rub 36.*

SI qua perſona in Ciuitate Firmi, vel eius comitatu, ſeu diſtrictu offendi fecerit aliquam perſonam per aliquem aſſaſſinum, ſeu per modum aſſaſſinatus cum aliquo genere armorum cum ſanguinis effuſione, vel ſine, & ex offenſione nec mors, nec cicatrix in facie perpetua remanſura, neque etiam detruncatio, neque abſciſio, neque debilitatio perpetuò duratura alicuius membri, vel nerui, vel officij membri illata, facta, ſecuta, vel ſecutura fuerit, vel erit; faciens ſic offendi puniatur, & condemnetur in libris quingentis. Et ſi condemnationem de ſe factam intra decem dies à die latæ ſentẽtiæ numerãdos non ſoluerit, cũ effectu lingua, & manus vnà ſibi penitus abſcindatur, ita ꝙ à corpore ſeparetur. Aſſaſſinus verò ſic offendens in mille lib. deñ. condemnetur: quam quantitatẽ ſi intra quinque dies à die latæ ſententiæ numerandos non ſoluerit cum effectu, furcis per gulam ſuſpendatur, ita quòd moriatur omnino. Si verò aſſaſſinus aliquis aliquam perſonam percuſſerit, vel offenderit, ita quòd ex percuſſione, vel offenſione mors ſecuta fuerit, vel cicatrix fuerit perpetuò remanſura in facie, vel abſciſio, detruncatio, vel debilitatio perpetuò duratura alicuius nerui, vel membri, vel officij membti facta, vel ſecuta fuerit, exinde ipſe aſſaſſinus ſic percutiens, vel offendens, furcis per gulam ſuſpendatur, ita quòd moriatur omnino, & eius bona omnia publicentur. Ille verò, qui ſic percuti, vel offendi fecerit, vel mandauerit per talem aſſaſſinum, capite puniatur, ita qnòd moriatur omnino, & bona eius omnia publicentur. Si quis autem mandante, ſeu fieri faciente aliquo eius conſanguinco vſque in tertium gradum de iure Canonico incluſiuè computandum ad vindictam iniuriæ tali mandãti, ſeu fieri facienti quomodolibet illatę, percuſſerit, ſeu offenderit illum, qui prius tali mandanti, ſeu fieri facienti ad vindictam iniuriæ, iniuriam intulerit, pœna huius ſtatuti ligari, ſeu puniri nolumus, niſi per corruptelam pecuniæ, vel alterius rei percuſſerit, vel offenderit etiam ad vindictam præfatam, ſed alijs pœnis ſtatutorum tam faciens, ſeu ſic offendens, quàm etiam mandans, ſeu fieri faciens pari pœna puniantur. Et non intelligatur aſſaſſinus, qui de mandato talis conſanguinei, de quo ſupra dicitur, ſic offenderit, vt præfertur, niſi pecunia, vel re alia corruptus, vel etiã pactus percuſſerit, ſeu offenderit. Et ad terrorem, & exterminium aſſaſſinorum, ſtatuimus, quòd ſi quis in aliqua terra, vel loco pro aſſaſſino, ſeu de aſſaſſinatu condemnatus extiterit extra Ciuitatem, & diſtrictum Firmi, & ad Ciuitatem, ſeu diſtrictum Firmi prædictus venerit, & ibi inuentus fuerit, & de tali condemnatione per publicum inſtrumentum conſtiterit, iterato per Rectorem Firmi cum nouo proceſſu, vel ſine, libero Rectoris arbitrio in perſona, & ære condemnari debeat, & puniri de aſſaſſinatu alibi commiſſo, de quo conſtiterit, vt præfertur, & auctoritate præſentis ſtatuti forenſis quilibet aſſaſſinatum extra Ciuitatem Firmi, eiusq; diſtrictnm faciens, vel committens, ſeu qui commiſerit in præteritum, vagabundus habeatur, & reputetur. Volumus etiam, quòd ſi in Ciuitate Firmi repertus fuerit, vel etiam in comitatu, & diſtrictu aliquis aſſaſſinus famoſus, vel quem conſtet Rectori aſſaſſinum eſſe, vel fuiſſe, per tres teſtes ſuper inde de publica voce, & fama teſtificantes, ſeu deponentes, licet talis ſic repertus forenſis ſit, & in Ciuitate Firmi, vel eius diſtrictu non deliquerit per modum aſſaſſinatus, neque aſſaſſinatum ibi commiſerit, tamen Rectoris arbitrio libero in perſona, & ære puniatur. Et ſi Rector decreuerit eũ condemnare in pęna minori morte, ipſum repellat omnino de Ciuitate, & diſtrictu, & eundẽ in bãno perpetuo æris, & perſonę ponat, & condemnet. Aſſaſſinus autẽ intelligatur, & reputetur auctoritate præſentis ſtatuti, qui pecunia, vel alia re corruptus, vel pactus, aliquã perſonã offenderit, vel percuſſerit mandato alterius, ſeu altero fieri faciente, interueniente corruptela, ſeu pacto pecunię, vel alterius rei cuiuſcũque, vel ſi idẽ cauſa, & ſpe pecunię, vel alterius rei per ſe, & ſua ſpõte fecerit. Itẽ ſi quis extiterit mediator inter aſſaſſinũ, & facientẽ aſſaſſinatũ committi, vel fieri, aut pecunię, vel alterius rei depoſitarius, ſiue expromiſſor ad hæc interuenerit, vel fuerit, & ſcienter, in omnibus, & per omnia habeatur, intelligatur, & puniatur vt aſſaſſinus præmiſſus. Et de cõtentis in prędenti ſtatuto procedi, cognoſci, & puniri poſſit quicquid ſic fuerit cõmiſſũ, vt in pręſenti ſtatuto continetur, tempore officij Rectoris cognoſcẽtis, ſeu præcedentis, vel ante intra quinquennium: & hoc locum habeat in futuris.

De intercipiẽtibus, auferẽtibus, ſurripiẽtibus, ſubtrahẽtibus, vel occupãtibus de bonis Cõis mobilibus. R. 37.

SI quis pecunias, vel alias res, ſeu bona Communis, ſeu ad ipſum Commune pertinentes, & ſpectantes, ſiue peruentas, ſiue perueniendas, ſeu pertinentia, ſpectantia, ſiue peruenta, ſeu peruenienda mobilia duntaxat qualitercunque, & quomodocunque auctoritate, ſeu temeritate propria in præteritum, vel in futurum abſtulerit, interceperit, ſurripuerit, ſubtraxerit, ſeu occupauerit,

ſeu auferri, intercipi, ſurripi, ſubtrahi, ſeu occupari doloſè in præiudicium Communis fecerit, procurauerit, ſeu cõſuluerit, cum effectu ad reſtitutionem ſic ablati, intercepti, ſurrepti, ſeu occupati, ſeu eius ęſtimationem teneatur, & in triplo pluri libero Rectoris arbitrio, etiam de facto, & ſine proceſſu aliquo, vel ſcriptura puniatur. Et contra omnes, & ſingulos, qui in præteritum, vel in futurum deliquerint in prædictis, vel aliquo prædictorũ, Rector quilibet Ciuitatis habeat liberum arbitrium inueſtigandi, inquirendi, & procedendi, & culpabiles, vt præfertur, puniendi, & condemnandi: & habeat quartam partem pœnæ pecuniariæ, quam occaſione prædictorum, vel alicuius eorum cum effectu venire fecerit in Commune. Quæ quarta pars poſtea de bonis talis condemnati, ſeu puniti detrahatur, & exigi debeat pro Communi. Et Rector occaſione condemnationis, ſeu pœnæ, quam fecerit, ſeu ſtatuerit contra aliquem occaſione aliqua de prædictis, nõ poſſit, nec debeat ſcindicari, ſeu ad ſcindicatum ſtare, vel teneri, niſi de furto, & baractaria duntaxat. Et in prædictis nullus audiatur appellans, ſeu de nullitate opponens, vel opponere volens. Et hoc ſtatutum quilibet Rector ſemel in menſe faciat banniri, ſub pœna vigintiquinque lib. deñ.

De pœna committentis baractariam, vel fraudem in eius officio. *Rub. 38.*

AD hoc, vt quilibet in eius officio, & miniſterio habeat mundas manus, pręſenti lege ſancimus, quòd ſi quis habens alicubi à Commune, ſeu pro Communi officium publicum, ſeu etiam adminiſtrationem publicam in eius officio, vel adminiſtratione, aut eiuſdem officij, ſeu etiam adminiſtrationis obtentu, ſeu reſpectu, aliquam baractariam, furtum, extorſionem, fraudem, ſeu turpem quęſtum commiſerit, fecerit, ſeu exercuerit, aut committi, fieri, ſeu exerceri fecerit, vel mandauerit, ſiue participauerit, ſiue factam, gratam, & ratam habuerit, in libris ducentis deñ. de facto, & ſine aliquo proceſſu, vel ſcriptura puniatur, & nihilominus etiam ad reſtitutionem eius, quod ex inde peruenerit ad eum, vel eius ęſtimationem, & in decuplo pluri Communi condemnetur, & puniatur: & nihilominus quicquid prætextu, occaſione, ſeu reſpectu, vel interuentu alicuius de prædictis actum, factum, vel ſecutum fuerit, non teneat ipſo iure. De quibus omnibus, & ſingulis quilibet Rectot Ciuitatis habeat liberum arbitrium inueſtigandi, inquirendi, & procedendi contra ſic delinquentes, ipſosq; eodem arbitrio in prædictis pœnis puniendi, & condemnandi. Et à ſententijs ſic latis, ſeu pœnis impoſitis tali de cauſa non poſſit appellari, ſeu de nullitate opponi contra ipſas. Et Rector ſic condemnans, ſeu puniens de his, quæ prædicta occaſione fecerit, ſeu ſtatuerit, ſcindicari non poſſit, niſi per furtum, vel baractariã ſic feciſſet, ſeu etiam ſtatuiſſet: & habeat ille, qui ſic condemnauerit, vel punierit, quartam partem eius, quod ex inde peruenire fecerit in Commune. Et ne dubietas oriatur, ſeu vertatur, vel fiat, quid intelligi debeat in officio publico, ſeu etiam adminiſtratione publica, ſeu ipſius officij, vel adminiſtrationis obtentu, occaſione, ſeu reſpectu prædictis, vt præmittitur, ſic commiſſum, ſeu factum, aut mandatum, participatum, ſeu ratum, & gratum habitum, Rectoris arbitrio ſit commiſſum huius ſtatuti auctoritate perpetua.

De pœna committentium robbariam, plagium, vel ſimilia, & deuiantium fanteſcham. *Rub. 39.*

PEr hanc ſaluberrimam legem ſtatuimus, quòd ſi quis in Ciuitate, vel Caſtris, vel extra Ciuitatem, & Caſtra Communis Firmi, in aliqua domo, ſeu aliquo itinere, ſeu extra domum, vel iter in diſtrictu Firmi, ſeu etiam in mari, vel riueria maris aliquam perſonam de viginti ſol. vel ab inde ſupra, vel de re, ſeu rebus tantùm valẽtibus derobbauerit per violentiam tali perſonæ illatam, aut aliquam perſonam cauſa ipſam redimi faciendi, ſeu etiam derobbandi ceperit, ſeu captiuauerit; ſiue talis perſona capta, ſeu captiuata redempta fuerit per ſe, vel alium, ſiue exacta, ſiue non; furcis laqueo ſuſpendatur, ita quòd moriatur, eiusq; bona omnia Communi publicentur. Eademq; pœna puniatur, ſi quis prædicta, vel aliquod prædictorũ fieri, ſeu committi fecerit, vel mandauerit, ſeu facta, vel commiſſa participauerit ſcienter, & doloſè, ſiue predicta, vel prædictorum aliquod committenti, facienti, ſeu ad committendum, vel faciendum aliquod de prędictis dederit, ſeu præſtiterit auxilium, conſilium, & fauorem. Item ſi quis publicus, & famoſus latro, vel derobbator in Ciuitate Firmi, ſeu eius diſtrictu, aliquam robbariam, rapinam, latrocinium, ſiue furtum fecerit, vel commiſerit de quantitate, ſeu æſtimatione ſuperius ſcripta, vel maiori, vel re, ſeu rebus tanti, vel vltra valentibus, ſupraſcripta pœna puniatur. Et in quolibet caſu prædictorum ad reſtitutionem rei, ſeu pecuniæ ſic ablatæ, & emendam damni, ſi quid ex inde contigerit, condemnetur: & nihilominus iure, ſi quod in tali re ablata ſibi competat, ſit ipſo iure priuatus. Item ſi qua perſona ſeduxerit extra diſtrictum Firmi alienum fi-

lium,

lium,vel filiam,ſiue in poteſtate conſtitutum,ſiue conſtitutam,ſiue non conſtirutum,ſiue non conſtitutam in alterius poteſtate,plagiũ committẽdo,vel non;dum tamen inhoneſto modo,vel cauſa,& contra bonos mores ſic fecerit,vel commiſerit,deinde ſic ſeductum,vel ſeductam , in Ciuitate Firmi , vel eius diſtrictu conduxerit,vel conduci fecerit:aut è conuerſo, ſi qua perſona aliquem,vel aliquam talem in Ciuitate Firmi,vel eius diſtrictu ſic ſeduxerit, vt præfertur, deinde ſic ſeductum,vel ſeductam extra Ciuitatem,& diſtrictum Firmi ſic conduxerit,ſeu conduci fecerit; in quolibet caſuum prædictorum in lib. quingentis deñ. puniatur.Et ſi condemnationem de ſe factam, ſeu pœnam ſibi impoſitam non ſoluerit intra decem dies à die latæ ſententiæ numerandos,eidem caput amputetur, ita quòd moriatur. Quis verò intelligatur, & intelligi debeat prædictis modis,vel aliquo eorum ſeduxiſſe,& conduxiſſe, ſeu conduci feciſſe,libero Rectoris arbitrio relinquatur,& reponatur, & repoſitum ſit . Inſuper in caſibus huius ſtatuti, ſeu aliquo ipſorum pacis beneficium nullum vendicet ſibi locum , neque confeſſionis beneficium operetur . Et quilibet Rector Ciuitatis procedere, cognoſcere, & punire valeat de plagio,& ſeductione,& conductione prædictis,& his ſimilibus commiſſis,ſeu factis,vt præfertur, tempore ſui officij, vel intra tres annos ante:& hoc locum habeat ad futura. Si quis verò ſubduxerit,vel aliter retinuerit ſine licentia patroni aliquam famulam,ſiue fanteſcham alicuius Ciuis & habitatoris dictæ Ciuitatis,& ſui comitatus,ipſo facto incurrat pœnam decem ducat. auri, & trium tractuum funis de facto,& ſine proceſſu aliquo ſoluendorum:& Poteſtas,qui pro tempore fuerit,teneatur exigere dictam pœnam ; & ſi non exegerit , vel exigi fecerit , tunc mittatur , & computetur in ſalario dicti Poteſtatis .

De pœna auferentis rem mobilem. *Rub. 40.*

OMnis cuiuſcunque ſexus auferens ab aliqua perſona per violentiam rem aliquam mobilem valoris centum ſol. deñ. vel ab inde intra, vnam , ſeu plures,ſeu pecuniam vſque ad centum ſol. deñ. incluſiuè,vel intra; dũ tamen hoc nõ animo, ſeu propoſito derobbandi fecerit , ſeu commiſerit,in lib. vigintiquinque deñ. puniatur.Si verò pecuniam,vel rem, ſeu res valoris à centum ſol. ſupra vſque ad decem lib. incluſiuè,ſic vt præfertur abſtulerit , in lib. quinquaginta deñ. puniatur. Si verò pecuniam, vel rem, vel res vltra decem lib. valentes,quantacunque pecunia ſit , vel æſtimatione, ſic vt præmittitur, abſtulerit , in lib. centum deñ. puniatur . Et in quolibet caſuum prædictorum ad reſtitutionem rei, ſeu pecuniæ ſic ablatæ, & ad æſtimationem damni , ſi quid ex inde contigerit, condemnetur : & nihilominus iure, ſi quod in tali re ablata ſibi competebat, ſit ipſo facto priuatus. Derobbationis verò,ſeu furti pœna cùm præter animum,& propoſitum derobbandi,ſeu furandi ſit factum , non vendicet ſibi locum in caſibus huius ſtatuti. Prædictæ verò pœnæ,vel earum quæcunque locum non habeant contra eum , qui quicquam abſtulerit ab aliquo inuento , ſeu reperto in eius poſſeſſione,vel re damnum dare.

De pœna imponẽtium taleam,ſeu facientium redimi per taleã,vel ſimilia,& de nuncijs eorum. *Rub. 41.*

TVtos reddi cupientes omnes,& ſingulos contra arrogantiam,& ſuperbiam nonnullorum, qui alienam ſubſtantiam ſuis vſibus turpiter applicare , & eripere procurant, vel etiam audent , hac lege ſãcimus, quòd ſi quis ſub minis,vel metus impreſſione ab aliqua perſona pecunias, vel rem aliquam poſtulauerit per ſe , vel alium, ſiue per eius litteras , ſeu taleam ſic impoſuerit alicui perſonæ,ſeu aliquam perſonam ſic redimi fecerit aliqualiter in re , vel pecunia ; realiter,& perſonaliter Rectoris arbitrio puniatur. Et eadem pœna puniatur ille,qui in prædictis , vel aliquo eorum nuncius,ſeu ambaſciator fuerit,aut ſuper inde litteras portauerit,ſi ſcienter tale quid fecerit , aut in prædictis,vel eorum aliquo auxilium,& fauorem præſtiterit .

De homicidio. *Rub. 42.*

ERga inhumanos haberi humanitatem non patitur ratio . Eapropter ſtatuimus , quòd ſi qua perſona ſtudioſè,& ex propoſito hominem occiderit,ſeu interfecerit, necauerit , ſeu interemerit gladio, veneno, ſiue quocunque alio inſtrumento, ſiue quocunque alio modo , aut ſic occidi,interfici,necari, ſiue interimi fecerit,mandauerit,perfectumq; fuerit flagitium; ſiquidem tempore condemnationis præſens in fortiam Rectoris fuerit,capite puniatur,ita quòd moriatur; bona verò eius hoc caſu non publicentur . Si verò tempore condemnationis præſens,& in fortiam non fuerit Rectoris, tunc condemnetur pœna capitis, ita quòd moriatur , ſi quo tempore in fortiam Rectoris ,

vel Com-

vel Communis peruenerit. Et hoc caſu bona eius omnia publicentur, & in ipſa ſententia publicata intelligantur. Similiq; modo, & pœna puniatur mulier quælibet, quæ ſtudioſè, & ex propoſito fecerit, ſeu pepererit abortiuum: & etiam quælibet perſona, quæ abortiuum fieri, ſeu naſci fecerit, vel mãdauerit, eodem modo, eademq; pœna omnino puniatur, vt ſupra. Quęcunque verò perſona ad prædicta, ſeu aliquod prædictorum, quæ ſuperius continentur, auxilium, conſilium, vel fauorem præſtiterit, in libris mille deñ. condemnetur. Quam condemnationem ſi intra decem dies à die latæ ſententiæ numerandos non ſoluerit, pœna capitis puniatur, ita quòd moriatur. Si quis autem non ex propoſito, neque ſtudioſè, ſed caſualiter, culpa tamen aliqua interueniente hominem occiderit, interfecerit, necauerit, ſiue interemerit, in lib. quingentis deñ. puniatur. Et de contentis in præſenti ſtatuto quilibet Rector poſſit inquirere, ac etiam procedere, cognoſcere, & punire, ſi quid de ipſis fuerit commiſſum tempore ſui officij, vel intra quinque annos proximos: & hoc ſtatutum locum habeat in futuris.

De maleficis, veneficis, nigromanticis, & ſimilibus. *Rub. 43.*

SI qua perſona maleficam, veneficam, ſeu nigromanticam artem exercuerit, ſeu quicquam ad prædicta pertinens fecerit quoquo modo, ſeu exercuerit, ſeu fieri, ſeu exerceri fecerit, cuiuſcunque ſexus ſit, viua quidem ignibus concremetur, eiusq; bona publicentur.

De adulterijs, ſtupro, inceſtu, raptu virginum, ſanctimonialium, vitio ſodomitico, nephario, & damnato coitu, & ſimilibus, & de lenonibus. *Rub. 44.*

TErrore pœnæ cunctos arcere à criminibus cupientes, ſtatuimus, quòd ſi quis monialem, ſeu monacham inuitam, vel volentem de aliquo monaſterio rapuerit, vel traxerit cauſa ipſam carnaliter cognoſcendi; ſiue ipſam demum cognouerit, ſiue non, pœna capitis puniatur, & acriori pœna Rectoris arbitrio, ita quòd moriatur omnino. Item ſi quis monialem, ſeu monacham in monaſterio carnaliter cognouerit, ſupraſcripta pœna puniatur. Si verò prædicta, vel prædictorum aliquod facere, vel committere attentauerit, & ad aliquem actum facti peruenerit, quàmuis flagitium nõ perfecerit, in mille lib. deñ. puniatur: quam pœnam, ſeu condemnationem, ſi inrra decem dies à die latæ ſententiæ numerandos non ſoluerit, caput eidem à ſpatulis amputetur, ita quòd moriatur. Si verò quis aliquam incluſam, & carceratam, atque heremiticè viuentem carnaliter cognouerit, aut rapuerit, ſeu abſtraxerit de eius manſione volentem, vel inuitam cauſa carnaliter cognoſcendi, capite puniatur, ita quòd moriatur. Quæ autem intelligi, ſeu appellari debeat incluſa, & carcerata, atque heremiticè viuens, Rectoris arbitrio relinquatur. Et in prædictis caſibus, & quolibet prædictorum; vbi quis principaliter condemnatur ad mortem, bona eius etiam publicentur, ſi non peruenerit in fortiam Communis tempore condemnationis: ſi verò peruenerit, & eſſet in fortiam Communis tempore cõdemnationis, & fieret executio in perſona, tunc, & eo caſu eius bona non publicentur. Item ſi quis aliquam ſuam conſanguineam in primo, ſecundo, tertio, vel quarto gradu conſtitutam carnaliter cognouerit, capite puniatur, ita quòd moriatur: ſed ſi tantùm attentauerit cauſa eam carnaliter cognoſcendi, in quingentis lib. deñ. condemnetur. Et in omnibus, & ſingulis caſibus ſupradictis mulier conſanguinea talis eam cognoſcentis carnaliter, quæ paſſa fuerit ſe ſic cognoſci, eadem pœna puniatur, qua ipſe cognoſcens. Si verò quis eius affinem in primo, ſecundo, tertio, vel quarto gradu affinitatis ſibi coniunctam, vel virginem carnaliter cognouerit contra eius voluntatem, capite puniatur, ita ꝙ moriatur: ſi verò ipſa volente, tunc maſculus, & fœmina puniantur in quingentis lib. deñ. pro quolibet: quam pœnam ſi non ſoluerit intra decem dies à die latæ ſententiæ numerandos, manus dextra, vel ſiniſtra arbitrio Poteſtatis à brachio amputetur, ita quòd à corpore ſeparetur tali non ſoluenti. Si verò tantùm attentauerit violenter cauſa carnaliter cognoſcendi, in ducentis lib. deñ. puniatur. Si verò quis affinem ſuam in primo, ſecundo, tertio, vel quarto gradu coniunctam, nec virginem carnaliter cognouerit; ſi contra eius voluntatem, capite puniatur: ſi verò à volente, in ducentis lib. deñ. quilibet ipſorum, tam maſculus, quàm fœmina puniatur: quam pœnam ſi non ſoluerit intra decem dies à die latæ ſententiæ numerandos, per Ciuitatem Firmi nudus fuſtibus fuſtigetur, videlicet talis non ſoluens: ſed ſi eam nõ cognouerit, ſed cauſa carnaliter cognoſcendi attentauerit violenter, in lib. centum deñ. puniatur. Et in omnibus, & ſingulis caſibus huius ſtatuti gradus prædicti conſanguinitatis, & affinitatis ſecundum ius Canonicum tantùm debeãt computari, & numerari. Item ſi qua perſona turpiter coierit carnaliter cum aliquo animali bruto, tam coiens, quàm etiam animal brutum viuus, & viuum igne concremetur. Item ſi quis vitium ſodomiticum commiſerit, agens quidem maior decem & octo viuus

ignibus cõcremetur,ita quòd moriatur;patiens verò maior quatuordecim annis in lib. ducentis deñ. puniatur. Item ſi quis Chriſtianus aliquam Iudæam,aut è conuerſo Iudæus aliquam Chriſtianã carnaliter cognouerit,viuus ignibus concremetur,ita quòd moriatur;& quæ ſpõte paſſa fuerit ſe ita carnaliter cognoſci,eadem pęna,qua maſculus,puniatur. Item ſi quis aliquam virginẽ carnaliter cognouerit cõtra ius,& bonos mores,in lib. mille deñ. condemnetur:quas ſi intra decem dies à die latæ ſententię numerandos nõ ſoluerit,caput ei amputetur,ita quòd moriatur. Si verò quis aliquam virginẽ, vel aliquam nuptam bonæ vitæ,& famę rapuerit cauſa carnaliter cognoſcendi,capite puniatur, ita ꝙ moriatur,ſiue ipſam carnaliter cognouerit,ſiue non. Si quis verò aliquã virginem attentauerit violẽter cauſa carnaliter cognoſcẽdi,in lib. ducentis deñ. puniatur. Item ſi quis alienã vxorẽ bonæ vitæ,& famæ carnaliter cognouerit ea volente,in lib. ducentis deñ.cõdemnetur: quam condemnationẽ ſi intra x.dies à die latæ ſententiæ numerandos nõ ſoluerit,per Ciuitatẽ Firmi nudus fuſtibus fuſtigetur: & nihilominus in carceribus remittatur,& donec ſoluerit minimè relaxetur:ſi verò contra eius voluntatem,cognoſcens capite puniatur. Attentare verò intelligatur,ſi iuerit ad domum ſuæ habitationis, ſeu poſſeſſionem ſuam, vel alienam intrauerit , ſeu intrare voluerit, ſeu eam ceperit per perſonã. Et prædicta locum habeant in quolibet caſu attentationis in præſenti ſtatuto cõtento:ſi autẽ non cognouerit carnaliter,ſed eam cognoſci attentauerit per violentiã,in lib. ducentis deñ. puniatur.Si quis autẽ alienam vxorẽ non bonæ,nec honeſtæ vitæ,& famæ carnaliter cognouerit,aut cognoſcere attentauerit ea volente,tã maſculus,q̃ fęmina in lib. x. deñ. puniatur: ſi vero cõtra eius voluntatẽ,talis adulter in lib. xxv. deñ. puniatur. Et ad probandum talẽ mulierem eſſe,ſeu fuiſſe non bonæ,neque honeſtæ famæ,& vitæ,ſufficiat probatio quatuor teſtium deponẽtium ſuper hoc de publica voce,& fama. Item ſi quis viduã bonæ,& honeſtę vitæ,& famę carnaliter cognouerit ea volẽte,in lib.ducentis:ſi verò contra eius voluntatem,in lib. mille deñ. puniatur ; quam pęnã mille lib. ſi non ſoluerit intra decẽ dies à die latæ ſententiæ numerandos,capite puniatur. Si verò talem viduã attentauerit cauſa carnaliter cognoſcendi per violentiam,in lib. ducentis deñ. puniatur. Si verò talem viduam per violentiam ſibi illatam rapuerit ; ſiue carnaliter cognouerit eam,ſiue non,pœna capitis puniatur,ita quòd moriatur. Item ſi quis ſuam,vel alienam famulã pactualem,vel non pactualem,nõ coniugatam,neque virginem,honeſtæ vitæ tamen,carnaliter cognouerit,in lib. xxv. deñ. Cõmuni puniatur : Mulieri verò ſic cognitæ in quinquaginta lib.deñ. condemnetur ad damnum,vt inde valeat ſe dotare. Si verò talis famula fuerit virgo,aut coniugata,in quinquaginta lib.deñ. puniatur Cõmuni:virgini verò pro ſua dote in centum condemnetur. Item ſi quis ſuam,vel alienam famulam nuptam,vel non,etiam virginem attentauerit violenter cauſa carnaliter cognoſcendi,in lib. decẽ deñ. puniatur:ſi verò tantùm cognoſcere attentauerit,puniatur in quinque lib. deñ. Item ad refrenandum libidinem nuptarum,& viduarum,ſtatuimus,ꝙ mulier nupta,quæ ſponte paſſa fuerit carnaliter ſe cognoſci, in quingentis lib. deñ. condemnetur:quam condemnationem ſi non ſoluerit intra viginti dies à die latæ ſententiæ numerañ. capite puniatur,ita quòd moriatur,& ipſo facto eius dote priuata ſit,& viro applicetur. Vidua autem ſtuprum ſponte cõmittens,in lib. ducentis deñ. puniatur. Hoc autem in præſenti ſtatuto generaliter diſponimus,& ſtatuimus,videlicet quòd de contentis ſupra in præſenti ſtatuto nullus Rector,vel Iudex Ciuitatis,qui pro tempore fuerit,procedere,& cognoſcere poſſit , niſi per accuſationem tantum iniuriam paſſi ex inde,mariti, ſeu etiam patris, fratris carnalis ex vtroque,vel altero parente, vel patroni, vel domini, vel patrui mulieris cognitę carnaliter. Et ſi aliter procederetur , quàm per accuſationem alicuius de prædictis, quicquid fieret non teneat ipſo iure. Exceptis vitio ſodomitico, cognitione carnali,ſeu attentatione monialis,vel carceratæ,vel heremiticè viuentis,coitu carnali Chriſtiani cum Iudęa,& Iudęi cum Chriſtiana. Excepto etiam crimine inceſtus vſque in gradum ſuperius annotatum. In quibus caſibus Poteſtas habeat arbitrium inquirendi , & puniendi, fama tamen publica præcedente: ad cuius famæ probationem ſufficiat numerus quinque teſtium fidedignorum:in quibus caſibus exceptuatis per inquiſitionem procedi valeat,& cognoſci. Et in omnibus, & ſingulis caſibus prę ſentis ſtatuti, vbi pęna pecuniaria imponitur, ſiue pœna pecuniaria ſit annexa corporali ſecundariò, ſeu in defectum,ſiue non ſit annexa,confeſſionis,& pacis beneficium coniunctim,& diuiſim operetur,& proſit: in alijs verò non. Committens autem aliquod lenocinium de muliere,quæ non ſit publicè proſtituta,item ſubducens aliquam puellam, vel puerum, vel mulierem cauſa libidinis, ſeu carnalis coitus per modum lenocinij , ſeu etiam attentantis lenocinium committere de muliere ſuprascripta, puella,vel puero ; realiter, & perſonaliter libero Rectoris arbitrio puniatur,& condemnetur. Et de ijs Rector, eiuſq. Iudex maleficiorum Ciuitatis Firmi liberum arbitrium habeat inquirendi,&

per inquiſitionem procedendi. Eademq; pœna puniatur, ſi quis aliquam mulierem virginem, vel aliã non publicè proſtitutam turpiter, & contra bonos mores, ſuæ, vel alterius libidinis carnalis cauſa de aliquo loco extra comitatum Firmi ſeduxerit, & in Ciuitatem Firmi, vel eius diſtrictum duxerit; ſiue talem ſeductam proſtituerit, ſiue non. Et contra tales delinquentes eodem libero arbitrio inquiratur, & procedatur, vt ſupra. Adijcientes, quòd ad reprimenda hominum flagitia, ſi quis virginem, vel aliam mulierem bonæ famæ per vim deoſculatus fuerit, capite puniatur, ita quòd prorſus moriatur, ſi fuerit in fortia Communis Firmi: ſi verò deoſculans aufugerit, pater pro eo legitimam Communi ſoluere teneatur: in quo caſu procedi poſſit etiam per inquiſitionem, accuſationem, & denunciam.

De furtis, & pactuali, vel bubulco furtum patrono committente. Rub. 45.

ABominabile furti vitium totaliter puniri cupientes, præſenti lege ſancimus, quòd ſi qua perſona cuiuſcunque ſexus aliquod furtum in Ciuitate Firmi, vel eius diſtrictu commiſerit de quantitate, vel valore viginti ſol. deñ. vel intra, in lib. vigintiquinque vice qualibet puniatur: ab inde verò ſupra, ſi quantitas, vel valor rei furatæ fuerit centum ſol. deñ. incluſiuè, vel minor, in lib. quinquaginta vice qualibet puniatur: & in quolibet caſuum prædictorum ſi condemnationem de ſe factam non ſoluerit intra decem dies à die latæ ſententiæ numerandos, nudus per Ciuitatem fuſtigetur. Si verò quantitas, vel valor furti, vel rei furatæ fuerit vltra centum ſol. deñ. & non tranſcendat libras viginti deñ. fur in lib. centũ deñ. puniatur. Et ſi condemnationẽ de ſe factam non ſoluerit intra decem dies à die latæ ſententię numerañ. nudus per Ciuitatem fuſtigetur, & ſibi auricula dextera amputetur, ita ꝙ à corpore ſeparetur. Cõmittens verò furtum quantitatis, vel æſtimationis, ſeu valoris ſupra xx. lib. quãtacunque ſit quantitas, nudus fuſtibus fuſtigetur, & ſibi auricula de capite amputetur, ita quòd à corpore penitus ſeparetur. Et prædicta intelligantur, & locum habeant pro primo furto. Pro ſecundo verò furto facto per interuallum vnius diei ad minus poſt primum de quacunque quantitate, ęſtimatione, vel re, extrahatur vnus oculus furi de capite, ita ꝙ à capite ſeparetur. Si quis verò vltra duo furta tertiũ furtum, vel plura cõmiſerit, etiam extra territoriũ Firmi, ſuſpendatur per gulam in furcis, ita ꝙ moriatur: dum tamen tertium furtũ, vel quartũ, vel vlterius in Ciuitate Firmi, vel eius diſtrictu cõmiſerit, vel fecerit, aut factũ alibi in Ciuitate Firmi, vel eius diſtrictu contractauerit: dum tamen omnia eius furta per ipſum facta excedant ſummã xx. lib. deñ. ꝙ ſi nõ excedãt, Rectoris arbitrio puniatur, nõ obſtante ꝙ plura furta cõmiſerit. Arbitriũ verò tale ſe non extendat, nec extẽdatur ad mortẽ furis, ſed citra. Et inſuper in quolibet caſu præſentis ſtatuti cõdemnetur delinquẽs ad reſtitutionẽ rei furatæ, vel eius ęſtimationis, & in duplũ vltra æſtimationẽ eandem. Minor autem xiiij. annis, maior tamen x. doli capax committens aliquod furtũ poſſit pro qualibet vice vſque ad xx. lib. incluſiuè, & ad reſtitutionẽ rei furatæ condemnari, & non vltra, nec aliter in perſona, vel rebus, inſpecta etiã qualitate delicti, & etiã conditione perſonæ. Et in caſibus omnibus ſupradictis, & ſingulis, in quibus pecuniaria pęna principaliter eſt ſtatuta, pax non proſit, confeſſio ſic. In perſonalibus verò principaliter nec pax, nec confeſſio valeat operari. Fures verò contrectantes in Ciuitate Firmi, vel eius diſtrictu furta alibi facta, ſeu cum ipſis ad eandem Ciuitatem, vel diſtrictum venientes, pro primo, vel ſecundo furto puniantur in pœnis ſupradictis, & cum conditionibus ſupraſcriptis: Pro tertio verò furto puniantur ad mortem, vt ſuperius dictum eſt: & nihilominus res furatas cum duplo æſtimationis earum reddere compellantur. Nocturni verò, ſeu diurni publici, & famoſi fures, ſeu raptores in Ciuitate Firmi, vel eius diſtrictu furtum aliquod, vel rapinam committẽtes, aut commiſſum, aut commiſſam alibi in eadem Ciuitate, vel diſtrictu contrectantes, Capitanei, & Poteſtatis libero arbitrio in perſona, etiam vſque ad mortem incluſiuè, puniantur. Volumus autem, & ſtatuimus, quòd hi tantùm publici, & famoſi fures, ſeu raptores haberi, & reputari debeant, vt ſupra, & condemnari debeant, & poſſint, qui trina furta, aut etiam tres rapinas commiſerint: quæ in proceſſu, & ſententia omnino exprimi debeant: & aliter non poſſint vt publici, & famoſi fures, & raptores puniri, ſeu condemnari. Item inuenti cum furtis, vel rapinis, vel cum rebus furatis, vel raptis fugientes, poſſint à quolibet capi, & verberari, & ſi ſe armis, ſeu telo defenderent, impunè poſſint occidi. Si quis autem in domo ſuæ habitationis aliquam perſonam ſuſpectam inuenerit, quam veriſimile ſit in eadem domo furandi, vel alia illicita, ſeu inhoneſta cauſa intraſſe, liceat inuentori, ſuæque familiæ ſic inuentum capere, & ad Curiam ducere, & etiam percutere ſine pœna, & etiam vſque ad mortem incluſiuè: dum tamen poſtea fides habeatur, quòd talis occiſus illicita cauſa intrauerit, aliàs percutiens, vel occidens pœnis ſtatutorum præſentis voluminis puniatur. Hoc autem præſenti ſtatuto adijcimus, quòd ſi aliqua

perſona ſimul & ſemel ſine temporis interuallo plures res furata fuerit, pro vno furto tantùm debeat condemnari. Statuta autē damnorum datorũ in ſuo robore firma perdurent, nec ipſis per præſens ſtatutum aliqualiter derogetur. Item ſi quis patronus eius bubulcum, vel pactualem de furto, cuius quãtitas, vel æſtimatio ſoł. quadraginta non tranſcendat, accuſauerit, talis patroni iuramento ſtari debeat, nec ſuper tali accuſatione probationes aliæ exigantur: quo caſu talis accuſatus valeat condemnari ad talem rem, vel quantitatem, quæ furto ſubtracta dicitur, & ad tantundem. Item ſi quis bubulcus ſine ſpeciali licentia ſui patroni vendiderit aliquam operam bonum, in ſoł. centum deñ. vice qualibet condemnetur, cuius condemnationis medietas ſit patroni de hoc accuſantis. Et idem, eodemq; modo ſtatutum intelligatur, & ſit in eo, qui pacto aſcriptus eſt non laborare niſi terrenum, ſeu poſſeſſionem patroni, vel domini paciſcentis. Adijcientes etiam, quòd laboratores, ſiue coloni extrahentes, ſiue aſportantes per ſe, vel per alios granum, hordeum, ſpeltam, fabas, & omne aliud genus frumenti ſine licentia patroni poſſeſſionis de dicta poſſeſſione, in qua fuerit recollectum, incidant in pœnam furti, ſupra quo non poſſit procedi, niſi ad accuſam dicti patroni, ſiue domini poſſeſſionis.

De pœna expilantium bona hæreditatis. *Rub.* *46.*

SI qua perſona hæreditatem iacentem, ſeu res aliquas, vel ipſius hæreditatis expilauerit, aut expilanti opem præſtiterit ad expilandum, ſeu res hæreditarias expilatas receptauerit ſcienter, in lib. ducentis deñ. puniatur, & ad reſtitutionem rerum, & bonorum expilatorum, vel eorum æſtimationem teneatur: & vltra ea in duplum talis æſtimationis condemnetur illi, cuius intereſt. Nec pœna, nec condemnatio expilantis receptanti, ſeu opem præſtanti proficiat quoquo modo, ſed immo quilibet eorum, qui ſic deliquerit, vt prædicitur, puniatur, & condemnetur.

De falſis. *Rub.* *47.*

NE impunè, vel facilè falſitas committatur, præſenti lege decernimus, quòd ſi qua perſona fabricauerit, vel fabricari fecerit falſum inſtrumentum, aut in aliquo inſtrumento falſitatem aliquam commiſerit, ſeu fieri, vel committi fecerit; ſiue hoc factum fuerit radendo, ſiue mutando, ſiue minuendo, ſiue addendo, vel aliter in præiudicium veritatis, & partis; manus ſibi amputetur, ita qnòd à corpore diuidatur, & perpetuò ſit infamis. Si verò quis falſo inſtrumento ſcienter vſus fuerit, in lib. centum deñ. condemnetur: quam condemnationem ſi intra decem dies à die latæ ſententiæ non ſoluerit, manus ei amputetur, ita quòd à corpore ſeparetur. Item ſi quis acta Curiæ alicuius officialis falſificauerit, ſeu falſitatem in eis commiſerit, ſiue etiam ſententiam alicuius iudicis, ſeu officialis Ciuitatis falſificauerit, aut in ea falſitatem commiſerit; in quolibet dictorum caſuum in lib. ducentis deñ. condemnetur: quã condemnationem ſi non ſoluerit intra decem dies à die latæ ſententiæ, manus ei penitus abſcindatur, ita quòd à corpore ſeparetur. Si quis verò teſtamentum, vel codicillos, vel donationem cauſa mortis falſificauerit, vel falſitatem in eis, vel eorum aliquo cõmiſerit, vel fecerit, aut fieri, vel cõmitti fecerit, qnomodocunque, vel qualitercunque tale quid factum, vel commiſſum fuerit, ſiue minuendo, ſiue addendo, ſiue radendo, ſiue mutando in alterius præiudicium, & contra veritatem, ſibi manus amputetur, ita quòd à corpore diuidatur, & perpetuò ſit infamis ipſo facto. Si quis autē produxerit ſcienter aliquod falſum inſtrumentum, teſtamētum, codicillos, donationē cauſa mortis, vel aliam quãcunque vltimam voluntatem, aut acta iudicialia, vel aliam ſcripturam priuatam, vel aliam ſententiam, vel ſimilia, prædictis verò, vel aliquo prædictorum vſus non fuerit; pro ſola productione alicuius ipſorũ ſine vſu in lib. centũ deñ. condemnetur: quas ſi intra decē dies à die latæ ſententiæ non ſoluerit, manus ſibi amputetur, ita quòd à corpore ſeparetur. Itē ſi quis aliquod inſtrumētũ, contractũ, teſtamentũ, vel aliã vltimã voluntatē, aut actũ iudicialē, ſiue ſentētiã, vel quid ſimile falſum ſcienter, vel dolosè dictauerit, in lib. centũ deñ. condemnetur: quas ſi intra decē dies à die latę ſētētię non ſoluerit, lingua de eius ore ei penitus abſcindatur, & arte eius dę cætero ſit priuatus, & ipſo facto perpetuò ſit infamis. Et in omnibus, & ſingulis caſibus ſupraſcriptis in pręſenti ſtatuto teneatur ille, qui quicquã fecerit de prędictis, aut fieri, vel cõmitti fecerit, vt pręfertur, ad integrũ intereſſe perſonæ, quę fuerit læſa ex inde quoquo modo; & nihilominus mitria cõtemnibili, & vituperoſa debeat mitriari. Itē ſi qua perſona in aliqua cauſa ciuili in iudicio, vel extra corã aliquo iudice ordinario, vel delegato, arbitro, vel arbitratore, aut corã aliquo ſubrogato, vel aliquo ipſorũ falsũ teſtimoniũ ſcienter tulerit, ſiue perhibuerit, in lib. centũ deñ. condemnetur, & perpetuò ſit infamis, & mitrietur vt ſupra, & parti exinde læſę ad intereſſe nihilominus condemnetur. Si verò in cauſa criminali, vbi pœna merè

ſimpliciter pecuniaria imponenda veniret,ſeu imponi poſſet,ſi crimen verũ eſſet, & perſona aliqua falſum teſtimonium tulerit,vel perhibuerit,in centum lib. deñ. condemnetur,& ad intereſſe partis læſæ, & ad mitriæ impoſitionem,vt ſupra; & nihilominus ipſo facto perpetuò ſit infamis. Si verò aliqua perſona falſum teſtimonium tulerit,ſiue perhibuerit in cauſa criminali, vbi pęna perſonalis in totum,vel in partẽ principaliter,ſeu conditionaliter , ſiue in defectum imponenda veniret illi, contra quem, vel pro quo falſum teſtimoniũ eſt,ſeu fuerit perhibitum ,ſi crimen quod ſibi impigetur verum eſſet, talis perhibẽs falſum teſtimonium de & ſuper crimine antedicto condemnetur,& puniatur illa pœna perſonali,qua punitus fuiſſet,aut condemnatus,aut puniri,& condemnari deberet ille, contra quem falſum teſtimonium latum,aut perhibitum eſt,ſi delictum,vel delicta vera fuiſſent. Si quis verò falſos teſtes tantùm produxerit ſcienter,& non vſus fuerit in iudicio, pro quolibet teſte in quinquaginta lib. deñ. penitus condemnetur: ſi verò produxerit in iudicio,& vſus fuerit in iudicio ſcienter eis,in lib. centum deñ. pro quolibet teſte condemnetur, & parti læſæ ex inde nihilominus ad intereſſe teneatur, & mitrietur vt ſupra. Item ſi quis aliquem teſtem ſubornauerit, ſeu docuerit falſum teſtimonium dicere,facere,ſeu perhibere in cauſa ciuili,vel criminali,pro quolibet teſte,quem ſic ſubornauerit, vel docuerit,in xxv. lib. deñ. condemnetur omnino. Item ſi quis in alterius præiudicium,ſiue fiſci, ſiue priuati,aliter quàm in damnis datis nomen ſibi mutauerit,in lib. decem deñ.& ad intereſſe partis ex inde læſæ condemnetur. Item ſi quis aliquam perſonam doloſè,& ſcienter infamauerit de aliquo crimine, ſeu criminibus aliquibus,ſeu delictis,cum ſcriptura,vel ſine,contra veritatem tantùm,vbicunque,vel coram quocunque quid fecerit,aut fieri curauerit, pœna talionis, videlicet ea, qua puniri deberet ſic infamatus,ſi verum fuiſſet crimen prædictum,irremiſſibiliter puniatur. Item,ſi quis contrafecerit ſigillũ Cõmunis, ſeu bullectinũ cum cruce quomodocunque, & qualitercunque,puniatur igne,& penitus comburatur,ita quòd pœnitus moriatur,ſi in fortiam Communis peruenerit:& ſi in fortiam Cõmunis non peruenerit, tunc omnia ſua bona Communi Firmi publicentur , & confiſcentur , & nihilominus igni condemnetur,vt ſupra . Item ſi quis falſificauerit, ſeu falſitatẽ commiſerit in,& cum dicto ſigillo, vel bullectino quomodocunque, & qualitercunque, puniatur in quingentis lib. deñ. quam condemnationem ſi non ſoluerit intra decem dies à die latæ ſentẽtiæ numerandos,manus dextera eidem amputetur,ita quòd à corpore ſeparetur. Si quis autem bullectinum Communis officij Regulatorum dicti Communis falſificauerit,mutauerit,ſeu quomodocunque in eo fraudem,ſiue falſitatem commiſerit,in lib. ducentis deñ. condemnetur. Item ſi quis falſificauerit,mutauerit,ſeu quocunque modo falſitatem commiſerit in ſigillo D. Poteſtatis,Iudicis iuſtitiæ , ſiue Capitanei populi dictæ Ciuitatis, in lib. centum deñ. condemnetur,& puniatur. Si quis verò falſificauerit,mutauerit,ſeu quocunque modo falſitatem commiſerit in aliquo ſigillo,ſeu bullectino Gabellarum, ac officialium deputatorum ad officium Gabellæ exigendæ,vel alterius cuiuſcunque Ciuitatis Firmi,condemnetur in centũ lib. deñ. Et in omnibus, & ſingulis ſupradictis caſibus delinquens condemnetur in duplo damnum paſſo. Item ſi qua perſona falſitatem aliquam aliam quàm de ſupradictis commiſerit , ſeu committi fecerit, etiam tacendo,vel aliter quomodocunque,aut in eius arte , vel miniſterio qualitercunque,in lib. quinquaginta deñ. puniatur,& parti nihilominus ad intereſſe condemnetur. Et in omnibus,& ſingulis caſibus huius rubricæ, ſeu ſtatuti,beneficium pacis nullatenus vendicet ſibi locum . Et quilibet Rector poſſit procedere,inquirere,cognoſcere,& punire de cõtentis in pręſenti ſtatuto, ſi tẽpore ſui officij,vel intra quinque annos proximos ante commiſſa talia fuerint,qualia ſuperius in ſtatuto pręſenti continẽtur .

De pœna ſubmittentis partum. *Rub. 48.*

EOrum malitijs, earumuè, qui, quæuè partum ſubmittere non abhorrent,obuiare, atque tantam temeritatem arcere cupientes,ſtatuimus,quòd ſubmittens,ſeu ſubmitti faciens doloſè, ſcienter, & falsò aliquem partum, in mille lib. deñ. condemnetur ; & omni commodo hæreditatis, ſeu bonorum eius , cuius partus prætenſus falsò fuerit , penitus ſit eo ipſo priuatus , ſeu priuata , nullò facto alio expectato .

De pœna fabricantium,ſeu expendentium falſam monetam. *Rub. 49.*

CVnctis interdicimus falſam monetam cudere, fabricare,ſeu cudi , & fabricari facere . Si quis autem ſtatuti huius temerarius contemptor extiterit, ignibus concremetur, ita quòd moriatur omnino : & domus , in qua falſa moneta ſciente domino , cuſa , ſeu fabricata fuerit , eo ipſo Communi confiſcata intelligatur . Si qua verò perſona falſam monetam ſcienter expenderit,ſeu

expendi

expendi fecerit;ſi expenſum fuerit ſupra xx. ſol. in lib. ducentis condemnetur. Si verò expenderit, ſeu expendi fecerit ſol. xx. deñ. vel ab inde intra ſcienter, in lib. quinquaginta deñ. puniatur. Et intelligatur ſcienter expendiſſe,ſeu expendi feciſſe talem monetam,qui data prius opera ad quęrendū, ſeu procurandum habere talem monetam,ipſam deinde expenderit,ſeu expendi fecerit,vt prefertur.

De pœna reuelantium credentias,vel ſecreta Communis. *Rub. 50.*

FIdem,& ſilentium ab omnibus, & ſingulis obſeruari Communi noſtro per omnia cupientes, ſtatuimus,atque decernimus,quòd ſi quis tantæ temeritatis extiterit, quòd credentias,ſilentia,ſeu ſecreta noſtri Communis ſibi impoſitas,ſeu commiſſas per Concilium,Priores populi,& Vexilliferum iuſtitiæ,vel alium,ſeu alios nomine Communis cuique reuelauerit,manifeſtauerit, ſeu aperuerit,cuiuſcunque ſtatus exiſtat,realiter,& perſonaliter,coniunctim,vel diuiſim libero Rectoris arbitrio,de facto etiam,& ſine ſolennitate aliqua puniatur,facti qualitate penſata, ad minus tamen pœna priuationis officij,& beneficij Communis Firmi per decennium.

De pœna facientis inſultum cum collecta,vel ſine. *Rub. 51.*

REatus, & crimina eorum, qui inſultum faciunt cum collecta hominum, puniri taliter ordinamus,videlicet quòd ſi quis collectis,ſeu adhibitis ſibi quatuor,vel pluribus,inſultum fecerit contra aliquem ad domum, vel in domo eius habitationis, vel ad apothecam, ſeu ſtationem propriam,vel conductam inſultati, vel in ea, ſeu ad eius poſſeſſionem, vel in poſſeſſione, vel in platea Communis;ſi cum armis,principalis,ſiue aſſociatus in lib. ducentis deñ. puniatur: aſſocians verò qui libet, ſeu cum tali ſic exiſtens in lib. centum puniatur: ſi verò ſine armis, principalis prædictus in lib. centum puniatur: quilibet verò ſic aſſocians in lib. quinquaginta puniatur: Si verò alibi,quàm in aliquo ex dictis locis,talis inſultus factus fuerit contra aliquem; ſi cum armis, principalis in centum lib. deñ. puniatur: quilibet verò ſic aſſocians in quinquaginta lib. deñ. puniatur: ſi verò ſine armis,principalis in vigintiquinque lib. deñ. puniatur; quilibet verò aſſocians in lib. duodecim puniatur. Si quis autem,ſic inſultatus in dicto inſultu percuſſus fuerit cum armis,ſiue inſtrumentis ferreis, vel non ferreis,cum ſanguinis effuſione,in domo,vel ad domum,vel ad poſſeſſionem,vel in poſſeſſione,ad apothecam, ſeu ſtationem propriam,vel conductam, vel in ea,vel in platea Communis, puniatur principalis in lib. quingentis deñ. quas ſi intra decem dies à die latæ ſententiæ numerandos non ſoluerit, manus dextera ſibi penitus amputetur,ita quòd à corpore ſeparetur: quilibet verò ſic aſſocians in lib. ducentis deñ. puniatur: quas ſi non ſoluerit intra decem dies à die latæ ſententiæ, manus dextera ſibi penitus amputetur,ita quòd à corpore ſeparetur. Si verò in tali inſultu in aliquo ex dictis locis facto inſultatus percuſſus fuerit,& ex percuſſione cicatrix perpetua remanſura in facie,vel in collo,ſiue debilitatio perpetua, ſeu inciſio cum debilitatione perpetuò duratura alicuius membri, vel nerui, ſeu officij membri facta,ſecuta, ſeu ſecutura fuerit, principalis in octingentis libris deñ. puniatur: quilibet verò ſic aſſocians in libris quadringentis denariorum puniatur, & tam principali, quàm etiam ſic aſſocianti, ſi ſuam condemnationem intra decem dies à die latæ ſententiæ numerandos non ſoluerit, manus dextera amputetur,ita quòd à corpore ſeparetur. Si autem percuſſus mortuus fuerit, ſtatutum de homicidio obſeruetur. Si verò ſic inſultatus percuſſus fuerit ſine ſanguine in aliquo ex dictis locis, vel ad aliquē ex eis, & ſine cicatrice,vel ſine inciſione,vel ſine debilitatione præmiſſis,principalis quidem in lib. ducentis deñ. quilibet verò ſic aſſocians in lib. centum deñ. puniatur. Si autem cum præmiſſa collecta inſultatus,alibi,quàm in aliquo ex locis prædictis percuſſus fuerit cum armis,ſeu inſtrumentis ferreis,vel non ferreis,& cum ſanguine,& ex tali percuſſione cicatrix in facie,vel in collo perpetuò remanſura,vel debilitatio perpetua,etiam ſine ſanguine, ſeu inciſio cum debilitatione perpetua alicuius membri,vel nerui,vel officij membri facta,ſecuta,ſeu ſecutura fuerit, principalis in quingentis lib. deñ. puniatur,quilibet verò ſic aſſocians in ducentis lib. deñ. condemnetur. Et quilibet prædictorum,qui prædictam ſuam condemnationem propriam intra decem dies à die latæ ſententiæ numerandos non ſoluerit,manus dextera amputetur, ita quòd à corpore ſeparetur. Si verò ex percuſſione prædicta ſanguis tantùm exiuerit,& nulla cicatrix,inciſio,ſeu debilitatio ſupraſcripta fuerit facta, ſecuta, vel ſecutura, principalis in ducentis lib. deñ. puniatur:quilibet verò ſic aſſocians in centum lib. puniatur. Si verò percuſſio ſine ſanguine facta fuerit in inſultu prædicto,principalis in centū lib.deñ. quilibet verò ſic aſſocians in quinquaginta lib. puniatur. Et in quolibet caſuum prædictorum ſtatuti huius,vbi inſultus,& percuſſio interuenerint, ſolę ſupraſcriptę pęnę vendicēt ſibi locum,& de talibus

percuſſionibus aliter non quęratur. Si quis autem in aliquo ex locis ſuperius declaratis, vel alibi inſultum fecerit, vt prædicitur, cum collecta, & in inſultu adminatio cum armis, vel ſine, interuenerit ſine percuſſione, vltra pœnam inſultus principalis in lib. quinquaginta deñ. quilibet verò ſic aſſocians in libr. xxv. deñ. condemnetur: & hoc caſu non confundatur pœna inſultus cum pœna adminationis. Et ne in dubium reuocetur, quis fuerit principalis in collecta, de qua in præſenti ſtatuto continetur, quis verò aſſocians, ille intelligatur principalis, quē declarauerit inſultatus; ſed ſi per eum non declaretur, Rectoris arbitrio relinquatur. Et prædicta omnia, & ſingula locum habeant, vbi quatuor, vel ab inde ſupra fuerint cum principali incluſiuè ad prædicta, vel prædictorum aliquod committendum. Si autem inſultus factus fuerit ſine collecta contra aliquem in domo, vel ad domum eius ſolitæ habitationis, ad apothecam, ſeu ſtationem eius propriam, vel cōductam, vel in ea, vel ad poſſeſſionem, vel in poſſeſſione propria, vel conducta ipſius inſultati; ſi cum armis, in xx. lib. deñ. ſi ſine armis, in decē lib. deñ. puniatur inſultans. Si verò alibi, quàm in aliquo, vel in aliquem ex dictis locis, factus fuerit inſultus; ſi cum armis, in decem lib. deñ. ſi ſine armis, in quinque lib. deñ. puniatur inſultans. Et talis inſultus pœna confundatur cum percuſſione, ſi percuſſio facta fuerit: non autem confundatur cum ſola pœna adminationis, ſi ſola adminatio interuenerit ſine interuentu aliquo alicuius percuſſionis. Et huic præſenti ſtatuto adijcimus, quòd quando intelligi debeat factus inſultus in domo, vel ad domum habitationis, vel ad apothecam, ſeu ſtationem præmiſſam, vel in ea, ſiue ad poſſeſſionem, vel in poſſeſſione pręmiſſa inſultati, vel alibi, in omnibus, & ſingulis caſibus huius ſtatuti Rectoris arbitrio relinquatur, ſuper quo eius conſcientiam oneramus.

De pœna adminantis cum armis, vel ſine. Rub. 52.

ADminationes taliter puniri ſtatuimus, quòd ſi quis contra aliquem cum armis ferreis, vel ferratis, vel alijs armis, videlicet baſtone, vel baculo, vel alio non leui inſtrumento adminauerit, pro qualibet vice in libris vigintiquinque deñ. puniatur. Si quis autem euaginauerit, vel eleuauerit aliquod ex dictis armis, & non adminauerit, in centum ſol. vice qualibet puniatur. Si verò cū canna, corregia, vel alio leui inſtrumento contra aliquem adminauerit, in decem libris pro vice qualibet puniatur. Quod autē leue, vel nō leue inſtrumentū intelligi debeat, Rectoris arbitrio relinquatur. Si verò manu vacua verſus collū, vel ab inde ſupra contra aliquē, vel perſonā alicuius adminauerit, in quinque lib. deñ. & ſi ab inde infra, in ſol. quadraginta puniatur. Et pęna inſultus cū pęna adminationis, ſiue euaginationis, ſiue è conuerſo nullatenus confundatur, ſed quælibet vendicet ſibi locum.

De pœna percutientis cum armis, vel ſine. Rub. 53.

TEmeritatem percutientium ſtatuti huius prouiſione puniri cupientes, ſtatuimus, quòd ſi quis aliquam perſonam cum armis, ſeu inſtrumentis, vno, vel pluribus ferratis, vel ferreis, & cum ferro talium armorum percuſſerit in collo, vel à collo ſupra, cum ſanguinis effuſione, in lib. ducentis deñ. pro percuſſione qualibet puniatur. Et ſi ex tali percuſſione oſſis, vel cranei ruptura, ſeu fractio facta, ſecuta, vel ſecutura fuerit, in lib. quadringentis puniatur. Et ſi ex tali percuſſione ſignum enorme, vel cicatrix in facie, vel gula euidens perpetuò remanſura facta, ſecuta, vel ſecutura fuerit, in lib. quadringentis puniatur: quas ſi intra menſem à die latæ ſententiæ non ſoluerit, manus dextra ſibi amputetur omnino, ita quòd à corpore ſeparetur. Si verò naſum, vel eius partem, auriculā, vel eius partem, labium, vel eius partem inciſerit, ita quòd à facie ſeparauerit, vel oculū cœcauerit, vel effoderit, in lib. quingentis puniatur: quam pœnam, ſeu condemnationem ſi intra decem dies à die latæ ſententiæ numerandos non ſoluerit, ei naſus, auricula, ſeu labium ſuum, prout alteri inciſerit, & ſic ſeparauerit, & oculus, quem ſic cœcauerit, vel effoderit, ſimiliter incidatur, effodiaturq; in tantū, ſeu plus vel minus Rectoris arbitrio. Si verò à collo infra cum dictis armis, vel aliquo eorum cum ſanguinis effuſione, vel ſine, aliquē percuſſerit, & ex percuſſione totalis inciſio, vel debilitatio perpetua nerui, vel oſſis, vel membri, vel officij membri facta, ſecuta, ſeu ſecutura fuerit, in lib. quadringentis puniatur: quam pœnam ſi intra menſem à die latæ ſententiæ non ſoluerit, ſimile membrum, & os, vel membri officium, prout alteri inciſerit, vel debilitauerit, vel aliud, Rectoris arbitrio amputetur, ſeu incidatur. Si verò ex percuſſione facta cum aliquo ex dictis armis à collo infra ſanguis tantùm exiuerit, & nulla de prædictis facta, vel ſecuta fuerit, in lib. centum condemnetur. Si verò ex tali percuſſione cum aliquo ex dictis armis ſanguis non exiuerit, & percuſſio in collo, vel à collo ſupra cum liuore facta fuerit, in lib. centū pro percuſſione qualibet condemnetur: ſi ſine liuore, in lib. quinquaginta condemnetur.

Si autem à collo infra cum aliquo ex dictis armis, ſi ſine ſanguine percuſſerit, ſi cum liuore, in lib. quinquaginta, ſi ſine liuore, in lib. vigintiquinque pro percuſſione qualibet condemnetur. Item ſi vno ictu, ſeu vnico ictu plures percuſſiones cum aliquo ex dictis armis factæ fuerint; ſi à collo ſupra, puniatur percutiens pro tot percuſſionibus, quot quis reperiatur percuſſus: ſi verò à collo infra factæ, ſeu ſecutæ cum ſanguine, in lib. centum, ac ſi tantum vna percuſſio fuiſſet dumtaxat, puniatur, & condemnetur. Si verò cum aliquo inſtrumento bipartito, ſeu tripartito, vel pluripartito, veluti forfice, bidente, pectine, raſtro, vel ſimilibus aliquem percuſſerit, vel vulnerauerit cum ſanguine; quàmuis vno ictu cum tali inſtrumento plura vulnera fecerit, in lib. ducentis puniatur. Si verò ex percuſſione cum aliquo ex dictis armis, ſeu inſtrumentis prædictis facta, dens vnus, vel plures ceciderint, vel rupti fuerint, puniatur percutiens pro quolibet dente prædicto in quinquaginta lib. deñ. Si verò quis in totum, vel in partem linguam alicui abſcinderit, in libris ducentis puniatur. Si verò quis eunuchum, ſeu caſtratum fecerit quoquo modo hominem, ita quòd ad generandum reddatur inhabilis in totum, in lib. mille deñ. condemnetur: quas ſi intra decem dies à die latæ ſententiæ non ſoluerit, caput eidem amputetur, ita quòd moriatur omnino. Si verò alterum tantùm teſticulum alicui inciſerit, ſiue amputauerit, vel à corpore ſeparauerit, in libris ducentis puniatur: quas ſi intra decem dies à die latæ ſententiæ non ſoluerit, manus eidem amputetur, ita quòd à corpore ſeparetur. Si quis autem cum aliquo vaſe terreo, vel alio inſtrumento, vel cum haſta, baculo, ligno, lapide, fuſte, ronchone, maza plumbata, & his ſimilibus, vel cũ aliquo ex armis ferrum habẽtibus, nõ tamen cum ferro, quod in aliquo ex prædictis extiterit, ſi in collo, vel à collo ſupra percuſſerit, & ex percuſſione ſanguis exiuerit, pro qualibet percuſſione in lib. centum puniatur. Si verò ex percuſſione cum aliquo ex dictis inſtrumentis facta cicatrix, vel ſignum euidens in collo, ſeu facie, vel debilitatio perpetua alicuius nerui, vel membri, vel officij membri, vel oſſis, ſiue cranei ruptura, ſeu fractio facta, ſecuta, vel ſecutura fuerit, in lib. ducentis puniatur. Si verò oculum cœcauerit, vel effoderit ex percuſſione cum aliquo ex dictis inſtrumentis facta, in libris quingentis pro quolibet oculo cœcato, vel effoſo condemnetur: quam condemnationem quingentarum lib. ſi intra decem dies à die latæ ſententiæ non ſoluerit, ſibi ſuus oculus, vnus, vel ambo, prout alteri effoderit, ſeu cœcauerit, ſimiliter effodiatur. Si verò ex percuſſione cum inſtrumento prædicto facta dens de ore percuſſi ceciderit, vel ruptus fuerit, pro quolibet tali dente in libris quinquaginta puniatur, & condemnetur. Si autem à collo infra cum ſanguine tantùm percuſſerit cũ aliquo ex prædictis inſtrumentis, vel ſimilibus, in quinquaginta lib. puniatur, & condemnetur. Si verò ſine ſanguine in collo, vel à collo ſupra cum liuore percuſſerit cum aliquo ex dictis inſtrumentis, in lib. centum condemnetur: ſi ſine liuore, in lib. quinquaginta puniatur. Si verò à collo infra cum liuore, vel ſine, cum aliquo ex prædictis inſtrumentis percuſſerit, in xxv. lib. deñ. puniatur. Si verò cum canna, corregia, vel alio leui inſtrumẽto his ſimili in collo, vel à collo ſupra percuſſerit cum ſanguine, vel cum liuore tantùm, pro qualibet percuſſione in lib. quadraginta puniatur: ſi ſine ſanguine, & liuore, in xx. lib. puniatur. Et ſi ex tali percuſſione cum ſanguine cicatrix, vel ſignum euidens in collo, ſeu facie, vel debilitatio perpetua alicuius nerui, vel membri, vel oſſis, ſiue cranei ruptura, ſeu fractio facta, ſecuta, vel ſecutura fuerit, vel oculum cœcauerit, vel effoderit ex percuſsione prædicta, puniatur in omnibus, & per omnia, ac ſi cum vaſe terreo, vt ſupra, percuſſiſſet. Si verò ex tali percuſſione dens de ore percuſſi ceciderit, vel ruptus fuerit, pro quolibet tali dente in lib. xx. deñ. puniatur. Si verò à collo infra cum ſanguine cum tali leui inſtrumento proximiori, vel ei ſimili percuſſerit, in xx. lib. deñ. puniatur. Si verò cum liuore, vel aliter ſine ſanguine percuſſerit, in lib. decem deñ. puniatur. Si quis verò lapidem, vel aliquod ex prædictis inſtrumentis proiecerit contra aliquem, & non percuſſerit, condemnetur pro quolibet, & qualibet vice in lib. v. deñ. Si quis autem vnico ictu cum aliquo ex dictis inſtrumentis plures percuſſiones fecerit, condemnetur ſecundũ diſtinctionem factam ſupra eodem de percutientibus cum armis ferreis à collo infra, & à collo ſupra. Si quis autem dentibus momorderit aliquem cum liuore, vel ſanguine, vel vtroque, in lib. quinquaginta deñ. puniatur: ſi ſine liuore, & ſine ſanguine, in lib. xxv. puniatur. Si verò labium, naſum, vel digitum, vel auriculam, vel genam, vel gulam dentibus momorderit, & carnem inde abſtulerit, ſeu exportauerit, aut cadere fecerit, in centũ lib. condemnetur, & puniatur. Item ſi tali morſu neruum, membrum, vel membri officium debilitauerit, vel detruncauerit in totum vel in partem, aut carnem de aliqua parte corporis, quæ ſupra ſcribitur, abſtulerit, ſeu in terram cadere fecerit, in centum lib. puniatur. Et ſi quando dubium fuerit, ſeu in dubium vertatur in aliquo caſu præſentium ſtatutorum, vel alterius huius voluminis, vtrum, vel quãdo ſignum, vel cicatrix euidens, ſeu enormis, vel nerui, vel membri, vel officij membri debilitatio per-

petua,aut oſſis,vel dentis fractura facta, ſecuta, ſeu ſecutura fuerit, duorum Medicorum iudicio cum iuramento relinquatur,& ſtetur per Rectorem. Si quis autem manu vacua,brachio,cubitu,calce,vel capite,vel quocunque humano membro,vel parte membri aliquem in collo,vel à collo ſupra percuſſerit; ſi ſanguis inde exiuerit,in lib. quinquaginta puniatur ; ſi verò ſanguis inde non exiuerit, in lib. vigintiquinque puniatur. Si verò à collo infra ſic percuſſerit;ſi cum ſanguine,in decem lib.deñ.ſi ſine ſanguine,in centum ſol. puniatur . Si verò ex tali percuſſione oculus cœcatus,ſeu effoſus fuerit, aut os debilitatum perpetuò,aut fractum,vel dens ruptus,ſeu euulſus fuerit,vel nerui, membri, ſeu officij membri debilitatio perpetuò facta, ſecuta, ſeu ſecutura fuerit , talis ſic percutiens , in lib. centum deñ. condemnetur . Et in caſu prædicto , quo quis ex tali percuſſione prædicta oculum cœcauerit, vel effoderit, ſi condemnationẽ prædictã intra decem dies à die latæ ſententiæ non ſoluerit,manus ſibi penitus amputetur,ita quòd à corpore ſeparetur. Si quis autem alteri barbam,vel eius partem extirpauerit,ſeu extirauerit,aut capillos capitis,vel aurem , ſeu aures alteri extirauerit ; ſi ſanguis inde non exiuerit, in lib. xxv. ſi verò ſanguis inde exiuerit,in lib. quinquaginta puniatur . Si verò ex hoc aurem de capite detruncauerit,ſeu ſeparauerit totam,vel eius partem,in lib. centum puniatur: quam condemnationem ſi intra decem dies à die latæ ſententiæ nõ ſoluerit,manus ſibi amputetur,ita quòd à corpore ſeparetur. Si verò quis aliquem ſpinxerit,& in terram cadere non fecerit,in lib.quinque puniatur: ſi verò ſpintum cadere fecerit, ſi ſanguis inde nõ exiuerit,in lib. decem puniatur; ſi verò ex dicta ſpinta,vel eius occaſione ſanguis exiuerit, ſpingens in vigintiquinque lib.puniatur. Si verò quis aliquem ſpinxerit,ſeu cadere fecerit,& ex inde,vel eius occaſione oculus effoſus, vel cœcatus fuerit , aut oſſis fractura,ſeu nerui,membri,vel officij membri debilitatio perpetua facta,ſecuta,vel ſecutura fuerit , puniatur ſic ſpingens in ducentis lib. deñ. Item ſi quis aliquem per terram traſinauerit , ſiue traxerit; ſi ex hoc ſanguis non exiuerit, in xxv. lib. deñ. puniatur : ſi verò ex hoc ſanguis exiuerit, in quinquaginta lib. puniatur.Si verò ex hoc os fractum fuerit,aut nerui,membri,vel officij membri perpetuò debilitatio facta,ſecuta,vel ſecutura fuerit,in lib. ducentis puniatur.Item ſi quis caputeum, vel aliud tectorium capitis virile, aut muliebre alteri traxerit de capite, ſeu cadere fecerit, aut indumentum aliquod in alterius dorſo laniauerit , in lib. decem,& ad emendam damni in duplum vltra puniatur. Delicta verò minorum xvj. annorum commiſſa in aliquo ex dictis caſibus,vel ſimilibus, puniantur minori pœna boni Rectoris arbitrio,conſideratis qualitate delicti,& conditione perſonarum , ſecundum diſtinctionem factam in rubrica,Quod minores, & filijfamilias habeant legitimam perſonã.

De pœna percutientium alterius pactualem. *Rub. 54.*

RAtionem , & modum mitiorem in percutientes alienum pactualem , vel famulum haberi cupientes, ſtatuimus,quòd ſi quis manu,vel calce,vel armis , vel alio quocunque inſtrumento ferrato , vel non ferrato percuſſerit aliquem pactualem alterius, vel famulum, vel famulam, vel cõtra eos inſultum fecerit,vel adminauerit,vel aliqua alia arma euaginauerit,puniatur media pœna pecuniaria principaliter,vel conditionaliter,qua puniretur,ſi offenderit alium non pactualem , vel famulum alterius: quæ pœna mediata prædicta intelligatur, & ſit pœna ſimplex , & originalis delinquentibus ſupradictis. Si quis verò percuſſerit aliquem pactualem, vel famulum , ſiue famulam alterius cum armis, vel aliquo alio inſtrumento, vel quocunque quomodocunque in facie , vel gula , ex qua percuſſione cicatrix , ſeu ſignum enorme , ſit perpetuò remanſura, vel remanſurum , puniatur, & condemnetur in centum lib.deñ.Et quòd quis ſit alienus pactualis,vel famulus,probatio quatuor teſtium de publica voce,& fama ſuper inde probantium ſufficiat.Dominus verò, vel patronus ſeruum , famulum,vel pactualem ſuum cuiuſcunque ſexus percutiens,ſeu verberans , ad aliquam pœnam minimè teneatur,niſi atrociter,& ſeueriter ſe habuerit in verberando,ſeu percutiendo.Tunc autem atrociter,& ſeueriter factum intelligi debeat,cùm ex inde cicatrix in facie,vel in collo,vel nerui,membri, vel officij membri,vel oſſis totalis inciſio,vel debilitatio perpetuò duratura,facta,vel ſecutura fuerit, vel oculus cœcatus,ſeu effoſus fuerit,vel caro à corpore ſeparata.Qua quidem atrocitate,atque ſeueritate interueniente citra mortem,talis dominus,ſeu patronus in lib. vigintiquinque puniatur.

De forenſe offendente Ciuem. *Rub. 55.*

MEtu pœnæ cupientes arcere forenſes, ſtatuimus , quòd ſi quis forenſis , vel non ſubiectus iuriſdictioni Communis Firmi,cuiuſcunque dignitatis,conditionis,vel ſtatus exiſtat, Ciuem, vel diſtrictualem offenderit in Ciuitate,vel diſtrictu eius,& rixæ,ſeu offenſionis inceptor , &

auctor fue-

auctor fuerit, vel extra diſtrictũ Firmi eundem Ciuem, vel diſtrictualem in perſona offenderit, vel derobbauerit, puniatur in duplo illius pœnæ, qua puniretur Ciuis Ciuem offendens. Et hoc, quando pœna per formam ſtatuti huius voluminis eſt pecuniaria tantùm ſimpliciter, & determinata. Si verò pœna delicti in Ciue contra Ciuem eſſet etiam merè arbitraria, ſeu corporalis, ſeu corporis afflictiua principaliter, vel conditionaliter, tunc talis forenſis realiter, & perſonaliter, coniunctim, ſeu diuiſim, Rectoris arbitrio puniatur, perſonarum, & facti conditione penſatis: nunquam autem in minori pœna forenſem talem non ſubiectum, vt præfertur, condemnet, quàm ſi Ciuis, & ſubiectus eſſet.

De verbis iniurioſis. *Rub. 56.*

DIcentes, ſeu proferentes verbum iniurioſum contra aliquem, etiam ſi plura ſimul dixerint vno impetu, in quadraginta ſol. vice qualibet puniãtur. Et ſi coram Poteſtate, vel Capitaneo, vel aliquo eorum officiali in Palatio Communis, vel populi dixerint, in ſol. centum puniantur. Et pacis beneficium in prædictis quidem vendicet ſibi locum: & de prædictis omnibus, & ſingulis ſine proceſſu aliquo, vel ſcriptura quilibet Rector condemnare valeat, & punire de facto.

De pœna reimproperantium. *Rub. 57.*

STatuimus, quòd ſi contra aliqnem verba reimproperatoria alicuius actus præteriti, vel rei tendentia ad illum, contra quem proferuntur, vel ſui patris, matris, fratris carnalis, vxoris, vel alterius conſanguinei vſque in tertium gradum de iure Canonico computandum incluſiuè, infamiam, vel dedecus dixerit, vel protulerit quoquo modo, in vigintiquinque lib. deñ. puniatur. Si qnis autem ad ſui defenſionem, vel pro ſuo iure conſeruando, ſcribendo, ſeu ſcribi faciendo, excipiendo, vel alio modo tale quid in ſcriptis, vel verbo protulerit, prædicta pœna minimè teneatur. Si verò quis aliquem mentiri dixerit per hæc verba, tu mentiris, vel æquipollentia, vel aliquem defectum ſibi imminentem permiſſione diuina, ſeu alterius miniſterio reimproperauerit, vtputa quòd cœcum, claudum, vel mancum, vel ſimilia eidem dixerit, in quinque lib. deñ. puniatur. Et in caſibus huius ſtatuti beneficium pacis valeat, atque proſit.

De his, qui offendunt aliquem ad ſui defenſionẽ, & de pœna declinantis iuriſdictionem Cõmunis. *Rub. 58.*

VNicuique licitum eſſe decernimus ſe cum moderamine inculpatæ tutelæ defendere ſine pœna. Si quis autem occaſione alicuius dignitatis, aut priuilegij, aut alterius rationis, vel cauſæ ſe ſubtraxerit, aut ſubtrahere voluerit de iuriſdictione Poteſtatis, vel Capitanei Communis Firmi, ne de offenſione, qnam contra aliquem fecerit, vel de delicto puniatur, vel conueniatur ciuiliter, ſeu quominus puniatur criminaliter ſecundum formam, & modum, ſeu pœnas huius Ciuitatis, puniatur pœna quinquaginta ſcutorum, & priuationis officiorum, & dignitatum quarumcunque in Ciuitate Firmi, & comitatu. Et quicunque aliquem, qui ſe ſic ſubtraxerit, ſeu ſubtrahere voluerit, aſſociauerit aliquo modo ad maleficium committendum, ſeu ad hoc committendum ſibi auxilium, conſilium, vel fauorem præſtiterit, teneatur ac ſi ipſe tale maleficium commiſiſſet. Quòd quidem ſtatutum vendicet ſibi locum, ſi principalis conuentus ciuiliter, vel criminaliter iuriſdictionem prædictam declinauerit ſuo proprio nomine, ac etiã ſi procuratorio, tutorio, actorio, curatorio, vel ſcindicatorio nomine alterius declinauerit: quo caſu quando nomine alterius declinauerit, ipſe tutor, curator, actor, procuraror, vel ſcindicus præſenti ſtatuto ligetur: & nihilominus talis dominus, cuius nomine prædicta facta, & dicta fuerint, vel declinatum fuerit, poſſit in bonis, & rebus offendi, vt ſupra dictum eſt.

De pœna rumpentium pacem. *Rub. 59.*

IN rumpentes pacem taliter ſtatuimus, videlicet quòd ſi quis illum, cum quo pacem fecerit, percuſſerit, ſeu percuti fecerit quoquo modo, aut quocunque alio modo, etiam non percutiendo, neque percuti faciendo pacem eidem fregerit, ſeu ruperit, pro tali percuſſione, ſiue offenſa quoquo modo facta, vltra pœnam promiſſam de obſeruando pacem, pro pace ſic rupta puniatur pęna contenta in Conſtitutionibus Marchiæ. Et idem ſtatutum intelligatur, & ſit, ſi quis ſic offenderit, vel offendi fecerit percutiendo, vel percuti faciendo aliquem conſanguineum illius, cum quo pacem fecerit, vſque ad tertium gradum incluſiuè de iure Canonico computandum: dummodo cum ſic offenderit, ſeu offendi fecerit, non ex noua cauſa, vel offenſa ſibi facta per eum, ſed ſolum pacem rumpendo prædictam.

Decretum Conci!ij de vindictis tranſuerſalibus, Confirmatum per Breue Pij Quarti ſub Dat. Romæ die x. Februarij. 1560. *Rub. '60.*

AD reprimendas, & compeſcendas prauorum, ac impiorum hominum mentes, & animos, qui dum iniurias vlciſci appetunt, proprios vindictæ terminos in offenſionem tranſuerſaliũ iniuriantis excedunt: Ideo hac ſaluberrima lege ſtatuimus, & ordinamus, quòd ſi aliquis in futurum vindictam aliquam fecerit tranſuerſalem, videlicet ſi offenſio fuerit verbalis tãtum, talis ſic offendens incurrat pœnam exilij per quinquennium : ſi autem iniuria, & offenſio fuerit facta in perſona ; ſiquidem ſine ſanguine, vel fractura oſſis, exulet per ſeptennium. Si verò offenſio fuerit cum ſanguine, vel fractura oſſis, vel membri abſciſſione, vel debilitatione, vel perpetui ſigni remanſione, pœna ſit talis offendentis exilium per decennium cum confiſcatione dimidiæ partis omnium ſuorum bonorum, & manus dextera abſcindatur, & amputetur in caſu tãtum membri abſciſſionis, & debilitationis, ita quòd à corpore ſeparetur. Et prædicta exilia intelligãtur à Ciuitate, & iuriſdictione Firmana. Si autem ax aliqua dictarum offenſionum per tranſuerſum factarum mors ſequuta fuerit illius, qui fuerit ſic offenſus, offendens tanquàm proditor, & rebellis pacifici ſtatus dictę Ciuitatis depingatur in pariete palatij veteris Curiæ publicè, & palàm more proditotum, & perpetuo exilio ſubiaceat, cum confiſcatione omnium ſuorum bonorum, & domorum demolitione. Statuẽtes, quòd de prędictis omnibus, & ſingulis pœnis ſupradictorum caſuum gratia, remiſſio, & indulgentia fieri non poſſit à quocunque poteſtatem habente, & facta, & impetrata non teneat, nec valeat, nec in aliquo prædictorum caſuum pax proſit. Adijcientes, & declarantes, quòd pœnæ ſupradictæ, ac earum quælibet impoſitæ intelligantur vltra omnes alias pœnas legales, vel ſtatutarias, quæ prædictæ pœnæ locum habeant tam in faciente, quàm in mandante fieri tranſuerſalem vindictam. Declarantes inſuper, tunc offenſam fuiſſe factam tranſuerſalem, quotieſcunque offenſus, vel alius coniunctus conſanguinitate, vel affinitate offenderit non ipſum offenſorem, ſed alium dicti offenſoris coniunctum conſanguinitate, vel affinitate, nec tali ſic offendenti proſit nouam cauſam allegare, niſi illam manifeſtiſſimis, & legitimis probationibus veram in facto, & non in ſuſpitione exiſtentem probauerit. Item ꝙ pœna demolitionis domorum etiam vendicet ſibi locum in filijsfamilias vindictam tranſuerſalem committentibus, vt ſupra, pro concurrenti quantitate legitimæ aſſignandæ in domo paterna, ad effectum demolitionis fiendæ, & ſimiliter communio non proſit.

De fideiuſſoribus dandis de non offendendo. *Rub. 61.*

VT tutos reddamus omnes, atque ſecuros, ſtatuimus, quòd ſi quis coram aliquo Rectore Ciuitatis propoſuerit ſe aliquem habere ſuſpectum, quòd ipſum velit offendere præcedẽtibus minis, inditijs, vel ſignis, ex quibus veriſimiliter quis debeat dubitare ; talis Rector ad petitionem, vel requiſitionem talis ſuſpicãtis teneatur, & debeat illum, de quo ſic timetur, vel habetur ſuſpitio, cogere de facto, & ſine aliquo proceſſu, prout ei videbitur, præſtare eidẽ ſuſpicanti, ſeu timenti fideiuſſores idoneos, ſeu fideiuſſorem idoneum ; necnon & talem habitum ſic ſuſpectuui ad cauendũ, & promittendum ſuo proprio nomine, & ſuorum conſanguinitate, & affinitate coniunctorũ vſque in tertium gradum de iure Canonico computandum, de non offendendo talem ſuſpicantem, nec ſuos cõſanguinitate, & affinitate coniunctos vſque in tertium gradum de iure Canonico computañ. ſub pœna, quam dictus Rector decreuerit eius arbitrio à centum libtis vſque ad mille. Quæ pœna, ſi contrafactum fuerit à tali cauente, ſeu eius fideiuſſoribus, de facto, & ſine proceſſu aliquo exigatur, conueniendo etiam fideiuſſores omiſſo principali. Habeant tamen regreſſum fideiuſſores prædicti in perſonam talis principalis, & in eius bonis pro eorũ indemnitate; ad quorum petitionem, vel requiſitionẽ, ſcilicet dictorum fideiuſſorũ talis principalis de facto, & ſine aliquo proceſſu, vel ſcriptura, realiter & perſonaliter cogatur eos ſeruare indemnes. Et habeat quilibet Rector liberum arbitrium mulctãdi, & puniendi, ac etiã perſonaliter cogendi, & carcerandi, necnõ ad confinia, & relegationem mittendi illũ, de quo ſic timetur, vel haberetur ſuſpitio, quouſque cauerit, & ſatiſdederit, vt præfertur, ſine alicuius proceſſus, vel ſcripturæ interuentu. Poſſit etiam dictus Rector cogere modo & forma prędictis, ſi ei videbitur, talem ſuſpicantem, vel timentem, ad cauendum, & fideiubendum de non offendendo illum, quem ſic ſibi reputat eſſe ſuſpectum. Hoc autem in præſenti ſtatuto diſponimus, ꝙ nullus poſſit poſtulare, vel petere tales fideiuſſores, vel fideiuſſorem, de quibus ſupra ſit mentio, ab aliquo, quem prius offenderit, nec ab ipſius offenſi cõſanguineis, vel affinibus quibuſcunque, nec prędictos, vel co-

rum aliquem poſſit ſic reputare ſuſpectos,vel etiam allegare. Addendo etiã ſtatuimus, & ordinamus, ꝙ DD. Priores,& DD. Regulatores in prædictis fideiuſſionibus dandis,& cautionibus de non offendendo inter partes,inter quas rixæ,& inimicitiæ vertuntur,vſque in tertium gradum de iure Canoñ. computañ. habeãt plenam auctoritatem,poteſtatem,& arbitrium prouidendi,& ordinandi, vt ſupra, ſub pœnis per præfatos DD. Priores,& Regulatores imponendis, & alia faciendi, & cogendi, confinandi,& relegandi,vt ſupra. Et etiam dicti DD. Priores,& Regulatores debeãt operari,& ſe interponere ad pacificandum partes prædictas,non tamen contra voluntatem ipſarum partium, nec ante ſolutionem pœnæ. Et pro obſeruatione formæ præſentis ſtatuti de mulctis imponendis,præcepta,quę à Poteſtate,vel Capitaneo,vel à dictis DD. Prioribus,& Regulatoribus fient partibus, vt compareãt, etiam in ſcriptis fieri queant,& affigi domibus nõ inuenti alicuius partis, & tanti vigoris ſint, quanti ſi perſonaliter exhiberentur,& non parentes condemnentur in pœna contenta in pręcepto:debeatq; quotidie fieri huiuſmodi præceptum,donec obediatur. Si quis verò per duos teſtes idoneos cum iuramento extra diſtrictum manere probetur, excuſetur.

De pœna intrantis, & exeuntis Ciuitatem, vel Caſtra,aliter quàm per portas. *Rub. 62.*

SI qua perſona intrauerit,vel exiuerit Ciuitatem Firmi,vel aliquod eius Caſtrum,aliunde,vel aliter quàm per publicam portam Communis,in lib. vigintiquinque deñ. vice qualibet puniatur.

De pœna frangentis,vel occupantis muros Ciuitatis,vel Caſtrorum. *Rub. 63.*

HOc ſtatuto decernimus,ꝙ ſi qua perſona fregerit, deuaſtauerit, aut ruperit modo aliquo aliquem murum Ciuitatis Firmi,vel alicuius Caſtri,aut aliquem talem murũ occupauerit auctoritate præſumpta,aut propè talem murum alium conſtruxerit,atque vinxerit, ſeu ædificauerit,vel ipſum aliqualiter violauerit rumpendo,vel deſtruendo, vel ſimilia faciendo, in lib. xxv. vice qualibet puniatur: & tale quid in ſtatum priſtinum ſuis ſumptibus recõſtruere compellatur. Item nulla perſona audeat, vel præſumat per ripas Ciuitatis, vel alicuius Caſtri cum animalibus, vel ſine, iter facere,aut prædictas ripas,ſeu quicquam ex eis fodere,capere,ſeu etiã occupare auctoritate præſumpta, pœna vigintiquinque lib. deñ. à quolibet contrafaciente, & vice qualibet exigenda de facto: & nihilominus in priſtinũ reſtaurare compellatur. Et quilibet de prædictis legitimus accuſator, ac denunciator exiſtat,& dictæ pœnæ pecuniariæ dimidiam habeat.

De incendiarijs,& fractoribus molendinorum,& domorum,& ſimilium. *Rub. 64.*

NE quis de ipſius malitia valeat gloriari, ſtatuimus, quòd ſi quis in aliena domo in Ciuitate, vel diſtrictu Firmi poſita ignem doloſè impoſuerit,ſiue immiſerit cauſa ipſam comburendi, vel talem domum doloſè combuſſerit; ſiue talis domus intra Ciuitatem, Caſtrum, vel Villã ſita ſit,ſeu alibi,dum tamen in ea aliquis habitauerit,aut habitare conſueuerit; ſi talis delinquens in fortiam Communis venerit,viuus ignibus concremetur,ita quòd moriatur: & damnum patienti emẽdetur in duplum. Si autem in fortiam Communis non venerit, eadem pęna condemnetur, & in damni emendatione in duplo,& perpetuò ſit in banno in pœna prædicta. Eademq; pœna ſtatuta intelligatur,& ſit contra eum,qui doloſè in aliqua caſſina ignem immiſerit comburendi cauſa,ſeu combuſſerit: dum tamẽ in dicta caſſina quis cum eius familia continuè habitauerit, ſeu ſteterit. Item ſi quis ſtudioſè in aliqua meta grani,vel alterius bladi, aut in aliqua domo, vel caſſina extra Ciuitatem, vel aliquod Caſtrum poſita,quæ non habitaretur,neque habitari ſit ſolita per aliquem cum ſua familia, comburendi cauſa ignem immiſerit,ſeu combuſſerit,vel aliquod molendinum, vel aliquam eius molam,ſeu macinam fregerit,vel ruperit,in libris centum deñ.& ad emendationem damni in duplum patienti puniatur, & condemnetur: quam condemnationem ſi intra decem dies à die condemnationis latæ non ſoluerit,manus dextera ſibi amputetur,ita quòd à corpore diuidatur. Item ſi quis alienam domum,vel caſſinam extra Ciuitatem Firmi poſitam,& per nullam perſonam quoquo modo habitatam fregerit,in libris vigintiquinque deñ. vice qualibet,& ad emendam damni in duplum condemnetur, & puniatur: & in omni denique incendij caſu hic non expreſſo ſemper incendiarius teneatur ad emendam in duplum damnum paſſo: & ea pœna inſuper,quę ſtatuetur per Rectores Ciuitatis Firmi, vſque ad viginti libras deñ. ſi id incendium fuerit factum ſtudioſè,& malitioſè.

Quòd Aduocati,Procuratores,& Notarij non recipiantur in fideiuſſores. *Rubr. 65.*

OFficiales,atque Rectores omnes,& ſinguli Ciuitatis Firmi penitus caueāt īn fideiuſſores,ſeu pro fideiuſſoribus admittere,vel recipere Aduocatos, Procuratores, & Notarios bācharum ciuilium Firmi,qui ſint collegiati,& matriculati. Si quis autem de prædictis Aduocatis,Procuratoribus,ſiue Notarijs bancharum contra diſpoſitionem huiuſmodi in ciuili, vel criminali cauſa, vel alia occaſione quacunque in fideiuſſores,licet de facto receptus,ſeu admiſſus extiterit,ſtatuti huius auctoritate nullatenus obligetur,ſeu teneatur:& ſic recipiens,vel admittens in libris vigintiquinque deñ. pro quolibet,& vice qualibet puniatur : & non poſſit talis fideiuſſio,ſeu promiſſio iuramento vallari,ſed immo ipſa,& quicquid ex inde ſequitur,non teneat ipſo iure: & huic ſtatuto expreſsè, vel tacitè,directè,vel per obliquum renunciari non poſſit.

De pæna diferentium arma. *Rub. 66.*

SI quis in Ciuitate Firmi,vel eius burgis, vel in Portu Sancti Georgij arma portauerit contra permiſſionem ſtatuti Ciuitatis huius; ſi per aliquem officialem, vel eorum familiam inuentus fuerit,hoc modo puniatur,videlicet pro cultello feritorio,vel daga, vel ſimilibus, in lib. tribus deñ. pro ſpata,ſpōtono,ſtocco,falcione bergamaſchio,lancea,roncone,vel ſimilibus, pro quolibet,& qualibet vice in lib. quinque deñ. pro maza verò ferrata, roncha, bordono de ligno ferrato, vel nō ferrato,vel baculo malitioſo,in ſol. quadraginta pro quolibet,& qualibet vice condemnetur. Et quicquid in prædictis ſimile debeāt reputari,ſeu haberi pro ſimili,vel haberi malitiosū, Rectoris, vel eius Vicarij arbitrio relinquatur. Pro alio verò cultello maiore vno palmo manica computata,in ſol. xx. vice qualibet puniatur. Si quis autem prædicta arma, vel aliquod prædictorū inuentus fuerit portare de nocte poſt Solis occaſum,& ante Solis ortum,puniatur in duplo. Si autem gorzeriam,corintum,braciarolam,vel alia arma defenſibilia portare inuentus fuerit, in viginti ſol. deñ. pro qualibet arma , & qualibet vice puniatur. Si quis autem in aliquo Caſtro Cōmunis Firmi aliquod ex armis defenſorijs,vel offenſorijs ſupraſcriptis portare inuentus fuerit ſine expreſſa licentia Poteſtatis, vel Capitanei Ciuitatis,in medietate dictarum pœnarū puniatur,ſingula ſingulis referendo. Item nullus forenſis arma offenſoria,vel defenſoria per Ciuitatem Firmi,vel per Portum Sancti Georgij portare præſumat: & qui contrafecerit,pro quolibet dictorū armorum offenſoriorum in lib. quinq; deñ. & pro quolibet defenſoriorum in ſol.viginti deñ. puniatur,& arma perdat,& Cōmuni applicentur,& illico poſt inuentionem Bancherio tradantur,niſi talis forenſis excuſationem, vel defenſionem legitimam oſtenderit de prædictis,quam æſtimare legitimam,aut admittere,vel reijcere, Rectoris arbitrio relinquatur. Et quilibet hoſpitaror forenſium,item quilibet cuſtos portarū Ciuitatis Firmi, & Portus Sancti Georgij, & aliorum Caſtrorum teneantur prædicere cuilibet forenſi tunc cùm peruenerit in eius hoſpitio,vel ad portas prædictas,ne portet arma per Ciuitatem,Portum, vel aliud Caſtrū, vbi tale hoſpitium eſt,vel vbi cuſtodiā facit:quod ſi non fecerit,damnum, in quo talis forenſis incurrerit propter portationem talium armorum,de facto eidem reſarcire, & reſtituere de proprio compellatur. Et Poteſtas, & Capitaneus Ciuitatis vinculo iuramēti ad minus ſemel qualibet die teneatur mittere ſuam familiam ad inquirendum,& rimandum contra portantes per Ciuitatem arma prædicta,vel aliquod prædictorum : & inuentos ſic portare,ex ſola relatione familiæ de facto, & ſine proceſſu aliquo puniat,& punire poſſit,& valeat,nullo alio requiſito,ſeu diſcuſſo. Si quis autem (exceptis Prioribus, aut Vexillifero iuſtitiæ Ciuitatis prædictæ) de die,vel de nocte detulerit,ſeu portauerit aliquod ex armis antedictis in Concilio,Parlamento,vel Congregatione, vel in Palatio Cōmunis, vel populi reſidentiæ ipſorum DD. Priorum,vel D. Poteſtatis,ſeu Capitanei,ſiue de die,ſiue de nocte,in lib.decem vice qualibet puniatur de facto , & arma perdat. Et de prædictis quilibet habeatur legitimus accuſator,& etiam relationi familiæ,vel officialis ſtetur. Et in omnibus; & ſingulis caſibus huius ſtatuti præſentis ſit in electione officialis,eiusq; arbitrio aliquem ſic inuentum ad Curiam ducere, ſeu fideiuſſoribus relaxare. Et quando familia alicuius officialis Ciuitatis, Portus, vel comitatus per Ciuitatem, Portum,vel Caſtra inquirendo,vel rimando vadit cōtra ſic portantes,ſi quis de conſpectu talis familiæ aufugerit,ſeu non permiſerit ſe rimari , perinde ac ſi cultellus feritorius fuiſſet ei inuentus puniri valeat de facto : & de hoc relationi cum iuramento duorum famulorū talis Rectoris , ſeu officialis fides habeatur,& ſtetur. Item ſi quis ſecum ante, vel poſt,iuxtà,vel propè aliquem puerum,ſeu ragatiū duxerit arma ad ipſius inſtantiam deferētem, ille talis,ad cuius inſtantiā arma ſic ferebantur, de facto

puniatur,ac ſi ipſe deferret. Item nulla perſona prætextu alicuius dignitatis,familiaritatis,vel priuilegij, niſi tantùm Prioratus, vel Vexilliferatus iuſtitiæ priuilegio aliqua portare arma præſumat. Si quis autem aliquo prætextu prædicto ſe à pœna defendere voluerit, in libr. vigintiquinque denariorum de facto puniatur: & hoc caſu pater pro filio, frater pro fratre teneatur, & ab eo de facto talis quantitas exigi poſſit, & valeat, ſi ab indiuiſo, & communiter viuant. Liceat autem vnicuique in eundo extra Ciuitatem,Portum,vel aliud Caſtellum,vel in redeundo de aliquo ex eis,vel veniendo ad Ciuitatem,Portum,vel Caſtrum,& inde recedendo recto tramite de domo, vel hoſpitio, ſeu ad domum,vel hoſpitium impunè arma portare. Et ſi quis inuentus fuerit in ſic eundo,veniendo,vel recedendo recto tramite palàm portare galerium,ſine malitia, aut ſomerium ducere, vel ligna, herbas, paleas,fœnum,olera,aut ſimilia deferre,aut comeſtionem, vel potum laboratoribus portare, licet ſecum arma habuerit;ſi tamen ſine malitia hoc fecerit,ſuper quo Rectoris conſcientiam oneramus,non teneatur ad aliquam pœnam. Item poſſit quilibet cum expreſſa licentia Poteſtatis, vel Capitanei,de qua conſtet per ſcripturam,ſeu apodiſſam Rectoris prædicti,arma defenſoria portare,præſtito fideiuſſore idoneo,vno,vel pluribus,de non offendendo cum eis. Si autem cum eis,vel eorum aliquo aliquẽ offenderit cum ſanguine in facie, vel capite, in quinquaginta lib. deñ. vltra alias pœnas ſtatutorum, vice qualibet puniatur: ad quam quantitatem ſoluendam fideiuſſores, etiam principali non excuſſo, realiter,& perſonaliter compellantur. Poteſtas autem,vel Capitaneus portandi arma offenſoria cum fideiuſſoribus,vel ſine,nulli concedat licentiam, vel concedere valeat, ſuis officialibus, vel familiaribus duntaxat exceptis. Et in caſibus huius ſtatuti neque pacis,neque confeſſionis beneficium vendicet ſibi locum. Item ſi quis in Girone Firmi aliquod genus armorum offenſibilium portauerit, in lib. vigintiquinque pro quolibet armorum genere puniatur, & vice qualibet. Et quilibet poſſit accuſare,& denunciare portantes arma præfata in loco prædicto,& habeat medietatem pœnæ.

De pœna euntium poſt tertium ſonum campanæ. *Rubr. 67.*

VNiuerſis interdicimus per Ciuitatẽ,Portũ,vel Caſtrũ aliquod Ciuitatis ſine ſufficiẽti lumine, vel ſtipite ignito, ſeu thezone ambulare poſt tertiũ ſonũ campanæ, quæ pulſatur de ſero pro cuſtodia Ciuitatis,& ante pulſationẽ campanæ,quæ pulſatur de mane pro die. Si quis autem cõtra hoc fecerit,& inuẽtus fuerit per officialẽ,vel familiã Poteſtatis,exceptis illis,qui inuẽti ſunt per tres domos propè domũ ſuã, in ſol. x. deñ. de facto vice qualibet puniatur. Scholares autẽ ad ſcholas euntes,aut molendinarij cũ ſomerio ad molendinũ euntes,vel redeũtes ex inde,aut fornarij,vel fornariç,vel trotariç,aut oliuas ad macinandũ portantes pro exercitio artis ſuç euntes ſtatuto huiuſmodi minimè teneantur. Item præſenti ſtatuto adijcimus,ꝙ vnũ lumen pluribus euntibus per Ciuitatẽ, Portũ,vel Caſtrum ad euitationem pœnç ſufficiat. Et huic ſtatuto nec pax, nec cõfeſſio aliquid operetur.

De pœna ludentium ad taxillos,vel alium ludum prohibitum. *Rubr. 68.*

ITem ſtatuimus,quòd ſi quis ad aliquem ludum taxillorum, vel ad virgitas, vel cartas luſorias in Ciuitate,vel diſtrictu Firmi luſerit ſecretè,vel de nocte, in lib. decem deñ. ſi verò publicè, & de die,in lib. quinque puniatur vice qualibet,ſi ludatur de pecunia tacitè,& expreſsè: intelligatur autem publicè,ſi locus,in quo ſic luditur,clauſus tunc temporis nõ exiſtat,& habitator domus,in qua ſic luſum fuerit, condemnetur, & puniatur in lib. quinquaginta deñ. Item tenens candelas,ſeu lumen ludentibus,aut ipſis pecuniam mutuans,aut taxillos,vel tabulerium gratis,vel aliter cõcedens,eadem pœna,qua ludens,puniatur. Item ille, qui ſic ludenti mutuauerit, mutuum perdat, & pignora, ſi qua propterea acceperit,de facto reſtituere teneatur: & inſtrumenta,vel obligationes,ſeu cautelæ occaſione tali factæ,vel initæ,auctoritate ſtatuti huius nullius valoris exiſtant,& ſic delinquẽtes de facto,& ſine proceſſu aliquo puniri poſſint,& valeant in pęnis ſuperius annotatis. Et de prædictis ſtetur relationi familiæ cuiuſlibet Rectoris, & habeat Rector, cuius familia tales delinquentes inuenerit,quartam partem dictarum pœnarum. Et poſſit quilibet tales ludentes denunciare,& talis denuncians habeat, & habere debeat quartam partem eius, quod deuenerit in Cõmuni occaſione talis denunciæ,& teneatur ſecretus,cui credatur cum vno teſte:& Bancherius Communis teneatur darę dictam quartam partem tali denunciatori abſque alia apodiſſa DD. Priorum,vel Regulatorum,ſed tantummodo credatur ſimplici verbo, & dicto Poteſtatis dicentis eidem Bancherio,quòd dictus talis denuncians denunciauit dictũ ludentem,vel dictos ludentes. Liceat autem cuilibet ad aleas palàm ludere,& in exercitu, vel caualcata ad aleas, & taxillos, ſiue ad azardum ludere ſine pœna quomodocun-

que,& qualitercunque. Item liceat vnicuique in tabernis,& hoſpitijs ludere impunè ſcottum,dummodo tabernarij, & hoſpitatores prædicti non retineant domum, tabernam, vel hoſpitium clauſum cum ſtanga, ſiue peſſulis, vel quomodocunque: nulli verò liceat ludere ad pilam, vel ludum alium quemcunque ad & propè Eccleſias, ne diuina officia ludis impediantur, ſub pœna decem ſol. pro quolibet contrafaciente,& vice qualibet.

De pœna negantis filiationem,notarium,vel ſimilia. *Rubr. 69.*

CVnctos veritatem ſine calumnia aſſerere cupientes,ſtatuimus,quòd ſi quis in ciuili,vel criminali cauſa negauerit per quodcunque verbum, quod negationem importet, aliquem eſſe, vel fuiſſe notarium,vel mortuum,vel patrem,vel filium,virum,vel vxorem,patruum,vel auunculum,vel alium affinitate,vel conſanguinitate coniunctum vſque in tertium gradum de iure Canonico computandum:ſi talem negationem eadem die,vel ſequenti,qua ſic negauerit,non reuocauerit,& negatum confeſſus fuerit; ſi tale quid negatum deinde probatum fuerit per quatuor teſtes de publica voce, & fama ſuper inde teſtimonium perhibentes, quam probationem in prædictis validam eſſe decernimus; talis ſic negans,ſeu qui ſic negauerit,in lib. x. de facto,& ſine proceſſu aliquo puniatur.

De pœna petentis debitum iam ſolutum,vel plus debito. *Rubr. 70.*

ILlorum fraudibus, qui debitum iam ſolutum,vel aliter ſatisfactum petierint in iudicio, etiam ſine litis conteſtatione,obuiare volentes,ſtatuimus,vt ſi quis tale debitum ſic petierit,vt prę fertur,in lib. vigintiquinque de facto, & ſine proceſſu aliquo puniatur: cuius pœnæ medietas ſit Communis,alia illius,contra quem ſic petitur, ſiue ipſe querelam, ſiue accuſationem ſuper inde expoſuerit, ſiue non. Et eadem pœna ſimiliter puniatur petens plus debito, & cadat nihilominus à toto. In petente autem ante tempus, debitori duplicentur induciæ. Prędicta autem in hæredibus, aut ſucceſſoribus vniuerſalibus, vel ſingularibus debitum iam ſolutum petentibus iure prædicto locum non habeant,niſi ſcienter ſic petierint,vel poſt proteſtationem,vel certiorationem de tali ſolutione,vel ſatisfactione emiſſa petierint,vt ſupra fertur.

De pœna inuadentiũ,vel occupantium rẽ immobilẽ,vel turbantiũ aliquẽ in poſſeſſione ſua. *Rub. 71.*

NOſtræ intentionis exiſtit, in omnibus modis alienam proteruiam coherere. Vnde ſtatuimus,quòd ſi quis auctoritate propria cum collecta, ſeu ſocietate duorum, vel plurium alienam poſſeſſionem,vel rem immobilem violenter per ſe,vel alium,ſeu alios eius nomine occupauerit,vel inuaſerit, aut tale quid fieri fecerit nomine antedicto; ſiue tale quid factum fuerit expellendo de tali re,vel non permittendo poſſeſſorem eiuſdem rei, vel alium eiuſdem nomine reingredi, ſeu recuperare rem, vel poſſeſſionem præmiſſam; principalis faciens, vel fieri faciens in ducentis lib. deñ. quilibet verò aſſocians facientem in lib. centum vice qualibet puniatur. Si autem ſine collecta tale quid factum, vel commiſſum fuerit, puniatur ſic committens, aut committi faciens, in lib. centum deñ. & in quolibet caſuũ prædictorum omne ius,quod in tali poſſeſſione, vel re,vel ad eam haberet, ipſo facto non expectata iudiciali ſententia amittat,& ſit inde priuatus. Si quis autem alicuius rei immobilis aliquẽ in poſſeſſione cum collecta,de qua ſupra dicitur,turbauerit,ſeu moleſtauerit modo aliquo alio quàm prædictis,per ſe, vel alium eius nomine,principalis in lib. centum deñ. quilibet autem ad prædicta aſſocians in lib. quinquaginta deñ. puniatur. Si verò collecta non interuenerit,principalis ſic faciens,vel fieri faciens,in lib. quinquaginta puniatur. Laboratores autem,vel mercennarij,qui nullo turbandi, vel moleſtandi animo in alterius poſſeſſionem acceſſerint, ad pœnam aliquam minimè teneantur. Item quilibet Rector Ciuitatis teneatur,& debeat toto ſuo poſſe manutenere, conſeruare,atque tueri in eorũ poſſeſſionibus diſtrictuales,& Ciues Ciuitatis,& habitatores in eis,& ſuper inde eis auxilium,fauoremq. præſtare contra quoſcunque,cuiuſcunque dignitatis,priuilegij,vel iuriſdictionis exiſtant,turbantes,vel moleſtantes ipſos,aut eorum poſſeſſiones,vel res occupantes,vel inuadentes,vt præfertur,aut quicquam de prædictis volentes facere,vel attentare contra violentiam quorumcunque: & nihilominus talis Rector habita fide ſummariè,ſimpliciter,& pe plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, quòd quis ſpoliatus fuerit de eius poſſeſſione, vel re, vel eius res, aut poſſeſſio prædicta ſic occupata fuerit, vel inuaſa, & quòd ſic ſpoliatus ſpoliationis tempore poſſidebat; ipſum in eiuſdem rei poſſeſſionem de facto reintegret, atque tueatur. Item ſi quis de ſyluis, pratis, paſcuis, vel alijs quibuſcunque poſſeſſionibus,& rebus Communis auctoritate præſumpta occupauerit quo-

quo modo, in lib. x. deñ. puniatur, & occupatum in priſtinum reſtituat vna cum damno, & intereſſe Communis. Er ſi in aliquo ex caſibus antedictis interuenerit accuſator, victus victori in expenſis legitimis condemnetur. Adijcientes prædictis, ac etiam declarantes, quòd etiam dicantur inuadere, turbare, & occupare omnes illi, qui intrauerint poſſeſſionem alterius poſſeſſore non citato, non obſtante quòd alicuius iudicis auctoritate intrauerint, & dictam poſſeſſionem quomodocunque coluerint, vel ex ea aliquem fructum collegerint, vel perceperint.

De pœna fodientis, vel mouentis terminos. *Rub. 72.*

ILlud præſenti ſtatuto decernimus, quòd ſi quis auctoritate propria aliquem terminum vicinalem inſcio, vel inuito vicino, vel domino, vno, vel pluribus, effoderit, vel mouerit, in lib. vigintiquinque deñ. vice qualibet, & pro quolibet termino ſic effoſo, vel moto condemnetur. Si autem inter aliquos de termino, vel confinibus, vel tali occaſione lis orta fuerit, talis lis ſummariè, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij intra decem dies poſt querimoniam ſuper indè factam debeat terminari per Poteſtatem, vel eius iudicem, vel per iudicem damnorum datorum, prout eis melius viſum fuerit conuenire, ferijs quibuſcunque ſolennibus, vel in honorem Dei inductis, ſeu alijs non obſtantibus quoquo modo.

De pœna inuadentis tenutam datam per Curiam. *Rub. 73.*

AD hoc, vt Rectorum, vel iudicum decreta ludibrio non exiſtant, ſtatuimus, quòd ſi quis tenutam rei ſuæ, vel ad ſe ſpectantis alteri datam per Rectorem, vel officialem aliquem Communis Firmi habentem ad hoc poteſtatem intrauerit, in ſol. quadraginta pro ſolo introitu, ſi ſciuerit, vel ei notificatum fuerit talem tenutam datam eſſe, de facto puniatur. Poſſit autem ille, cuius talis res fuerit, ire ad Curiam intra octo dies poſt talem dationem tenutæ, & petere, atque facere ipſam ad debitam quantitatem, & tertium plus per iudicem refrenari: quod ſi non fecerit, & ipſam ſic intrauerit, pœna prædicta puniatur, niſi tempore excuſationis ſuæ ab accuſatione ſuper inde facta talem tenutam cum effectu reſtituerit, facto ſcilicet, & non verbis: quo caſu iudex eidem mandet pœna decem lib. quòd talem tenutam dimittat, ſiue diſgombret, eaque per ſe, vel alium non vtatur: poſſit tamen talis tenuta vſque ad in ſolutum dationem refrenari. Accuſatio autem ſuper inde porrecta ſemper poſſit aboleri, ſecundum modum, & formam traditam ſupra in ſtatuto de abolitione concedenda.

De offendentibus exbannitos. *Rubr. 74.*

IN odium, & pœnam exbannitorum ſtatuimus, quòd ſi quis exbannitum, & condemnatum ad mortem principaliter, vel ſub conditione aliqua offenderit, etiam ſi occiderit, ad pœnam aliquam minimè teneatur. Offendens verò exbannitum, & condemnatum in perſona principaliter, vel ſub conditione, citra mortem tamen, non aliter ex offenſione teneatur, niſi mors talis exbanniti interuenerit: qua morte interueniente, offendens talem exbannitum in quingentis lib. deñ. puniatur. Offendens autem exbannitum, & condemnatum merè, & ſimpliciter in pecunia tantùm, videlicet in quinquaginta libr. deñ. vel ab inde ſupra, non teneatur ad pœnam, niſi ex offenſione cicatrix in facie perpetuò remanſura, aut inciſio totalis, vel fractura alicuius oſſis, ſeu debilitatio perpetua alicuius nerui, membri, vel officij membri facta, ſecuta, vel ſecutura fuerit: quibus caſibus, vel eorum aliquo interuenientibus, ſeu interueniente, talis offendens in lib. centum puniatur. Si autem mors talis exbanniti interuenerit, talis offendens in mille lib. puniatur: quas ſi non ſoluerit intra menſem à die latæ ſententiæ, caput ei à ſpatulis amputetur, ita quòd moriatur omnino. Offendens autem exbannitum, & condemnatum à quinquaginta lib. citra, & non vltra; ſiquidem ſine ſanguine, in libr. decem, ſi verò ſanguis exiuerit ex offenſione talis exbanniti, & condemnati, in vigintiquinque lib. deñ. puniatur. Si autem ex offenſione tali mors ſequeretur, aut inciſio, vel fractura totalis alicuius oſſis, vel debilitatio perpetua alicuius nerui, vel membri, vel officij membri, ſeu cicatrix in facie perpetuò remanſura facta, ſecuta, vel ſecutura fuerit in perſona talis exbanniti, & condemnati; tunc talis offendens perinde puniatur, & condemnetur, ac ſi talis offenſus non fuiſſet, ſeu non foret exbannitus, ac etiam condemnatus.

De exbannitis pro offenſionibus factis contra iuratos populi. *Rub. 75.*

VOlumus,& ſtatuimus, quòd ſi quis occaſione alicuius offenſionis, vel percuſſionis factæ contra aliquem de collegio populi, vel contra aliquem, qui ratione, & cauſa collegij in officio fuerit, vel contra aliquem collegiatum, vel non collegiatum occaſione arrengarionis factæ per eum in Concilio populi generali, vel ſpeciali, aut in Credentia, vel Cernita aliqua hominum de mandato DD. Priorum, & Vexilliferi conuocata, vel contra ſtatutarium aliquem Communis condemnatus extiterit,& contumax fuerit, de cætero ad Ciuitatem Firmi, vel eius diſtrictum redire non valeat, licet aliquem exbannitum, vel condemnatum Communis Firmi cepiſſet, ſeu etiam in Communis, vel alicuius Rectoris fortiam præſentaſſet; ſed immo de dicta Ciuitate, & eius diſtrictu perpetuò ſit exbannitus.

De capiendis forenſibus offendentibus Cives. *Rubr. 76.*

NE forenſes præſumant Ciues, aut diſtrictuales Firmanos offendere, ſtatuimus, quòd ſi quis forenſis aliquem Ciuem, vel diſtrictualem Firmanum cum armis offenderit aſtantes in loco talis offenſionis, ſeu vnde talis forenſis aufugerit, ſi negligentes fuerint in faciendo rumorem, & proſequendo talem forenſem, in lib. vigintiquinque puniantur: & poſſit talis forenſis offenſor in continenti à Ciuibus,& alijs quibuſcunque offendi. Si autem homicidium commiſerit talis forenſis contra aliquem de prædictis, quandocunque, etiam ex interuallo, offendi impunè valeat,& occidi. Si quis autem Firmanus, aut habitator Ciuitatis, vel diſtrictus aliquem talem forenſem receptauerit, aut ipſi offenſori auxilium, conſilium, vel fauorem præſtiterit; ea pœna, qua forenſis, ſimiliter puniatur, & talis forenſis de Ciuitate Firmi perpetuò ſit bannitus, nec occaſione capturæ, aut etiam præſentationis alterius exbanniti ad eandem Ciuitatem, eiusq. diſtrictum venire valeat quoquo modo.

De ijs, qui ſe ſubtraxerint, ſeu excuſauerint ratione alicuius priuilegij. *Rubr. 77.*

COnſtituimus, & ordinamus, quòd ſi quis ratione priuilegij clericalis, aut alicuius dignitatis, vel alia ratione iuriſdictionem Poteſtatis, ſuæq. Curiæ, vel Capitanei declinauerit, vel recuſauerit per ſe, vel alium, aut de ea fuerit quoquo modo ſubtractus, quominus de maleficio per ipſum commiſſo per Rectorem aliquem de prædictis puniatur; ſi poſtea quandocunque clericalem habitum depoſuerit, vel dimiſerit, aut vxorem acceperit, de delicto iam commiſſo per accuſationem, denunciationem, vel inquiſitionem ſecundum formam ſtatutorum Firmi puniatur, & condemnetur, non obſtante ſtatuto diſponente, quòd de commiſſis ante certum tempus Poteſtas, vel Capitaneus cognoſcere non valeat, vel punire. Et hoc ſtatutum Poteſtas, vel Capitaneus ſub pœna centum lib. deñ. debeat obſeruare. Et non poſſit dictus Poteſtas, Capitaneus, vel Iudex iuſtitiæ, vel eorum cuiuſlibet ipſorũ officialis ſuper aliquo proceſſu ciuili., vel criminali pronunciare ſe iudicem incompetentẽ, niſi fuerint oppoſitæ in ſcriptis exceptiones declinatoriæ, & probatæ, pœna quingentarum lib. deñ. qualibet vice, qua contrafecerit, ei tempore ſcindicatus auferenda,& Communi Firmi applicanda.

De malefactoribus, qui poſt maleficium commiſſum religionem intrauerint. *Rubr. 78.*

TEmeritatem alienam impunitam remanere nolentes, ſtatuimus, quòd ſi quis aliquod delictũ commiſerit, deinde religionem intrauerit, & demum apoſtatauerit; niſi in ſacris fuerit ordinatus, poſſit, & debeat per accuſationem, denunciationem, vel inquiſitionem de tali delicto puniri,& condemnari, non obſtante abſolutione de eo iam facta, quia religionem intrauerit, ac etiam ſtatuto, quod de commiſſis ante certum tempus cognoſci prohibet, non obſtante.

De receptatoribus exbannitorum. *Rubr. 79.*

OMnes cuiuſcunque ſexus ſcienter receptantes aliquem exbannitum, & condemnatum Communis Firmi, etiam ſi talis receptatus fuerit in quocunque gradu conſanguinitatis, vel affinitatis receptatoribus coniunctus, infraſcripto modo puniatur, videlicet. Si quis exbannitũ,& condemnatum occaſione proditionis, vel rebellionis contra Commune Firmi commiſſæ, ſeu de crimine læſæ maieſtatis dicti Communis,& præſentis popularis ſtatus receptauerit, caput ei à ſpatulis amputetur, ita ꝙ moriatur, eiusq. bona omnia publicentur,& rebellis Communis Firmi perpetuò habeatur. Si quis verò alia cauſa exbannitum,& condemnatum ad mortem principaliter, vel ſub conditio-

ne ſcienter receptauerit,in lib. quingentis deñ.puniatur. Si quis verò exbannitum, & condemnatum perſonaliter,ſeu in perſona principaliter,vel ſub conditione,citra mortem tamen,receptauerit,in centum lib.deñ.puniatur. Quiſquis verò ſcienter receptauerit exbannitum,& condemnatum in pecunia tantum,in duplo eius, in quo talis receptatus erat condemnatus, receptans debeat condemnari, dum tamen centum lib.deñ.dicta condemnatio fienda de dicto receptante non excedat. Comitatiuus verò Firmi nobilis receptans ſcienter exbannitum,& etiam condemnatum ad mortē principaliter, vel ſub conditione,pœna capitis puniatur,ita ꝙ moriatur. Si verò talis nobilis comitatiuus aliquem exbannitum,& condemnatum perſonaliter principaliter, vel ſub conditione citra mortem,vel etiam pecunialiter tantùm,receptauerit ſcienter,in mille lib.deñ.puniatur. Et in quolibet caſuum prædictorum talis comitatiuus nobilis ſic receptans omnibus, & ſingulis iuribus, & priuilegijs, immunitatibus, & exemptionibus quibuſcunque, quæ obtineret à Commune Firmi, ipſo facto perpetuò ſit priuatus. Quælibet autem Communitas,ſeu Vniuerſitas diſtrictus Firmi,quę ſcienter paſſa fuerit aliquem exbannitum,& cōdemnatum occaſione rebellionis,ſeu proditionis, ſeu de crimine læſæ maieſtatis Cōmunis Firmi,& præſentis popularis ſtatus ſtare,& moram trahere In eorum Caſtro,vel ipſum ſcienter receptauerit,in lib.mille deñ.puniatur. Si verò Cōmunitas,ſeu Vniuerſitas receptauerit ſcienter exbannitum,ac etiam condemnatum ad mortem principaliter,vel ſub conditione ex alia cauſa,q̃ ſuprascripta,aut ipſum paſſa ſcienter fuerit habitare,vel moram trahere in eius Caſtro,vel Villa,in lib.ducentis deñ.condemnetur. Si verò exbannitum,& condemnatum perſonaliter citra mortem principaliter,vel ſub conditione,ſiue etiã pecunialiter,ſcienter tamen receptauerit,aut habitare,ſtare, vel moram trahere paſſa fuerit,vt ſupra ſcribitur,in lib.quinquaginta deñ.cōdemnetur. Item quęlibet Cōmunitas,vel Vniuerſitas diſtrictus Firmi teneatur,& debeat operã dare ad capiendum,& capi faciendum toto poſſe omnes,& ſingulos exbannitos, & cōdemnatos Communis Firmi in eorum territorijs morantes,ſeu venientes,& etiam omnes, & ſingulos in eorum territorio delinquentes. Sinautem in prædictis fuerint negligentes, in libris quinquaginta vice qualibet puniantur. Hoc autem generaliter ſtatuimus,& ſtatuto præſenti adijcimus,ꝙ exbannitus,& condemnatus,vt ſuperius adnotatur,intelligatur eſſe receptatus ſcienter à ſingulari perſona,vel Cōmunitate,aut Vniuerſitate ſupraſcripta, & patientia manſionis,vel moræ talis exbanniti ſcienter pręſtita intelligatur,ex quo alicui Communitati,ſeu Vniuerſitati Caſtri,vel Villæ nomen exbanniti,& cōdemnati notificatum fuerit per litteras Rectoris Ciuitatis,aut ſi nomen exbanniti,& condemnati prædicti publicè,& palàm ſcriptum,& poſitum fuerit in tabula pendenti in logia S.Martini, vel alio loco ad hoc deputato; aut ſi nomen exbanniti,& condemnati in Concilio Communis Firmi fuerit publicè lectum: quorum aliquo interueniēte,ignorantia in prædictis non valeat allegari,ſed ſcientia vera in prædictis præſumatur,& reputetur. Receptatio autem intelligatur, ſi in territorio Ciuitatis, comitatus, vel diſtrictus Firmi fuerit ab aliquo taliter exbannitus,& condemnatus receptus in domo, vel alibi, vel fuerit aſſociatus, ſit datus cibus,vel potus,vel habitum cum eo aliquod commercium.

De pœna præſtantium patrocinium,auxilium,conſilium,& fauorem alicui exbannito, vel condemnato. Rub. 80.

SI quis alicui exbannito,& condemnato Communis Firmi occaſione alicuius rebellionis, ſeu proditionis, ſeu criminis læſæ maieſtatis Communis eiuſdem, & præſentis popularis ſtatus ſcienter patrocinium in procurando, vel aduocando præſtiterit principaliter quidem, pœna centum lib.deñ.vice qualibet puniatur,& ex nunc auctoritate præſentis ſtatuti tali exbannito,& cōdemnato in cauſa ciuili,vel criminali in agendo,vel etiã defendendo principaliter,ſeu per conſequentiam nullatenus ius reddatur per aliquem Rectorem,vel officialem Cōmunis Firmi, pœna centũ flor. auri cuilibet Rectori, vel officiali contrafacienti vice qualibet imminente. Condemnatis verò,& exbannitis ex alijs,quàm ſupraſcriptis criminalibus in ciuili,vel criminali cauſa nullatenus ius reddatur in agendo duntaxat,pœna xxv.lib.deñ.Rectori,vel officiali contrafacienti,vice qualibet imponenda. Si quis autem auxilium,conſilium,vel fauorem præſtiterit alicui exbannito, & cōdemnato occaſione rebellionis,proditionis,læſæ maieſtatis Cōmunis,vel ſtatus prædicti,ſiue ipſum aſſociando,ſiue pecunias,vel res ſub vſuris mutuando eidē, ſiue comeſtibilia, aut alia ad victum neceſſaria præſtando, ſeu præbendo eidē,aut ei aliter,q̃ receptando,quoquo modo faciendo,in lib.tercentis deñ.puniatur. Exbannitis verò,& condemnatis de delictis alijs,q̃ prædictis,præſtans auxilium,cōſilium,vel fauorem,in lib.xxv.deñ.puniatur. De his autem,quæ in pręſenti ſtatuto continentur,Rector quilibet libero arbi-

trio inquirere valeat,& in pœnis punire prædictis. Per prouiſionem autem ſtatuti præſentis ſuperiori de receptatoribus exbannitorum diſponenti nullum præiudicium, nullaùe derogatio generetur, ſed ipſum in ſuo robore immotum,firmumq́ue permaneat.

De beneficio exbanniti repræſentantis alium exbannitum. *Rub. 81.*

HAc generali lege decernimus,ꝙ ſi quis aliquẽ exbannitum,& condemnatũ in eius cõtumaciã de Ciuitate,& diſtrictu Firmi in aliqua quantitate pecuniæ merè,& ſimpliciter ceperit,& cũ effectu repræſentauerit per ſe,vel alium in fortiã Communis Firmi,vel alicuius Rectoris Ciuitatis; ſiquidem talis capiens,& exbannitus,condemnatusq́; Cõmunis non fuerit,talis capiens,& repræſentans per ſe,vel alium,de pecunia,& hauere Cõis v. ſol.pro qualibet libra condemnationis talis capti,& repræſentati percipere,& petere valeat,& habere. Sinautẽ exbannitus condemnatus principaliter,vel conditionaliter in perſonam,vel ad mortẽ captus,& repræſentatus fuerit,vt præfertur,per alium non exbannitum, neq; condemnatum,lib.centum deñ.de bonis talis præſentati,ſi reperiũtur, aliàs de bonis Cõis percipere,atq; petere valeat,& habere. Si quis autẽ ceperit,& reprę ſentauerit,vt præfertur,aliquem exbannitũ,& cõdemnatum occaſione rebellionis,proditionis, aut læſæ maieſtatis, vel ſtatus popularis præſentis huius Cõis, licet ipſe exbannitus fuerit, & cõdemnatus occaſione quacunque,ipſe intelligatur,& ſit ab ipſo banno,& cõdemnatione abſolutus,exẽptus,& liber,& in priſtinũ auctoritate huius ſtatuti reſtitutus,& ipſius bãnum,& cõdemnatio pro cancellatis,& caſſis,& nullius efficaiæ habeantur,& ſint. Sinautẽ exbannitũ,& cõdemnatũ ex delictis alijs,q̃ prædictis,quiſquã ceperit,& repræſentauerit,vt ſupra,& capiens,& ſic repræſentans bannitus,& cõdemnatus eſſet in pari,vel minori pœna,q̃ talis repræſentatus ſit,ipſe repræſentans ab ipſius cõdemnatione,& bãno liberè exemptus,& abſolutus ſit,ac reſtitutus,vt ſupra,& habeatur,& ſit,ac ſi bannitus, & cõdemnatus non eſſet. Quæ autẽ in prædictis par,vel minor pœna intelligi,ac reputari debeat, & haberi,Rectoris arbitrio relinquatur. Et quilibet Rector,& Iudex Ciuitatis ad inſtantiam,& petitionẽ capientis,& repræſentantis,vt ſupra,teneatur,& debeat cõdemnationẽ,& bannum talis repræſentãtis ſecundũ modum ſupraſcriptum caſſare,irritare,& annullare,& caſſam,& irritam,atq; nullatã pronunciare, decernere, & declarare,& ſuper inde inſtrumentũ,& litteras fieri facere oppottunas. Hoc autem generaliter præſenti ſtatuto adijcimus in quolibet eius caſu,quòd vnus tantũ capiens, & repræſentans principaliter, fructu,& beneficio huius ſtatuti gaudeat, & fruatur. Et quis principalis intelligi debeat in prædictis, Rectoris arbitrio relinquatur. Per diſpoſitionem autem rubricæ, vel ſtatuti huius alicui alteri ſtatuto ſpecialiter diſponenti in contrarium præiudicare,vel derogare nolumus vllo modo.

De Aduocatis, & Procuratoribus paciſcentibus de quota. *Rub. 82.*

OMnes,& ſinguli Aduocati,& Procuratores paciſcentes de quota litis cauſæ,vel rei,ſuper qua agitur,in lib.xxv.de facto vice qualibet puniãtur,& ĩ tali lite,vel cauſa de cętero nõ audiãtur vlterius,& ſint infames ipſo facto, & de cætero officiũ procurationis,vel aduocationis exercere nõ debeãt,& eis per Iudicẽ interdicatur exercere;& ſi exercerẽt,nõ valeat,qđ fecerint ipſo iure.

De pœna accuſantium, & non probantium. *Rub. 83.*

RAtioni conuenit,vt pœnam ſentiat qui nõ probauerit accuſationem. Statuimus itàque,quòd ſi quis aliquem de confectione,ſeu fabricatione falſi inſtrumenti accuſauerit,& non probauerit,in lib.centũ deñ.puniatur. Si verò accuſauerit de productione,ſeu vſu falſi inſtrumẽti, vel teſtimonij,aut de perhibitione falſi teſtimonij,& nõ probauerit,in lib.quinquaginta vice qualibet puniatur. Si quis autẽ de homicidio quemquã accuſauerit,& nõ probauerit,in lib.ducẽtis puniatur. Si verò aliquẽ de robbaria,vel crimine priuati carceris quis accuſauerit,vel alio delicto,de quo imponi poſſet,ſeu imponenda veniret ex forma ſtatutorũ noſtrorum pœna in totũ,vel in partẽ corporalis, aut corporis afflictiua principaliter quidẽ,non autẽ cõditionaliter,& non probauerit, in lib.centũ vice qualibet puniatur. Si verò quemquã accuſauerit de delicto,cuius pœna eſſet merè pecuniaria,vel etiam haberet annexam corporalem,aut corporis afflictiuã in modum cõditionis,& non probauerit, puniatur in xij.deñ.pro qualibet libra illius pecuniæ,quã Rector poſſet,aut potuiſſet imponere accuſato,ſi delictũ verum,& probatum fuiſſet: dum tamen talis pœna non probantis centum lib.vllatenus non excedat. Et prædicta,& quodlibet prędictorum in accuſatore,qui non fuerit calumniator euidẽs, intelligantur ſtatuta. Sinautem fuerit euidens calumniator, ad pœnam talionis omnimodo teneatur.

Et non

Et non intelligatur euidens calumniator ex eo ſolũ,quòd non probauerit. Sufficiat autem accuſatori ad ſui excuſationem,& pœnarũ prædictarum euitationem,ſi ſuam accuſationẽ probauerit ſemiplenè. Et in omnibus,& ſingulis caſibus ſupraſcriptis poſſit accuſator non probans,vt prædicitur, in ipſa inſtantia accuſationis prædictæ,& etiã poſtea in cõtinenti,vel etiã ex interuallo, ex officio Rectoris, vel Iudicis,vel etiam ad petitionem partis accuſatæ,in pœnis prædictis puniri, & condemnari. Et ſemper accuſator ſic non probans in expenſis legitimis accuſato condemnetur. In accuſationibus autem in damnis datis,aut inuaſionibus, turbationibus, ſeu occupationibus tenutarum, prædictæ pœnæ, vel aliarum aliqua non vendicent ſibi locum, ſed tantùm victus victori in expenſis legitimis condemnetur. Scindici verò Caſtrorum, & Villarum diſtrictus Firmi denunciantes maleficia ex eorum officio, licet denunciationem non probauerint,ad pœnam aliquam non teneantur,niſi fuerint in euidenti calumnia: quo caſu puniantur,vt ſupra in accuſatore calumniante ſtatutum eſt.

De pœna præſtantium auxilium, conſilium, & fauorem alicui maleficio, vel committenti aliquod maleficium. *Rub. 84.*

REprimendorum delictorum,atq; delinquentiũ cauſa, ſtatuimus,quòd nullus audeat,vel præſumat dicto,vel opere,ſeu quomodolibet præſtare,ſeu prębere alicui maleficio,ſeu cõmittẽti aliquod maleficium,vel delictum,auxilium,conſilium, vel fauorem. Si quis autẽ ſecus,vel contra fecerit,aut venerit; ſiquidem pœna ſecundum formam noſtrorum ſtatutorum merè,& ſimpliciter pecuniaria ſit ſtatuta,talis ſic contrafaciens,vel veniens,in medietate pœnæ, qua principalis cõdemnatur,vel punitur,condemnari debeat,& puniri. Si verò delictum tale fuerit, cuius pœna principaliter,vel ſub conditione fuerit ſtatuta perſonalis in totum,vel in partẽ, ſeu corporis afflictiua principaliter,vel conditionaliter contra delinquentem principalem, tunc ille,qui ſic auxilium,conſilium, vel fauorem præſtiterit maleficio,aut ipſum committẽti,realiter,vel etiam perſonaliter,citra mortem tamen,Rectoris arbitrio puniatur; non tamen in plus,quàm ille,cui præſtiterit tale quid auxilij, conſilij,vel fauoris: ſtatutis huius voluminis,quæ pro tali auxilio, conſilio, vel fauore ſpecialem pœnam imponunt,in ſuo robore permanſuris; quibus per hoc nullatenus derogetur.

De prouocantibus ad duellum, ſiue bellum. *Rub. 85.*

BOnum,& pacem obſeruari,& haberi inter ſingulos affectantes,ordinamus,quòd ſi quis in Ciuitate,vel diſtrictu Firmi,quemquam ad bellum prouocauerit,ſeu inuitauerit,aut per ſe,vel alium requiſiuerit ad duellum,in ſcutis quinquaginta puniatur. Et habeat Rector liberũ arbitrium cogendi realiter,& perſonaliter talem prouocantem, inuitantem, aut requirentem, ac etiam prouocatum,inuitatum,ſeu requiſitum,ad pacem,& cõcordiam faciendam; & ſi recuſauerit,recuſantem mulctare,& relegare,ſeu ad confinia deſtinare libero arbitrio poſſit, & valeat.

De executione ſententiarum criminalium. *Rub. 86.*

IVs,& iuſtitiam parum fore exiſtimantes,niſi executio fiat ipſius: idcirco ſtatuimus,& ordinamus,quòd quilibet Rector,ſeu officialis Communis Firmi omnes,& ſingulas criminales ſententias,& condemnationes per ſe latas, quæ recolratæ fuerint, ſeu fideiuſſores habuerint in proceſſu,exequi, & executioni mandare teneatur contra principales, ſeu fideiuſſores, vel principalẽ, vel etiam vtrunque ſimul,pro libito voluntatis,à die latæ ſententiæ intra menſem,pœna ducentarum lib. deñ. pro qualibet ſententia, quę non fuerit executioni mandata: & nihilominus quantitas in ea contenta in eius ſalario computetur. Sententias verò latas contra contumaces executioni mandet per res, & bona eorum; quantum potuerit diligenter, hoc modo: videlicet, quòd dicti officiales, ſeu Rectores tales ſententias proferentes faciant, & fieri faciant inquiſitionem, & inueſtigationem de omnibus, & ſingulis bonis mobilibus, & immobilibus, ac nominibus debitorum, & creditis talium exbannitorum, ſeu condemnatorum in contumaciam, & de hoc appareat in actis eorum Curiæ: & ſi qua bona, vel res, ſeu credita, vel nomina debitorum reperierint, ea in ſcriptis aſſignent, & aſſignari faciant Scindico Communis Firmi ad negotia deputato,& etiam Notario Regiſtri Communis, vt de eis fieri poſſit apprehenſio, & incorporatio pro Commune: & interim talia bona deſcripta ſequeſtrentur; & deponi faciant penès idoneas perſonas. Qui Scindicus talia bona pro Communi apprehendere teneatur, & ipſa deinde accipere, & retinere, vel vendere pro Communi. Quòd ſi in prędictis fuerit negligentia commiſſa, Rector, eiuſq; miles ſocius, qui neglexerit tales condemnationes

exequi, in ſuo ſalario computare teneatur . Scindicus autem in prædictis negligens Rectoris arbitrio vſq; ad x.lib.deñ. & non vltra, mulctari valeat, & puniri. In ſentẽtijs autem, ſiue recoltatis, ſiue non, latis vltimo menſe regiminis Rectoris, prædictæ pœnæ non habeant locum in milite, vel Rectore, ſed ſucceſſor, eiusq; miles ſocius, niſi intra mẽſem à die inchoati ſui officij ipſas, vt prædicitur, fuerit executus, in prædictas pœnas incidat, & quantitates contentę in ſententijs recoltatis prædictis executioni non traditis in eius ſalario debeant computari, & effectualiter computentur .

Quòd vnum genus aliud, & ſingularis numerus pluralem, & è conuerſo concipiat . Rub. 87.

TOllendæ dubitationis, altercationisq; cauſa, præſenti lege decernimus, ꝙ maſculinum genus fęmininum, & neutrum, & è conuerſo, item ſingularis numerus pluralem, & è conuerſo concipiat, & comprehendat, & ſtatutum in vno genere, vel numero, ſimiliter in alio ſtatutum intelligatur, & ſit. Et hoc locum habeat, ſi res, caſus, diſpoſitio, materia, ſeu prouiſio ſit indifferens, aut ita vni, ſicut alteri de prædictis generibus, ſeu numeris conueniat, ſeu valeat conuenire, ſeu in talibus habeat locum. Et hoc tam in criminalibus cauſis, quàm etiam in ciuilibus, ſiue miſtis ſit diſpoſitum, & prouiſum: ſaluis ſemper ſtatutis, quibus oppoſitum, ſiue contrarium reperiretur eſſe prouiſum.

De poſſeſſionibus Ciuium, et rebus ſtabilibus non alienandis, vel transferendis in non ſubiectis; & non parentando cum non ſubiectis . Rub. 88.

STatuimus, & ordinamus, ꝙ nulla perſona, cuiuſcunque ſtatus, & conditionis exiſtat, poſſit, vel quoquo modo debeat alienare , vel quoquo modo transferre aliquas res immobiles, poſſeſſiones, domos, vel fortilicias ſitas in Ciuitate Firmi, vel eius comitatu, vel diſtrictu, vel extra, iuxta tamen confinia diſtrictus Firmi, & eius comitatus, in aliquam perſonam eccleſiaſticam, vel ſecularem nõ ſubiectam iuriſdictioni temporali, vel dominio dictæ Ciuitatis, vel in aliquẽ, qui non ſubeat onera dictæ Ciuitatis, vel comitatus, & qui non ſit cõtinuus habitator dictæ Ciuitatis, vel comitatus, ſine expreſſa licentia, & voluntate DD. Priorum populi, & Vexilliferi iuſtitiæ dictæ Ciuitatis, & ſpecialis Concilij dictæ Ciuitatis: & ſi ſecus factum fuerit, alienatio, vel contractus ſit ipſo iure nulla, & nullius valoris, & dicta res ſic alienata, vel tranſlata auctoritate præſentis legis ſine aliqua alia ſententia intelligatur, & ſit ipſo iure Communi Firmi cõfiſcata, & applicata. Et ita intelligatur, ſi fiat ex vltima voluntate, ex teſtamento, codicillis, donatione cauſa mortis, vel quauis alia cauſa, vel titulo vltimæ voluntatis. Si tamen ſic alienans, ſiue transferens in vltima voluntate non ſubditis, vt ſupra dictũ eſt, haberet conſanguineos ſibi cõiunctos vſque in tertium gradum conſanguinitatis incluſiuè de iure Canoñ. computañ. & dicti cõſanguinei eſſent habitatores Ciuitatis, vel comitatus Firmi, & onera Communis Firmi ſuſtinerent; tunc, & eo caſu in talibus bonis ſic dicto titulo tranſlatis ſuccedant, & ſuccedere debeant dicti conſanguinei: ſalua ſemper gradus prærogatiua . Si verò dicti conſanguinei non extarent, tunc dicta bona deueniant, & deuenire debeant in Communi prædicto, & dicto Cõmuni applicentur, & confiſcentur, & pro publicatis, & confiſcatis auctoritate præſentis legis habeantur, & reputentur. Adijcientes inſuper, quòd idem intelligatur, & locum habeat ab inteſtato in bonis mobilibus, & ſtabilibus, ita quòd non ſubiecti, etiam quòd ipſi, vel ipſorum auctores ſi nullatenus ferant onera Communis Firmi, fuerint oriundi à Ciuitate, vel comitatu Firmi, nullo modo, nec via ſuccedere poſſint, nec debeant in dictis bonis ſtabilibus, & mobilibus in Ciuitate, & Comitatu Firmi remanentibus, ſiue exiſtentibus, nec in eorũ æſtimatione, tam ab inteſtato, q̃ ex teſtamento, vel quauis alia vltima voluntate. Item ſtatuimus, & ordinamus, ꝙ nulla perſona, cuiuſcunq; ſtatus, gradus, vel dignitatis exiſtat, audeat, vel præſumat aliquod matrimonium, ſponſalia de præſenti, vel de futuro contrahere, vel contrahi facere cum aliquo nobili, vel plebeio, vel alia quauis perſona non ſubiecta iuriſdictioni dictæ Ciuitatis, vt ſupra dictum eſt, ſine expreſſa licentia DD. Priorum populi, & Vexilliferi iuſtitiæ, & Concilij dictæ Ciuitatis : quòd ſi aliter fiat, ex nunc auctoritate præſentis legis intelligantur omnia bona dotalia , & non dotalia talis perſonæ nubentis , vel ſponſalia contrahentis ipſo facto eſſe applicata, & confiſcata Communi dictę Ciuitatis, & ille, cum quo contraheretur, incidat in pœnã quingentorum flor. auri Communi prædicto applicandorum. Et ſimili pœna quingentorum flor. puniantur mediatores, vel alij conſanguinei, & amici, qui in talibus darent auxilium, conſilium, vel fauorem : & etiam Notarius ſimili pœna puniatur , qui de prædictis, vel aliquo prædictorum reciperet rogitum , vel contractum , & ſe rogaret de prædictis . De quibus omnibus, & ſingulis Scindici Communis teneantur denunciare D. Poteſtati , & ſuæ Curiæ , prout tenentur denunciare alia maleficia.

Et Poteſtas,qui pro tempore fuerit,teneatur in prædictis procedere,etiam ex ſuo officio,& ad denunciationem cuiuſcunque,& repertos culpabiles punire, omni etiam ſolennitate iutis omiſſa, ſola facti veritate reperta. Item nulla perſona audeat,vel præſumat contrahere ſponſalia per verba de præſenti,vel de futuro cum aliqua muliere ſine licentia,& conſenſu patris mulieris,ſi patrem habuerit: ſi verò patrem non habuerit, ſine conſenſu matris talis mulieris, & duorum proximorum conſanguineorum talis mulieris nubentis, vel ſaltem duorum ex eis, pœna tali mulieri patienti ſe tradi nuptui, & ſponſalia contrahenti ſuæ dotis applicandæ Communi Firmi ipſo facto,& cuilibet tractanti,& matrimonium contrahenti cum ea, vel ſponſalia prædicta,quingentarum lib. deñ. de facto, & ſine proceſſu aliquo exigenda per Poteſtatem Ciuitatis Firmi.

De pœna occidentis,vel aliter percutientis beſtias alicuius. *Rubr. 89.*

SI quis equum, bouem, aſinum, vel mulum alterius occiderit, puniatur in lib. vigintiquinque deñ. Si verò non occiderit,ſed aliter percuſſerit: ſi cum debilitatione alicuius membri,in decem lib. deñ. puniatur: ſi ſine debilitatione percuſſerit quomodocunque cum ſanguinis effuſione,in quadraginta ſol. deñ. puniatur vice qualibet. Si verò quis occiderit, vel percuſſerit porcum, capram,ouem,vel aliam ſimilem beſtiam paruam, condemnetur in tertia parte dictarum pœnarum: & in ſingulis caſibus ſupradictis ad emendationem damni domino dictæ beſtiæ in duplo teneatur. Liceat tamen cuilibet domino poſſeſſionis,& ſuis familiaribus,& etiam laboratoribus poſſeſſionum, vel alijs ius habentibus in fructibus,beſtias,& anſeres, & pullos alterius percutere, & occidere, ſi eos, vel eas reperierint damnum dare in vineis,hortis,& cannetis culris,& laboratis,& etiam in blado, impunè. Et ſufficiat in prædictis probatio vnius teſtis deponentis de viſu,quòd talis occidens occiderit, & inuenerit in dictis locis,vel aliquo ex dictis locis damnum dare. Et pacis beneficium habitæ à domino beſtiarum percuſſarum, vel occiſarum,in dictis caſibus vendicet ſibi locum.

De maleficijs non cognitis intra menſem in comitatu. *Rubr. 90.*

STatuimus,& ordinamus, ne delicta occupentur, & remaneant impunita, quòd maleficia non cognita intra menſem à die commiſſi maleficij per officiales Caſtrorum, & aliorum locorum comitatus,& diſtrictus Firmi iuriſdictionem habentes cognoſcendi ea,per Poteſtatem Ciuitatis Firmi cognoſci, & puniri poſſint, & debeant: & elapſo dicto menſe, ſuper dictis maleficijs dicti officiales Caſtrorum,& aliorum locorum comitatus, & diſtrictus Firmi, nullatenus in poſterum ſe intromittant,& de eiſdem cognoſcere, & punire nullo modo valeant, ſub pœna vigintiquinque ducat. auri pro quolibet ipſorum officialium,& qualibet vice contrafacientium, de facto auferendorum. Et quicquid attentatum, & cognitum fuerit per ipſos officiales poſt lapſum dicti menſis non valeat,& ſit ipſo iure nullum. Et Scindici Caſtrorum prædictorũ teneantur referre maleficia prædicta Iudici maleficiorũ Poteſtatis Firmi,ſicut cętera maleficia: quibuſcũque in contrariũ facientibus nõ obſtantibus.

De pœna,quam DD. Prioribus inobedientes incurrunt. *Rubr. 91.*

CVm obedientia ſublata regna deficiant,nec ſtatus vllus manere queat,ad reprimendam inobedientium contumaciam,& malignitatem, hac lege cautum ſit,quòd ſi quando per Mag.DD. Priores verbo,aut in ſcriptis aliquid præcipitur,aut per eorum commiſſarios,legatos,aut officiales, vel officiales Caſtrorum,nomine, & ex parte ipſorum DD. Priorum, illi, quibus iuſſum fuerit, ſtatim abſque contradictione parere teneantur. Qui verò contrafecerint, ſoluere debeant de facto Communi Firmi ducatos auri xxv. & decies in eculeo poſiti excutiantur. Et vt intelligi poſſit quis fuerit inobediens, officialis ſic præcipiens teneatur ſtatim mittere ad DD. Priores, ad pœnam decem ducatorum auri ſibi de facto auferendorum,in liſta numerum, & nomina huiuſmodi inobedientium.

Quòd Albanenſes venientes ad Ciuitatem Firmi, vel comitatum eius pro maleficys commiſſis extra diſtrictum puniantur,ac ſi in Ciuitate,& comitatu deliquiſſent. *Rub. 92.*

VT magis delicta inhibeantur,quia videntur Albanenſes ad malefaciendum proniores,hac iuſtiſſima lege cautum ſit,quòd de cætero ipſi Albanẽſes committentes aliqua maleficia,& cõdemnati extra diſtrictum Firmi venientes, & commorantes in Ciuitate, vel comitatu non ſint tuti,ſed capiantur,& puniantur pro eorum condemnationibus,ac delictis quibuſcunque, non ſecus,quàm ſi in Ciuitate,vel comitatu deliquiſſent.

De pœna committentium fraudem in ſuo apprecio. *Rubr. 93.*

SI quis in fraudem Communis poſſeſſiones ſitas in diſtrictu Ciuitatis Firmi, & appreciatas in libro appreciorum Ciuitatis Firmi fecerit de ſuo apprecio leuari, & in apprecio alicuius poni ficte, cum reuera dominium, vel quaſi dominium, vel poſſeſſio rei poſitæ in dicto apprecio alicuius non tranſeat in ponentem, ſed fecerit ad hoc, vt ponens eam habeat maiorem ſummam apprecij, vt eſſe poſſit conciliarius, vel vxor ſua poſſit portare ſcarlatum, vel alia occaſione, & reperiatur talis, qui fecerit de ſuo apprecio leuare, poſſidere dictam rem, & fructus ex ea recolligere, licet de ſuo apprecio ſit extracta, talis ponens in fraudem puniatur in vigintiquinque lib. deñ. & poſſit à quolibet accuſari.

De pœnis non terminatis per ſtatutum. *Rubr. 94.*

EOrum delictorum pœna, quæ per ſtatuta huius Ciuitatis determinata non eſt, ſecundum ſimilitudinem aliarum pœnarum ſtatutorum huius Ciuitatis ſtatui, & determinari debeat: ad quod faciendum, ſeu declarandum, Iudex iuſtitiæ cum Rectore, vel eius iudice debeat conuenire. Et id pro ſimili habeatur, & rectè ſtatutum, & determinatum intelligatur, in quo conſenſerint vnanimiter, & illa ſit pœna talis delicti. Si autem per ipſos de ſimilibus ad ſimilia videretur eis vnanimiter non poſſe procedi, tunc pro delicto ſtatuatur delinquenti pœna realis, ſeu perſonalis, quam eorum iudicio, & voluntate communiter decreuerint, ſeu taxauerint.

QVARTI LIBRI FINIS.

SANCTAE, ET INDIVIDVAE
Trinitatis nomine inuocato.

STATVTORVM COMMVNIS FIRMI LIBER QVINTVS FELICITER INCIPIT.

De officio, & iuriſdictione D. Capitanei. *Rubr. Prima.*

CApitaneus populi Ciuitatis Firmi, eiuſque diſtrictus, & comitatus teneatur, & de-
beat iuriſdictiones Communis, & populi Ciuitatis prædictæ requirere, manutene-
re, & defendere, ac etiam gubernare pro poſſe, ſtatum proſperum, & tranquillum
excelſi præſentis, & liberi popularis ſtatus Ciuitatis Firmi, necnon & Societates
artium populi, & Priores, & Confalonerios, Capitaneos, & Conſules mercatorum,
eorumque iuriſdictionem, ac ſtatum proſperum, & tranquillum dictarum artium, &
populi augere: & ſtatuta condita, & ordinata, ſtabilita, & reformata, & etiam fienda pro ipſis Societa-
tibus, & populo, & per ipſos integraliter obſeruare, & facere ſine diminutione aliqua obſeruari. Sta-
tuta, præpoſitas, & ordinamenta, & reformationes nullo modo faciat, vel fieri faciat, vel facere volenti
bus conſentiat, & permittat, quæ ſint, & eſſe poſſent contra ipſum populum, & Commune, necnon con
tra ſtatuta huius voluminis, vel alia quęcunque edita, vel edenda pro honore, & ſtatu proſpero, pacifi
co, & tranquillo dictæ Ciuitatis populi, & Societatis artium dictæ Ciuitatis, ſed ſemper ipſa ſtatuta,
& ipſum Commune, & Societates, & artes, & dictum populum, & bonum, & pacificum ſtatum proſpe
rum, & tranquillum ipſorum obſeruare, manutenere, cuſtodire, defendere, gubernare, accreſcere, & au
gere conetur ad poſſe, omnemque iniuriam, omnemque turbationem ad proprium præiudicium, peri-
culum, vel grauamen DD. Priorum populi, & artium, & Societatum populi, vel alicuius de ipſo popu
lo fieri prohibeat, factamque, vel illatam puniat, & repellat, iuxta formam continentiæ ſtatuti; & vbi
ſtatuta non loquerentur, iuxta formam iuris communis, omni modo, via, iure, & forma, quibus melius
poteſt. Sitq. dictus D. Capitaneus, & eius iudex, & vicarius, & quilibet ipſorum iudex ſuper appella-
tionibus ciuilibus, & criminalibus, iudicialibus, & extraiudicialibus, & querelis quibuſcunque, & re-
ſtitutionibus in integrum, & reductionibus, ſeu petitionibus reductionum ad arbitrium boni viri co-
ram ipſis, vel altero ipſorum interponendis, ſeu ad ipſos, vel ipſum deuolutis; ſiue contingat coram ip-
ſo, vel altero ipſorum appellari, ſeu reclamari, vel interponi reductio ad arbitrium boni viri, ſiue con-
tingat coram iudice, arbitro, vel arbitratore inferente grauamen appellari, ſeu reſtitutio in integrum
peti, ſeu reductio ad arbitrium boni viri. Ac etiam ſit iudex ordinarius, & iuriſdictionem habeat ordi
nariam ſuper omnibus his, in, & de quibus ex forma ſtatutorum huius voluminis poteſt cognoſcere.
Et quòd ipſe Capitaneus obſeruet, & faciat obſeruari per Poteſtatem, & ſuos officiales, & quoſlibet
alios officiales præcipuè ſtatuta huius voluminis, & alias reformationes, & ordinamenta omnia Com
munis, & populi dictæ Ciuitatis, & pro ipſo populo, & Societatibus populi facta, & fienda: & contra ip
ſa, vel aliquod prædictorum non faciat, ſiue veniat. Et ſi qua alia facta inuenerit contra ipſa ſtatuta, &
ordinamenta, vel reformationes factas pro dicto populo, & Societatibus, non obſeruabit, nec faciat,
vel permittat aliqualiter obſeruari, ſed potius ipſe faciet quòd habeātur, & haberi faciet totaliter pro
infectis. Sitq. dictus D. Capitaneus, & eſſe debeat cum Scindicatoribus Communis Firmi ad requi-

rendum,

rendum,& exigendum rationem à Poteſtate,& ſuis officialibus,& omnibus alijs officialibus Communis Firmi de omni officio, & adminiſtratione ipſorum officij de omnibus, quæ geſſerint, vel commiſerint,vel adminiſtrauerint,vel fecerint,vltra,præter, vel contra formam ſtatutorum,& ordinamentorum Communis, & populi ſupradicti: & hoc faciat, & facere teneatur, ſub pœna centum lib. deñ. de ſuo ſalario. Quos Scindicatores dictus Capitaneus eligi faciat per DD.Priores,& Confalonerium iuſtitiæ,& debeat dictus Capitaneus pro ſtatu pacifico,& tranquillo Ciuitatis Firmi manutenendo,defendendo,& augumentando pro Societatibus populi,& artium gubernandis, & omnibus, & ſingulis exercendis, quæ ad eius ſpectant officium, & pro ſua iuriſdictione melius obſeruanda implorare brachium DD. Priorum,& Poteſtatis. Qui DD. Priores, & Poteſtas teneantur dicto D. Capitaneo impartire,& dare auxilium,conſilium,& fauorem,prout materia requiret,ſecundum occurrentiam factorum,& facti qualitas exiget,vt melius poſſit ſuum officium exercere. Præterea dictus D. Capitaneus teneatur, & debeat condemnare Poteſtatem, & militem, iudices, notarios,familiares, ſeu berroarios ſuos in omnibus pœnis,& bannis contentis in capitulis Communis Firmi,ſi in ipſis,vel aliquibus ipſorum contrauentum fuerit,vel fecerint ipſi,vel aliquis ipſorum,pro modo,& qualitate delicti,ſecundum formam ſtatuti Communis Firmi: & hoc etiam tam ex ſuo officio, quàm ad petitionem cuiuſlibet Ciuis,vel habitatoris Firmi, ſeu diſtrictus denunciantis, vel accuſantis, ſummariè,ſimpliciter, & de plano,ſine ordine aliquo,ſine ſtrepitu,& figura iudicij,ſecundum formam ſtatutorum,quæ loquuntur ſuper maleficijs puniendis,& ipſas condemnationes exigere pro Commune: & prędicta facere teneatur tempore ſcindicatus dicti Poteſtatis. Durante verò officio Poteſtatis, non poſſit contra eum, vel ſuos officiales,vel familiam de aliquo crimine,vel delicto procedere,vel condemnare, niſi de prodimento,vel proditione præſentis ſtatus populi,ſub pœna centum lib.deñ. de ſuo ſalario pro vnoquoque dictorum capitulorum. Et hæc omnia, quæ in quolibet capitulo continentur, loquentia de eius officio teneatur dictus D. Capitaneus facere obſeruare, & adimplere, prout in vnoquoque capitulo continetur, ſub pœna,& pœnis in ipſis capitulis contentis. Item dictus D. Capitaneus omnem pecuniam recuperatam per ipſum D. Capitaneum, vel Regulatores Communis, vel per aliam quamcunque perſonam debeat facere peruenire in Cameram Communis Firmi, & non faciat compenſari aliquam pecuniam. Et ad hoc, vt non ſit turbatio,& côntentio aliqua inter dictos Rectores ſuper cognitione maleficiorum,ſupra quibus Capitaneus præfatus habet eandem iuriſdictionem, quam & Poteſtas; volumus, quòd ſi ambo Rectores procederent, qui primò præuenit per ſolam miſſionem copiæ ad Cameram, valeat ſuum proceſſum finire. Rector verò,qui eſſet præuentus,fide habita,debear pronunciare non eſſe procedendum ſuper proceſſu per ſuam Cutiam iniriato,pœna ducentarum lib. contrafacienti pro qualibet vice de facto auferenda. Et quilibet Rector,Poteſtas,vel Capitaneus teneatur expedire ſuos proceſſus intra terminos ſtatutos,& aſſignatos per ſtatuta Communis Firmi loquẽtia de tali materia, ſub pœna in dictis ſtaturis contenta: teneaturq; dictus Capitaneus præcisè intra primos quatuor mẽſes ſui regiminis inquirere,& inquiri facere,requirere,terminare,& aſſignare omnia prata,paſeua,ſyluas,& nemora Communis,quæ hactenus fuerint à quibuſcũque poſſeſſa, poſſiderentur, vel tenerentur, & ipſa pro Communi in vſu tenere, non obſtante venditione, vel conceſſione aliquarum tenutarum,vel ipſarum prætextu: & non obſtantibus acceptionibus,vel in ſolutum dationibus, & conceſſionibus de ipſis pratis, paſcuis, & ſyluis, & nemoribus à quibuſcunque factis: quam inquiſitionem,& requiſitionem per ſe faciat, & ex ſuo officio, vel ad denunciationem, & inſtantiam cuiuſcunque petentis hoc fieri,cum duobus hominibus per quamlibet contratam per ipſum D. Capitaneum,DD. Priores,& Confalonerium eligendis, bonis, & fidelibus, qui non ſint de habentibus,& tenentibus de prædictis,nec de eorum conſanguineis,& affinibus,vel etiam ſine hominibus pro libito voluntatis. Et ſi quem inuenerit occupaſſe, ſiue occupare, puniat pœna contenta in ſtatuto de occupantibus poſſeſſiones Communis,& teneatur facere inquiſitionem de prædictis. Item teneatur,& debeat dictus D. Capitaneus inquirere, & inquiſitionem facere contra omnes, & ſingulos de Ciuitate Firmi, & eius diſtrictu, qui dediſſent, vel quocunque titulo alienaſſent de terris, & poſſeſſionibus in Ciuitate Firmi,& eius diſtrictu poſitis alicui,vel aliquibus, qui non ſint ſubiecti iuriſdictioni Ciuitatis Firmi,nec ipſi Communi reſponderent in datijs, & collectis. Et quoſcunque in prædictis inuenerit deliquiſſe,puniat, & condemnet ſecundum formam ſtatuti Communis Firmi. Item teneatur, & debeat dictus D. Capitaneus inquirere contra omnes,& ſingulos Ciues, & diſtrictuales, qui eorum proprias habitationes reliquerint,& ad alia loca iuerint ad habitandum non ſubiecta Communi Firmi:& omni modo procuret, quòd intra certum tempus per eum aſſignandũ reuertantur cum tota eo-

rum familia ad proprias habitationes, quas reliquerint: & ſi non redierint, ipſos, & ipſorum quemlibet condemnet in pœnis eius arbitrio imponendis, & condemnationes huiuſmodi exigat pro Communi. Item dicto D. Capitaneo intelligatur, & ſit conceſſa, & attributa poteſtas, & omnis iuriſdictio in omnibus,& ſingulis caſibus,in quibus per formam alicuius ſtatuti, vel reformationis reperitur attributa, ſeu conceſſa poteſtas.

De eadem iuriſdictione D. Capitanei. *Rub. 2.*

ITem teneatur dictus D. Capitaneus inquirere, & inquiſitionem facere, & obſeruare capitulum,quod loquitur de die Dominico, & feſtiuitatibus cuſtodiendis. Item teneatur dictus Capitaneus inquirere,& procedere ex ſuo officio ad denũciationem,vel accuſationẽ per quemcunque factam,quæ de prædictis fieri poſſit, & per quemlibet; & teneatur talis denunciator ſecretus: & contra omnes,& ſingulos, qui auderent, vel præſumerent malè loqui, dicere, vel tractare publicè, vel occultè, modo aliquo, ſeu caſu, & in dedecus, & verecundiam, vel opprobrium officij D. Poteſtatis, DD. Priorum populi, & Vexilliferi iuſtitiæ, Collegij, vel Societatis de populo,vel alicuius ipſorum Ciuitatis Firmi, & contrafacientes puniat à centum ſol. deñ. vſque ad xxv. lib. deñ. eius arbitrio. Et prædicta dictus D. Capitaneus faciat publicè banniri per Ciuitatem, ad hoc, vt omnibus pateat euidenter,in principio ſui regiminis. Item dictus D.Capitaneus ſollicitè intendat ad inquirendum contra Beccharios non facientes carnes, & aliter in eorum arte delinquentes contra formam ſtatutorum loquentium de Beccharijs,& his ad quæ tenentur &c.

De eadem iuriſdictione D.Capitanei contra dominas portantes ornamenta vetita. *Rub. 3.*

ITem teneatur dictus D.Capitaneus inquirere, & inquiſitionem facere,inueſtigare, & rimari facere contra mulieres, & dominas portantes ornamenta contra formam ſtatutorum, & eas punire, & condemnare ſecundum formam ſtatutorum loquentium de ornamentis dominarum in luctu mortuorum.

De eadem iuriſdictione D.Capitanei. *Rub. 4.*

ITem teneatur, & debeat menſe quolibet inquirere contra illos, qui inearcauerint,vel excarcauerint oleum, vel aliquas mercantias in aliquo loco riueriæ maris,& iuxta mare à flumine Tronti,& à Tronto vſque ad Potentiam, in quo non ſolueretur gabella Cõmuni Firmi, vel qui non ſit ſubiectus in totum iuriſdictioni dicti Communis; ita quòd in ipſo loco poſſit per Commune Firmi imponi datiua, & appreciã, & fumantiæ, vt in alijs locis ſubiectis dictæ Ciuitati: & ſi aliquẽ inuenerit huiuſmodi delinquentem,eum punire debeat realiter, & perſonaliter eius arbitrio pro modo delicti: dummodo in illis locis, quæ ſunt de diſtrictu Firmi, & legitimè poteſt Commune Firmi imponere,prædicta locum non habeant.

Quòd Capitaneus teneatur exercere officium gabellæ. *Rub. 5.*

ITem teneatur, & debeat dictus D. Capitaneus præciſè exercere officium gabellæ per ſe, & ſuum Iudicem ſi habuerit,ſecundum capitula,& ſtatuta loquentia de gabella: & nullus alius Iudex eligatur ad dictum officium gabellæ exercendum; ita tamen quòd nullo modo ad manus dicti Capitanei, vel ſuorum officialium de pecunia dictæ gabellæ poſſit, nec debeat modo aliquo peruenire,ſed ad manus Bancherij Communis. Et Capitaneus,& officiales, qui in prædictis aliquam fraudem commiſerint,in lib. centum deñ. pro quolibet,& vice qualibet puniantur.

Quòd Capitaneus poſſit cognoſcere de omnibus maleficijs. *Rub. 6.*

ITem dictus D.Capitaneus teneatur,poſſit, & debeat cognoſcere de omnibus, & ſingulis maleficijs,de quibus Poteſtas cognoſcere poteſt, & valet:ſupra quibus maleficijs poſtquàm dictus Capitaneus cognoſcere incœperit, quod intelligatur incœpiſſe per tranſmiſſionem copiæ ad Cameram,Poteſtas,& eius Iudex de prædicto maleficio, de quo Capitaneus cognoſcere incęperit,nullo modo ſe intromittere poſſit,vel debeat, nec cognoſcere valeat, nec proceſſum aliquem facere: & ſi quod fecerit,in dicto caſu ſit ipſo iure nullum, & nullius valoris. Poſſit etiam,teneatur, & debeat dictus D. Capitaneus cognoſcere, ac etiam ſua ſententia terminare, & diffinire cum conſilio

ſui iudicis, & aſſeſſoris, ſi habuerit, omnia, & ſingula maleficia. Et omnes proceſſus criminales inceptos per D. Poteſtatem, & eius Curiam non finitos, vel terminatos intra terminum in ſtatutis contentum finire, & terminare debeat; & de ipſo proceſſu condemnationem facere in pœnis de illo tali maleficio in ſtatuto contentis, vel abſoluere, vt melius ius fiat, & iuſtitia obſeruetur. Et dictus Capitaneus omnia, quæ ad ſuum ſpectāt officium, cognoſcere, & terminare, finire, & examinare debeat: & ſi contra ſtatuta, & eorum formam fecerit, Capitaneus pro officiali in ſolidum teneatur. Et ad hoc, vt veritas ſciatur, ſi maleficia incepta per Poteſtatem, & eius Curiam ſint determinata, vel nō, intra dictum tempus in ſtatuto contentum; & ſi dictum tempus procedendi eſt elapſum, vel non, Poteſtas, & Iudex, & Notarius eius teneantur, & debeant ſingulis menſibus, ſaltem in fine menſis acta oſtendere dicto Capitaneo. Et è contra ſimili modo fiat per dictum Poteſtatem, & eius Curiam de proceſſibus dicti D. Capitanei; cui ipſe D. Capitaneus, & ſua Curia teneatur oſtendere proceſſus ſuos ſimili modo, & forma terminandos.

Quòd Dominus Capitaneus teneatur exigere condemnationes. *Rub.* 7.

ITem teneatur dictus D. Capitaneus, & eius Curia omnes condemnationes per ipſum factas, recoltatas tamen, intra xx. dies poſt factas, & latas ipſas condemnationes exigere, & executioni mandare cum effectu, & in Commune facere peruenire penès Bancherium Communis Firmi pro ipſo Commune recipiente, pęna centum lib. den. & nihilominus in ſuo ſalario computetur, & per eius officiales ſucceſſores exigi debeant intra viginti dies poſt ſui officij inchoationem. Poſſit etiam exequi, & executioni mandare omnes, & ſingulas ſententias criminales, & condemnationes criminales per quemcunque Rectorem latas realiter, & perſonaliter, prout in ſententijs continetur, ſine aliquo proceſſu, de facto. Sententias autem non recoltatas, ſeu in contumaciam latas exequi, & executioni mandare teneatur, prout, & ſicut continetur in ſtatuto maleficiorum, ſub Rubrica de executione ſententiarum &c.

Quòd Capitaneus inquirat contra offendentes Poteſtatem, & eius officiales. *Rub.* 8.

ITem habeat iuriſdictionem dictus D. Capitaneus inquirendi, & procedendi in omnibus, & ſingulis maleficijs, iniurijs, & offenſionibus factis, & cōmiſſis in perſonam Poteſtatis, & ſuorum officialium, & familiarium, & delinquentes condemnandi in pœnis contentis in capitulo loquenti de ipſis maleficijs.

Quòd Capitaneus inquirat contra extrahentes graſſiam. *Rub.* 9.

ITem habeat iuriſdictionem, & ſit Iudex competens, & ordinarius in omnibus caſibus ſpecificatis ſupra in quocunque capitulo huiuſmodi ſtatutorum, & habeat poteſtatem puniendi, procedendi, & exigendi, vt in his capitulis continetur. Et intelligatur eſſe Iudex ordinarius, & iuriſdictionem ordinariam intelligatur habere, non obſtantibus aliquibus ſtatutis, nec aliquo iure ciuili, vel canonico, quod in contrarium loqueretur.

De bannis imponendis per Dominum Capitaneum. *Rub.* 10.

CApitaneus, & eius officiales in bannis imponendis illam habeant iuriſdictionem, quam habet Poteſtas, & eius officiales in capitulo de iuriſdictione Poteſtatis, & officialium in bannis imponendis contentam. In exercitu verò, vel in caualcata, parlamento generali, briga, vel rixa, tam Capitaneus, quàm Poteſtas pœnam poſſit imponere eorum arbitrio, perſona, & facti qualitate penſatis.

De balijs Domini Capitanei. *Rub.* 11.

HAbeat, & habere debeat dictus D. Capitaneus pro ſuo officio exercendo quinque balios ad ſcarſinam trahendos, qui balij ſtare debeant continuè cum ipſo Capitaneo, & eidem, & ſuis officialibus pareant, & attendant in omnibus, quæ ad eorū ſpectant officium, & nouerint ad officiū pertinere. Et quilibet ipſorum baliorum habeat pro eius ſalario, & mercede de hauere Communis ſalarium per DD. Regulatores declarandum quolibet menſe, & habere, & deferre debeant, & portare cōtinuè in capite, diſcoopertas infulas rubeas cū cruce alba ſuper eas, vt in vexillo Cōmunis

eſt,ad hoc,vt ab alijs cognoſcantur. Et ſubiaceant dicti balij pœnis,bannis,& legibus,quibus ſubiacent alij balij Poteſtatis,in quibus poſſint, & debeant per ipſum Capitaneum puniri, & condemnari ſecundum formam ſtatutorum Communis Firmi loquentium contra eos,& pro eis.

In quibus caſibus in criminali cauſa ſit licitum appellare,& in quibus non. *Rub. 12.*

ORdinamus, quòd ante tempus diffinitiuæ ſententiæ in aliqua cauſa criminali non ſit licitum appellare; & ſi appellauerit,per Iudicem appellationum non admittatur,pœna Iudici appellationis centum lib.deñ.contrarium facienti: & nihilominus habeatur ac ſi non eſſet appellatum: & Iudex à quo non obſtante aliqua appellatione, vel inhibitione aliqua in cauſa, procedat vſque ad diffinitiuam ſententiam incluſiuè,in qua ſententia diffinitiua omnia iura, & defenſiones rei ſint,& eſſe intelligantur penitus reſeruata, etiam ſine miniſterio Iudicis, auctoritate præſentis legis. A diffinitiua verò ſententia perſonali in totum,vel in partem poſſit,& valeat appellari die latæ ſententiæ,vel ſequenti. Cuius interpoſitio fieri poſſit coram Iudice à quo, vel coram Iudice ad quem, & talis interpoſitio de iure valeat. Quam appellationem ſic interpoſitam, dictus Iudex appellationum teneatur, & debeat ipſam diffinire, & terminare intra octo dies à die interpoſitionis numerandos: & ſi eam non terminauerit intra dictum tempus, prima ſententia firma remaneat, & eam exequatur pro libito voluntatis. Et Iudex à quo fuerit appellatum,ſiue Scindicus Communis ad cauſas teneatur, & debeat receptis litteris inhibitorijs aſſignare, & producere acta, & totum proceſſum coram Iudice ad quem,pœna centum flor. auri Iudici à quo,ſi negligens fuerit in prædictis,& extiterit;& mittere ſuos Iudices ad defenſionem,& pro defenſione,ſiue pro defendendo ſuum proceſſum, & ſententiam. Qui terminus octo dierum non currat,ſi per Iudicem à quo ſteterit, & negligens fuerit producendo acta, & actitata in cauſa de qua extitit appellatum; exceptis caſibus dictis, in quibus non liceat appellari, de quibus infra fiet mentio: videlicet de prodimento Ciuitatis, vel alicuius Caſtri, vel turbatione ſtatus præſentis,robaria,lenocinio, raptu virginum,monialium, ſeu carceratarum, vel de percuſſione facta in perſonam alicuius DD.Priorum,vel Vexilliferi iuſtitiæ durante eorum officio: & etiam non ſit licitum appellare à ſententijs datis ſuper damnis datis perſonaliter, vel cum beſtijs. A ſententia verò diffinitiua in caſibus merè pecuniarijs, vel etiam pecuniarijs, ſed in defectum perſonalibus in totum, vel in partem,ſit licitum appellare intra quinque dies continuos à die latæ ſententiæ numerandos: & appellatio valeat,ſiue ſit interpoſita coram Iudice à quo, ſiue coram Iudice ad quem. Quam appellationem Iudex ad quem terminare debeat intra decem dies continuos poſt appellationem interpoſitam: & Iudex à quo appellatur,exhibere debeat acta,& alia facere, vt ſupra dictum eſt. Et ſi Iudex appellationis appellationem non terminauerit intra dictos decem dies continuos, prima ſententia firma remaneat; & Iudex à quo eam exequatur pro libito voluntatis, niſi recuſauerit, vel non exhibuerit acta, & totum proceſſum; quo caſu tempora terminandæ appellationis non currant. Contumaces autem in criminalibus careant beneficio appellationis. Et in omnibus caſibus ſupradictis prædictus Iudex à quo teneatur, & debeat facere copiam ſuæ ſententiæ,ſi fuerit requiſitus ſtatim ea die: aliàs tempora appellandi non currant quouſque copiam non fecerit de prædictis, & ipſo facto pœnam quingentarum lib. deñ. incurrat. Et in omnibus, & ſingulis caſibus, in quibus appellatur in cauſis criminalibus,omnia tempora,tam interponendæ appellationis,quàm proſequendæ, quàm etiã terminandæ intelligantur, & ſint continua, & feriæ etiam introductæ in honorem Dei ea non impediant,ſeu impedire valeant.

De appellationibus cauſarum ciuilium. *Rub. 13.*

ORdinamus, quòd ante ſententiæ diffinitiuæ tempus in aliqua ciuili cauſa vbi ſperatur ſententia diffinitiua ferri, non ſit licitum appellare quoquo modo, ſed omnia grauamina,iura, & defenſiones partis reſeruẽtur in diffinitiua,& ſint, & eſſe intelligantur reſeruata auctoritate præſentis legis ſine miniſterio Iudicis: quæ omnia reſeruentur, & reſeruari debeant in appellatione interponenda à diffinitiua, & veniant cognoſcenda, & terminanda per Iudicem ad quem. A diffinitiua verò ſententia iudiciali appellari poſſit, & etiam reclamari viua voce, vel in ſcriptis, & etiam de nullitate dici,ſiue in vna eadẽ appellatione principaliter, vel incidenter inſeratur, ſiue non,intra quinque dies continuos numerandos à die latæ ſententiæ: quam appellationem, & nullitatis cauſam Iudex appellationis ſic ſe habeat terminos abbreuiando,quòd intra xxx.dies cõtinuos à die interpoſitæ appellationis,vel nullitatis numerandos terminet, pœna quingentarũ lib.deñ.A ſententia verò arbi-

trorum appellari poſſit, vel de nullitate dici principaliter, vel incidenter intra quinque dies continuos à die laudi, vel ſententiæ enumerandos; quam cauſam appellationis, vel nullitatis Iudex terminet intra viginti dies continuos à die interpoſitionis, appellationis, vel nullitatis, ſub dicta pœna. A ſententia verò arbitratorum, & amicabilium compoſitorum, ſeu ab eorum arbitramentis, vel compoſitionibus, ſeu laudis appellari poſſit, & de nullitate dici, & etiam peti reductio ad arbitrium boni viri, intra quinque dies continuos à die lati arbitramenti, ſeu laudi, ſeu compoſitionis. Quam cauſam appellationis, & nullitatis, vel reductionis ad arbitrium boni viri, dictus Iudex eam terminare teneatur, & debeat intra viginti dies continuos à die interpoſitionis, appellationis, ſeu nullitatis, vel reductionis ad arbitriũ boni viri, ſub dicta pœna. Et in omnibus caſibus huius ſtatuti tempora data Iudici ad terminandum cauſas appellationis, nullitatis, reductionis ad arbitrium boni viri, reſtitutionis in integrum ſint, & eſſe intelligantur continua ferijs meſſium, vindemiarum, repentinis, & omnibus alijs diebus feriatis deſcriptis ſub ſtatuto de ferijs exceptis, quæ omnia tempora ſint feriata, & de medio ſubducantur. Poſſint etiam dicta tempora de partium voluntate prorogari, & tempus prorogatum de partium voluntate, etiam de medio tollatur: & in quolibet caſuum prædictorum Iudex cognoſcens de dictis cauſis ſemper condemnare teneatur victum victori in expenſis: & in quolibet ſupradictorum caſuum ſi intra tempora ſupradicta ſtatuta ad terminandum cauſam non fuerit per Iudicem appellationum terminata, firma ſemper remaneat prima ſententia diffinitiua, vel interlocutoria, & pars intelligatur actum primi Iudicis approbaſſe. Cauſæ verò reſtitutionis in integrum, quæcunque ſint, interponi debeant, & agitari coram Capitaneo, ſeu Iudice iuſtitiæ Communis Firmi: qui interpoſitas cognoſcere, & terminare debeat intra viginti dies continuos à die petitionis, vel reſtitutionis in integrum: & in omnibus cauſis appellationũ procedatur ſimpliciter, ſummariè, de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, pœna prædicta. Quæ petitio reſtitutionis in integrum aliqua fieri non poſſit, nec debeat ante diffinitiuam ſententiam, ſed ea intelligatur, & ſit reſeruata in ipſa diffinitiua ſententia, & in appellatione interponenda à diffinitiua. Ab interpoſitione verò ſecundi decreti, & à quolibet præcepto, vel ſententia interlocutoria habente vim diffinitiuæ, quæ negotium principaliter diffiniat, & non ſit intermedia cauſæ, & poſt ipſum, vel ipſam, vltra non ſperatur ferri diffinitiua ſuper cauſa principali, in eadem inſtantia appellari poſſit, & de nullitate dici intra quinque dies continuos à die interpoſitionis, vel lati præcepti, vel ſententiæ: & ipſa appellationis, & nullitatis cauſa terminari debeat intra viginti dies continuos à die interpoſitionis, appellationis, ſeu nullitatis. Item volumus, quòd poſtquàm à dictis ſententijs, vel aliqua ipſarum fuerit intra tempora ſupraſcripta appellatum, reclamatum, de nullitate dictum, petita reſtitutio in integrum, vel reductio ad arbitrium boni viri, vt ſupra eſt deſcriptum, teneatur pars ſic appellans, & de nullitate dicens, vel petens reductionem ad arbitrium boni viri, vel petens reſtitutionem in integrum, intra quinque dies continuos poſt appellationem, vel petitiones prædictas, vel prædictam immediatè ſequentes cauſam prædictam proſequi, & partem aduerſam citari facere ad proſecutionem prædictam fiendam in dicta cauſa: quod ſi non fecerit intra dictos quinque dies, Iudex à quo procedere poſſit, & debeat in cauſa, ac ſi appellatum, vel petitum non fuerit, vel aliquid contradictum in cauſa prædicta. Adijcientes, quòd poſt tempora prædicta tranſcurſa ad appellandum, proſequendum, & terminandum, vt ſupra eſt deſcriptum, ſi non fuerit per Iudicem ad quem ſententia retractata, vel confirmata, & fuerit cauſa deſerta, non poſſit vlterius contra dictam ſententiam, & pronunciationem factam per primum Iudicem aliquid dici, conqueri, vel opponi per modum appellationis, vel nullitatis, vel reſtitutionis in integrum, vel reductionis ad arbitrium boni viri; ſed ſententia lata per Iudicem à quo firma remaneat, & pleniſſimam habeat roboris firmitatem, & executioni mandetur, iuxta formam traditã in tertio libro cauſarum ciuilium in Rubrica de executione ſententiarum cauſarum ciuilium. Adijcientes etiam, quòd à deſcriptione facta, ſiue facienda ad baſtardellum de inſtrumentis guarentiſiatis, & ſententijs, quæ in rem iudicatam tranſiuerint ſecundum formam ſtatutorum ad inſtantiam principalis, vel ceſſionarij, ſeu ipſorum hæredum, ſiue eorum procuratorum, actorum, tutorum, ſiue curatorum, non poſſit appellari, nec reclamari, vel de nullitate dici vllo modo, nec audiri, vel admitti vllo pacto; ſed auctoritate præſentis legis appellandi, reclamandi, & de nullitate dicendi ſit penitus ſublata facultas, & præcluſa via ſuper deſcriptione prædicta. Et ſimiliter de executionibus gabellarum, & fraudum earundem, datiuarumque, & aliorum debitorum Communis, dummodo per dictos debitores contrarium non probaretur.

Nil inno-

Nil innouari appellatione pendente. *Rub. 14.*

ORdinamus,quòd ſi appellatum fuerit,vel de nullitate dictum, vel petita reſtitutio in integrũ, vel reclamatũ aliquo caſu permiſſo per formam ſtatutorum noſtrorũ,quòd Iudex à quo,tam contra appellantẽ,vel reclamantem, vel de nullitate dicentem, vel petentem reſtitutionẽ in integrum,quàm etiã cõtra eius bona,ſeu fideiuſſores nullam faciat noxiam, vel nouitatẽ aliquo quæſito colore,pœna quingentarum lib.deñ. de facto ei auferenda qualibet vice,qua cõtrafecerit: & hoc intelligatur,ſi cognitionem habuerit,ſeu ſciuerit appellatum eſſe,vel reclamatum, vel de nullitate dictum,vel petita reſtitutio in integrum per inhibitoriam,vel alio modo quocunque;& de hoc expreſsè ſcindicetur : & nihilominus attentata,& innouata Iudex appellationis poſſit,& debeat reuocare,& in ſtatum priſtinum reducere,quam pœnam incurrat etiam pars innouans,vt ſupra.

De pœna Iudicis non permittentis appellare. *Rub. 15.*

ORdinamus,quòd nullus Rector,vel alius officialis impediat aliquem appellare volentem, nec ipſum prohibeat appellare, ſed omnem appellare volentem liberè permittat appellare in caſibus permiſſis à ſtatuto, ſub pœna quingentarum lib.deñ. de facto ei auferenda. Et intelligatur impedire, vel non permittere appellare, ſi coactum detinuerit, vel aliam vim intulerit,quominus appellare poſſit.

Quòd omnia ſtatuta loquentia in cauſis appellationum, intelligantur in primis, & ſecundis appellationibus. *Rub. 16.*

VOlumus,quòd omnia ſtatuta loquentia in appellationibus,& cauſis appellationũ,habeant locum, & locum habere volumus in primis,& ſecundis cauſis appellationũ,& omnia quę in eis dicuntur,tam in terminis, & dilationibus datis ad appellandum, quàm in dilationibus datis ad proſequendum,& terminandum, & in omnibus alijs cauſis comprehenſis in dictis ſtatutis vendicent locum,& intelligantur in primis,& ſecundis,vt ſuperius eſt expreſſum.

Quòd ſtatuta loquentia in Capitaneo habeant locum in Iudice iuſtitiæ,& è conuerſo. *Rub. 17.*

ITem ſtatuimus,quòd ſi in Ciuitate Firmi non eſſet Capitaneus populi, & dictum officiũ Capitaneatus vacaret in Ciuitate prędicta,& eſſet in ea Ciuitate Iudex iuſtitiæ; quòd omnia ſtatuta loquentia de Capitaneo populi habeant locum in Iudice iuſtitiæ : & illam iuriſdictionem,poteſtatem,& baliam Iudex iuſtitiæ habeat, quam habet, & habere poſſet per ſtatuta huius voluminis Capitaneus: & è conuerſo, ſi in aliquo ſtatuto fieret mentio de Iudice iuſtitiæ, & in Ciuitate Firmi non eſſet Iudex prædictus, ſed eſſet Capitaneus populi,intelligantur talia ſtatuta loquentia de Iudice iuſtitiæ in omnibus,& per omnia in perſona Capitanei; & perinde ſit,ac ſi in Capitaneo loquerentur,& per Capitaneum vniformiter debeant ſeruari, & adimpleri. Inſuper volumus, quòd Capitaneus populi,& eius Iudex,vel Collateralis, & etiã Iudex iuſtitiæ prædictus cognoſcere poſſint quilibet ipſorum de cauſis appellationum, nullitatis, reſtitutionis in integrum, reductionis ad arbitrium boni viri,& de gabellis, & de damnis datis, & poſſit procedere contra Dominas portantes ornamenta contra formam præſentis ſtatuti, & de luctu mortuorum, & de excedentibus modum in conuiuijs, & de deueto ſalis, & graſſiæ, & de omnibus alijs, quæ per formam noſtrorum ſtatutorum eis, vel alicui ipſorum concederentur. Ac etiam ſit dictus D.Capitaneus,vel eius Vicarius,& Iudex iuſtitiæ,& quilibet ipſorum Iudex competens,& iuriſdictionem habeat ordinariam ſcindicandi DD. Priores populi,& Vexilliferum iuſtitiæ, Regulatores, Bancherios, & cæteros officiales Communis, & etiam Vicarios,ſiue Poteſtates Caſtrorum comitatus. Et teneatur prædictos condemnare ſecundum formam noſtrorum ſtatutorum,ſi in eorum officio fraudem, dolum, & malignitatem committerent, vel contra formam noſtrorum ſtatutorum aliquid facerent, vel omitterent. Quòd ſi prædicta facere neglexerit dictus D.Capitaneus, cadat in pœnam ducentarum lib.deñ. qualibet vice; & ipſe tempore ſcindicatus per ſuos ſcindicatores de prędictis debeat ſcindicari. In cauſis verò ciuilibus,ordinarijs,vel ſummarijs ſe nullatenus immiſceat, & iuriſdictionẽ non habeat: quòd ſi ſecus fecerit,non valeant actitata,niſi fuerit per viam appellationis, nullitatis, reſtitutionis in integrum, & reductionis ad arbitrium boni viri,vt ſupra dictum eſt.

Incipiunt Damna data.

De iuriſdictione, & balia Iudicis damnorum datorum, viarum, pontium, & fontium. *Rub. 18.*

STatuimus,& ordinamus,quòd D. Capitaneus populi,qui pro tempore fuerit,ſiue Iudex iuſtitię Ciuitatis Firmi ſit,& intelligatur eſſe competens iudex,& officialis damnorum datorum, pontium,& fontiũ, & habeat iuriſdictionem pleuã ſuper omnibus, & ſingulis in hoc Quinto libro ſtatutorũ contentis procedendi per viam inquiſitionis,denunciationis,vel accuſationis,prout ei videbitur,& delinquentes condemnandi in pœnis in ſtatutis contentis:ita quòd pœnas in ſtatutis cõtentas non excedat. Volumus tamen,quòd de ſtipulare, mageſe,vel ſodo non inquirat, nec per viam inquiſitionis procedere poſſit, nec in alijs caſibus in ſtatutis damnorum datorum inſertis, in quibus inquiſitio eſt prohibita ſpecialiter,ſed ſolum per viam accuſationis, niſi in arboribus, & fructibus arborum ibidem exiſtentium fuerit dannum datum; quo caſu poſſit per viam accuſationis, denũciationis,vel inquiſitionis procedere,prout ſibi videbitur,vt ſuperius dictum eſt. Et ipſius ſententię valeãt, & teneant, non obſtante aliqua ſolennitate in procedendo omiſſa, dummodo pœnas in ſtatuto damnorum datorum inſertas non excedat, & dummodo de maleficio,& damno dato conſtet per confeſſionem,vel teſtes,vel alias probationes,prout ex forma ſtatutorum conceditur. Saluo ſemper,quod ſupra dictum eſt de ſtipulare,vel ſodo: videlicet,quòd non poſſit inquirere, niſi in arboribus &c. dummodo non intelligatur turbare poſſeſſionem propter inciſionem arborum, vel collectionem fructuum ab aliquo factam: quo caſu nullũ ius poſſeſſionis acquiratur incidenti. Et quòd nullus alius de damnis datis contentis in præſenti libro ſtatutorum iuriſdictionem cognoſcendi habeat quoquo modo, niſi per officialem damnorum datorum procedere,& cognoſcere omiſſum fuerit intra mẽſem à die cõmiſſi criminis numerandum;quo termino elapſo,poſſit Poteſtas,& eius officiales procedere,& punire ſecundum formam ſtatutorum. Addimus etiam præſenti ſtatuto, quòd iudex iuſtitiæ, & gabellarum Communis Firmi, & etiam Capitaneus populi, quando Capitaneus adeſſet in Ciuitate Firmi, quilibet eorum habeat iuriſdictionem omnimodam procedendi, cognoſcendi,& puniendi omne delictum, crimen,ſeu exceſſus quoſcunque,quæ commiſſa eſſent,vel cõmitterentur in futurum in aliquo membro officij cuiuſcunq; pertinentis ad ipſum,ac etiam ad officium gabellarum,& occaſione gabellæ, & quæ in fraudem quacunque cauſa cum dolo,vel ſine committerẽtur,etiam ſi cõtra veritatem aliquod fieret,vel factum fuiſſet tempore ſui officij,puniendo,& condemnando pecunialiter ſecundum formã ſtatutorũ Ciuitatis Firmi,& pœnas pecuniarias duntaxat imponendo,& condemnando,& non aliter. Item addimus,quòd officiales damnorum datorum Ciuitatis Firmi non poſſint ex ſuo mero officio inquirere,niſi fuerit ad denunciationem,vel accuſationem domini cõtra damnum dantes cum beſtijs in pratis à Kal.Nouembris,vſq; ad Kal. Martij. Alijs verò temporibus poſſit per accuſationẽ, denunciationẽ,& etiã ex ſuo mero officio inquirere,punire,& cõdemnare ſecundũ formã noſtrorum ſtatutorũ.

De his, qui in prima citatione non venerint. *Rub. 19.*

STatuimus,& ordinamus,quòd quicunque denunciatus,accuſatus,relatus,vel inquiſitus fuerit in Curia,& per Curiam D. Capitanei,vel Iudicis iuſtitiæ de his, quæ pertinent ad iuriſdictionẽ ſuam ſuper dammis datis,debeat citari ſemel tantùm perſonaliter, vel ad domũ habitationis,qui ſi intra terminũ citationis nõ comparuerit,habeatur pro confeſſo de his,quę procedũtur cõtra eum,& condemnetur ſecundum formã ſtatutorũ loquentiũ de ipſa materia. Et ſi aliter procederetur nõ ſeruata forma prædicta per dictũ officialem,nõ valeat proceſſus, vel ſentẽtia quoquo modo.

Quòd D. Capitaneus mittat Notarios ſuos ad inueniendum damnum dantes. *Rub. 20.*

STatuimus,& ordinamus, quòd D.Capitaneus teneatur mittere officiales per Ciuitatem, cõtratas,& vicos Cõmunis Firmi,intus,& extra,de die,& de nocte,ad hoc,vt inueniant damnũ dantes,& facientes contra formam ſtatutorum dictorum. Et teneatur officialis mittere de familia ſua,& ire ad iannas Ciuitatis Firmi ad videndum,& inquirendum ſi aliqui ſunt deferẽtes vuas, vel fructus aliquos,vel ligna,vel oliuarum ramos,ad hoc,vt poſſit explorare ſi portant de eorum poſſeſſionibus,vel non; & ſi quem inuenerit delinquentem in prædictis,vel aliquo prędictorũ,condemnet tales delinquentes in pœnis in hoc volumine ſtatutorum comprehenſis ſecundum formam ſtatutorum loquentium de materia. Et prædicta non intelligantur,nec locum habeant in Caſtris diſtrictus Firmi,quæ habent Poteſtatẽ,& Vicarium,vel alium officialem,qui eos regat,datum eis per Cõmune

Firmi,pœna D.Capitaneo,ſi contrafecerit in prędictis,xxv.lib.deñ.tempore ſui ſcindicatus auferenda:& ſtetur,& credatur relationi Notarij,vel officialis,vel familiaris dicti Capitanei, vel Iudicis iuſtitiæ,ſi quem dixerit inueniſſe,& vidiſſe damnum dantem cum vno teſte,vel ſaltem cum balio.

Quòd officialis non recipiat aliquid ab aliqua perſona. *Rub. 21.*

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd prædictus officialis ſuum officium exerceat per ſe tantũ, & non per ſubſtiturũ aliquem; nec munus aliquod recipiat per ſe, vel alium ab aliqua perſona eccleſiaſtica,vel ſeculari,ſub pœna quinquaginta lib.deñ.pro qualibet vice, qua contrafecerit in prædictis. Et idem D.Capitaneus habeat quatuor balios de balijs Communis Firmi.

Quòd Capitaneus faciat, & fieri faciat bannimentum de non dando damnum perſonaliter, vel cum beſtijs. *Rub. 22.*

ITem ſtatuimus,quòd D.Capitaneus faciat,& fieri faciat banniri in principio ſui officij,quòd nulla perſona det damnum perſonaliter,vel cum beſtijs, de die,vel de nocte,contra formam dictorum ſtatutorum.

De abolitione concedenda. *Rub. 23.*

STatuimus,& ordinamus, quòd quandocunque, & qualitercunq; in damnis datis ex varchis, vel aliter vigore ſtatutorũ damnorum datorũ in præſenti volumine ſtatutorum deſcriprorũ procederetur, ſiue per modum accuſationis, ſiue denunciationis,ſiue inquiſitionis, abolitio peti poſſit per accuſatorem,denunciatorem, vel damnum aliquod recipientem, vſq; ad lecturam ſententiæ incluſiuè,& non poſtea: dum tamen petatur, & peri poſſit per ciuem, vel habitatorẽ Ciuitatis intra ſex dies; & per comitatiuum,vel habitatorem comitatus intra x.dies à die excuſationis factæ in comparente,in contumace à die banni dati numerandos: & ſoluat petens abolitionem prædictã bancherio Cõmunis ſol.v.deñ.aliàs non audiatur petens abolitionem prædictam. Et Capitaneus teneatur dictam abolitionẽ admittere dicta forma ſeruata: quòd ſi non fecerit dictus Capitaneus,condemnetur in xxv.lib.deñ.vice qualibet,qua contrafecerit, de qua per Scindicos tẽpore ſui ſcindicatus debeat condemnari. Quæ abolitio nullatenus admittatur in oppoſitione contra capientes, & reducẽtes animalia reperta damnum dare. Nec admittatur in præſentatione non facta de dictis animalibus per capientem, & reducentem dicta animalia Iudici, ſeu officiali competenti intra tempus terminatũ per ſtatutum ſub Rub.quòd vnicuiq; liceat ſua auctoritate propria capere beſtias &c. Volumus inſuper, quòd de inuentionibus factis per officialẽ D.Capitanei,vel Iudicis iuſtitiæ; ſi aliquos inuenerit damnum dantes cum beſtijs,vel ſine,nõ admittatur, vel recipiatur abolitio modo aliquo, ſed ſit totaliter petenti interdicta facultas: & ſi admitteretur,vel reciperetur,non valeat receptio,& puniatur officialis recipiens, & admittẽs in ſupradicta pœna. Et pro receptione dictæ abolitionis in caſu in quo recipi poſſit,non poſſit, nec debeat officialis ab aliqua partium aliquid nomine mercedis recipere, ſub dicta pœna de eorum ſalario tempore eorum ſcindicatus retinenda. Adijcientes, quòd quando patronus poſſeſſionum,ſiue damnũ paſſus duceret officialem ad inueniendum,& videndũ perſonas, ſiue beſtias damnum dantes,tunc patronus,& damnum paſſus poſſit retrahere talem inuẽtionem per abolitionẽ, ſolutis v.ſol.bancherio Communis. Et officialis ductus occaſione dictæ inuentionis,ſi pœna aſcenderet ſummam quatuor lib.deñ.& abinde intra, habeat pro ſuo labore ſol.quatuor deñ.tãtum:& ab inde ſupra xij.deñ.pro qualibet lib.deñ.qua veniret condemnandus damnum dans,ſiue patronus animalium inuentorum,vt ſupra,damnum dantium.

De damnis datis in caſſinis. *Rub. 24.*

SI quis fregerit caſſinã,domũ, vel arterratũ extra muros Ciuitatis, vel Caſtri exiſtentẽ ſerratã oſtio,& ſerramine,pro ſola fractura in flor.xxv. vice qualibet puniatur. Si verò poſt fracturã prædictã in eã intrauerit,& damnũ dederit capiẽdo columbos,vel pullos in ea exiſtentes,vel occidendo,vel aliud quodcunq; damnũ dando,puniatur in quinquaginta flor. Si verò quis caſſinã,domũ,vel atterratum prædictos ſerratũ oſtio, & ſerramine nõ fregerit, ſed oſtiũ aperuerit ſine fractura oſtij,vel caſſinę,pro ſola apertione in xx. flor.puniatur. Si verò poſt aperitionẽ intrauerit, pro ſolo introitu vltra pęnã aperturę,in xx.flo.puniatur.Si verò in ea damnũ dederit,puniatur vt ſupra dictũ eſt in fractura caſſinę, & damnũ datũ ſemper emẽdet in duplo damnũ paſſo in oĩbus caſibus ſupradictis.

De his,

De his,qui debent admitti ad accuſandum. *Rub. 25.*

STatuimus,& ordinamus,quòd in proceſſibus factis,& fiendis in Curia Capitanei, vel Iudicis iuſtitiæ ſuper damnis datis,tam in accuſando,quàm in defendendo,& excuſando ab accuſatione damnorum datorum contentorũ in hoc volumine, admittatur filiusfamilias,& habeatur pro legitima perſona,non obſtante quòd non habuerit patris conſenſum: & quilibet maior decẽ annis poſſit intereſſe in dicto iudicio, nõ obſtante ꝙ non interuenerit tutoris,vel curatoris auctoritas: & etiam quilibet alter familiaris, vel laborator,colonus,eiusq; filius,& famulus, & quiuis alter familiaris, & credatur accuſatoris ſacramento,ſi dixerit ſe vidiſſe,ſine aliqua alia probatione, ſecundũ diſtinctionem dictorum ſtatutorum,& vſque ad illam quantitatem. Sed nulli liceat niſi ſemel in menſe accuſare principaliter cum iuramento,ad pœnam duorum ducatorũ auri pro quolibet cõtrafaciente, & officiale recipiente; & tamen ſecus factum ſit ipſo iure nullum. Et ſi quis fecerit accuſam,ſeu denũciationẽ calumnioſam,ſeu falſam,puniatur dicti Rectoris arbitrio, vſq; ad quantitatẽ centũ ſol.deñ. Si verò accuſator non viderit damnum dantem,& voluerit accuſare incertas perſonas, admittatur ad accuſandum,& denunciãdum incertas perſonas hoc modo: videlicet, quòd omnes perſonas accuſat, & denunciat,quas dixerint, & teſtificati fuerint ſe vidiſſe tales teſtes dicti,etiam ſi de ſeipſis dixerint, & teſtificati fuerint; ex quorũ teſtimonio delinquẽtes condemnari debeant, ſi probatum fuerit,ſecũdum formã ſtatutorum,abſq; aliquo proceſſu faciendo. Et poſſit,& teneatur inquirere dictus officialis ſuo officio,& etiam ad petitionem cuiuſcunque,qui diceret ſibi damnum datum fuiſſe,& eſſe,ſi iurare voluerit ſe neſcire damnum dantes,de quo petit inquiri. Statuẽtes,quòd in accuſatione,ſiue denunciatione generali accuſans, ſiue denuncians non poſſit producere vltra ſex teſtes de comitatu, & octo de Ciuitate,& cõtra,vel pręter prędictam formã nõ debeat recipere Capitaneus,vel eius Curia, nec aliquis quiuis officialis aliquã accuſationẽ,ſeu denunciationẽ generalẽ,ſub pœna xxv.lib.deñ.

De damnis datis perſonaliter. *Rub. 26.*

ITem ſtatuimus,& ordinamus,quòd ſi aliquis hortũ clauſum alicuius intrauerit,de ſolo introitu in ſol.xl.vice qualibet condemnetur.Si verò poſt dictum introitũ damnum dederit in horto clauſo,in centum ſol.deñ.cõdemnetur in totum pro damno,& pro introitu.Si verò in horto nõ clauſo,de ſolo introitu in medietate ſupradictæ pęnæ de horto clauſo cõdemnetur. Si verò poſt introitum damnum dederit,in xl.ſol.deñ.vice qualibet condemnetur: nec de introitu ſi damnũ dederit puniatur. Si quis verò intrauerit in vineis alienis cultis,& laboratis,à Kal.Martij vſq; ad Kal.Nouembris,pro ſolo introitu in vno ducato auri condemnetur: in alijs verò temporibus,in v.ſol.deñ.vice qualibet condemnetur. Si verò poſt dictum introitum damnũ dederit colligendo vuas acerbas,vel maturas,vltra pœnã dicti introitus,pro quolibet racemo vuæ,vel agreſtæ,in x.ſol.deñ.condemnetur. Si verò aliter damnum dederit colligendo olera,caprolos,vel pedagnolas, vel cannas, vites, vel aliter damnum dando in dictis vineis, vltra pœnam introitus,in xx.ſol.deñ. vice qualibet condemnetur. Si verò quis intrauerit vineam alienam non cultam,vel laboratã,vel damnum poſt introitum in ea dederit,puniatur in quarta parte pœnæ eius,qua puniretur in vineis cultis,& laboratis. Si quis verò damnum dederit in canneto colligendo frondes, vel exportando frondes factas, in xl. ſol. vice qualibet condemnetur. Si verò damnum dederit frangendo cimas cannarum,incidat in pœnam v.bonoñ. pro qualibet cima,& procedi poſſit etiam contra inuentos in itinere cimas prædictas aſportantes,vel domi,ſeu alibi retinentes,& illas aſportantes:& denegantes domino, vel officiali cimas inuentas numerari,& adnotari,poſſint puniri arbitrio domini,vel officialis pro numero quem ipſi voluerint, ſeu arbitrati fuerint. Si verò cannas fregerit,ſiue abſtulerit,puniatur pro qualibet canna in ſupradicta eadem pœna. Si quis autem intrauerit poſſeſſionem alicuius bladatam aliquo genere bladi, lini, acruminis, ſeu leguminis,à Kal.Aprilis vſquequo bladum, ſeu legumen,vel linum, vel acrumen eſſet, vel maneret in poſſeſſionibus prædictis,vel aliqua ipſarum non ſecatum, vel euulſum, pro ſolo introitu in ſol. quinque condemnetur. Si verò damnum dederit poſt dictum introitũ,vltra prædictos v.ſol.in xx.ſol. deñ.vice qualibet condemnetur. Saluo,quòd ſi aliquis damnum dederit in ferragina,metendo,vel aliter damnum dando,in xl.ſol.vice qualibet condemnetur. Si quis verò perſonaliter damnum dederit in pratis alicuius cuſtoditis,vel in fœnis alicuius giſſatis, metendo herbam,ſeu fœnum à Kal.Aprilis vſq; ad Kal. Iulij, in xx.ſol. vice qualibet condemnetur. Si quis verò damnum dederit in arboribus mori,legendo frondes ex dictis arboribus,in xl.ſol.vice qualibet condemnetur. Si verò damnum de-

derit in vlmis colligendo frondes,incidat in pœnam x.ſol.deñ. pro quolibet,& vice qualibet,& qualibet arbore. Si quis autem damnum dederit in fructibus arborum domeſticarum,vel in fructibus oliuarum,in centum ſol.deñ. vice qualibet cōdemnetur. In cæteris verò fructibus domeſticis hominibus comeſtibilibus,in xx.ſol.deñ. vice qualibet condemnetur. In alijs verò fructibus hominibus non comeſtibilibus,& non domeſticis,ſi quis damnum dederit,in x.ſol.deñ. vice qualibet condemnetur. Et in ſingulis capitulis prædictis damnum dantes damnum paſſo damnum in duplo emendare teneātur.

De pœna colligentis oliuas alienas. Rub. 27.

SI quis vendiderit,permutauerit, ſeu quouis modo diſtraxerit, ſeu macinauerit, ſeu macinari fecerit,vel aliter exportauerit,ſeu retinuerit aliquam etiam minimam quantitatem oliuarū, qui non habeat poſſeſſiones proprias, vel conductas cum oliuis, ſi non probauerit vnde, & à quo habuerit,vel emerit,incidat in pœnam x.ſcutorum qualibet vice,& pro qualibet quantitate,applicañ.pro dimidia Communi Firmi,pro alia dimidia accuſatori,& executori equaliter. Si verò prædicta commiſſa fuerint in Caſtris, & locis habentibus cognitionem ſuper maleficijs, & illorum pœnis fruuntur,tunc quarta pars pœnæ applicetur Communi Firmi, quarta loco prædicto cognoſcenti, reſiduum verò dictæ pœnæ applicetur vt ſupra : & poſſit procedi in præmiſſis per viam accuſationis,inuentionis,& inquiſitionis,etiam non præcedente diffamatione,& accuſator teneatur ſecretus,cui credatur cum iuramento,& vno teſte fide digno. Et in eandemmet pœnam incidant ementes,& receptātes,contra quos procedi poſſit,vt ſupra,ſi nō docuerint emiſſe à poſſidente,& oliuas habente, cui legi etiam ſubiaceāt tertiæ perſonæ,per quarum manus præmiſſa commiſſa fuerint. Et in eandemmet pœnam incidant habētes oliuas,ſi reperti fuerint illas legere in alienis poſſeſſionibus,vel collegiſſe probatum fuerit.Et eadem pœna de oliuis,eodem modo,& forma,vt ſupra,habeat locū in malis arancijs: quam pœnàm in ſupradictis caſibus ſi non ſoluerint intra menſem, tunc puniantur pœna furti. Pariterq; nec liceat alicui oliuas recolligere,vt vulgò dicitur,per lo ricolticcio, abſq; licentia domini poſſeſſionis,ſub pœna v.flor.de qua licentia ſtetur iuramento domini.

De damnis datis cum beſtijs. Rub. 28.

ITem ſtatuimus,& ordinamus,quòd ſi quis equum,bouem,ſomarium,poledram,mulum,porcum,capram,vel equam,vel his ſimilia in vineam cultam, ſeu laboratam vuis plenam,& nō vindemiatam,hortum,cannetum cultum,ſeu laboratū immiſerit,vel cum eis,vel aliquo prædictorum damnum dederit à Kal.Martij vſq; ad Kal.Nouembris,ſi in vineis prædictis,hortis,vel cannetis laboratis,ſiue cultis,ſoluat pro damno cuſtos beſtiarum pro qualibet vice, & qualibet dictarum beſtiarum xl.ſol.deñ. Si verò in ſegetibus, ſoluat damnū pro qualibet vice,& qualibet beſtia xx.ſol. deñ. In arboribus verò fructiferis hominibus comeſtibilibus alibi exiſtentibus quàm in dictis locis omni tempore,ſoluat v.ſol.deñ. Si verò in giardinis malorum aranciorum cultis,& laboratis cum beſtijs groſſis damnum datum fuerit omni tempore, cuſtos, ſiue dominus beſtiarū ſoluat pœnā xx.ſol. deñ.pro qualibet beſtia , & vice qualibet. Cum beſtijs verò minutis,x.ſol. deñ. pro ſingula beſtia , & qualibet vice. A Kal.Nouembris vſq; ad Kal.Martij,vel quocunq; alio tēpore,ſi fuerit vindemiatū in vineis cultis,hortis,vel cānetis cultis,ſoluat Cōmuni pro damno qualibet vice; & pro qualibet beſtia xx.ſol.deñ. In ſegetibus verò ſol.v.deñ.Et in omni caſu de prędictis damnum emendet patienti in duplum. Si verò cum pecudibus,ſeu pecude in vineis,vel hortis cultis damnū datum fuerit à Kal.Martij vſq; ad Kal.Nouembris,ſoluat,& condemnetur cuſtos beſtiarū pro qualibet pecude,& qualibet vice, ſol.v.deñ.& in canneto,blado,vel fœno,ſol.duos deñ. Si verò à Kal.Nouēbris vſq; ad Kal.Martij in dictis locis,ſoluat pro damno pro qualibet beſtia,& qualibet vice xij. deñ. Si verò in cāpo, fœno,vel ſtipulare,vj.deñ.Si verò alibi q̄ in prędictis locis omni tempore,& pro qualibet beſtia,& qualibet vice,vj.deñ.& dāmnū emendet patiēti in duplum. Si verò dictę beſtiæ minutæ,vel aliqua ipſarū in pratis cuſtoditis,ſyluis,ſeu arboribus nō domeſticis damnū dederit,ſoluat xij.deñ. pro qualibet beſtia, & qualibet vice . Si verò beſtiæ groſſæ damnum dederint à Kal.Martij vſq; ad Kal. Octobris, videlicet equa in prato non ſecato, vel fœnato , vel fœno cuſtodito , ſoluat pro damno Communi xx.ſol.deñ. Aliæ verò beſtiæ groſſæ dictis temporibus,x.ſol.deñ. Alijs verò temporibus,& etiam dicto tempore ſi fuerit ſecatū pratum, vel fœnatum, xij.deñ. & intelligatur pratum eſſe, tempore quo eſt giffatum in quolibet campo. Giffari autem nulli liceat terrenum, niſi vſq; ad ſex modiolos tantùm,quod terrenū ſit,& eſſe debeat idoneum ad faciēdum fœnum,nec alio modo liceat giffare . Et officiales nullo modo

in præ-

in prædictis procedere aliter valeant,& quod fecerint vltra prædicta, ſit nullum,expreſsè declarando, quod terrenum intelligatur,& ſit proprium illius, à quo giſtatur. Si verò dicta immiſſio dictarum beſtiarum facta fuerit,vel damnũ datum cum eis ſtudiosè de die,ſiue de nocte, ſoluat duplum dictarum pœnarum. Et intelligatur ſtudiosè damnum datũ eſſe, & immiſſio beſtiarum,quando cuſtos inuentus fuerit cuſtodire dictas beſtias in locis prædictis. Et in talibus damnis datis cum beſtijs,vel ſine,credatur,& ſtetur ſacramento domini poſſeſſionis,vel laboratoris,vel eorum familiarium,ſeu familiaris, & cuiuſcunq; ipſorum,ſi viderit damnum dare,vſq; ad quantitatem xx.ſol.Et ſi habuerit vnum teſtem, credatur cum ſacramento vſq; ad quantitatem xl.ſol.deñ.pro omnibus beſtijs, quas teſtis dixerit, & teſtificatus fuerit ſe vidiſſe. Ab inde verò ſupra cum duobus teſtibus puniatur in pœnis ſuperius annotatis. Et in omni caſu vbi quis condemnatur de damno dato,debeat ex eodem proceſſu,& condemnatione cõdemnari ad emendationem damni,illi qui damnũ paſſus fuerit, in duplum, de cuius damni æſtimatione ſtetur, & credatur ſacramento dñi poſſeſſionis vſq; ad quantitatem xx.ſol.deñ. Ab inde vero ſupra,ſtetur,& credatur dicto duorum vicinorum proximorum iuratorum vſq; ad x.poſſeſſiones propè poſſeſſionem in qua damnum datũ fuerit poſitorum, & electorum per damnum paſſum: dum tamen in ſingulis caſibus ſupradictis ſtetur dicto domini cũ vno teſte de viſu de damno ſibi dato de nocte; quo caſu habeatur pro plena,& legitima probatione. Inſuper Notarius damnorum datorum teneatur,& debeat vinculo iuramenti, & pœna xxv.lib. de ſuo ſalario diligenter inquirere tempore inquiſitionis fiendę de cuſtode ipſarum beſtiarum in caſibus ſupra expreſſis. Statuentes etiam,quòd vineæ & canneta culta,ſeu cultæ,laborata,ſeu laboratæ,intelligantur etiam ſi per tres annos,& non vltra,tunc proximè præcedentes non fuerint laboratæ. Si verò per maius tempus ſteterint incultæ, & non laboratæ,non intelligantur vineæ,& canneta cultæ,& culta,laboratæ,& laborata.

De pœna incidentis oliuam,& alias arbores. *Rub. 29.*

SI quis contra,vel præter voluntatem domini poſſeſſionis inciſerit à pede aliquem pedem oliuarum,vel eundem euulſerit in totum, vel pro maiori parte, ſiue inciſerit ramum, vel ramos alicuius pedis oliuarum,vel diſramauerit,condemnetur in ſcutis decem. Si verò inciſerit aliquam partem alicuius pedis oliuarum, velut vt dicitur ſtacchiando,non in totum, vel pro maiori parte,condemnetur in xx.lib.deñ.& debeat emendare damnum in duplum damnũ paſſo. Et ſi dictas condemnationes non ſoluerit intra menſem à die latæ ſententię computandum,per Ciuitatem Firmi debeat nudus,& carnibus diſcoopertis fuſtigari; & nihilominus emendet damnum in duplum damnum paſſo. Si verò arborem quancunq; ſuſtinentem vitem,vel præparatam ad ſuſtinendam vitem, vel aliã arborem domeſticam fructiferam hominibus comeſtibilem, vel arborem mori ſi à pede, ſeu à ſtipite, in ſcutis quinque vice qualibet condemnetur. Si verò ramos inciſerit, vel plantas arborũ extirpauerit,ſoluat dimidium ſupradictæ pœnæ quinque ſcutorum, quorum bannorum medietas ſit Cõmunis, & alia damnũ paſſi,& ſufficiat probatio vnius teſtis de viſu in omnibus caſibus prędictis. Si verò arbores ſylueſtres non ferentes fructus hominibus comeſtibiles, pro qualibet arbore ſic inciſa à ſtipite, ſeu pede,in ſcutis duobus vice qualibet condemnetur. Et ſi arbor ſic inciſa fuerit magna, & apta ad ædificium,puniatur in ſcutis quinque. Si verò plantæ paruæ,ſeu ſtirpes,cõdemnetur pro qualibet arbore,ſeu ſtirpe parua,ſeu nouello,pro qualibet earum ſic inciſa,in vno ſcuto pro qualibet,& qualibet vice. Et hoc locum non habeat in ſpinis,veticis,& geneſtris,& his ſimilibus, in quibus damnum dantes puniantur pro qualibet ſalma in vno floreno. Si verò fractam,ſeu ſepem fregerit,pro ſola fractura condemnetur in libris duabus. Si verò fractam, ſeu ſepem inciſerit, vel aliter fregerit, pro quolibet paſſu condemnetur in vno floreno. Si verò in dicta ſepe fuerint arbores de aliquo genere ſupradictorum arborũ,& ipſas inciſerit in dicta ſepe,ſeu limite, puniatur delinquens ad ſimilitudinem dictarum pœnarum. Et in omnibus caſibus ſupradictis ſi damna prædicta facta fuerint de nocte, condemnetur delinquens in duplum dictarum pœnarum. Et ſi quis acceperit de aliqua cataſta,vel de aliquo leuio, vel alia qualibet adunantia lignorum, vel virium iacentium in poſſeſſione alicuius, incidat in pœnam vnius ſcuti pro qualibet ſalma. Si verò minus ſalma acceperit, in dimidium pœnæ prædictæ. Si verò de aliquo canneto faſcios cannarum,vel frondes factas abſtulerit, ſoluat pro banno qualibet vice, & quolibet faſcio, vel brancata cannarum,quomodocunq; conſtabit, ſeu apparuerit per plenam,ſeu ſemiplenam probationem,xl.ſol.deñ. vice qualibet; & credatur ſacramento accuſatoris vſq; ad quantitatem xx.ſol.ſine aliqua alia probatione,ſi dixerit ſe vidiſſe. Et damnum in omnibus ſupradictis capitulis emendetur in duplum damnum paſſo: & officialis de prædictis inquirere poſſit, & debeat ex ſuo

officio,

officio, præterquàm in ſpinis, gineſtris, veticis, ſanguinis, ſcorciaturis, & lignis minutis ſylueſtribus, & his ſimilibus, in quibus per inuentionem procedi non poſſit, ſed officiali damnorum datorum ſuper prædictis procedendi, & inquirendi per inuentionem ſit penitus denegata poteſtas, & iuriſdictio.

De pœna incidentis vites. *Rub. 30.*

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd quicunq; inciſerit aliquam vitē, ſi à ſtipite, ſeu pede, ſoluat bannum pro qualibet vite x. lib. deñ. Si verò inciſerit caput dictæ vitis, ſoluat pro bāno centum ſol. deñ. pro qualibet vite. Si aliter quomodocunq; inciſerit ſine licentia domini vineæ, dummodo remaneat caput prædictum, ſoluat bannum ſol. v. deñ. pro quolibet ramo dictæ vitis; & de licentia data per dominum vineæ ſtetur ſacramento domini vineæ. Et prædictæ pœnæ nō intelligantur in vitibus, ſeu ramis ipſarū inciſis exiſtentibus in poſſeſſionibus, ſeu vineis non laboratis per tempus trium annorum proximè præteritorū ante tempus inciſionis vitium, ſiue ramorum prædictorum. Sed ſi quis vitem in dicta poſſeſſione, ſiue vinea non laborata per dictum tempus trium annorū à ſtipite, ſeu pede dictæ vitis; ſi dicta vitis fuerit putata intra dictum tempus, ſoluat bannum centū ſol. deñ. Si verò non inciſerit à ſtipite, ſeu pede dictæ vitis, ſed aliter quomodocunque, ſoluat bannum x. ſol. deñ. Si verò putata non fuerit intra dictum tempus, ſoluat bannum pro quolibet pede dictæ vitis, v. ſol. deñ. Et ſi quis fuerit condemnatus ex aliqua ex dictis cauſis in xxv. lib. deñ. vel ab inde ſupra, & dictam condemnationem non ſoluerit intra terminum arbitrio D. Capitanei, ſeu officialis damnorum datorum in dicta condemnatione aſſignandum, per Ciuitatem nudis carnibus debeat fuſtigari. Et ſi quis inciſerit aliquam pergulam intra muros Ciuitatis, vel Caſtrorum Firmi, ſoluat bannum xxv. ſcutorum, pluris etiam, vel minoris arbitrio D. Capitanei pro qualitate damni: & in quolibet caſu prædictorum damnum emendet damnū paſſo in duplum. Et de æſtimatione damni in quolibet caſu prædictorum credatur, & ſtetur ſacramento domini poſſeſſionis vſq; ad quantitatem centū ſol. Ab inde verò ſupra, ſtetur dicto duorū hominum conuicinorum poſſeſſioni vbi damnum eſt illatū, vſq; ad decem poſſeſſiones eligendos per damnum paſſum. Adijcientes huic ſtatuto, quòd executio dictę pœnæ corporalis nō poſſit fieri per aliquem officialem Communis Firmi, ſi condemnatus ſoluere voluerit eius condemnationem intra menſem poſtquàm venerit in fortiam Communis Firmi.

Quomodo debeat emendari damnum de die, & de nocte, & per quem, & per quos. *Rub. 31.*

ITem ſtatuimus, & ordinamus, ꝙ ſi aliquod damnum datum fuerit de die, vel de nocte in poſſeſſione alicuius, & neſciretur per quem, vel quos damnū datum eſſet, ſi dicta poſſeſſio fuerit propè aliquam Villam, vel aliquod Caſtrum, quæ, vel quod diſtaret per medium miliare à dicta poſſeſſione, per homines de dicta Villa, vel Caſtro propinquiori dictæ poſſeſſioni, teneatur dictum damnum datum poſtquàm ſciri, inueniri, & reperiri non poterit dans, vel dantes damnum, ipſum damnum emendari illi, cuius fuerit poſſeſſio prædicta: & credatur de damno dato ſacramento damnū paſſi vſq; ad quantitatem xx. ſol. deñ. Ab inde verò ſupra ſeruetur forma ſtatutorum de damnis datis reficiendis. Si verò damnum datum fuerit in poſſeſſione alicuius alibi q̃ in dictis locis in contrata aliqua, vel cōuicinio, modo prædicto aſtantes, ſeu poſſeſſiones habentes, videlicet per x. poſſeſſiones propinquiores conuicini circuncirca poſſeſſionē, in qua damnū datum eſſet, teneantur, & debeant emendare tale damnū damnū paſſo, ſimili modo vt ſupra dictum eſt. Et ad hoc ſimiliter teneantur Fornachiarij, Molēdinarij, & Grancerij, & Bubulci, qui propè poſſeſſionem, in qua damnum datum fuerit, ſteterint, fuerint, vel habitauerint per medium miliare. Et de prædictis vicinis aſtantibus, vel alijs ſupradictis ſtetur, & credatur ſacramēto patientis damnum. Quæ omnia ſupradicta officialis prædictus teneatur, & debeat obſeruare vinculo iuramenti, & pœna x. lib. deñ. de ſuo ſalario perſoluenda.

De his, qui inuenti fuerint per D. Capitaneum, vel ſuos officiales, & familiam cum fructibus, ſeu lignis in Ciuitate, vel via aliqua, & non habeant poſſeſſionem, & laboritium ſuum. *Rub. 32.*

STatuimus, & ordinamus, quòd ſi aliqua perſona inuenta fuerit per D. Capitaneum, vel Iudicem iuſtitiæ, vel per officialem, vel officiales eorum, & cuiuſcunq; ipſorum cum fructibus, ſeu lignis in terra, via, vel ſtrata; & ipſa perſona in ipſa contrata vbi erit inuenta non haberet aliquam poſſeſſionē ſuam, vel laboritium, aut ſi haberet, & in ea non eſſent fructus reperti ſibi, vel ligna, dictus D. Capitaneus, ſeu officiales ſui, qui pro tempore fuerint, poſſit, & debeat contra talem perſonā

reperta m

repertam cum prædictis inquirere, procedere, punire, & condemnare in pœnis ſupradictis ſine aliqua alia probatione. Saluo quòd ſi talis perſona reperta probaret, quòd prædictos fructus, ſeu ligna portaret, vel acciperet de licentia domini poſſeſſionis: de qua licentia cõſtet, & conſtare, & apparere debeat per publicum inſtrumentũ, vel per iuramentum domini poſſeſſionis cum vno teſte ad minus, qui deponat dictum talem licentiam dediſſe, & conceſſiſſe ante datum damnum dicto tali inuento, tunc ad prædictam pœnã talis inuentus minimè teneatur. Poſſit etiam talis perſona portans dictos fructus à quolibet accuſari, & denunciari, & credatur ſacramento accuſatoris vſq; ad quantitatẽ x.ſol.deñ. Addentes, quòd ſi quis inuentus fuerit portare ligna oliuarũ, & arborum producentium fructus hominibus comeſtibiles, & vlmorum cum vitibus, & ipſas vites groſſas, ſi non docuerit incidiſſe in ſua poſſeſſione propria, vel de licentia domini probata, vt ſupra, teneatur ſoluere ducatum vnum auri pro quolibet, & qualibet vice. Et poſſit etiam à quolibet accuſari, & inquiſitio fiat ad portam, & vbiq; ab officialibus damnorum datorum.

De pœna facientis canſarolam. *Rub. 33.*

STatuimus, & ordinamus, quòd ſi quis per poſſeſſionem alterius viam malitioſam ſine beſtia, vel canſarolam fecerit, in x.ſol.deñ. vice qualibet puniatur: & ſi damnum dederit, puniatur in pęnis ſuperius declaratis, & inferius in ſtatuto de damnis datis: ſi cũ beſtijs, in xx.ſol.deñ. puniatur, & credatur ſacramento accuſatoris: videlicet domini poſſeſſionis, ſi dixerit ſe vidiſſe, vel ſuę familiæ. Et intelligatur viam malitioſam facere, vel canſarolã, quando via cõmunis eſſet bona, & ambulabilis ad ambulandũ hominibus, & beſtijs, & aliter non. Et ꝙ de prædictis oĩbus dictus D. Capitaneus, & ſui officiales nõ poſſint procedere contra aliquẽ, ſeu aliquos, niſi ad petitionẽ dñi poſſeſſionis.

De pœna facientis exuarchum. *Rub. 34.*

STatuimus, & ordinamus, quòd quicunq; fecerit exuarchum per poſſeſſionem, vel beneficium alicuius, ſi perſonaliter fecerit exuarchũ, puniatur in xx.ſol.deñ. & de hoc credatur ſacramẽto domini poſſeſſionis. Et ſi accuſator probare poterit per vnum teſtem exuarchũ feciſſe, puniatur in xl.ſol.deñ. Si verò exuarchum fecerit cum beſtijs, pro qualibet beſtia groſſa vltra pœnam prædictam, in v.ſol.deñ. condemnetur. Et ſi aliquis iuerit eques, ſoluat pœnã perſonæ tantùm, & hoc ſi probare poterit per duos teſtes. Et ſi probare non poterit per duos teſtes dictum exuarchum feciſſe cum beſtijs, in xx.ſol.deñ. condemnetur cum ſacramẽto accuſatoris, vel denunciatoris. Et ſi habuerit vnum teſtem, vſq; ad xl.ſol.deñ. vt ſupra dictum. Et intelligatur exuarchum feciſſe cauſa abbreuiandi iter ſuum, ita tamen quòd dictum ſtatutum non vendicet ſibi locum in locis vbi nõ ſunt viæ determinatæ, ſed ſecundum quòd temporibus retroactis conſuetum eſt in plano Montis Sicchi, & in alijs locis conſuetum eſt ire, ita vadant. Si verò dictum exuarchum factum fuerit per ſtipulare, ſoluat medietatem dictarũ pœnarũ. Et ſi per aliquam poſſeſſionem ſodatam, ſoluat quartam partem dictarum pœnarum. Et de prædictis officialis non poſſit ex ſuo officio procedere, niſi ad petitionem, & voluntatem domini poſſeſſionis. Et hoc locum non habeat in venatoribus de exuarcho tantùm; ſed ſi damnũ dederint, puniantur vt in ſtatuto damnorum datorum continetur: dum tamen dicti venatores de menſibus Maij, Iunij, & Iulij non poſſint exuarchare, & venari per poſſeſſiones bladatas. Et hoc ſtatutum de exuarcho contra forenſes non vendicet ſibi locum.

Quòd nullus Notarius poſſit ſedere ad banchum D. Capitanei, vel Iudicis. *Rub. 35.*

AD euitandum omnem ſuſpitionẽ, ſtatuimus, & ordinamus, quòd nullus Notarius Ciuis, nec aliquis alius vltra officiales ipſius D. Capitanei, ſeu Iudicis Iuſtitię, poſſit ſtare, nec morari ad banchum D. Capitanei, ſeu Iudicis, & officialis præfati modo aliquo, vel ingenio. Nec ipſe D. Capitaneus, Iudex, ſeu officialis poſſit aliquem alium Notarium ad ſuum banchũ retinere, vel ſederi facere ad ſcribendum aliqua acta officij dicti Iudicis, ſeu officialis. Nec poſſit ipſe D. Capitaneus, ſeu Iudex, vel officialis committere ſuum officium, tàm in damnis datis, quàm de vijs, pontibus, & fontibus, per formam ſtatutorum alicui Ciui Firmano, ſub pœna, & ad pœnam quinquaginta lib.deñ. de ſuo ſalario: ſaluo, quòd ſit licitum vnicuique ducere pro ſuo velle ad banchum dicti D. Capitanei, Iudicis, ſeu officialis Notarium quemcunque voluerit pro exercendo, & ſcribendo exempla, & acta ad ſe pertinentia.

Quòd D.Capitaneus, ſeu Iudex iuſtitiæ debeat ferre ſententias. *Rub.* 36.

STatuimus,& ordinamus,quòd D.Capitaneus,vel Iudex Iuſtitiæ teneatur, & debeat de omnibus, & ſingulis exceſſibus, inobedientijs, culpis,& delictis,& damnis datis,ex quo, vel quibus reſultaret aliqua condemnatio, facere condemnationes bis quolibet menſe; de quibus fiant immediatè duæ copiæ, quarum vna eſſe debeat penès eum, alia penès Bancherium Communis, eo die quo leguntur condemnationes, & penès dictum Bancherium remaneant ipſæ condemnationes: quas condemnationes,& condemnationum ſententias idem D.Capitaneus, Iudex, ſeu officialis teneatur, & debeat vinculo iuramenti, & pœna xxv.lib.deñ. de ſuo ſalario exigere, & exigi facere, & ſolui cum effectu: videlicet condemnationes, quæ poterunt exigi licitè, & commodè, & pecuniam exactam,& exigendam de ipſis condemnationibus dari,ſolui, & deueniri facere in Bancherium Communis Firmi,qui fuerit ad officium Bancheriatus. Qui Bancherius,& Notarius eius teneatur,& ſtare debeat tempore opportuno in Palatio D. Capitanei ad recipiendum pecuniam,& ſoluendum,& eorũ officium exercendum,& non alibi,ſicut tenetur Bancherius Cõmunis,& eius Notarius. Et dictus Capitaneus,ſeu Iudex teneatur facere prius condemnationes,quàm abſolutiones; & quando cancellantur condemnationes, debeant per Notarium Bancherij dicti officialis cancellari, & ſcribi in margine ſoluentes condemnationes: & ſimilis ordo ſeruetur in præmiſſis, prout ſeruatur, & ſeruari debet in Bancherio generali Communis Firmi,ſub pœna x.lib.deñ.pro quolibet,& qualibet vice.

De beneficio confeſſionis,& pacis. *Rub.* 37.

STatuimus,& ordinamus,quòd quicunq; accuſatus,denunciatus,vel inquiſitus occaſione alicuius damni dati,introitus,vel exuarchi cum beſtijs,vel ſine coram D.Capitaneo, Iudice iuſtitiæ,vel eorum,& cuiuſcunq; ipſorum officiali,& in prima ſua excuſatione, ſiue reſponſione,quam fecerit coram prædictis,vel aliquo ipſorum,ſponte, purè, & ſimpliciter confeſſus fuerit contenta in accuſatione,denunciatione,vel inquiſitione prędicta,in condemnatione fienda de ipſo quarta pars pœnæ originalis pro dicto damno dato perſonaliter,vel cum beſtijs ſibi minuatur. Si verò habuerit pacem ab illo, qui damnum paſſus eſt, & dictum inſtrumentum pacis produxerit coram prædictis in publicam formam ante lecturam ſententiæ,tunc alia quarta pars pœnæ minuatur,& minui debeat. Volumus tamen, & expreſsè declaramus, quòd dictum beneficium pacis non vendicet ſibi locum, nec opituletur in dictis damnis datis, niſi ſolum in inciſione arborum domeſticarum, & fructus hominibus comeſtibiles producentium, ac etiam in fractura caſſinarum, & damnis datis in ipſis caſſinis poſt fracturam. In alijs verò damnis datis quomodocunque, nullatenus dictum beneficium pacis extendatur. Beneficium verò ſolutionis intra certum terminum cõceſſum condemnatis in dictis damnis datis nullatenus extendatur.

De pœna mittentis ignem. *Rub.* 38.

STatuimus, & ordinamus, cùm propter immiſſionem ignis in ſtipulare, vel fractali, ſæpiſſimè multa enormia damna occurrant,& temporibus retroactis occurrerunt, quòd nulla perſona de Ciuitate Firmi,& ſui comitatus,& diſtrictus,vel aliunde,aliquo tempore audeat,vel præſumat abſque licentia D. Capitanei populi, vel ſui Iudicis iuſtitiæ, qui pro tempore fuerint, ignem mittere in aliquo ſtipulare, vel fractali, ſeu ſodo, in ſylua, ſeu rotis, vel alio quocunque loco, modo, vel forma,pœna,& banno xxv.lib.deñ.pro quolibet,& qualibet vice: & nihilominus damnum emendare teneatur patienti in duplum. Et ille qui habuerit licentiam à D.Capitaneo, vel à ſuo Iudice,vel à Iudice iuſtitiæ, ad pœnam Communi ſoluendam minimè teneatur, ſed ad emendationem damni volumus ſolummodo teneri damnum paſſo: dummodo petens licentiam à D. Capitaneo, vel ſuo Iudice, vel à Iudice iuſtitiæ primò, & ante omnia teneatur, & debeat dare, & præſtare dictis DD.Capitaneo, vel Iudici idoneos fideiuſſores de non faciendo damnum alicui cum igne prædicto, & ſi fecerit damnum,emendare teneatur modo prædicto.

De pœna damnum dantis in malis arancijs. *Rub.* 39.

STatuimus, quòd intrantes viridaria malorum aranciorum cuſtodita ſine licentia patronorũ, de ſolo introitu incurrãt pœnam vnius auri vltra pœnam damni illati: exceptis tamen viridarijs, quæ ita anguſto calle mari ſunt contermina, vt mari vndante per litus iri non poſſit,

vel aliter ex neceſſitate propter anguſtiam, vel aliter tranſiri non poſſit: dummodo damnum datum nõ ſit. Item ſtatuimus, & ordinamus, quòd ſi quis inciſerit pedem, ſeu ſtipitem alicuius malorum aranciorum, citri, vel pomi Adæ, vel ellemoncelli, condemnetur pro quolibet, & qualibet vice in ſcutis decem. Si verò non inciſerit, ſed ruperit, ſeu branconem, in ſcutis duobus condemnetur pro qualibet vice, & quolibet ramo, ſeu brancone. Si quis verò damnum dederit aliter, videlicet colligendo fructus ex dictis arboribus, vel ipſorum aliquo, præter citrum, in ſol. v. deñ. condemnetur pro quolibet malo arancio, vſq; ad decem mala arancia; ab inde ſuprą, pro quolibet malo in ſol. tribus deñ. vice qualibet puniatur: & pro quolibet citro in ſol. decem: & operetur pax, & confeſſio in prædictis. Et in quolibet caſu prędictorum teneatur, & condemnetut in eodem proceſſu ad emendam damni damnum paſſo in duplum; & æſtimari debeat per dnos proximiores vicinos. Et ſi in quolibet caſuum prędictorum, excepto introitu, condemnatus condemnationem non ſoluerit Communi intra vnum menſem poſtquã venerit in fortiam Communis Firmi, nudus per Ciuitatem debeat fuſtigari: & quòd in prædictis, & quolibet prædictorum pœnæ duplicẽtur de nocte. Et de ijs omnibus Poteſtas Ciuitatis Firmi, & ſui Iudices, & Iudex damnorum datorum, & quilibet alius officialis Ciuitatis, & comitatus Firmi, ſeu Caſtri vbi talia fierent, poſſint, & debeant inquirere, & delinquentes in pœnis prædictis cõdemnare, vinculo iuramenti, & pęna xxv. lib. deñ. de ſuo ſalario retinenda; ita tamen, quòd habentes dicta poma, & fructus prædictos teneãtur, & debeant apportare, ſeu apportari facere ad Ciuitatem Firmi: videlicet tertiam partem ipſorum fructuum, & pomorum prædictomm, & præſentare coram officiali gabellarum Ciuitatis, dicendo, & aſſerendo numerum, & quantitatem ipſorum pomorum, & fructuum cõcurrentium ad tertiam partem, & officiali gabellarũ riueriæ maris ſcribi facere; & qui contrafecerit, qualibet vice, qua requiſiti fuerint, & non portauerint, in x. lib. deñ. vice qualibet puniatur. Damnum verò dantes in pomis citrorum, in x. ſol. deñ. pro quolibet citro, & qualibet vice, & in emẽdatione damni in duplum puniatur, & condemnetur. Addentes, quòd venatores, & aucupes non poſſint, nec valeant attoccare, vel attentare præiudicialiter pedes, ſeu ramos ſupradictarũ arborum cum aliquo genere baculorum, ſeu cannarum, vel lapidum, ex quo poſſet damnum inferri iardinis, & arboribus, ſub pœna xx. bonoñ. pro quolibet, & qualibet vice, & qualibet arbore. Si verò in dictis iardinis damnum datum fuerit cum beſtijs, dominus beſtiarum incidat pro qualibet beſtia, & vice qualibet in pœnam vnius floreni: & beſtiæ inuentæ poſſint impunè occidi, ſicut in hortis, vineis, cannetis, & bladis, & vltra pœnas beſtiarum etiam cuſtos puniatur in lib. xxv. ſi ſtudioſè immiſerit: qnæ pœnæ de nocte duplicentur. Si quis verò ſepem, ſeu fractam iardini deuaſtauerit, incidat in pœnam xij. lib.

De pœna mutantis ſibi nomen. *Rub. 40.*

SI quis accuſatus, denunciatus, inquiſitus, vel aliter interrogatus per D. Capitaneum, Iudicem iuſtitiæ, vel eius officialem, vel coram aliquo ipſorum interrogatus de proprio nomine, & mutauerit ſibi ſuum proprium nomen, vel patris, ex hoc ſolo de facto abſq; aliquo proceſſu condemnetur in centum ſol. deñ. & in his operetur beneficium confeſſionis.

Quòd vnicuique liceat ſua auctoritate propria capere beſtias inuentas damnum dare in ſua poſſeſſione, & habeat quartam partem. *Rub. 41.*

STatuimus, & ordinamus, quòd vnicuique, tam domino, & eius familiæ, quàm laboratori, vel laboratoribus, liceat, & licitum ſit capere ſna propria auctoritate beſtiam, vel beſtias, quam, ſeu quas inuenerit damnum dare in poſſeſſionibus ſuis per eum laboratis, dummodo tempore capturæ habeat præſentiam vnius teſtis, qui teſtificetur beſtiam repertam ſic damnum dare, eſſe, & ſtare in poſſeſſione, ſiue labotitio talis capientis: dummodo ea die, qua cœperit, vel ſequenti, adducat, ſeu conducat, & præſentet coram officiali damnorum datorum: aliàs ſi non præſentaret dicto die, vel ſequenti coram dicto Iudice, ipſo facto ex ſola captura, & retentione incurrat pœnam xxv. lib. deñ. in qua Iudex damnorum datorum, Poteſtas, Capitaneus, vel eorum officialis condemnare teneatur talem ſic capientem, & retinentem, & non præſentantem prædicto modo. Et nulli liceat reſiſtere contra capientem, & ad Curiam ducentem animalia prædicta quoquo modo, ſub pœna prædicta xxv. lib. deñ. Et quicunque cœperit in damno ſibi dato aliquam beſtiam de nocte, vel de die abſq; aliqua offenſione facienda, & ipſam præſentauerit, & in fortiam dicti Iudicis, & officialis poſuerit, habeat quartam partem ſuæ condemnationis: quam executionem dictus Iudex, & officialis vinculo iuramenti facere teneatur.

De damno dato cum bobus,& alijs animalibus,cuius malefactor non reperitur. *Rub.* 42.

ITem ſtatuimus,& ordinamus, quòd ſi quod damnũ reperiretur fore datum in poſſeſſione alicuius:videlicet blado,vinea,vel canneto,& metis,horto, & fœno cuſtodito,ſeu giffato,cum bobus,& alijs animalibus, exceptis ouibus, & non reperirẽtur damnum dantes cum bobus, & animalibus prædictis,quòd bubulci,ſiue cuſtodes bobũ,& animalium prædictorum tempore damni dati exiſtentes, ſiue laborantes in dicta cõtrata,vbi damnum datum eſſet,propè medium miliare à loco vbi dictum damnũ datum eſſet,teneantur emendare damnum patienti,& condemnentur inter omnes Cõmuni Firmi in xx.ſol. deñ. Et dictum ſtatutũ locum non habeat in blado, & fœno à Kal. Auguſti vſq; ad Kal. Aprilis. Et præſumantur,& intelligantur eſſe dicti bubulci, vel cuſtodes tempore dicti damni dati in contrata vbi dictum damnum datum eſt, in qua conſueti ſunt, ſiue erunt, facere aliquam reſidentiã,ſiue laborare, niſi probauerint ſe dicto tempore dicti damni dati fuiſſe alibi vltra medium miliare. Et vt clarè liqueat,qui ſunt bubulci, in principio officij Capitanei,& intra quinq; dies poſt bannimentum fiendũ per præſentem D. Iudicem iuſtitiæ teneãtur ſe ſcribi facere à Notario dicti D. Capitanei,qui nomina eorum ſcribat,& contratas,vbi morantur,& numerum bobum,pœna quinquaginta ſol. deñ. pro quolibet ipſorum,& qualibet vice,vltra damni emendationem.

Quòd dominus non poſſit cogi ad ſoluendum condemnationem factam de famulo,vel bubulco. *Rub.* 43.

STatuimus, & ordinamus,quòd dominus,ſiue patronus nõ poſſit cogi per officialem damnorũ datorum,vel alium aliquo tempore ad ſoluendum aliquam cõdemnationem factam,vel quæ fieret in futurũ de aliquo famulo ſuo bubulco, vel ſeruiente,niſi vſq; ad concurrentẽ quantitatem ſalarij,ſiue ſtipendij dicto famulo,bubulco,vel ſeruienti: & vtrum debeat vel non,& quantam quantitatem,ſtetur,& credatur ſacramento domini,vel patroni. Et hoc ſtatutum ſit vltimum, & derogatorium omnibus alijs in contrarium loquentibus.

De parte danda accuſatori,vel denunciatori. *Rub.* 44.

ITem ſtatuimus,& ordinamus,quòd accuſator, vel denunciator ſemper,& omni caſu habeat, & habere debeat dimidiam partem condemnationis, quæ fieret per officialem occaſione accuſationis,vel denunciationis per eum factæ, & reliqua pars deueniat in Communi. Quam dimidiam partem Bancherius Communis eidem D. Capitaneo, Iudici, ſeu officiali damnorum datorum perſoluere teneatur abſq; alia bulla,viſa ſola condemnatione.

Quòd Capitaneus, ſeu Iudex damnorum datorum. & eius officiales teneantur dare copiam petenti accuſationis,denunciationis,vel inquiſitionis. *Rub.* 45.

STatuimus, & ordinamus, quòd de omnibus proceſſibus faciendis per D. Capitaneum, ſeu Iudicem,& eius officiales ſuper damnis datis, quilibet ipſorum teneatur, & debeat dare copiam accuſationis, vel denunciationis, vel inquiſitionis,accuſato,denunciato, ſeu inquiſito petenti,vel eius procuratori facto per accuſatum,denunciatum,vel inquiſitum poſt excuſationẽ,pœna xxv.lib.deñ. pro quolibet, & qualibet vice: dummodo talis accuſatus,denunciatus,vel inquiſitus, vel eius procurator, vel quiuis alius pro eo non poſſit opponere aliquam exceptionem ante ſui excuſationem,ſeu ante litem conteſtatam, ſed ſint omnes exceptiones in ipſa excuſatione reſeruatæ ipſo iure abſq; miniſterio Iudicis. Et quod dictum eſt ſupra in proceſſibus damnorum datorum, idem intelligatur in proceſſibus viarum,& ſtratarum,pontium,& fontium dictæ Ciuitatis.

De citatis non comparentibus in termino. *Rub.* 46.

STatuimus, & ordinamus, quòd ſi quis citatus fuerit per balium Communis perſonaliter,vel ad domum vna die pro alia, & in termino citationis non comparuerit, poſſit per Iudicem, ſeu officiales eius mulctari, & aggrauari de mittendo denarios in Cyppum, prout ipſis officialibus, vel alteri ipſorum videbitur conuenire, vſque ad quantitatem quinque ſol. & minus,conſiderata qualitate perſonæ,& negotij.

De bannis imponendis per D. Capitaneum, ſuosq́; Iudices, & officiales damnorum datorum. *Rub. 47.*

STatuimus, & ordinamus, ꝙ D. Capitaneus, vel eius Iudex, ſeu officialis, qui nunc eſt, & pro tẽpore erit ſuper damnis datis, vijs, pontibus, & fontibus, pro ſuo officio exercẽdo poſſit, & debeat bannũ imponere pro primo præcepto x. ſol. deñ. vel intra: pro ſecundo xx. ſol. deñ. vel intra: pro tertio xl. ſol. deñ. ſeu intra; dummodo vnũquodq; dictorũ præceptorum fiat, & fieri debeat per interuallũ vnius diei ad minus, & cõtemnẽtẽ, ſeu cõtemptorẽ huiuſmodi cõdemnare poſſit: & ipſa banna à dictis, ſeu ab ipſis cõtemptoribus, ſeu cõtemnẽtibus exigere, & in Cõmuni facere deuenire. Et contra ipſos cõtemptores poſſit procedere per inquiſitionẽ, vel alio modo, prout videbitur dicto Capitaneo, ſeu Iudici cõuenire: & ꝙ ſui Notarij poſſint præcipere, mãdare, & banna imponere in medietate dictarũ pœnarũ pro eorũ iuriſdictione exercenda in abſentia D. Capitanei, ſeu Iudicis, modo, & forma prædictis. Quæ medietas dictarum pœnarum à dictis contemptoribus mandatorum dictorum Notariorum, vel alterius ipſorum, poſſit liberè exigi cum effectu pro Commune Firmi.

De exbannitis Curiæ D. Capitanei, ſeu Iudicis capiendis. *Rub. 48.*

ITem ſtatuimus, quòd liceat vnicuiq; exbannitũ, ſeu exbannitos Curiæ D. Capitanei, ſeu Iudicis damnorũ datorũ, ſeu officialium ſuorũ, capere, cogere, & dictis DD. Capitaneo, ſeu Iudici, & ſuis officialibus præſentare. Et quicunq; talẽ exbannitũ, ſeu exbannitos præſentauerit vt dictũ eſt, habeat tres ſol. pro qualibet libra cõdemnationis dicti cõdemnati, quæ exigeretur, & deueniret in Cõi. Quos Bãcherius Cõis dictorũ D. Capitanei, ſeu Iudicis cuicunq; præſentãti, vel cui præſentauerit exbannitũ, vel exbãnitos, & cõdemnatos, modo prædicto ſoluere teneatur. Et ſi dictus D. Capitaneus, ſeu Iudex dictã executionẽ non fecerit, de ſuo ſalario illã quãtitatẽ ſoluere teneatur.

De his, qui inuenti ſunt de nocte per officialem, ſeu familiares Iudicis damnorum datorum, damnum dare. *Rub. 49.*

STatuimus, & ordinamus, quòd ſi quis inuentus fuerit de nocte per officiales, ſeu familiares Iudicis damnum dare in aliqua poſſeſſione, vel re alicuius perſonaliter, vel cum beſtijs, & arma portauerit, quòd de dictis damnis ſibi inuentis poſſit, & debeat per dictum D. Iudicẽ, vel Capitaneum contra ipſum procedi, & debeat ipſum condemnare in duplo eius pœnæ contentæ in ſtatuto poſito ſub Rubrica ſupra: quòd nullus bubulcus poſſit portare arma, quod duplum ſit pœna originalis, & principalis dicto caſu. Et de armorum inuentione ſtetur, & credatur relationi officialis, ſeu familiaris, vel alterius ipſorum, ſine aliqua alia probatione.

Quòd nullus portet cum beſtijs, vel ſine, lignamina, vites, cannas groſſas, vel minutas; & de damnis datis in rotis cuſtoditis. *Rub. 50.*

ITem ſtatuimus, quòd nullus de Ciuitate Firmi, vel eius diſtrictu, vel aliunde audeat, vel præſumat apportare, vel apportari facere in capite, vel in ſpatulis, cũ beſtijs, vel ſine, lignamina aliqua, vites, cannas groſſas, vel minutas aliunde, quàm de ſuis poſſeſſionibus: & qui contrafecerit, puniatur vice qualibet in x. ſol. deñ. Et nemini etiã liceat portare cannas, palos, aut ſarmenta, etiam de proprijs poſſeſſionibus, ſine bullectino Cancellarij cũ ſigillo Cõmunis, pœna vnius auri pro quolibet, & vice qualibet: & quilibet poſſit accuſare, & quartã partẽ pœnæ lucretur. Et ꝙ Iudex, ſeu officialis damnorũ datorum teneatur, & debeat inquirere, & rimari de prædictis, & culpabiles cõdemnare: & nihilominus cõtrafacientes poſſint à quolibet accuſari, & denunciari. Item ſtatuimus, quòd quicunq; damnum dederit cum bobus, vel capris in rotis cuſtoditis, ſoluat, & condemnetur pro quolibet boue in ſol. quinque deñ. & etiam tantundem pro qualibet capra, & credatur ſacramento accuſatoris, ſi dixerit, & iurauerit damnum prædictum fuiſſe datum.

Quòd D. Capitaneus debeat mittere vnum ex ſuis Notarijs per vicos, & pageſes, & contratas Firmi ad inquirendum pro damnum dantibus. *Rub. 51.*

STatuimus, & ordinamus, ad hoc, vt damna non tranſeant, vel remaneant impunita, quòd D. Capitaneus, ſeu Iudex, vel officialis, qui pro tempore fuerit, teneatur, & debeat vinculo iuramenti, & pœna xxv. lib. deñ. de eorũ ſalario vice qualibet, qua prædicta, & dicta neglexerit

obſeruare,

obſeruare, continuè de die, & de nocte mittere vnum ex ſuis Notarijs, & ipſe Notarius ire cũ familiaribus ipſorũ, vel alterius eorũ per vicos, pageſes, & contratas Ciuitatis Firmi de foris ad inquirendũ, & inueſtigandũ, & inueniendũ damnum dantes perſonaliter, vel cum beſtijs in poſſeſſionibus, & locis alienis prohibitis per formã ſtatutorum in præſenti volumine cõtentorum, & repertos culpabiles punire in pœnis ſtatutorũ in hoc volumine inſertorum: dum tamen dictus officialis nõ poſſit aliquẽ cuſtodẽ portarũ exiſtẽtẽ ad cuſtodiã portarũ ſecum cõducere, ſub pœna xxv. lib. deñ. pro qualibet vice.

De pœnis duplicandis in damnis datis de nocte. *Rub. 52.*

STatuimus, & ordinamus, ne damna nocturna remaneant impunita, & quia pro maiori parte latenter fiunt, quòd in omnibus, & ſingulis damnis datis perſonaliter, vel cum beſtijs noctis tempore, & de nocte, pœnæ debeant duplicari: & D. Capitaneus, ſeu Iudex, vel eius officialis ſemper in his damnis datis pœnam duplam omni tempore imponere, & exigere teneatur, & debeat cum effectu, ita quòd damna clandeſtina non remaneant impunita.

Quòd D. Capitaneus, ſeu Iudex damnorum datorum non poſſit cogere aliquem ad ſoluendum ante condemnationem de eo fiendam. *Rub. 53.*

ITem ſtatuimus, & ordinamus, ꝙ D. Capitaneus, vel Iudex damnorũ datorũ nõ poſſit, nec debeat aliquẽ cogere ad ſoluendum, vel deponendum aliquã quantitatẽ pecuniæ prætextu alicuius proceſſus, qui fieret per dictos D. Capitaneum, ſeu Iudicẽ modo aliquo, vel ingenio de pœna quacunq; applicañ. Cõmuni Firmi; niſi poſt ſententiã cõdemnatoriã per eos, vel alterũ i pſorũ latã: ſaluo in caſibus, in quibus in defectũ ſolutionis pœnę pecuniarię, pœna corporalis imponeretur.

De pœna forenſium damnum inferentium in poſſeſſione Ciuium, & comitatenſium Ciuitatis Firmi. *Rub. 54.*

STatuimus, & ordinamus, quòd cùm honeſtũ ſit, & cõgruum rationi, quod quiſq; iuris in alterum ſtatuerit, ipſe eodẽ iure vtatur, & ſæpè cõtingit, quòd Terræ circunſtantes, quæ nõ ſunt de comitatu Firmi, damnũ dantes Ciues, & comitatẽſes cum eorum beſtijs in poſſeſſionibus dictarum Terrarum extra comitatũ exiſtentium, vt prædicitur, immodicè puniũt, & condemnãt, quòd illam pœnam ſuſtineat in Ciuitate Firmana, & eadẽ pœna cõdemnetur per D. Capitaneum, ſeu Iudicẽ iuſtitiæ, & damnorum datorũ quilibet nõ Ciuis, vel comitatenſis cũ beſtijs, vel perſonaliter damnum inferens in poſſeſſionibus Ciuium, ſeu comitatenſium, ſeu in poſſeſſionibus Cõmunis; quam ſuſtinerent Ciues, ſeu comitatenſes damnum dantes perſonaliter, vel cum beſtijs in poſſeſſionibus Terrarum, ſeu Caſtrorum extra comitatum exiſtentium in Terris, ſeu locis, quibus fieret punitio de prædictis. Et vt officialis damnorum datorum ad reperiendum prædicta magis reddatur attentus, volumus, quòd dictus officialis de prædictis ſupra contentis in hoc ſtatuto per eum inuentis, habeat dimidiam partem pœnæ eius, quod idem officialis venire fecerit in Communi, & exegerit cum effectu.

Quòd condemnationes non cancellentur non ſatisfacto domino damnum paſſo. *Rub. 55.*

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd officialis damnorum datorum, ſeu Bancherius Communis Firmi non poſſit, nec debeat ſententiam, nec condemnationem aliquam caſſare, vel cancellare, niſi prius damnum fuerit emendatum per condemnatum domino damnũ paſſo, pœna officiali, ſeu Bancherio x. lib. deñ. ſi contrafecerit in prædictis.

Intra quantum tempus poſſit procedi de damnis datis. *Rub. 56.*

STatuimus, & ordinamus, quòd de damnis datis perſonaliter, vel cum beſtijs in quibuſcunque poſſeſſionibus procedi non poſſit quoquo modo per accuſationem, denunciationem, vel inquiſitionem elapſo anno à die commiſſi damni. Et proceſſus taliter factus ipſo iure ſit nullus auctoritate præſentis ſtatuti.

Quòd non poſſit pro cancellatione ſententiarum aliquid accipi. *Rub. 57.*

ITem ſtatuimus, & ordinamus, ꝙ nullus Notarius, qui nunc eſt, & qui pro tempore fuerit ad officiũ damnorũ datorum, vel ad officium cancellationis cõdemnationum, non poſſit, nec debeat pro cãcellatione alicuius cõdemnationis recipere aliquã pecuniæ quãtitatẽ ab eo, cuius

condemnatio, ſeu ſententia cancellatur, nec ab aliquo alio pro eo, ſed proprio ſalario ſit contentus; & ſi ſecus fecerit, puniatur tempore ſui ſcindicatus, & ratiocinij in x.lib.deñ. pro quolibet, & qualibet vice. Et quòd prædicti Notarij non poſſint, nec debeant aliquas condemnationes damnorum datorum cancellare, niſi prius damnum fuerit emendatum damnum paſſo, ſub pœna prædicta.

Quòd D. Capitaneus, vel Iudex iuſtitiæ non poſſit aliquem ponere ad torturam occaſione damnorum datorum. *Rub. 58.*

STatuimus, & ordinamus, ꝙ D. Capitaneus, Iudex iuſtitiæ, vel quiuis alius officialis damnorũ datorũ non poſſit, nec debeat occaſione alicuius damni dati aliquẽ ponere ad torturam, nec aliquod aliud genus tormentorũ ſine cauſa legitima motus: nec poſſit aliquẽ retinere occaſione alicuius teſtimonij pro damno dato, vel alia cauſa, niſi per vnã diem; ſi condemnatio, ſiue pœna aſcenderet ad quantitatem centũ ſol.deñ. vel intra. Et ſi cõdemnatio, ſiue pœna aſcenderet ad quantitatẽ centum ſol.deñ. ſupra vſq; ad lib.xxv.deñ. tunc detineri poſſit per duos dies. Et ſi aſcẽderet vltra dictã quantitatẽ xxv.lib.deñ. detineri poſſit ſuo arbitrio plus, vel minus, cõſiderata qualitate delicti, & conditione teſtium: & ſi ſecus fecerit, puniatur in xxv.lib.deñ. Item non poſſit aliquem cathenare, ſeu ad cathenam ponere occaſione alicuius damni dati, vel alia de cauſa, ſed ſolum in pœnis in hoc ſtatuto cõtentis punire, ſub dicta pœna, niſi eſſet pro grauioribus damnis datis de die, vel de nocte; & pro falſitate teſtiũ; in quibus caſibus ei liceat cathenare, & ad cathenam ponere, prout ſibi videbitur conuenire. Et quæ ſint damna grauiora, arbitrio dicti Capitanei, & Iudicis relinquatur.

De parte danda officiali damnorum datorum. *Rub. 59.*

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd D. Capitaneus, ſeu Iudex iuſtitiæ, & damnorum datorũ habeat, & habere debeat de omnibus, & ſingulis per ipſos, vel eorũ, & cuiuſq; ipſorũ officiales inuentionibus quartã partẽ pœnæ eius, quod deuenire fecerit in Cõmuni. Quod ſtatutũ non vendicet ſibi locũ in officialibus Caſtrorũ comitatus Firmi, qui officiales comitatus de inuentionibus factis per eos nec aliquid, nec quartã partem habere volumus vllo modo. Itẽ addẽdo volumus, ꝙ ſtatutũ, quod concedit partẽ officiali damnorũ datorum de inuẽtionibus per eum factis, intelligatur habere locũ quãdo officialis inueniret damnũ dantes cũ beſtijs, vel ſine, vel exuarchũ, vel canſarolã facientes in fragranti damno, vel exuarcho, & aliter non vendicet ſibi locum dictũ ſtatutũ. Habeat etiã officialis Cõmunis Firmi, qui cognoſcere poteſt de ornamentis dominarũ, quartã partem pœnę eius, quod venire fecerit in Cõmuni ratione ornamentorum, & portantiũ ornamenta, vel veſtimenta cõtra formã noſtrorum ſtatutorũ, ſi dominas portãtes inuenerit in fragranti crimine portare, & aliter non. Habeat autem dictus officialis quartam partẽ eius, quod deuenire fecerit in Cõmuni, ſi aliquẽ inuenerit facientem contra formã ſtatutorum noſtrorum loquentium de luctu mortuorum, & de cõuiuijs, vel doniſijs, ſiue inuenerit in crimine fragranti, ſiue non; dummodo ex ſuo officio, & non ad denunciam, vel accuſationem alicuius, qui inuenerit delinquentem, & dicta ſtatuta non obſeruantem.

Quòd de damnis datis non poſſit fieri gratia. *Rub. 60.*

QVoniam damna data innumerabilia in dies fiunt, & ſub ſpe obtinẽdę in Cernita gratiæ quotidie creſcunt: ideo auctoritate præſentis legis ſtatuimus, quòd DD. Priores, qui pro tempore fuerint, nullo modo ſupplicationes damnorum datorum acceptare poſſint, nec debeant, nec eas in Cernitis, & Concilijs proponere, nec legi facere per Cancellarium, aut alium quemcunque, ſub pœna xxv.lib. deñ. præfatis DD. Prioribus pro quolibet ipſorum, & ſimiliter Cancellario, ſi ita ſupplicationes acceptaret, & in Cernitis, & Concilijs legeret.

Quòd cuſtodes portarum teneantur ire cum officiale damnorum datorum. *Rub. 61.*

CVſtodes portarum vadant, & ire teneantur die, noctuq; ad aſſociandũ officiales damnorũ datorum, ad hoc, vt inuentiones non occupentur, vitientur, & fraudentur, & DD. Priores, & Regulatores poſſint conducere eos cum ſalario boñ. quinquaginta quolibet menſe pro quolibet cuſtode, ſeu portanario, & habeant baſtardellos illos, vbi ſcribi faciant inuentiones dictorum damnorum datorum.

De pœna capientis columbos columbaria. *Rub. 62.*

STatuimus, quòd nullus audeat, vel præſumat attētare, vel præparare, vel immittere aliquod agiolum, artificiū, vel ingenium, in quo capi poſſint aliqui columbi de columbaria: contrafaciens verò in xxv. ſcutis vice qualibet puniatur. Si verò cum dicto agiolo, ingenio, vel artificio aliquo columbos, vnum, vel plures cœperit, incurrat pœnam quadraginta ſcutorum. Si verò quis aliquem columbū, ſiue columbas cœperit cum baliſta, arcu, archibuſio, vel aliter quomodocunque, pro quolibet columbo, & qualibet vice eadem pœna puniatur. Sed ſi contra dictos columbos traxerit cū baliſta, arcu, ciaraboctana, archibuſio, vel manu, & quouis alio inſtrumento in omni loco, etiam ſi non percuſſerit, incurrat eandem pœnam pro qualibet vice. Et in prædictis caſibus vnicuiq; liceat accuſare cum vno teſte, & accuſator teneatur ſecretus, qui lucretur quartam partem pœnæ; & ſimiliter officialis faciens executionem habeat quartam partem dictæ pœnæ; reſiduum verò veniat in Communi de facto abſq; tergiuerſatione aliqua. Liceat tamen omnibus, & ſingulis columbos ſylueſtres capere, & capi facere in rotis, & ſyluis Ciuitatis Firmi, & etiam comitatus, & artificia, agiola, & ingenia in eis præparare, & præparari facere, & aptare, obtenta prius licentia à DD. Prioribus populi, & Confalonerio iuſtitiæ dictæ Ciuitatis de aptamine, & cōcimine in prædictis rotis, & ſyluis Ciuitatis, & Caſtrorum comitatus, quę non habent Vicarios, & Poteſtates: in rotis verò, & ſyluis Caſtrorum comitatus, quæ habent Poteſtates, vel Rectores, habita, & obtenta licentia à dictis Poteſtatibus, & Vicarijs, vel aliquo ipſorū: & contrafacientes licentia prædicta non obtenta, in pœnis prædictis debeant puniri. Et vt copia, & fertilitas columborū habeatur in Ciuitate Firmi, volumus, quòd omnes, & ſinguli facientes, vel fieri facientes in territorio Ciuitatis Firmi extra portam dictæ Ciuitatis aliquam columbariam aptam ad retinendum columbos, habeat, & habere debeat à Commune Firmi xxv. lib. deñ. de pecunia dicti Communis.

De pœna capientis, vel necantis piſces in fonte, vel in piſcina. *Rub. 63.*

STatuimus, & ordinamus, quòd ſi quis ſiccauerit in totum, vel in partem fontem, vel piſcinam aliquam, in quibus erunt piſces, vel in prædictis proiecerit aliquas res nociuas piſcibus cauſa eos occidendi, vel capiendi, incidat in pœnam centum ſcutorum, & trium ictuum funis. Si verò in eis immiſerit, vel proiecerit rhetia, vel nertas, hamos, vel quæcunq; alia inſtrumenta, ſiue artificia, cum quibus piſces capi poſſent, incidat in pœnam quinquaginta ſcutorum, quæ pœnæ de facto, & ſine proceſſu aliquo exigantur, & Communi Firmi applicētur: & nihilominus ipſe dictus malefactor teneatur in duplum domino dicti fontis, ſeu piſcinæ de damno dato in dicto fonte, piſcina, & piſcibus. Et de prædictis omnibus, & quolibet prædictorum quilibet habeatur, & reputetur, & ſit legitimus accuſator, & denunciator, & teneatur ſecretus, & lucretur quartam partem pœnę, & alia quarta pars ſit, & eſſe debeat officialis de ea executionem facientis, & credatur dicto accuſatoris cum dicto vnius teſtis cum iuramento.

De pœna capientis, ſeu deuaſtantis examen apium. *Rub. 64.*

DEcernimus, & volumus, quòd ſi quis examen apium, quod ſtaret incluſum in aliquo alueolo, ſeu arbore, caperet, vel deuaſtaret, vel ex eo mel, vel ceram extraheret inuito domino dicti alueoli, ſiue arboris, incidat in pœnam centum lib. deñ. & nihilominus teneatur in duplum emendare damnum damnum paſſo in prædictis: quam pœnam niſi intra decem dies, à die in qua fuerit condemnatus, ſolueri, per loca publica, & conſueta Ciuitatis, vt fur, & latro, fuſtigetur; & in hoc ſolum ſibi proſit beneficium confeſſionis, & pacis.

In quibus caſibus admittatur accuſator, in ijſdem admittatur denunciator. *Rub. 65.*

STatuimus, & ordinamus, quòd in quolibet caſu, in quo admittitur accuſator ad accuſandum coram Iudice damnorum datorum, admittatur ad denunciandum denunciator quomodocunq; denunciet, & illam vtilitatem quam accuſator conſequeretur ex accuſatione aliqua, conſequatur denunciator ex denunciatione quacunq; facta, ſtatutis aliquibus in contrarium loquentibus, vel ordinamentis non obſtantibus. Et præſens ſtatutum ſit præciſum, & derogatorium.

Quòd Scindici Caſtrorum,& Villarum Ciuitatis Firmi, ad quos ſpectat, debeant accipere copiam dictorum ſtatutorum omnium in præſenti volumine contentorum. Rub. 66.

STatuimus,& ordinamus,ꝙ omnes Scindici Caſtrorum, & Villarum diſtrictus Firmi, ad quos ſpectat,teneãtur,& debeant accipere, & accipi facere copiam dictorũ ſtatutorum in hoc præſenti volumine contentorum,& ordinamẽtorum damnorum datorum, & legi facere in eorũ Caſtris,& Villis,videlicet in Parlamento publico,ad hoc,vt nullus inferat, vel inferri faciat damnum perſonaliter, vel cum beſtijs in alienis terris, & poſſeſſionibus prætextu alicuius ignorantiæ prædictorum. Quam copiam ſtatutorum prædictorum Scindici accipere teneantur,& debeant intra vnum mẽſem proximè venturum à die publicationis præſentium computandum, pœna centum ſol. deñ. pro quolibet Scindico,& qualibet vice,qua contrafecerit in prædictis.

Incipiunt Extraordinaria.

De diebus feſtiuis celebrandis in Ciuitate,& diſtrictu Firmi. Rub. 67.

AD laudem,& reuerentiam omnipotentis Dei,& B.Virginis Mariæ, omniumq; Sanctorum,vt eorũ interceſſionibus Cõmune Firmi gubernetur in bono,proſpero , & felici ſtatu populari. Statuimus, quòd nullus Ciuis , & habitator Firmi , vel eius diſtrictus aliquod ſeruile opus, ſiue laborerium faciat in feſtiuitatibus iſtis: videlicet Natiuitatis D. N.Ieſu Chriſti,S.Stephani prothomartyris, S.Ioannis Enangeliſtæ, Epiphaniæ Domini, die Veneris Sancti,die Paſchatis Reſurrectionis cum duobus ſequentibus, die feſti ſanctiſſimi Corporis D.Ieſu Chriſti,die Aſcenſionis Domini,omnibus feſtiuitatibus B.Mariæ Virginis,cuius vocabulo glorioſo præconio Firmana Ciuitas gubernetur,beatorum omniũ Apoſtolorum feſtiuitatibus,B.Laurentij martyris, B.Sauini,cuius corpus in hac Ciuitate requieſcit,S.Crucis,B.Io.Baptiſtæ, S.Michaelis Archangeli, B.Nicolai, B.Franciſci, B.Dominici confeſſoris,B.Auguſtini,B.Martini,S.Zenonis,S.Gregorij Papæ,S.Vighi, B.Catherinæ virginis,diebus omnibus Dominicalibus: in quibus diebus Dominicalibus etiã nullns Notarius poſſit contractus,nec aliquas ſcripturas facere ad officium notariæ pertinentes, ſub pœna centũ ſol.ipſo facto exigendorum pro quolibet contrafaciente,& qualibet vice,tam Notario,quàm cõtrahentibus: & nihilominus dicti contractus,& ſcripturę ſint inefficaces,& nullius valoris. Saluo in teſtamentis,matrimonijs,pacibus,& fideiuſſionibus de non offendẽdo , codicillis,& qualibet alia vltima voluntate,in quibus liceat Notarijs ſe rogari, & de his ſcripturas conficere impunè. Et cuilibet liceat accuſare Notarios,& contrahentes non ſeruantes prædicta, & accuſator teneatur ſecretus,& habeat tertiam partem pœnę. Diei S.Lucię virginis,feſtiuitatis baſilicæ S.Saluatoris,& ſpecialiter cuſtodiatur,celebretur,veneretur,ac ab omni ſeruile opere abſtineatur. Diei ſecundę Iunij,in qua extirpatus fuit crudeliſſimus tyrannus,& draco Raynaldus de Monte Viridi cum ſuis filijs,& ſequacibus, ipſaq. die nec ſtationes aperiantur modo aliquo,vel ingenio,ſi DD.Prioribus,& Confaloncrio iuſtitię Ciuitatis videbitur,quòd dicta dies celebretur. Et ſuper his, & circa prædicta omnia Notarius D.Capitanei,vel Iudicis iuſtitiæ omnibus diebus Dominicis per plateas,& ianuas Firmi inquirere debeat;& ſi aliquẽ inuenerit delinquentem,vel aliter ſibi conſtiterit, puniat, vel condemnet in x.ſol.deñ. ipſo facto,& ſtetur relationi ipſius Notarij, ſi quem retulerit inueniſſe, & contrafeciſſe circa prædicta. Saluo,quòd ſit licitum vnicuiq; volenti deferre poma,herbas,paleas, & extrahere bladum cauſa comedẽdi de foueis cum hominibus,& beſtijs,& aquam cauſa comedendi, & bibendi, & farinam à molendinis deſerre liceat vnicuique. Et ſaluo,quòd ſi aliqua neceſſitas octurreret alicui,& vellet minui ſanguinem ſibi. Et ſaluo,quòd impetu temporis,pluuiæ,vel plemæ fluminis, liceat habenti aliquod bladum in area,vel linum in flumine,vel paleas in campo,vel aliquod ſimile, propter dictum impetum, vel ruinam pluuiæ, vel plemæ cauſa euadendi:& qui contrafecerit,puniatur vt dictum eſt,ac etiam condemnetur pro vice qualibet. Quod ſtatutum,& quamlibet eius partem D.Capitaneus, vel Iudex iuſtitiæ teneatur,& debeat facere ſcribi in litteris ſcribendis,& mittẽdis pro parte ſua in omnibus Caſtris,& Villis diſtrictus Firmi in principio ſui regiminis,quòd prædictum capitulum præcisè obſeruent,& faciant inuiolabiliter obſeruare: & ſi fuerit negligens dictus D.Capitaneus, vel Iudex iuſtitiæ, perdat de ſno ſalario quinquaginta lib.deñ. Et ſimiliter Apothecarij, ſeu Stationarij, piper, & res omnes comeſtibiles dictis diebns poſſint impunè vendere,& dare volentibus: ac etiã omnibus liceat olera,& alios fructus comeſtibiles hominibus portare cum eorum beſtijs cũ baſto,& ſalmis,& vendere dictas res in plateis,

& alijs locis per Ciuitatē impunè. Non poſſit tamen aliquis vendiriculus dictos fructus,& olera emere,nec emi facere aliquo quæſito colore cauſa reuendēdi,pœna xx. ſol.pro quolibet,& qualibet vice de facto exigeñ.per officialem,qui per inuenrionē ſuam,aut aliā denunciationē,ſiue accuſam veritatē comperit. Barbitonſores in ſtatione cauſa neceſſitatis minuere ſanguinē,& alia huiuſmodi pro ægrotantibus facere,& videre poſſint,intra oſtium ſtationis tantùm: dum tamen dictæ exemptiones locum non habeāt,nec vendicent ſibi locū in diebus dominicalibus,in diebus Natiuitatis Domini,Paſchatis Reſurrectionis,& Pēthecoſtes,& in diebus feſtiuis B.Mariæ virg.ſed ab omni opere,& negotio cuſtodiātur,& venerentur. Et nō poſſit aliquis in diebus dominicis,vel Paſchalibus,& in feſtiuitatē B. Mariæ virg. ponere ſellam,vel baſtum ſomerio,nec aliquam ſalmam cū beſtijs deferre,niſi fuerit pro portando cunctium mulieris,quæ iret ad maritum,pœna xx.ſol.deñ.ſine aliqua remiſſione vice qualibet pro quolibet contrafaciente,tam ciui, q̄ forenſi: Volumus inſuper, ꝙ ſi aliqua ex dictis feſtiuitatibus occurreret in die ſabbathi,in quo fiet forum dictæ Ciuitatis,tunc poſſint retineri ſtationes apertæ, & per dictos ſtationarios,& omnes perſonas quaſcunque res omnes vendi impunè: dum tamen in dictis ſtationibus non fiat aliquod manuale opus,niſi ſola rerū venditio,& emptio,vt moris eſt die fori. Adijcientes inſuper, ꝙ vltra prædicta liceat omnibus volentibus ire ad aliquas indulgentias,& inde redire, poſſe impunè ducere beſtias cum baſto,& cū eorum ſalmis:& tinctoribus pannorū lanæ, quando haberent vaſcellum ad tingendum paratū,& pannos in tiratorijs ad tirādos,vel ad deponendos de dictis tiratorijs. Liceat denique omnia facere,quæ non faciendo inferrent aliquod nocumentum eorum laborerijs. Et ſimiliter liceat volentibus aufugere propter peſtem impunè ire,& ducere beſtias cum baſtis,& ſalmis:& ſimiliter mulionibus, & alijs forenſibus venientibus à locis diſtantibus à Ciuitate Firmi per quadraginta miliaria:ac etiam venientibus ad nundinas,& facientibus laboritia, & ſuis famulis ponere baſtos pro deferēdo victu,videlicet pane,& vino,& ſimilibus ad ſuos colonos, & agricolas: & omnia pro infirmis,& ęgrotantibus neceſſaria impunè facere, nullis obſtantibus in contrarium facientibus. Et in ſupra prohibitis DD. Priores non poſſint alicui modo aliquo concedere licentiam.

De franchitia venientium ad forum, ſiue mercatum. *Rub. 68.*

NVllus veniēs ad forum,ſiue Mercatum in Ciuitate Firmi,tam Ciuis,& comitatiuus,quàm forenſis capi valeat,vel detineri aliquo modo pro debitis ciuilibus, nec pro ſolutionibus equorum,nec pro debitis ciuilibus Communitatum eorum.

De pœna extrahentium graſſiam de Ciuitate,& diſtrictu. *Rub. 69.*

STatuimus,& ordinamus,quòd nulla perſona audeat,vel præſumat portare, vel portari facere cum,vel ſine beſtia de Ciuitate,vel diſtrictu Firmi granum,hordeū,ſpelram,fabas,cicera,carnes viuas,vel mortuas,recentes,vel ſalitas, neque aliquod aliud genus victualium per mare, vel per terram cauſa extrahendi de diſtrictu Ciuitatis Firmi:& qui contrafecerit,in lib.centum deñ.irremiſſibiliter puniatur:& nihilominus perdat beſtias ipſo facto,& victualia,quæ portauerit. Quarum rerum ablatarum,& inuentarum,vel denunciatarum per aliquē,ſi probabitur,tres partes ſint Cōmunis,& alia denunciatoris,vel inuentoris, vel ablatoris, etiam ſi officialis Cōmunis fuerit inuentor. Et portare, ſeu portari facere cauſa ſic extrahendi, intelligatur etiam ſi repertus fuerit in itinere propè, ſeu verſus terminos,& confines diſtrictus Firmi: dum tamen non eatur ad molendinum diſtrictus; & intelligatur etiam habere animum extrahendi etiā,qui iret verſus molendinum,& molēdini fines excederet,vel etiā non recta via iret verſus molendinū. Et intelligatur extrahere,qui repertus fuerit duceſe, vel portare aliquod genus graſſiæ intra confines diſtrictus comitatus Firmi propè ipſos cōfines per quartum miliare. Et in quolibet caſu ſupradicto Poteſtas,& Capitaneus habeant arbitriū repertos culpabiles puniendi,& cōdemnandi in maiori, vel minori pœna,inſpecta qualitate delicti, & perſonæ,ſummariè,& de facto,prout ſibi videbitur,& placebit. Saluò quòd ſi aliquis portaret dictā graſſiam ad Caſtra comitatus Firmi de ipſa Ciuitate, vel de vno Caſtro ad aliud Caſtrum ſui vſus cauſa cum bulla ordinata per Graſſerios Cōmunis Firmi, ad pęnā aliquam minimè teneatur. Inſuper nulli liceat vendere granum,hordeum,vel ſpelram,nec aliquod genus graſſię alicui forenſi nō ſubiecto iuriſdictioni Cōmunis Firmi ſine expreſſa licentia DD. Priorum Ciuitatis Firmi, ac etiam Graſſeriorū dictæ Ciuitatis cauſa extrahēdi extra comitatum Firmi,& diſtrictus eiuſdem, pœna centum lib.deñ. & maiori,& minori arbitrio dicti D.Poteſtatis,vel Capitanei, qui de prædictis cognoſceret. Addēdo dicimus,quòd nemo,vt ſupra,de Ciuitate,& comitatu,& eius diſtrictu poſſit extrahere,& ad aliquod

torum portare,conducere, ſeu portari, & conduci facere caleum,oua,pullos,hœdos,agnos, ſuillas,& omnia volarilia,& legumina,& omnes fructus hominibus comeſtibiles,ſub pœnis prædictis,tanquàm extraxiſſent graſſiam. Excepto tamen, quòd per viã maris, & ad nundinas extra diſtrictum hæc omnia impunè extrahi poſſint. Item adijcimus, quòd nullus,cuiuſcunq; conditionis exiſtat, audeat,vel præſumat extrahere,vel extrahi facere de Ciuitate,comitatu, vel Terris recommiſſis ipſi Ciuitati aliquod genus frumenti,vel alterius bladi cauſa portandi extra territoriũ,& fortiã Ciuitatis Firmi,ſine licentia,& bullectino DD.Priorum,& Vexilliferi iuſtitiæ, ac Poteſtatis, & manu vnius ex Cancellarijs dictæ Ciuitatis, & habita prius deliberatione ſolennis Cernitæ, pœna in ſtatutis Ciuitatis Firmi expreſſa,& declarata,non obſtantibus quibuſcunq; ordinamentis, & reformationibus minorẽ pœnã inferentibus, cuius pœnæ quarta pars ſit,& eſſe debeat Rectoris, ſiue officialis punientis; alia quarta pars ſit denunciatoris,ſiue accuſatoris; duæ reliquæ partes deueniant in Cõmune Firmi: & cuilibet liceat accuſare,& denunciare fraudãtes,& teneatur ſecretus; cui denunciatori,vel accuſatori credatur, inſpecta qualitate,& cõditione perſonæ dicti denunciatoris,ſiue accuſatoris. Si verò officialis Ciuitatis,vel comitatus,vel Terrarũ recõmiſſarum, reperiret aliquẽ fraudãtem proſtimã,& portantẽ extra, vt ſupra,in fragranti crimine,habeat, & lucretur dimidiã partẽ pœnæ prædictæ. Et ſi pœnam fraudãs non ſoluerit intra x.dies à die cõfeſſionis, vel poſtquàm de delicto fuerit cõuictus, fuſtigetur per Ciuitatem Firmanã,& loca publica Ciuitatis nudus: & nihilominus pœnã ſoluere teneatur, & pro pęna prædicta reponatur in carceribus. Si verò famulus alicuius repertus fuerit fraudare proſtimã prædictã,vel fuerit denunciatus,& cõuictus,vt ſupra,ſi haberi poterit famulus prædictus, ſtatim fuſtigetur, vt ſupra,& dominus pœnã prædictam pecuniariã de ſuo proprio ſoluere teneatur. Et in prædictis officiales procedere poſſint cõtra pręd ictos per modũ inquiſitionis,ex officio, accuſationis,vel denunciationis,& repertos culpabiles punire, & condemnare de facto,ſummariè,ſimpliciter,& de plano,omni ſolennitate,& ſubſtantialitate iudiciorũ omiſſis, ſolius facti veritate reperta. Officialis verò inquirẽs ex mero officio habere debeat quartã partem pœnæ, quam venire fecerit in Cõmuni, & tres partes veniant in Cõmune. Et nullus de Caſtris comitatus, & Terris recõmiſſis poſſit ire ad molendina cum frumento,vel alio blado cauſa molendi,ſine bulla officialis prædicti; & ſi contrafecerit,perdere debet Aſinum,& ſalmã,ſiue aliam beſtiã,ſuper qua portauerit,& vltra hoc x.lib.deñ.nomine pœnæ ſoluere teneatur: & officialis Terrarum, ſiue Caſtrorũ debeat poſt reuerſionẽ à molendino recipere,& reauferre bullectinũ prædictum,& penès ſe retinere. Item ꝙ nemini liceat portare aliquod genus bladi de vno Caſtro ad aliud ſine bullectino DD. Priorum, vt ſupra, & ſcripto,vel ſubſcripto vt ſupra,pœna prædicta ſtatutorum cõtra portantes extra territorium Firmi: & hoc caſu non requiratur deliberatio Cernitę,vt ſupra; & partem habeat officialis in omnibus caſibus ſupradictis,vt ſupra. Si verò vacaret officium Poteſtatis,vel Capitanei populi,ſufficiat bullectinũ illius officialis, qui erit in Ciuitate,cum bulla DD. Priorum,& Vexilliferi iuſtitiæ,vt ſupra. Et prædicta vendicent ſibi locũ in præteritis, præſentibus,& futuris,& maximè in cõmiſſis à ſex menſibus citra. Et DD. Priores, & Vexillifer iuſtitiæ, qui nunc ſunt,& pro tempore erunt,non poſſint cõtra prędicta venire,nec pęnas in totum remittere, vel in parte,nec in Cernitis, vel Concilijs propoſitas facere,ꝙ remittantur pœnæ prædictæ in totum, vel in partem,nec aliquis conſulere,vel arrengare,nec Cancellarius ſcribere, pœna quinquaginta ducatorũ auri pro quolibet cõtrafaciente,& vice qualibet. Item volumus,quòd DD.Priores, qui nunc ſunt,& pro tempore erunt,ſingulis annis eligere debeant decem Ciues cum arbitrio pleno; qui electi habeant poteſtatem,auctoritatẽ,& baliam conduci faciendi granum, & aliud bladum in Ciuitatem à Caſtris comitatus,vel aliunde,prout eis videbitur,& placebit ſtatuere in venditione frumẽti, vel bladi,& mandare Caſtris,vt portent ad Ciuitatẽ noſtram,& omnia faciendi,& pęnas imponendi, prout, & ſicut totum Cõcilium Ciuitatis Firmanæ. Et officiales Ciuitatis teneantur obſeruare ordinamenta per ipſos facta,& pœnas exigere,pœna centum lib.deñ.eis tempore ſcindicatus auferenda pro quolibet,& vice qualibet,qua ab eis,& ab eorum quolibet contrafactum fuerit.

De pedagijs non accipiendis. *Rub. 70.*

ITem quòd nemo priuatus, Caſtrum, vel Vniuerſitas diſtrictus Firmi audeat accipere aliquã duanam,pedagium,vel gabellã ab aliquibus tranſeuntibus vndecunque,& ſpecialiter per riueriam maris,à Tronto vſque ad Portum Sancti Georgij: & ſi quis contrafecerit,Capitanei arbitrio puniatur vt fur,& latro,niſi à Commune Firmi ſpecialiter commiſſum fuerit.

Quòd nullus de Caſtro riueriæ vadat alibi ad habitandum. *Rub.* 71.

ITem ſtatuimus, ꝙ nullus habitator Firmi, qui nunc eſt, & in poſterum veniet ad habitandum in Caſtris riueriç: videlicet Portu S. Georgij, vel in Caſtro Turris Palmarum, Bucchæ Biancħæ, S. Andreæ Gruttarum ad mare, & S. Benedicti audeat, vel præſumat ire ad habitandum de vno ad aliud Caſtrum: & ſi quis contrafecerit, in xxv. lib. deñ. vice qualibet puniatur: & tale Caſtrum talem hominē recipiens in quinquaginta lib. deñ. condemnetur: & nihilominus talis cogatur ad primã habitationē reuerti; ſaluo quòd ad dictũ Caſtrum S. Benedicti liceat vndecunq; volētibus ire ad habitãdum. Et Capitaneus teneatur dictis Caſtris notificare prædicta, vt omnia obſeruent, quę in hoc capitulo continentur. Et quicunq; ad dictum Caſtrum S. Benedicti fuerit ad habitandum, habeat franchitiam de non ſoluendo datiuam vſq; ad x. annos, & quòd venturi habeãtur pro Ciuibus.

De deueto ſalis. *Rub.* 72.

SI quis tantæ temeritatis extiterit, quòd in Ciuitate, ſeu comitatu Firmi ſine licentia Cõcilij ipſius Ciuitatis aliquam quantitatem ſalis paruam, ſeu modicam, vel magnam de quacunq; Terra, ſeu de quocunq; loco conduxerit, vel portauerit quoquo modo, ſeu conduci, vel portari fecerit de extra diſtrictum Firmi, vel ſic cõductum receptauerit ſcienter, vel fecerit receptari, ſeu ſal emerit, ſeu vſus fuerit pro ſe, vel ſua familia, vel vti fecerit, ſeu aliquo titulo, modo, ratione, vel cõ lore, ſeu cauſa acceperit, ſeu receperit, vel accipi fecerit, niſi duntaxat illud, & de illo quod vēditur in Ciuitate Firmi, & per Cõmune ipſius Ciuitatis publicè, vel palàm, cuiuſcunq; cõditionis talis temerator extiterit, in quinquaginta lib. deñ. & vltra arbitrio Rectoris realiter, & perſonaliter de facto, & ſine proceſſu aliquo per Capitaneũ, vel Rectorē Ciuitatis Firmi puniatur, & ſal, cũ beſtijs, & rebus, cũ quibus ſal prædictũ cõduceretur cõtra prohibitionē huiuſmodi ſtatuti, eo ipſo cõfiſcatũ intelligatur: & de prædictis inquiri, & inueſtigari poſſit per quemcũq; Rectorē Ciuitatis Firmi; ac etiã quilibet habeatur legitimus accuſator, & denunciator, & de prędictis teneatur ſecretus. Poſſitq; quilibet, qui dictũ ſal reperiretur portare, à quocunq; capi cũ beſtijs portãtibus, & duci ad Rectorē Ciuitatis Firmi, & à cõdemnationibus factis de prædictis nõ poſſit appellari, querelari, nec reclamari, vel de nullitate dici, obijci, vel opponi. Nec Rector, vel officialis aliquis de his, quę prędictorũ occaſione, ſeu aliqua ex eis fecerit, vel ſententiauerit, poſſit aliqualiter ſcindicari, niſi de furto, & barattaria cõmiſſis in prædictis, vel aliquo prædictorũ duntaxat. Et ꝙ de cõdemnationibus, quæ fierēt, & in pęnis, quæ ſoluerētur de prædictis, vel prædictorũ occaſione, quilibet denunciator, relator, vel inuētor, habeat quartã partē. Rectores verò, ſeu officiales, qui etiã prædicta inuenerint perſonaliter, cõtrafacientes in prædictis, vel aliquo prædictorũ, habeãt quartã partē de eo, quod veniri fecerint in Cõi, & reliquæ tres partes remaneãt in Cõmuni. Quã quartã partē habere debeant, tã inuentores, relatores, & denunciatores, q̃ etiã Rectores, & officiales pro eorũ perſonalibus inuentionibus de pęnis, quas venire fecerint in Cõmuni.

De veſtibus, & ornamentis mulierum. *Rub.* 73.

SIcuti vitis in omnē partem nimia diffundens, falce docti agricolæ cohercenda eſt, vt prodeat in fructũ: ſic mulierum vanitas, & luxus, quæ in veſtibus, auro, & ornamentis modũ non habent, ſanctiſſimis legibus comprimendus eſt, vt honeſtatē cõtineant, & maritos ad miſeriam nõ redigant. Hac itaq; perpetua lege ſancimus, ꝙ in poſterũ nulla mulier poſſit, nec debeat veſtiri, nec veſtiatur veſtibus velluti, brochati aurei, vel argenti, ſiue ſerici, ſed poſſit tantùm in manicis veſtium portare duo brachia ad ſummũ ex prædictis velluto, brochato, ſiue ſerico, & alia duo brachia in alijs ornamentis vltra manicas, & non vltra, ſub pœna x. ducat. auri pro qualibet muliere, & vice qualibet de dotibus mulierũ portantiũ, ad quam ſoluendã de facto cogi poſſint, & aſtringi mariti ipſarum: habeantq; de prædictis pœnis quartam partē officiales inuenientes, & cum effectu exequentes, & quartam partem accuſatores, qui teneantur ſecreti: & in his accuſationibus officiales exequentes habeãt etiam quartam partem: reſiduum verò dictæ pœnæ ſit Communis Firmi.

De doniſijs. *Rub.* 74.

CVm Ciues, & habitãtes Reipublicæ interſit habere locupletes, ſtatuimus, & ordinamus, quòd nulla perſona de Ciuitate Firmi, vel comitatu audeat, vel præſumat per ſe, vel alium aliquo quæſito colore donare, vel donari facere burſas de ſerico, vel cuiuſuis alterius generis, vel

pecuniam,

pecuniam,centuram auream,vel argenteam,filatum,perlas,vel aliquas alias res,vel aliquod enſenium de aliquibus rebus,exceptis fructibus,vel pomis arborũ,nec ornamẽta cuiuſlibet alterius generis deſponſatæ mulieri,vel viro ſuo,vel alicui recipienti nomine ipſorũ, vel nomine cuiuſcunq; alterius directè,vel indirectè,vel aliquo alio quæſito colore ea die,qua maritus ducit vxorem ad eius domũ,vel ad domũ mulieris, vel alia die, qua prædicta per ſupradictos recipientes dictos honores, vel aliquem ipſorũ fierent,vel ante,vel poſt occaſionẽ prædictam, ſub pœna v.lib.deñ. in qua pœna quilibet contrafaciens,tam dans,quàm recipiens debeat cõdemnari. Et Poteſtas,& quilibet alius officialis Cõmunis Firmi teneatur,& debeat; videlicet,qui primo præuenerit in procedendo inquirere,& inquiſitiones facere contra delinquentes ex eorũ,& cuiuſq; ipſorũ officio, ſiue denunciatione, & ad denunciationem cuiuſlibet referentis,& repertos culpabiles punire,& condemnare,& pœnas contra ipſos exigere cum effectu. Et poſſit contrafaciens in prædictis à quolibet accuſari,& denunciari, & habeat accuſator,ſiue denũciator quartam partem pœnæ; quam pœnam in continenti cum cõmiſſa fuerit,præfati officiales,vel ipſorum alter teneatur exigere de facto,ſine ſtrepitu,& figura iudicij,ſine aliqua cõdemnatione, nemine in prædictis contrafaciente,& delinquente,pacis beneficium gaudente.

De modo,& forma ſeruandis in luctu mortuorum. *Rub. 75.*

STatuimus,& ordinamus, q̃ nulla mulier debeat ex cauſa luctus exclamãdo, vel aliquod ſignũ triſtitiæ faciendo in percutiendo manus,vel caput diſcoopertũ tenẽdo exire extra domũ,vel ſtare, ſeu morari ante, vel iuxta domum,in qua corpus humanum mortuũ fuerit , vel ex qua dictũ corpus extrahi debeat ad ſepeliendum,vel in qua luctus quomodocunq; fiat: nec debeat aliqua mulier pannis vidualibus,ſeu veſtibus veſtiri extra domum prædictam, vel aliter extra domum ipſam tempore luctus in conſpectu gentium apparere, ſed intra dictã domum per mulieres veſtiri debeat, & non per homines,ad pœnã v.lib.deñ.pro qualibet,& qualibet vice. Et nulla mulier poſt cadauer,cauſa luctus faciendi, accedere debeat ad Eccleſiam,vbi corpus ſepeliendum erit, vel ad alium locũ cauſa prædicta,vel alia cauſa luctus,ſub dicta pœna. Et poſtquã corpus ad ſepeliẽdum portatum fuerit, ſiue ſi aliquẽ extra Ciuitatem mori contigerit,& ſepeliri,poſtquàm luctus,ſeu triſtitia in domo factus, vel facta fuerit, nulla mulier ad domum luctus deinde cauſa dictum corpus lugendi occaſione triſtitiæ redire præſumat , exceptis mulieribus in gradũ cõſanguinitatis, vel affinitatis attinentibus vſq; ad tertium gradũ de iure Canonico cõputandũ ; & exceptis mulieribus vicinis,& proximis circumcirca per quinque domos. Si qua verò in aliquo ex prædictis,& infraſcriptis contrariũ fecerit,puniatur in centum ſol.deñ.ad quam pœnã ſoluẽdam cogi poſſit maritus pro vxore. Et maritus,vel eius hæres poſſit retinere de dote vxoris ſuæ tempore ſoluti matrimonij, vel dotis reſtituendæ ; & nihilominus ſi extra domum contra formã huius ſtatuti mulier exiuerit,vel in ea redierit,in v.lib.deñ. vice qualibet puniatur. Saluo,& reſeruato,q̃ quãdo aliquis Religioſus,vel Religioſa in aliquo Monaſterio Ciuitatis moriretur,quòd mulieres poſſint ad dictũ Monaſterium accedere luctus cauſa: dummodo in eundo, & redeundo honeſtæ,& cum ſilentio ſe habeant,& cum pallio,ſeu mantello incedant. Et ſaluo,q̃ quando mulier aliqua ſepelienda eſſet , & ad locũ ſepulturæ accederent huiuſmodi mulieres cauſã ſepeliendi ipſam,& inde ad domũ luctus redirẽt ea vice: dum tamen in eundo,ſtando, & redeundo honeſtæ cum ſilentio,& cum mantello incedant,nulla pœna plectantur. Et nullus homo cauſa faciendi luctus,tempore luctus ingrediatur domũ,in qua luctus fieret,ſub dicta pœna.Saluo,quòd tunc poſſint intrare dictam domum octo homines ad plus,cauſa portandi corpus ad ſepeliendum, vel extrahendi corpus de dicta domo. Super quibus Poteſtas,& Iudex prædicti habeant arbitrium inquirendi, procedendi, & puniendi ; & teneantur inquirere omni ſolennitate, & ordine iuris omiſſis, ſub pœna xxv.lib.deñ. de eorum ſalario ſoluenda. Item quòd nullus homo,vel mulier poſſit,& debeat occaſione luctus,vel alicuius triſtitiæ indui ſe de nigro,vel alio colore, ſeu veſte deſignante triſtitiam, ſeu pannos, vel veſtes in aliqua parte lacerare,vel diſcuſire,ſeu laceratos,vel diſcuſitos portare,ſub pẽna v.lib.deñ.pro quolibet. Saluo,quòd vxor pro marito,filius, & filia pro patre, frater pro ſorore carnali, & è conuerſo: & nepos carnalis cuiuſcunq; ſexus, & patrui, & auunculi carnales pro nepotibus poſſint pannos, & veſtes cuiuſcunq; rationis etiã deſignantes triſtitiã delaceratos,vel diſcuſitos portare ſecundũ conſuetudinem hactenus obſeruatã: quæ vxor poſſit vſq; ad annũ à morte ſui viri computandum veſtẽ delaceratam portare. Aliæ verò perſonæ,& conſanguinei prædicti ſupra exceptuati vſq; ad menſem tantũ, & non vltra,& elapſis terminis prædictis,dictas veſtes ſutas, & cuſitas portare poſſint vſq; ad annum tantùm: nec aliquis,vel aliqua poſſit,vel debeat enſenium aliquod mittere,vel mitti facere ad domũ,

ex qua

ex qua cadauer extractum fuerit,vel in qua luctus,vel triſtitia fuerit die mortis triſtitiæ,ſeu luctus,& tribus diebus proximis ſequentibus,ſub dicta pœna: exceptis conſanguineis vſq; ad tertium gradum computandũ de iure Canonico,& vicinis vſq; ad tres domos ex vtraq; parte domus. Item ſtatuimus, & ordinamus,quòd prẹter corpora miſerabilium perſonarum,& pauperum,qui nõ haberent in bonis centum libras,vel qui propter paupertatẽ non poſſent facere capſam,& præter homines de Fraternitatibus,qui conſueti ſunt ſe fuſtigare,qui ſepeliri poſſint cum ſacco ſecundum eorum cõſuetudinem, & præter corpora Militum,qui poſſint ſepeliri pro eorũ libito voluntatis,& præſenti ſtatuto in aliquo nõ ligentur,ſed exceptuati totaliter habeãtur,omnia alia corpora mortuorum, tam maſculorũ,quàm fœminarũ,cuiuſcunq; cõditionis exiſtant,in dicto ordine debeant ſepeliri, & ad ſepeliendum portari: videlicet in capſa clauſa,& cooperta. Et in aſſociando demum corpus ad Eccleſiam,in qua ſepeliri debet,portari poſſint accenſi octo cerei tantùm,& nõ plures. Et poſſint accedere omnes Fratres illius loci,in quo corpus ſepeliendũ erit,cũ ſex fratribus cuiuſlibet alterius Ordinis,& nõ vltra,cum omnibus Clericis ſuæ Parrochiæ. Si verò ſepeliri deberet in aliqua Eccleſia Parrochiali,vel laicali,tunc poſſint accedere omnes Clerici talis Eccleſiæ,vel alterius Capellæ : dummodo intereſſe non poſſint vltra octo clericos laicales,clericis ſuæ Parrochiæ cõputatis. Et poſſint etiã accedere ſex Fratres cuiuslibet alterius Ordinis dictæ Ciuitatis,& præbens,ſeu dans candelas prædictis clericis,& fratribus aſſociantibus dictũ corpus,teneatur,& debeat illas accẽſas ponere in manibus eorundẽ. Pueri autẽ parui intra annum conſtituti portentur in brachijs inuoluti in pannicellis de panno laborato, vel de ſerico,vel alijs pãnis pro libito voluntatis. Cẹteri pueri maiores vno anno vſq; ad quatuor mortui ad ſepeliendũ portẽtur in paueſe diſcooperto pro libito : à quatuor verò annis ſupra portẽtur in capſa,modo, & forma prædictis. Volumus etiã,& ſtatuimus,ꝙ pro offerta,& oblatione clericorũ,& fratrum,non poſſint dari Capellanio, Priori, Guardiano , vel Lectori alicuius Monaſterij , vel Eccleſiæ ſecularis vltra quatuor candelas pro quolibet, & cuilibet alteri clerico nõ presbytero vltra vnã candelam, & dentur accenſẹ, vt prẹfertur. Ac etiã volumus,ꝙ nullus homo extra domũ,vnde extrahitur dictũ corpus mortui,die,& tempore quo dictũ corpus ad ſepeliẽdum portatur,& ante ipſum diẽ, & poſt alta voce exclamare,vel vociferare debeat quoquo modo in faciendo corruptum, ſeu triſtitiam mortui,nec debeat manus percutere,ſeu faciem,vel capillos trahere in ſignum triſtitiæ,nec ſtando ante dictam domum, vel in eundo, vel redeundo ad Eccleſiam , & ab Eccleſia,in qua debet dictum corpus ſepeliri : poſſit tamen voce ſubmiſſa,& tacita plorare pro libito voluntatiṣ. Et qui contra prædicta,vel aliquod prædictorum fecerit,ſine proceſſu,& de facto puniatur in v.lib.deñ. Et hẹres,ſiue hẹredes defuncti,ſeu quiuis alius,qui portari fecerit dictũ corpus contra prædictã formã ad ſepeliendũ,in v.lib.deñ. vice qualibet puniatur. Portãtes autẽ corpus aliquod alibi ꝙ̃ in capſa,vel paueſe cõtra dictã formã,de facto ſine proceſſu aliquo in quinquaginta ſol.deñ.vice qualibet puniatur pro quolibet ipſorũ. Adijcientes,ꝙ in exequijs, ſiue officijs mortuorũ cãpanæ nullo modo pulſentur ad mœſtitiã, & etiã in menſe Auguſti, dum fiunt nundinæ,in funere mortuorũ,ne ſuſpicio aliqua peſtis inferatur forenſibus venientibus ad nundinas.

De conuiuijs,& ordinamentis in ipſis ſeruandis. *Rub.* 76.

STatuimus,& ordinamus, ꝙ quicunq; vxorem duxerit,in cõuiuio nuptiarum , ſeu tẽpore quo conuiuium fecerit propter nuptias,nõ poſſit, nec debeat habere vltra xx. perſonas ad comedendũ in ipſo conuiuio ex vtraq; parte viri,& vxoris: exceptis ſeruitoribus ad ſeruiendũ ſtãtibus, & domeſticis ipſius viri habitantibus in domo ſua , & exceptis minoribus xiiij. annis maſculis, vel fœminis non conuiuatis . Volumus etiam,quòd intra menſem à die contractarum nuptiarum, ſiue conuiuij propter nuptias computandum , nullus ex conſanguineis viri faciat conuiuium , in quo habeat vltra octo perſonas ; exceptis domeſtjcis, & minoribus, ac perſonis ſupra nominatis, qui poſſint impunè in dicto conuiuio intereſſe. Volumus etiam,quòd quicunq; tradiderit aliquam nuptui,vel ad virum miſerit,& in poſterum voluerit ipſam, & ſuum virum ad domum ſuã reducere ad comedẽdum, vt moris eſt,debeat ſuis expenſis conuitare. Et maritus,vel alter pro eo tali ſic reducenti nullum enſenium facere , vel mittere debeat quoquo modo , in quo conuiuio non poſſint conuiuari niſi vxor , & vir , & conſanguinei viri, & vxoris , qui inter vtranque partem ſint decem, & non vltra ; exceptis domeſticis, ſeruitoribus, & minoribus ſupradictis ; & qui contrafecerit in prædictis , vel aliquo prædictorum,de facto,& ſine remiſſione aliqua,& proceſſu in quinque lib. denariorum vice qualibet puniatur . In alijs verò conuiuijs , quocunque modo fierent, non poſſint conuitari , nec ad comedendum intereſſe vltra duodecim perſonas,exceptis ſeruitoribus,& alijs perſonis ſupra exceptuatis,qui poſſint

impunè huiuſmodi conuiuijs intereſſe: & qui contrafecerit, in centum ſol. vice qualibet puniatur de facto ſine diminutione aliqua,& ſine proceſſu aliquo à delinquentibus exigenda. Item quòd quilibet Poteſtas Ciuitatis Firmi,qui eſt,& fuerit pro tempore,teneatur, & debeat,vinculo iuramenti in principio ſui regiminis, & quolibet menſe durante ſuo officio, omnia ſupradicta ſtatuta de ornamentis dominarum, luctu mortuorum, & de conuiuijs particulariter, prout ſuperius in ſingulis capitulis ſunt deſcripta, in locis publicis, & conſuetis banniri facere, ſub pœna centum lib.deñ. de ſuo ſalario ſui ſcindicatus tempore retinenda per Bancherium Communis Firmi, vt ſtatuta ipſa deueniant ad notitiam ſingulorum.

Quòd nulli liceat aliquod nouum opus facere, vel fabricare, ſeu fieri facere, vel fabricari iuxta viam publicam, vel vicinalem, non habita licentia, & præſentia, & auctoritate officialis, ſeu D.Capitanei, & vicinorum. Rub. 77.

ITem ſtatuimus,ꝙ nulli liceat aliquod nouum opus facere,vel fabricare,ſeu fieri facere,vel fabricari facere ſine præſentia,& auctoritate D.Capitanei,ſeu ſui officialis,vel Iudicis iuſtitiæ, & trium proximorũ vicinorum,iuxta aliquam viam publicam, vel vicinalem, vel aliquẽ aliũ locum publicum in Ciuitate prædicta: & qui cõtrafecerit,puniatur in lib.x.deñ.vice qualibet,qua cõtrafecerit in prædictis: & nihilominus ſi apprehenderit, vel occupauerit aliquid de via publica,vel vicinali, illud ædificatum idem D.Capitaneus in priſtinum ſtatum reduci faciat, & demoliri: & hoc locum habeat in Ciuitate tantũ. Statuentes etiã prædicta habere locum in Caſtris dictæ Ciuitatis, quæ officialẽ recipiunt à Cõmune Firmi: dum tamen ſufficiat habere præſentiã officialis ipſius Caſtri, & trium,ſeu duorũ Maſſatiorum ipſius Caſtri deputatorũ ad regimen eiuſdẽ, ac Scindici dicti Caſtri,& auctoritas ipſorum. In alijs autẽ Caſtris non habentibus officiales à Cõmune prædicto volumus etiã prædicta obſeruari debere, dum tamen ſit præſentia Scindici,& quatuor Maſſatiorum dicti Caſtri. Et ſi eorum auctoritas interuenerit,tale opus nouum conſtruens ab huiuſmodi pœna valeat excuſari.

Quòd nullus poſſit vendere vuas, vel alios fructus non maturos. Rub. 78.

ITem ſtatuimus,& ordinamus, quòd nullus poſſit vendere vuas, poma,vel fructus aliquos non maturos abſq; expreſſa licentia D.Capitanei,vel Iudicis iuſtitiæ Ciuitatis Firmi:& qui contrafecerit, condemnetur in xx.ſol.deñ. Et quilibet poſſit accuſare talem contrafacientem,& habeat medietatem banni,& credatur ſacramento accuſatoris,& nomen eius teneatur in ſecreto.

De grantijs non faciendis in primis, & ſecundis ſenaitis. Rub. 79.

ITem ſtatuimus,& ordinamus,quòd nullus audeat,vel præſumat habere aliquã grantiam, vel locum,in quo, vel in qua habeat aliquas pecudes circuncirca Ciuitatem in primis, & ſecũdis ſenaitis: & qui contrafecerit,dictã grantiam inde remouere teneatur,& puniatur in lib.xxv. deñ. Saluo,quòd ſi dictam grantiam intra prædictos confines fecerit,vel fieri fecerit de voluntate,cõſenſu,& deliberatione DD.Priorum populi, & Vexilliferi iuſtitiæ, & DD.Regulatorum dictæ Ciuitatis,ad prædictam pœnam,& remotionem minimè teneatur.

Quòd nullus habeat niſi vnam grantiam per contratam, ſeu vicum. Rub. 80.

ITem ſtatuimus,& ordinamus, quòd nullus poſſit, nec debeat habere intra ſenaitas Ciuitatis Firmi,niſi vnam grantiam tantùm per contratam,ſeu vicum: & ſi quis contrafecerit,cõdemnetur per D.Capitaneum, ſeu eius Iudicem in quinquaginta lib.deñ. Et nullus poſſit aliquo modo per modum venditionis,ſubmiſſionis,obligationis,vel alio quocunque colore quæſito,directè, vel indirectè vltra vnam grantiam facere, vel habere, vt ſuperius dictum eſt, ſub dicta pœna, & grantiam contra prædicta factam amouere teneatur.

Quòd nullus bubulcus poſſit portare aliqua arma. Rub. 81.

STatuimus,& ordinamus, quòd nullus bubulcus, cuſtos beſtiarum, ſeu grancerius beſtiarum poſſit,nec valeat extra Ciuitatem Firmanã, quãdo vadit cum beſtijs,& eas cuſtodit, portare aliqua arma offenſibilia,niſi tantùm vnũ baſtonẽ,ſeu ſtimulũ cum arella plana: & ſi quis cõtrafecerit,vel inuẽtus fuerit,puniatur vice qualibet in x.lib.deñ.per D.Capitaneũ, ſeu eius officialẽ. Et de omnibus, & ſingulis ſupradictis credatur, & ſtetur relationi officialis D.Capitanei, ſeu eius familiæ:

miliæ: & nihilominus poſſit a quolibet accuſari. Saluo, quòd ſit licitum eis portare falcionem à putando, ſiue falcem à metendo bladum, & fœnum, & falcem inhaſtatam, ſeu ronchonem: & prædicta intelligantur, & locum habeant tempore pacis. Tempore verò guerræ liberè portare poſſint arma etiam offenſibilia: & quando dubium eſſet an ſit tempus pacis, vel guerræ, declarationi D. Capitanei populi, vel Iudicis iuſtitiæ relinquatur.

Quòd nullus poſſit retinere niſi quatuor boues armentitios. *Rub.* 82.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd nullus poſſit, vel debeat in dictis grantijs, vel alibi retinere, vel habere vltra quatuor inter vaccas, & boues armẽtitios, vel gencos armẽtitios: & qui contrafecerit, habuerit, vel retinuerit, puniatur, & condemnetur per D. Capitaneum populi Ciuitatis Firmi, ſeu eius officialem, in x. lib. deñ. pro quolibet, & qualibet vice, & beſtiæ vltra dictum numerum deueniant in Commune Firmi. Saluo, quòd præſens ſtatutum non præiudicet grantijs, ſiue dominis grantiarũ, qui habent grantias in plano Tennæ à Caſtris Gruttarum Azolini, Malliani, & plani ipſius fluminis, & vltra dictum flumen, & planum vſq; ad mare, & in plano Etæ, & vltra Etam ſimili modo, ſtatuto aliquo non obſtante in contrarium loquente.

De vijs, & ſtratis mundandis, & tergendis vbique per Ciuitatem. *Rub.* 83.

STatuimus, & ordinamus, ꝙ quælibet perſona de Ciuitate Firmi, ſeu habitator, vel habitatrix dictæ Ciuitatis debeat tergere, & bene ſcopare, & purgare vias, & ſtratas in dicta Ciuitate: videlicet quælibet perſona ante domum ſuam propriam, vel conductam pro habitatione, vel quocunq; alio modo, ita quòd habitans, & retinẽs domum teneatur ad hoc de omnibus immunditijs, videlicet terra, lignamina, arena, cęno, letamine, vel aliqua alia immunditia, ad pœnã v. ſol. Et pędicta dictus D. Capitaneus, Iudex, ſeu officialis teneatur, & debeat banniri facere per Ciuitatẽ quatuor vicibus in menſe in die Veneris de ſero pro die ſabbathi: excepto, ꝙ ſi aliquis de Ciuitate faceret aliquod opus lapidũ, vel lignaminũ in ſua domo, & occaſione ipſius operis haberet ante domũ ſuã lapides, vel lignamina, calcem, vel arenam, D. Capitaneus, Iudex, ſeu officialis poſſit tali habenti pędictas res ante domum ſuã occaſione dicti operis pęfigere, & ordinare terminum cõpetentem, prout ipſi D. Capitaneo, Iudici, vel officiali videbitur conuenire: intra quẽ talis volens ædificare debeat, teneatur, & poſſit dictũ opus facere, & res ipſas prædictas omnes leuare, & diſgombrare, & tollere de ipſis ſtratis, & vijs ante dictã domum, ad dictã pœnã v. ſol. deñ. pro qualibet vice, qua contrafecerit ſi prædicta nõ leuaret: & nihilominus dictus officialis teneatur, & debeat quater in menſe quolibet mittere vnũ ex ſuis Notarijs ad videndum muros Ciuitatis, maximè à parte anteriori, & ad videndum conicchios dictorum murorum ne obturentur: ac etiã ad videndum ne iuxta dictos muros proijciatur aliqua turpitudo, vel letamen, vel aliud, quod præſtare poſſit impedimentum, vel detrimentum dictis muris; & ſi proiectum fuerit, ipſum tollere faciat, & proijcientẽ condemnet in dicta pœna. Ac etiã videat, & inquirat per Ciuitatem, ſi aliqui ſunt, qui fecerint cõtra prædicta, vel aliquod prædictorum deſcriptorũ in præſenti ſtatuto; & credatur relationi dicti Notarij, & familiaris, qui iret cum dicto Notario, ſine aliqua alia probatione, facto primò bannimento de prædictis per loca conſueta dictæ Ciuitatis per bannitores Cõmunis, quod bannimentum ſcribi debeat, & dictus Capitaneus, ſeu Iudex teneatur, & debeat facere, & fieri facere, vinculo iuramẽti, & pœna centũ ſol. omni menſe quater, vt ſupra dictũ eſt.

De pœna facientis ſuzuram in vijs publicis. *Rub.* 84.

ITem ſtatuimus, & pręſenti lege firmamus, ꝙ nemo proijciat per aliquam feneſtram, vel balconem ex alto quocunq; modo aquas, nec aliquas alias immunditias in vijs, vel locis publicis, nec coria, ſeu capita, aut cornua aliquorum animalium, ſeu ſuzuras, vel alio quolibet modo, ſub pœna xx. ſol. deñ. pro quolibet, & qualibet vice, qua in prædictis contrafactum fuerit. Et quòd nullus proijciat aliquod animal mortuum intra muros Ciuitatis, vel in aliquo loco, per quod euntes per viam patiantur fœtorem, ſub dicta pœna. Et quòd nulli liceat habere aliquam feneſtram ſuper vijs publicis in traſandis, vel alijs locis, per quã proijciatur aqua, ſuzura, ſeu aliqua immunditia in dictis locis, vel aliquo eorum, ſub pęna centũ ſol. deñ. Et quilibet poſſit accuſare de ſupraſcriptis, & infraſcriptis, & habeat, & habere debeat medietatẽ banni, & ſtetur, & credatur ſacramento accuſatoris cũ vno teſte. Et ꝙ nullus debeat impedire andronẽ vicinalẽ, ſiue introitum cũ aliquibus obſtaculis in præiudiciũ adiacentiũ, niſi ꝙ poſſit facere vnum pedẽ ſcalarũ, ſeu gradilẽ ſecundũ formã ſtatutorum,

ſub pœna x.ſol.deñ. Et quòd nullus ſanguinator audeat in dictis locis ſanguinem proijcere,ſub dicta pœna,ſed in foueam tantùm,quam habere debeat in ſtatione, ſiue domo ſua. Et quòd nulli liceat habere aliquod ſedile,ſiue priuatium, vel eo vti, ex quo aliqua turpitudo fluat, vel decurrat in aliquem puteum, vel ciſternam, vel foueam,ex qua fœtor in publicum ,vel vicinis adueniat , pœna x.lib.deñ. Et quòd quilibet teneatur habere ante domum,& tenere viam ita planam,quòd aqua de directo poſſit per ipſam viam currere,nec ipſam altiet, vel extollat, quòd in aliam partem inferiorem viæ decurrat,vel in domum alicuius vicini intret,vel rædium inferat: nec præſumat letamen iuxta ipſas vias habere,vel proijcere, vel proijci facere,propter quod aliqua immunditia perueniat in vias publicas , vel plateas,ſub pœna decem ſol.deñ.quoties per aliquem fuerit contrafactum.

De proijciente aliquam beſtiam mortuam propè muros. Rub. 85.

STatuimus , & ordinamus , quòd nullus de Ciuitate Firmi, nec incola, ſeu habitator eiuſdem Ciuitatis audeat,vel præſumat proijcere,vel proijci facere aliquam beſtiam mortuam propè muros Communis, ſeu foueas , & carbonarias Communis Firmi, per quinquaginta cannas ad cannam Communis: & qui contrafecerit,in x.lib.deñ.vice qualibet puniatur .

Quòd nullus emat fructus alibi,quàm in platea. Rub. 86.

STatuimus,& ordinamus, quòd nullus vendiriculus, ſeu vendiricula, vel alius alter ad minutũ vendens,quocunq; nomine cenſeatur,poſſit,vel debeat modo aliquo,vel ingenio emere,vel emi facere aliquos fructus,antefolia,ficus,pyra,mala,pruna,cerala, nuces, ſeu alios fructus, nec olera, item lepores,nec aliquod aliud animal venale domeſticum,ſeu nõ domeſticum, viuum, vel mortuũ; item gruem,vel perdicem,qualeas,turdos,anates,ſeu columbos,alibi quàm in platea,ſeu plateis publicis Cõmunis Firmi,nec dictos fructus,ſeu olera emere poſſit,niſi à perſona cognita,& à domino,vel laboratore poſſeſſionis,ita quòd ſciatur à quo emerit palàm. Et dictos fructus,olera,animalia,& aues emere non poſſit ante pulſationem campanæ horæ nonæ : & qui contrafecerit puniatur vice qualibet in centum ſol.deñ. Et vendens prædicta,vel aliquod prædictorũ, puniatur in medietate dictæ pœnæ; & poſſit à quolibet accuſari,& accuſator habeat medietatem banni,& nomen accuſatoris teneatur ſecretũ & nihilominus Iudex,ſeu officialis prædictus,qui pro tẽpore fuerit,teneatur,& poſſit ex ſuo officio de prædictis inquirere,& culpabiles condemnare in pœnis prædictis. Et ſimiliter nullus ipſorum vendiriculorũ poſſit,nec debeat ire,nec ſtare ad ianuas Ciuitatis Firmanæ,vel extra propè per medium miliare Ciuitatis prædictæ ad emendum prædicta,vel aliquod prædictorum,ſub pœna prædicta. Et officialis inueniens facientes contra prædicta,vel aliquod prædictorum,poſſit condemnare,& habeat quartam partem totius condemnationis.

Quòd nullus apprehendat aliquam grauariam . Rub. 87.

ITem ſtatuimus,ꝙ nulla perſona audeat, vel præſumat apprehendere aliquam grauariam currentem,vel defluentem per vias,& ſtratas publicas Ciuitatis Firmi, & per ipſam Ciuitatem, cauſa ducendi, vel mittendi per domũ ſuam,vel ad alium locum in Ciuitate,vt ex inde poſſit aliquis,vel aliqua recipere damnum aliquod,vel iacturã: & qui cõtrafecerit puniatur vice qualibet in centum ſol.deñ. Et quilibet poſſit talem delinquentem accuſare,& denunciare,& habeat talis accuſator,vel denũciator medietatem banni : ꝙ ſi quod damnum aliquis ex inde ſuſtinuerit in miſſione dictę grauariæ,immittens ipſam grauariam teneatur,& debeat damnum paſſo emendare prædictũ damnũ .

Quòd nullus proijciat aliquam bructuram, ſeu ſuzuram ex alto. Rub. 88.

ITem ſtatuimus,& ordinamus,quòd nulli liceat proijcere,vel proijci facere aquam, vel aliam ſuzuram de alto per balconem , feneſtram, profernum , traſandam , vel alio loco ex alto, de domo, vel vbi habitauerit,vel permanſerit, in ſtratis, ſiue vijs Communis, ſiue andronibus vicinalibus. Et ſi dicta aqua , vel ſuzura aliqua tetigerit aliquem, in centum ſol. deñ. vice qualibet condemnetur. Si verò non tetigerit,in viginti ſol.deñ.condemnetur. Cuius banni medietas ſit Communis , & alia accuſatoris : & poſſit à quolibet accuſari, & denunciari, & teneatur ſecretus. Et nulli liceat habere in aliqua parte domus ſuæ aliquod verſatorium in alto, quod ſit propè oſtium alicuius per duas cannas Communis Firmi,vel minus: & qui contrafecerit,puniatur in centum ſol.denariorũ.

Nec liceat alicui habere verſatorium altius à terra vno pede, ſaluo quòd in grugijs, dummodo non excedat altitudinem tecti ſui vicini, ne aqua vadat per tectum.

De carrarijs, & vecturalibus, & mulaterijs cogendis per D. Capitaneum, ſeu Iudicem. Rub. 89.

STatuimus, & ordinamus, quòd Iudex damnorum datorum, ſeu eius officialis poſſit cogere carrarios, & alios mulaterios, & vecturales diebus feſtiuis, non tamen diebus Dominicis, & feſtiuitatibus principalibus B. Mariæ ſemper Virginis, apportare arenam ad viam, & per viã maris, & pœnas imponere, & exigere de facto, prout ſibi videbitur: & in prædictis ipſi, ſeu alter ipſorum plenum arbitrium, & baliam habeat vſq; ad quantitatem decem ſol. deñ. pro qualibet vice, & minus, conſiderata qualitate perſonarum, & facti.

Quòd Iudex habeat arbitrium inquirendi, & procedendi contra omnes, qui accepiſſent lapides viæ, quæ eſt iuxta ſtratam S. Franciſci. Rub. 90.

STatuimus, & ordinamus, quòd D. Capitaneus, ſeu Iudex, vel officialis præſens, vel qui pro tẽpore fuerit, habeat arbitrium inquirendi, & procedendi cõtra omnes, qui accepiſſent, vel accipetent lapides viæ, quæ vadit ad mare iuxta ſtratam S. Franciſci, & ex dicta ſtrata, & alias res Communis, vtputa, ligna, calcem, lapides, & alia parata ad vtilitatem pontium, fontium, & viarum Communis, & ipſos condemnãdi vſque ad quantitatem decem lib. deñ. & minus, conſiderata qualitate delicti, & ad exigẽdum habeat arbitrium, & iuriſdictionem. Idem Iudex cum duobus officialibus eligendis per DD. Priores, poſſit partem quam voluerit murationis, & conſtructionis dictæ viæ imponere vicinis habentibus domos iuxta viam ipſam, & ſtratam pro libito voluntatis, & ipſas exigere, pœnas imponere, & mulctare, prout ipſi Iudici videbitur, ſtatutis, & reformationibus aliquibus non obſtantibus. Et poſſit Iudex præſens, & qui pro tempore fuerit, de pecunia introitus ſui Bancherij quibuſcunque dictam ſtratam murari facere, & aptari, vt ſibi melius videbitur expedire, & conductum facere in dicta ſtrata pro ſalute dictæ ſtratæ pro tribus partibus ſumptus, & pro quarta parte ſumptuum vicinorum adiacentium: qui adiacentes per dictum Iudicem, & ſuos officiales debeant declarari. Qui conductus incipiat in pede borgaminis Fontis Solaminis, & mittatur in eo loco, ſeu parte, in qua declaratum, & ordinatum fuerit per dictum Iudicem, & officiales prædictos, vt dictum eſt. Et D. Iudex de prædictis teneatur, & debeat vinculo iuramenti, & pœna decem lib. deñ. de ſuo ſalario quolibet menſe diligenter inquirere.

De iuriſdictione Iudicis circa pontes, fontes, vias, & de parte Iudicis quam exegerit. Rub. 91.

STatuimus, & ordinamus, quòd D. Capitaneus habeat plenam iuriſdictionem, arbitrium, & baliam circa pontes, & fontes, & vias fieri faciendas, reparandas, & manutenendas. Et vt prædicta magis ſollicitè exequantur, & pecunia habeatur pro operibus opportunis, ſtatuimus, ꝙ dictus D. Capitaneus, ſeu Iudex de condemnationibus, vel exactionibus antiquis tempore ſuorũ prædeceſſorum debentium Communi, habeat per libram ſecundum modum, & formam poſitam in libro ſecundo Rub. de parte danda officialibus de condemnationibus veteribus: de ijs quæ executioni mandabit, & deuenire faciet in Communi, vt reparetur opus, & alia opera Communis neceſſaria fiant, & executioni mandentur.

Quòd nullus projiciat letamen, vel ſuzuram in via maris, vel intra muros. Rub. 92.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd nullus audeat, vel præſumat aliquam ſuzuram, vel letamen projcicere, ſeu proijci facere in via, ſeu ſtrata maris, vel iuxta muros Ciuitatis Firmi à parte interiori, vel exteriori per vnam cannam: & qui contrafecerit in prædictis, vel aliquo prædictorum, puniatur in centum ſol. deñ. & dictum letamen in dictis locis, vel aliquo ipſorum iacens poſſit impunè à quocunque portari, & accipi inde.

Quòd nullus debeat dare expenſas alicui laboratori. Rub. 93.

STatuimus, & ordinamus, ꝙ nulla perſona audeat, vel præſumat dare, ſeu dari facere alicui laboratori, ſeu pretiarolo, vel ſportanario, qui pro pretio retinerẽtur, & cõducerentur ad laborandum, ſeu aliquod opus faciendũ, aliquas expenſas, ſeu victualia pro comeſtione, ſeu potu:

 & quòd

& quòd nullus laborator ſimiliter,vel preciarolus,nec ſportanarius poſſit,nec debeat expenſas,vel victualia aliqua petere,nec recipere,ſub pœna xx.ſol.pro quolibet, & qualibet vice:& ad eandem pœnam dans,& conferens dictas expenſas, ſeu victualia teneatur. Saluo,quòd ſit licitũ vnicuiq; tempore meſſium dare laboratoribus,quando ſteterint ad battendum bladum, expenſas; & ipſi laboratores frumenti poſſint impunè accipere expenſas,& victualia pro die,quo ſteterint ad battendũ. Et de prędictis D.Capitaneus,ſeu Iudex,& eorũ officialis,& quilibet ipſorum teneatur,poſſit,& debeat inquirere,cognoſcere,punire,& condemnare contrafacientes in dicta pœna: & nihilominus poſſit à quolibet accuſari,& credatur ſacramento accuſatoris cum dicto vnius teſtis:& hoc non vendicet ſibi locum in muratoribus,manualibus,& magiſtris lignaminum. Quæ omnia dictus Iudex,& D.Capitaneus teneantur obſeruare,& obſeruari facere,ſub pœna x.lib.de ſuo ſalario,& vinculo iuramenti.

De vijs, ſiue landronibus vicinalibus murandis. Rub. 94.

STatuimus,& ordinamus,quòd Iudex viarum, & damnorũ datorum Cõmunis Firmi, qui nunc eſt,& pro tempore fuerit in dicta Ciuitate, teneatur, & debeat vinculo ſacramenti, & pœna xxv.lib.deñ.ad petitionem cuiuſcunq; petentis, videlicet de vicinis,landrones,ſiue vias vicinales in Ciuitate Firmi poſitos expenſis vicinorum,& adiacentium dicti landroni,ſiue viæ ſecundum qualitatem domorum,& cõditionem dominorum ipſarum domorum,quod petitum fuerit,facere murari,& fabricari de bonis lapidibus,ita,& taliter,quòd ſit habilis ad ambulandum, & prædicta facere intra menſem poſtquàm ſibi petitum fuerit, dummodo maior pars vicinorum ſit in concordia.

De vijs,pontibus,& fontibus aptandis,& reparandis. Rub. 95.

STatuimus,& ordinamus,quòd D.Capitaneus,ſeu Iudex, vel officialis viarum, & damnorum datorũ,qui nunc eſt, & pro tempore erit,teneatur,& debeat vinculo ſacramẽti,& pœna xxv. lib.de ſuo ſalario ſoluenda ad petitionẽ cuiuſcunq; petentis,vel denunciantis,omnes,& ſingulas, tam publicas, q̃ vicinales vias, ſeu ſtratas, pontes, & fontes reducere, & reduci facere in vſum communem illorum,quorum intereſt,& ad quos pertinẽt dictæ viæ,ſtratę,pontes,& fontes,& omnes, & ſingulas ipſas ſtratas,& vias intra Ciuitatem,& extra pontes, & fontes faciat reaptare per vicinos, & adiacentes,& euntes,& redeuntes,& omnes tenentes,& debentes per formã ſtatutorum ipſas vias, & ipſos pontes,& fontes,qui ſoliti ſunt reaptare eas,& eos, ad petitionem cuiuſcunq; petẽtis. Et hęc omnia teneantur dictus D.Capitaneus,& Iudex videre,& videri facere per aliquem ex ſuis Notarijs, & officialibus ad petitionẽ cuiuſcunq; petentis, & ſecundum voluntatem maioris partis vicinorũ, & adiacentium viarum,pontiũ,& fontium prædictorum,qui citari debeant,& requiri ad petitionem petentis perſonaliter,vel ad domum ipſorum ſolitæ habitationis, in qua citatione contineri debeãt nomina,& pronomina citandorũ,& qualiter tales citantur pro facto talis viæ,pontis,vel fontis, & quòd ipſi debeant in tali termino per Iudicem ordinato coram dictis D.Capitaneo,vel Iudice legitimè cõparere; & ſi omnes nõ comparuerint,venientes,& comparentes poſſint de dictis vijs,pontibus,& fontibus quod eis placuerit ordinare,& deliberare:& pro concimine, reparatione,cõmodo,& vtilitate dictarum viarum,pontium,& fontium,& pro tali via aptanda, vel de nouo mittenda ſeruetur ordo prædictus: & quod deliberatum fuerit per maiorem partem ipſorum vicinorum,& adiacentium,& aliorũ debentium intereſſe comparentium,valeat,& ſit firmũ auctoritate præſentis ſtatuti,& D.Capitaneus, ſeu Iudex executiòni mandare teneatur deliberationem præfatam per ipſam maiorem partẽ factam: & teneantur prædicti D.Capitaneus,ſeu Iudex, vel alter ipſorum,ſub dicta pœna cogere, & conſtringere realiter,& perſonaliter per omnẽ modum,& viam,prout eis,vel alteri ipſorum videbitur,poſt talem ordinationem,& deliberationẽ factam per dictos venientes, vel maiorem partem ipſorum venientium,non obſtante abſentia aliorum non venientiũ,dare, & præſtare officialibus ordinatis ſuper prædictis in oneribus,& expenſis dictarum viarum,pontium,& fontiũ,vel retractionis,ſeu mutationis ipſarum,& pro omnibus neceſſarijs ad prædicta omnes,& ſingulos vicinos adiacentes,euntes,& redeuntes per ipſam viã, pontem,& ad ipſum fontem, & ad eorum poſſeſſiones,& omnes qui deberẽt adeſſe, ad quos pertinent ad faciendum, vel ſoluendum in oneribus, & expenſis dictarum viarum, fontiũ, & pontium,qui,vel quæ deberent reaptari,vel de nouo murari,& mitti ſecundum deliberationẽ prædictorum venientium,vel maioris partis ipſorum. Et ad prædicta prædicti D.Capitaneus,vel Iudex,ſeu alter ipſorum teneantur,& debeant dare,& præſtare adiutorium,cõſilium,auxilium,& fauorem. Et ſi cõtigerit aliquã viam nouam mitti,vel pontem,vel fontẽ de nouo creari,& ordinari,vel mutari,quòd

prædicti

prædicti D.Capitaneus,ſeu Iudex,ſub dicta pœna teneantur,& debeant facta deliberatione prædicta per maiorem partem prædictorum vicinorum adiacẽtium,& euntium, & redeuntium per ipſam viam, pontem,vel fontem,vt ſuperius dictum eſt,corã dictis D.Capitaneo,vel Iudice cogere,& cõſtringere, tam emptorẽ ad emendum, quàm venditorem ad vendendum realiter, & perſonaliter intra decẽ dies poſt deliberationem factam de prædictis,tam de territorio per quod de nouo mutaretur,& mitteretur via noua,quàm de via veteri: & ſi venditor vel emptor recuſauerit prædicta facere in non volẽdo vendere,vel emere intra dictum terminũ decem dierũ,ꝙ venditor,ſeu debens vendere,rem ipſam vendendam amittat,& res ipſa vendenda deueniat in Communi. Et emptor,qui emere habuerit,& debuerit, teneatur ſoluere Bancherio Cõmunis ad officium DD.Capitanei,& Iudicis prædictorum deputatorũ pro Cõmune Firmi recipienti ptetium dictæ rei, ſecundum æſtimationem factã de ipſa re: & nihilominus cogantur ipſi emptores,& venditores ad prædictam venditionẽ,& emptionem faciendã per prefatum D.Capitaneũ,ſeu Iudicẽ,vel alterum ipſorũ inuiti,ſecundũ ꝙ deliberatum fuerit,vt ſuperius cõtinetur. Et prædicta omnia, & ſingula cõtenta in dicto ſtatuto præſenti locum habeant, & intelligantur in Ciuitate Firmi,& eius territorio,& diſtrictu: & dictus Capitaneus, & Iudex teneantur, & debeant obſeruare,& obſeruari facere,& executioni mandare,pœna ſuperius declarata, & vinculo iuramenti.

De ijs, qui occupauerint, & occupatam tenent aliquam viam Communis, vel vicinalem, pontem, vel fontem, vel prædictorum terrenum. Rub. 96.

ITem ſtatuimus,& ordinamus,ꝙ D.Capitaneus,ſeu Iudex, vel officialis damnorum datorum, qui nunc eſt, & pro tempore fuerit,teneatur, & debeat vinculo iuramenti, & pœna xxv.lib. deñ.de ſuo ſalario ad petitionẽ cuiuſcunq; petentis,vel denunciantis,& etiã ex ſuo officio,ſi aliquem inuenerit occupare,vel occupaſſe,vel occupatam habere,vel tenere aliquam viam Cõmunis, vel vicinalem,fontem,pontem,vel terrenũ fontis, pontis, vel viæ Cõmunis, vel vicinalis inquirere, & inquiſitionem facere contta ipſos omnes,& ſingulos occupantes, & detinentes dictas vias, pontes, & fontes,& terrenum aliquod prædictarum viarum,pontis,& fontis,& ipſos habentes,& tenentes occupatas,vel qui occupaſſent de prædictis punire,& condemnare in pœnis cõtentis in preſenti ſtatuto: & nihilominus facere occupatas reduci in Cõmuni,& in priſtinũ ſtatum,& fiat inquiſitio per dictum Capitaneum,ſeu Iudicem,& examinentur,& recipiantur antiquiores,vel alij de dicta cõtrata, vbi occupatio,vel detentio facta fuerit. Quam inquiſitionẽ D.Capitaneus,ſeu Iudex facere teneatur,& poſſit ſine ſtrepitu,& figura iudicij,& omni iuris ſolennitate omiſſa, & ſummariè, & de plano veritas inquiratur per ſex homines,vel plures,vel pauciores dictæ contratæ,vel alibi,vbi prædicta commiſſa eſſent, ſi ipſis,vel alteri ipſorum videbitur conuenire: dum tamen denunciator non recipiatur in teſtẽ ſuper prædictis, & habeatur denunciator priuatus,quem dictus D.Capitaneus,ſeu Iudex, vel officialis eius nullatenus debeat reuelare,vel pandere per ſacramentum, ſub dicta pœna. Et ſi dicti D.Capitaneus, ſeu Iudex inuenerint aliquẽ per ſuam inquiſitionem occupaſſe, vel occupatã tenere de prædictis vijs, terrenis,põtibus,& fontibus,& ipſorũ terrenis per duos,vel tres teſtes, faciant dicta occupata in continenti reſtitui in Communi,& in priſtinum ſtatum reduci: & nihilominus cõdemnent talem, qui occupaſſet,& occupata teneret prædicta. Et de prædictis culpabiles condemnent in lib.decem deñ.omni exceptione,cauillatione,& occaſione remotis.

De pœna facientis immunditiam in ſplatio S. Saluatoris. Rub. 97.

STatuimus, ac etiam ordinamus, quòd nullus faciat immunditiam, nec bructuram aliquam in ſplatio S.Saluatoris,cõtrafaciens verò in xx.ſol.deñ.vice qualibet puniatur,& poſſit à quolibet accuſari,& accuſator habeat medietatem banni,& teneatur ſecretus.

De biblia non fluenda. Rub. 98.

STatuimus,ac etiam ordinamus,quòd nullus ſportanarius,nec aliqua alia perſona de Ciuitate Firmi,ſeu incola dictæ Ciuitaris audeat,vel præſumat proijcere,vel proijci facere bibliam in aliqua via publica,vel vicinali intra Ciuitatẽ à Kal.Maij vſq; ad Kal.Nouembris:& qui cõtrafecerit,puniatur pro qualibet vice in centum ſol.deñ. & poſſit à quolibet accuſari, & habeat accuſator medietatem banni,& alia medietas ſit Cõmunis Firmi. Et D.Capitaneus,ſeu Iudex,qui pro tẽpore fuerit,faciat banniri prædictum ſtatutum in Ciuitate Firmi in locis conſuetis in principio ſui regiminis, & de dicto menſe Maij qualibet ſeptimana inquirat, & inquiſitionem faciat de prædictis, &

contrafa-

trafacientes cődemnentur,& puniãtur in dicta pęna pro quolibet,& qualibet vice, omni exceptione, & occaſione remotis. Et cuilibet de dicta Ciuitate liceat proijcere bibliam ante domum ſuam vſq; ad Kal.Maij: dummodo non proijciat per balconem,vel feneſtram, vel traſandam, vel aliquam aliã partem in alto poſitam vltra duos pedes ad pedem Communis: & contrafaciens ſubiaceat pœnis prædictis. Item licitum ſit cuilibet ſportanario de Ciuitate Firmi facere cuniculum in aliqua parte Ciuitatis Firmi in via publica ſuis expenſis cauſa portandi bibliam ſub terram extra Ciuitatem. Et dictus D.Capitaneus,ſeu Iudex poſſit,& debeat cognoſcere,et inquirere de prædictis.

De non cauando ad pedem limitis alicuius,vel foſſati,vel viæ. Rub. 99.

STatuimus,et ordinamus,quòd nullus cauet ad pedem limitis alicuius,vel foſſati,vel viæ: et ſi vult facere aliquod foſſatum paruum, vel magnum, tantum teneatur relinquere de terreno ſuo,quantum eſt amplum ipſum foſſatum,et profundum, et latum, ſub pœna xl.ſol.deñ. qui contrafecerit in prædictis. Et dictum foſſatum intra decem dies poſt latam ſententiam teneatur in priſtinum ſtatum reduci facere,ac etiam reimplere.

Quòd nemo poſſit fodere terram in vijs Communis. Rub. 100.

PRæſenti lege decernimus, ꝙ nullus,cuiuſcunq; cõditionis, & ſtatus ſit, audeat, vel præſumat fodere terram in vijs Cõmunis intus,& extra portas Ciuitatis,& eas deuaſtare quoquo modo,ſub pęna centũ ſol.deñ.de facto exigendorũ pro quolibet cõtrafaciẽte, & vice qualibet, & ſine proceſſu aliquo. Et quilibet poſſit accuſare,& teneatur ſecretus, & habeat quatã partem dictæ pœnæ. Et ſimiliter officialis habeat pro ſua inuentione, & executione quartã partẽ pœnæ prædictæ.

De quæſtionibus confinium ſummariè terminandis. Rub. 101.

STatuimus,quòd ſi inter aliquos de Ciuitate,vel diſtrictu Firmi fuerit aliqua quæſtio de confinibus terminandis,& terminis ponendis,hoc ordine procedatur: videlicet, quòd D.Capitaneus,ſeu Iudex damnorum datorum,qui nunc eſt,& pro tempore fuerit,vinculo iuramẽti,& pœna xxv.lib.deñ.de ſuo ſalario teneatur, & debeat ire ad locũ litis, & videre ſi ſunt termini antiqui, tunc ipſam quæſtionem terminet, & decidat ſecundum ipſorũ terminorum antiquorum appoſitionẽ. Si autẽ terminos nõ inuenerit, tunc recurrat ad cõſcientiam, & teſtimonium olim dominorũ vtriuſq; poſſeſſionis,inter quas termini ſunt ponendi,& ſecundum cõſcientiam, & teſtimoniũ olim dominorũ dictarum poſſeſſionum, & vicinorum ſic decidere teneatur. Si autẽ haberi non poterit teſtimoniũ ſupradictum,tunc ſecundũ inſtrumenta emptionalia vtriuſque, vel alterius ipſorũ, ſi aliqua pars nõ haberet inſtrumentum,dictã litem valeat terminare,ſi cõmodè terminare poteſt. Si verò aliqua partiũ, quæ dictã litem cõfinium,vel terminorum duceret faciendã, vellet, & diceret dictã litem debere decidere etiam per immiſſionẽ ſepis,vel foſſati immittendi inter ſe,et ſuum vicinum,tunc ſi dicti confines eſſent ponendi,et termini faciendi inter vtranq; partẽ vinearum vtriuſque, faciat ipſe Iudex mittere, ſeu ponere pro confinibus vnam ſepem, vel fractam expenſis cõmunibus, prout ipſi Iudici videbitur conuenire. Sinautem tractari cõtigerit de confinibus,et terminis faciendis inter terram camporalem, et aliquã terram vineatam aliquorum,tunc Iudex immittat,et fieri faciat vnum foſſatum largum per vnum pedẽ,et dimidium: quod foſſatum immitti debeat per terrenum camporalem expenſis cõmunibus vtriuſque, videlicet terreni, et vineæ,per quod foſſatum dicta lis, et quæſtio terminetur, et immittatur per eam partem recta linea dirigendo,ſeu dirizando terrenum,prout ipſi Iudici videbitur cõuenire. Et ſi in confinibus eſſet quęſtio inter aliquas poſſeſſiones camporales,ipſam quæſtionẽ terminet ipſe Iudex, vel per termini immiſſionem, vel per foſſatum faciendum communiter in terreno vtriuſq; expenſis communibus ipſorum vicinorum, et litem faciẽtium. Et prædictum ſtatutum Iudex damnorum datorum teneatur,et debeat facere obſeruari,pœna xxv.lib.deñ.de ſuo ſalario.Et in prædictis procedatur ſummariè,et de plano, ſine ſtrepitu, et figura iudicij.

De pœna habentium aliquam fornacem intra muros Ciuitatis Firmi. Rub. 102.

STatuimus,et ordinamus,quòd nulla perſona audeat,vel præſumat habere, et tenere aliquam fornacem laterum intra muros Ciuitatis Firmi,ſed longè à muris, et domibus Ciuitatis Firmi per quinque cannas, pœna decem lib.deñ. et poſſit à quolibet accuſari, et denunciari, et accuſator,vel denunciator habeat medietatem banni: & nihilominus fornacem leuare teneatur: ex-

ceptis facientibus vaſa vitreata,& picta,vel non picta,ſiue vitreata,ſiue non, qui poſſint ipſam fornacem habere impunè,aliquo alio ſtatuto non obſtante in contrarium loquente.

De grugiarijs. *Rub. 103.*

ITem ſtatuimus,& ordinamus,vt grugiariæ,à quibus ſordes,& immunditiæ in ſtratas publicas deſcendunt, tollantur; quòd vbicunque per Ciuitatem reperirentur aliquæ grugiariæ, per quas fluerẽt putredines a terra, in altum ſaltem per quatuor pedes murentur,& claudantur, relicto tamen in pede grugiæ vno foramine cõpetenti,per quod exeant,& fluant aquæ,& immunditię ſupradictæ: quod foramen omni tempore ſtare debeat clauſum, niſi tẽpore pluuiali; & Iudex debeat omnia prædicta obſeruare,& obſeruari facere, & quotiens inuenerit aliquem cõtrafacientem,in decẽ ſol.deñ.vice qualibet puniat. Et exactio dictæ pœnæ fiat per Iudicem contra omnes habentes domos ad dictam grugiã à capite vſq; ad pedem,ita quòd dicta quantitas x.ſol. exigatur inter omnes,& non ab vno ſolo. Et ſi contigerit,quòd ex aliqua dictarũ grugiarum grande incommodum perueniret vicinis,& poſſet mutari in aliquam partem, volumus,quòd ad petitionem vicinorum dicta grugia mutari debeat expenſis vicinorum, cum illo cuius eſt grugia. Et nemo poſſit habere priuaſium propè viam publicam per quatuor paſſus,quod defluat in ipſis vijs,ſub pœna xl.ſol.deñ.Et quilibet poſſit contrafacientem in prædictis accuſare,& denunciare,& habeat medietatem banni.

De pœna piſtantium agreſtam. *Rub. 104.*

STatuimus,ꝙ nullus,cuiuſcunq; conditionis exiſtat,audeat,vel præſumat piſtare agreſtam,ſeu vuam non maturam ante Kal. Septembris extra Ciuitatem Firmi: contrafaciens verò in x. lib.deñ.vice qualibet puniatur. Saluo, ꝙ liceat vnicuiq; vineam propriã habenti apportare, & apportari facere impunè duos racemos agreſtę,& tres racemos vuarũ maturarũ:& hoc intelligatur ante ipſum tempus vindemiarũ. Tempore verò vindemiarũ ſeruetur ſtatutum, & conſuetudo hactenus obſeruatum. Si quis verò apportauerit,vel apportari fecerit vuam,vel agreſtam ante tempus vindemiarum contra,vel præter dictam formam, ſoluat pro quolibet racemo vuæ,vel agreſtæ, ſol.v.deñ.

De porcis non retinendis in Ciuitate. *Rub. 105.*

STatuimus, & ordinamus, quòd nullus audeat, vel præſumat retinere in Ciuitate Firmi vltra duos porcos,qui etiam nullo modo poſſint,nec debeant ire per ſtratas,& plateas dictæ Ciuitatis,ſed domini,& patroni ipſorum teneantur, & debeãt retinere dictos porcos in domibus, ſub pœna x.ſol.pro quolibet porco,& vice qualibet,qua contrafactum fuerit,quæ pœna de facto exigatur à patrono porcorũ ſine diminutione aliqua. Cuius pœnæ officialis, qui inuenerit dictos porcos cõtra dictam formam; habeat, & habere debeat quartã partem eius, quod venire fecerit in Cõmune.

De pœna lauantium propè fontes. *Rub. 106.*

SI quis ſuzuram,vel bructuram fecerit in fontibus, vel puteis, & ciſternis Cõmunis, vel in eis, vel aliquo ipſorũ pannos,cotia,vel aliquid aliud turpe lauauerit,vel proiecerit,vel propè ipſos fontes per duas cannas: propè verò fontem Fallere, & eius gurgale per decem cannas ad cannam Communis pannos prædictos lauerit,vel quid aliud turpe fecerit,ſiue immunditiam,cõdemnetur, vel puniatur vice qualibet de facto, & pro quolibet contrafaciente in xx.ſol.deñ. Et officialis, qui reperiret contrafacientem,ſi cum effectu exegerit,quartam partem lucretur.

Qui poſſint ire impunè ad Monaſterium. *Rub. 107.*

VOlumus,quòd Scindici,& factores,laboratores,& alij vocati à Monialibus pro re aliqua honeſta, & eis neceſſaria, vel earum Monaſterio, omnes prædicti tunc, & eo caſu poſſint impunè accedere,& ire ad omnia monaſteria Monialium, quoad ſecularem pœnam.

De pecudibus,quæ mittuntur in paſcuis Firmanæ Ciuitatis. *Rub. 108.*

HAc præſenti lege ſtatuimus, & declaramus, quòd pecudes poſthac conducendæ ad paſcua in territorio Firmanæ Ciuitatis non excedant, nec excedere poſſint numerum quinque milliũ pecudũ,quarũ domini,& patroni,cuiuſcunq; gradus,& dignitatis ſint,nullo habito reſpectu, teneantur ad ſolutionẽ paſcuorũ pro forma ordinum. Pecorarij verò conducentes pecudes in paſcua

prædicta

prædicta teneatur per totum menſem Octobris ſtare cum dictis pecudibus in plano Ierolæ, Tennæ, S. Thomæ, & Letæ, ad hoc, vt non intrent poſſeſſiones oliuatas, excepto ſi patroni poſſeſſionum vellent dictos opiliones dictas pecudes ducere, & retinere in eorum poſſeſſionibus. Sed ſi fortè cum dictis pecudibus damnum darent in poſſeſſionibus aliorum, teneantur ad ſolutionē pœnæ, & emendæ damni: & elapſo dicto menſe Octobris dicti opiliones cū dictis pecudibus venire poſſint per totum territoriū, etiam per poſſeſſiones oliuatas: hoc ſemper declarato, quòd ſi cum dictis pecudibus, vel alijs animalibus in poſſeſſionibus iuxta mandrias, & ſtationes dictarū pecudum per dimidium miliarij darent damnum, illi opiliones ſic ſtantes cum huiuſmodi mandrijs pecudum intra præſcriptum ſpacium ad emendam damni patronis dictarū poſſeſſionum teneantur, etiā ſi damnum prædictum nō poſſet probari per teſtes, dummodo noſcatur fuiſſe damnum datū cum pecudibus, aut alijs animalibus dictorū pecorariorum. Et in omni caſu prædictorū, & infra cōtentorum poſſit etiā procedi per inuentiones officialiū damnorum datorum, & per accuſas, ſeu denuncias faciendas per dominos poſſeſſionum damnum paſſos: & ad ſolutionē pœnæ, & emendā damni pecorarij, & patroni pecudum, & animalium prædictorū teneantur pro famulis, & cuſtodibus dictarum pecudum, & animalium, & in eorum aduentu duos idoneos fideiuſſores dare de ſoluēdo pœnam, & emendam damnorum fortè inferendorum per præfatos, & eorum pecudes, & alia animalia. Et dicta pœna intelligatur eſſe, & ſit v. ſol. pro qualibet pecude, & pro qualibet alia belua ſecundum formā ſtatutorum: excepto tamen, quòd ſi dicti opiliones intrarēt poſſeſſiones oliuatas, & in pedibus dictarum oliuarum nō eſſet fructus, neq; ſubtus ipſas in terra, non teneantur ad pœnam: & eodem modo manteneantur, ſi cū pecudibus prædictis intrarent aliquas poſſeſſiones territorij talis, ꝙ habiliter in eo poſſent paſcere, & in ipſis non eſſent quatuor, vel ſex pedes oliuarū. Item pecorarij, patroni, & cuſtodes pecudum, & aliorum eorum animalium non poſſint quoquo modo ferre arma prohibita per Ciuitatem, & eius territorium, ſub pœna duorum ducatorum auri de die, de nocte verò quatuor ducatorum auri de facto exigendorum.

De mercede capienda pro beſtijs ad hoſpitium ductis. Rub. 109.

NE præter modum, & iniuſtè pro beſtijs ad hoſpitiū ductis ipſi caupones, ſeu hoſpitatores exigere poſſint, hoc publico decreto conſtitutū ſit, quòd ipſi caupones, ſeu hoſpitatores debeāt recipere in ſuis tabernis, ſiue hoſpitijs animalia, quæ ducerentur, & fuerint conſignata, & ipſa alere, & nutrire: ſed pro congrua mercede, & ſolutione, intra diem & noctem nil aliud petere, vel habere poſſint, niſi boñ. vnum pro qualibet beſtia groſſa, & pro qualibet beſtia minuta ſol. vnū vſq; ad decem beſtias minutas: ſed ſi fuerint plures beſtiæ minutæ quàm decem, pro qualibet ipſarū ab eo numero vltra deñ. ſex, ad pœnam xx. ſol. vice qualibet à contrafaciente ſoluendorum, nec remitti poſſit.

De leproſis expellendis extra Ciuitatem. Rub. 110.

STatuimus, & ordinamus, quòd Poteſtas, & Capitaneus publicè banniri faciat, quòd nullus leproſus, aut leproſa audeat, vel præſumat ſtare, habitare, vel morari in Ciuitate Firmi, vel iuxta ipſam Ciuitatem per centum cannas: & ſi inuentus fuerit, vel reperiretur dictus leproſus, vel leproſa ſtare in dicta Ciuitate, vel iuxta Ciuitatem, vt ſupra dictum eſt, teneatur dictus Poteſtas, vel Capitaneus eum expellere de dicta Ciuitate, & confinio, pœna Poteſtati, vel Capitaneo, & cuilibet alteri officiali quinquaginta lib. deñ. ſi prædicta non ſeruauerit.

De domibus deſtruendis cauſa incendij. Rub. 111.

SI in aliqua parte Ciuitatis ignis accenderetur, vel oriretur in aliqua domo, quòd Deus auertat, & propter hoc domus aliqua alia deſtrueretur, & deuaſtaretur per homines, vel officiales Ciuitatis Firmi, ne dictus ignis ſe protendat, & extendat ad alias domos vicinas; Poteſtas, qui pro tempore fuerit, teneatur, & debeat ipſam domum, vel domos deſtructam, vel deſtructas dicta occaſione, facere refici de bonis Communis intra vnum menſem poſtquàm prædicta euenerint. Et Poteſtas, & Capitaneus in principio ſui officij eligat, & eligi faciat in qualibet contrata quinquaginta homines, quorum vnus ſit caput ipſorum: qui homines iurent ad ſancta Dei Euangelia in principio regiminis Poteſtatis, & Capitanei ſuccurrere, & ire cum armis, vbi ignis prædictus accenſus eſſet, & dare auxilium, vt dictus ignis non procedat. Et ſi quis contenderet, vel ſe opponeret ne deſtrueretur dicta domus dicto tempore, puniatur in quinquaginta lib. deñ. Et ſi Poteſtas, & Capitaneus non faceret emendare damnum datum in dictis domibus deuaſtatis, vt dictum eſt, puniatur, & perdat de ſuo

ſalario libras quinquaginta deñ. Et ſi aliquis acciperet tempore incendij de bonis prædictarum domorum,ſeu conuicinio,ille,vel illi poſſint puniri Poteſtatis arbitrio.

De domibus non deſtruendis. *Rub.* 112.

NE Ciuitas deformetur,ſtatuimus,& ordinamus,quòd in Ciuitate,vel burgis Ciuitatis Firmi, vel in Caſtris, vel Villis Ciuitatis nulla domus deſtrui poſſit, vel debeat deuaſtari occaſione alicuius maleficij,vel delicti:ſed in domibus delinquentium, ſi domus debet confiſcari de iure, depingantur arma Communis Firmi ſuper oſtia domus intra decem dies poſt confiſeationem, & condemnationem fiendam. Et prædicta obſeruet, & obſeruari faciat Poteſtas, & Capitaneus, pœna præfati iuramenti. Nulli etiam liceat domum aliquã in Ciuitate Firmi exiſtenrem ratione aliqua ſollamare,ſeu deſtruere abſque licentia DD. Priorum Populi,Vexilliferi iuſtitiæ,Regulatorum,& Confalòneriorũ contratarum, ſub pęna quinquaginta lib. deñ. Cõi Firmi applicañ. & refectionls domus.

De terris in Ciuitate,& diſtrictu Firmi colendis. *Rub.* 113.

POteſtas Ciuitatis Firmi,qui pro tempore erit,teneatur,& debeat vinculo inramenti, & pœna centum lib. in principio ſui officij banniri facere per loca publica dictæ Ciuitaris,quòd quilibet habitator Ciuitatis Firmi,tam Ciuis,ꝗ forẽſis teneatur,& debeat anno quolibet laborare,vel laborari facere per ſe,vel aliũ in territorio dictę Ciuitatis,& eius diſtrictu de ſuo, vel alieno terreno modiolos quatuor terræ, vel vineæ,ita quòd ex inde bladũ,aut vinum percipi,& recolligi valeat, ad hoc,vt copia victualium vigeat in Ciuitate prędicta,pęna x.lib. deñ. pro quolibet cõtrafaciente anno quolibet. Et contra delinquentes huiuſmodi dicti Poteſtas,& ſui officiales inquirere,& procedere teneantur ad delationem, & denũciationem cuiuſcunque,& ex ſuo officio ſemel in menſe,& repertos culpabiles punire,& condemnare,ſub dicta pęna:& à quolibet poſſit accuſari,& denunciari,& habeat quartam partem pœnæ. A quibus excipimus mulieres, pupillos,& ſenes maiores ſexaginta annis, & alias perſonas infirmitate,vel alia iuſta cauſa grauatas,vel impeditas.

De famulis,& pactualibus recedentibus à dominis ante tempus promiſſum. *Rub.* 114.

SI quis pactualis,famulus,vel ſeruiens alicuius de domo domini ſui,& ab eius ſeruitio diſcederet,cui ſeruire promiſit,teneatur pro quolibet die,quo non ſeruierit,ſi maſculus fuerit, dare domino,ſiue patrono ſuo prædicto decem ſol.deñ.Si verò mulier fuerit,quinque ſol.dare,& ſoluere teneatur. Et liceat cuilibet patrono,vel domino famulum,vel famulam,ſeu diſcipulum recedẽtem ante finẽ temporis promiſſi à ſeruirio prædicto capere,& ipſum, vel ipſam ad domũ reducere ſine pœna, & ipſum,vel ipſam ſpoliare,& res,quas ſecum habet,auferre: & ſi in capiendo, vel reducendo eum,vel eam percuteret qualitercunque citra mortem,ad pœnam nullatenus teneatur:& Poteſtas,& ſui officiales teneantur ad petitionẽ patroni famulum,vel famulam recedentẽ à ſeruitio, vel recedere volentem capi facere,& carcerare,prout patrono placuerit: & contractus, & obligatio factus, & facta per famulum,vel famulam patrono,ſiue domino de ſeruiendo,et ſtando cum eo, vel ea, valeat, et teneat,et executioni mandetur,exceptione aliqua minoris ætatis,vel aliqua alia exceptione nõ obſtante. Et ſi cõtigerit,quòd famulus,vel famula percuteret dominum, vel patronum, vel eius domeſticos, puniatur,et condemnetur in duplo eius,in quo punirentur Ciues,ſi inter ſe percuterentur; quod duplum ſimplum intelligatur dicto caſu.

De buzectis Communis,& alijs menſuris. *Rub.* 115.

ORdinamus,quòd Poteſtas, & Capitaneus, & quilibet ipſorum tenere faciat omnes buzectas, cum quibus menſuratur bladum,iuſtas,& coęquales, & eius menſuræ, & capacitatis; & etiã omnes buzectas,cum quibus venditur,& menſuratur ſal; & cannas, & brachia, cum quibus menſuratur pannum lanæ,& lini; & bariles,cum quibus portatur vinum, ſecundum menſuram Cõis. Quæ menſuræ Cõmunis de omnibus ſupradictis poni debeant in logia S. Martini,vel alibi, vbi videbitur Prioribus populi: & ſecũdum dictas menſuras Cõmunis aliæ debeant coęquari,& menſurari,et facta coæquatione prædicta dictæ menſuræ bullari,& ſignari bulla Cõmunis ordinata per dictos DD. vel D. Capitaneum populi,vel Poteſtatem. Si quis verò inuentus fuerit per officiales Cõmunis, vel alios dictas menſuras non bullatas tenere,& cum eis aliquid vendere,puniatur, & condemnetur vice qualibet in centum ſol. deñ. Et nulla perſona,cuiuſcunque conditionis exiſtat,audeat,vel præſumat

in Ci-

in Ciuitate, vel comitatu vendere, vel emere aliquã quantitatem vini ad menſuram barrilium, niſi barriles fuerint iuſti, & veri ad menſuram Cõmunis Firmi, & bullati bulla ſupradicta. Et nullus magiſter barrilium audeat, vel præſumat vendere barriles aliquos ad vinum aptos, niſi fuerint per ipſum dicti barriles adiuſtati ad menſuram prædictam, & ſua bulla bullati. Si quis verò ex prædictis in aliquo cõtrafecerit, puniatur pœna viginti ſoł. pro qualiber vice, & quolibet barrile: & nullus audeat retinere barriles non iuſtos, & non bullatos, vt dictum eſt, vel ipſis non iuſtis vti. Et qui repertus fuerit tenere, vel vti per officiales D. Poteſtatis, vel Iudicis iuſtitiæ, puniatur pœna prædicta. Et quilibet officialis, tam Poteſtatis, quàm Iudicis iuſtitiæ teneatur inquirere, & inueſtigare, & repertos culpabiles punire, & condemnare ſimpliciter, & de facto in pœnis prædictis.

De ſtaterïs, & alijs menſuris. *Rub. 116.*

STatuimns item, & ordinamus, quòd buzolæ portus S. Georgij de grano ſint æquales cum buzolis Cõmunis Firmi: & Poteſtas procuret bullando, ſigillando, vel alio quocunq; modo poterit, quòd ſtatetiæ, & omnes aliæ menſuræ, & pondera, marci, & libræ ſint æquales, & iuſtæ in genere cuiuſcunque. Et ſi inuenerit, vel inuenire fecerit aliquam dictarum menſurarum, vel ponderũ, ad quam publicè mercatur, falſam eſſe, & non iuſtam, teneatur Poteſtas auferre tenenti libras x. deñ. ſine remiſſione aliqua: & omnes marci, & vnuſquiſque ipſorum ſint, & eſſe debeant duodecim vnciarũ per libram, & teneant in ſe duodecim vncias per vnamquanque libram ſecundum formã marci lucenſis, & ipſa libra non ſit minor duodecim vnciarum lucenſium: & omnes matci, cum quibus in Ciuitate Firmi aliquid ponderatur, ſint ſecundum modum marcorum lucenſium, & ad ipſos marcos detur, & accipiatur. Et hoc fiat per Conſules mercatorum Ciuitatis Firmi. Volentes, ꝙ vna ſtateria fieri debeat, & eſſe in Camera Cõmunis Firmi bona & ſorbita: & fieri debeat vna alia ad ſimilitudinẽ ipſius: & quilibet habens ipſam ſtateriam qualibet hebdomada debeat eam ſorbire. Et per Concilium generale dictæ Ciuitatis eligatur vnus homo per quamlibet contratam ad ſcarſinam; qui electi debeant inquirere, videre, & inueſtigare, ſi bonæ menſuræ, & æquales fuerint, & bullatæ, & adequatæ: & habeant pro bullatura cuiuſlibet ſtateriç tantùm decẽ denarios: qui ſi inuenerint aliquem habere falſam menſurã, ſiue marcum, vel alind pondus, denuncient Poteſtati, & Poteſtas teneatur ei auferre bannũ prædictũ: & debeat buzecta eſſe larga in ore, ſicut in fundo eſt, aliàs habeatur pro falſa. Et nullus accipiat plazaticũ ab aliquo veniente, vel redeunte de Ciuitate Firmi cũ aliquo, vel aliquibus: & qui contrafecerit, puniatur in centum ſoł. deñ. Cõmuni: & hoc remaneat totum in prouidentia Concilij generalis.

De menſuris æqualibus faciendis in Caſtris, & Villis Communis Firmi, & de modo menſurandi fructus. *Rub. 117.*

ITem ſtatuimus, & ordinamus, ꝙ in Caſtro S. Angeli in pontano, & in quolibet alio Caſtro, & Villa Cinitatis Firmi ſint, & fiant menſuræ æquales menſuris Cõmunis Firmi, ſcilicet menſuræ barrilium à vino, menſnræ medrorum ad menſurandum oleum, buzectæ & quartæ ad vendendum granum, & alias res; & aliæ menſuræ, & pondera, omnes ſecnndum menſuras, & pondera Ciuitatis Firmi. Et nullus poſſit vendere, vel emere ad aliam menſuram, niſi ad menſuram Cõmunis prædicti, faciẽdo ipſas menſuras çquales: & ſi quis cõtrafecerit, puniatur pro qualibet vice in xx. ſoł. deñ. Et Rector, qui pro tempore fuerit in dicto Caſtro S. Angeli, & alijs Caſtris, teneatur prædicta execntioni mandare vinculo iuramenti, & pœna x. lib. deñ. de ſuo ſalario. Et de hoc poſſit quilibet accuſare, & habeat medietatem banni: & idem obſeruetur in alijs Caſtris, & Villis Ciuitatis Firmi. Quando autem menſurantur nuces, ficus, & alij fructus, ſiue poma, tam in Cinitate, quàm Caſtris, & Villis prędictis, volumus, quòd menſurentur hoc modo, videlicet quòd venditor cum ſacco, vel alio vaſe mittat in buzectam, & emptor non immittat manum in ea, pœna xl. ſoł. deñ. vice qualibet.

De non excaſtellando de aliquo Caſtro Communis Firmi. *Rub. 118.*

STatuimus, & ordinamus, ꝙ qnicunq; Caſtellanus excaſtellauerit de aliquo Caſtro Cõmunis Firmi, & inde diſceſſerit animo excaſtellandi, & iuerit ad habitandum ad aliquam Terram extra diſtrictum, & comitatum Firmi, puniatur per Rectorẽ realiter, & perſonaliter eius arbitrio: & intelligatur excaſtellare, ſi poſt requiſitionem de eo factam non reuerteretur intra menſem ad habitandum cum ſua familia in Caſtro vnde diſceſſerit. Si verò aliquis Caſtellanus diſceſſerit de aliquo Caſtro Commnnis Firmi, vbi conſuetus erat habitare, & iuerit ad habitandum in aliquo alio

Caſtro

Caſtro comitatus Firmi, teneatur ſe reducere, & redire intra menſem poſt monitionem de eo factam ad Caſtrum, de quo diſceſſerit, pœna quinquaginta librarum deñ. Et Syndici dictorum Caſtrorum teneantur referre, ad pœnam prædictam, ſi aliquis contrafecerit.

Quòd liceat habentibus Molendina accipere de terreno alieno ad caput aquæ, vbi colligitur aqua pro dicto Molendino. *Rub. 119.*

ITem ſtatuimus, & ordinamus, ꝙ quicunque Ciuis Firmanus haberet aliquod molendinũ, ſeu molendina in diſtrictu, ſeu territorio Firmanorum, & caput aquæ, vbi colligitur aqua pro cõmodo, & vtilitate dicti molẽdini, ſeu dictorum molendinorũ, vel foſſatum, ſeu foſſata dictorũ molendinorum deuaſtarentur ruina, vel impetu fluminis, vel alterius cuiuſcunque fortunæ, ſeu caſus; ille, vel illi, cuius, vel quorum fuerint molendina, vel molendinũ, poſſint impunè accipere de terreno illius, vel illorum, qui tenent iuxta caput dictæ aquæ, & foſſata dictorũ molendinorum, pro cõmodo, & vtilitate dictorũ molendinorum, facta prius æſtimatione, & ſolutione pretij dicti terreni ab illo, cuius fuerit dictum molendinum, ſeu molendina illi, cuius fuerit dictum terrenũ, vel alij pro eo: quæ æſtimatio debeat fieri per duos bonos homines ponendos à partibus, videlicet vnum pro qualibet parte; qui ſi non eſſent de pretio in concordia, eligatur tertius per DD. Priores populi, & Confaloneriũ iuſtitiæ Ciuitatis Firmi. Adijciẽtes, quòd nullus debeat clauſas, vallata, vel foſſata molendinorum exiſtentiũ in territorio Firmi, & comitatu eiuſdẽ cauſa piſcandi, vel alia occaſione deſtruere, vel quomodocũq; deuaſtare, ita quòd impedimentũ præſtet dictis molẽdinis, vel alicui ipſorum, ſub pœna xxv. lib. deñ. Et quia prædicta plerunque fiunt de nocte, nec poteſt de leui malefactor reperiri, volumus quòd credatur de deſtructione prædicta iuramento domini molendinorum, vel molendinarij, vel alterius denunciatoris, vel accuſatoris cum vno teſte de viſu, & ſit plena probatio in prædictis, & ſic contrafaciens in duplo damnum emendare teneatur damnum paſſo.

De Molendinarijs. *Rub. 120.*

OMnes Molendinarij molendinorum, præcipuè fluminũ aquarum Tennæ, & Etæ, & Aſij tollant pro multura de ſexdecim coppis vnum coppum tantùm: habeant tamen arbitriũ DD. Priores populi, & Vexillifer iuſtitiæ, qui pro tempore erunt, poſſe augere, & minuere dictã multurã ſecundum varietatẽ temporum. Et teneantur ponderare, & ponderari facere bladum, & farinã bullatam reportare in cõtinenti ad voluntatẽ illius cuius fuerit granum, vel ſui nuncij. Et ſi dominus, vel eius nuncius præſens nõ fuerit: nihilominus molendinarius teneatur bladum, vel farinã ponderare, & ſibi ad domũ reportare. Et ſi farina ponderata minus ſolito, vel modo debito fuerit reperta, vel aliquid frumenti cum ea, vel ipſam eſſe ſtridentẽ, vel male multatã, vel cambiatam, dicti molendinarij reficere, & emendare teneantur. Et liceat damnũ paſſo ſibi retinere de rebus molendinarij, vel eius nuncij, qui reportauerit farinã, donec damnum fuerit reſarcitum, & emendatum. Et ſi damnũ paſſus relinquere voluerit, & noluerit emendationẽ damni à molendinario, nihilominus Poteſtas poſſit ſuo arbitrio eum punire vſq; ad quantitatẽ x. lib. deñ. & credatur damnũ paſſo, & ſimplici verbo ſuo cum iuramento prædicto, & etiã ſacramẽto familiaris illius, cuius fuerit granum prædictũ. Et vt omnis incõueniẽtia, quę ſuſcitari poteſt in prædictis, tollatur, teneatur officialis peſę, ſeu gabellę deputatus ad ponderandũ nõ ponderare, nec bullare farinam aliquã, quam molendinarius reportare voluerit ad domũ illius, cuius farina eſſet, niſi molendinarius ſtatim poſt ponderationẽ eam farinam onerauerit, ſiue incarcauerit in beſtia cauſa eam portandi ad domũ illius cuius eſſet, & tunc eam bullet, & bullare teneatur dictus Notarius, pœna centum ſol. deñ. qualibet vice, qua cõtrafecerit dictus Notarius: videlicet ſi bullaret, & nõ reportaretur ſtatim, & in cõtinenti, vt dictum eſt. Et nullus molendinarius poſſit aliũ accaptafarinã retinere in molendino, niſi illum quẽ dominus molendini voluerit; & ſi alium habuerit, in xl. ſol. deñ. puniatur. Et Poteſtas teneatur in principio ſui regiminis facere corã eo, vel ſuis officialibus cõparere omnes molẽdinarios, & accaptafarinas, & eis, & cuilibet eorũ iurari facere, & promitti per ſolennem ſtipulationẽ, & fideiuſſiones ab eis recipere de obſeruando omnia, & ſingula cõtenta in hoc capitulo, & de nõ furando, vel alicui furanti cõſentire, nec fraudem aliquam cõmittere in farina, vel blado in ſuo officio molendini. Et quilibet Molendinarius teneatur habere coppũ, & medium coppum bullatos, de quibus coppis buzola Cõmunis ſit capax xvj. copporum, de quibus buzolis quælibet buzola ſit capax quatuor quartarum, de quibus buzolis tantùm, & coppis teneantur Molendinarij accipere multurã, & nõ cũ alijs, pœna xl. ſol. deñ. qualibet vice, & credatur ſacramẽto illius, cuius

fuerit bladum, vel eius nuncij. Et Poteſtas teneatur quolibet menſe facere diſcuti, menſurari, & inquiri illos coppos molendinorum, ſi iuſti, & æquales fuerint, & bullati, vt dictum eſt: & ſiquidem inuenerit falſum, & non bullatum, puniat pro quolibet coppo ſic inuento, falſo, vel non iuſto, in xxv. lib. deñ. de facto; de quibus poſſit à quolibet accuſari, & habeat accuſator medietatẽ banni. Si verò inuenerit non bullatum, tamen iuſtum inuenerit, puniat eum in x. lib. deñ. Si verò inuenerit bullatum, & falſum, in xxv. lib. puniatur de facto vice qualibet: & quilibet poſſit de hoc accuſare, & denunciare, & habeat medietatem banni, & tantundem de facto bullanti auferre. Et Molendinarij teneantur portare bladũ ad molendinum, & non mittere aliquem farinellum, niſi tantùm quem voluerit dominus molendini, ad pœnam centum ſol. deñ. Et quòd domini molendinorum teneantur iurare, obſeruare, & obſeruari facere omnia, & ſingula ſupradicta ab eorum Molendinarijs: & ſi contrafecerint, denunciare eos D. Poteſtati, & ſuæ Curiæ, qui eos puniat in dictis pœnis de facto. Item nulla perſona habens molendinum in aliqua cataſta molendinorum, nec aliquis alius, poſtquàm canales poſiti, & allocati ſunt de cõmuni concordia, & voluntate illorum, qui molendina haberent in ipſa cataſta, poſſit deponere, nec debeat mutare, allaſſare, vel atturare aliquam canalem, ſiue compoſtã aliquo modo, propter quod aqua fluens his molendinis de ipſa cataſta, vel ipſa molendina, vel eorum molæ poſſint aliqualiter impediri: & qui contrafecerit, in xxv. lib. deñ. vice qualibet puniatur de facto, & damnum patienti emendet in duplum. Et ſi molendina, ſiue cataſta molendinorum, vel compoſta, vel cataſta, vel cluſa, vel ipſorum aliquid deuaſtatum fuerit, ita quòd reaptari indigeret, ſi aliquis ex conſortibus reaptare voluerit, liberè poſſit aptare ſuis expenſis: dum tamen alij conſortes poſtmodum teneantur, & debeant ipſas expenſas reſarcire pro rata illi, qui aptauerit, vel aptari fecerit, antequàm molendina reincipiant macinare, credito de expenſis ei, qui fecerit ipſas expenſas, ſuo ſacramento, quod fieri debeat ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ſcita ſolummodo veritate. Et Iudex, coram quo propoſita fuerit querimonia de prædictis, cogere de facto poſſit, & debeat tales conſortes ad reſtitutionem prædictorum modo prædicto, & ad damna, intereſſe, & expenſas, quæ inde ſuſtinuerit, qui tales expenſas fecerit, & maximè ſi pecuniam, quam expendidit pro refectione prædicta, ſub vſuris acquiſiuerit, nihilominus ei per dictos conſortes refici debeant: & dictus Iudex intra menſem ſibi reſtitui faciat cnm effectu propriam ſortem, & damna. Et qui ex prædictis conſortibus pro parte ſibi tangente de prædictis expenſis reſiſteret, & nollet reſtituere, vel non reſtituerit, vt dictũ eſt, pars eius molendini, vel cataſtæ molendinorum ædificanti, & reficienti, & facienti dictas expenſas totaliter applicetur. Item dicti molendinarij de omni blado, quod macinauerint, multuram prædictam accipere teneantur. Item quodlibet molendinum, ſiue cataſta molendinorum habeat ſuum defenſorem talium, quàm eſt conſuetum ab illa parte, vbi minus damnum inferatur, quod non impediat alia molendina ſuperiora, & inferiora, cùm aliquid fiat pro reparatione, vel ceſſorio dictæ cataſtæ molendinorum, quo minus macinent. Domini verò molendinorum prædicta non habentes, in centum ſol. deñ. puniantur pro quolibet. Item quilibet curſus molendinorum tenere, & habere debeat Capitaneum pro aptationibus faciendis de molendinis, & curſibus molendinorum, quem eligere debeant domini molendinorum intra primum menſem regiminis Poteſtatis: & Poteſtas cogat ipſos ad ſupradictam electionem faciendam, & dicti domini molendinorum pro commodo, & vtilitate, & reparatione, ſeu reaptatione dictorum molendinorum, & curſuum, & aliorum neceſſariorum ipſorum molendinorum dicto Capitaneo in omnibus, & per omnia teneantur, & debeant obedire: & ille, qui fuerit Capitaneus prędictorũ, poſſit bannum imponere inter ipſos occaſione officij molendinorum vſq; ad v. ſol. deñ. vice qualibet, quotiens ſibi videbitur expedire; quod bannum Poteſtas ad petitionem dicti Capitanei exigere teneatur de facto. Item in qualibet cataſta molendinorum debeat eſſe vnus cuſtos, qui debeat cuſtodire molendina dictæ cataſtæ, qui eligi debeat per ipſos, quorum fuerit cataſta. Item ſi aliquis mitteret dictum bladum ad molendinum cum ſomerio ſuo, Molendinarij non poſſint accipere niſi tantùm vnum coppum ad raſum pro qualibet ſalma grani, vel alterius bladi, ſub pœna xl. ſol. deñ. pro qualibet vice, qua contrafecerit, & bladum vltra acceptum reſtituere teneatur, & credatur ſacramento illius, qui iuerit cum dicta ſalma bladi. Item nullus Molendinarius, vel quiuis alius audeat frangere, vel rumpere, vel frangi facere aliquam cluſam molendinorum, ſeu foſſati alicuius molendini, ſub pœna, & ad pœnam poſitã ſupra in proximo capitulo. Item Molendinarij poſſint, ac debeant accipere multuram ab illo, cuius eſt bladum, vel ab eius nuncio, ad menſuram raſam cum raſura ligni, vel ferri, antequàm ponderetur bladum, ſub pœna centum ſol. deñ. & farinam illius bladi ad pondus reddere teneatur intra tres dies à die accepti bladi numerandos incluſiuè, ſub pœna xl. ſol. deñ. Item nullus Molendinarius

rius audeat ſtare ad bozzulam Communis, vbi venditur bladum,& emitur, vſque ad horam nonę, ſub pœna prædicta. Item teneatur quilibet Molendinarius quolibet ſero portare ad domum domini molendini multurã illius diei,& noctis præcedentis, ſine fraude aliqua; ſub pœna prædicta. Item teneantur omnes Molendinarij facere,& curare, quòd molendina continuò macinent de die,& de nocte, pœna centum ſol. deñ. ſi per eos ſteterit, & damnum quod ſuſtinuerint domini molendinorum, reſarcire, & emendare teneantur, de quo ſtetur ſacramento dominorũ molendinorum. Item Molendinarij quolibet anno teneantur,& debeant facere aliquẽ Capitaneum cauſa faciendi cereũ in feſto Sanctæ Mariæ de menſe Auguſti: quod cereum omni anno facere teneantur,& tunc per illũ menſem tantum duret Capitaneus prædictus ad hoc ordinatus,& non plus, pœna centum ſol. deñ. pro quolibet,& qualibet vice. Et de quolibet prædictorum capitulorum poſſit quilibet accuſare,& habeat medietatem banni:& prædicta omnia,& ſingula ſupradicta intelligantur, & locum habeant in omnibus Molendinarijs Ciuitatis,& diſtrictus,& de omnibus molendinis Ciuitatis, & diſtrictus.

De Beccharijs, ſiue Macellarijs. Rub. 121.

STatuimus,& ordinamus, quòd nullus Beccharius, ſiue Carnifex Ciuitatis Firmi inflet, vel inflari faciat aliquod animal, ſiue aliquam beſtiam, quæ vendi deberet in beccharia aliqua, flato, vel vento, vel aliquo alio ingenio, pœna centum ſol. deñ. de facto contrafacienti exigenda. Et nullus Beccharius proijciat, vel proijci faciat ſanguinem, marciam, vel aliquam aliam turpitudinem alicubi in plateis, vel alijs vijs publicis, vel locis vbi poſſit fœtorẽ reddere ſtationarijs, & aſtantibus in ſtationibus, & ante dictas ſtationes, ſiue apothecas, pœna xx. ſol. deñ. de facto exigenda. Et nullus abruſiet, vel abruſiari faciat beſtiam porcinam in platea Communis, nec ante ſtationes plateæ, ſed ſolum intus in dictis eorũ ſtationibus, pœna xx. ſol. de facto exigenda. Et nullus Beccharius emat carnes morticinas, vel morboſas, ſeu aliquam beſtiam ægrotam cauſa reuendendi, nec ipſas reuendat alicui modo aliquo, ſub pœna x. lib. deñ. pro quolibet, & qualibet vice exigenda de facto. Et nullus Beccharius vendat vnum genus carnium pro alijs carnibus: videlicet ægrotas pro ſanis, ſcrofinas pro porcinis, pecudinas pro caſtratinis, hyrcinas pro caprinis, & ſic de ſimilibus, ſub pœna centũ ſol. deñ. de facto exigenda. Et omnes Beccharij teneantur carnes ſcrofinas, cùm eas tenerent ad vendendum, excoriare, ita quòd poſſint cognoſci à porcinis, pœna xx. ſol. deñ. de facto exigẽda: ſed porcinas non debeant excoriare, niſi tantùm illas, quas quis volens emere ipſa excoriari petierit; exceptis porcellis caſtratis, quas excoriari non teneantur. Item teneantur dicti Beccharij dare, & vendere ad tectum,& bonum pondus carnes quas vendiderint, ſub pœna x. ſol. deñ. pro qualibet vncia carnium, quam minus dederit, de quo credatur relationi officialis, ſi inuenerit ipſe, vel etiam iuramento emptoris. Item teneantur dicti Beccharij de menſe Maij, Iunij, Iulij, Auguſti, & Septembris vendere carnes recentes illo die proprio, quo interfecerint beſtias, ſed ab illo die in ante,& poſt illam diem, qua eas interfecerint, in dictis menſibus eas carnes vendere non poſſint, neque debeant, pœna xx. ſol. deñ. qualibet vice,& pro quolibet de facto exigenda. Alijs verò menſibus poſſint, & debeant vendere ipſas carnes,& illa die, qua interfecerint,& ſequenti, non tamen poſſint eas vendere, nec macellare diebus, vel feſtiuitatibus principalibus, ſub pœna xx. ſol. deñ. Et quòd eligantur duo homines per DD. Priores Populi,& Vexilliferum iuſtitiæ, quorum officium duret duobus menſibus tantùm,& habeant pro eorum ſalario xx. ſol. deñ. pro quolibet à Communi: quorum tale ſit officium; videlicet quòd ipſi teneantur æſtimare omnes carnes. Et vt melius ponatur modus vendendi in eorum æſtimationibus, reuelare debeant D. Poteſtati, D. Capitaneo, vel ipſorum officialibus,& dictis DD. Prioribus,& Confalonerio,& ſecundum quòd deliberatum fuerit, ita dicti Beccharij vendere teneantur. Item officiales cuiuſlibet Rectoris teneãtur habere vnum par bilanciatum,& vnum marcum inſtrumentum, quas,& quod banchetius Communis eis tradere teneatur,& ponderare, & reuidere pondera carnium, quæ faciunt dicti Beccharij, ad petitionem cuiuſlibet petentis, & etiam ex ſuo officio, & ſi fuerint iuſtè ponderatæ, vel non: & ſi aliquem ex eis inuenerint nõ ſeruare ordinem, & modum prædictum, eum puniãt,& cõdemnent de facto in pœnis prædictis. Et ſi dicti officiales in prædictis fuerint negligentes, vel fraudem commiſerint, in decem lib. deñ. debeant tempore ſcindicatus condemnari. Et nullus Beccharius poſſit, nec debeat vendere piſces recentes, ſed ſolummodo piſcatores, nec dicti Beccharij poſſint, vel debeant ſtare cum dictis piſcatoribus ad vendendum piſces, nec propè eos, nec eos docere, pœna decem lib. deñ. Et nullus Beccharius cùm vendit carnes, audeat ponderare cum dictis carnibus, nec ad pon-

dus dare caput,pedes,ſiue vngellas,nec intrinſeca alicuius beſtiæ. Et ſi aliquis prædicta vellet ſeparata per ſe,& non cum alijs miſta, dare teneantur ad modum aliarum carnium,ſed minori pretio,pœna xx.ſol.deñ.de facto exigenda. Et nullus Carnifex poſſit, nec debeat carnes porcinas ſalare vſque ad octauam Sancti Martini: & qui contrafecerit, puniatur de facto in xx. ſol. deñ. & perdat carnes. Et nulli Becchario liceat ponere aliquam aſſidem, ſeu bancham extra bancham conſuetam ante ſtationem vbi ipſe Beccharius moraretur,pœna xx.ſol.deñ.de facto exigenda. Item nulli liceat extra bancham ſtationis ſtare ad vendendum,vel macellandum carnes,ſed ad id ſtare teneatur intra dictas banchas ſtationis,ſub pœna xx.ſol.deñ.pro quolibet prædictorum de facto exigenda. Item quòd quicũque Beccharius aſſauerit aliquam ſuellam pro porchetta,quæ feciſſet aliquam fetam, puniatur dictus Beccharius, & quicunque alius hoc faceret, & venderet pro porchetta,in ſol.xl.deñ. Et nullus Carnifex tenere debeat carnes in pellibus inuolutas poſtquàm fuerint decoriatæ,ſub pœna xl.ſol.deñ.de facto exigenda. Et ſi quis ex Beccharijs contrafecerit in aliquo dictorum capitulorum, ſoluat pœnas prædictas, & nihilominus perdat carnes: & hoc non intelligatur in hœdis, vel agnis. Item nulli Becchario liceat facere,vel vendere carnes in vigilijs feſtiuitatũ Beatæ Mariæ Virginis,& in vigilijs Apoſtolorum,& quatuor Temporum: & qui contrafecerit,ſoluat pœnam centum ſol. de facto exigendã: & à quolibet poſſit accuſari,& denunciari,& habeat accuſator,vel denunciator medietatem bannĩ: & quilibet dictorum Rectorum teneatur inquirere,& repertos culpabiles punire de facto. Inſuper omnes Beccharij teneantur omnes carnes,præter hœdos, vendere ad libram, & pondus ſecundum modũ dictum: videlicet quòd DD.Priores populi,& Vexillifer iuſtitiæ,D.Poteſtas, & Capitaneus,qui pro tempore fuerint,quorum ſpecialiter interſit, teneantur, & debeant priuatim ſingulis menſibus ſemel explorare de conditione carnium,faciendo emi de ſingulis carnibus,ſeu animalibus,examinari, & inquiri de eis omnibus,quibus vtantur pro tempore omni modo,quo poterunt cautiori,& ſcire,& videre per dictam experientiam pro quot deñ.dari poteſt libra quarumlibet carnium,& ſecundum conditiones quas inuenerint. Et quòd ipſi Beccharij commodè lucrari poſſint de arte ipſorum, aſſectent, aptent, & taxent, vt eis videbitur conuenire, & præcipiant eis ſingulis duobus menſibus ad plus, pro quanto pretio debeant dare libras quarumlibet carnium: dummodo libra ſemper eſſe debeat duodecim vnciarum ad minus; & ſecundum dictam taxationem, aſſectum, & mandatum, Beccharij carnes vendere teneantur,pœna xx.ſol.deñ.pro quolibet,& qualibet vice de facto exigenda. Quam taxationem, & aſſectum DD.Priores, & Vexillifer iuſtitiæ intra decem dies principij eorum officij dare teneantur,ſub pœna x.lib.deñ. pro quolibet ipſorum exigenda tempore ſcindicatus ipſorum. Et nullus Beccharius audeat vendere aliquas carnes ſine examinatione, æſtimatione,& aſſectu prædicto eis dãdo,pœna centum ſol.deñ.vice qualibet de facto exigenda. De quibus Notarius Poteſtatis, & Iudicis damnorum datorum inueſtigare, & inquirere debeat, & punire, vt ſupra: & poſſint dicti Beccharij à quolibet accuſari,& accuſator habeat medietatem banni.

De piſcibus vendendis. *Rub. 122.*

Ciues Firmani, & diſtrictuales, ac etiam forenſes poſſint deferre piſces recentes ad Ciuitatem Firmi cauſa vendendi ipſos, ita tamen quòd omnes piſces ſecundum quòd ad banchum detulerint,ſimul teneant in bancho publicè ad vendendum,nõ tamen intra oſtia ſtationis,ſed extra,pœna xx.ſol.deñ.de facto exigenda, & perdat etiam piſces, ſi contrafecerit,de facto. Et quilibet, qui piſces capiet in mari,vel fluminibus pro vendendo,à Trunto vſque ad Potentiam,teneatur ipſos apportare ad Ciuitatem Firmi,& ipſos vendere in platea Sancti Martini,& obſeruare prædicta,ad dictam pœnam. Et cuilibet tam Ciui, quam forenſi liceat piſces deferre ad vendendum ad Ciuitatem Firmi; dummodo vendere debeant ipſos piſces ſecundum formam huius capituli: tamen ſi eos vendere non poſſent ſecundum voluntatem eorum, teneantur ipſos vendere prout poſſunt, ita quòd penitus vendantur in Ciuitate Firmi,poſtquàm eos in dicta Ciuitate detulerint, ſub pœna prædicta. Et nullus emat,vel emere poſſit piſces,niſi pro ſua,& ſuæ familiæ comeſtione ad Portum S. Georgij, nec alibi per riueriam intra ſupradictos confines,ſed tantum emere debeant in Ciuitate Firmi qui voluerit,ſub pœna centum ſol.deñ.de facto exigenda à venditore,& emente,& pro quolibet ipſorum contrafaciente per ſe,vel alios. Poſſit tamen quilibet vendere,& emere piſces coctos, & ſalatos, alios verò non,ſub pœna prædicta. Et omnes piſces recentes vndecunq; venerint ad Ciuitatem Firmi, vel ad Portum S.Georgij, & delati fuerint à piſcatoribus, vel alijs, vendi debeant per ipſos deferentes tantùm,& non per alios ad minutum. Et nulli Firmano, vel alij vendi poſſint dicti piſces, vel pars aliqua

ipſorum cauſa portandi extra Ciuitatem ad vendendum ad minutum alijs. Saluo quòd liceat, & licitum ſit comitatiuis, & diſtrictualibus emere cauſa vendendi alijs comitatiuis ad minutum pro ſuo, & familiæ ſuæ vſu, victu, & neceſſitate. Et quicunq; detulerit piſces coctos, vel gelatinã piſcium ad Ciuitatem Firmi, vel ad Portum, poſſit, & debeat deferens tantùm ipſos vendere, & nõ alius ad minutum. Et teneatur ipſe venditor, cùm ſtaret ad vendendum dictos piſces in platea, habere ante ſe vnam pulchram Tobaliam, & nõ tangere cum manibus ſuis, nec facere aliquam ſuzurã, nec aliquod turpe opus exercere, dum gelatinam prædictam vendiderit, ſub pœna xx. ſol. deñ. Et non liceat ipſos piſces alicui forenſi vendere in groſſum pro portando extra Ciuitatem, ſub pœna centum ſol. deñ. de facto exigenda ab emptorẽ, & venditore, & quolibet eorum, & pro quolibet in ſolidũ, & ipſo facto perdat, & perdere debeat ipſos piſces, & veniant in Communi Firmi. Item nulli liceat vendere piſces recentes in Ciuitate Firmi, niſi illis, qui cœperint cum ſua barcha: & qui contrafecerit, in xl. ſol. deñ. vice qualibet puniatur de facto. Item quilibet habitator Portus S. Georgij in domo propria, ſiue conducta habere debeat riparium vnum, vel inter duos vicinos vnum, & vnum rhete piſcatorium, & tempore quo mare quietum fuerit, teneatur piſcare, & piſces quos cœperit ad Ciuitatem deferre ad vendendum, ſub dicta pœna. Et omnes, & ſinguli piſcatores à Trunto vſque ad Potentiam teneantur, & debeant omnes piſces quos cœperint deferre ad Ciuitatem Firmanam ad vendendum, ita tamen, quòd liceat cuilibet piſcatori retinere ſi voluerit pro eius comeſtione de dictis piſcibus: ac etiam vendere liceat omnibus hominibus illius Caſtri vnde eſt piſcator, ſi fuerit Caſtrũ intra prædictas ſenaitas, & cæteros alios piſces deferre ad Ciuitatẽ Firmi ſine aliquo interuallo, & ſine aliqua alia depoſitione piſcium, quàm vt ſupra dictũ eſt: nec ipſos piſces audeat aliò portare, vel mittere, quàm ad Ciuitatẽ Firmi, ſub pœna x. lib. deñ. pro quolibet, & qualibet vice auferẽda de facto, & piſces ipſo facto perditi ſint, & veniant in Cõmuni. Liceat etiam cuilibet dictos piſces quos alius portaret, impunè accipere, & ei auferre. Item cuilibet forenſis veniens aliquo tempore ad Portum S. Georgij cum retibus, & barchis ad piſcandum, teneatur, & debeat piſces omnes quos capiet diſcarcare in dicto Portu, & ſine aliquo interuallo ipſos piſces ad Ciuitatem Firmi deferre, & non ad alium locum portare: & ſi contrafecerit, perdat ipſo facto barcham, & piſces, & Communi Firmi applicẽtur. Item hoſpitator, & receptator alicuius forenſis venientis ad piſcãdum ad dictum Portum teneatur, & debeat eidem denunciare, & dicere, vt prædicta obſeruet: aliàs ſi non dixerit, ſibi teneatur, & debeat eidem omne damnum reſarcire, quod ex inde pateretur: & idem dicimus de Capitaneo Portus, quòd eidem denunciare debeat. Et ſturiones, & piſces magni, & groſſi vltra xx. libras, ſi permanebunt in plateis ab hora tertię in antea, vendantur ad libram ad minutum ſecundum æſtimationem per duos homines bonos, & legales de his, qui erunt ſuper aſſectu Becchariorum. Item quilibet capiens piſces à Caſtro S. Benedicti vſque ad Portum S. Georgij, & etiam per totum diſtrictum Firmi debeat illos ad Ciuitatem Firmi deferre, & ipſos vendere in dicta Ciuitate, pœna x. lib. deñ. de facto exigenda à quolibet, & qualibet vice: poſſit tamen pro ſe, & ſuæ familiæ vſu retinere, & vendere hominibus de dictis Caſtris pro ſe, & eorum familiæ vſu. Et ꝙ illi de S. Benedicto, de Gructis, de Marano, de Bucchablancha poſſint vendere piſces per totũ diem, quo ipſi cęperunt, & deferunt tantùm, & non vltra, pœna x. lib. deñ. pro quolibet cõtrafaciente, & vice qualibet exigenda de facto. Item ꝙ quilibet, qui defert piſces recentes ad vendendum, debeat ipſos vendere in platea de medio, vel S. Martini, vel S. Bartholomæi, vel S. Zenonis: dummodo non vendant eos in Burgis Becchariorum. Item ꝙ nullus poſſit, nec debeat, qui Becchàrius fuerit, vendere, vel emere cauſa reuendendi, aliquos piſces recentes in Ciuitate, & diſtrictu Firmi, nec audeat ſtare iuxta, vel propè aliquam bancham vbi venduntur piſces per aliquem piſcatorem tempore quo venduntur piſces per tres banchas, vel tanto ſpatio; nec aliquam barcham, ſeu rethe habere cauſa piſcandi, nec cum eis piſcari: ſaluo tempore Quadrageſimali; & ſaluo ſi voluerit totã barcham cauſa piſcandi, emendo eam à Trunto infra, & à Potentia ſupra, & cum ea piſcari vbicunque, & piſces capere, & emere à quocunque, & eos portare ad Ciuitatem Firmi, quos vendat in dicta Ciuitate, modo, & forma prædictis, & non alibi. Et ſi quis prædictorũ contrafecerit in aliquo caſu prædictorum, in x. lib. deñ. vice qualibet, & pro quolibet puniatur, & poſſit à quolibet accuſari: & accuſator habeat medietatem banni. Et illi, qui ſunt, vel erunt ſupraſtantes Becchariorum, ſint, & eſſe intelligantur ſupraſtantes piſciũ, & venditorum piſcium. Et inquirant dicti ſupraſtãtes ſollicitè, ſi per aliquem prædictorũ in aliquo prædictorum fuerit contrafactum: & ſi inuenerint aliquem delinquentem, ſtatim denunciare debeant D. Poteſtati, vel Capitaneo; quorũ, vel alicuius eorũ denunciationi adhibeatur plena fides abſq; aliqua alia probatione: & contrafacientes, Poteſtas, vel Capitaneus debeant cõdemnare in pœnis prædictis; de quibus pęnis

dicti ſupraſtantes habere debeant medietatẽ banni. Et ſi aliquis ipſorũ fraudes cõmiſerit in dicto eorum officio, in x. lib. deñ. cõdemnetur per D. Poteſtatẽ, vel D. Capitaneum. Hoc addito, ꝙ piſces recentes vendi debeant ante nonas tempore æſtiuo. Tẽpore verò hyemali poſſint vẽdi per totã illam diem: à dictis verò horis in antea, officialis teneatur dictos piſces per plateã burlare, & proijci facere, & cuilibet liceat eos accipere, & portare: & quãdo dicatur tẽpus æſtiuũ, & hyemale, Rectoris arbitrio relinquatur. Vendi verò poſſint, & debeãt dicti piſces ſecundũ deliberationẽ, diſpoſitionẽ, & voluntatẽ Poteſtatis, Capitanei, & æſtimatorũ, de quibus infra dicetur, ſi fuerint electi, vel aliorũ, quos ipſi, vel aliquis ipſorũ deputare voluerint, tam in pretio, q̃ in pondere; & ſi quis cõtrafecerit, in x. lib. deñ. puniatur pro quolibet, & vice qualibet. Et quòd DD. Priores, & Confalonerius iuſtitię teneãtur, & debeãt eligere duos ęſtimatores ad æſtimandũ piſces prędictos tempore eorũ regiminis, quãdo eligũtur Cõſules mercatorũ, & duret officium dictorum æſtimatorum per duos menſes, & eligantur per cõtratas ſucceſſiuè, & qui ſemel fuerit in dicto officio, non poſſit eſſe in eodem vſque ad annum, pœna dictis DD. Prioribus, & Confalonerio, ſi contrafecerint x. lib. deñ. pro quolibet, & dicti ęſtimatores ſint ſupraſtantes ſuper reuidendo carnes ſuper beccharijs. Et quicunq; fuerit Poteſtas, vel Vicarius in Caſtris Gructarum ad mare, Turris Palmarum, Marani, S. Benedicti, & Bucchæblanchæ, teneatur facere venire ad Ciuitatem Firmi ad vendendum omnes piſces, qui capiuntur per homines, & piſcatores dictorum Caſtrorum, vel aliunde: dum tamen liceat eis retinere quartam partem ipſorum piſcium, ſi voluerint, in ipſis Caſtris pro eorum victu. Et hoc de dictis Caſtris intelligatur, niſi aliter per Cõcilium Ciuitatis Firmi prouideretur.

De Fornarijs. *Rub. 123.*

FOrnarij accipere poſſint pro eorum fornatico pro quolibet cẽtenario quatuor panes de quãtitate quam coxerint, nõ de maioribus, vel minoribus, ſed de mediocribus. Tortarię verò accipiant, & accipere poſſint pro quolibet cẽtenario vnum panẽ. Et ad dictã rationẽ dictæ Fornariæ, vel Fornarij, vel Tortariæ accipiant pro rata: & ſi cõtrafecerint ipſi, vel aliquis ipſorum, puniatur de facto in xx. ſol. deñ. pro quolibet, & qualibet vice. Poſſint tamen DD. Priores populi, & Confalonerius iuſtitiæ ſecundum varietatem temporum, & valorem rerum deliberare, ordinare, & ſtatuere, quòd dicti Fornarij, & Tortariæ accipere poſſint minorem, & maiorem quantitatem panis, prout eis viſum fuerit, & placebit. Et ſi panis negligentia, vel defectu Fornarij perderetur, vel non eſſet bene coctus in totum, vel in partem, Fornarij reſtituere, & emendare teneantur: & credatur in prædictis ſimplici verbo domini, vel dominæ, cuius fuerit panis, vel ſeruientis ipſorum ſine aliquo iuramento. Et Poteſtas, vel Capitaneus teneantur facere iurare omnes Fornarios, & ſolenni ſtipulatione promittere, & ab eorum quolibet maribus, & fœminis recipere idoneos fideiuſſores, vel cautiones de obſeruando omnia, & ſingula in hoc capitulo contenta, & de operando officium fornariæ bona fide, & ſine fraude ſecundum formam capituli prædicti, ſub pœna in præſenti capitulo contenta. Item quilibet dominus furni teneatur habere vnũ caminum in ſuo furno, & in bocca furni, vnde exeat fumus à culmine domus, ita quòd vicini ex eo fumo aliquod damnum, vel periculum percipere, vel habere non poſſint, ſub pœna centum ſol. deñ. Item teneantur Fornarij prædicti coquere panes cuilibet mittenti, vel deferenti ad ſuũ furnum ad petitionem mittentis, vel deferentis, ſi ſibi prædixerit hora cõgrua, omnibus ſuis lignis, nullo alio percepto pro cocitura dicti panis, niſi tantùm fornatico prædicto: & ſi aliquid aliud peteret occaſione prædicta, vel coquere denegauerit, de facto puniatur in centum ſol. deñ. & de prædictis credatur illi, cuius fuerit panis, vel illi, qui portauerit panem ad furnum. Et quilibet Fornarius habeat foueam in domo, in qua habet furnum pro mittendo in ea prunam, ſine braſiã de igne, & in ea debeat eam coadunare, ita quòd damnum aliquod nõ poſſit inferri cùm fuerit vẽtus, qui poſſit apportare ignẽ ad buſcam, ſub dicta pœna. Et quælibet Tortaria, vel Fornaria, vel quæuis alia, quæ panem portauerit ad furnũ, ipſum reportare, & remittere teneatur, poſtquàm fuerit coctus, ad domum ipſius, cuius fuerit panis, integrè quãtum fuerit, ſine diminutione aliqua, pæna xx. ſol. deñ. pro quolibet, & qualibet vice. Et quilibet habens furnum in Ciuitate, teneatur, & debeat ipſum furnum delato pane in eo facere ſerrari, & claudi, præcipuè de nocte, ſub dicta pœna, & nulla mulier audeat filare in domo vbi eſſet furnus, nec in ipſa domo roccham immittere, vel tenere, ſub pœna v. ſol. deñ. pro qualibet contrafaciente, & qualibet vice: & de quolibet prędictorum capitulorũ poſſit à quolibet accuſari contrafaciens, & accuſator habeat medietatem banni.

De Pa-

De Paniſaculis,& vendiriculis. *Rub. 124.*

NVlla perſona paniuendula,ſiue paniſacula permittat alicui tãgere panẽ de panerio,ſiue paruẽterio,vel loco alio in quo panẽ tenet ad vendendum,nec ipſa eadẽ tangat,niſi manibus lotis, ſed habeat,& habere debeat ſemper ſuper pane tobaliã albã, & vnum banchettũ paruum,& ſubtilẽ longitudinis vnius pedis,vel circa,cũ quo volentes emere panẽ poſſint tangere,& voluere pro videndo eũ: & ſi talis vidẽs panẽ voluerit de dicto pane,vendiricula,ſiue paniſacula ſibi det dictũ panẽ, videlicet illum quẽ dictus emere volens tetigerit cum dicto baculo: & poſtquã dictus panis acceptus fuerit in manibus,vel gremio,vel alibi per emptorẽ,non poſſit reponi in dicto paruenterio. Item nulla paniſacula,vel tricula audeat tenere porcũ aliquẽ in platea: & ſi cõtrafecerit in prædictis,puniatur de facto vice qualibet,& pro quolibet in xx.ſol.deñ.Item nulli liceat prædictorũ emere res comeſtibiles ante nonã pro reuendendo eas,pœna xx.ſol.deñ. Itẽ nulli prædictorũ,nec etiã alij liceat,dum ſtaret ad vendendũ panes,vel olera,tenere rocchã, ſiue conochiam, nec filare dum ſtaret ad prædicta, nec aliquã filantẽ permittere ſecũ ſtare dum vẽderet prædicta,nec ipſas res ei tangere permittat,pœna prædicta. Et nulla ipſarũ,nec aliqua alia mulier conochiam deferre poſſit per plateã Cõmunis,vel plateas,pœna prædicta xx.ſol. Itẽ teneantur dictæ paniſaculæ,& quilibet alij vendentes panẽ vendere panem ſecundũ aſſectum,& ordinationẽ fiendã per Regulatores Cõmunis, pœna duorum ſol.deñ. pro quolibet pane,ſi nõ fuerit ponderis ordinati;& panes perdere debeãt,& dari per officialẽ carceratis,& captiuis. Regulatores autẽ in faciendo dicto aſſectu,& ordinatione ſemper habeant reſpectũ ad valorẽ grani ſecundũ curſum tẽporis. Itẽ nulla paniſacula, triccola, beccharius, vel quiuis alius,qui, vel quæ ſtaret,& habitaret, vel moram traheret in ſtationibus, vel domibus à landrone olim Domini Matthæi Vgolini vſque ad Turrim olim Nicolutij Roggierij , audeat emere anes,vel lepores, vel alia ſylueſtria,vel eorum carnes tenere ad vendendum,vel vendere,ſub pœna xx.ſol.deñ.pro quolibet:& poſſit contrafaciens à quolibet accuſari,& denunciari: & accuſator,vel denunciator habeat medietatem banni,& credatur ſacramento accuſatoris,vel denunciatoris .

De rebus comeſtibilibus intra ſenaitas non emendis. *Rub. 125.*

ITem volumus , ꝙ nemini liceat emere , vel emi facere extra Ciuitatem , vel muros ipſius intra iſta cõfinia , videlicet à Gructa Azolina, & Podio Raynaldi intra verſus Ciuitatẽ Firmi, & à Turri Palmarũ intra aliquas res comeſtibiles cauſa reuẽdẽdi : & qui cõtrafecerit,puniatur de facto in xx.ſol.deñ. Et nulli liceat per ſe,vel aliũ emere, ſeu emi facere cauſa reuendẽdi pullos, oua,caſeũ,ſeu res aliquas comeſtibiles in aliquo loco intra dictas ſenaitas,& extra Ciuitatẽ,ſub dicta pœna. Intus verò Ciuitatẽ poſſit poſt nonas,& nõ aliter,ad dictã pęnã vice qualibet, & pro quolibet cõtrafaciente de facto exigẽda . Et in qualibet cõtrata eligatur vnus homo per DD.Priores,& Confalonerium iuſtitiæ, qui pro tempore fuerint, qui ſit cuſtos prædictorum, & dennuciet contrafacientes,& credatur ſacramenro cuiuſlibet ipſorum,& habeat medietatem banni . Et nemo poſſit incoptimare poma ante nonam, ſub dicta pœna de facto exigenda . Et Poteſtas teneatur inquirere de prædictis,& repertos culpabiles punire in pœnis prædictis .

De modo,& forma danda hoſpitatoribus . *Rub. 126.*

ITem ſtatuimus,ꝙ Capitaneus,ſiue Poteſtas,vnà cũ DD.Prioribus,& Vexillifer iuſtitiæ Ciuitatis Firmi teneãtur eligere duos bonos, & legales homines maiores xl.annis de Ciuitate Firmi,qui debeãr ſupereſſe ad hoc, vt menſuræ hoſpitũ,qui vẽdunr bladũ ad minutum,ſcilicet præbẽdas equorũ,ſint bullatæ bulla Cõmunis, & qui interſint ad dandũ modũ,& formã eis in vẽdendo præbẽdas,& ſecũdũ modũ,& formã per eos datũ,& ordinatũ per prædictos,ita mãdetur executioni. Et Poteſtas,& Capitaneus mãdent executioni quicquid per prędictos fuerir ordinatũ,pœna xxv. lib.deñ.de eorũ ſalario retinẽda. Et ſi aliquis hoſpes inuentus fuerit cõtra formam,& modum datum venire,vel contrafacere,puniatur vice qualibet in centum ſol.deñ. Et ſi dicti duo electi fuerint negligentes in exercendo eorum officium,puniatur quilibet ipſorum in centum ſol.deñ.Et habeant,& habere debeant pro eorum ſalario ſol.xx.deñ.pro quolibet:& eorum officium duret per ſex menſes .

Quòd nulla perſona capiat in tenutam poſſeſſionem Communis. *Rub. 127.*

ITem ſtatuimus, quòd nulla perſona, cuiuſcunq; cõditionis,& ſtatus exiſtat,audeat,vel pręſumat cauſa alterius debiti modo aliquo,vel iure capere, vel accipere in tenutã,vel poſſeſſionẽ auctoritate ꝓpria,vel emere bona Cõis Firmi,ſcilicet prata,res alias, fornaces,carbonarias, fontes,& terrenũ fõtiũ,padules,& bona alia ſtabilia, vel Caſtra Cõis Firmi.Et quicũq; tẽporibus re-

troиctis accepiſſet de bonis prædictis in tenutã,teneãtur reaſſignare,& relaxare DD.Prioribus populi,& Confalonerio pro Cõmuni Firmi intra x.dies poſt bannimentũ: & contrafaciens in lib.quinquaginta deñ.condemnetur,& tenuta accepta de dictis bonis ſit ipſo iure nulla, & nullius valoris exiſtat: reſeruato tamen iure ſuo dicto tali accipienti tenutam contra eos,ſi quid competit. Et Poteſtas,& Capitaneus teneantur in principio eorum officij banniri facere prædicta inuiolabiliter obſeruari.

De adiutorio faciendo volentibus facere ciſternam. Rub. 128.

FAciens,vel fieri faciens aliquã ciſternam intra muros Ciuitatis,in qua expenderẽtur xxv.lib. deñ.vel vltra,habere debeat à Cõmuni faciens lib.x.deñ. pro adiutorio. Et ſi faceret aliquis ciſternã in dicta Ciuitate,in qua expenderentur lib.xv.deñ.fiat ei adiutoriũ tertiæ partis per Cõmune. Et nulli fieri debeat ſolutio,niſi prius ciſterna cõpleta fuerit; ſed ea completa Poteſtas teneatur,ſub pœna centũ lib.deñ.dictam quantitatem ei ſolui facere. Et quicunq; fecerit ciſternã ſpecialiter,non teneatur facere adiutorium in ciſternis contratarum,vel Communis fiendis. Et ſi quis receperit in præteritum,vel recipiet in futurum aliquam pecuniam pro ciſterna quam non compleuerit, in x.lib.deñ. debeat condemnari, & pecuniam acceptam dicta de cauſa in duplum reddere teneatur. Et Poteſtas,& Iudex iuſtitiæ de prædictis inquirat, & poſſit contrafacientibus de facto ipſam pecuniã ſic acceptam repetere, & accipere pro Communi.

De vino,& muſto deferendo ad Ciuitatem, & de ſecuritate venientium ad eandem Ciuitatem ad ipſum vinum,& muſtum emendum. Rub. 129.

ITem ſtatuimus,ꝙ liceat omnibus hominibus Caſtrorũ,& Villarum diſtrictus Firmi deferre,& deferri facere muſtum,ſeu vinum ipſorum,quod de eorum fructibus habuerint, ad Ciuitatẽ Firmi, & ad Portum S. Georgij ſingulis annis,nõ obſtante aliquo ſtatuto Cõmunis Firmi in contrarium loquente,quod ex nunc volumus eſſe nullius momenti, efficaciæ,vel valoris. Item ſtatuimus, & ordinamus, quòd quicunq; voluerint venire ad Ciuitatem Firmi ad emendum,& portandum vinum,vel muſtum extra Ciuitatem Firmi,veniant liberè,& ſecurè,& morentur in ea, repreſalijs aliquibus conceſſis,vel concedendis non obſtantibus: & hoc Poteſtas, & Capitaneus banniri facere die ſoti,& tempore congruo teneantur.

De calce,preta,& arena,cantonibus,coppis,& de fornachiarijs. Rub. 130.

STatuimus,ꝙ Fornachiarij teneantur calcem vendere ad illã menſurã, cum qua mẽſuratur granum: & ſi contrafactũ fuerit,in x.ſol.deñ. pro quolibet,& vice qualibet puniãtur. Et debeãt facere lateres,ſiue cantonos,& coppos ad modũ antiquũ de longitudine,latitudine,& groſſitudine; & dictus modus debeat fieri,& renouari, & talis modus poni in maſſaria Cõmunis,qui modus ſit ferratus, ita ꝙ qui voluerit, poſſit inde trahere exemplum: quæ renouatio fieri debeat per officialem, vnum ſcilicet per contratam,eligendum ad ſcarfinã in Concilio, quãdo alij officiales eliguntur. Qui officiales ſic electi poſſint, & debeant de his, quæ in præſenti capitulo cõtinentur, & omnes contrafaciẽtes denũciare Poteſtati,& ſuis officialibus. Et quicunq; fecerit,vel fieri fecerit vnã fornachiã cantonũ,ſiue laterũ,teneatur,& debeat facere,vel fieri facere duo milliaria copporũ,ſub pœna xl.ſol. deñ. Et quicunq; ipſam calcẽ,vel coppos,vel cantonos falſauerit quomodocũque, puniatur in centũ ſol.deñ.& damnũ patienti emendet: de quo damno ſtetur iuramẽto magiſtri,qui ipſos cãtonos murauerit,vel qui ipſos coppos cõpoſuerit, & de his ſummariè cognoſcatur, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, & de plano. Item nemo portare debeat cantonos,vel coppos vltra Tennã,vel vltra Etam, niſi de licentia Poteſtatis,Capitanei,vel Cõcilij, & niſi pro Caſtris Cõmunis Firmi pro ædificãdo in his Caſtris, pœna xl.ſol.deñ.illi qui cõtrafecerit. Adijcientes etiam,ꝙ nulla perſona de Ciuitate,& comitatu Firmi,& in eis habitans poſſit extrahere,& vendere calcem non ſubiectis, & extra diſtrictum huius Ciuitatis,ſub pœna x.lib.deñ.pro qualibet ſalma, & vice qualibet de facto exigenda à quolibet vendẽte, & extrahente. Qui verò fecerit cantonos pro ſe,& pro ſuo ædificio,& non cauſa vendendi,non teneatur ad faciendum,vel fieri faciẽdũ coppos,& duo miliaria copporũ,vt ſupra dictum eſt. Item vendẽs arenã teneatur dare modiũ de duodecim buzolis,& menſurare qualibet vice, quod non poſſit remitti per emptorem: & qui cõtrafecerit,puniatur in x.ſol.pro quolibet modio, & damnum reficiat damnũ paſſo,de quo ſtetur ſacramẽto ipſius damnũ paſſi vſq; in v.ſol.deñ.& de omnibus ſupradictis,& quolibet ipſorũ poſſit à quolibet accuſari,& denunciari cõtrafaciens,& habeat accuſator medietatẽ bãni.

Quòd mercatores monſtrent pannum extra domos, ſiue fundicos. *Rub.* 131.

ITem ſtatuimus,quòd mercatores,& quilibet mercator pannorum teneantur ad petitionē volentium pannos videre pro emendo,ipſos pannos de foris,& extra fundicos ad lumen oſtendere,pœna xx.ſol.pro qualibet vice,qua cōtrafecerint. Item teneantur dicti mercatores pannos mittere ad vendendum ad domum cuiuſcunq; volentis ipſos pannos videre,ſub dicta pœna. Item quilibet pannus, qui menſuraretur de lana, de zambelloto, de ſagia, ſiue ſindone, vel velluto,debeat menſurari, ita quòd non capiatur pannus, ſed quilibet mercator teneatur ponere pannum duplicatū ſi eſt, & ſicut venit in petia duplicatum in bancha, & ponere braciarolum ſupra dictum pannum per vnum palmum ſubtus lenzos panni ſine aliqua extenſione panni, & ſignare in fine dicti braciaroli, pœna centum ſol.deñ. illi,qui contrafecerit vice qualibet: & poſſit à quocunque accuſari, & denunciari,& habeat accuſator medietatem banni.

Quòd Fornarij non calefaciant furnum cum nocchis. *Rub.* 132.

ITem ſtatuimus,& ordinamus,quòd Fornarij,vel Fornariæ non coquant,nec coquere debeāt panem, nec calefaciant furnum cum nocchis oliuarum, niſi de licentia DD.Priorum populi, & Confalonerij ; quam licentiam dicti DD. concedere poſſint tempore neceſſitatis: & qui contrafecerit aliter coquendo, vel ſcaldando, ſiue calefaciendo, ſoluat vice qualibet,& pro quolibet ſol.centum deñ de facto : & omnibus ſit licitum denunciare contrafacientes, & credatur denunciatori,vel accuſatori cum vno teſte de viſu; & denunciator,vel accuſator habeat medietatem banni. Item ſtatuimus, quòd Fornariæ, & Tortariæ teneantur dare vicennam, & præcipere panem vnicuique volenti coquere, ſeu coqui facere panem : & tortaria, ſeu tortariæ teneantur panem portare ad numerum,quando portaretur ad furnum ad coquendum, & reportare ad dictum numerum coctum ad domum illius,cuius fuerit pro fornatico ordinato; & ſi prædicta non ſeruauerit,puniatur de facto, & vice qualibet in ſol.xx.deñ.& poſſit à quolibet accuſari,vel denunciari, & ſtetur dicto vnius teſtis cum iuramento: & habeat accuſator,vel denunciator partem, vt ſupra dictum eſt.

De tabernarijs. *Rub.* 133.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd tabernarij, & quilibet vendens vinum ad minutum ad ſpinam teneantur, & debeant vendere vinum per gabellarios eis bullatum in vegete purum ſine aliqua alia immiſtione alterius vini,vel aquæ, pœna centum ſol.denariorū cuilibet contrafacienti,& vice qualibet. Item debeant dicti venditores vinum ad ſpinam habere, & tenere petittum, medium petittum, terzarolam, & fulgetam bullatas, & iuſtas, appodimatas, ſiue aſſagiatas cum menſuris Cōmunis. Si quis verò inuentus fuerit habere prædicta vaſa,vel aliquod ipſorum non iuſta,licet fuerint bullata bulla ordinata,pro quolibet vaſe non iuſto puniatur in xx. ſol.deñ. Si verò habuerit, & tenuerit prædicta vaſa, vel aliquod ipſorum iuſta, ſed non fuerint bullata bulla ordinata, ſoluat pœnam decem ſol. deñ. Si verò non fuerint bullata, & non fuerint iuſta, ſoluat pro quolibet vaſe ſol.xl.deñ. vice qualibet. Si verò aliquis prædictorum repertus fuerit facere colarictum, & non dederit vas plenum, pro quolibet colaricto ſoluat pœnam v. ſol. deñ. Item teneantur tenere vaſa in eorum banchis reuerſata, & quando quis vellet vinum, portent menſuram vini ad vegetem, nec tenere debeant vinum in aliquo vaſe in bancha, ſed emere volentibus dent de vino vegetis, pœna x. ſol. deñ.pro quolibet contrafaciente,& vice qualibet.

De lino non battendo in Ciuitate. *Rub.* 134.

NEmini liceat ſine licentia DD. Priorum,& Vexilliferi iuſtitiæ,vel Capitanei populi dictæ Ciuitatis linum battere intra muros Ciuitatis Firmi, pœna xl. ſol. deñ. cuilibet contrafacienti vice qualibet. Et cuilibet liceat accuſare, & denunciare, & habeat denunciator,ſiue accuſator medietatem banni,& credatur in prædictis relationi officialis.

Quòd Iudæi non intrent Palatia, nec vendant prohibita, & incedant ſignati. Rub. 135.

VT omnis materia ſimonię tollatur, volumus, & hac lege ſancimus, quòd nullus Iudęus intrare poſſit, vel debeat palatia Rectorum Ciuitatis Firmi: videlicet Poteſtatis, vel palatium Capitanei Ciuitatis Firmi, in quibus prædicti, vel aliquis ipſorum reſidentiam faceret. Si quis verò Iudæus contrafecerit, puniatur de facto in lib. xxv. deñ. & Poteſtas, vel Capitaneus permittens Iudæum, vel Iudæos intrare, in lib. centum deñ. puniatur. Liceat tamen Iudæo, vel Iudæis intrare gabellam, & audientiã gabellæ, & in palatio Poteſtatis, vel Capitanei, quando prædicti Rectores, vel aliquis ipſorum ſtarent ad banchum iuris ad ius reddendum, ſine pœna: dum tamen dicta hora, nec ante, vel poſtea aſcendant dicti Iudæi ſcalas, vel intrent aliquas cameras, vel ſtallam, ad dictam pœnam. Item nolumus, quòd Iudæi prædicti in die Veneris Sancti per totam diem, & etiam in die Sabbathi Sancti vſq; ad veſperas, quando campanæ pulſantur, & in die feſti ſacratiſſimi Corporis Domini Noſtri Ieſu Chriſti vſq; ad veſperas exire valeanr domos, & ire debeãt per vias, & plateas, nec tenere oſtia domorum aperta, vel ſtare ad feneſtras domorum, pœna xl. ſol. pro quolibet, & vice qualibet de facto eis, & cuilibet ipſorũ contrafacienti auferenda. Adijcientes inſuper, ꝙ Hebręi prædicti teneantur, & debeãt ferre ſignum O in latere dextro euidẽs, & aperrum ante mammillã, & maſculi in capitibus ſuis, etiam birreta crocei, ſiue gialli coloris detincta: fœminæ verò velamina eiuſdem coloris, & ſimili modo per Ciuitatem, & comitatum noſtrum, ſub pœna cuilibet cõtrafacienti xxv. lib. deñ. de facto exigenda, & ſine aliqua condemnatione per officiales, & habeant inuenrores quartã partẽ pœnæ prædictæ, & quilibet poſſit eos accuſare. Intelligatur autẽ inuẽtio eſſe vera, ſi cũ probatione duorũ teſtium, vel vnius famuli officialis inuenientis, & vnius alterius teſtis Ciuis, vel comitatiui noſtri probaretur. Hebræi autem itinerantes, & peregrè proficiſcentes, vel etiã forenſes, poſſint per tres dies ſine dictis ſignis per noſtram Ciuitatẽ, & comitatum ire, ſtare, & redire impunè. Item volumus, ꝙ Hebræi nullo modo poſſint ſtare, habitare, & morã familiariter trahere, nec ſtationes, ſeu apothecas retinere in domibus proprijs, vel conductis in ſtrata magiſtra ſituatis, vel habentibus ſuos muros contiguos in dicta ſtrata, & in ea ſtrata introitus, & exitus quoquo modo: & ſi quis in prędictis, vel quolibet prædictorũ contrafecerit, ipſo facto incurrat pœnam xxv. lib. deñ. de facto abſque aliquo proceſſu, & ſcriptura exigendarum in Cõmuni: & à quolibet poſſinr accuſarj, & officiales teneãtur facere executionem, ſub pœna prædicta, ſi fuerint negligentes. Poſſint tamen impunè ſtare, & exercere artem ipſorum in apothecis in ſtrata ab Eccleſia S. Bartholomæi citra verſus plateam S. Martini. Item volumus, quòd nulli Hebræo liceat vendere carnes aſciatatas, nec vinaciarium piſtatum ab Hebræo Chriſtianis, nec alicui Chriſtiano licear emere aliquid de prædictis, ſub pœna centum ſol. cuilibet contrafacienti, & qualibet vice de facto exigendorum: & officialis exequens habeat quartam partem dictæ pœnæ.

De ſtipulatione pœnarum in fabricam murorum Ciuitatis Firmi. Rub. 136.

OMnes Notarij Ciuitatis, & comitatus Firmi, & cæteri alij Notarij, qui rogantur de aliquo cõtractu in Ciuitate, vel comitatu prædicto, quando ſtipulantur pœnas ſuper aliquo contractu, ſiue ſit in dando, & in datione, & numerarione pecuniæ, ſiue ſuper facto, & ſuper aliquo fiendo, teneantur, & debeant ſtipulari pro dimidia dictæ pœnæ Communi Ciuitatis Firmi, & pro fabrica murorum dictæ Ciuitatis, pœna Notario contrafacienti xx. ſol. deñ. de facto ei auferenda: quòd ſi non fecerit, nihilominus auctoritate huius ſtatuti ſit perinde, ac ſi Notarius ſtipulatus fuiſſet pro dimidia dicto Communi, & fabrica prædicta. Et Syndicus Communis, qui erit ad cauſas, debeat dictas pœnas exigere pro Communi, & fabrica prædicta pro dimidia, & pro alia dimidia pro parte obſeruante contractum; & officiales Communis teneantur, & debeanr, pœna centum lib. deñ. ad petitionem dicti Syndici Communis cogere realiter, & perſonaliter partem non obſeruantem conrractum, & quæ incidit in pœnam, ad ſoluendum dictam pœnam de facto, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ſolum ſcita veritate, abſque proceſſu, ſolennitate, & ſubſtantialitate iudiciorum.

De Ciuibus recuſantibus ſoluere datiuas poſſeſſionum, quas habent in comitatu. Rub. 137.

OMnes, & ſinguli Ciues recuſantes ſoluere datiuas poſſeſſionum appretiatarum in Caſtris noſtri comitatus, & eorum territorijs, impoſitas, vel imponendas per Commune Firmi, per Poteſtatem, & alios officiales, qui nunc ſunt, & pro tempore erunr, ad inſtantiam cultorũ dictorũ Caſtrorum teneantur, & debeãt realiter, & perſonaliter dictos recuſantes ſoluere cogere ad ſoluendũ

eorum ratas vſque ad integram ſatisfactionem dictarum datiuarum: exceptis Ciuibus, qui haberent ſententias, quæ declararent apertè ipſos non teneri ad ſolutionem ſupradictam.

De non faciendo ſeccas in flumine Tenna. *Rub.* 138.

NVllus cuiuſcunq; gradus, & conditionis, audeat, vel præſumat facere ſeccas in flumine Tennæ, vel Letæ, ſub pœna xxv. lib. deñ. pro quolibet contrafaciente, & vice qualibet. Et officiales Poteſtatis, & Capitanei poſſint, & debeant inueſtigare facientes dictas ſeccas, & repertos culpabiles punire, & habeant quartam partem pœnæ, quam deuenire in Commune fecerint. Hoc autem intelligatur vſque ad paſſum Sancti Elpidij ad mare, à quo paſſu tendendo verſus mare omnibus impunè liceat in prædicto flumine Tennæ ſeccas facere.

De Turrionibus Communis non locandis. *Rub.* 139.

TVrriones Communis nullo modo dentur ad nolum, nec alicui locentur, ſed vacui, & expediti maneant, & ſtent ſemper per Commune. Item nullus poſſit, nec debeat laborare, impedire, vel occupare propè muros Communis, ſed dicti muri ſemper ſint liberi, & expediti, pœna xxv. lib. denariorum.

De non emendo fructus ante tempus. *Rub.* 140.

DEliberatum, ordinatum, & ſtatutum fuit ſuper fructibus emptis, & emendis ante tempus ad pretium, ſiue pactum firmum, hoc modo: videlicet, quòd nulla perſona de dicta Ciuitate Firmi, & comitatu ſuo, & in eis habitans, & morans; aut ſi forenſis eſſet, cuiuſcunque conditionis, dignitatis, & ſtatus exiſtat, & eſſe velit, poſſit, nec debeat, nec aliquo modo ſibi liceat in ipſa Ciuitate, comitatu, fortia, & diſtrictu emere, nec emi facere ab hominibus, & perſonis ipſius Ciuitatis, & comitatus, nec ipſius habitantibus, vel alia quauis alia perſona, aliquod genus fructuum ante tempus ad pretium, & pactum firmum, & ſtuccum, ſub pœna x. ducatorum Notario, qui de prædictis rogatur, exigendorum de facto à prædictis. Et dicta pœna decem ducatorum intelligatur pro quolibet milliare olei empto ante tempus ad pactū firmum, & ſtuccum pro qualibet vice, & quantitate olei, & fructuum infraſcriptorum, prout dictum eſt, & pro qualibet ſalma grani, aut bladi, & qualibet ſalma vini, pro quolibet rubbo lini, pro qualibet ſalma nucum, pro qualibet ſalma ficuum, & pro qualibet ſalma ſeminis lini, pœna xl. ſol. deñ. & pro quolibet emptore, venditore, & Notario, qui ſe rogaret de prædictis, de facto exigendorum, & ſoluendorum. Sed liceat, & poſſit emere, & emi facere ante tempus pro pretijs, quibus valebunt temporibus congruijs dicti fructus, ideſt ſecundum æſtimationem faciendam per æſtimatores eligēdos per Cernitam: videlicet ſuper grano, hordeo, ſpelta, & ſuper omni genere bladi per totum menſem Auguſti, ſuper ſemine, & quolibet rubbo lini per totū menſem Octobris, & ſuper nucibus, & ficubus per totum menſem Nouembris, & ſuper oliua per totum menſem Ianuarij, & ſuper oleo per totum menſem Martij proximè futurorum: & quilibet poſſit cum vno teſte eſſe accuſator, & lucretur quartam partem dictarum pœnarum, & teneatur ſecretus. Et etiam quilibet officialis Ciuitatis Firmi, & ſui comitatus, qui per ſuam inuentionem, vel ex accuſatione ſibi facta per accuſatorem exiget, & exigi faciet, & in Communi deuenire faciet pœnas prædictas, lucretur, & habere debeat quartam partem pœnarum prædictarum. Item quòd emptores ſupradictorum fructuum, & rerum prædictarum ante tempus emptarum, in caſu, quo in Ciuitate, & comitatu generaliter non recolligerentur fructus prædicti, neque reperirentur vniuerſaliter, teneantur à venditoribus ſolum, & duntaxat denarios pro fructibus, & rebus prædictis ſolutos reaccipere, & nullo modo poſſint reæſtimare fructus prædictos. Et ſimiliter venditores dictorum fructuum teneantur, & ita cogi poſſint, & debeant ſoluere, & reddere dictos denarios emptoribus prædictis. Item quòd venditores dictorum fructuum non poſſint, nec debeant dare fructus prædictos alij, vel alijs hominibus, & perſonis, quàm illi, vel illis, quibus vendiderint pro pretio, ſeu pretijs, quibus æſtimabuntur in temporibus ſupradictis, ſub pœnis prædictis à dictis venditoribus de facto exigendis pro qualibet vice, qua contrafecerint. Item quòd quilibet Notarius, qui ſe rogaret de emptione dictorum fructuum ante tempus ad pactum firmum, & ſtuccum, incidat in pœnam decem ducatorum de facto pro qualibet vice exigendorum, & ſoluendorum. Et ſimiliter nullus Notarius poſſit, nec debeat ſe rogare de aliquo contractu depoſiti olei, aut aliorum fructuum, ſub dicta pœna decem ducatorum: ſaluo pro pretijs cōgruis faciendis, & æſtimandis per æſtimatores temporibus ſupraſcriptis. Et ſi dictus Notarius dubitaret

taret in dictis contractibus depoſiti,quòd eſſent fictitij,illiciti,ſeu vſurarij,teneatur,& debeat dare iuramentum partibus contrahentibus pro veritate dicenda, & habenda: & etiam partes, videlicet emptor,& venditor fructuum prædictorum teneantur ſumere iuramentum, & dicere veritatem, ſub pœna x.ducatorum,tam Notario,quàm emptori,& venditori prædictis,ſi contrafecerint; & tandem dicti contractus ipſo facto ſint nulli,& nullam executionem habeant,nec mereantur,ſed pro nullis,& infectis habeantur. Et Poteſtas præfatæ Ciuitatis Firmi,& ſui officiales,teneantur, & debeant exigere,& exigi facere pœnas prædictas à quolibet contrafaciente in qualibet parte,& quolibet capitulo,vt ſupra,& habeant,& lucrentur quartam partem dictarum pœnarum,quas deuenire fecerint in Communi,aut per accuſationem aliorum, aut per inueſtigationem, ſeu inuentionem ſuam, procedendo ſemper,& exequendo de facto,omiſſa omni iuris ſolennitate,ſine proceſſu aliquo, reperta tantùm veritate facti. Et ſi in prædictis, & quolibet prædictorum dicti Poteſtas, & ſui officiales eſſent negligentes, ipſo facto incurrant pœnam quinquaginta lib. deñ. pro quolibet ipſorum, qui negligens, ſeu negligentes eſſent,de facto exigendorum,& de eorum ſalario retinendorum.

De curribus non mittendis in Ciuitatem. *Rub. 141.*

CArratores cum curribus,vel quiuis alius cum curribus,ſiue carris de cætero nõ poſſint intrare portas Ciuitatis,nec aliquid cum eis trahere intus per Ciuitatem cum dictis carris ſine licentia Cernitæ,ſub pœna xxv.lib.deñ.pro quolibet,& vice qualibet.

De fœminis impudicis expellendis de contrata,& de loco,in quo poſſunt meretrices manſionem facere. *Rub. 142.*

STatuimus,& ordinamus pro honeſtis moribus,& pudicitia conſeruandis, quòd DD.Priores, & Regulatores habeant plenam auctoritatem,& baliam prouidendi, & Poteſtati, & officialibus committendi quotiens in aliqua contrata Ciuitatis, vel comitatus habitarent fœminæ impudicæ,& vicini de illis querelam exponerent de inhoneſta vita, vt de dicta contrata fœminæ prænominatæ expellantur, & remoueantur, & vadant in locis congruis ad habitandum. Meretrices autẽ poſſint manſionẽ tenere,& habitare in domibus,quæ ſunt in introitu,vel viacula,quæ incipit ab apotheca hæredum Ludouici Ioannis del Papa,& apotheca D.Ioannis Franciſci de Aſſaltis in platea, & tendit per introitũ inter prædictas apothecas vſq; ad domum Ludouici Matthæi Cicchi: dummodo in via,qua itur inter domos,& hoſpitium hæredum Aſſalti,& Furnum, & domum hæredum Pierangeli non exeant,& oſtium apertum non teneant,nec in eadem via quoquo modo ſedeant,& ſimiliter non ſtent in via,qua itur ad Eccleſiam Sancti Dominici inter hoſpitia: & ſi contrafecerint, incurrant pœnam x.lib.deñ.pro qualibet,& vice qualibet.

De pœna euntium ad pretium extra diſtrictum. *Rub. 143.*

NVllus de Ciuitate, & comitatu, & in eis habitans vadat ad operã, & ad pretium extra Ciuitatem,& comitatum,ſub pœna xx.lib.deñ.pro quolibet cõtrafaciente, & qualibet vice,& cuilibet liceat accuſare,& teneatur ſecretus, & lucretur medietatẽ pœnæ prædictæ de facto exigendæ,cui legi non ſubiaceant,qui extra Prouinciam irent ad lucrandum de operibus,ſeu pretijs.

De pœna euntium ad macinandum extra diſtrictum. *Rub. 144.*

COmitatiui,& in comitatu noſtro habitantes non poſſint, nec debeant ire ad macinandum extra diſtrictum,& comitatum Firmi: & contrafacientes perdant beſtiam,& ſalmam, & inuentor habeat medietatem pœnæ: & quilibet poſſit accuſare, & habeat quartam partem dictæ pœnæ,& accuſator teneatur ſecretus,& auctoritate præſentis legis vnicuiq; ſit denegata poteſtas eundi extra diſtrictum ad macinandum.

Quòd victualia vendatur ad culmum. *Rub. 145.*

DOmini Priores,qui pro tempore erunt,habeant auctoritatem,vnà cum Regulatoribus,prouidendi,vt comitatiui ſemel in hebdomada mittant farinam, hordeum, & victualias in platea, & vendant ad culmum omnia genera bladi,farinæ,& leguminis, ſub pœna xx. ſol. pro qualibet menſura,& vice qualibet:excepto frumento,ſiue grano,quod vendant ad raſam menſurã. Et qui

libet

liber Officialis Ciuitatis,& comitatus habeat auctoritatem,& iuriſdictionẽ inquirẽdi,inueſtigandi,& procedendi de facto contra omnes cõtrafacientes vbicunque in prædictis ad executionem pœnæ prædictæ,& lucretur quartã partem pęnæ prædictæ de eo, quod fecerit venire in Cõmuni ex eorũ officio.

Quòd Ciuis,& comitatiuus,qui eſſet leno,poſſit capi pro manigolto, *Rub. 146.*

NVllus de Ciuitate,& comitatu ſit leno,nec retinere poſſit meretrices in hac Ciuitate, & comitatu eius:& qni retineret,capiatur, & capi poſſit pro manigolto, ad dedecus , & vituperium ipſins contrafacientis.

De venditione olerum,& aliarum herbarum. *Rub. 147.*

VEndentes olera, & alias herbas,de quibus poſſint fieri manipuli , non excedant pretium duorum denariorũ pro quolibet manipulo. Et ſimiliter intelligatur de cicere recenti,& non poſſint vendere ad arbitrium,pœna xx.ſoľ.qualibet vice,qua vendiriculi contrafecerint.

De aptatione ſtratarum Ciuitatis. *Rub. 148.*

AD hoc,vt ſtratæ Ciuitatis manuteneantur,& non deuaſtentur,ſtatuimus,& ordinamus,quòd deputetur vnus Ciuis per quamlibet contratam,qui habeant auctoritatem,& poteſtatem reuidendi,& faciendi aptare dictas ſtratas,vbi deuaſtantur,ſumptibus,& empenſis patronorum domorum,qui cogantur ſoluere dictas expenſas pro magiſtria, & per Commune mittantur,& dentur lateres,ſiue mattoni neceſſarij. Et officialis extraordinarius habeat curam faciendi leuare bructuram, & letamen , & alias immunditias de dictis ſtratis ex officio ſuo ſecundum formam ſtatutorum noſtrorum de tali materia loquentium.

Ne ligna per mare extrahantur. *Rub. 140.*

PRo abundantia habenda in Ciuitate,& comitatu Firmi,ſtatuimus, & ordinamus, quòd ligna per mare modo aliquo non exportentur,ſub pœna x. ducatorum auri pro qualibet naui plena lignornm,aut qualibet barchata,qua extrahuntur,& de facto exigatur pœna: quam etiã pœnam vendentès ipſa ligna extrahenda,& auxiliantes pari modo incurrant.

De pretio,& menſura circulorum. *Rub. 150.*

HAc lege ſancimus,vt de cætero circuli,ſeu cerchij vegetum vendantur modo, & forma infraſcriptis , videlicet quòd longitudinis , & menſuræ decem pedum vendatur bina octo boľ. deinde gradatim vſque ad vltimam ſortem deſcendendo valeat bina circulorum menſuræ ſeptem pedum boľ.ſex,quinque pedum boľ. quatuor, & bina circulorum minoris menſuræ boľ. tres. Et ſi maioris longitudinis , & menſnræ decem pedum fuerint , vendatùr bina pro rata, attentis pretijs prædictis,& vltra non vendantur,ſub pœna vnius ducati,quotiens fuerit contrauentum à quocunque venditore,& vice qualibet.

QVINTI LIBRI FINIS.

SANCTAE, ET INDIVIDVAE
Trinitatis nomine inuocato.

STATVTORVM COMMVNIS FIRMI LIBER SEXTVS FELICITER INCIPIT.

De gabellis ſoluendis per libram. *Rub. 1.*

PRAESENTI ſtatuto firmamus,& ordinamus,quòd de omnibus rebus,& mercantijs,quæ mitterentur in Ciuitatem Firmi, tam per Ciuem, quàm per forenſem, & quæ extraherentur de dicta Ciuitate, & quæ mitterentur per mare,vel per terram, aut quòd vendantur, vel emantur, & etiam per homines comitatus Firmi,ſoluantur xij.deñ.per libram,videlicet ſex deñ.per partem; & hoc,ſi dictæ mercantiæ venderentur tantùm: & ſi nō venderentur dictæ res,vel mercantiæ, mittentes eas teneantur ſoluere dictam gabellam xij. deñ.per libram pecuniæ. Et quòd officialis gabellæ poſſit,& ſibi liceat de dictis rebus,& mercantijs gabellam exigere, & à quocunque ſibi videbitur,& placebit melius poſſe exigere: Si verò dictæ mercantiæ, vel res ſic miſſę in dictam Ciuitatem nō venderentur,& talis mittens eas vellet extrahere, & conducere', & reportare ad locū à quo eas conduxit, intra decem dies à die qua ipſe res, vel mercantiæ miſſæ fuerint computando, liberè,& ſine aliqua ſolutione gabellæ reportare,& extrahere poſſit: & de ipſarum extractione,& reportatione ad locū à quo conduxit,ſtetur ſacramento dicti mittentis,ſiue extrahentis. Et ſi eas alibi quàm ad locum à quo conduxit eas extrahere voluerit,& reportare, ſoluat gabellam paſſus de dictis rebus, & mercantijs. Et ꝙ quilibet forenſis teneatur vltra debitam gabellam ſoluere pro amezaria pro qualibet libra pecuniæ vnum deñ. Si verò aliquis venderet alicui perſonæ exemptæ,vel franchæ,talis vendens ſoluere teneatur gabellam dimidiatam; & ſi emerit ab aliquo franco, vel exempto, totam gabellam illius rei ſoluere teneatur. Et hoc ſtatutum locum nō habeat in ſpecialibus rebus,& mercantijs,in quibus,& de quibus in præſenti volumine ſtatutorum fieret mentio. Et ſi de prædictis rebus,& mercantijs eſſet ſoluta gabella integra per mittentem, volumus quòd emptor ſoluere minimè teneatur, & quòd ipſas res,& mercantias poſſit extrahere de Ciuitate,& comitatu Firmi liberè,& ſine aliqua ſolutione gabellæ.

De gabella oliua,qua venditur,& emitur. *Rub. 2.*

STatuimus,& ordinamus, quòd in Ciuitate Firmi,Villis,& Portu Sancti Georgij exigantur à quolibet venditore pro qualibet libra pecuniæ de oliua quam vendiderit, ſex deñ. Et ſimiliter ſi aliquis emeret oliuam in comitatu Firmi,& locis prædictis,& eam miſerit,& conduxerit in dictam Ciuitatem,ſoluat gabellam prædictam: & poſſit,& debeat emptor dictæ oliuæ dictam gabellam in ſe reſeruare à dicto venditore. Et pro emptione, & venditione teneatur, & debeat intra ſecundum diem à die emptionis notificare officiali gabellæ, & in ſcriptis dare, & conſignare in forma conſueta,pœna centum ſol.deñ:pro quolibet contrafaciente.

De gabella olei. — *Rub. 3.*

STatuimus,& ordinamus,quòd de quolibet miliare olei,quod mitteretur, vel emeretur in Ciuitate,vel comitatu Firmi,& locis prædictis,ſoluatur gabella de eo tempore incaneuationis, ſi emptum fuerit,videlicet duo flor. auri cum dimidio, & ſoluta dicta gabella liceat extrahere,tam per mare,quàm per terram ſine aliqua alia ſolutione. Et ſi dictũ oleũ non eſſet emptum,ſed factum eſſet in aliquo piſtrino dictæ Ciuitatis,& locorum prędictorum,& eſſet repoſitum,vel incaneuatum per aliquam perſonam vltra illud quod eſſet ſufficiens pro ſua vita,& ſuæ familiæ pro vno anno, teneatur de dicto oleo ſic incáneuato,& repoſito elapſo vno menſe à die incaneuationis ſoluere gabellam ſuperius declaratam,& quòd de quolibet medro morchæ ſoluat deñ.xij.per libram de ipſius æſtimatione. Et ſoluta gabella de dicto oleo,& morcha, poſſit extrahere de Ciuitate, & comitatu Firmi, vt ſupra. Et pro quolibet medro olei, quod macinatur in piſtrino Ciuitatis per Ciues, & habitatores Ciuitatis, & Portus, & Villarum, ſoluat pro gabella tempore quo extrahere voluerit de piſtrino ſol. quinque,& deñ.duos.

De gabella olei conducendi à Terris non ſubiectis. — *Rub. 4.*

STatuimus, & ordinamus, quòd de quolibet miliare olei,quod mitteretur,& conduceretur in Ciuitatem,& comitatum Firmi de Terris non ſubiectis iuriſdictioni temporali Ciuitatis Firmi poſitis vltra flumen Tennæ,ſoluat gabellam vnius floreni,& dimidij,& non plus. Et ſi aliquis aſſignaret oleum ſubiectum loco olei non ſubiecti,ſoluat mercator,ſiue notificaror dicti olei pœnam xxv.lib.deñ. vice qualibet: & nihilominus victuralis perdat beſtias,& ſalmam. Et ſi dictum oleũ conduceretur, vel tranſiret per territorium, & diſtrictum Firmi, & non carcaretur ad Portum Firmi, vel riueriæ maris, quòd teneatur ſoluere gabellam duorum florenorum auri cum dimidio pro quolibet miliare olei.

De gabella piſtrinorum. — *Rub. 5.*

STatuimus, & ordinamus, quòd de quolibet piſtrino macinante, videlicet ſi macinabit quolibet anno,ſoluantur ſol.xl.deñ. pro gabella. Et ſi non macinabir,non teneatur ſoluere. Item ſtatuimus, quòd ſi reſtabunt oliuæ non macinatæ in ſequenti anno, pro his gabella ſoluatur conductori illius anni,in quo oliuæ perceptæ fuerunt,& non aliter vllo modo.

De gabella drapparia pannorum. — *Rub. 6.*

STatuimus, & ordinamus, quòd quicunq; miſerit aliquam quantitatem pannorum in Ciuitatẽ,Portũ,& riueriã per mare,vel per terrã cauſa vendendi in dicta Ciuitate,Portu, & comitatu,pannos non inciſos,coloratos,pannos groſſos,carfagnos,& angelinos,guarnellos,gueleſios,& cultras,bordos,ſindonem,ſclauinas,baldachinos de ſirico,& auratos, vel alias res ad drappariam pertinẽtes,ſoluat gabellam de æſtimatione ipſarum pro qualibet libra pecuniæ xij.deñ. & quòd teneatur dictas mercantias præſentare officiali gabellarum,& eas non diſſoluere,nec extrahere de palatio gabellæ abſq; ipſius officialis gabellarum licẽtia,pœna xxv.lib.deñ.vice qualibet. Et quòd quicunq; miſerit dictos pannos,vel res prædictas ad drappariam pertinentes,& non eſſet in concordia cũ officiali gabellarum de æſtimatione ipſorum pannorum,& rerum,quòd DD.Priores,qui pro tempore fuerint, debeant ponere vnum mercatorem pro parte Communis, & alius ponatur pro parte domini dictorum pannorum,vel mittentis ad ſuum velle; & quòd ipſi electi faciant æſtimationem, & habeatur firma æſtimatio facta per eos,ac valeat,& teneat. Et quòd ſi quis mitteret in fraudem gabellę aliquas res alligatas dictis pannis, vel petijs dictorum pannorum, vel guarnellorum, & non notificaret officiali gabellarum,perdat tam res miſſas,& non notificatas,quàm etiam pecias pannorum,vel guarnellorũ,vbi ligatæ,vel miſſæ reperirentur. De pannis verò inciſis,vel ſutis mittendis non teneatur ſoluere aliquam gabellam: minusq; de ijs,quæ quis pro vſu ſuo,& familiæ mitterentur.

De vegeticulis,lignamine, & circulis. — *Rub. 7.*

STatuimus, & ordinamus, quòd quicunque conduceret per mare, vel per terram aliquod lignamen à vegeticulis pro vino, vel oleo, & de ipſo lignamine appareret ſoluta gabella, & demũ de ipſo lignamine fiant vegeticuli à vino,vel ab oleo,ꝙ faciens dictas vegetes teneatur

ſoluere gabellã mediã, videlicet ſex deñ. pro qualibet libra de æſtimatione dictorũ vegeticulorũ. Et ſi quis laboraret circulos in Ciuitate, vel Portu Firmi, teneatur notificare officiali gabellarũ omnẽ quãtitatẽ circulorũ, quos fecerit, & laborauerit, & ſoluere xij. deñ. pro qualibet libra æſtimationis eorũ.

De gabella ponderis mercantiarum. *Rub. 8.*

STatuimus, & ordinamus, quòd quicunque miſerit, vel extraxerit per mare, vel per terram, vel emerit, vel vendiderit in Ciuitate, Portu, vel riuería Firmi mercantiam, quæ ponderaretur, vel menſuraretur, ſoluat pro gabella venditor quatuor deñ. pro quolibet centenario ponderis, vel menſuræ; non obſtante, quòd ponderatæ eſſent, vel non, ad aliam ſtateriam, & pondera cuiuſcunque perſonæ ſpecialis.

De gabella lini, ponderis, & menſuræ, ác pannorum. *Rub. 9.*

STatuimus, & ordinamus, quòd pro quolibet rubo lini, quod venditur, & ponderatur, ſoluat venditor vnum deñ. vltra aliam gabellam. Et ſimiliter pro qualibet canna panni, lini, vel canauatij vnum deñ. pro gabella menſuræ. Et quòd quicunque vendiderit aliquam quantitatem lanæ pannorum in groſſum, ſoluat pro quolibet centenario inter emptorem, & venditorem octo deñ. Et quilibet teneatur, & debeat ponderare, & menſurare cum ſtateris, cannis, & menſuris Communis Firmi: & qui contrafecerit, ſoluat vice qualibet xl. ſol. deñ. ſi ſine licentia officialis gabellæ menſurauerit, & ponderauerit.

De furnis. *Rub. 10.*

STatuimus, & ordinamus, quòd de quolibet furno coquente panẽ in Ciuitate, & Portu ſoluat anno quolibet xl. ſol. deñ. & teneatur ſoluere conducens furnum, videlicet portans buſcam.

De pelliciaria. *Rub. 11.*

STatuimus, & ordinamus, quòd quicunque extraxerit de Ciuitate, vel Portu Firmi pellicciones laboratos, ſeu varros ſchirolos de nouo factos, ſoluat extrahens ſex deñ. per libram de ipſorum æſtimatione, vel emptione. De veteribus emptis ſoluat duodecim deñ. pro qualibet libra pecuniæ.

De vendiriculis. *Rub. 12.*

STatuimus, & ordinamus, quòd quicunque vendiriculus, vel vendiricula vendens poma, fructus, pullos, oua, & alia ſyluatica, teneatur ſoluere menſe quolibet officiali gabellarum pro quolibet ipſorum decem ſol. deñ. dummodo non intelligatur in forenſe conducente ſyluatica, poma, fructus, & pullos, qui ad dictam gabellam non teneatur. Et quilibet ſtationarius, & apothecarius, ſeu quiuis alius vendens panem, hordeum, vel ſpeltam ad minutum ſoluat menſe quolibet decem ſol. officiali gabellarum, pœna centum ſol. deñ.

De gabella Fornachiarum, & cunctiarum curaminis. *Rub. 13.*

STatuimus, & ordinamus, quòd quicunque habeat aliquam fornachiam cauſa faciendi lapides, coppos, piancas, & calcinam, & coqueret, ſoluat pro quolibet anno officiali gabellarum vnum florenum auri. Et quòd quicunque habens fornacem ad coquendum vaſa, & coqueret, ſoluat pro quolibet anno ſol. xl. Et ſi dicta vaſa in groſſum venderentur, & extrahere voluerit de Ciuitate, ſoluat pro qualibet libra pecuniæ extrahens ſex deñ. & non plus. Et quòd quicunque habuerit conciam à curamine, & pro concimine, & in ea laborabitur de dicto curamine pro concimine, ſoluat quadraginta ſol. anno quolibet. Et ſi dicta calcina, coppi, & lapides extrahentur per mare, vel per terram, ſoluat pro gabella duodecim deñ. per libram de ipſorum æſtimatione. Et quòd nulla perſona audeat, vel præſumat ad aliquã domum cunciæ coria ad cunciandum portare ſine licentia officialis gabellarum, ad hoc, vt gabella non fraudetur, pœna xxv. ſol. deñ. pro qualibet vice. Et ad ſolutiones prædictas teneantur tam conductores, quàm locatores, vel eorum alter, qui melior ſit ſoluendo: & liceat officiali gabellarum quem ipſorum cogere voluerit ad ſoluendum gabellam prædictam.

De menſuris bladi, & aliarum mercantiarum. Rub. 14.

STatuimus,& ordinamus, quòd de qualibet ſalma grani,& alterius bladi, leguminis, ſeminis lini,& nucũ,quæ menſurarẽtur in plateis Cõmunis,ſoluantur pro gabella à venditore tantũ quatuor denarij. Et ꝙ nulla perſona ſine licentia officialis gabellarum audeat, vel præſumat menſurare aliquod genus bladi,niſi in platea S.Martini,pœna centum ſol.deñ.pro quolibet,& quali bet vice. Et ꝙ dictæ menſurę menſurentur more ſolito,videlicet granum, & hordeũ radantur vſq; ad ferrũ,& ſint quatuor buzectæ ſalma grani,& hordei: & pro qualibet ſalma ſpeltæ ſint quinq; buzectę raſæ vſq; ad ferrũ. Et ſalma nucum,& ficuũ ſit ſex buzectæ raſæ vſq; ad ferrum: nuces,& ficus radantur per venditores,& nõ per alios. Salma verò caſtanearũ ſit quinque buzectæ: ſalma oliuarũ ſit quatuor buzectę raſæ vſq; ad ferrũ. Oliua verò,quæ vendetur,debeat menſurari per vecturalem cõmunẽ, & non per alium: qui vecturalis debeat nominari,& conſignari per piſtrinariũ antequã incipiat ad macinandum,& teneatur iurare,omnẽ oliuam quam portauerit in piſtrino,ad quod conductus fuerit,notificare officiali gabellarum, pœna centum ſol. & qui cõtrafecerit in prædictis,condemnetur in pœna prædicta; cuius pœnæ medietas ſit Communis,& alia emptoris gabellæ. Saluo,ꝙ ſit licitũ cuilibet ſtationerio vendere in eorũ ſtationibus,& plateis ad minutum,videlicet ad octauã,quartas,& coppos,fabas,cicera,& alia legumina ſine pœna. Et quòd ſemper in platea Communis, vbi venditur bladum,teneatur eſſe vnus officialis cum baſtone ad menſurandum, & radendum menſuras modo debito, vel ad terminandum contentiones,quæ de menſuris inter emptorem, & venditorem ſolent oriri.

De gabella panis. Rub. 15.

STatuimus, quòd quælibet perſona faciens panem ad vendendum in Ciuitate Firmi, & Portu, teneatur,& debeat ſoluere gabellam officiali gabellarum menſe quolibet decem ſol.deñ.

De gabella rerum ſoluta ſemel amplius non ſoluenda. Rub. 16.

STatuimus,& ordinamus,ꝙ ſi quis de aliqua re,vel mercãtia gabellam ſemel ſoluerit, poſſit eã portare,& portari facere,& extrahere,& vendere extra Ciuitatem ſine aliqua alia ſolutione gabellæ: & hoc ſtatutum non præiudicet alijs ſtatutis in præſenti volumine inſertis, quorũ vigore gabella tertiæ manus,vel aliter debeat ſolui.

De ſtrãciaria pannorum. Rub. 17.

STatuimus, & ordinamus, quòd de qualibet libra pecuniæ pannorum ſutorum de lana, vel guarnellorum cuiuſcunque ſtraciariæ ſoluantur duodecim denarij pro libra; videlicet ſex denarij per partem.

De gabella nucum,ficuum,& ſeminis lini. Rub. 18.

STatuimus,& ordinamus, quòd de qualibet libra pecuniæ nucum, ficuum,& ſeminis lini,quæ venduntur in Ciuitate Firmi,& ſui diſtrictus, vel quæ extrahentur de Ciuitate Firmi, & ſui diſtrictus,ſoluatur gabella xij.deñ.per libram, videlicet ſex deñ. pro parte. Pro extractione verò ſi gabella de emptione prædicta ſoluta fuerit,amplius non ſoluatur.

De lignamine nouo,& veteri laborato,quòd non extrahatur de Ciuitate. Rub. 19.

STatuimus,& ordinamus,quòd de quolibet vegeticulo nouo, quod extrahitur de Ciuitate per quemcunqne,ſoluantur pro gabella ſex deñ. pro libra pecuniæ. De vegeticulis veteribus,& ſecchis, & batis nouis, & ijs ſimilibus ſoluantur ab extrahente de Ciuitate Firmi xij. deñ. pro qualibet libra pecuniæ, & de omnibus generibus lignaminum de nouo conductorum per mare, vel per terram, & quod extrahetur de Ciuitate Firmi, niſi ſoluta fuerit gabella, ſoluantur duodecim deñ. pro libra pecuniæ: & ſi ſoluta erit gabella, amplius non ſoluatur, & extrahi poſſit. Liceat autem vnicuique mittere in Ciuitatẽ vegetes,& alias maſſaritias de lignamine veteres,& vſatas pro vſu ſuo abſque ſolutione gabellæ, dummodo non vendat, quo caſu ſoluat gabellam.

De mittentibus linum graminatum, atque ſcapeciatum in Ciuitate Firmi. *Rub.* 20.

STatuimus, & ordinamus, quòd quicunque Ciuis, vel forenſis miſerit in Ciuitatem, & Portum Firmi linum graminatum, vel ſcapeciatum, aut quòd vendatur, vel non, ſoluat xij. deñ. pro qualibet libra pecuniæ. Si verò vendatur, tantundem ſoluat, videlicet ſex deñ. per partem.

De mittentibus caſeum, mala arancia, & auellanas. *Rub.* 21.

STatuimus, & ordinamus, quòd quicunq; miſerit in Ciuitatem, & Portum Firmi, & riueriã maris caſeum, mala arancia, & auellanas, ſoluat xij. deñ. pro libra pecuniæ; excepto caſeo, de quo ſoluere non teneatur, niſi vendatur, & tunc ſoluantur ſex deñ. per partem.

De venditione ceræ, & ſpeciariæ. *Rub.* 22.

STatuimus, & ordinamus, quòd de qualibet libra pecuniæ, ceræ, & ſpeciariæ, videlicet zaframinis, piperis, zenziberis, cimini, & aliarum rerum pertinentium ad ſpeciariam ſoluãtur xij. deñ. per libram, ſi gabella ſoluta non fuerit. Et ſi quis vendiderit ceram laboratam in cereis, & candelis, vel imaginibus, ſoluantur xij. deñ. per libram pecuniæ, ſi gabella de cera ſoluta non fuerit: & de tali ſolutione ſtetur ſacramento venditoris, vel bulleċtæ ſolutionis gabellæ ceræ prædictæ.

De lana vendenda in Ciuitate. *Rub.* 23.

STatuimus, & ordinamus, quòd de qualibet libra pecuniæ lanæ, quæ venditur in Ciuitate, vel Portu Firmi, & Villis, ſoluatur gabella xij. deñ. videlicet ſex deñ. per partem. Sed ſi emptor faceret pannos, & dictos pannos in groſſum vendiderit, quòd ipſe emptor lanæ non teneatur ſoluere aliquam gabellam, niſi emptor, videlicet ſex deñ. per libram pecuniæ pro emptione dictorum pannorum, & talis venditor dictorum pannorum teneatur, & debeat quando vendiderit dictos pannos in groſſum, notificare officiali gabellarum intra ſecundum diem, pœna centum ſol. deñ.

De carbone. *Rub.* 24.

STatuimus, & ordinamus, quòd de qualibet libra pecuniæ de carbone, qui venditur in Ciuitate, & Portu Firmi, ſoluantur duodecim denarij per libram.

De caſtaneis. *Rub.* 25.

STatuimus, & ordinamus, quòd de qualibet libra pecuniæ caſtanearum venditarum in Ciuitate, vel Portu Firmi ſoluantur duodecim deñ. per libram, videlicet ſex deñ. per partem, & pro menſura cuiuſlibet ſalmæ quatuor denarij, per venditorem ſoluendi.

De vitrio laborato. *Rub.* 26.

STatuimus, & ordinamus, quòd de qualibet libra pecuniæ vitri laborati ſoluantur xij. deñ. per libram inter emptorem, & venditorem.

De mola pro molendinis. *Rub.* 27.

STatuimus, & ordinamns, quòd de qualibet libra pecuniæ molæ, ſeu macinæ pro molendino, ſeu piſtrino, quæ conduceretur per Ciuitatem, vel Portum Firmi, ſoluantur xij. deñ. per lib. ſiue ſit Ciuis, vel forenſis. Et ſi quando duceretur, vel extraheretur, dominus dictæ molæ præſens non eſſet, dominus extrahens, vel portans teneatur ad ſolutionem gabellæ prædictæ.

De mercantijs non mittendis niſi per portas Ciuitatis. *Rub.* 28.

STatuimus, & ordinamus, quòd nulla perſona audeat, vel præſumat aliquas mercãtias, vel res, de quibus ſolueretur gabella, mittere, ſeu extrahere per aliquam portam Ciuitatis Firmi, niſi per portas S. Franciſci, S. Catherinæ, S. Iuliani, & S. Marci, pœna centum ſol. & nihilominus ſoluat gabellam duplam.

De non mittendo grauariam Communis. *Rub.* 29.

STatuimus, ꝙ nullus audeat mittere aliquam grauariam Communis in aliqua parte ſuæ poſſeſſionis ſine licentia, & voluntate officialis gabellarum, pœna centum ſol. deñ. pro qualibet vice.

De Vi-

De Victurarijs,& Barcharolis. *Rub. 30.*

STatuimus,& ordinamus,quòd nullus Victurarius,ſeu Barcharolus poſſit extrahere, vel portare de Ciuitate, vel Portu S.Georgij per mare, vel per terram ſine licentia, & bulla officialis gabellæ Communis aliquas mercantias, vel res, pœna quinquaginta lib.deñ. & nihilominus ſoluat gabellam duplam.

De ſalmis Scholarium, Religioſorum, & Officialium. *Rub. 31.*

STatuimus,& ordinamus, quòd de ſalmis rerum, & arneſium librorum, & aliarum rerum,tam officialium,quàm Religioſorum,Scholarium, & Stipẽdiariorum,quæ conduceretut per Ciuitatem, & comitatum Firmi,vndecunq; veniant, & etiam per Ciues,& comitatenſes,quæ extraherentur de Ciuitate,& comitatu per mare, vel per terram, non ſoluatur aliqua gabella, ſed liberè tranſeant, & extrahantur.

De notificatione emptionis,& venditionis omnium rerum,de quibus ſoluitur gabella. *Rub. 32.*

STatuimus, & ordinamus,quòd ſi quis aliquas res, vel mercantias,cuiuſcunq; generis ſint,vel qualitatis,in Ciuitate,Villis,vel Portu S.Georgij immiſerit,emerit, vel vẽdiderit, de quibus ſolui debeat gabella,teneatur,& debeat,tam venditor,quàm emptor,vel immittens,vel ipſorum alter notificare, & denunciare officiali gabellarum Communis intra tertiam diem à die immiſſionis,venditionis,& emptionis ipſarum, pœna centum ſol. & ſolutionis gabellæ duplæ pro quolibet, & qualibet vice: & à quolibet poſſit accuſari, & denunciari, & habeat quartam partem pœnæ, & teneatur ſecretus: & gabellam ſoluere teneatur intra octo dies officiali gabellæ à dicto die immiſſionis, vel emptionis numerandos,ad dictam pœnam.

De arbitrio Iudicis,& aliorum officialium gabellæ Communis in exactione gabellarum. *Rub. 33.*

STatuimus,& ordinamus,quòd liceat cuilibet officiali poſito ad gabellam Communis pro exactione gabellę omnes,& ſingulos ſoluere debentes aliquam gabellam de quocunq; ſit cogere, & conſtringere,ipſosq; grauare realiter, & perſonaliter,quouſq; gabella debita per eos fuerit perſoluta integraliter,& cum effectu,prout, & quando eis videbitur, & placebit fore neceſſe, & opportune,liberè,& impunè, dummodo formam præſentium ſtatutorum nõ excedat. Et in prædictis, & circa prædicta poſſit Iudex gabellarum procedere ſine ſtrepitu, & figura iudicij,iuris ordine ſeruato,vel non ſeruato,& de facto,ſola veritate inſpecta; & per indicia,& informationes ſufficientes quaſcunq; in arbitrio dicti Iudicis contra quoſcunque fraudantes gabellam prædictam. Et quòd quilibet poſſit accuſare,& denunciare fraudantes gabellam prædictam,& habeat quartam partem pœnę,& teneatur ſecretus: & dictam quartam partem pœnæ habeat de ea pœna, quam Iudex deuenire fecerit in Communi,manibus Bancherij Communis ſoluendam.

De exactionibus gabellarum. *Rub. 34.*

STatuimus,& ordinamus,quòd Iudex gabellarum,qui pro tempore fuerit,teneatur,& debeat ipſe,& ſui officiales bis in qualibet hebdomada, ſuo durante officio, ſollicitare officiales gabellarum,& reuidere ſæpe, & ſepius eorum libros, & quaternos, ad hoc, vt introitus bene imponatur, & aptetur in ſcriptis, & ab eis, & ipſorum quolibet omnes, & ſingulos non ſoluentes gabellam in ſcriptis recipere,& habere,& demum ipſos non ſoluentes requiri,& grauari facere,ita,& taliter,quòd intra octo dies à die receptionis ipſorum debeant ſoluiſſe gabellam ipſorum,pœna xxv.florenorum auri dicto Iudici de ſuo ſalario ſui ſcindicatus tempore auferenda, & exigenda: & poſſit, & debeat à quolibet denunciari,& accuſari.

De auxilio,& fauore praſtando officialibus gabellarum. *Rub. 35.*

STatuimus,& ordinamus, quòd Iudex iuſtitiæ, & gabellarum Communis Firmi, ac Poteſtas, Capitaneus populi,& alij quicunq; officiales Communis teneantur,& debeãt ad omnem petitionem,& requiſitionem officialium gabellarum, vel emptorum ipſarum,cùm vendi contigerint per Commune,omnes,& ſingulos recuſantes ſoluere gabellam capere,& capi facere, & eos cogere,& retinere, donec gabella fuerit perſoluta, pœna x.floreñ. pro quolibet contrafaciente, & vice

qualibet,

qualibet, & eos tam in domibus ipſorum,quàm in alijs locis Ciuitatis,& Communis Firmi capere,& capi facere liberè,& impunè,ſi fuerint ſuſpecti,& fugitiui,& ad Curiam ducere,& in Palatio,& in carceribus ad voluntatem dictorum officialium,& emptorum ponere,donec gabella integra ſoluta fuerit. Et illud idem de fraudantibus facere teneantur dicti Poteſtas,Capitaneus, Iudex iuſtitiæ, & alij officiales Communis,videlicet præſtare dictis officialibus gabellarum,& emptoribus ad omnem ipſorum petitionem auxilium, conſilium, & fauorem, pœna xxv. florenorum auri de ipſorum ſalario auferenda tempore eorum ſcindicatus vice qualibet,ſi contrafecerint.

De pœnis exigendis. *Rub. 36.*

STatuimus,& ordinamus,quòd Iudex iuſtitiæ, & gabellarum teneatur de omnibus ſoluẽtibus aliquam pœnam pro fraude gabellæ,vel occaſione gabellæ facere vnum librum,& in eo ſcribi facere per ordinem nomina, & pronomina ſoluentium pęnam,cum quantitate,& cauſa in eo inſertis,pœna xxv. lib.deñ.dicto Iudici de ſuo ſalario ſoluenda vice qualibet,ſi contrafecerit.

De officialibus poſitis ad exigendum gabellas. *Rub. 37.*

STatuimus,& ordinamus,quòd quicunq; officialis poſitus ad exigendum gabellas Communis omiſerit aliquam gabellam exigere in maiori,vel minori quantitate,quæ in præſenti volumine ſtatutorum,& cuiuſlibet ipſorum ſit declarata,& expreſſa,dictus officialis teneatur, & debeat de ſuo proprio reſtituere,tam illi à quo acceperit,quàm Cõmuni Firmi,vel illi perſonæ ad cuius petitionem dicta gabella exigeretur: & ſi fecerit, vel omiſerit fraudulenter, teneatur, & debeat vltra quantitatem omiſſam ſoluere x.lib.in Communi,& duplũ quantitatis omiſſæ,vel fraudatæ: & à quolibet poſſit accuſari,& denunciari,& habeat quartam partem pœnæ,& teneatur ſecretus. Et ſimiliter locum habeat hoc ſtatutum in alijs officialibus gabellarum poſitis ad ſcribendum, vel exigendum, ſi fraudem,vel defectum commiſerint in eorum officio.

De prohibitione Aduocati,& Procuratoris in gabella. *Rub. 38.*

STatuimus,& ordinamus,quòd nullus Aduocatus,vel Procurator, vel quiuis alius audeat,vel præſumat coram officiali gabellarum Communis Firmi aduocare,procurare, vel patrocinari pro aliqua occaſione gabellæ,pœna x.lib.deñ.pro quolibet,& qualibet vice de facto exigenda,niſi rogando,vel precibus aſtringendo.

De non exigendo vltra gabellam debitam,vel grauando contra formam præſentis ſtatuti. *Rub. 39.*

STatuimus, & ordinamus, quòd nullus officialis gabellarum Ciuis, vel forenſis audeat exigere,vel aliquem cogere ad ſoluendum aliquam gabellam vltra quantitatem in præſenti volumine ſtatutorum contentam,& aliquem,& aliquos grauare occaſione dictæ gabellæ,vel fraudis eorum contra formam præſentium ſtatutorum,pœna x.lib.deñ.Communi,& refectionis dupli parti eius,quod exactum fuerit vltra debitum.

De rebus non nominatis. *Rub. 40.*

STatuimus,& ordinamus,quòd ſi quæ res apparerent,quæ non eſſent nominatę in præſenti volumine ſtatutorum,& quæ eſſent ſimiles illis,de quibus ſolui deberet gabella, quòd ſoluatur gabella ſecundum ſimilitudinem illarum rerum, quæ declaratæ eſſent per ſtatuta prædicta. Et ſi aliquod dubium occurreret, aut moueretur, quod non eſſet declaratum per formam præſentium ſtatutorum, quòd talis dubij declaratio fiat, & fieri faciant DD.Priores populi, & Confalonerius iuſtitiæ per vnum Ciuem per contratam nominandum per dictos DD.Priores. De furfure autem,geniſta,pileis de palea,cinere,furcis,raſtellis,& acquaticijs non ſoluatur gabella.

De pœnis illorum, qui contrafecerint contra formam præſentium ſtatutorum. *Rub. 41.*

STatuimus, & ordinamus, quòd quicunque fecerit contra formam alicuius ſtatuti contenti in præſenti volumine, vel aliquam gabellam fraudauerit,puniatur, & condemnetur in centum ſol. deñ. per Iudicem gabellæ ipſo facto ſine aliquo proceſſu: ſaluo vbi eſſet pœna ſpecialis declarata in præſenti volumine ſtatutorum,quo caſu illam ſolam ſoluere teneatur, & in minori quantitate,inſpecta conditione perſonę,& qualitate delicti. Et de omnibus,& ſingulis condemnationibus,

& pœnis, quæ exigerentur per ipſum Iudicem, vel alium officialem, qui eſſet ſuper gabella prædicta, medietas ipſarum condemnationum, & pœnarum eſſe debeat Cōmunis Firmi, alia verò medietas ſit, & eſſe debeat emptoris ipſarũ gabellarum. Et quòd ſuper gabellis exigendis Poteſtas, Capitaneus populi, & quilibet ipſorum, & cuiuſlibet ipſorum officialis, & alij officiales Communis teneantur, & debeant dare auxilium, conſilium, & fauorem, & dare familiam dictis gabellarijs ad eorum petitionem, pœna centum lib. deñ. de eorum ſalario. Et eodem modo quilibet officialis cuiuſlibet Caſtri, vel Villæ comitatus Firmi teneatur dictis gabellarijs dare auxilium, & fauorem, pœna x. lib. deñ.

De tempore ſoluendi gabellam, & quibus. Rub. 42.

STatuimus, & ordinamus, ad euitandum errorem, quòd de omnibus rebus, & mercantijs, quæ mitterentur cauſa extrahendi per mare, vel per terrã, vel ꝙ non extrahantur, de quibus ſolui deberet gabella, ipſa gabella ipſarum rerum, & mercantiarum pertineat, & ſpectet, ſeu ſolui debeat illi, ſeu illis, ad cuius, ſeu quorum petitionem tempore miſſionis ipſarum, vel ipſarum notificationis, & denunciationis dictæ gabellæ exigerentur: & ſimiliter de oleo incaneuato, de quo gabella ſolui debeat illi, ſeu illis, ad cuius, ſeu quorum petitionem dicta gabella exigeretur tempore incaneuationis dicti olei, ſeu immiſſionis, ſiue ſit extractum de Ciuitate, vel Portu Firmi, vel non, aut per mare, vel per terram, vel non, quamuis tempus emptionis gabellæ expiratum eſſet, vel non.

De his, qui habent aliquam immunitatem gabellæ. Rub. 43.

STatuimus, & ordinamus, quòd ſi vigore alicuius ſtatuti, aut alterius cōceſſionis legitimę, quæ fuiſſet hactenus obſeruata, licuiſſet, aut liceret alicui Communitati, vel ſingularibus perſonis de dicta Ciuitate, & comitatu mittere, vel conducere per mare, vel per terram aliquas res, vel mercantias pro ſua vita, & talis mittens, vel conducens, vel mitti, ſeu conduci faciens diſponeret dictas res, vel mercantias pro ſua vita miſſas, vel conductas vendere, teneatur notificare officiali gabellæ res prædictas intra ſecundam diem, poſtquàm eas vendiderit, & gabellã debitam ſoluere ſecundum formam præſentium ſtatutorum: & qui contrafecerit, perdat res venditas, aut pecuniam earum: & nihilominus ſoluat gabellam duplam, & pro pœna xxv. lib. deñ. vice qualibet, & poſſit à quolibet accuſari, & habeat medietatem pœnæ, & teneatur ſecretus.

De gabella vini venditi ad ſalmam, & ad ſpinam. Rub. 44.

STatuimus, ꝙ de vino, quod venditur ad ſpinã, ſoluatur pro gabella pro qualibet libra pecunię ſol. ſex, deñ. octo. Et ſi aliquis emerit vinũ in groſſum, videlicet ad ſalmã cauſa vendendi ad minutũ ad ſpinã, ſoluat pro qualibet libra pecuniæ xij. deñ. vltra prædictã gabellã ſpinæ, videlicet ſex deñ. per partẽ: & hoc locũ habeat in Ciuitate, & Portu Firmi, & Villis prædictis. Et ſi aliquis miſerit vinum, ſiue muſtũ emptum, vel cauſa vendendi in Ciuitate, & Portu Firmi, & Villis prædictis, ſoluat xij. deñ. pro qualibet libra. Saluo, ꝙ liceat vnicuiq; muſtum mittere, quod ſit de ſuo fructu, per totum menſem Octobris ſine ſolutione alicuius gabellæ: & ſi miſerit poſt dictum menſem, ſoluat xij. deñ. per libram pecuniæ de ipſius æſtimatione. Et ſi aliquis extrahere voluerit, vel miſerit cauſa extrahendi aliquam quantitatem vini per mare, vel per terram extra comitatũ Firmi, & riueriæ maris, ſoluat pro qualibet ſalma vini quatuor ſol. deñ. & aliam gabellã ſoluere minimè teneatur. Nullus autem vendere debeat, & dare alicui vinum ad ſalmam, vel ad minutum ſine expreſſa licentia officialis gabellæ, & bulla dictorum officialium, pœna centum ſol. deñ. pro quolibet, & vice qualibet. Adijcientes, quòd de vino quod in groſſum, & minutum venderetur tempore nundinarum, videlicet per totum menſem Auguſti, & intra annum per hoſpitantes forenſes, ſolui debeat debita gabella ſpinę ordinata, quod locum non habeat in vino, quod venderetur in groſſum, & ad barrile per Ciues, vel habitatores pro eorum, & familiæ victu.

De gabella fundicariæ in Portu Firmi. Rub. 45.

STatuimus, quòd quicunque miſerit in Portu Sancti Georgij vaſellos ab oleo, vel à vino plenos, vel vacuos, tam in fundico Communis, quàm in aliqua parte dicti Portus, ſoluat pro quolibet vaſello xij. deñ. Pro quolibet verò collo alterius mercantiæ ſoluat deñ. quatuor: pro quolibet miliare alleorum quinque deñ. pro quolibet miliare ceparum ſol. ij. & his ſimilibus: & hoc pro gabella fundicarij.

Quòd nullus patronus nauigij poſſit carcare, & diſcarcare aliquas mercantias ipſius ſine licentia officialis. Rub. 46.

STatuimus, quòd nullus patronus alicuius nauigij magni, vel parui debeat carcare, vel carcari facere aliquas mercantias, vel res in ipſo nauigio, vel de ipſo nauigio diſcarcare aliquas mercantias, vel res ſine expreſſa licentia officialis gabellæ, pœna xxv. lib. deñ. & nihilominus de ipſis mercantijs, & rebus ſoluat gabellam duplam. Et nullus de riueria, & Portu, vel de aliquo loco dictæ riueriæ, ac etiam de Ciuitate debeat in domo mittere mercantias ſine licentia dictorum officialium gabellæ, vel res, quæ ſcarcarentur, vel incarcarentur in aliquo nauigio, vel de aliquo nauigio, portet, ſeu deferat, pœna centum ſoł. deñ.

De nauigijs, & barchis. Rub. 47.

STatuimus, & ordinamus, quòd ſi aliquod nauigium, ſeu barcha dederit in portu in riueria maris, vel Portu Firmi, & carcabitur, ſoluat pro gabella nauigamenti, ſi nauigium eſſet de tercentis vaſellis, tres florenos. Et ſi nauigium eſſet de centum vaſellis, ſoluat florenum vnum, & dimidium. Et ſi nauigium eſſet de ſexaginta vaſellis, ſoluat flotenum vnum. Et ſi erit à quadraginta vaſellis vſq; ad centum, & à centum vſq; ad tercentum vaſellos, ſoluat pro rata parte ſecundum quantitatem prædictam. Et ſi erit barcha aliqua, ſeu barcuſus de viginti vaſellis vſq; ad triginta, ſoluat pro nauigamento xl. ſoł. deñ. Et ſi barcha, ſeu barcuſus erit de quindecim vaſellis, ſoluat xvj. ſoł. deñ. Et ſi erit de decem vaſellis, ſoluat x. ſoł. Et ſi erit de quinque vaſellis, ſoluat ſex ſoł. Et quòd quicunq; venerit cum aliqua barcha, & dederit palombariam, vel pontem in terram, & habuerit mercantias in ea, quòd de ipſis ſoluere teneatur gabellam debitam ſuperius expreſſam. Et quòd patroni dictorum nauigiorum, ſeu barcharum teneantur ſoluere nauigamentum prædictum, vt ſupra dicitur. Et ſi patroni franchi eſſent, vel abſentes eſſent, ꝙ teneantur dictum nauigamentum ſoluere nautæ, & mercatores ipſorum. Item quòd ſi aliquis de nouo fecerit, vel fieri fecerit in Portu, vel riueria maris aliquod nauigium, ſeu barcham, teneatur ſoluere gabellam debitam, ſcilicet xij. deñ. per libram pecuniæ ſecundum æſtimationem fiendam per officialem gabellæ Communis. Saluo, quòd deducatur gabella de omnibus rebus in eo, vel ea miſſis, vel laboratis, de quibus eſſet ſoluta gabella in Ciuitate, vel Portu Firmi, vel ipſius riueria.

De ramine nouo, & veteri. Rub. 48.

STatuimus, & ordinamus, quòd ſi quis emerit in Ciuitate, vel Portu ramen nouum laboratũ, & vetus cauſa extrahendi de dicta Ciuitate, vel Portu, ſoluat extrahens pro qualibet libra pecuniæ raminis laborati ſex deñ. & de veteri duodecim deñ. pro qualibet libra pecuniæ ipſius emptionis, vel æſtimationis. Liceat autem vnicuique mittere ramen nouum, & vetus pro vſu ſuo, & pariter maſſaritias vſatas, ſed ſi vendiderit teneatur ad gabellam.

De gabella becchariæ, & eius membris, & de mittentibus carnes ſalitas, vel recentes in Ciuitate, vel Portu Firmi. Rub. 49.

STatuimus, & ordinamus, quòd ſi quis miſerit in Ciuitate, vel Portu Firmi carnes ſalitas, vel recentes pro vita ipſorum, ſoluat pro qualibet libra carnium tres deñ. & teneatur pignus ad portam dimittere, & præſentare officiali gabellæ. Et quòd gabellarius portæ teneatur dictas carnes bullare, pœna centum ſoł. deñ. vice qualibet, qua contrafecerit in prædictis.

De mittentibus agnos, caprittos, vel porchetas. Rub. 50.

STatuimus, ꝙ ſi quis miſerit in Ciuitate, vel Portu Firmi, vel in eis vendiderit porchetã, agnũ, vel caprittum, ſoluat pro quolibet ipſorũ à xx. ſoł. infra ſoł. vnum: ab inde verò ſupra ſoluat xij. deñ. per librã qualibet pecuniæ. Saluis de donatis, & de immiſſis de proprijs pro ſuo vſu.

De ementibus agnos, caprittos, & porchetas cauſa reuendendi. Rub. 51.

STatuimus, ꝙ nullus hoſpitator, ſeu quiuis alius poſſit emere agnũ, caprittum, vel porchetã aliquã, vel aliquã aliã beſtiã viuã, vel mortuã, recentẽ, vel ſalitã cauſa vendẽdi in ſuo hoſpitio, vel alibi, niſi ſoluat tres deñ. pro qualibet libra carnium, pœna centum ſoł. vice qualibet.

De be-

De beſtijs emendis per Becchario s. Rub. 52.

STatuimus,& ordinamus,quòd quicunque Becchariu s,vel quæuis alia perſona emeret aliquã beſtiam viuam cauſa vendendi ad retallium,ſoluat pro qualibet libra carnium tres deñ. Et ſi eſſent carnes bouinæ,ſoluat pro qualibet teſta ſol. octo, & pro qualibet teſta caſtroni ſol. duos, & pro qualibet teſta porci, ſeu porcaſtræ ſol.quatuor, & pro qualibet teſta pecudis, ſeu capræ, ſeu becchi decem & octo deñ. & pro qualibet teſta agni,caprićti,vel porchiti ſol. vnum. Et quòd dicti Beccharij poſſint, & debeant à venditoribus dictarum beſtiarum retinere medietatem dictæ quantitatis,quam ſoluere tenentur pro gabella beſtiarum,& non vltra.

De venditione carnium per Becchario s, & ipſarum ponderatione. Rub. 53.

STatuimus, & ordinamus, quòd nullus Becchariu s, ſeu quæuis alia perſona in Ciuitate, vel Portu volens carnes facere ad vendendum audeat,vel præſumat in aliquo loco,quàm in becc harijs hactenus conſuetis aliquam beſtiam interficere,vel vendere, niſi in præſentia,cum licentia,& mandato officialis gabellæ Communis; & demum debeat per officialem gabellæ tota, & integra dicta beſtia cum ſtatera Communis ponderari more ſolito. Et quòd dictus Becchariu s non poſſit,nec debeat dictam beſtiam incidere,niſi primò ponderetur,vt ſupra, pœna centum ſol. vice qualibet contrafacienti: & à quolibet poſſit accuſari,& denunciari,& habeat quartam partem pœnæ.

De gabella beſtiarum venditarum per Becchario s intra terminum ſoluenda. Rub. 54.

STatuimus, quòd quilibet Becchariu s, ſeu quæuis alia perſona faciens carnes ad vendendum teneatur,& debeat qualibet die Veneris de omnibus,& ſingulis carnibus, & beſtijs per ipſos venditis gabellam eis tangentem,& ante,& poſt ad omnem requiſitionem officialis dictæ gabellæ ſoluere,pœna centum ſol.vice qualibet contrafacienti.

De porchetis coctis vendendis. Rub. 55.

STatuimus, quòd de qualibet porcheta cocta vendenda per quemcunque ſolui debeant tres deñ. pro qualibet libra carnium. Et quòd dicta porcheta ante coctionem ipſius ponderetur ſine interioribus.

De carnibus emendis pro conuiuijs, ſeptimis, & nuptijs. Rub. 56.

STatuimus,& ordinamus, quòd quilibet emens carnes pro conuiuijs,nuptijs, ſeu ſeptimis pro anima mortuorum teneatur, & debeat de omnibus carnibus, quas emerit extra becc harias Communis, ſoluere gabellam trium deñ. per libram carnium, & non vltra: excepto de vno agno,caprićto,vel porcheta, de quibus ſoluere non debeat, niſi xij.deñ.pro quolibet. Et quòd dictæ carnes non debeant incidi,ſeu dictæ beſtiæ occidi ſine licentia officialis gabellarum Communis,& debeant ponderari,pœna centum ſol.deñ.vice qualibet contrafacienti,& gabellæ duplæ.

De gabella piſcium. Rub. 57.

STatuimus,& ordinamus, quòd ſi quis in Ciuitate, & Portu Firmi piſces ſalitos, vel recentes, coctos,vel ſiccos miſerit,ſoluat duos ſol. pro qualibet libra pecuniæ, & teneatur piſces pręſentare officiali gabellæ Communis,& ipſos ponderare. Si quis verò extraxerit extra Ciuitatem,& comitatum Firmi,ſoluat pro qualibet libra pecuniæ ſol.quinque deñ.pro gabella.

De porcis occidendis per Ciues. Rub. 58.

STatuimus,& ordinamus, quòd liceat vnicuique Ciui, vel habitatori Ciuitatis Firmi pro vita ſua, & ſuæ familiæ occidere, & occidi facere, dummodo ſcribãtur per officialem gabellæ, ad hoc,vt gabella fraudari non poſſit, duos porcos, & non plures,ſine ſolutione alicuius gabellæ: & ſi plures occiderit,ſoluat pro qualibet libra carnium tres denarios.

De carnibus ſalitis extrahendis per mare. *Rub. 59.*

STatuimus, & ordinamus, quòd ſi quis miſerit in Ciuitate Firmi, vel Portu S.Georgij carnes ſalitas cauſa extrahendi per mare, ſoluat pro qualibet libra pecuniæ de ipſarum æſtimatione deñ.duodecim. Si verò carnes fecerit in Ciuitate, vel Portu cauſa inſalandi, ſoluat pro qualibet libra carnium tres deñ. Et ei liceat dictas carnes extrahere per mare ad eorum libitum, & voluntatem ſine aliqua alia ſolutione gabellæ.

De beſtijs infectis, & morticinis vendendis. *Rub. 60.*

STatuimus, & ordinamus, quòd de qualibet beſtia infecta, vel morboſa, vel morticina, quæ vendetur ad portas Ciuitatis Firmi, & Portus S. Georgij, & in Villis prædictis, ſoluatur gabella inferius adnotata, videlicet pro qualibet libra pecuniæ de ipſarum venditione vſq; ad octo lib.ſoluantur duo ſoſ.pro qualibet libra pecuniæ. Ab inde verò ſupra vſque ad xij.lib.deñ. ſoluantur ſoſ.xxx.Ab inde verò ſupra vſq; ad xv.lib.deñ.ſoluantur ſolidi xl.deñ. Et de corijs, & pellibus ipſarũ beſtiarum ſoluantur xij.deñ. per libram deñ. videlicet ſex deñ. per partem: & quòd dictæ beſtiæ primò per officialem gabellæ videantur, & quòd ſine licentia ipſis vendi non poſſint, pœna centum ſoſ. deñ.pro quolibet, & vice qualibet. Et de pecunijs factis de dictis corijs, & carnibus ſtetur ſacramento venditoris dictarum beſtiarum.

De corijs mittendis in Ciuitate, & Portu. *Rub. 61*

STatuimus, & ordinamus, quòd ſi quis miſerit in Ciuitatem, & Portum Firmi coria bouina, bufalina, ſcrofarum, vel alias pelles, ſoluat pro qualibet libra pecuniæ de ipſarum æſtimatione xij.deñ. vndecunq; veniant, & ſoluta gabella ſit licitũ ei extrahere, & vendere ſine aliqua alia ſolutione gabellæ. Saluo, quòd ſi quis de corijs, & pellibus ſuarum beſtiarũ conciare voluerit pro ſe, & ſua familia, aliquid ſoluere non teneatur, niſi eas vendiderit; & de hoc ſtetur ſacramento ipſius.

De beſtijs emendis per Beccharios, quæ debent macellari in certum tempus. *Rub. 62.*

STatuimus, & ordinamus, quòd quilibet Becchariùs, ſeu quæuis alia perſona faciens carnes ad vendendum, beſtias quas emerit pro becchariа, vel ipſius occaſione debeat intra tres menſes à die ipſarum beſtiarum emptionis computandos vendidiſſe ad rectalium. Et ſi intra dictum terminum non vendiderit, ſeu interfecerit ad dictam beccariam, teneatur, & debeat pœna centum ſoſ.deñ.ſoluere gabellam emptionis dictarum beſtiarum, videlicet xij.deñ. per libram. Et ſi dictas beſtias detinuerit pro vita, teneatur ſoluere gabellam pro rata inferius deſcribendam. Et hoc non habeat locum in veruecibus, ſiue caſtronibus emendis, & retinendis per Becchatios cauſa occidendi in becchariјs, quibus liceat eos retinere quouſque occiderint.

De corijs, & pellibus emendis in Ciuitate. *Rub. 63.*

STatuimus, & ordinamus, quòd ſi quis miſerit in Ciuitatem, & Portum Firmi coria, ſeu pelles cuiuſcunq; beſtiæ, ſoluat pro qualibet libra pecuniæ xij.deñ. Saluo de corijs, & pellibus beſtiarum venditarum per Becchariòs, de quibus eſſet ſoluta gabella trium deñ. per libram, quòd ſoluat Becchariùs extrahere volens, vel eorum emptores ſex deñ. per libram pecuniæ de ipſarum venditione, & non vltra.

De gabella equorum, & ſomeriorum, & aliarum beſtiarum. *Rub. 64.*

STatuimus, quòd ſi quis miſerit in Ciuitatem Firmi, & Portum, vel in Villas, & territoriũ dictę Ciuitatis aliquem equum, ſomerium, vel ſomeriam, ſoluat pro qualibet libra pecuniæ de ipſarũ æſtimatione, vel emptione xij.deñ.per libram: & ſimiliter de bobus, vacchis, mulis, porcis, capris, pecudibus, & alijs beſtijs modo prædicto ſoluere teneatur. Si quis verò cõduxerit pro vita ſua, & emerit extra Ciuitatem, vel comitatum Firmi vnum equum, vel roncenum, de ipſo gabellam non teneatur ſoluere; ſed ſi vendiderit ſoluere, teneatur gabellam debitam. Si quis verò ſoluerit gabellam ſomerij, bouis, vel alterius beſtiæ, & ipſas beſtias, vel aliquam ipſarum reuendiderit, emptor teneatur ſoluere ſex deñ.per libram pecuniæ pro parte ipſius. Et ſimiliter ſi per plures manus ambulauerint, vel dictæ beſtiæ reuenditæ eſſent, tantundem emptor ſoluere teneatur. Si quis verò equum, vel

aliam beſtiam, de qua non eſſet ſoluta gabella in Ciuitate, vel Portu Firmi, extraxerit,& vendiderit eas extra Ciuitatem Firmi, ſoluat pro qualibet libra pecuniæ duodecim deñ. Et teneatur talis vendens,& extrahens notificare officiali gabellarum poſt eius reditum intra tertiam diem, pœna centum ſol.deñ.& gabellæ duplæ.

De gabella beſtiarum pro vita, ſeu retinendarum in paſcuis. *Rub. 65.*

STatuimus, quòd ſi quis in Ciuitate Firmi,& eius diſtrictu,& Portu Firmi,& Villis Montoni, Lognani, Montis Sicchi, Montis S.Martini bouem, ſeu vaccham, porcum, ſeu ſcrofam, pecudẽ, montonem, capras, equas, vel iumenta, vel aliam beſtiã retinuerit, ſeu habuerit, ſoluat quolibet anno pro quolibet ipſorum modo infraſcripto declarando, videlicet.

Pro quolibet boue, ſeu vaccha, gencho, vel gencha ab vno anno ſupra ſ. x. d. o
Pro quolibet porco, ſeu porca caſtrata à tribus menſibus ſupra ſ. v.
Pro qualibet ſcrofa. ſ. v j.
Pro qualibet capra, beccho, ſeu hyrco. ſ. v j.

Pro qualibet pecude, ſeu montono ſol.v.vſq; ad centum inter dominum,& laboratorem: ſupra centum verò, ſol. ix. pro qualibet, dummodo dominus non habeat niſi quinquaginta in omnibus locis: ſed ſi vltra, ſoluat gabellam ſol.nouem: exceptis alleuiminibus vnius anni.

Pro quolibet iumento, ſeu equa, qui, vel quæ morantur. ſ. xx. d. o

Exceptis,& reſeruatis tribus bobus,& duobus porcis cuilibet Ciui,& habitatori Ciuitatis Firmi,& dictarum Villarum pro ipſorum vita, de quibus dictam gabellam ſoluere non teneantur. Et ſi boues aratorios non habuerit, ſed vacchas aratorias, de illis non ſoluatur ſicut de bobus vt ſupra. Et quòd prædictas beſtias retinentes teneantur, & debeant intra terminum bannimenti notificare officiali gabellarum etiam alleuimina vnius anni, vt ſupra, de quibus pro conducta illius anni integri nihil ſoluatur, pœna centum ſol.pro quolibet,& qualibet beſtia non notificata.

De gabella equorum dandorum ad vecturam. *Rub. 66.*

STatuimus, quòd de quolibet equo dando ad vecturam per Ciues, vel habitatores Ciuitatis Firmi ſoluatur gabella xx.ſol. in anno quolibet. Et talis retinens ronzenum ad vecturã debeat ſcribi facere per officiales gabellæ, pœna centum ſol.pro quolibet contrafaciente.

De gabella bozze,& membrorum,& bladi quod venditur. *Rub. 67.*

STatuimus, quòd ſi quis tam Ciuis, quàm foreſis vendiderit in Ciuitate, Portu, vel Villis aliquod genus bladi, ſoluat gabellam dictam, videlicet pro qualibet ſalma grani ſol.octo & deñ.quatuor, pro qualibet ſalma hordei, ſpeltæ, fabæ, biſellorum, ciceris, vel alterius leguminis ſol. quatuor & deñ.quatuor,& per emptorem ſol.duos. Saluo, ſi dictum granum, hordeum, ſpelta, faba, vel aliquod aliud de prædictis venderetur hoſpitatoribus, & alijs facientibus panem ad vendendum, quòd per emptores ſoluatur gabella dupla, videlicet omnium prædictorum, & octo ſol. pro qualibet ſalma grani,& quatuor ſol.pro qualibet ſalma alterius bladi, vel leguminis pro parte emptoris. Et ſimiliter quicunque alius emerit de prædictis cauſa reuendendi ad minutum, ſoluere teneatur gabellã duplam ſuperius expreſſam. Et quòd nullus poſſit dictum bladum alibi quàm in platea Communis, & cum menſuris Communis menſurare, nec dictas menſuras Cõmunis extra plateam extrahere ſine licentia officialis gabellarũ, pœna xl.ſol.deñ.pro quolibet contrafaciente,& qualibet vice,& ſimiliter de farina. Si quis verò mitteret in dicta Ciuitate, vel Portu aliquod bladum emptum in comitatu, vel extra comitatum, ſoluat pro qualibet ſalma bladi medietatem gabellæ pro ſua parte, prout ſupra eſt declarata. Si quis autem largiretur, ſeu mutuaret bladum, ſeu daret alia quacunque cauſa, ſoluatur media gabella per accipientem, pœna xx.ſol.vice qualibet.

De gabella farinæ. *Rub. 68.*

STatuimus, & ordinamus, quòd ſi quis tam Ciuis, quàm comitatiuus, & de Portu S.Georgij vendiderit farinam cuiuſcunq; bladi, vel leguminis alijs quàm ſupradictis hoſpitatoribus, vel alijs panem facientibus ad vendendum, ſoluat pro qualibet ſalma farinæ ſol. ſexdecim, ſcilicet xij. ſol.per venditorem,& quatuor ſol.per emptorem. Et ſi vendiderit dictis hoſpitatoribus,

vel alijs facientibus panem ad vendendum, ſoluat gabellam duplā, ſcilicet pro qualibet ſalma farinæ pro partē ſua ſol. octo. Et ſi farina non eſſet ponderata in grano, & cōduceretur in Ciuitatē, ſoluat gabellam peſæ tantùm ſi nō venderetur. Et ſi dicta farina mitteretur per quemcunq; tantū in Ciuitate, Portu, & Villis prædictis, & non eſſet ponderatum granum ipſius, & venderetur ipſa farina, ſoluatur pro peſa, & pro venditinne vt ſupra dictū eſt. Et ſi dicta farina mitteretur in locis prędictis per quamcunq; perſonam, & eſſet de ſuo fructu, & non eſſet granum ponderatum, de dicta farina ſoluat ſolam gabellam peſæ, & non vltra ſi non venderetur, ſed ſi venderetur, ſoluat pro peſa, & venditione vt ſupra. Et de dicta farina quilibet mittens teneatur pignus dimittere ad portam, & eam præſentare officiali gabellarum, pœna centum ſol. pro quolibet, & qualibet vice.

De ponderatione bladi. *Rub. 69.*

STatuimus, & ordinamus, quòd de quolibet centenario ponderis bladi cuiuſcunque, vel leguminis cauſa macinandi ſoluantur pro gabella ſol. duo. Et teneatur quilibet dictum bladum portare, & portari facere ad peſas Communis ad ponderandum cum ſtateris Communis, & alibi, pœna centum ſol. deñ. & ſoluere gabellam debitam, ſub dicta pęna. Et quòd quilibet Molendinarius teneatur, & debeat portare bullam ſubſcriptam manu officialis gabellæ in ſaccho ponderato, pœna centum ſol. vice qualibet, & pro quolibet contrafaciente.

De gabella coptimorum. *Rub. 70.*

STatuimus, & ordinamus, quòd de penſione domorum, & ſtationum locatarum ad penſionem, & beſtijs locatis ad ſoccitam, & de terreno accoptumato ſoluātur pro gabella coptumi deñ. duodecim pro qualibet libra pecuniæ de ipſarū æſtimatione, & locatione, videlicet ſex deñ. per locatorem, & ſex alij per conductorem. Et ſi coptimum ſoluatur in grano, ſolidos octo pro ſalma, & dimidium in alijs minutis, hordeo, ſpelta, & alijs.

De pane mittendo in Ciuitate, & Portu. *Rub. 71.*

STatuimus, quòd ſi quis miſerit in Ciuitate, & Portu aliquam quantitatem panis, ſoluat pro quolibet centenario panis duodecim deñ. ita tamen quòd panis nō ſit valoris vltra duos deñ. Sed ſi eſſet valoris, & pretij vltra duos deñ. ſoluat pro rata parte pro illo pluri ſecundum numerum, & quantitatem panis.

De gabella beſtiarum locatarum ad ſoccitam. *Rub. 72.*

STatuimus, & ordinamus, quòd de omnibus beſtijs locandis, vel dandis ad ſoccitam, vel ad laboritium faciendum ſoluatur media gabella, videlicet ſex deñ. de æſtimatione fienda de eis, videlicet de medietate æſtimationis de eis ſoluenda per conductores, quando ſoluta fuerit per eos. Et quòd teneantur dicti locatores denunciare officiali gabellarum intra decem dies à die locationis factæ.

De gabella fori Belmontis. *Rub. 73.*

STatuimus, & ordinamus, quòd de omni mercantia, ſeu re, quæ venderetur in mercato Belmontis in die fori, vel in aliqua ſtrata per quam itur ad dictum mercatum in die fori, ſoluantur pro gabella duodecim deñ. per libram pecuniæ, videlicet ſex deñ. per partem. Et quòd ſi quis portauerit, vel portari fecerit à Ciuitate Firmi, & Portu Firmi ad dictum mercatum aliquas mercantias, vel res, de quibus fuiſſet ſoluta gabella in dicta Ciuitate, & Portu, & eaſdem vendiderit in dicto mercato, quòd non teneatur ſoluere aliquam gabellam dictæ venditionis, ſed emptor tantùm ſoluere teneatur dictam gabellam totam, & integram officiali gabellæ mercati prædicti. Item quòd ſi quis emerit in mercato prædicto aliquas mercantias, vel res, ſeu beſtias cauſa extrahendi, & deferendi ad Ciuitatē Firmi cauſa vendendi, & extrahendi per mare, nō teneatur gabellā ſoluere in dicto mercato, ſed venditor tantùm totā, & integrā gabellā ſoluere teneatur, quam gabellā in ſe retinere debeat dictus emptor, & eam ſoluere officiali gabellæ dicti mercati. Et hoc, quia prædicti emptores ſoluere teneantur de prædictis gabellā, cùm ipſas miſerint in Ciuitatē Firmi. Item ꝙ de quolibet rubbo lini pro peſa venditor teneatur ſoluere deñ. vnū. Et pro qualibet petia cananatij quatuor deñ. Et pro mēſura eiuſdē centenarij panni lanę, quod vēderetur in groſſum, dictus venditor ſoluere teneatur

duodecim deñ. Item ꝙ quilibet habens caſſinam, ſeu capannã coopertã in foro Belmontis, ſoluat pro qualibet, & quolibet menſe ſol. x. deñ. Item ꝙ cuilibet liceat die Lunæ præcedenti in dicto die fori, & die Mercurij ſequenti, vndecunq; ſit, venire cũ mercantijs, & rebus quibuſcunque, & beſtijs ad dictũ mercatũ, & ibi ſtare saluè, & ſecurè: & quòd nullus poſſit offendere in perſona, vel rebus, ſed in eundo, ſtando, & redeundo ſit liber, & ſecurus, & abſolutus, non obſtantibus aliquibus repræſalijs, & conditionibus: exceptis exbannitis, & cõdemnatis Cõmunis Firmi, qui in prædictis nõ includantur. Nõ poſſit etiã in dicto foro cõueniri, vel cogi pro aliquo debito alibi cõtracto, ſed ſolũ pro debitis cõtractis in cauſis vertentibus, & emergentibus ab eodem. Item quicunq; Beccharius, vel alius faceret carnes, ſeu macellum cauſa vendendi carnes in dicto mercato, ſoluat dictam gabellam, videlicet

Pro quolibet porco, & porca mortuis, ſiue recentibus, ſiue ſalitis.	ſ. viij.
Pro boue, vaccha, iuuencho, & iuuencha.	ſ. xx.
Pro quolibet caſtrono.	ſ. iiij.
Pro qualibet pecude, hyrco, & montone.	ſ. iij.
Pro quolibet capretto, ſeu agnello.	ſ. j.

De gabella beſtiarum, quæ tranſierint per diſtrictum Firmi. *Rub. 74.*

STatuimus, ꝙ ſi quis Ciuis, vel forenſis cõduceret per territoriũ Firmi aliqua animalia de extra diſtrictum Firmi cauſa extrahẽdi extra dictum diſtrictũ, ſoluat pro quolibet boue, & vaccha. ſol. x.

Pro quolibet caſtrono.	ſ. ij.
Pro quolibet porco, & porca.	ſ. v.
Pro qualibet pecude, montone, capro, & hyrco.	ſ. j. d. vj.
Pro quolibet equo, vel equa, ſeu mulo.	ſ. xx.

Saluo, ſi dictas beſtias vendere non poſſent, quòd eis liceat ſi reconducere velint vnde eas conduxerant ſine aliqua ſolutione gabellæ: Et ſi contigerit aliquam dictarum beſtiarum vendi in dicto diſtrictu Firmi, teneatur venditor ſoluere officiali gabellarũ deputato ad exigẽdum gabellam tranſitus xij. deñ. per libram, detracta ea gabella pro beſtijs venditis, quæ ſoluta fuiſſet per tranſitum prædictum. Et quòd reliquæ beſtiæ non venditæ liberè conduci poſſint quò voluerint conducentes.

De gabella paſſus. *Rub. 75.*

STatutum fuit, quòd paſſus beſtiarum, & aliarum rerum, de quibus ſolui debeat gabella per forenſes, qui tranſibunt, venient, vel ambulabunt per territorium, & diſtrictum Firmi, ſuiq; comitatus, fortiæ, & diſtrictus, ſoluat gabellam infra dictam.

Pro quolibet boue, vaccha, iuuencho, iuuencha, & ſomerio.	ſ. x
Pro quolibet porco, ſeu ſcrofa.	ſ. v
Pro quolibet caſtrono.	ſ. ij
Pro qualibet pecude, montone, capra, hyrco.	ſ. j d. vj
Pro quolibet equo, ſeu equa, ſeu mulo.	ſ. xx
Pro qualibet ſalma grani, quod conduceretur extra Ciuitatem Firmi cauſa extrahendi extra dictum comitatum, & diſtrictum, & tranſiret per dictum comitatum, & diſtrictum Firmi.	ſ. vj
Pro qualibet ſalma hordei, quæ conduceretur vt ſupra.	ſ. iiij
Pro qualibet ſalma ſpeltæ, quæ vt ſupra conduceretur.	ſ. iiij
Pro qualibet ſalma fabæ, quæ conduceretur vt ſupra.	ſ. v
Pro qualibet ſalma ciceris, ſeu leguminis, panichi, ſeu milei.	ſ. iiij
Pro qualibet ſalma vini, quod portaretur per quemcunq; per mare, vel per terram.	ſ. ij
Pro qualibet ſalma ceræ.	ſ. xxx
Pro quolibet metro olei, quod extraheretur.	ſ. v
Pro qualibet ſalma mellis.	ſ. xx
Pro qualibet ſalma pannorum coloratorum.	Florenum vnum cum dimidio.
Pro qualibet ſalma pannorum carfagni.	ſ. xxxvj
Pro qualibet ſalma lanæ, quæ tranſiret.	Florenum medium. ſ. o
Pro qualibet ſalma pannorum lini.	Florenum vnum. ſ. o
Pro qualibet ſalma canouatij.	ſ. xl

Pro qualibet ſalma cinciorum.		ſ. x
Pro qualibet ſalma guarnellorum.	Florenum vnum cum dimio.	ſ. o
Pro qualibet ſalma lini.	Florenum medium.	ſ. o
Pro qualibet ſalma lanæ filatæ.		ſ. xxx
Pro qualibet ſalma accæ filatæ.		ſ. xl
Pro qualibet ſalma pellium non conciatarum.		ſ. xxx
Pro qualibet ſalma curaminis groſſi non conciati.		ſ. xx
Pro qualibet ſalma curaminis conciati.		ſ. xl
Pro qualibet ſalma bambacis laboratæ.	Florenum vnum.	ſ. x
Pro qualibet ſalma bambacis non laboratæ,		ſ. xxx
Pro qualibet ſalma ficuum ſiccarum.		ſ. iiij
Pro qualibet ſalma pilorum equorum.		ſ. x
Pro qualibet ſalma pilorum caudarum equorum.	Florenum vnum.	ſ. o
Pro qualibet ſalma raminis laborati.		ſ. xl

Et qualibet ſalma dictarum rerum,& omnium aliarum rerum,de quibus pertineret ſolui gabella,intelligatur,& debeat eſſe de 400.lib.& ſi plus,vel minus eſſet,ſoluere teneatur pro rata parte.

Item ſi quis Mulaterius,Vecturarius,aut quæcunq; alia perſona,cuiuſcunq; cõditionis exiſtat,tam forenſis,quàm Ciuis,vel comitatiuus,qui aliquam mercantiã,vel rem,de quibus ſolui deberet gabella,extraxerit extra comitatum, aut eam miſerit fraudulenter in fraudem gabellæ, & non ſoluiſſet gabellam officiali gabellarum,aut tranſiret abſq; bulla ipſorum officialium,puniatur in lib.xxv.deñ.

Quòd forenſis poſſit extrahere de comitatu omnes mercantias, exceptis lino, & canauatio. Rub. 76.

ITem ſi quis forenſis emerit in aliquo Caſtro comitatus Firmi aliquam mercantiam, vel rem, & extraheret extra dictum comitatum, aut extrahi faceret, habita licentia poſſit extrahere. Et ſi eſſet linum,& canauatium,lana,aut aliud, de quo ſolui teneatur gabella,ſoluat deñ. ſex per libram pecuniæ,& non vltra,quia comitatiui non tenentur propter affectum.

Quòd comitatiuus poſſit conducere omnem mercantiam in comitatu ſine gabella, quia ſoluit affectum. Rub. 77.

ITem ſi quis de comitatu conduceret in dicto comitatu Firmi aliquam mercantiam, vel rem, ſi qua eſſet pro gabella aliqua,minimè teneatur ſoluere de prædictis,quia ſoluit affectum.

Quòd quilibet extrahens de Ciuitate,& comitatu linum,lanam,pannos,canauatios,ſomentam, nuces,vel aliam mercantiam, ſoluat gabellam. Rub. 78.

ITem ſi quis comitatiuus, vel Ciuis Firmanus,aut forenſis,cuiuſcũq; conditionis exiſtat,emeret linum,lanam,pannos de lino,ſeu lanæ,canauatium,lomentam lini,nuces,aut quamcunq; aliam rem, ſeu mercantiam in Ciuitate Firmi, vel in aliquo Caſtro comitatus Firmi, & eam extrahere vellet extra dictam Ciuitatem Firmi, vel portauerit, vel portari fecerit,ſoluat pro qualibet libra pecuniæ pro parte dicti emptoris deñ.ſex,& non vltra.

Quòd forenſis conducens maximè vendens aliquid in foro Belmontis,ſoluat gabellam,& poſſit retro portare id quod non venderet. Rub. 79.

ITem ſi quis forenſis veniret extra Ciuitatẽ Firmi ad forũ Belmontis cum pannis, beſtijs,aut alia mercantia,& venderet in dicto foro in totũ,vel in partem, ſoluat gabellã conſuetã in dicto foro. Et illud quod vendere nõ poſſet in dicto foro ſi vellet retro portare ad domũ ſuam, vel ad locũ à quo conduxit,ſibi licitũ ſit ſine aliqua ſolutione gabellæ. Et ſi portare alibi vellet quàm ad locũ prædictum,ſoluat gabellam debitam paſſagij,vt ſupra dictum eſt de eo quod retro portauerit.

Quòd liceat comitatiuo extra comitatum cambiare,& vendere bouem deterioratum. Rub. 80.

ITem ſi alicui comitatiuo dictæ Ciuitatis Firmi eueniret, quòd aliquis bos, vel vaccha, aut alia beſtia ſibi eſſet deteriorata, & eſſet ſua propria, & vellet eam cambiare, aut vendere, liceat ei vendere,& cambiare extra comitatum Firmi abſque ſolutione gabellæ.

Quòd liceat forenſi retrahere mercantiam non venditam, ſolutis ſex den. per libram de venditis. *Rub. 81.*

ITem quòd quicunq; mercator, aut forenſis, qui eſſet extra comitatum Firmi, vellet vendere pannos, aut aliam mercantiã, vel rem, quæ miſſa, & conducta fuiſſet in Caſtris comitatus prędicti, vel per ipſa Caſtra comitatus, quòd ſoluat ſex deñ. per libram pecuniæ de eo quod vendiderit. Et illud quod vendere non poſſet, liceat extra comitatum Firmi extrahere, & reportare ad locum priſtinum à quo conduxit abſq; ſolutione gabellæ. Sed ſi alibi quàm ad locum priſtinum à quo conduxit reportare, & reconducere vellet, ſoluat gabellam paſſagij, vt ſupra declaratum eſt.

Quòd nemini liceat extrahere bladum extra diſtrictum recollectum in ipſo diſtrictu, & comitatu. *Rub. 82.*

ITem ꝙ nulla perſona, tam Ciuis, q̃ forenſis, quàm etiam de comitatu Firmi, cuiuſcunq; conditionis exiſtat, poſſit, nec debeat aliquod genus bladi, nec graſſiæ extrahere extra comitatum Firmi, videlicet bladum quod eſſet natum, & recollectum in comitatu, & diſtrictu Firmi.

Quòd liceat comitatinis inter ſeipſos vendere, emere, & portare mercantias, quia ſoluunt affectum. *Rub. 83.*

ITem quòd liceat cuilibet de comitatu Firmi, & ſui diſtrictus vendere, & emere omnẽ mercantiam, & rem ſi quam vellet inter ſeipſos in comitatu Firmi, & eam portare ab vno Caſtro ad aliud Caſtrum comitatus Firmi ſine aliqua ſolutione gabellæ, quia ſoluunt affectum.

Quòd quilibet forenſis conducens mercantias teneatur ſoluere gabellam primo gabellario inuento in comitatu. *Rub. 84.*

ITem ꝙ ſi quis mercator, ſeu forenſis miſerit, ſeu cõduxerit pannos, aut aliquã aliam mercantiã, vel rem in territorio, & diſtrictu comitatus Firmi cauſa vendendi, quòd ſoluat gabellã de eis primo gabellario, ſeu paſſagierio quẽ inuenerit in dicto comitatu ſex deñ. per librã pecuniæ: & dictus officialis, ſeu gabellarius ponat ſuam bullam conſuetam. Et quòd non teneatur ſoluere in aliquo loco dicti comitatus. Et liceat dicto mercatori reportare, & extrahere reſiduum dictæ mercantiæ quam vendere non poſſet in dicto comitatu ſine aliqua alia ſolutione.

De gabella paſſus. *Rub. 85.*

HAec ſunt ſtatuta, & ordinamenta gabellæ paſſus Terrarũ infraſcriptarũ, videlicet de omnibus Terris, & locis poſitis vltra flumen Cluentis, Fiaſtræ, Nurſiæ, Viſſi, Camerini, Fulginei, & de omnibus alijs Terris, & locis poſitis vltra prędicta flumina, & in ijs nõ includatur aliqua Terra, vel Caſtrum, quæ cõfinata eſt cũ comitatu Firmi, nec Terra Amandulæ, nec Penna S. Ioannis, nec aliqua Terra, quæ confinetur, & ſit in confinijs comitatus Firmi, facta, ordinata, & renouata in anno M. C C C L X X V I. de menſe Maij, de omnibus mercantijs, quæ venirent, & cõducerentur à dictis Terris, & quæ traherentur per mare, & quæ venirent per mare, & extraherentur extra comitatũ Firmi, & conducerentur in dictis Terris, & locis poſitis à dictis fluminibus vltra, proüt ſuperius eſt dictũ, ſoluat modo infraſcripto, & intelligatur ſalma de pondere lx. lib. In primis.

	Per ſoma.		Per centenara di peſo.		Per decena di peſo.	
Zaffarano per ſoma	Lib. 17	ſ. 10	ſ. 75	d. 7	ſ. 7	d. 7
Seta ſottile Marchiana	Lib. 17	ſ. 10	ſ. 75	d. 7	ſ. 7	d. 7
Faloppi, doppi, & franchi	Lib. 2	ſ. 0	ſ. 8	d. 11	ſ. 0	d. 11
Fomicilli	Lib. 4	ſ. 0	ſ. 7	d. 10	ſ. 1	d. 10
Setá tratta di Puglia	Lib. 10	ſ. 0	ſ. 40	d. 6	ſ. 4	d. 10
Cera	Lib. 2	ſ. 0	ſ. 8	d. 11	ſ. 0	d. 11
Zuccaro ſaldo	Lib. 3	ſ. 0	ſ. 9	d. 4	ſ. 1	d. 4
Poluere de zuccaro	Lib. 1	ſ. 10	ſ. 6	d. 8	ſ. 0	d. 8
Speciaria minuta, & non minuta	Lib. 6	ſ. 0	ſ. 26	d. 8	ſ. 2	d. 8
Pepe	Lib. 4	ſ. 0	ſ. 17	d. 10	ſ. 1	d. 10
Mele	Lib. 0	ſ. 10	ſ. 3	d. 4	ſ. 0	d. 4

Alume di roccha	Lib.o	ſ. 10	ſ. 2	d. 2	ſ.o	d. 4
Nucilli d'amandole	Lib.1	ſ.o	ſ. 4	d. 6	ſ.o	d. 6
Pignoti	Lib.1	ſ.o	ſ. 4	d. 5	ſ.o	d. 6
Vua paſſa	Lib.o	ſ. 10	ſ. 12	d. 2	ſ.o	d. 2
Cumino	Lib.o	ſ. 10	ſ. 2	d. 3	ſ.o	d. 3
Panno colorato,Camertono,& Eugubino	Lib.3	ſ. 8	ſ. 15	d. 2	ſ. 1	d. 6
Panni biſi,& carſagni	Lib.1	ſ.o	ſ. 4	d. 6	ſ.o	d. 6
Stamegno	Lib.10	ſ.o	ſ. 44	d. 6	ſ. 4	d. 6
Lana fina	Lib.4	ſ.o	ſ. 17	d. 10	ſ. 2	d. 8
Lana groſſa biancha,& biſia	Lib.1	ſ. 4	ſ. 5	d. 4	ſ.o	d. 6
Panno di lino ſottile	Lib.3	ſ.o	ſ. 13	d. 4	ſ. 1	d. 4
Bucaramo aileſe	Lib. 6	ſ.o	ſ. 26	d. 8	ſ. 2	d. 8
Guarnello d'ogni raggione	Lib.3	ſ. 8	ſ. 15	d. 9	ſ. 1	d. 6
Canauaccio,& borraccio	Lib.1	ſ.o	ſ. 4	d. 6	ſ.o	d. 6
Fune,ſpago,giganelli,ſtoppo	Lib.1	ſ.o	ſ. 4	d. 6	ſ.o	d. 6
Stoppa	Lib.o	ſ. 5	ſ. 1	d. 2	ſ.o	d. 2
Lino Marcheſiano	Lib.o	ſ. 10	ſ. 2	d. 3	ſ.o	d. 3
Lino Lombardo	Lib. 1	ſ. o	ſ. 4	d. 6	ſ.o	d. 6
Panni Veroneſi,Fiorentini,& altri panni co-	Lib. 5	ſ. 2	ſ. 23	d. 4	ſ. 2	d. 4
Canoua (lorati fini	Lib.o	ſ. 10	ſ. 2	d. 3	ſ.o	d. 3
Merciaria	Lib.6	ſ.o	ſ. 26	d. 8	ſ. 2	d. 8
Stagno	Lib.o	ſ. 15	ſ. 3	d. 4	ſ.o	d. 7
Ferro,& piombo	Lib.o	ſ. 10	b 2	d. 3	ſ. 2	d. 3
Acciaro	Lib.o	ſ. 15	ſ. 3	d. 4	ſ.o	d. 6
Ferro lauorato	Lib. 1	ſ.o	ſ. 4	d. 6	ſ.o	d. 6
Ferro lauorato da corazze, per ſoma	Lib. 1	ſ. 10	ſ. 6	d. 8	ſ.o	d. 8
Metallo lauorato	Lib. 1	ſ.o	ſ. 5	d. 4	ſ.o	d. 7
Rame lauorato	Lib. 1	ſ. 10	ſ. 6	d. 8	ſ.o	d. 8
Rame non lauorato	Lib. o	ſ. 15	ſ. 3	d. 4	ſ.o	d. 4
Varri,per centenaro di numero	Lib.o	ſ. 10	ſ. 10	d. o	ſ.o	d. o
Pellicciaria non concia	Lib.1	ſ.o	ſ. 4	d. 6	ſ.o	d. 6
Pelle Franceſe	Lib.3	ſ.o	ſ. 13	d. 4	ſ. 1	d. 4
Pelle lanute	Lib.o	ſ. 10	ſ. 2	d. 4	ſ.o	d. 3
Corame groſſo	Lib.o	ſ. 15	ſ. 3	d. 4	ſ. o.	d. 4
Pellicciaria concia	Lib.1	ſ. 10	ſ. 6	d. 8	ſ.o	d. 8
Corame ſottile concio	Lib.1	ſ. 10	ſ. 6	d. 8	ſ.o	d. 8
Soatto	Lib.1	ſ. 10	ſ. 6	d. 8	ſ.o	d. 8
Carta bambacina	Lib.1	ſ. 10	ſ.o	d. o	ſ.o	d. o
Carta pecudina	Lib.1	ſ.o	ſ. 4	d. 6	ſ.o	d. 6
Cenci,& paratura di carta	Lib.o	ſ. 5	ſ. 1	d. 2	ſ.o	d. 1
Sementa di lino,noce,& altre biade	Lib.o	ſ. 2	ſ.o	d. 6	ſ.o	d. o
Pelo di cauallo	Lib.o	ſ. 10	ſ. 2	d. 2	ſ.o	d. 3
Fiche ſecche	Lib.o	ſ. 4	ſ. 1	d. o	ſ.o	d. 3
Seuo,& aſſogna	Lib.o	ſ. 10	ſ. 2	d. 3	ſ.o	d. 2
Pelo di coda de' caualli	Lib.1	ſ.o	ſ. 4	d. 5	ſ.o	d. 3
Bambace lauorata	Lib.2	ſ.o	ſ. 8	d. 11	ſ.o	d. 11
Bambace non lauorata	Lib.1	ſ.o	ſ. 4	d. 10	ſ.o	d. 6
Sturuini	Lib. 1	ſ.o	ſ. 4	d. 6	ſ.o	d. 6
Peſcie ſalato	Lib.o	ſ. 10	ſ. 4	d. 6	ſ.o	d. 3
Carne ſalata,& caſio	Lib. o	ſ. 10	ſ. 2	d. 3	ſ.o	d. 2
Legname lauorato d'ogni raggione	Lib.o	ſ. 2	ſ.o	d. 8	ſ.o	d. 3
Vetro lauorato d'ogni raggione	Lib.o	ſ. 10	ſ. 2	d. 3	ſ.o	d. 3
Cenere da bicchieri,& alume di feccia	Lib.o	ſ. 2	ſ. 2	d. 3	ſ. 2	d. o

Rocelle	Lib.o	ſ. 10	ſ. 2	d. 7	ſ.o	d. 2
Panicella	Lib.o	ſ. 2	ſ. 2	d. 2	ſ.o	d.o
Robia,& guado	Lib.o	ſ. 5	ſ. 1	d. 1	ſ.o	d. 1
Scotano	Lib.o	ſ. 2	ſ.o	d. 6	ſ.o	d.o
Pece	Lib.o	ſ. 4	ſ. 1	d.o	ſ.o	d.o
Piuma	Lib.o	ſ. 5	ſ. 1	d. 1	ſ.o	d. 2
Cote di preta da rotare	Lib.o	ſ. 5	ſ. 1	d. 2	ſ.o	d. 2
Peſcie apparecchiato	Lib.o	ſ. 3	ſ.o	d. 9	ſ.o	d.o
Aniſi	Lib.o	ſ. 6	ſ. 1	d. 6	ſ.o	d. 1
Cinamomo, ouero canella	Lib.3	ſ.o	ſ. 13	d. 4	ſ.o	d. 4
Zenzero	Lib.2	ſ.o	ſ. 13	d. 11	ſ. 1	d. 11
Endico	Lib.2	ſ.o	ſ. 8	d. 11	ſ.o	d. 11
Verzino	Lib.2	ſ.o	ſ. 8	d. 11	ſ.o	d. 11
Seta ſottile di Romania	Lib.10	ſ.o	ſ. 50	d. 6	ſ.o	d. 4
Seta groſſa di Romania	Lib.5	ſ.o	ſ. 25	d. 3	ſ. 2	d. 3
Grana	Lib.10	ſ.o	ſ. 40	d. 6	ſ. 4	d. 6
Capelli, manotte gentili,& feltri	Lib.1	ſ.o	ſ. 4	d. 6	ſ.o	d. 6
Stole	Lib.o	ſ. 3	ſ. 5	d. 9	ſ.o	d.o
Caſſia	Lib.o	ſ. 8	ſ. 20	d.o	ſ.o	d.o
Veſchio,& tormentina	Lib.o	ſ. 10	ſ. 2	d. 3	ſ.o	d. 3
Grano riſo	Lib.o	ſ. 6	ſ.o	d.o	ſ.o	d.o
Solfaro	Lib.o	ſ. 8	ſ.o	d.o	ſ.o	d.o
Oro filato per libra di peſo	Lib.o	ſ. 4	ſ.o	d.o	ſ.o	d.o
Argento lauorato inorato per libra di peſo	Lib.o	ſ. 2	ſ.o	d.o	ſ.o	d.o
Pater noſtri de coralli per libra di peſo	Lib.o	ſ. 1	ſ.o	d.o	ſ.o	d.o
Pater noſtri d'ambre per libra di peſo	Lib.o	ſ. 1	ſ.o	d.o	ſ.o	d.o
Auolio per libra di peſo	Lib.o	ſ. 6	ſ.o	d.o	ſ.o	d.o
Coltre di ſeta per vna	Lib.o	ſ. 2	ſ.o	d.o	ſ.o	d.o
Coltre di panno d'ogni raſone per vna	Lib.o	ſ. 10	ſ.o	d.o	ſ.o	d.o
Schiauine per vna	Lib.o	ſ. 1	ſ.o	d.o	ſ.o	d.o

De carcantibus,& excarcantibus. *Rub. 86.*

ITem ſtatuimus,& ordinamus,quòd quæcunq; perſona Ciuis,vel diſtrictualis comitatus Firmi,cuiuſcunq; conditionis exiſtat,conduxerit,ſeu conduci fecerit,onerauerit,ſeu onerati fecerit aliquam quantitatem olei,ſeu aliquas alias mercantias cuiuſcunq; qualitatis ad aliquẽ locum,ſeu in aliqua ſplagia riueriæ maris à Caſtro Siroli comitatus Anconæ incluſiuè vſq; ad flumen Tronti incluſiuè, teneatur, & debeat ſoluere officiali gabellæ, ſeu exactoribus dictæ Ciuitatis Firmi deputatis per Commune dictæ Ciuitatis, ſeu emptoribus gabellæ Ciuitatis prædictæ pro quolibet miliare olei vnum florenum cum dimidio. Et pro quolibet centinario valoris, ſeu æſtimationis quarumcunque aliarum mercantiarum ſic conductarum, & oneratarum, ſeu exoneratarum in aliquo dictorum locorum dictæ riueriæ,ſiue ſplagiarum non ſubiectarum dictæ Ciuitati, duodecim deñ. pro qualibet lib.deñ. prout ſoluitur in Ciuitate prædicta. Et hoc de locis,& ſplagijs non ſubiectis dictæ Ciuitati intelligatur, & tales Ciues, ſiue diſtrictuales conducentes, ſeu conduci facientes ad dicta loca, ſeu ad dictas ſplagias oleum, vel alias mercantias quaſcunque, teneantur omnem quantitatem olei, ſeu mercantiarum prædictarum notificare officialibus gabellæ prædictę intra xv.dies à die conductionis,onerationis,ſeu exonerationis mercantiarum prædictarum,& olei computandos,pœna decem florenorum auri pro quolibet miliare olei, & quinque ſol. pro qualibet libra valoris, & æſtimationis mercantiarum prædictarum, cuius pœnæ medietas ſit Communis Firmi, & alia medietas ſit emptorum gabellæ, ſi gabella tunc vendita eſſet,aliàs tota dicta pœna deueniat in Communi. Et liceat vnicuique contrafacientes referre, & teneatur ſecretus, & habeat quartam partem pœnæ ratione ſuæ denunciationis,vel relationis.

De gabella ſalis,& paſcuorum,baractariæ,& ſcarſina non includenda in venditionibus gabellarum. *Rub. 87.*

STatuto præſenti firmamus,& declaramus,ꝙ ſi quando gabellæ Cõmunis venduntur,& deliberantur,in tali venditione,& deliberatione nullo modo includatur,nec etiã intelligatur venditio gabellæ ſalis,paſcuorũ,& ſcarfinæ, nec etiã gabella baractariæ intelligatur in dicta venditione,niſi de eis fieret in inſtrumento venditionis,& in dicta vẽditione ſpecialis,& clarà mentio. Quæ gabella baractariæ non vendatnr,niſi deliberatum fuerit per Concilium generale Ciuitatis Firmi.

De portantibus pannos ad tinctoria in Ciuitate. *Rub. 88.*

VT forenſibus, & circunſtantibus volentibus conducere pannos ad tingendum in hac Cinitate,præſertim vt commoditas,& ars lanæ in dies augeatur: volumus,& declaramus, & ſtatuimus, vt conducentes pannos ad tingendum ab extra non moleſtentur, nec teneantur ad aliquam ſolutionem datij,& gabellæ in immittendo, & in extrahendo dictos pannos. Et ſimiliter nemo poſſit extrahere alumina,nec extrahi facere extra Ciuitatem,

Quòd comitatini poſſint venire cum ſex bobus ſine ſolutione gabellæ. *Rub. 89.*

COmitatiui venientes ad faciendum laboritium in territorio Ciuitatis Firmi pro tempore futuro poſſint venire, & conducere vſque ad ſex boucs cum vna, vel duabus equabus ſine aliqua ſolutione gabellæ pedagij paſcuorum.

De exemptione facientium artem lanæ. *Rub. 90.*

VEnientes ad Ciuitatẽ noſtram ad faciendum artem lanæ, & qui in dicta Ciuitate artem prædictam faciunt,pro rebus eorum tantùm,videlicet maſſaritijs, lana filata,& alijs rebus neceſſarijs arti lanæ, de quibus diligenter per Notarium Regulatorum teneatur computum cum iuramento,ſint ab omni ſolutione datij,& gabellæ exempti:exceptis tamen pannis,de quibus teneantur ad ſolutionem gabellæ.

Quòd mercatores forenſes poſſint mittere eorum mercantias,& non vendendo à decimaquinta Iulij extrahere ſine datio,& gabella. *Rub. 91.*

CVm non paruus fructus honoris, & cõmodi habeatur ex foro rerum venaliũ, ſeu nundinis,ſolenniter conſtituimus, ꝙ mercatores externi, ſeu forenſes poſſint à medio menſe Iulij citra pro nundinis immittere mercantias abſque vllo datio; & ſi non vendiderint, non teneantur ſoluere aliquod datium,ſed illas liberè intra conſtitutum terminum poſſint extrahere.

De exemptione Clericorum ſuper gabellis. *Rub. 92.*

STatuimus, & ordinamus, quòd omnes, & ſinguli Clerici Ciuitatis, & comitatus Firmi, & in eis commorantes ſint exempti,liberi,& immunes in Ciuitate, & comitatu à ſolutione datiuarum de bonis Eccleſiarum,& Altarium,& de bonis ſui patrimonij, videlicet de ijs, quæ dicti Clerici diniſa haberent à patre,à fratre,& à coniunctis ſnis, ſed de illis bonis, quæ pro indiuiſis poſſiderent cum dictis ſuis patre,fratre,& coniunctis, teneãtur ſoluere datiuas. Irem quòd dicti Clerici de macenato grani pro victu ſuo,& Diaconorum,ſeu Scholarium,& famulorum ſuorũ ſecundum gradũ, & digniratem ſuam retinendorum, ſint etiam liberi, & immunes in dicta Ciuitate, & etiam de rebus, quas ad vſum eorum propriè ipſi mitterent in dicta Ciuitate. Et nullo modo poſſint,nec debeant pro alijs, niſi pro ſemetipſis, vt ſnpra dictnm eſt, ſub pœnis per Reuerendiſſimum D. Epiſcopum impoſitis. Item quòd dicti Clerici de macenato ſuæ oliuæ propriæ, videlicet de fructibus ſuarum Eccleſiarum,Altarium,& patrimonij ſui, diuiſi tantùm à ſuis attinentibns,etiam ſint exempti,& immunes: & nullo modo poſſint, nec debeant emere oliuas, neque partes oliuarum à laboratoribus, ſeu coptnmarijs ſuis, nec ab alijs quibuſcunque; & ſi emerent,teneantur ſoluere gabellas macinati dictarum oliuarum, ſi eas macinare facerent. Item quòd dicti Clerici de grano, vino, & alijs fructibus, quod, & quos venderent in dicta Ciuitate,ſint exempti,& immunes pro medietate gabellæ, pro parte videlicet venditionis dicti grani,vini,& aliorum fructuum,& emptor ſoluat medietatem gabellæ pro parte ſua: & pro medietate gabellæ penſionum, domorum, & coptumorum poſſeſſionum ſuarum pro parte ſua

ſint etiam exempti. Item quòd Clerici non poſſint, nec valeant vllo modo extrahere, nec extrahi facere granum per mare, neque per terram extra diſtrictum Firmi, neque oleum, nec alios fructus, neq; vendere liberos, & exemptos à ſolutione gabellæ integræ ſoluendæ per emptorem dicti olei, grani, & aliorum fructuum emptorum à Clericis, ſed de prædictis integrè ſoluatur gabella ab emptoribus. Et ſi extraherent, & extrahere vellent, teneantur ſoluere integram gabellam, & tractam grani Communi Firmi, vti ſoluunt ſeculares.

Declaratio facta ſuper ſtatuto prædicto, & deliberatio, et reſolutio quid ſeruari debeat cum Clericis ſuper ſolutione, et exactione gabellarum, et paſcuorum, quæ fuit, et eſt, videlicet

ESſendo ſtate alcune differenze tra il Reuer. Clero da vna parte, e la Mag. Communità di Fermo, e ſuoi Gabellieri dall'altra ſopra il riſcuotere delle gabelle, paſcoli de beſtiami, e macinato, & in conſequentia nato dubbio ſopra lo ſtatuto Lib. 6. tit. de exemptione Clericorum, & oſſeruanza d'eſſo, e tutte differenze trattate, & agitate dall'vna parte, e l'altra dinanzi à gl'Illuſtriſſimi Sig. Cardinali della ſacra Cõgregatione delle Viſite de' Veſcoui, e referita la cauſa à N. S. Vltimamente per ordine di S. Santità eſſendo ſcritto dall'Illuſtriſſ. Sig. Cardinal Mont'Alto all'Illuſt. & Reuerẽdiſſ. Monſignor Pinello Veſcouo di detta Città, di tenore, che detto ſtatuto ſia eſſequito come è ſtato eſſequito per l'addietro: Per eſſecutione di detto ordine, e per maggior dechiaratione, e per tor via ogni difficultà, che poteſſe naſcere hinc inde, mediante i deputati dell'vna parte, e l'altra s'è venuto all'infraſcritta dechiaratione, e determinatione da oſſeruarſi inuiolabilmente perpetuis futuris temporibus.

In primis, che ſi oſſerui lo ſtatuto ſub Rub. 92. Libro ſexto. Che li laici compratori da Preti, & altri Chierici paghino la metà della gabella, ſi come è ſtato oſſeruato.

Che ſe alcun laico venderà à Preti, & altre perſone Eccleſiaſtiche, ſia tenuto pagare l'integra gabella, ſi come è ſtato oſſeruato per antiqua, & immemorabil conſuetudine.

Et il medeſimo ſi oſſerui nelle locationi, & fitti.

Item ſe gli concede, che delli frutti, che raccolgono nelli territorij, tanto della Città, come del ſtato de' beni eccleſiaſtici, patrimoniali, & acquiſiti, volendoli cauar loro à nome proprio fuor del diſtretto, ò per mare, ò per terra, ſiano eſenti de tutta la gabella, ma ſiano tenuti à pagare la tratta, come pagano i laici: eccettuando l'olio, & vino, del quale ſi paghi la metà della gabella, come è ſtato ſempre oſſeruato. Ma vendẽdo detti frutti, tanto olio, come vino, & ogn'altra ſorte de frutti, e robbe ad altri quali li cauaſſero, ſiano obligati li compratori pagare la metà della gabella, e tutta tratta, non oſtante patto alcuno fatto fra di loro.

Quanto al macinato, ſi franchino à ciaſcun Canonico, che habitarà in comunione con le famiglie, ſome otto di grano. A Curato, & Prebendato, che ſtaranno in comunione, come di ſopra, ſome ſei. A ciaſcun'altro Prete non Curato ſome tre.

Che quelli che ſtaranno ſeparati dalle famiglie, ſiano eſenti dalla gabella del macinato per tutto quello che opraranno.

Che il Canonico non poſſa tenere nelli paſcoli più di cinquanta tra pecore, & capre, & il Prebendato non ne poſſa tenere più de venticinque, computandoui quelle pecore, & capre, che ſi reteneſſero tanto nelle poſſeſſioni del Capitolo, quanto nelle loro particolari. Il Curato non ne poſſa tenere più di quaranta; altro Prete non Curato più di diece. Delli quali animali li lauoratori, ò ſocciari ſiano obligati à pagare la metà di quel che pagano gl'altri laici. Et volendo ciaſcuno delli ſopradetti tenere più del detto numero, tanto in particolare, come in vniuerſale, debbano pagare l'intiero paſcolo.

Che de gl'altri animali i Preti ſiano liberi, & eſenti per la loro parte, ma i loro ſocciari, & lauoratori ſiano obligati alla metà di quel che pagano gl'altri laici, il che non s'intenda per quelli che ſi tengono per mercantie, che in quel caſo debbano pagare tutto quel che pagano i laici.

Poſtmodum fuerũt porrectę preces in Mag. Cernita dictæ Mag. Ciuitatis Firmi celebrata die xviij. Auguſti Inſtantis anni 1581. pro parte Reuerendi Capituli, & Reuerendiſſimorum Canonicorum eiuſdem Ciuitatis, tenoris infraſcripti, videlicet

Mag. & Preſtantiſſima Cernita.

IL Capitolo, & Canonici di queſta lor Cathedrale deſiderõſi eſſer lor figliuoli, & viuere in vnione con coteſto publico, eſſendoſi trattata la concordia della eſattione intorno alle gabellæ, & paſcoli tra gli deputati dalle MM. SS. VV. & del detto Capitolo, con l'aiuto del Sig. Dio benedetto s'è ri-

dotta

dotta à boniſſimo termine,come per li Capitoli ne naſceua altro diſparere tra di loro, che nella ſomma,& quantità delle pecore. Percioche ſendoſi per il paſſato oſſeruato,che il Prete habbia potuto ritenere numero indifinito di pecore, e tante quante ò ha potuto, ò voluto ritenere, & per la metà ſia ſtato ſempre franco: hora reſtringendoſi à cinquanta gl'è parſo,cõſidato nella molta benignità,e correſia loro,ſupplicarle e voglino reſtar contente della quantità de ottanta,& più, & meno, rimettendoſi ſempre alla loro volontà,il che concederanno a' ſuoi proprij figliuoli,& ſi poſſono aſſicurare, che ſi come per l'addietro non s'è mai goduta queſta immunità, coſi anco ſi può ſperare s'oſſeruarà per l'auenire,che il tutto riporteranno per gratia. Certificandole,che il detto Capitolo vuol viuere in vnione con loro con il numero non ſolo di cinquanta pecore, ma con tante quante loro ſi compiaceranno.

E perche è deſideroſo non ſolo impor ſilentio à queſto farto, ma anco che il Clero tutto della Città vi concorra, (al che farà ogn'opra) & acciò non habbino occaſione di dolerſi, poiche nelli Capitoli per Prete non Curato gli s'è conceſſo ſi poco numero de pecore, cioè dieci; ſi ſupplica vogliano prouedere,che reſtino ancor loro conſolati,& animirli alla concordia, del che ſe ne terrà obligo, & pregando Dio per tutti loro,le quali conſerui ſempre.

Super quibus precibus fuit in ea ſeruatis ſeruandis facta huiuſmodi reſolutio, videlicet

Dominus Felix Aurelius Conſultor ſorte ductus,& iuratus circa petitionem RR.Canonicorum,& Capiruli cenſuit declarari debere numerum pecudum hoc modo, videlicet pro Canonico ſexaginta, pro Curato quadraginta, Præbendato triginta,& alio non Curato vigintiſin reliquis habeantur Capitula pro firmatis.

Quod partitum fuit obtentum per fabas nigras del ſic numero quinquagintanouem, non obſtantibus duabus albis in contrarium.

Ego Syluius Sara Canonicus,& ad id ſpecialiter vnà cũ Magnifico,& Reuerendo Domino Conſtantio Grana Canonico à Reuerendo Capirulo Firmano electus,& deputatus, ſub rogatione Ser Fabij Srangulini de Firmo dicti Capiruli Notarij, ſub die xxix. Martij 1583. Supradicta in dictis capitulis contenta recipio,& accepto, inuiolabiliterq; obſeruare promitto,accedente tamen conſenſu Sanctiſſimi D. N. Papæ,nec aliter,nec alio modo. Et in fidem &c. manu propria ſcripſi.

Ego Conſtantius Grana Canonicus deputatus ſupradicta omnia accepto, vt ſupra. Et in fidem &c. manu propria ſcripſi.

Noi Felice Aurelio, & Franceſco Aſſaldi eletti, & deputati dalli Mag. SS. Priori,& Regulatori della Mag. Città di Fermo per decreto della Mag. Cernita celebrata ſotto li 13. di Nouembre 1579. accettamo,approuamo,& conſentemo à quanto di ſopra ſi contiene.

Io Felice Aurelio dico come di ſopra.
Io Franceſco Aſſaldi confermo come di ſopra.

Tenor litterarum, de quibus ſupra fit mentio, talis eſt, videlicet

All'Illuſt. e Molto Reuerend. Sig. come Fratello Monſig. Veſcouo di Fermo.

R. præſentanti &c. omiſſo ſigillo. Intus verò.

ILluſt. e Molto Reuerend. Sig. Intorno al diſparere nato tra il Clero, e la Città di Fermo ſopra il ſtatuto di detta Città Lib.6.Rub.92.tit.de exempt. Cleric. poiche lungamente ſi è diſputato il caſo, inteſe le parti con informationi d'Aduocati, e Procuratori, & inteſo anco il parere di dui SS. Auditori di Ruota, ſi è riferita la cauſa à S. Santità, quale hauendo inteſo diſtintamente i capi controuerſi, e le allegarioni delle parti, mi ha commeſſo ch'io ſcriua à V. S. che leuata ogn'altercatione ſia eſſequito detto ſtaruto come è ſtato eſſequito per l'addietro. Et Dio N.Sig. la guardi di male. Di Roma alli 4. di Giugno 1580.

Di V. S. Illuſt. & Molto Reuerend.

Come Fratello à ſeruirla
F. Felice Card. di Montalto.

Die

Die viiij. Iunij 1580. Romæ.

MAgnificus D. Io. Baptiſta Colutius vti Orator, & Procurator Magnificæ Ciuitatis Firmi præſentauit retroſcriptas Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. Cardinalis de Monte Alto litteras admodum Illuſtri, & Reuerendiſſ. D. D. Dominico Pinello Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia Epiſcopo, & Principi Firmano, petijtq; recipi, & admitti, &c. Qui admodum Illuſtris, & Reuerendiſſ. D. Epiſcopus &c. retroſcriptas litteras admiſit, mandauitque obſeruari, regiſtrari, & reſtitui, &c.

Ita mandamus D. Epiſcopus.

Quòd de ſolutione gabellarum non poſſit fieri gratia, nec terminus. *Rub. 93.*

AD tollendum omne inconueniens, ſtatutum ſit, quòd de gabellis nemini poſſit fieri gratia, remiſſio, nec terminus, nec aliquo modo præponi, & deliberari ſuper dictis gratijs faciendis, ſub pœna xxv. ducatorum auri pro quolibet DD. Priorum contrauenientium, & Cancellario ipſorum legenti, & ſcribenti, ita quòd de cætero nullo modo, nec via Gabellarijs habentibus gabellas Communis de denarijs dictarum gabellarum Communi Firmi ſoluendis, & debitis, poſſit fieri gratia, terminus, & dilatio, nec ſuperſeſſio aliqua, nec aliquo modo impediri, & retardari ſolutio dictarum gabellarum, nec ſuper dicta ſolutione facienda aliquid præponi, tractari, deliberari, & reformari in Cernitis, & Concilijs, ſub pœnis iam dictis præfatis DD. Prioribus, & Cancellario.

Confirmatio omnium contentorum in toto hoc Volumine ſtatutorum.

STatuta, & plebiſcita Ciuitatis noſtræ Firmi reuiſa, reducta, & declarata omnia, & ſingula in toto hoc Volumine ſcripta, & annotata, populari decreto cùm imprimi mandaretur Anno Domini M. D. VI. Indictione nona, Sedente Iulio II. vt Domino placuit, Pontifice Maximo: Statuimus, & ordinamus quòd ſint, & eſſe debeant ſtatuta, & iura ciuilia noſtræ Ciuitatis, & comitatus, locorumq; omnium Firmanæ ditioni ſubiectorum; quæ & in Ciuitate, & comitatu, & locis noſtris omnibus obſeruari volumus, & iubemus, non obſtantibus quibuſcunque in contrarium facientibus. Quibus omnibus, & ſingulis publico conſenſu Ciuitatis, & comitatus expreſsè derogatum fuit, ſicuti plenè conſtat manu Bernardini Patimali Notarij publici, & Cancellarij noſtri Communis inde rogati.

QVAE ſtatuta poſtremò ex decreto Concilij die xxj. Iulij M. D. LXXXV. Ac Cernitæ die ix. Ianuarij M. D. LXXXVII. Alioque decreto eiuſdem Cernitæ die iiij. Nouembris M. D. LXXXVIII. fuerunt iterum recognita, & declarata, additis, & adnexis nonnullis depromptis ex reformationibus poſtea editis, ac demum imprimi mandata.

Statuta Mag. Ciuitatis Firmi feliciter expliciunt.

CAITVLA EDITA SVPER FORO, ET NVNDINIS Magnificæ Ciuitatis Firmi in Augusto, vt Cernitæ decreto per Ciues ordinata fuerunt, videlicet.

Prima, che'l luogo doue ſi debbia fare la fiera, cioè doue ſi habbiano à vendere li animali, ſia doue ſin hora è conſueto: ma il luogo doue ſi vendono l'altre mercantie s'intenda eſſere dentro alla Citta nella piazza di San Mattino, & per le ſtrade maeſtre.

Item che la fiera predetta ſia, & eſſere debbia franca à tutti i foreſtieri, che conduceanno, ò compraranno, ò venderanno loro mercantie nella detta fiera, ſtando il tempo, che di ſotto ſi dechiarirà; cioè, che poſſano mettere, trahere, vendere, & comprare ogni generatione di mercantia, & d'animali ſenza alcun datio, ouero gabella, non ſtendendoſi a quelli che vendeſſero grano, farina, pane, vino, olio in groſſo, carne da retaglio, & ogn'altra generatione di biada, & vittualia eſpreſſamente; ſpecificando, che carne ſalata, & caſio che ſi vendano à pezi intieri, non debbiano pagare gabella; ſalno ſe non ſi vendeſſe à retaglio: ma li foreſtieri etiam che vendeſſero carne ſalata, & caſio à retaglio, non ſiano obligati pagare alcun datio, ouero gabella.

Item che durante il tempo della fiera i Cittadini, & i Contadini, li quali condureſſero, ò vendeſſero, ò inſundicaſſero, ò compraſſero, ò traheſſero alcuna mercantia, non ſiano tenuti pagar alcuna gabella; dechiarando impero, che le robbe quali ſi haueſſero a inſundicare, ſi debbiano aſſignare alli gabellieri, & finita la fiera li Cittadini ſiano obligati à rechieſta de' Gabellieri per giuramẽto chiarire quello che gl'auanza: ma expreſſe ſi dechiara, che di robbe comprate per ſuo vſo non ſi paghi gabella: et ſe fuſſe alcuna difficulta nelle coſe che ſi vendeſſero, ò traheſſero di qualunque ſorte ſi ſiano, all'hora ſi ſtia a giudicio di quelli Cittadini, che ſaranno deputati ſoprastanti della fiera con ſacramento di quello che la vendeſſe, ò traheſſe, ò inſundicaſſe, ò per qualunque modo occorreſſe alcun dubbio; ma in queſto modo prima ſi habbiano detti dubby, e differentie per li Conſoli de' mercanti di Luglio, & Agoſto terminare, conoſcere, e chiarire.

Item che li mercanti foreſtieri poſſino mandare lor mercantie, & robbe nel Porto, e Città di Fermo intra l'anno come gli accadera, & quelle conſeruare, & reponere fin'al tempo della fiera ſenza alcun datio, e pagamento di gabella. Ma ſe innanzi al tempo della fiera le vendeſſero, ſiano obligati per quello che vẽdono pagar il datio, ouero gabella al gabelliere ſenza alcuna contradittione. Et queſto habbia luogo nel paſſato, preſente, e nell'auenire. Et s'intenda che ſe robbe per via di commenſo, ò commenda ſi metteſſe, ſi debbia inſundicare tutte in luogo quale per la Communità ſi ordinara.

Item che li mercanti, & qualunque altra perſona di qual ſtato, & conditione ſi ſia, poſſino nell'auenire per tutto il meſe d'Agoſto in qualunque anno della fiera liberamente vendere, & comprare ſenza pagamento alcuno di datio, o gabella: dalli quali daty, & gabelle per tutto il meſe d'Agoſto ſiano liberi, & eſſenti; & ancho li mercanti foreſtieri poſſino tutte le mercantie, & robbe loro trahere, & far trahere per tutto il meſe di Settembre ſeguente in ogn'anno che la fiera ſi farà, ſenza pagamento di detti daty, ò gabelle. Ma ſe alcuno con robbe paſſaſſe, ouero con animo di non vendere nella detta fiera metteſſe robba, & ſotto colore di franchitia in detto tempo le traheſſe, ſia obligato al debito pagamento della gabella.

Item che a ciaſcheduno ſia lecito fare la ſenſaria nella detta fiera, pur che ſappia ſcriuere, acciò poſſa tenere conto delli mercati che per ſua mano ſi fanno: con queſto che ſi habbia à fare ſcriuere dal Notario delli ſopraſtanti della fiera; altramente qualunque mercato che per lor mano paſſaſſe, non ſia valido.

Item che la fiera predetta ſia, & eſſere debbia franca, & libera à ogni perſona che à quella verrà, in modo che neſſuno Cittadino, Contadino, ò foreſtiero di qualunque conditione, & luogo ſi ſia, poſſa eſſere coſtretto, ne conuenuto da alcuno ſuo creditore per alcun debito contratto innanzi al tempo della detta fiera, ne per repreſalia di Commune, ne di ſpecial perſone che haueſſe contra alcuno, cioè durante il tempo della detta fiera; ſalno per debito quale ſi contraheſſe, ò ſi faceſſe nella fiera, ſi debbia conuenire, & conſtringere a quel che la ragione voleſſe. Et ſimilmente nõ ſi poſſa durante il tempo della fiera giurare alcuno ſoſpetto, & fugitiuo: & coſi ancho non ſi poſſa fare alcuna moleſtia durante eſſa fiera a quelli che foſſero per danni dati condannati; ma ancho eſſi ſiano franchi, & ſicuri.

Item che la detta franchitia, e ſicurtà non s'intenda per alcuno sbandito, inimico, ribello, ò traditore di Santa Chieſa, & del Magnifico Commune di Fermo, & che non ſia franca à quelli che delinqueſſero, o commetteſſero alcun delitto, ò maleficio durante la detta fiera, & nella detta fiera, o fuora di eſſa fiera nel territorio di Fermo, & del contado, ò delle Terre raccomandate. Ma che'l Podeſta, & Capitanio, & altri officiali del Commune di Fermo contra tali delinquenti habbiano pieno arbitrio punire, & condennare in perſona, o in hauere ſecondo che a eſſi officiali parerà, & piacera ſummariamente ſenza ſtrepito, & figura di giudicio, con piena facolta d'aggiungere, & non minuire tal pena, che in tal delitto ſi deue imponere; non oſtante ſtatuto, o reformanza che in contrario parlaſſe.

Item che ſi debbia aſſettare, & aggiuſtare il peſo della Communità, & prouedere che tutti gl'altri peſi ſi aggiuſtino al paragone di quello.

Item che ſi faccia la buſſula delli ſopraſtanti, li quali habbiano à intendere, conoſcere, & terminare ſummariamente tutte le differenze, che per comprare, & vendere, e per qualunque altra raggione in eſſa fiera occorreſſero; & il Capitanio, et Collaterale debbiano a loro inſtantia e richieſti conſultare di raggione le coſe dubbioſe, & che neſſun Auuocato, ò Procuratore poſſa à tal cauſe interuenire a pena di xxv. lib. per ogni volta che alcuno contrafarà.

Item che li Regulatori che per li tempi ſaranno, acciò li mercanti ſiano contenti, & volentieri ſtiano, & ritornino, prouedano commodamente, & a buon precio conducere le penſioni delle botteghe, o caſe neceſſarie, & ſimilmente prouedano che dal contado venghino le vittuaglie ſecondo meglio gli parera, pur che ſia abondantia, & chi della Citta, ò del contado fara pane, & portara, o vendera nella Citta al tempo della fiera, non ſiano per eſſo obligati ad alcun datio, ouero gabella.

ORDINAMENTA, ET CONSVETVDO MARIS EDITA PER CONSVLES CIVITATIS TRANI.

AL nome dell'onnipotente Iddio, Amen. Milleſimo ſexageſimotertio, prima indittione. Queſti infraſcritti ordinamenti, & ragione furono fatti, ordinati, & proniſti, & ancora deliberati per li nobili, & diſcretti huomini Meſſer Angelo de Bramo, M. Simone de Brado, & Conte Nicola di Roggiero della Città di Trani eletti Conſoli in arte del mare per li piu ſufficienti, che ſi poteſſe trouare in queſto golfo Adriatico.

Propongono, dicono, determinano, e diffiniſcono queſta infraſcritta queſtione dell arte del mare, la quale è coſi fatta: Che ſe alcuna naue grande, ouero piccola deſſe in terra per fortuna, & foſſe ſpartita la poppa dalla proda, la mercantia che ſtà nella detta naue non ſia tenuta à emendare la detta naue. Et ſe la detta naue nõ foſſe ſpartita da poppa à proda, la mercantia che ſtà in eſſa ſia tenuta à emendare la detta naue. Et li marinari ſiano tenuti ad aſpettare otto di per ſcampare li ſuoi corredi. Et qualunque marinaro che ſi partiſſe innanzi il detto termine di otto di della detta naue, ſia tenuto à pagare d'ogni denaro del ſuo ſalario, de' tre danari dieci.

Propongono ancora, dicono, & diffiniſcono li predetti Conſoli, che qualunque corredo ſi perdeſſe, non ſia tenuto d'andare à varea: ſaluo, che li detti corredi non fuſſero guaſti, ouero perduti per campare le perſone, la mercantia, & ancho la naue, che ſe in queſto caſo foſſero li detti corredi, ſiano tenuti d'andare à varea.

Propongono, dicono, & diffiniſcono li detti Conſoli, che ſe la mercantia della naue fuſſe robbata da Corſari, ſia tenuta la detta mercãtia robbata d andare à varea. Et che ſe ne campaſſero di queſte mercantie, che non fuſſero robbate, tutte quelle che campaſſero ſiano tenute di emendare quella che fuſſe robbata. Et che lo ſalario delli marinari non ſia tenuto di emendare mercantia veruna.

Propongono, dicono, & diffiniſcono li predetti Conſoli del mare, che ſe vna barcha ſcoperta andaſſe in terra à ſfaſciarſi, & ſi ſfaſciaſſe, la mercantia non ſia tenuta a emendare la barcha. Et ſi la barcha ſcoperta fuſſe in pelago in fortuna, & li marinari della detta barcha per queſta fortuna gettaſſero in mare la mercantia per meglio ſcampare la mercantia, coſi perduta deue andare à varea.

Propongono, dicono, & diffiniſcono li predetti Conſoli, che ſe vna naue grande, ouero piccola fuſſe noleggiata, e carcata, & ſi partiſſe del porto, & haueſſe fatta vela, & la detta naue per caſo tornaſſe in porto; & ſe li mercanti ridomandaſſero la robba, & non voleſſero che la detta naue la portaſſe più oltra, il patrone della naue deue hauer tutto lo nolo conuenuto, come che ſe l'haueſſe portata doue che li mercanti haueſſero voluto.

Propongono, dicono, & diffiniſcono li predetti Conſoli, che qualunque naue, ò grande, ò piccola fuſſe carcata in porto, & innanzi che la detta naue ſi partiſſe del porto li mercanti gli domandaſſero la lor mercantia, il patrone della naue gli deue rendere la mercantia, & eſſo patrone deue hauere, & riceuere da' mercanti il mezo del nolo conuenuto.

Propongono ancora, dicono, & diffiniſcono li detti Conſoli, che ſe la detta naue fuſſe in porto per carcarſi, & li mercanti che l'haueſſero noleggiata, & promeſſo al patrone di dargli la mercantia, non la voleſſero poi dare, il patrone non gli può domandare altro che il quarto del nolo.

Propongono ancora, dicono, & dechiarano li ſopradetti Conſoli, che ſe vn patrone di naue andaſſe in luoghi diuetati, & ancora andaſſe in porto doue non doueſſe andare: ſaluo, che non fuſſe per fortuna, gabella, & ogni altro danno, in queſto camino, & altri luoghi diuetati adueneſſero, che li marinari della detta naue vetaſſero al patrone, & il patrone non lo voleſſe fare, ſia tenuto il patrone à pagare tutto queſto danno, & in caſo che li marinari, & anco il patrone non conoſceſſe queſto fatto, il danno tutto che adueneſſe deue andare à varea.

Propongono, dicono, determinano, & diffiniſcono li detti Conſoli del mare, che veruno patrone poſſa laſciare neſſuno marinaro, altro che non fuſſe per quattro cagioni, & difetti di eſſo marinaro: prima per biaſtemare Dio; la ſeconda per eſſer meſchiarolo; la terza per eſſere ladro; la quarta per luſſuria: & per queſte quattro coſe il patrone poſſa laſciare il marinaro, & condurlo in terra ferma, & fare le ragioni loro in terra ferma.

Propongono, & diffiniſcono li predetti Conſoli del mare, che ſe vn marinaro ſi partiſſe con la naue dalla ſua terra, & ſi amalaſſe, eſſo deue hauere tutta la ſua parte.

Propongono, & diffiniſcono li detti Conſoli, che ſe vn marinaro ſi conduceſſe, ouer partiſſe con la naue da caſa ſua, eſſo non ſi può partire, ne laſciare l'armaria della detta naue: ſaluo, che per tre cagioni, & coſe; la prima è, ſe eſſo fuſſe fatto patrone d'vn'altra naue; la ſeconda ſe fuſſe fatto nocchiero; la terza è, ſe in quello preſente viaggio haueſſe fatto voto di andare à San Giacomo, al ſanto Sepolcro, ò a Roma, & per queſte tre coſe ha cagione legitima di partirſi, & deue eſſere licentiato ſenz'altro intereſſe, ò danno reſare.

Propongono ancora, dicono, & diffiniſcono li predetti Conſoli del mare, che qualunque patrone menaſſe marinari à parte in naue grande, ouero piccola, & ſe lo detto marinaro ſi voleſſe partire, gli deue laſciar la metà di quello che doueſſe hauere, ouero della parte ſua.

Propongono, dicono, & dechiarano li detti Conſoli del mare, che qualunque patrone andaſſe con vna fortuna à vela, & la ſua vela ſi guaſtaſſe, ſia ſuo tutto il danno. Ma ſe eſſo andaſſe à vela, & diceſſe alli marinari, cala mo, che io voglio mettere lo terzarolo, & li mercanti, & li marinari gli diceſſero queſto, che non calaſſe, ma che teneſſe duro, & la detta vela ſi perdeſſe; in ciò ſia tenuta de ire, & andare à varea.

Propongono ancora, dicono, & diffiniſcono li detti Cõſoli del mare, che ſe la naue foſſe ſorta, li marinari non deueno leuare ſenza licentia del patrone, ouero del nocchiero. E più à queſto ſe la garoppa, ouero il canapo ſi mozaſſe, queſto ſi deue andare à varea. Anche mo ſe con lor litigia li faceſſe forza, & perdeſſero l'ancora, non ſia tenuto à emendarſi, ne andare a varea.

Propongono, dicono, & diffiniſcono li detti Conſoli del mare, che qualunque naue faceſſe vela della ſua terra, che no gli

toglia mo liberta, che non debba cauare vne collaro, ne tenere ſeſta, ne ſnollare ſeſta ſenza licentia del nocchiero. Et la naue ſtando in porto, il nocchiero non poſſa trare la naue del porto ſenza licentia del patrone.

Proponemo, dicemo, & ſententiamo noi Conſoli predetti, che qualunque patrone che menaſſe ſcriuano, eſſo debba eſſere giurato del ſuo commune, & eſſer buono, & leale. Et queſto detto patrone non poſſa fare ſcriuere neſſuna coſa, che habbia con neſſuno mercante, che non ſia il mercante preſente, ouero altro teſtimonio. E'l ſimil caſo, & termine ſia con li detti marinari, & ſe altro, ouero il contratto faceſſe, & ſcriueſſe, che quello ſuo quaterno, ouero libro non ſia tenuto a nulla ragione, ne ad eſſo ſi debba dare fede alcuna. Et ſe queſto ſcriuano riceueſſe mercantia dalli mercanti, & gli mancaſſe, ſia tenuto eſſo ſcriuano à emendarla: & il detto quaterno deue eſſere coperto di carta pecudina.

Propongono, dicono, & diffiniſcono li detti Conſoli del mare, che qualunque patrone che haueſſe alcuna mercãtia in naue, & gli biſognaſſe ſcaricare, o in porto, ouero in ſpiaggia, come la detta robba ha dato in barcha, il detto patrone ſubito ipſo facto è ſcapolo, & libero della detta robba, e mercantia coſi diſcaricata, & ſia tenuta a emendarla eſſa barcha: ſaluo, che non la perdeſſe per fortuna di mare, ouero de' corſari: & in queſti doi caſi non ſia tenutà.

Propongono, dicono, & diffiniſcono li detti Conſoli del mare, che qualunque mercante, ouero altro huomo deſſe mercantia à qualche ſuo fattore, ouero ad altra perſona, che gli la vendeſſe, ſenza veruno teſtimonio dell'aſſegna, ſe ſi deue credere al detto fattore, & che voleſſe andare dritto alla ragione di Signoria, eſſo habbia doi teſtimony diritti, e leali, & à coſtoro debbia eſſere creduto, & dato piena fede.

Propongono, dicono, & diffiniſcono queſti ſauÿ Conſoli del mare, che qualunque huomo, che trouaſſe robba in mare che andaſſe a torno, gli ſia lecito a torla, & aſſignarla alla Corte, & darla per ſcritto fra'l terzo di doppo che l'hà trouata, & tolta; & di queſta robba coſi ricouerata ne debbia hauere la metà trouandoſi il patrone d'eſſa. Et queſta tal robba debba ſtare in mano della Corte trenta di continoui: & ſe in capo di trenta di il patrone non ci apparira, ò altra legittima perſona per lui, la robba debbia eſſere di colui che l'hà trouata.

Propongono, dicono, & diffiniſcono li Conſoli antedetti, che qualunque perſona che troua robba ſott'acqua, debbiano eſſere le doi parti di quello che la troua, & il terzo debbia eſſere del patrone di eſſa robba di robbe che habbia ſegnale.

Propongono ancora, & dechiarano, che qualunque perſona trouaſſe robba che haueſſe ſegnale, che neſſuno la debbia toccare ſotto pena di tre volte tanto quanto che fuſſe eſtimata cotal mercantia che fuſſe coſi trouata, & piu in arbitrio della detta ragione, che ſi trouaſſe nella detta Terra.

Propongono, & dechiarano li detti Conſoli del mare, che qualunque naue faceſſe alcuna varea, ſi deue cauare fuora il terzo per li corredi; perche li corredi non ſono tenuti d'andare a varea, & non deuono eſſere mandati ſe ſi perdeſſero, & coſi verſa vice li corredi non deueno emendare l'altra mercantia.

Propongono, dicono, & diffiniſcono li detti Conſoli del mare, che qualunque perſona che trouaſſe oro, argento, ò perle, ò altre coſe ſottili, & di valore, & non l'aſſignaſſe al patrone, ouero al nocchiero, ò al ſcriuano, & interueneſſe, che di queſte coſe, & d'altre ſi doueſſe fare varea, o per corſari, ò per fortuna del mare, le predette coſe non ſi deueno emendare: & ſe le dette coſe ſi perdeſſero, deueno andare a varea.

Propongono, dicono, & diffiniſcono li predetti Conſoli del mare, che ſe alcun patrone di naue portaſſe robba, ò mercantia, non la poſſa trare fuor di naue ſenza licentia del patrone della mercantia. Et ſe eſſo la cauaſſe fuora ſenza licenza, e la mercantia ſi perdeſſe, il detto patrone della naue la debbia emendare.

Propongono, dicono, & diffiniſcono li ſauÿ Conſoli del mare, che ſe alcuno mercante noleggiaſſe alcuna naue grande, ouero piccola, & non ci fuſſe nominato il patto di ſcaricare, ne di ſpacciare la naue, ne per l'vna parte, ne per l'altra: pero noi Conſoli ſententiamo, che la naue eſſendo al carcatoro non la deue aſpettare ſi non otto dì di tempo di bonaza, & debbia hauer pagato il ſuo nolo. Et ſe li detti mercatanti non voleſſero ſpacciare la naue, che la naue ſia à riſico delli mercanti; & debbia hauer la detta naue di ſalario quello che termineranno li Conſoli che saranno in quelle parti.

Propongono, dicono, & diffiniſcono li detti Conſoli del mare, che ſe vn patrone haueſſe carcata la naue di mercantia, & fuſſe fortuna, e non ci fuſſero li mercanti, che'l detto patrone, ſe biſognaſſe, poſſa gettare fuora con le ſue mani la detta mercantia. Et neſſuna ragione gli poſſa contra, perche lo fa per ſcampo delle perſone della naue, & dell'altre mercantie, & la detta robba, & mercantia coſi gittata deue andare à varea.

Propongono, dicono, & diffiniſcono li detti Conſoli, che ſe la naue fuſſe aſſalita, & percoſſa da' corſari, ſententiano, che'l patrone poſſa accordare il detto corſaro, ò per oro, ò per argento, ò per altra robba, & patto, per il quale ſi ſcampi la naue, & l'altra mercantia, non eſſendo li mercanti in naue.

Propongono, & diffiniſcono li detti Conſoli del mare, che neſſuno patrone non poſſa battere neſſun marinaro, ma il marinaro deue ſcampare, & ire à proda dinanzi alla catena del remiggio, & deue dire, dalla parte della mia ſignoria nõ mi toccare, tre volte. Et ſe il patrone paſſaſſe la catena per batterlo, il marinaro ſi deue defendere: & ſe il marinaro occideſſe il patrone, non ſia tenuto al bando.

Propongono ancora, & diffiniſcono li detti Conſoli del mare, che qualunque naue, ò grande, ò piccola haueſſe meſſa mercantia, & la naue faceſſe acqua alli mercanti, gl'è lecito di non dargli piu robba, & il patrone ha liberta d'andare per i ſuoi fatti per ſcampare le perſone, & la naue.

Propongono, dicono, & ſententiano li detti Conſoli del mare, che neſſuno nauilio che ſia in mare non debbia far patto, ne cõuentione alcuna, e ſe'l faceſſe in mare con mercanti, ò con marinari non vagliano, e ſiano di neſſun valore, ne per eſſi patti ſi poſſa domandare, ſaluo, che non foſſe in porto in luogo remeggiato in quattro, ouero che lo ſcritto appara dal'vna parte, e dall'altra, ouero per mano dello ſcriuano, perche li teſtimonÿ non ponno andare la doue vanno le naui.

Proponemo, & diffinimo noi Conſoli del mare, che ciaſcuno patrone di naue habbia liberta di riſcuotere vna naue, ò per fortuna di mare, ò per corſari: & ſe biſognaſſe danari habbia libertà di torli ſopra di eſſa, & della naue ſia buono guardiano, & faccia quello che deue.

Propon-

Propongono, dicono, & diffiniſcono li detti Conſoli del mare, che ſe s'appreſentaſſe che galea alcuna andaſſe in corſo, & la naue haueſſe robba dentro, ò in tutto, ò in parte, & li mercanti reuoleſſero la lor robba, & mercantia, il patrone non ſia tenuto à darglila; ſaluo, che li mercanti non li affrancaſſero la naue.

Expliciunt ordinamenta maris edita per Conſules Trani.

ORDO, CONSVETVDO, ET IVS VAREHAE SECVNDVM ANCONITANOS.

E Stato ſtatuito, & ordinato, che ſe alcuno nauilio ſi rompeſſe, ouero pericolaſſe in mare, ſi debbia fare varea della naue, ſi come della mercantia che ſia nella naue per queſto modo, & forma: cioe, che la naue ſia obligata à fare la varea con tutte le mercantie: & tutte le mercantie debbiano fare varea con la naue. Nel qual caſo ſi debbia eſtimare la naue per tre mercanti, li quali non foſſero partecipi alla detta varea, ſecondo l'ordine del predetto ſtatuto. Li quali tre mercanti ſi debbiano eleggere per quelli à cui appartiene la varea, cioè per ciaſcuna delle parti, & l'altro communemente; li quali eletti ſiano coſtretti à dechiarare la detta varea fra quattro meſi. Et la detta dechiaratione che ſi farà per li detti eletti, ò per la maggior parte di loro, ciaſcuno delli predetti ſiano tenuti di oſſeruare, ſotto la pena di perdere la parte che gli toccarà della varea, la quale venga nelli detti partecipi.

Et della ſtima che ſi farà della detta naue per detti eletti, ſe ne debbia battere il terzo per li corredi, li quali non ſiano tenuti alla varea, & la detta mercantia ſi debbia ſtimare ſecondo il coſto che fu di quella in quel luogo doue fu trouata la detta mercantia, & il danno che fuſſe riceuuto ſi debbia partire, cioè la naue con le mercantie, & le dette mercantie con la naue predetta, per ſoldo, & per libra.

Et acciòche nella detta varea non ſi poſſa cõmettere malitia, non ſi poſſa mettere nella detta varea ſenon quelle coſe, ouero mercantie che foſſero ſcritte per il ſcriuano; ſaluo, che ſe ſi trouaſſe per alcuni eſſere meſſe nella detta naue megliore mercantie che non fuſſero ſcritte per il ſcriuano, all'hora in quel caſo metteſſe. Et in vantaggio della detta barcha le dette coſe, ouero mercantie megliori che non fuſſero ſcritte, & in diſauantagio delli mercanti di cui fuſſero per l'inganno che commiſſe, debbiaſi mettere per quelle mercantie le quali haueſſe fatto ſcriuere.

Et acciòche il preſente ſtatuto ſia di maggiore intelligenza, dechiaramo che la detta barcha ſi debbia fare per la figura che qui ſi dechiarara. Cioè poniamo per figura che il nauilio che ſi deue fare varea con le mercantie ſia di valuta di mille, e cinquecento fiorini, ſe ne vuole abbatere il terzo per li corredi che non ſi mette, ne va à varea: reſta fiorini mille al nauilio che ſi deue mettere alla varea. Et le mercantie che furono caricate nel detto nauilio nel luogo doue fu caricato coſtò fiorini quattro milia, & ſono di quattro mercanti, & di quattro diuerſe mercantie; l'vna è cottone, e l'altra è cenere, l'altra è pepe, e l'altra è zuccaro, ſi che à ciaſcuna di queſte mercantie è tenuta la barcha per il quarto predetto delli detti mille fiorini a fare la detta varea, che ne tocca per quarto fiorini doicento, e cinquanta. Et ciaſcuna di quelle mercantie che è di ſomma di fiorini mille, è obligata al nauilio, & alla detta varea.

Et ſe il nauilio, & alcune de dette mercantie fuſſero in tutto perduto, volemo che il nauilio perduto, e la mercantia perduta non faccia varea vno con l'altro: & ſe in tutto non fuſſero perdute, ma fuſſero perdute in parte, all'hora la parte che nõ fuſſe perduta debbia fare varea con quella che è perduta per ſoldo, & per libra, & reſtituire alla parte più danniſicata, cioè al nauilio con le mercantie per ſoldo, & per libra perduto con il non perduto.

Et ſimil'ordine, & forma ſi debbia oſſeruare nella detta varea, ſe le mercantie fuſſero altre mercantie, ò più, ò meno, ò di maggior, ò di minor numero, & valuta: & coſi del nauilio ſe valeſſe più, ò meno.

Et la varea che ſi deue fare mercantia con mercantia, ſi faccia in queſto modo; cioè, che non ſia tenuto di far varea mercantia con mercantia ſenon in queſto modo, & forma: ſapone con ſapone, olio con olio, tele con tele, canauaci con canauaci, Zaffarano con zaffarano, carte con carte, amandole con amandole, panno di lana con panno di lana, ſtoppa con ſtoppa, ferro, rame, ſtagno, piombo, acciaro, & mettallo, tutte, & ciaſcuna di queſte con ciaſcuna di queſte coſe, vino con vino, noce, & fiche con noce, & fiche, carne con carne, caſio con caſio, mele con mele, legname con legname, fuſtagni con fuſtagni, funicelli, & ſeta con ſeta, & funicelli, bambace con bambace, ò ſoda, ò filata, zuccaro, ò poluere, & confetti, l'vno con l'altro, pepe con pepe, gengenero con gengenero, cinamomo con cinamomo, garofani con garofani, alume, cenere con cenere, & alume, incenſo con incenſo, noce moſcate con noce moſcate, maſtici con maſtici, Zambellotto con zambellotti, drappi d'oro con drappi d'oro, drappi di ſeta con drappi di ſeta, lana con lana, lino con lino, corame con corame d'ogni generatione che ſia lauorato, & concio, cera con cera, peſce con peſce d'ogni generatione, biado con biado, & con legname, ſego con ſego lauorato, & non lauorato, pegola con pegola, dattoli con dattoli, vua paſſa con vua paſſa l'vna con l'altra. Et tutte l'altre mercantie che di ſopra non ſono nominate, facciano la varea col ſuo proprio, & ſimile.

Et ciaſcuna mercantia non perduta, ò ricuperata faccia varea con l'altre mercantie che fuſſero perdute ſecondo che è dechiarato di ſopra.

Et tutte le mercantie campate ſi debbiano deponere per quelli, alli quali appartiene la varea, appreſſo doi perſone communi, alle quali non appartiene la varea. Et quelli depoſitarij habbiano liberta di cuſtodirle, & venderle ſecondo che ſara vantaggio, e più vtile delle mercantie.

Et le mercantie, ouero moneta che ſe ne traherà, tenerle per fin tãto che ſe dechiararà la detta varea. Et neſſuno delli detti mercanti debbia toccare le dette mercantie, ne leuare delle dette mercantie per portarſele, ſenon che la tenga li detti depo-

ſitarij,ſotto pena di perdere quello che gli toccaſſe dalla varea,per ſin tanto che non fuſſe dechiarata la detta varea,non oſtante che fuſſe ſegnata del ſuo ſegnale.

Et fatta la detta dechiaratione,li detti depoſitarij debbiano fare varea delle dette coſe,& conſignarle ſecondo la dechiaratione fatta per li detti tre arbitri,ò per doi di loro.

Et queſto ſtatuto ſi debbia oſſeruare in ogni luogo doue che'l caſo di varea interueneſſe a' nauilij,e mercanti d'Ancona.

Queſto pertanto dechiarato, che mercantie che ſiano ſotto coperta vine,nõ ſiano tenute ad alcuna coſa di varea con le mercantie che foſſero ſopra coperta vine. Ma la mercantia che foſſe ſopra coperta vina,ſia tenuta di contribuire, e di far varea alle mercantie che foſſero ſotto coperta vine.

Ancora dechiaramo,che hauer di caſſetta che fuſſe ſopra coperta vina,cioè oro,argẽto,perle,pietre pretioſe,anella,drappi d'oro,e di ſeta,zambellotti varij,armelliñi,& arneſi de patroni,di mercanti, marinari, paſſaggieri,& d'ogn'altre perſone che foſſero in naue,che foſſo ſopra coperta vina,non ſi debbia mettere à varea,nè à profitto,nè à danno.

LAVS DEO.

AD LECTOREM.

QVAMVIS (candide lector) in huius voluminis impreſſione exactiſſima fuerit adhibita diligentia,quia tamen vetus exemplar non ſolum litteris, & ſyllabis, ſed etiam integris dictionibus mendoſum mihi traditum fuit,effici non potuit, quin infrapoſiti errores è manibus exciderint, quorum in priori impreſſione innumerabilis adeo erat numerus præter ea,quæ pro erratis ibidem erant adnotata,vt non tot expungere potuerimus, quin aliqui remanſerint, quos, ne te legentem remorentur, hac vna pagina oculis tuis ſubieci. Vale.

Pag. 1.	ad omnem tandem flagitioſum facinus	omne
pag. 2.	cum lapidibus	lampadibus
ead. 2.	ordinamentum	ordinatum
pag. 3.	expectantia	ſpectantia
pag. 6.	& cuiuſquam Cancellariæ	cuiuſcunque ſine &
pag. 7.	pallij qui fiet	quod fiet
pag. 16.	vel retinere poſsint	poſsit
pag. 20.	niſi primo fuit	fuerit
ead. 20.	dictum Scindicatum	dictus Scindicatus
pag. 25.	Ambaſciatæ	ambaſciatoris
pag. 26.	expectans ad ipſum Commune	ſpectans
ead. 26.	monitiones	munitiones:& ſic ſemper dicatur in eadem carta.
pag. 27.	calculum quale	qualem
pag. 28.	reliqua verò tertia pars	reliquam verò tertiam partem
pag. 30.	mercantionum	mercationum
pag. 31.	alio ſtatuto	alij
ead. pag.	in Rub. & per totum nigrum monitiones	munitiones
pag. 33.	nomina Caſtri	Caſtrorum
pag. 34.	Caſtrum Montis Viridis	Ripæ viridis
ead. 34.	Caſtrum Apollini	Aponilli
ead. 34.	monitiones monitionibus	munitiones munitionibus
pag. 38.	& ſi fuerit in Ciuitate	dematur &
pag. 58.	reſpnnſorijs	reſponſurus
pag. 63.	conſcientia	conſcientiæ
pag. 69.	capturæ nominandos	numerandos
pag. 73.	verſiculo 25. recipiat xxx. ſol.	xxxx.ſol.
pag. 79.	muti,& ſurdi,qui aliàs non ſanæ mentis	dematur non
pag. 82.	vel in vltima voluntate poſsit opponere	apponere
pag. 96.	& tamen ſentia ſic lata	ſententia
pag. 102.	in aliquo proceſſu poni poſsint	non poſsint
pag. 109.	condemnetur ad damnum	dandum
pag. 122.	omne eius	omne ius
pag. 126.	talis capiens & exbannitus	dematur &
pag. 128.	Rub. 88. in non ſubiectis	in non ſubiectos
pag. 141.	Si verò in campo,fœno, vel ſtipulare	dematur ſtipulare

pag. 147.	bobum	bouum	pag. 173.	cuilibet forenſis	quilibet
pag. 156.	in ea redierit	in eam	ead. pag.	piſcs	piſces
pag. 168.	ſtateriæ ſtateræ	ſtateria ſtatera	pag. 180.	teneatur ſecretur	ſecretus
pag. 171.	ſtaro	ſtatu	pag. 183.	& familiæ mitterentur	mitteret
pag. 173.	piſcare	piſcari	pag. 201.	Reuerendiſsimorum	Reuerendorum

GREGORIVS PAPA XIII.

DILECTI filij ſalutem, & apoſtolicam benedictionem. Fides, & deuotio veſtra ſingularis, quam erga nos, Sedemq́. Apoſtolicam gerere comprobamini, nos inducunt, vt petitiones veſtras ad exauditionis gratiam libenter admittamus; veſtris itaque in hac parte ſupplicationibus inclinati taxas mercedum Iudicibus, & Notarijs criminalibus Ciuitatis noſtræ Firmanæ per vos aſſignatas per dilectũ filium Nobilem virum Iacobum Boncompagnum dictæ Ciuitatis Gubernatorem cõprobatas, necnon gratias, facultates. immunitates, priuilegia, indulta, ac ſtatuta quæcunque, tam per nos, quàm alios Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros conceſſa, quatenus contra libertatem eccleſiaſticam, ac Cameræ Apoſtolicæ præiuditium non tendant, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine approbamus, & confirmamus, illiſq́. perpetuæ, & inuiolabilis firmitatis robur adijcimus, omneſq́. & ſingulos, tam iuris, quàm facti defectus, ſi qui forſan interuenerint in eiſdem, ſupplemus, ac ab omnibus, quos illa concernunt, exactè obſeruari præcipimus, & mandamus. Decernentes ex nunc irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.: Non obſtantibus fe: rec: Pij Papæ IIII. prædeceſſoris noſtri de regiſtrandis gratijs intereſſe Cameræ Apoſtolicæ concernentibus infra certum tunc expreſſum tempus in libris eiuſdem Cameræ, ſeu in eã inſinuandis, et quibuſuis alijs conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac Ciuitatis noſtræ Firmanæ, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis alia firmitate roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & literis Apoſtolicis in contrarium quomodolibet conceſſis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus eorũ tenores præſentibus pro expreſſis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſq́. cõtrarijs quibuſcunque. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris, die ſecundo Iulij. M. D. LXXVIII. Pontificatus Noſtri Anno Septimo.

Cæ. Glorierius.

TABVLA, SIVE TAXA MERCEDVM OFFICIALIVM CVRIAE FIRMANAE,

Iuſſu Illuſtriſs. & Excellentiſs. D. Iacobi Boncompagni Ciuitatis Firmi, & eius ſtatus Gubernatoris perpetui per Mag. & Excell. D. Io: Mariam Brugnolum eius Locumtenentem, & infraſcriptos Deputatos reuiſa, & reformata, ac ab eodem Excell. D. inuiolabiliter obſeruari mandata.

Confirmata per Breue ſupradictum fe: rec: Gregorij XIII. ac per Breue S. D. N. Sixti V. ſub Dat. Romæ apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die x. Februarij 1586. poſitum ſupra in principio ſtatutorum ante paginam primam immediatè.

IN primis quilibet Officialis in aduentu ſui officij teneatur, & obligatus ſit literas, patentes, & auctoritatem ſui officij exercen. ſibi à Superioribus conceſſam in Cancellaria Communitatis regiſtrari facere.

2 Item quilibet Depoſitarius teneatur retinere taxas Secretariorum omnium officialium, aliàs teneatur de ſuo proprio.

3 Item quòd D. Locumtenens, Auditor, Cancellarius, Baroncellus, & cæteri officiales D. Gubernatoris, ſiue Locumtenentis teneantur ſtare ad ſcindicatum iuxta ſolitum, & ſtylum conſuetum.

4 Item q̃ à ſententijs D. Gubernatoris, ſiue Locumtenentis, tam in cauſis ordinarijs, quàm alijs ciuilibus in prima inſtantia latis poſſit appellari ad Iudicem ordinariũ appellationum: in cauſis verò ſummarijs, & miſerabilium perſonarũ admitti debeat appellatio non retardata executione.

5 Item quòd D. Locumtenens, ſiue alius pro eo, vel eius Auditor pro ſportulis accipere poſſit infraſcripto modo, videlicet in cauſis criminalibus pro ſportulis Auditor capiat, & capere poſſit pro ſententia abſolutoria à pœna capitali florenos ſex, & non vltra, ſed ſi fuerint duo, vel plures, etiam mille in vno proceſſu, vel diuerſis proceſſibus, qui eodem tempore reperiantur carcerati pro eodem delicto vnico cõtextu, & eodem tempore, ſportulæ duplicentur, & habeat recipere florenos xij. duntaxat inter omnes, etiam ſi plures tulerint ſententias, & idem ordo ſeruetur in cauſis Communitatum.

6 Item pro ſententia abſolutoria in pœna corporis afflictiua citra mortem, capere poſſit flor. tres, ſed ſi ſint plures in vno proceſſu, vel diuerſis, pro eodem delicto vnico contextu, & eodem tempore, & in cauſis Communitatum, ſportulæ duplicentur.

7 Item pro abſolutoria in pœna pecuniaria, vel etiam corporali in euentum non ſolutionis pœnę pecuniariæ boñ. vnum pro quolibet floreno, & non vltra, dummodo non excedat ſummam trium florenorum à xxv. lib. ſupra; ab inde verò nihil recipere poſſit, & in cauſis plurium perſonarum, & Communitatum ſportulæ duplicentur vt ſupra.

8 Item pro commiſſione caſſationis proceſſus, in quo vltra querelam nulla ſint inditia, & vbi non interueniſſet ſententia condemnatoria, nihil.

9 Item pro ſportulis in cauſis ciuilibus vſque ad florenos ſex, D. Auditor nihil capere poſſit: à ſex florenis verò ſupra boñ. vnum pro quolibet floreno tantum, dummodo non excedat florenos ſex, & non vltra pro quacunque quantitate.

10 Item pro ſportulis in cauſis ciuilibus, in cauſis libellarijs, & inſtrumentarijs, in quibus fuit factus proceſſus ordinarius, & interuenerit ſententia diffinitiua, ſeruetur ordo infraſcriptus, à xxv. lib. infra nihil capere poſſit: ab inde verò ſupra bononenum vnum pro quolibet floreno, dummodo non excedat florenos ſex.

11 In cauſis ſummarijs, videlicet piorum locorum, viduarum, pupillorum, alimentorum, & mercedis, nihil pro ſportulis capere poſſit, vbi in ſententia ad fauorem præfatorum lata non ſit condemnatio expenſarum.

12 Itē in cauſis inſtrumentorū executiuorū, vbi nō ſit proceſſus, nihil recipere poſſit pro ſportulis.

13 Item quòd D. Locumtenens, ſeu alius pro eo non poſſit, nec valeat pro admiſſione reſcripti à quocunque Superiore ab Vrbe emanati ſuper abſolutionibus in capitalibus recipere niſi florenos duos, etiam ſi fuerint plures in reſcripto nominati, & pro pœnis corporis afflictiuis florenum vnum, pro alijs pecuniarijs nihil.

14 Item pro examinatione cuiuſlibet teſtis cū articulis, & interrogatorijs, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus non poſſit percipere niſi boñ. ſex inter Iudicem, & Notarium, exceptis cauſis Communis Firmi, Damnorum datorum, & Gabellariorum, in quibus nihil recipere poſſit.

15 Item pro decreti interpoſitione in palatio boñ. quatuor, extra verò boñ. octo.

16 Item pro acceſſu ad locum differentiæ boñ. viginti in Ciuitatę, flor. vnū in eius territorio, extra verò Ciuitatis territorium flor. duos, & expenſas qualibet die inter ambas partes habere valeat, & non vltra, & totidem habeat in cauſis homicidiorum, & atrociſſimis per conſtitutionem declaratis, vel alijs grauibus, pro quibus equitare contigerit, dummodo eius viaticum non excedat ſummam ſex florenorum, & ſi plus ſteterit habeat tantummodo expenſas: in alijs verò cauſis equitare non poſſit, & ſi fortè equitauerit, nihil recipere poſſit.

17 Item non poſſit in cauſis ciuilibus, vbi non fuerint productę in proceſſu exceptiones in ſcriptis, aliter quàm manu Notarij actuarij ſportulas recipere, niſi aliàs fuerit factus proceſſus.

18 Item in alternatiuis, vel ſimplici ceſſione bonorum, vel ſimplici quinquennali miſerabiliū perſonarū nihil recipere poſſit pro ſportulis, ſi contradictio non interuenerit: ſi verò interuenerit cōtradictio, vltra flor. vnum recipere non poſſit, & minus arbitrio D. Gubernatoris, ſiue Locumtenentis.

SECRETARIVS.

19 PRo bullectino de extrahendo frumentum de loco ad locum in iuriſdictione nihil, cùm ſpectet ad MM.DD. Priores, extra verò à decem ſalmis infra boñ. quatuor; ab inde verò ſupra boñ. vnum pro qualibet ſalma, tam ſi extrahatur per terram, quàm per mare, & ab inde ſupra quantęcunq; ſit quantitatis boñ. vnum pro qualibet ſalma, computato ſigillo.

20 Item pro qualibet littera cum ſigillo in totum accipere poſſit boñ. quatuor, & non vltra.

21 Item pro bullectino de non moleſtādo mulieres in rebus dotalibus, & parafrenalibus, etiā ſi plures fuerint in eadē domo habitantes, boñ. quatuor cōputato ſigillo, pro cōfirmatione verò boñ. duos.

22 Item pro ſaluoconducto in pœna capitali ſcutum vnum, in alijs corporis afflictiuis flor. vnum, in pecuniarijs criminalibus boñ. xx. in pœna exilij boñ. octo, in cauſis ciuilibus boñ. ſex, etiā ſi fuerint plures in ſolidum obligati: pro confirmatione verò, ſeu prorogatione pro medietate cōputato ſigillo.

23 Item pro licentia delationis armorum computato ſigillo boñ. ſex tantum, & non vltra, etiam ſi cautio de non abutendo præſtanda eſſet.

24 Item pro alternatiua, etiam ſi fuerint plures in ſuplicatione in ſolidum obligati, boñ. ſex.

25 Item in quolibet caſu, & ex quacunq; cauſa vbi neceſſe fuerit apponere ſigillum abſq; alicuius ripturæ confectione, habeat pro ſigillo boñ. duos.

CANCELLARIVS.

26 IN primis ſi contigerit dictum Cancellarium ex aliqua cauſa equitare, habere debeat pro eius mercede florenum vnum pro quolibet die, & expenſas per tres dies tantum; ſed ſi plus ſteterit, expenſas tantummodo.

27 Pro literis patentalibus nihil percipere poſſit.

28 Item pro fideiuſſione de ſtando iuri in quacunque cauſa, etiam capitali, boñ. quatuor, & ſi plures fuerint vnico contextu, duplicentur.

29 Item pro productione cuiuſlibet actus inſtantiæ, ſeu ſcripturæ, boñ. duos, & non vltra.

30 Item pro qualibet carta copiarum, quę habere debeat lineas decem & octo, boñ. duos: in cauſis verò plurium perſonarum, & Communitatum boñ. quatuor pro qualibet carta, & ſimiliter pro regiſtratione cuiuſlibet ſcripturæ regiſtrari petitæ boñ. duos.

31 Item pro publicatione donationum inſinuandarum, cuiuſcunq; ſit quantitatis, boñ. quatuor.

32 Item pro circundatione proceſſus, lectura ſententię, & abſolutione in cauſa capitali flor. vnum: ſi verò fuerint duo, vel tres, ſeu plures, non poſſit recipere niſi florenos duos, ſi vnico contextu præfata facta fuerint; ſi plures in diuerſis vicibus, boñ. viginti pro quolibet, & non vltra.

33 Item pro circundatione proceſſus, lectura ſententiæ, & abſolutione in cauſa vbi veniret imponenda pœna principaliter corporis afflictiua, vel ſub conditione, poſtquàm iuerit in conditionem citra mortem, pro vno boñ. viginti; ſi fuerint plures, flor. vnum vnico contextu.

34 Item pro circundatione, caſſatione pœnæ meræ pecuniariæ, vel corporalis, ſub conditione, à viginti lib. infra boñ. ſex, ab inde ſupra vſque ad quinquaginta boñ. ſexdecim; ſi omnes, ſeu plures inſimul cōparuerint ad caſſandum, boñ. xvj. inter omnes; ſi ſeparatim, boñ. octo pro quolibet, & non vltra.

35 Item pro abſolutione, vel circundatione proceſſus de ſpreto præcepto, caſu quo abolitio peti poſſit, pro quolibet accuſato de per ſe aboleri peteñ. boñ. duos, ſi pro omnibus vnico contextu boñ. ſex, & non vltra.

36 Item pro regiſtratione ſupplicationis, etiam ſi plures fuerint in ea nominati, boñ. quatuor in criminalibus, & ciuilibus cauſis, ſed ſi plures fuerint in criminalibus, duplicentur, etiam ſi fuerint mille.

37 Item pro regiſtratione precum ſignatarum ab Illuſtriſs. D. Gubernatore boñ. octo, & ſi accidit earum vigore proceſſum aliquem caſſari, ſeruetur ordo ſupradictus.

38 Item pro caſſatione, & circundatione proceſſus, & cōdemnationis de ſpreto præcepto in cauſa criminali facto ad informañ. caueñ. & teſtificañ. habeat recipere boñ. octo, & nō vltra, etiam ſi fuerint plures in præcepto, & cōdemnatione nominati, ſi vnico contextu, & ſi ſeparatim quilibet idem ſoluat.

39 Item pro inuentario conficiendo de bonis homicidæ, ſeu qui aliquē letaliter vulnerauerit, & in alijs cauſis capitalibus vbi bona venirent confiſcanda, flor. vnum in Ciuitate, & territorio; in Comitatu verò florenos duos, & expenſas: in alijs verò caſibus nihil.

40 Item pro teſte examinando pro informatione Curiæ nihil recipere poſſit, etiam ſi præſtiterit cautionem de ſe præſentando.

41 Item pro ſententia in publicam formam extrahenda in capitali cauſa non poſſit recipere vltra florenum vnum; & ſi fieret regiſtrum cum ſententia prędicta, recipere poſſit pro ſua mercede ad rationem copiarum, & vltra pro publicatione totius regiſtri boñ. duodecim, & non vltra.

42 Item quòd non poſſit cogi quis ad caſſandum proceſſum vbi nihil fuerit probatum, nec minus grauari pro dicta cauſa ad caſſandum.

43 Item pro ſententia in publicam formam extrahenda in alijs cauſis citra mortem vltra regiſtrū vt ſupra, accipere debeat boñ. duodecim, & non vltra, etiam quòd fuerint plures.

44 Item pro extractione inſtrumenti publici fideiuſſionis, pacis, ſeu cuiuſcunque alterius actus, & qualitatis, etiam pro quacunque cauſa, non poſſit recipere vltra duos carlenos vſque ad centum florenos, ab inde ſupra florenum vnum.

45 Item pro quolibet rogitu ſimplici, cuiuſcunq; fideiuſſionis, vel alterius inſtrumenti per dictum Notarium rogañ. boñ. quatuor, & ſi plures ſint, duplicetur.

46 Item pro examinatione cuiuſlibet teſtis ad inſtantiam partis examinati boñ. ſex, & non vltra inter Iudicem, & Notarium.

47 Item pro citatione cum tenore commiſſionis, & ſigillo, in totum bonoñ. octo, & non vltra, dummodo non ſit exceſſiua.

48 Item pro remiſſione,caſſatione, & abolitione proceſſus ordinarij locorum recipere bonoñ. ſex poſſit,& non vltra.

49 Item pro bullectino de excarcerando in cauſis capitalibus, & corporis afflictiuis principaliter, vel ſub conditione, poſtquàm venerit in conditionem boñ.quatuor: in alijs verò pecuniarijs bonoñ. duos,in ciuilibus nihil.

50 Item pro primis præceptis tam ad informandum, quàm ex quacunque alia cauſa factis, nihil recipere poſſit,nec etiam taxare valeat.

51 Item quòd literæ patentes debeant taxari iuxta ſolitum,videlicet de boñ.vno pro quolibet Caſtro pro viatico Bayuli,& non vltra,etiam ſi detulerit plures patentes.

52 Item vbi quis inuenitur, & capitur in fragrãti crimine, nihil poſſit recipere pro caſſatione,niſi fuerit neceſſe ſuper illo crimine formare proceſſum.

53 Item quòd debitores ciuiles non poſſint præceptari, & in pœna ſpreti præcepti condemnari,niſi exiſterent debitores à decem libris denariorum ſupra, & ſi ſecus factum fuerit, præceptum,condemnatio,& executio ſint,& eſſe debeant nullæ.

54 Item ꝙ Cancellarius, ſiue eius Notarij, vel ſubſtituti non poſſint recipere accuſationes damnorum datorum, nec ſuper eis proceſſus formare, aut aliàs in dictis cauſis damnorum datorum ſe intromittere quoquo modo,& ſi ſecus fiat caſſentur, & remittantur gratis abſque aliqua mercede, ſub pœna contrafacienti arbitrio D.Gubernatoris,ſiue Locumtenentis.

55 Item cum per Mag.Commune Firmi fuerit Vniuerſitatibus eius Caſtrorum, ſeu illorũ Officialibus conceſſæ quędam maleficiorum cauſarum cognitiones,prout in eorundem capitulis continetur, deceatq; prædicta ſeruari, ad tollendum ne quis de eorum delicto bis puniatur, vel aliter in caſſationibus, aut perſonarum defatigationibus grauetur cùm Cancellarius criminalis pro tempore habeat, & habere debeat in Cancellaria cuiuſcunque Caſtrorum prædictorum capitulorum copiam,ſeu tranſumptum,cùm ad eius officium ſpectet non proceſſare per ipſum non proceſſañ. quòd in caſibus quorum cognitio ſpectat dunraxat ad dicta Caſtra nullo modo fiat inquiſitio,& ſi fiat caſſetur,vel remittatur gratis abſque aliqua mercede, ſub pœna contrafacienti arbitrio Gubernatoris, ſeu Locumtenentis pro tempore,ſeu Scindicatorum imponeñ. *PLACET quatenus ſint in vſu.*

BARONCELLVS, ET EXECVTORES.

56 Baroncellus, & alij Officiales, & cuiuſcunq; Curiæ meri executores pro executionibus in cauſis ciuilibus de quibus habeant commiſſiones in forma,boñ. vnum, & non vltra pro quolibet flor. etiam ſi ſumma eſſet infra vnum flor. nec etiam plus quàm vnum florenum pro qualibet executione petere poſſit,quantæcunque ſit quantitatis,& importantiæ,& hoc tam in Ciuitate,quàm in Comitatu ſeruetur.

57 Item vigore brachij ſecularis boñ. vnum pro quolibet flor.dummodo nõ excedat ſummã flor. triũ cuiuſcũq; ſit quãtitatis,& hoc intelligatur in iuriſdictionarios:cõtra verò forẽſes ſeruetur ſolitũ.

58 Item captus, & in carceribus pro debitis ciuilibus poſitus,ſi ab alijs creditoribus fuerit ibidem recõmendatus, & recõfirmatus,nõ teneatur, nec poſſit cogi ad ſolueñ. executionẽ niſi pro medietate.

59 Item quòd Officiales,& executores prædicti non valeant facere aliquas executiones pro debitis ciuilibus in Ciuitate,vel Comitatu, niſi præcedente iudicum commiſſione ſubſcripta manu vnius Notariorum Collegiatorum,neq; poſſint repetere executiones, niſi ex noua cõmiſſione, & tranſactis decem diebus à die factæ executionis, aliàs executio ſit nulla, & incidat in pœnam decem librarum pro qualibet vice,& quolibet contrafaciente.

60 Item pro executione cauſarum ciuilium à vigintiquinque libris infra Bayuli poſſint exequi, prout hactenus obſeruatum fuit,dummodo habeant commiſſionem in ſcriptis.

61 Itẽ ꝙ executores nõ poſſint domũ introire pro executionibus faciendis ex quacunq; cauſa ſine præſentia vnius vicini,ſeu vnius ex Maſſarijs,vel Bayuli,nec bona prohibita in executionem accipere.

62 Item pro captura,carceratione,cuſtodia, & bullectino miſerabilium perſonarum nihil recipere poſſint,ſed gratis,& amore Dei relaxentur,ſi ita per Locumtenentem,ſeu eius Auditorem ſibi in bullectino fuerit iniunctum, dummodo ſoluat expenſas:& an ſit miſerabilis perſona,vel ne,ſtetur declarationi Mag.Domini Locumtenentis.

63 Item captiui Eccleſiæ Cathedrali reſtituendi,nihil ſoluere debeant iuxta formam ſtatutorum, præter expenſas.

64 Item pro executione condemnatorũ criminalium pęnarum habere debeat boñ.vnum pro qualibet libra,de eo quod cum effectu deuenerit in Camera,dummodo non excedat florenos quatuor.

65 Item pro executione obligationum factarum in Camera ſoluatur ad inſtar ciuilium.

66 Item pro captura perſonæ in pœnam capitalem damnatæ de bonis damnati ſi extiterint, ſin autem Fiſci,florenos decem,quatenus per Baroncellum, & Curiam ſuam fuerit captus,& non aliàs,& in euentum in quem condemnatus, & captus vt ſupra, ex aliqua iuſta cauſa abſolueretur, medietatem tantummodo capturæ habere debeat, & non plus à capto: ſi autem componeretur,ſoluat boñ. vnum pro qualibet libra, dummodo non excedar florenos quatuor, & non vltra vt ſupra, niſi fuerit bannitus,quo caſu executor non habeat minus florenorum quatuor.

67 Item pro captura perſonæ in pœna corporis afflictiua principaliter, vel ſub conditione cõdemnatæ,ſi executio fieri contingat in perſonam,flor. duos à Fiſco de eo,quod deuenerit in Cameram vt ſupra: ſi autẽ cõponeretur,habere debeat boñ. vnum pro qualibet libra,dummodo non excedat ſummam quatuor floreñ. Si verò gratietur, ſeu ex aliqua cauſa relaxetur abſq; ſolutione alicuius pœnæ, floreñ.duos,& minus arbitrio D.Gubernatoris,ſiue Locumtenentis.

68 Item ſi quis fuerit à Curia captus abſque Iudicis commiſſione, & repertus fuerit innocens, vel non culpabilis,nullam habere debeat executionem,nec etiam mercedem carceris.

69 Item pro executione conſtituentis ſe ſpontè ad purgandum imputationem, nihil recipere poſſit præter expenſas.

70 Item pro executione carcerati exiſtentis in Palatio de commiſſione Iudicis boñ.quatuor,& minus arbitrio Iudicis.

71 Item pro executione venientium ſpontè ad reſpondendum inquiſitioni,qui venirent carcerandi,nihil recipere poſſit.

72 Item pro executione teſtis, qui ad terrorem pro reperienda veritate fuerit carceratus, nihil recipere debeat,& relaxetur gratis vbique.

73 Item pro executione,& captura non condemnati ex cauſa capitali,qni poſtea veniret abſoluendus,in Ciuitate,& territorio bonoñ.duodecim; in comitatu verò carlenos quinque:in cauſa corporis afflictiua,vel conditionali dimidium: pro alia verò cauſa mera pecuniaria,tertia pars.

74 Pro executione, & captura carcerati ad inſtantiã Patris, vel alterius ad correctionẽ carl.duos.

75 Item pro executione condemnati de ſpreto præcepto in cauſis ciuilibus boñ. v. & non vltra.

76 Item executores teneantur cõmiſſiones exequi cũ effectu pro tota quantitate, aliàs executionem,ſeu mercedẽ conſequi nõ poſſint, & ſi dixerint exequi nõ potuiſſe,relationi eorũ non ſtetur, niſi oſtendant fides ordinarij locorum,quo caſu ſuam mercedẽ habere poſſint, & caſu quo potuerint exequi,& non fuerint executi,puniantur arbitrio Mag.D.Locumtenentis,etiam corporaliter.

77 Item ſi veniret caſus,quòd pro aliquo homicidio,ſeu alio delicto de atrocioribus,vel alijs vt ſupra,in quibus neceſſe fuerit Baroncellum, ſeu Locumtenentem cum ſua familia equitare, pro quolibet die floreñ.vnum,& expenſas pro ſe,& familia conſequi poſſit,& non poſſit ſtare vltra tres dies, & ſi amplius ſteterit,nihil amplius petere poſſit præter expenſas.

78 Item ſi quando Baroncellus, vel alij executores equitauerint pro conducendis captiuis ad Ciuitatem captis à Vicarijs,ſeu hominibus de iura,vel aliter quàm ab ipſis executoribus,habeat Baroncellus,ſi equitauerit cum effectu,flor.vnum vt ſupra.

79 Item ſi contigerit Audirorem,ſiue Cancellarium ex aliqua iuſta cauſa equitare,& ſecum ducere biruarios,aut famulos,vel alios ex familia,non poſſinr pro eis recipere,niſi debitam mercedem in tabula conrentam: pro dictis verò famulis,& biruarijs boñ. xij. dummodo non excedant numerũ quatuor biruariorum,& non poſſinr ibi ſtare vltra tres dies,& ſi ſteterint nihil præter expenſas.

80 Item pro executione DD.Gabellariorum,& executione tallearum S. D. N. & Communis Firmi recipere poſſit boñ.vnum pro quolibet flor.dummodo non excedat ſummam vnius floreni.

81 Itẽ ꝙ nullus executor poſſit extrahere pignora extra iuriſdictionẽ Ciuitatis,tã durãte eius officio,q̃ poſtea,pœna furti; ſed ea cõſignare debeat,& tradere depoſitario deputato, ſi in Ciuitate eadẽ die,ſi in comitatu infra duos dies poſt reditũ ad Ciuitatẽ, & ab eo recipere notã receptionis pignorũ.

82 Item ꝙ executores teneantur reſtituere Notarijs omnes cõmiſſiones cauſarum ciuilium, dummodo infra decem dies,cum fide executionis à tergo,aliàs vltra pœnas in tabula contentas nihil recipere poſſint pro earũ executionibus,& de prædictis ſcindicẽtur,& eas ponere debeant in capſa à Collegio deputata, & ordinata,ad euitandum fraudes,cum duabus clauibus, quarum vnam ſtare debeat

penès Baroncellum pro ſuo intereſſe,& altera penès Notarium à Collegio deputatum.

83 Item ꝙ executores,qui fuerint ad exequendũ,nullo modo exequi valeant in bonis per ſtatutũ prohibitis,& de bonis captis in executionẽ, vel tenutam facere debeant (etiã irrequiſiti) duo ſpecifica receputa vulgari ſermone, vnumq́; ex eis tradere in manibus eorũ,contra quos fuerit executum, alterum verò Vicario dicti Caſtri, vel vni ex Maſſarijs pro tempore, ſub pœna cuilibet contrafacienti ſupradictis Scindicorum arbitrio imponenda, quibus receputis credatur, faciatq́; contra ſcribentem plenã probationem,& prædicta modo, & forma prædictis obſeruare teneatur Cancellarius,quatenus pro ſe aliquid receperit,ſeu eius nomine aliquis,& in euentum quòd facere receptum recuſetur,recuſans dare pignus pœnas nullo modo incurrat,ſed iuſtè, ritè, ac rectè feciſſe intelligatur.

84 Item cùm Iudices,Baroncellus,eiusq́; executores cõtenti eſſe debeant de eorũ ſalario,& ſolita mercede,neq; aliter homines grauari,ſi eueniet ꝙ equitent,vel quoquo modo vadant cõtra aliquem delinquentẽ,non poſſint,nec valeãt pro eorum viaticis,& mercede grauare,niſi delinquentẽ,vel eius bona,& nõ eorum conſanguineos,neq; Cõmunitates, etiam ſi delinquentes non haberent aliquid in bonis,cum vel ipſi contenti eſſe debeant proprio ſalario,vel per Fiſcum, & non aliàs ſolueñ. veniant; bona autem delinqueñ. eſſe præſumantur quæcunque in eius domo reperta fuerint, & ea per executores capi poſſint,facto de omnibus diligenti inuẽtario, quæ ſi poſtea alterius quàm delinquentis eſſe probatum fuerit,reſtitui veris dominis debeant ſine aliqua impenſa.

CVSTOS CARCERVM.

85 IN primis pro ſua mercede tam in ciuilibus, quàm in criminalibus introitus cuiuſlibet carcerati boñ. duos, & totidem pro exitu, & pro qualibet die qua ſteterit in carceribus boñ. vnum: ſed ſi eadem die fuerit relaxatus, nihil recipere poſſit vltra introitum,& exitum.

86 Item pro carceratione alicuius pro debito ciuili à boñ. viginti infra inter introitum, & exitum bonoñ. vnum,& non vltra.

87 Item pro carceratione ex cauſa Cõmunis, etiam ſi fuerint plures, boñ. vnum pro qualibet die, & pro introitu,& exitu bononenos quatuor.

88 Item pro carceratione plurium inſolidum obligati,vt ſupra in præcedenti Capitulo.

89 Item ſi ſupradictus Baroncellus, & alij executores habuerint, & perſolui fecerint vltra executiones, & mercedes in omnibus prædictis Capitulis limitatas, teneantur ad illarum reſtitutionem in duplum,& puniantur in decem libris,& ſcindicentur vt ſupra.

90 Item ꝙ nullus de prædictis officialibus,qui ſit de aliqua Terra,vel loco propinquo Ciuitati Firmi per quadraginta miliaria, poſſit eſſe in dicta Ciuitate, vel Comitatu in aliquo officio, vel ſeruitio cum aliquo Rectore,vel Protectore dictæ Ciuitatis,niſi in caſu neceſſitatis,in quo non debeat admitti,niſi de conſenſu Mag.D.Locumtenentis,& MM. DD. Priorum.

91 Item quòd deputetur à Mag.DD.Prioribus Caupo ad dandum expenſas carceratis ad euitandum dictorum carceratorum maiores expenſas,& cuſtodis carcerum fraudes.

92 Item quòd ſi plures fuerint debitores vnius loci eiuſdem perſonæ,& omnia dicta credita appareant manu vnius Notarij,quòd in ſecundis literis,ſeu requiſitorialibus tranſmittẽdis, quatenus debiti venerit,& ceſſerit dies, & creditores voluerint eorum debitores eodem tempore requiri vnica requiſitoriali,& non in pluribus pro minori debitoris diſpendio apponatur.

93 Itẽ ſi in prædictis omnibus Capitulis aliquod dubiũ accideret,ſtetur, & ſtari debeat iudicio, & arbitrio, ac declarationi M.D.Locumteneñ. ac MM.DD.Priorũ Ciuitatis Firmi pro tẽpore exiſteñ.

94 Item ꝙ contenta in præcedenti Tabula debeant obſeruari, ſub pœna, quo ad Mag.D.Locumtenentem ducatorum decem vltra duplum,ac etiam quo ad D.Auditorem,quo ad Cancellarium ſeruetur Bulla Sanctiſſimi: quo verò ad cæteros officiales,vltra pœnas dupli arbitrio Mag.D. Locumtenentis pro tempore iuxta qualitatem caſuum,& temporum,vel Scindicorum tempore ſcindicatus applicañ. Cameræ Illuſtriſs.D.Gubernatoris.

Viſa per me Io: Mariam Brugnolum Locumtenentem Illuſtriß. & Excell. D. Iacobi Boncompagni Gubernatoris. Et per me Pomponium Morſum, Stephanum Sanſonium, Beliſarium Azolinum, ac Hieronymum Vitterium deputatõ &c.

Nos Iacobus Boncompagnus Gubernator Ciuitatis Firmi præmiſſam Taxationem inuiolabiliter obſeruandam confirmamus.

Iacobus Boncomp. Gub.

IN DEI NOMINE. AMEN.

MAgnificus, & Excellens D.Io.Maria Brugnolus Papienſis in Gubernio Firmano Locumtenēs Generalis exiſtēs in ſua Camera &c. decreuit,& ordinauit,quòd Baroncellus,& Executores pro tempore exiſteñ. in Gubernio Firmano teneantur, & obligati ſint in executionibus tam ciuilibus,quàm criminalibus facieñ.habere penès ſe,& oſtendere cōdemnatis, & debitoribus cauſam ob quam contra eos exequatur, & an ſit pro cauſa ciuili,vel criminali, & an pro pœna pecuniaria,vel corporis afflictiua,& ob quam quantitatē,& ad cuius inſtantiam, ſub pœna vnius ſcuti pro quolibet, & qualibet vice applicañ.arbitrio MM. DD. Locumtenentium pro tempore in Gubernio exiſteñ. & hoc iuſtis de cauſis moueñ.animum ſuum,& præſertim vt omnes ſciant,& ſcientiam habeant de mercede,& executione per eos dictis Baroncello,& executoribus ſolueñ. necnon ad tollendas cauſas extorſionum,& fraudum &c. omni meliori modo &c. Firmi die vij. Ianuarij 1578.

Brugnolus Locumt.

Iulius Cæſar Megan.Cancell.rog.

RESCRIPTVM ILLVSTRISS.MI ET EXCELL.MI
D. IACOBI MARCHIONIS BONCOMPAGNI,
Mag. Ciuitatis Firmanæ Gubernatoris perpetui.

Nuperrime per Mag.Ciuitatem præfatam obtentum ſuper nonnullis cauſis per Curiam D. Capitanei Ciuitatis, & Vicarios Caſtrorum Comitatus eiuſdem duntaxat reſpectiuè cognoſcendis.

Confirmatum per Breue S. D. N. Sixti V. ſub Dat. Romæ apud Sanctum Petrum ſub anulo Piſcatoris die x. Februarij 1586. poſitum ſupra in principio ſtatutorum ante paginam primam immediatè.

CVm ad benè,beatèq; viuendum quibuſcunque populis inter alia neceſſaria ſit Legum inſtitutio,atq; eorum obſeruantia,necnon bonum,iuſtumq; Præſidem deceat ſubditos,ſeu iuriſdictionarios ſuos,quantum poſſit,ab inſolitis grauaminibus reddere illæſos: Iccirco Vniuerſitas,& homines Ciuitatis, & ſtatus Firmani, cupida, ac ſolita ſub legibus viuere, & vt ſimiliter ſub eis alij viuant mirum in modum deſiderās, degens in præſentiarū ſub regimine Excellentiæ veſtræ peroptat,vt infraſcripta Capitula,& quodlibet eorū in vim perpetui decreti, & legis à quibuſcunque,ad quos ſpectauerint,ad vnguem,& in omnibus,& per omnia obſeruentur, & omnimodo exequantur,ſub pœnis arbitrio eiuſdem V.Excell.vel eius in Gubernio ſucceſſoris pro tempore imponendis,ea,& quodlibet petendo confirmari,& quatenus opus ſit,ea,ipſorumq; quodlibet per eam inſtitui,ſeruarique inuiolabiliter,vt præmittitur,mandari.

In primis,cùm per Mag. Communne Firmi fuerint Vniuerſitatibus eius Caſtrorum, ſeu illorū Officialibus conceſſæ quædam maleficiorum,& cauſarū cognitiones,prout in eorum Capitulis cōtinetur, deceatq; præmiſſa ſeruari,ad tollendū,ne quis de eodē delicto bis puniatur,vel aliter in caſſationibus, aut perſonarū defatigationibus grauetur,cùm Cancellarius Criminalis pro tempore habeat,vel habere debeat in Cancellaria cuiuſq; Caſtrorū præfatorum Capitulorū copiā ſeu Tranſumptum , cùm ad eius officiū ſpectet nō proceſſare per ipſum nō proceſſandos,quę in caſibus,quorū cognitio ſpectat duntaxat ad dicta Caſtra,nullo modo fiat inquiſitio;& ſi fiat,caſſetur,vel remittatur gratis abſq; alia mercede,ſub pęna cōtrafacienti arbitrio Gub.ſeu Locumteneñ.pro tempore,ſeu Sindicatorū imponeñ.

Item quælibet cauſa ciuilis,cuiuſcunq; valoris extiterit,in prima inſtantia cognoſcatur, & per diffinitiuam ſententiam decidatur à Vicarijs Caſtrorum dictæ Mag.Communitatis, & in illis Mag.D.Locumtenens,vel alij Iudices dictæ Ciuitatis in præſentiarum exiſtentes,quiq; pro tempore erunt,nullo modo ſe ingerant,nec tales cauſas ad ſe aduocare valeant,immo ſi coram eis aliquis fuerit citatus,tales ſic citatos , eorumq; cauſas ad ſuos Ordinarios remittere debeant , & talis actor ſuum debitorem, ſicut præmittitur,contra formam præſentis Capituli citari faciens, pœna decem ſcutorum pro qualibet vice,Cameræ Excell. V. applicandorum,plectatur.

Et quoniā pauperes ſtatus prædicti quotidie grauiſſimis vexantur incōmodis,& diſpendijs,ſumpta occaſione ſpreti præcepti,nam coram dictis Vicarijs citati ad inſtantiā propriorum creditorū conſueuerunt præceptum facere de ſolueñ.debitū petitū infra tantum tempus, ſub tali pœna, vel de non diſcedendo de palatio,quin prius creditori ſuo ſatisfaciat: & ſi tempore ſtatuto talis debitor nō ſoluat, vel creditore non ſatisfacto de Palatio diſcedat, Vicarij Curiæ Maiori tales, vt præmittitur,præceptū

ſpernentes denunciare coguntur,quibus poſtea proceſſus formatur, in graue damnũ pauperũ, dictorumq; Vicariorũ, & abſq; eo, ꝙ Camera aliquid lucretur, cũ per abolitionẽ tales proceſſus caſſentur: Cumq; prædicta omnia ſint cõtra formã ſtatutorũ Ciuitatis antedictæ, idcirco vt indemnitati creditorũ conſulatur,ne pauperes debitores pro tam leui cauſa grauiſſimis incõmodis, & diſpendijs vexentur,atq; quotidie ad Ciuitatẽ accedere cogantur,in graue eorũ damnũ,neq; Vicarij proprijs priuentur emolumentis,immo eis allecti ad talia officia exercenda viri probi,doctiq; inueniantur,petitur,vt per Excell.S.Vicarijs antedictis facultas cõcedatur cauſas ſpernẽtiũ eorũ præceptũ in cauſis ciuilibus à x.ſcutis infra cognoſcẽdi,fineq; debito terminãdi,abſq; eo,ꝙ alicui Curię dictę Ciuitatis in notitiã deducere teneãtur,dictasq; pœnas in totũ,vel in partẽ,prout ipſis libuerit,gratioſè remittere valeãt.

Item Vicarij Caſtrorũ prædictorũ nõ teneãtur,nec debeãt Curiæ Maiori dictę Ciuitatis notificare rixas mulierũ,impuberũ,& verba iniurioſa,ſed tales cauſas ipſi cognoſcere poſſint,& debeãt eaſdẽ fine debito terminare,dũmodo verba iniurioſa in virũ graduatũ,& in aliqua dignitate cõſtitutũ,vel in nobiliores Caſtrorũ nõ ſint prolata: quo caſu Curiæ antedictæ notificare debeãt,& in eis nullo modo ſe intromittere poſſint,ſub pœna arbitrio D.Locumteñ. pro tempore Vicarijs cõtrafacieñ.imponeñ.

Item Curiæ Magnifici D.Locumtenentis nullo modo,vel ſub quouis quæſito colore, nec etiã prætextu bannimentorum dictæ Curiæ ſe ingerat in cognitione cauſarum Damnorum datorum, turbatiuarum,occupationum viarum,pontium,fontium,bonorum communalium,ſpreti præcepti,necationis animalium,aliorumq; ad officium D.Capitanei ſpectantium,& in ſtatutis dictæ Ciuitatis contẽtorum,ſed illarum cognitionem dicto D.Capitaneo,& Vicarijs, quibus per capitula, & pacta eſt conceſſum,relinquat,vt moris eſt,idq; eo magis,cùm tales cauſæ,earum cognitiones,& pœnæ per dictam Mag.Communitatem emptæ fuerint à Reuerenda Camera.

Item à ſententia D.Capitanei lata in caſibus extraordinariorum,& in alijs in ſupra proximò præcedenti capitulo contentis non poſſit ab aliquo appellari,reclamari,recurri,vel de nullitate dici,ſed debeat eius ſententia exequutioni demandari , non obſtante aliqua inhibitione D.Iudicis ad quẽ, caſu quo appellatum eſſet. Et nihilominus talis Iudex ad petitionem ſupradictorum inhibitionẽ moderare teneatur,eiuſq; ſententia in cauſis antedictis lata valeat,& teneat, & contra eum de nullitate dici nõ poſſit,etiam ſi ordo iuris ſeruatus non ſit,dummodo vnica citatio interuenerit: poſſit tamen per viam recurſus porrigere preces in Mag. Cernita, ſiue ſpeciali Concilio, & eius grauamen adducere, à qua Cernita,ſiue Concilio prouideatur,prout melius de iure videbitur expedire.

Item quia licet ex forma Conſtitutionũ Prouincialiũ,& Tabulæ Firmanæ per Excell.V.nuper confirmatæ caueatur expreſsè,ꝙ Executores Curię Baroncelli habentes mandata executiua ad creditorũ inſtantiã contra eorum debitores teneãtur effectualẽ executionẽ facere contra dictos debitores,adeo ꝙ ex eis dicti creditores ſua credita conſequantur,aliàs ipſi executores non poſſint,nec valeant mercedem vllã pro dictis executoribus conſequi, tamen Executores Baroncelli Firmani hoc nõ obſeruant, ſed pro ſe tantũ,ſeu pro mercede ſua à dictis debitoribus pignora recipiũt, ſupplicatur eidẽ Excell.V. vt mandet expreſsè dictas Conſtitutiones,& Tabulam in hoc ſeruari,ſub pœna quadrupli dictis executoribus cõtrafacientibus imponenda,& ſcutorum x.pro qualibet vice D. Locumtenenti imponeñ. quoties requiſitus non fecerit eas obſeruari,Cameræ eiuſdem Excell.V.applicañ. ad quas pœnas ſoluendas poſſint tam D.Locumtenens,quàm dicti Officiales, & Baroncellus pro eis in ſcindicatibus per Scindicatores compelli: qui Scindicatores ſi id facere neglexerint, incurrant eaſdem pœnas.

Nos Iacobus Boncompagnus Gubernator Ciuitatis Firmi ſupraſcripta Capitula confirmamus omni meliori modo &c.

Iacobus Boncomp. Gub.

Die Mercurij 2. Aprilis. 1578 Inſtante D. Peregrino Dominici Mag. Communitatis Firmanæ Procuratore.

Mag.ac Excell.D.Dionyſius Raſta Bononienſis I. V. Doct. pro Illuſt.& Excell. D. Iacobo Boncompagno Mag. Ciuitatis Firmanæ, eiuſdẽ Comitatus Gubernatore perpetuo Locumtenens Generalis exiſtens in Palatio ſuæ ſolitæ reſidentiæ, ſupraſcripta Capitula attento Reſcripto præfati Illuſtriſſ. & Excellentiſſ. Domini, admodum reuerenter recepit,& admiſit,& inuiolabiliter obſeruari per quoſcunque, præſertim per Cancellarium Criminalem,ac Baroncellum,eorumq; Officiales, quibus propterea illa intimari, & in Libris Cancellariæ Criminalis regiſtrari, & regiſtrata ſupraſcripto inſtanti reſtitui mandauit,ſub pœnis in eiſdem Capitulis contentis,& alijs arbitrio Dominationis ſuæ,& ſucceſſorum infligendis,omni meliori modo &c.

Acta fuerunt præmiſſa omnia in Sala Audientiæ præfati D.Locumtenentis,præſentibus ibidem DD. Iulio Latino,& Vincentio Comino, Aduocato, & Procuratore Firmanis reſpectiuè teſtibus.

Die Veneris iiij. eiuſdem Menſis.

Prædicta omnia fuerunt per me Notarium publicum infraſcriptũ intimata D. Iulio Cæſari Meganino Foroſempronienſi Cancellario Criminali,& Cap.Latino Cambin de Monte S.Martini,perſonaliter apprehenſis,& de eis dimiſſa copia.

Ego Hieronymus Maior de Firmo Notarius.

Dic Sabbati ſexta Iunij. 1579.

MAgnifice Domine. Comparet perſonaliter in iudicio Dominus Theodorus Adamus, & in termino citationis factæ de Baroncello Magnificæ Ciuitatis Firmi, & in eius contumacia non comparentis, & in præſentia Gregorij eius Cancellarij dixit, & capoſuit per dictum Baroncellum, & per eius Locumtenentem, & ipſorum Biruarios, & Executores quotidie committi multas extorſiones, & executiones fieri tam in Ciuitate, quam in ſtatu, faciendo pignora, & executiones contra Patres pro condemnationibus filiorum familias, qui reperiuntur condemnati in Curia Dominationis veſtræ Magnificæ in pœnam Bannimentorum, & cum prædicta ſint contra formam iuris in graue damnum prædictorum Patrum, & præſertim cuiuſdam Ancilei de Francauilla, & Moriſioni de Monte Appono, Rutilij de Monte Guidono, Ioannis Simonis de Mõte Leono, contra quos, & ipſorum quemlibet varias executiones fecerunt, & pro ipſorum mercede certam quantitatem denariorum pro condemnationibus filiorum ipſorum extorſerunt; Quare tanquàm Syndicus Ciuitatis, & ſtatus petit, & inſtat per Dominationem Veſtram Magnificam ſuper præmiſsis prouideri de remedio opportuno &c. omni meliori modo &c.

Præſente dicto Gregorio Cancellario, & in abſentia Baroncelli eius nomine, tam etiam pro eo reſpondente, & contradicente, dicenteque præfata ſibi de iure facere poſſe competere &c.

Magnificus Dominus Locumtenens ſedens &c. prædicta admiſit ſi, & in quantum, & mandauit executiones factas reſtitui, & in futurum Patres nullo modo pro condemnationibus filiorum moleſtari debere, dummodo dicti filij non ſint condemnati in pœnam capitis, & confiſcationis bonorum &c. omni meliori modo &c.

Præſente dicto Domino Theodoro Syndico, & acceptante, & gratias referente de adminiſtrata Iuſtitia &c. omni meliori modo &c.

Iordanus Alexandrinus Notarius Curialis Firmanus, actuarius, & rogatus.

GREGORIVS PAPA XIII.

VNiuerſis Chriſtifidelibus præſentes literas inſpecturis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionẽ. Ad tollenda diſsidia inter Venerabilem fratrem Epiſcopum Firman. ac dilectos filios Cõmunitatem, & homines illius Ciuitatis non ſemel exorta, viſum fuit nobis ea, quæ ſequuntur, vtriq; parti præſcribere, ac iubere; Primum quidem vt taxa mercedum per ipſum Epiſcopũ nouiſsimè conſtituta, quæ de eius cognomine Pinelliana vocatur, quemadmodum noſtro iuſſu correcta, & moderata fuit, ita poſthac ſeruetur. In pœnis maleficiorum in futurum exigendis conſtituatur Depoſitarius, à quo illæ exigantur, & poſtea ex Concilij Tridentini præſcripto locis pijs applicentur. In pœnarũ impoſitione, vbi pœna eſt certa Epiſcopus non vtatur arbitrio, ſed obſeruet ſacros Canones præſertim conſtitutionẽ fæl: rec: Alexandri Papæ iij. quæ incipit, licet. In cauſis fornicationũ adulteriorũ & ſimiliũ criminum, Epiſcopus ſuper illis inquirere poſsit in ſubditos ſuos ſeruatis tamen ſacris Canonibus. Procurator Fiſci Curiæ epiſcopalis, cum extra Ciuitatem, & per diœceſim inquirendi cauſa equitabit, nihil viatici nomine pro ſe, aut ſuis poſsit exigere, nec liceat Epiſcopo mittere illum, aut Commiſſarium, ſeu alios ad inquirendum generaliter in dicta Diœceſi cum huiuſmodi viatici exactione, præterquàm ad petitionẽ partis, quæ tunc expenſas ſoluere debebit. Idem Procurator Fiſci nulla ratione participet de pœnis ipſis pecuniarijs. Officiales Epiſcopi obnoxij ſint ſindicatui apud ipſum tãtum Epiſcopum, & eius Superiores. In cognitione damnorum datorum ſeruetur conſuetudo, quæ ante aduentum ipſius Epiſcopi ſeruabatur, & in his caſibus Capitaneus appellationis et officiales damnorum datorum ac extraordinarij Ciuitatis, & Vicarij locorum ſtatus eiuſdem in bonis clericorum per laycos conductis, ſeu alio modo poſſeſsis procedant, ita vt ipſis clericis per Epiſcopum ſeu eius Officiales inhiberi non poſsit, niſi ipſe Epiſcopus præuenerit, ſed liceat illis querelas damnorum datorum corã eodem Capitaneo, Officialibus, & Iudicibus proponere & ſuper illis agere. Ratione eorundem damnorum datorum in bonis eccleſiaſticis pœnæ vltra ſolitũ non augeantur, ſed exigantur iuxta formam ſtatutorum, & reformationum Ciuitatis, ac locorum, & Terrarum ipſius diœceſis. In futurum vectigalia ſeu gabellæ pro extractione frumenti, aut alterius generis granorum ex Terra Montis viridis ad alium locum dictæ diœceſis ab Epiſcopo non imponantur, nec vllo modo exigantur. Priores Ciuitatis, quando Epiſcopum comitabuntur, poſsint anteire, vel ſubſequi, prout ipſiſmet viſum fuerit. Epiſcopus quamprimũ de Tabulario prouideat, in quo diſpenſationes matrimoniales proceſſus, ſentẽtiæ iuraq. omnia Ciuium & Incolarum diœceſis ac patrocinantium ad Tribunal eccleſiaſticum pertinentia reponantur, & diligenter conſeruentur. Quocirca Venerabilibus fratribus Anconitan. Maceraten. & Auximan. Epiſcopis harum auctoritate mandamus, vt ipſi, vel duo, aut vnus eorũ per ſe, vel alium, ſeu alios, quæ præſentibus literis à nobis præſcripta, & iuſſa ſunt, ab omnibus ad quos ſpectat, & in futurum ſpectabit, inuiolatè obſeruari curent, & faciant. Contradictores quoſlibet, & rebelles cuiuſcunq; dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis fuerint, per cenſuras, & pœnas eccleſiaſticas, aliaque opportuna iuris, & facti remedia, appellatione poſtpoſita, compeſcendo, legitimiſque ſuper his habendis ſeruatis proceſsibus, cenſuras, & pœnas ipſas etiam ſæpius aggrauando, inuocato quoque ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſecularis. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, ac Eccleſiæ, & Communitatis Firman. præfa-

tarum iuramento, confirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & cõſuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & literis apoſtolicis quocunque modo eis conceſſis, confirmatis, & innouatis; Quibus omnibus illorum tenores, ac ſi ad verbũ insererentur, præſentibus pro ſufficienter expreſſis haben tes ad effectum præmiſſorũ duntaxat ſpecialiter, & expreſſè derogamus, cæteriſq; contrarijs quibuſcunque. Aut ſi aliquibus communiter, vel diuiſim ab Apoſtolica ſit Sede indultum, quòd interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per literas Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbũ de indulto huiuſmodi mentionem. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub anulo Piſcatoris. Die xxix. Decembris. M. D. LXXXV. Pontificatus Noſtri Anno Tertiodecimo.

Io: Baptiſta Canobius.

RESPONSIONES AD CAPITA
NOMINE CIVITATIS FIRMANAE EXPOSITA,
ET REFORMATIONES TAXARVM TRIBVNALIS R. P. D. EPISCOPI FIRMANI.

Capi d'aggrauij prepoſti dalla Communità di Fermo contra Monſignor Veſcouo, con le reſolutioni della Illuſtriſſima Congregatione.

LE SS. VV. Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. ad alcuni capi d'aggrauij, che hora ſi fanno nel Veſcouato di Fermo cõtra gl huomini della Città, & ſua Dioceſe, hanno reſeritto che s'oſſerui il ſolito. Et perche in alcuni capi S.S. Reuerendiſſ. & la Città non conuengono nel ſolito; affirmando lei eſſer in vn modo, & la Città in vn altro, per leuare occaſione de lite per l'auenire, ſe deſidera che in tutti capi ſi facciano decreti chiari, & determi nationi conforme alla giuſtitia.

Et quanto al primo capo della Taſſa delle mercedi nouamente fatta da S.S. Reuerendiſſ. & alterata oltre l'antico ſtile, ſe dice poiche non ſi troua la Taſſa ſolita antica mandata da Ser Giacomo Carelli Notaro a quel tempo nel Veſcouato à S.S. Reuerendiſſ. qui in Roma ſubito che fu promoſſa al detto Veſcouato, ſi debba in luogo di eſſa oſſeruare la Taſſa ſeculare, che ſe vſa in Corte di S. Eccell. Illuſtriſſ. la quale è minore aſſai de la Pinelliana fatta ſtampare nuouamente da S.S. Reuerendiſſ. come ſi può vedere.

Congregatio cenſuit Taxam Pinellianã eſſe reuidẽdam, & corrigendã, prout factũ fuit, & correcta Epiſcopo tradita fuit.

Al ſecondo delle pene de' Maleficij tanto eſatte quanto quelle ſe eſigeranno, eſſendo che dette pene ſi faccino fruttare circa ſcudi duimilia l'anno, pare che fuſſe cõueneuol coſa, che ò tutte, ò la maggior parte ſi debbano diſtribuire per l'amor d'Iddio, & applicare à luoghi Pij ad arbitrio di S. S. Reuerendiſſ. conforme a quel che diſpone il ſacro Concilio, & non conuertirle ad vſo proprio, come s'è fatto ſin hora, non aiutando li luoghi pij biſognoſi, non reſtaurando la Chieſa Cathedrale, che tien gran biſogno, & non facendo molte altre opere buone, & neceſſarie alla Città, & ſua Dioceſe; & per queſto ſi deſidera ſi facci vn Depoſitario che diſtribuiſchi dette pene à luoghi pij ad arbitrio di S.S. Reuerendiſſ. & che tenga conto de l'entrata, & de l'eſito, che il ſimile pare fuſſe ordinato à Monſignor Camaiano già Veſcouo d'Aſcoli, che facendoſi altrimenti la detta prouiſione del Depoſitario ſarebbe vana.

Conſtituatur Depoſitarius iſtarum pœnarum, quæ poſtmodum ad præſcriptum Concilij locis pijs applicentur, & Reuerendiſſimus D. Epiſcopus mitior ſit in futurum in illis exigendis.

Al terzo, che nella compoſitione delle pene non ſi deue eccedere la pena delle conſtitutioni, & l'arbitrio di S.S. Reuerendiſſ. non hà da preualere alla pena certa determinata nelle dette conſtitutioni, ma ſolamẽte nelli caſi omeſſi dalle leggi, ne in queſto ſi deue attendere al ſtilo, perche più è abuſo cauſato dal Superiore, che con l'autorità fa quel che le pare ſpeſſe volte, oltre che non conſta qual ſia il vero ſtile, & trattandoſi del ſuo commodo non ſi deue dar fede in queſto a S.S. Reuerendiſſ. ne meno alla Città per la medemma raggione, però oſſeruandoſi la legge ſcritta, non ſi fa aggrauio à niſſuno.

Vbi eſt pœna certa, D. Epiſcopus non vtatur arbitrio, & ſeruentur ſacri Canones, & præſertim cap. licet, extra de pœnis.

Al quarto, che nelli caſi de fornicationi, adulterij, & ſimili, nelli quali parla la conſtitutione lib. iiij. cap. lxix. ſi debba oſſeruare la detta conſtitutione, & ſi proceda in detti caſi à querela ſolamente di quelle perſone, che diſpone, & vuole detta cõſtitutione, & non ex officio, & per inquiſitionem, come ha fatto S.S. Reuerendiſſ. per il paſſato, che oltre li caſi de' ſimplici fornicationi, & de publiche meretrice, & ſoluti cum ſoluta ha fatto pagare groſſe pene, ma etiam in caſi d'adulterio, & ſtupri con diffamatione de parentadi, de matrimonij, & con morte de huomini, & donne ha proceduto per inquiſitione, come di ſopra, & la detta conſtitutione, come vltimo loco fatta, pare ſi debba oſſeruare più preſto che altra legge anteriore, & l'eſperienza anco ce l'inſegna, che al tempo di S.S. Reuerendiſſ. ha cauſato cattiui effetti, come è detto di ſopra.

Poteſt, & debet Epiſcopus inquirere ſuper delictis ſubditorum, cap. 1. de off. ord. ideò ſeruentur Canones.

Al quinto, che il Fiſcale caualcando nõ debba farſi pagare alcuna mercede di viatico, come fa hora d'vn ſcudo il giorno per ſe, vettura di cauallo, ſalaria di Sbirri, & ſpeſe per tutti, in graue pregiuditio delle genti, & ſpeſſe volte di quelli che non hanno colpa alcuna, che eſſendo lui per il Fiſco non è giuſto ſia pagato dal reo, & meno S.S. Reuerendiſſ. poſſi mandare il detto Fiſcale, o altri per la Dioceſe ad inquiſitionem generalem faciendam, facendoſi pagare come di ſopra, & al Notario mezo ſcudo il giorno.

Placet cum Fiſcalis, ſeu Commiſſarius non ſit mittendus expenſis Rei, niſi pars petat, quæ expenſas debet ſoluere.

Al ſeſto, che nelle compoſitioni il detto Fiſcale non debba hauer vigeſima, ne portione alcuna dal ſupplicante, ma dalla Camera, ne più ſi facci quel che è cominciato a farſi nelli reſcritti: videlicet ſolutis ſcutis tot, & concordato Fiſco, di che tutto il contrario ſi oſſerua nella Corte ſecolare di ſua Eccellenza Illuſtriſſima.

Fiſcalis non participet vlla ratione de pœnis condemnationum.

Al ſettimo, che gli officiali di Monſig. Veſcouo debbano ſtare à ſindicato in fine del loro officio, le SS. VV. Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. hanno reſcritto nihil innouari, il che par duro alla Città eſſendo il ſindicato introdotto dalla raggione, et per terrore de gli officiali che voleſſero commettere eſtorſioni, et ciaſcuno deue render cõto de l'adminiſtratione ſua, & la Città ne hà Breue da N. S. di poter ſindicare li ſuoi officiali, etiam che fuſſero Prelati, ſi dice che ſtando à ſindicato ſi debbano mandar prima per tutta la Dioceſe littere patenti in forma intorno al detto ſindicato, perche non baſta far bandimenti ſolamente a Fermo la ſera per la mattina, come ſi fa al preſente, che eſſendo la Dioceſe grande, il ſindicato è prima finito, che ſi ſappi pur, che ſi ſia cominciato, & coſi ſi oſſerua nella Corte ſecolare di ſua Eccellenza Illuſtriſſima.

Congregatio nunquam admiſit ſindicatum officialium Epiſcopi, vt petitur, ſed vult eos quotidie ſindicatui obnoxios eſſe apud Epiſcopum loci, & Superiores.

All'otrauo, che S. S. Reuerendiſſ. nõ poſſi intrometterſi nelle cauſe de' dãni dati, e di ſtraordinarij, turbatiue, occupatione di vie publiche, bruttura di ſtrade, deuaſtationi de' põti, fonti, & altre coſe cõmunali, quãdo occorrono farſi da laici, lauoratori, fittuarij, ò ſeruitori de' Preti, ò Chieſa, li quali non deuono godere il priuilegio del Prete, ò Chieſa, ma come laici debbano in queſte cauſe eſſer ſottopoſti al Giudice ordinario della Città, come nelle altre cauſe, & ciuili, e criminali, ſecondo la forma.

Quo ad cognitionem damnorum, ſeruetur conſuetudo, quæ ante aduentum moderni Epiſcopi ſeruabatur, ſi de ea conſtat, & ſi in hoc orietur difficultas ſuper conſuetudine, Congregatio determinabit.

Et perche S. S. Reuerendiſſ. hà cominciato introdurre vn nuouo grauamento, che per littere alli Vicarij Foranei oltre le pene ſtatutarie augumenta le pene di danni dati contro li laici che faceſſero danno nelli beni di Chieſe, ò Preti, che paſcolando vna pecora per le ſtoppie gli fa pagare vno ſcudo per pecora, che ſecondo il ſtatuto la pena è ſolamente d'vn ſoldo, applicando vna parte di detta pena à ſe medeſma, & quel che è peggio contro dannificanti manda precetti ad informandum, & ſe ne formano proceſſi, & per vn danno dato da più perſone manda più precetti per formar più proceſſi, come ſi puol moſtrare, ingraſſando la Cancellaria, & in caſo di turbatione manda caualcate, talmente che è più la ſpeſa, che la pena, & è più la pena che la pecora, & per tanto ſi ſupplica le SS. VV. Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. ſi degnino prohibire tal coſa.

Ratione damnorum, quæ Eccleſiaſticis bonis inferuntur, non augeantur pœnæ ſolitæ.

Al decimo, che S. S. Reuerendiſſ. non debba far pagare la nuoua gabella d'vn groſſo per ſoma di grano, ò altre biade che ſi cauano dal territorio di Monte Verde ſua giuriſditione in pregiuditio de gli huomini che poſſedono in detta giuriſditione, & contra la Bolla in Cœna Domini, che prohibiſce nuoue gabelle, atteſo che non ſia ſtato ſolito pagarſi per il paſſato, come conſta per fede di molti, & è contro la raggione non cauandoſi fuori della Dioceſe di S. S. Reuerendiſſ. ma da luogo a luogo per la ſua giuriſditione, & da padroni delle poſſeſſioni, nelle quali ſono raccolti detti grani, biade, & altri frutti.

Poſthac nulla gabella exigatur occaſione prælata, prout etiam Sanctiſsimus Dominus Noſter mandauit.

All'vndecimo, che le SS. VV. Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. ſi degnino dechiarare, che quando il Magiſtrato accompagna S. S. Reuerendiſſ. l'habbi a mettere in mezo della prima ſchiera, reuocando ogni altro ordine in cõtrario, eſſendo coſi mente di N. S.

Seruetur quod Sanctiſsimus Dominus Noſter ſtatuit.

Al duodecimo, & perche S. S. Reuerendiſſ. hà fatto buttar confuſamente tutte le ſcritture della Cancellaria del Veſcouato ſopra vna ſoffitta doue non ce ſi può andare per la baſſezza del tetto in preda della poluere, & ſorci, & coſi tra poco tempo ſi cõſumeranno tutte, & ſi perderanno diſpenſe, ſinenidenti, proceſſi, ſententie, Iuſpatronati, & ogni altra coſa che vi era, in pregiuditio della Città, & Dioceſe tutta, ſi ſupplica le SS. VV. Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. ſi degnino ordinare che S. S. Reuerendiſſ. le debba far leuare tutte, & ſubbito accomodarle con buono ordine come ſi deue in vna ſtanza del Veſcouato, che non vene manca, & ſi ſpenda delle pene di maleficij tutto quello ſarà biſogno per vn'opra di tanta importanza.

Prouideat Reuerendiſs. D. Epiſcopus de armario, in quo diligenter aſſeruentur ſcripturæ, & hoc quàmprimum fiat.

Al terzodecimo in oltre ſi deſidera, che le cauſe ſi eſpediſcano per giuſtitia, facẽdoſene inſtanza da Procuratori, & Aduocati di carcerati, & non ſi violenti veruno come ſi fa, con allungare le ſpeditioni, accioche Tedio affecti in carceribus non venghino forzati a ſupplicare, ò per dir meglio à quella eſpeditione nuoua, & inſolita, che per decreto ſi dice ſolutis ſcutis tot abſoluimus, & liberamus.

Cauſæ expediantur via iuris, & non per compoſitionem, prout iuris fuerit.

TAXA CRIMINALIS CVRIAE EPISCOPALIS FIRMANAE,

Facta in Congregatione Die vigeſimanona Nouembris. 1580.

1	PRo viſitatione alicuius offenſi in Ciuitate nihil capiatur, quia ex officio fieri debet.	
2	Pro viſitatione ſimili extra Ciuitatẽ faciendam de mandato Vicarij nihil, ratione ſupradicta.	
3	Pro teſte informatiuo Curiæ nihil omnino recipiatur, ſed ſi de mãdato Vicarij ex aliqua cauſa erit coactus præſtare cautionẽ, ſoluat prout quãdo cautio præſtatur, & infra erit expreſſum.	bol. 2
4	Pro comparitione alicuius Rei reſpondentis querelæ, & pro fideiuſſione.	bol. 4
5	Pro præcepto ad perſonaliter comparendum contra principales delinquentes.	bol.
6	Pro citatione ad reſpondendum inquiſitioni, nihil.	bol.
7	Pro literis requiſitorialibus.	bol. 5
8	Pro mandato de capiendo, nihil, ſi hoc fiat ex officio, ſed ſi ad inſtantiã partis querelantis.	bol. 5

9 Pro quolibet conſtituto cum ſuo examine de quolibet reo carcerato, qui voluerit habere copiam proceſſus, nihil ſoluatur, quia ſoluitur in copia, niſi pro oſtenſione quãdo pars noluerit copiam, & tunc ſoluantur bol. 3

Demptis pauperibus, quorum Procuratoribus oſtendatur gratis.

10 Sed ſi plura facta fuerint conſtituta, per quatuor rantum ſupraſcriptam mercedem Notarius habere poſſit, quoad oſtenſionem tantum, exceptis pauperibus.

11 Si verò copiam proceſſus voluerit extrahere, ſoluatur vt infra, ſed nemo cogatur ad recipiendum dictam copiam.

12 Quando autem leuatur proceſſus, ſoluatur ſicut pro copijs, vt in numero ſequenti.

13 Et pro copijs proceſſuum pro quolibet folio in duabus paginis habente 40. lineas. bol. 2

14 Pro conſtitutione Procuratoris in cauſa, electione loci, & quolibet alio actu in cauſa occurrente, præterquàm in expreſſis. bol. 2

15 Pro examine cuiuſlibet teſtis ad defenſam cum interrogatorijs Curiæ. bol. 6

16 Pro repetitione eiuſdem teſtis cum interrogatorijs, ſi ex officio nihil ſoluatur, ſed ſi ad inſtantiam partis bol. 3

17 Et plus, & minus, attenta longitudine laboris, & interrogatoriorum, prout Reuerendo Domino Vicario viſum fuerit, dummodo non excedat bol. 6

18 Pro quolibet ſequeſtro cum relatione. bol. 5

19 Pro publicatione dictorũ teſtiũ, ſi id fiat pro Fiſco nihil ſoluatur, ſed ſi ad inſtãtiã partis bol. 3

20 Pro qualibet renuntia, ideſt defenſione bol. 2

Sicur ſoluitur pro alio actu iudiciali, ſeu petitione, proteſtatione, vel comparitione, vt infra numero 22. & 23.

21 Pro qualibet relatione obſtetricis, & Medici, Chirurghi, Phiſici, vel alicuius periti, ſed ad inſtantiam Fiſci nihil omnino, ſed ſi ad inſtantiam partis bol. 2

22 Pro pruductione alicuius ſcripturæ bol. 1

23 Pro quolibet actu cum decreto Iudicis, vel ſine in cauſa faciente bol. 2

24 Pro qualibet fideiuſſione cum conſeruatione indemnitatis. bol. 5

25 Pro citatione ad ſententiam, ſi ad inſtantiam Fiſci nihil, ſi ad inſtantiam partis bol. 5

26 Pro intimatione ſententiæ condemnatoriæ. bol. 5

27 Pro decreto relaxationis, ſeu liberationis alicuius rei carcerati abſq; aliquo mandato, quod non eſt neceſſarium. bol. 5

28 Pro expeditione, & regiſtratione alicuius ſupplicationis cum decreto Iudicis. bol. 2

29 Pro lectura ſententiæ ſuper contrauentione præceptorum, vel abſolutione, abolitione, & caſſatione eorumdem, ad præſcriptum conſtitutionum Marchiæ ſoluatur.

30 Pro lectura ſententiæ abſolutionis, & liberationis à querela, inquiſitione, & proceſſu cuiuſuis delicti, per quod aliqua pœna corporis afflictiua, vel carceris perpetui, aut perpetuæ relegationis, vel remigij veniret imponenda, & pro eorundem proceſſuum caſſatione vigore eiuſdem ſententiæ, etiam in totum ſoluatur ſicut ſtatuitur in dictis conſtitutionibus Marchiæ.

31 Si autem eorundem proceſſuum caſſatio vigore ſupplicationis, vel decreti ex aliqua cauſa fieri contigerit, ſoluantur bol. 24

32 Pro lectura ſentẽtiæ abſolutionis, & liberationis ab accuſatione, querela, inquiſitione, & proceſſu, per quam veniret pœna pecuniaria, vel carceris ad tempus, vel bandi imponenda. bol. 20

Et pro eorundem proceſſuum caſſatione vigore eiuſdem ſententiæ facienda. bol. 20

33 Et ſi eorundem proximè dictorum proceſſuum caſſatio vigore ſupplicationis, vel decreti fieri contigerit. bol. 24

34 Pro lectura verò ſnĩę de querela, inquiſitione, & proceſſu in caſibus, & cauſis leuioribus. bol. 10

Et ſi eorundem proceſſuum caſſatio eiuſdem ſententiæ vigore erit facienda. bol. 10

35 Si verò vltimo dictorũ proceſſuũ caſſatio vigore ſupplicationis, vel decreti facta fuerit. bol. 10

36 Si autem vnica ſententia, vel decreto plures expediri contigerit, inter omnes iuxta qualitatem, & diſtinctionem ſupradictarum cauſarum duplicata tantum taxa ſoluatur.

37 Pro lectura verò ſententiæ partim abſolutoriæ, & partim condemnatoriæ ſoluatur vt ſuperius in ſingulis caſibus reſpectiuè eſt expreſſum.

38 Et pro caſſatione eorundem proceſſuum vigore dictæ ſententiæ facienda, ſoluatur ad rationem

ſuperius in ſingulis caſibus expreſſam.

Et ita etiam intelligatur,ac ſeruari debeat, ſi caſſatio eorundem proceſſuum vigore ſupplicationis, vel decreti fuerit facienda.

39 Pro copia ſententiæ ſubſcriptæ manu Notarij in publica farma. boł. 12

40 Pro copia verò ſimplici,& ſine ſubſcriptione Notarij. boł. 3

41 Pro fide ſimplici,& cum ſubſcriptione Notarij. boł. 5

42 Pro quocunque inſtrumento ſententiæ publico,& authentico cum fide legalitatis. boł. 17

43 Pro ſubſcriptione,& publicatione proceſſus. boł. 12

44 Pro inſtrumento pacis in totum. boł. 4

45 Pro inſtrumento obligationis compoſitionis pro Camera. boł. 4

46 Pro innentario conficiendo in Ciuitate,eiusq; territorio in caſibus in quibus fieri debet,ſi hoc ex officio ad inſtantiam Fiſci nihil,ſed ſi ad inſtantiam partis bol. 20

47 Pro inuentario conficiendo in Diœceſi de mandato Iudicis in caſibus in quibus fieri debet vltra viaticum,& expenſas taxandas. flo. 1

Et quando illud fit ad inſtantiam Fiſci,nihil.

48 Pro mercede Notarij tranſmiſſi ad fabricationem proceſſus extra Ciuitatem pro qualibet cauſa criminali,ſi ille tranſmittitur ex officio, & ad requiſitionem, & ad inſtantiam Fiſci,nihil ſoluatur, ſed eat expenſis ipſius Fiſci: ſi autem ad inſtantiam partis querelantis,vltra victuram equi, & expenſas pro ipſo,& equo faciendas pro qualibet die ſoluat flo. 1

49 Et ſi contra plures fuerit tranſmiſſus ad eundem locum,idem,ſed nihil erit accipiendum à reis.

50 Caueat tamen R. D. Vicarius,ne exceptis caſibus leuibus mittat Notarios ad fabricandũ proceſſum, ſed eat ipſemet, vel mittat Commiſſarium cum Notario expenſis eorum,qui inſtantiam faciunt,aut Fiſci,aut partis.

Reformatio Taxæ Pinelliana pro Baricello, Birruarijs,carcerum cuſtode, ac Bayuliuis Curiæ Epiſcopalis Firmanæ,tam in criminalibus, quàm ciuilibus cauſis facta ab Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. S. R. E. Card. ſuper conſultationibus Epiſcoporum deputatis die ix. Maij 1581.

1 BAricellus habeat eum numerũ birruariorũ,quẽ D.Epiſcopus expedire pro tẽpore iudicauerit, & vnũ Bayuliuũ,& equũ pro eius perſona,proq; mercede mẽſtrua idẽ D. Epiſcopus aſſignet ſingulis birruarijs florenũ vnũ, & duplum Baricello, vt eorum officium fidelius exequi valeant.

2 Vnus ex dictis birruarijs arbitrio Vicarij Generalis cuſtodiat carceres, ac eorũ curã fideliter gerat.

3 Baricellus antequàm ad officium ſuum exercendum ingrediatur,in manibus eiuſdem Vicarij iuramentum præſtet de bene,fideliterque officio ſuo exercendo.

4 Præterea idoneam cautionem pręſtet,tam pro ſe ipſo,quàm eius familia de non excedendo taxam inferius annotatam, & de ſtando ſcindicatui in fine officij coram Scindicatoribus ab Epiſcopo, ſiue eius Vicario deputandis.

In omnibus igitur,& ſingulis caſibus,tam mere criminalibus,quàm mixtis infraſcripta taxa, vt ſequitur obſeruetur.

IN CRIMINALIBVS CAVSIS.

5 BAricellus pro captura cuiuſlibet Rei in cauſis criminalibus de mandato Iudicis facta in Ciuitate,vel eius Suburbijs capiat in totum iulios tres.

6 Extra Ciuitatem verò in quibuſcunque locis Diœceſis per milliaria quinque,iulios quinque.

7 Vltra autem milliaria quinq; pro mercede,& expẽſis,tam proprijs,q̃ birruariorum,& victura equi qualibet die,qua probabiliter arbitrio Vicarij pro dicta captura eũ abeſſe cõtigerit, iulios decẽ.

8 Et ſi plures capi contigerit,vltra ſummam dictorũ iuliorum decem ab omnibus ſimul pro rata ſoluendam,non vltra iulios quinque à ſingulis eorum pro captura Baricellus exigat.

9 Pro aliquo autem in fragranti crimine reperto, & ex mœro officio capto nihil exigat, niſi pro captura,iuxta ſupradictas taxas.

10 Quando verò Baricellus exit pro aliqua captura, non poſſit ſecum ducere niſi numerum birruariorum per Vicarium ſtatuendum.

11 Mandantes inſuper, ne aliquem ſine Iudicis mãdato, niſi in fragranti crimine repertũ capere poſſint,neque à captis pro capturis huiuſmodi ex mœro eorum officio, & abſque Iudicis mandato

factis in Ciuitate,ſiue in Diœceſi aliquid,niſi ab illis,qui verè culpabiles reperti fuerint,recipere valeant; quòd ſi eos abſolui contigerit,nihil prorſus habeant.

12 Baricellus pro captura cuiuſlibet Rei de mandato Vicarij facta,vel ex mœro officio,quando delinquens in fragranti crimine inuenitur,ſiue in Ciuitate,ſiue in Diœceſi, qui etiam quòd culpabilis ſit repertus,tamen ex leuitate delicti,ſiue ex alia iuxta cauſa animum Vicarij mouente veniat gratiandus,& relaxandus, tam ipſe Baricellus, quàm eius executores nihil omnino poſſint recipere,vel id ſolum quod Vicarius arbitratus fuerit.

13 Baricellus,ſi de mandato Curiæ ad aliquem locum Diœceſis equitare contigerit pro conducendo ad carceres epiſcopales aliquem iam retentum,habeat iulios decem,& aliàs vt ſupra cap.6.

14 Baricellus pro captura alicuius teſtis pro informatione Curiæ nihil prorſus recipere valeat, niſi captus aliquo modo huiuſmodi delicti reus repertus fuerit,& tunc ſeruetur taxa ſupra expreſſa.

15 Pro retentione,& carceratione ſponte comparentis nihil recipiatur præter expenſas victus,ſi illę ſubminiſtrantur.

Pro carceratione verò reperti in Palatio non vltra bononenos ſex.

16 Pro executionibus autem realibus contra condemnatos in contumaciam pro omni, & quacunq; ſua,& birruariorum mercede capiat Baricellus boñ.vnum pro ſingulis libris eius ſummę,quæ locis pijs,iuxta decretum ſacri Concilij Tridentini,re ipſa fuerit applicata,ſeu Depoſitario pœnarum fuerit perſoluta,dummodo eius merces in totum iulios viginti non excedat.

17 Si autem executionem minimè fecerit, vel pro aliqua parte tantum, tunc, vel nihil recipiat, vel pro ea parte ſola,pro qua verè executio facta fuerit.

18 Si contingat in caſu à iure permiſſo Baricellũ, aut birruarios pro conficiendo inuẽtario cũ Fiſco, ſeu Notario Curiæ epiſcopalis accedere in Ciuitate,vel eius Suburbijs,habeat iulium vnum.

19 Extra verò Ciuitatem, & Suburbia,in quibuſcunque locis Diœceſis infra milliaria quinque, iulios tres.

20 Vltra autem milliaria quinque pro mercede,& expenſis,tam ipſius Baricelli,quàm birruariorum, & victura equi ſi opus fuerit, pro qualibet die, qua probabiliter arbitrio Vicarij eos pro huiuſmodi inuentario conficiendo abeſſe neceſſe fuerit,iulios octo.

21 Declarantes,quòd tam Baricellus,quàm eius birruarij pro huiuſmodi inuentario non poſſint accedere,niſi de mandato expreſſo Vicarij,cum eorum præſentia fuerit neceſſaria, & tunc vel ipſe Baricellus ſolus eat, vel cum eo numero birruariorum, vel birruarij abſque ipſo Baricello accedant,prout illis ab eodem Vicario fuerit ordinatum.

22 Volumus autem,vt Baricellus,& birruarij teneantur de quibuſcunq; bonis mobilibus,ſeu ſe mouentibus in executione captis,fidem,quietantias,ſeu,vt vocant,receptas,etiam irrequiſiti facere duplicatas vulgari ſermone, & vnam ex eis tradere parti, in cuius bonis executio facta fuerit, alterã verò promotori Curiæ epiſcopalis,necnon vt de quibuſcunq; pecunijs,vel alijs rebus pro eorum mercede receptis, vel ipſis præſentibus, vel alijs eorum nomine ſoluentibus quietantias partibus ita petentibus ſimiliter facere teneantur. Prædictis verò quietantijs credatur,faciantq; contra ſcribentem plenam probationem.

IN CAVSIS CIVILIBVS.

23 Pro executione ciuili, etiam ſi ſit infra vnum florenum, capiat Baricellus bononenum vnũ pro ſingulis florenis,dummodo pro qualibet executione ad quamcunq; ſummã aſcendente,cuiuſcunque ſit quantitatis,& importantiæ,vltrã vnum florenum exigere non poſſit.

24 Declarantes, & mandantes ſupradictam mercedem recipi poſſe quando cum effectu executio in totum,vel in parte facta ſit,& ſi pro parte facta fuerit, pro ea tantum habeat mercedẽ, ita vt pro vna vera,& cum effectu facta executione vnicam tantum habeat mercedem; & ſi forte executio non fiat,nihil omnino accipi poſſit.

25 Pro executione alicuius brachij ſecularis à Romana Curia emanati nihil exigatur vltra id quod exigitur in executione authoritate ordinaria facienda,prout ſupra in cap.23.

26 Pro arreſto alicuius carcerati pro debito ciuili nihil accipiatur.

27 Pro captura vigore mandati ſuſpitionis fugæ illud accipi poſſit, quod in alijs executionibus iam ſupra eſt ſtatutum.

DE CVSTODE CARCERVM.

28 Cuſtos carcerum à ſingulis carceratis pro ingreſſu non vltra duos bononenos accipere poſſit, & totidem pro exitu.

29 Pro tempore autẽ quo fuerint carcerati in ſingulos dies nõ exigat vltra boñ. vnũ à quolibet eorũ.

30 Quod ſeruetur tam in cauſis criminalibus, quàm ciuilibus, & alijs quibuſcunque.

DE BAYVLIVIS.

31 Bayuliuus pro quarumcunq; literarum præſentatione à Curia epiſcopali emanatarum cuiuis perſonæ facienda recipere poſſit in Ciuitate boñ. vnum.

32 Pro citatione verò facta oretenus in Ciuitate quattrenos tres.

33 Extra Ciuitatem verò pro quolibet miliario bononenum vnum.

34 Et ſi contigerit accedere cum aliquo Commiſſario, Fiſcali, aut Curiæ epiſcopalis Notario, vel etiã cum Baricello, habeat computatis expenſis in ſingulos dies iulios duos cum dimidio.

35 Pro relaxatione autẽ alicuius carcerati ſiue ex cauſa criminali, miſta, vel ſpirituali, aut ciuili non fiat aliquod particulare mandatum in ſcriptis cum impenſa, ſed ſufficiat ſententia, vel decretum Iudicis, aut mandatum oretenus factum.

36 Item quòd in quibuſcunque executionibus realibus, & perſonalibus in ſingulis caſibus taxa ſuperius præſcripta omnino ſeruetur.

37 Excipimus autẽ ab omnibus, & ſingulis mercedibus Baricelli, & executorũ perſonas miſerabiles, & ea quæ ex mœro officio pro aliquo intereſſe publico, vel priuato officiũ, & Curiam reſpiciunt.

38 Et ſi dubitari contigerit de miſerabilitate, & paupertate alicuius, ſtetur iudicio Vicarij Generalis.

39 Cætera verò non comprehenſa, neq; ſpecificata, aut ea quę in dubium quoquo modo verti contigerit circa taxam retroſcriptam D. Epiſcopi, aut eius Vicarij, declarationi ſint reſeruata.

40 Poſtremò volumus, vt omnes, & ſinguli Baricellus, birruarij, cuſtodes, & Bayuliui ſupradictas taxas inuiolabiliter obſeruent, nec quicquam etiã minimum à ſponte, aut alias quomodolibet datum accipiant, ſub pœna ſcutorum quinquaginta ipſo facto per quemlibet contrafacientem in ſingulis capitibus, partibus, atq; membris ſupradictarũ taxarum, ac toties quoties contrauentũ fuerit incurrenda, ac locis, operibusuẽ pijs arbitrij præfati D. Epiſcopi, vel eius Vicarij applicañ.

Supradicta omnia cum ſuis originalibus concordare atteſtor., & pro fide me ſubſcripſi, ſigillumq́ meum appoſui Ego Caſar Spetianus Congregationis præfatorum Illuſtriſ. & Reuerendiſſ. DD. S.R.E. Cardinalium Secretarius.

Locus ✠ Sigilli.

Data fuere D. Theodoro Adamo Oratori Ciuitatis Firmanæ Die xviiij. menſis Maij. 1581. Pontificatus S. in Chriſto Patris, & D. N. D. Gregorij Papæ XIII. Pont. ſui Anno Nono.

Hauendo gl'Illuſtriſs. & Reuerendiſs. Sig. Cardinali della ſacra Cõgregatione delle viſite de' Veſcoui fatte alcune determinatinni, e reſolutioni ſopra alcune petitioni date per parte della Città di Fermo de capo in capo, come n'appareno ſcritture autentiche ſottoſcritte per mano di Monſig. Ceſare Spitiano Secretario della detta Cõgregatione col ſolito ſigillo, ſotto la data del 29. di Nouẽbre 1580. & ſotto la data delli 9. di Maggio 1581. cõſignate à M. Theodoro Adammo Imbaſciatore della Città in Roma alli 19. del medemo: Noi Domenico Pinello per la Dio gratia Veſcouo, e Prencipe di Fermo abbracciando le dette reſolutioni, & determinationi, ordiniamo ſiano eſſeguite, & oſſeruate inuiolabilmente. Et per maggior dechiaratione, & ſpecificatione d'alcuni capi ambigui, ò generali, ò per tor ogni occaſione di noue difficoltà con le preſente dechiaramo, dicemo, & ordiniamo:

Sopra il primo capo della Taſſa delle mercedi reuiſta, e corretta dalla ſacra Congregatione, ordinamo, che ſi ſtampi, ſi publichi. & ſene mandino copie in ciaſcuna Terra, & luogo della Diocese, acciò venuta in notitia ſia oſſeruata, ſotto la pena impoſta nel cap. 40. incipieñ. Poſtremo volumus, & altre pene maggiori à noſtro arbitrio.

Al ſecondo delle pene de' maleſitij per eſſecutione di detto reſcritto, noi dechiaramo Depoſitario di dette pene le quale poi peruenute in mano ſua, s'habbino d'applicare ſecondo la forma di detto reſcritto.

Al quarto nelli caſi di fornicationi, adulterij, ſtupri, & ſimili, hauẽdo li ſudetti Illuſtriſs. reſcritto *Seruentur Can: nes,* n'eſſendo difforme la Conſtitutione della Marca lib. 4. cap. 69. & ſequeñ. dal Canone del Concilio Trideñ. ſeſſ. 24. cap. 8 & ſeſſ. 25. cap. 14. dechiaramo, & ordinamo che detta Conſt. per l'antico oſſeruata in queſto Veſcouato ſia oſſeruata inuiolabilmente per l'auuenire, ne ſi poſsino formar proceſsi in caſi ſimili cõtro la forma di detta Conſt. & facendoſi altrimente li proceſsi ſiano nulli, e ſi debbano caſſare gratis, & il Cancelliere ne poſſa eſſer ſindicato, ſotto la pena dell'arbitrio de' ſindicatori.

Al ſettimo, che gli officiali debbano ſtare à ſcindicato in fine del loro officio, dechiaramo, & ordinamo, che li Cãcellieri, & ſuſtituti inanzi che pigliano il loro officio debbano giurare in mano del noſtro Vicario de bene, & fedelmente eſſercitare il loro officio, & medemamente dare idonea ſegurtà de non eccedere la detta Taſſa, & de ſtare à ſcindicato in fine del loro officio, come deue ancora ſtare il Bargello per ſe, & ſua famiglia, ſecondo la determinatione fatta dalla ſacra Congregatione nella riforma della Taſſa di eſſo Bargello, ſotto la data delli 9. di Maggio 1581. cap. 3. & 4. del qual ſcindicato la forma ſarà queſta, videlicet.

FORMA SCINDICATVS.

LI Scindicatori debbano eſſere il noſtro Vicario, & vn Cittadino Dottore da nominarſi dalli Mag. SS. Priori della Città pro tempore.

Che s'intimi per tutta la Dioceſe per publiche patente il ſcindicato d'eſsi officiali, prefigendo il dì che hà da cominciare doppo il ritorno delle dette patente.

Che detto ſcindicato duri otto giorni, cioè cinque à dar le querele, & tre à giuſtificare, e riſoluere; quali paſſati s'intendano detti officiali aſſoluti quando non vengano condennati altrimenti.

Che della ſententia da darſi da detti Scindicatori non ſene poſſa appellare, ne domandar ricorſo, & appellandoſi, etiam per viam recurſus, non s'ammetta ſe prima effettualmente non paga quanto ſarà condennato, nel qual caſo quello à fauor del quale ſarà dato la ſentenza debba fare attual depoſito de reſtituendo in caſu ſuccumbentiæ.

All'ottauo hauendo la detta ſacra Congregatione reſcritto *Seruetur conſuetudo, quæ ante aduentum moderni Epiſcopi ſeruabatur*, Noi informati di detta conſuetudine per teſtimonij degni di fede, & per li libri di eſſa Città, ne trouando altro in contrario nelli libri del Veſcouato, dechiaramo la detta cõſuetudine eſſer ſtata, & eſſere ch'il Cap. dell'appellatione de gl'officiali de' danni dati, & extraordinariati della Città, & Vicarij del ſuo ſtato hanno proceduto, & procedano in ſimili cauſe ſecondo la detta dimanda fatta. Et per oſſeruanza di detta conſuetudine, & di detto reſcritto dechiaramo, & ordinamo, che per l'auuenire alli detti Cap. & officiali di danni dati, & extraordinariati, & oficiali del ſtato non s'inhibiſca, ne ſe li dia in alcun modo impedimento. Ne ſi poſſa vetare à perſone Eccleſiaſtiche il poter far' accuſe ne' caſi ſimili inanzi alli ſodetti Cap. & officiali, & le ſia lecito poterle fare ſenz'altra noſtra licenza, la quale per la preſente ſi concede indifferentemente à tutti, ſi come diſpone il Canone Si clericus laycum, extra de foro competẽ.

Al nono, che per lettere alli Vicarij Foranei hanno reſcritto *Non augeantur pene ſolitæ*, dechiaramo le pene ſolite eſſere le pene ſolite pagarſi da layci ſecondo la forma de' ſtatuti, & reformanze della Città, & Terre, & luoghi della Dioceſe.

All'vndecimo circa il venire che ſarà il Magiſtrato della Città con noi per accompagnarci, ordinamo, che ſi oſſerui tutto quello che l'Illuſtriſs. Cardinale Maffeo d'ordine di N. S. n'hà ſcritto per vna ſua ſotto la data delli 9. di Maggio 1581. il tenor della quale è queſto.

Copia de lettere ſcritte dall Illuſtriß. Sig. Cardinale Maffeo.

A Monſig. Veſcouo di Fermo.

Molto Reuerendo Sig. come fratello.

NElle reſolutioni che furono fatte in queſta Congregatione ſopra le differenze che erano tra V. S. & la ſua Città, & mandate coſtà vn pezzo fa, ve n'era vna dell'vndecimo Capitolo ſpettante all'accõpagnar del Veſcouo che fanno li Priori, & fu detto che ſi oſſeruaſſe quello che haueua ordinato N. S. Hora l'Imbaſciatore della Città ha fatto inſtanza à S. Beatitudine per hauere in ſcritto la mente ſua in queſta materia conforme all'oſſeruanza che già era introdotta, contra la quale appareua vna lettera della Congregatione del Concilio ſcritta d'ordine di S. S. auanti l'vltima reſolutione fatta in fauor delli Priori. Et eſſendo parſo à N. S. la dimanda giuſta, m'hà commeſſo ch'lo ſcriua à V. S. che non oſtante qual ſi voglia litera in contrario permetti, che li Priori quando vogliono eſsi venire ad accompagnarla, vadino auanti di lei, ouero di dietro, come più à loro piacera; perche eſſendo queſto atto voluntario, & di corteſia, non vuole S. S. che ſe li facci violenza alcuna, & coſi douerà V. S. eſſeguire, à cui me raccomando con tutto il cuore, Di Roma li 9. di Maggio 1581.

Supradictæ copia concordant cum ſuis originalibus, & pro fide me ſubſcripſi, ſigillumq; meũ appoſui hodie xxj. Maij. 1581.

Ita eſt Cæſar Spetianus Secretarius.

Locus ✠ Sigilli.

Quanto poi al 3. 5. 6. 10. 12. & 13. Capitoli, & reſcritti delli detti Illuſtriſs. & Reuerendiſs. Sig. Cardinali à ciaſcuno d'eſsi dechiaramo, volemo, & ordinamo, che ſi oſſerui ad vnguem inuiolabilmente, ſotto le pene che ſi contengono in dette reſolutioni, & d'altre maggiori à noſtro arbitrio.

Ita dicimus, declaramus, ſtatuimus, & ordinamus, Ego Dominicus Pinellus Epiſcopus Firmanus.

Datum Firmi ſub die xxix. Decembris. M. D. LXXXI.

Locus ✠ Sigilli.

Aldrouandinus Canettus Secretarius.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

REGISTRVM.

A A B C D E F G H I K L M N O P Q R S

Omnes ſunt Terniones præter R S qui ſunt Quaterniones.

Impreſſum Firmi Apud Sertorium de Montibus. 1589.